COLLOQUIORUM

Desiderii Erasmi Roterodami

FAMIL-IARIU M

OPUS AUREUM.

Cum Scholiis quibusdam perquam eruditis, quæ difficiliora passim loca diligenter explicant.

Edițio triplici nomine commendatissima:

- 1. Collatis optimis usquequaque Exemplaribus.
- 2. Additis seorsim in fronte Argumentis unicuique Colloquio.
- 3. Adjecto Indice novo rerum & verborum memorabiliorum locupletissimo.

Denuò Recensita & Emendata.

LONDINI

Impensis J. Walthoe, R. Wilkin, J. & J. Bonwicke, T. Ward, S. Birt, & T. Osborne. 1727.

Educ T 20917.27

HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF THE
CONGREGATIONAL LIBRARY OF BOSTON

DEC 11 1935

Ad Lectorem Φιλέρασμου J. C. S. P. D.

UOD olim Lucanus nequitiæ + Militum, id ipsum + Lucan-1.10 (mutato paulum nomine) incuriæ (dicam enim mol-Bel. civil. liffime) Typographorum nunc temporis, citra om- pietafq; vira nem facile calumniam, exprobrandum est, viz.

Nulla fides pietasque viris qui præla sequuntur.

Adeò enim latè isthæc jam repsit gangræna, ut (quod + Sulmonenfis ille)

in facinus juraffe putes-----In aliis istud libris passim editis (à multis heu!) nimis compertum est: hine illæ studiosorum lachrymæ: in hoc ter- lim de sus maximi Illius Erasmi Colloquiorum Opere ipse testari possum. D. Hieron. Dabatur enim mihi corrigendum mendofissimum illud exem- Operum ediplar, Argentorati fummo studio excusum 1623. magnifico illud & verè plane titulo, sed mendacissimo.

At vero Augeæ jam ecce stabulum tibi repurgavimus; dacter, Desiderium tuum Frasmum (desideratissimum totius Orbis Minoris ar-Literarii Desiderium) desideratiorem tibi reddidimus, ut, qui nymosuos conolim fuit Egaquiec, (& maritiffime) deincipiti mox feculo fitiffe libros

Ерапинторос fiat.

Aufim enim ego hoc mea tibi præstare side, ut hæc Eras- quam nobis mianorum Colloquiorum editio fit longe omnium longeque pancioribus emendatissima * quæ solem viderunt uspiam, ab ipso illo tem- vigiliis apud pore quo magnus ille literarum Præses supremam manum isti imposuerat Operi. Et ne me ceu parum modeste loquentem apud nos reargueres, scire te velim, nos restaurasse hanc

1 Correctiffimam,

collatis undecim optimis undequaq; impressionibus, viz. Duabus veteribus, quibus exciderat præ senio titulus. Basileensi excus. 1526. & ab Auctore ipso tum recognità. Parifienfi excus. 1528. apud Franciscum Regnault. Bafileenfi impress. 1559. apud Viduam Michael. Coloniæ Agrip. impr. 1563. apud hæred. Arn. Birckman. Antverpiensi edita 1564. à Christoph. Plantino. Lugdunenf. Typis Vogelianis. Basileensi excus. 1621. quæ sanè emendatissima est omnium, mare, minoquas mihi ufpiam videre contigit. Gulielmum { Jansonium oannem Amstelodamensi apud

Nulla fides qui castra le quantur,

Metam. lib. 1.

* Ut, quod dicam & auconditos, reflitutos; & illum natos fuisse, quam natos. Tantum hic laboris exantlatum eft, ut param abfuic quin meipsum enecarim, dum fedulò adnitor as Hieronymus renascatur : neque verebor illud vel jurejurando confirrisipsi Hiero-1628 nymo consti-1629 Erafm.inEp. d quarum omnium fidem emendatiffimam hanc fecimus, in- ad Leonem neris foediffimarum hallucinationum locis castigatis, inte- Decim. Pap.

A 3 .

grarum

AD LECTOREM.

grarum sententiarum restitutione, linearum dictionumque interpositione, syllabarum literarumque (pro natura sua) vel adjectione, vel abjectione, una cum notis marginalibus.

2 Commodissimam

& aptissimam usui fecimus hanc, additione Argumentorum fronti cujuque Colloquii præfixorum, ut primo mox intuitu cognoscas subjectum & materiam insequentis Colloquii. Quod quam sit suturum Lectori utile (in longioribus saltem Colloquiis) relinquo aliis æstimandum; cum antehac ignoraret Lector quid in quolibet Colloquio tractaretur, usque dum totum perlegerat.

3 Locupletistimam

Indice novo rerum omnium memorabiliorum & dictionum in toto sparsim opere occurrentium; ut nihil ferè desiderari poterit, quod prima statim indagine non profiliat, séque exhibeat disquirenti. Et hinc adeo est, ut hanc à me summa side, maxima cura, Herculeo cum labore emittendam (omni pro-

cul jactantia) confidentissime contendam.

Quod verò liberis, id ipsum libris in lucem edendis multoties accidit, ut vel ab imperità vel incautà obstetrice tam puerpera quam partus (Auctor opúsque) crucietur, dislocetur, mutiletur misere. Excutiat se hic totum Typographus, ut quod suum est faciat; & hunc tam suavem, tersum, facetum, elegantem, ingeniofissimum, latinissimum, mellitissimum Erafmum (admirandi eloquii virum, scriptorem supra omnem invidiam celeberrimum) emendatiorem sua cura reddat, si non prorsus (homines enim sumus, erramus, labimur,) emendatum.

Tu interim fruere laboribus nostris (Lector ingenue) ac in precationibus tuis D. O. M. commendatum habe indignissi-

mum Jesu Christi servulum,

Lincolnia, 3. Nonar. Septemb. 1631.

JOAN. CLARKE.

Bibliopolæ Lectori.

De Hac. Nova Editione.

Uantam olim diligentiam fidelemq; curam adhibuit vir eximins Joannes Clarke, dum hujus verè aurei opusculi editionem aliquando adornaret, ipse superiore præfatione superius exposuit. Quem quidem debita meritaq; sua laude fraudare non est animus: imò potius integer maneat & illibatus usq; im Manapita honos; summasq; ei gratias ob doctissimas suas in Erasmum sucubrationes persolvere Pubes Britanna pergat.

Nos interim antiqui beneficii memores, idem denuò integrum (si non multo auctius) ad seros nepotes proferre volumus. Cum enim tam longa Annorum serie innumeras serè Mendas CLERICANUM EXEMPLAR, jam toties recusum; invassis comperimus, doctum quendam virum, librorum recensendi munere versatum, rogavimus, ut schedas omnes ex præso recens emissas sustrare dignaretur: qui, pro sua Humanitate, molestum hoc operosum; negotium suscept, administravit, & confecir.

s, ei-

ra d-

in

li-

E.

En ergo Londinensem Editionem fædissimis tandem Erroribus repurgatam, insolitoq; Chartæ nitore conspicuam! Quæq; itidem lepidissimi auctoris elegantiam sua vicissim munditie quodammodo, nec invenuste, resert!

BIBLIOPOLE LECTORI.

Statuerat quidem Vir Eruditus Adagiorum passim hic occurrentium Erasmianam Explicationem suis locis inseruisse, notulasq; insuper alias adjecisse: sed nimis avida Juvenum spes, emptorumq; prorsus importuna vota, carioris jam indies, eoq; Desideratioris, libelli maturam editionem essagitantium, tantillam moram male ferebant. Hac proinde in aliud tempus rejicienda censuimus.

Tu verò intereà, Lector benevole, studiis hisce nostris, hactenus tui gratia collocatis, & mox ulterius collocandis, impensius fave. Si qua autem Παροράματα reperies, qua tamen paucissima esse considimus, ea partim præpropera Typothetarum festinationi, partim Humana Natura nunquam non erroribus obnoxia, benignus & æquus, & tua sortis memor, ultrò vicissim condona.

LONDINI. Prid. Non. Septemb. Anno Salutis Humanæ Recuperatæ MDCCXVII.

Des. Erasmi Roterodami VITA.

Efiderius Erasmus Roterodamus natus est ad 5. Cal. Novemb. Anno Chritti 1465. Roterodami Hollandia, inferioris Germania, quam olim Batavi incoluerunt. Trajecti primum in templo Cantor fuit; postea Daventriam venit, ubi præceptore usus est Alexandro Hegio Westphalio, qui cum Rodolpho Agricola recenter ex Italia reverso amicitiam contraxerat, & ab eodem Grace docebatur. Orbatus paulo post utroque parente, in comobium Canonicorum, quos, Latina interpretatione addita, Regulares appellant, tutoris improbitate, ex Daventrienfi Schola detrufus eft; ubi Gulielmum Hermannum Goudensem, juvenem diligentissimum, in literis sodalem aliquot annos habuit. Audita nominis ejus fama, in aulam fuam recepit eum Cameracenfis Præful, qui fimul ingenium Erafmi contemplans, fumptibus eum instruxit, ut Lutetiam proficisceretur, & illic Theologia Scholastica daret operam : sicque Scotista factus est, in collegio Montis Acuti agens. Cumque vitam collegiatam duriorem experiretur, non invitus emigravit ad Anglum quendam generosum, adolescentes duos secum habentein: atque hic coepit in Anlia innotes ere, in quam insulam paulò post secessit; à discipulis illis luis domum regressis invitatus. Ibi aliquamdiu egit. Abiens ex Anglia bonis fere omnibus antequam navem conscenderet est exutus. Demum persuasus ab amicis, quòd tandem Italiam videret, cum filis Baptista Boetii Genuensis, regii in Britannia Medici, Bononiam profectus est-In itinere cum socio Anglo Taurini, in Alpibus Cottiis, theologia Doctor factus est. Bononiæ agens cultum Canonicorum, quo usus fuerat, impetrato à Julio secundo pontifice diplomate, non levi de causa mutavit, modò veste sacerdotali uteretur. Interim, libro proverbiorum conscripto, Venetias profectus est, ut Aldo Manutio excudendum traderet; ubi ad tempus commoratus, nonnulia scripta exaravit, summorum & doctiffimorum virorum consuetudine usus. Sub id tempus Alexander, Jacobi Scotorum Regis filius, Archiepiscopus ecclesia divi Andrez in Scotia, Patavii operam literis dabat. Is Erasmum in rhetoricis sibi præceptorem adsciscit, cum quo postea Senas commigravit, atque ab eo commeatum impetravit vicinam Romam invisendi, ubi cum maximo literatorum hominum gaudio & plausu est exceptus. Oblata est pænitentiarii dignitas. fi Romæ manere veller; sed redeundum fuit ad Archiepiscopum, cum quo postea Romam denuò adiit, ac ulteriorem simul Italia: partem Cumas usque perlustravit, ac antrum Sibyllæ, quod istic ab accolis ostenditur, subintravit. Post obitum Archiepiscopi, admodum præclari juvenis, reditum in patriam instituit. Itaque per Alpes Rhæticas Argentoratum venit, unde secundo Rheno in Hollandiam vectus ell. Mox, amicis suis Antverpia & Lovanii falutatis, Angliam rursus adit, ubi inter cateros, quos permultos eo loco fui studiofissimos habuit, à [a] Waramo Cantuariensi Archi- 2 Waraman episcopo, & totius Angliz Primate & Cancellario, non pecunia folum, commendat sed etiam sacerdotio ecclesia Aldingtoneosis, in agro Cantuarensi, donatus eft. Interea cum cognovisset pleraque sua scripta Basilez sub przlis Joannis Frobenii esse, motus & Typorum ejus Officinz elegantia, & diligentia simul editionis, ipse quoque ed se contulit, simulans iter ad ur. quio cui nobem voti solvendi gratia. Receptus in ædes Frobenianas, plurimum labem voti solvendi gratia. Receptus in ædes Frobenianas, plurimum lamatio religioboris scribendo exhaust. Post in Germaniam inferiorem propter negonis erge pag. tia rediit. Mox Coloniæ Ubiorum fuit, sub conventum Vormaciensem. Solutis Vormacientibus comitiis, Batileam propter librorum aliquorum

Sc Si

æ

æ

m

Erafmus nofter in Collo-

VITA AUTHORIS.

editionem repetiit. Multorum regum & pontificum maximam benig-nitatem expertus eft. Nec folum a principibus honoratus eft, sed etiam à civitatibus, si quas transferit. Lovanii trilingue collegium Erasmi suasu institutum est, ex opibus quas Ariensis præpositus Hieronymus Buslidius moriens in usus studiosorum destinarat. Atque eo ex instituto motus Franciscus Galliarum Rex Erasmum per literas evocavit, ut simile collegium Lutetiæ Parifiorum ejus confilio institueretur : verum causa aliquæ intervenierunt, quæ profectionem illam impedierunt. Friburgi propriam domum emit, quam post septimum annum vendidit, ac Basileam cum universa supellectilé ad Hieronymum Frobenium reversus est, simul ut cœli mutatione reliquias morbi discuteret. Interim articularis morbus, qui aliquamdiu conquiverat, rursus eum corripit, ut se loco movere nequiret, frustra cœlo mutato. Sic languentem & viribus destitutum Dysenteria ferme mensemintegrum vexavit, & paulatim exhaustum, in summa equanimitate & tolerantia tandem in adibus Hieronymi Frobenii 5. Id. Jul. an. 1536, cum natus effet annos 70. menles 8, dies 15. Sub mediam noctem extinxit.

Cum autem vitæ finis instaret, clara Christianæ patientiæ & animi religiosi documenta edidit, quibus in Christum se spem omnem sigere testabatur, assiduè clamans, Domine misericordia; Domine, libera me; Domines fac finem; Demine, miserere mei : & Germanica lingua, Liever Gott, hoc eft, Chare Deus. Testamentum condidit, in quo clariff. virum Bonifacium Amberbachium jureconfultum, nominatum hæredem fidei commisso, de bonis suis in pauperes, atate valetudinéve infirmos, in puellas nupturas, ut harum pudicitiæ succurratur, in bonæ spei sludiosos adolescentes, ac in quosvis hujusmodi dignos auxilio, distribuendis collocandisque, honoravit; adjunctis eidem duobus executoribus, Hieronymo Frobenio & Nicolao Episcopio. Statura fuit infra proceritatem, supra tamen notabilem prorsus humilitatem, corpusculo satis compacto & eleganti, sed quod effet tenerrimæ complexionis, & minimarum etiam rerum mutatione facile offenderetur. În senio quoque erebris calculi doloribus obnoxius. Cute corporis & faciei candida, capillitio in juventa subflavo, oculis cæsiis, vultu festivo, voce exili, lingua pulchrè explicata, cultu honesto & gravi, memoria felicissima, ingenio comico, in amicitia constans, in egenos, maximè verò in bonæ spei & indolis adolescentes studiosos, viatico destitutos, liberalis. In convictu comis & suavis, citra omne supercilium, ut non immerito "Epaquec dictus fuerits

NDEX COLLOQUIORUM

ALPHABETICUS.

nig-

uafu dius otus

iquæ riam cum ul ut bus, equilennma

Id. me-

reeftaines hoc nifaomellas olecanymo ipra eleredo-

enta ata, citia ntes citra

x

A	Pag.	I Pa	g.
A Bbatis & eruditæ	202	Impostura jocosa 35	1
Α "Αγαμος Γάμος	344	Inquisitio de Fide 17	
Alcumistica	216	Ίχθυοφαγία 27	5
Amicitia	424	Trasus avirros 35	
Apotheofis Capnionis	106	L	
'Απροσδίονυσα	356	Lusus Pueriles 2	7
Ars Notoria	382	M	•
Αςραγαλισμός	363	Miles & Carthufianus 13	2
C		March 1970 Control of the Control of	6
Charon	336	N	
Concio seu Merdardo	384	Naufracium	
Conjugium .	128	Naufragium 14 Νηφάλιον Συμπόσιον 37	
(Fabulofum	228	Νηφαλίου Συμτόσιου 37	9
Convi-) Poëticum	160	0	
vium Prophanum	54	Opulentia fordida 40	5
Religiofum	76	Part Part Part	1
Copiæ Compendium	72	Domettica I	
Cyclops	352	Percontantis de variis 5,6,	7
D	"	Reducem	8
De captandis Sacerdotiis	19	Peregrinatio Rel. ergô 25	3
De Rebs ac Vocabulis	333	Philetymus & Pseudoch. 14	3
Diluculum	374	Philodoxus 39	
Diversoria	252	Πολυδαιτία 32	-
E		Problema 43	
Echo	327	Procus & Puella 11	-
Epicureus	443	Πτωχολογία 22	C
Epithalamium Petri Z	Egid.	Πτωχοπλέσιοι Franciscani 19	2
water to the tree of the	205	Puerpera 23	
Euntes in Lud. Literar.	42	S	-
Exequiæ Seraphicæ	412	Senatulus 36	0
Exorcifmus	210	Scortum & Adolescens 15	
F		Synodus Grammaticorum	
Funus	313	34	
G	3,3	V	
Γερουτολογία	182	Venatio 4	1
Н		Virgo Missoyapos 11	
Herilia justa	24	Virgo Poenitens 12	2
Hippoplanus	222	DES	77
Tibbohimm			1

DES. ERAS. ROTERODAMUS,

Optimæ Spei Puero,

JOANNI ERASMIO FROBENIO,

S. D.

Id eft, amabilem; eft fimul allufum ad nomen Authoris.

/ Icit Libellus Tibi dicatus expectationem nostram, Erasmi mellitissime : tuum erit videre ne failas expectationem nostram. Ille sic rapitur, sic teritur manibus studiofa Juventutis, ut & Patri tuo fuerit subinde typis excudendus, & Mihi novis accessionibus identidem locupletandus : dicas & illum Epáquiov quempiam effe, deliciáfque Musarum sacra colentium. Quò magis adnitendum erit, ut Tu quoque sis quod diceris, boc est, ut literis & morum probitate sis omnibus bonis charissimus. Vehementer autem pudendum fuerit, si (cum tam multos hic Libellus & Latiniores reddiderit & meliores) Tu commiserts, ut ad Teipfum non redierit eadem utilitas, que per Te pervenerit ad omnes : cumque tam multi sint adolescentes, qui Tibi nomine Colloquiorum gratias agunt; nonne meritò cenfeatur absurdum, si tuâ culpâ factum videatur, quò minus mibi possis eodem nomine gratias agere? accrevit Libellus justam Voluminis magnitudinem; Tibi quoque conandum eft, ut, quantum accrescit etas, tantum accedat & honeflæ eruditioni, & morum integritati. Sustines non vulgarem expectationem; cui respondere necessarium, vincere pulcberrimum fuenit : certe fallere fine summo dedecore non potes. Nec boc dico, quod ballenus pæniteat profestus tui, sed ut currenti calcar addam, quo curras alacrius: prafertim cum eam atatem ingressus sis, qua non alia continget felicior, ad imbibenda literarum ac pietatis semina. Fac igitur bee Colloquia vere Tua dici possint. Dominus Jesus servet istam etatem tuam puram ab omnibus inquinamentis, sempérque ad meliora pro-

Bafilez, Cal. Aug. An. M. D. XXIV. S

H

le fu

n

at

m

ta

to

ci

qu fa

ro

in

fu

æ

Se

ad

FAMILIARIA COLLOQUIA.

SALUTANDI RATIO IN PRIMO CONGRESSU.

ARGUMENTUM.

e

,

2

e

Hoc Colloquium docet comitatem & urbanitatem in salutationibus; quosnam, quando, quo nomine salutare debeamus.

ON temere docet quidam, ut (a) falutemus libenter. Catunculi Comis enim & blanda falutatio sæpe conciliat amipuerorum, citiam, inimicitiam diluit; certe mutuam benevo- sicenim Delentiam alit augétque. Quidam usque adeò (b) Demeæ mea difficilis sunt, ingenióque agresti, ut vix falutati resalutent. Non- admodum & nullis hoc vitii conciliavit educatio veriùs, quam natura.

Urbanitatis est salutare obvios, aut eos cui nos adeunt, apud Terent, aut quos adimus ipsi, colloquendi gratia. Item operis aliquid agentes, cœnantes, oscitantes, singultientes, sternutantes, tussientes. In ructu crepituve ventris salutare, hominis est plùs satis urbani. Sed incivilius etiam eum salutare; qui reddit urinam, aut alvum exonerat.

Salve pater, salve matercula, salve mi frater, salve præcep- significat ac tor observande, salve multum mi patrue, salve dulcissime nepos.

Urbanum est addere cognationis aut affinitatis titulum, nist de Quod ab cum habent aliquid odii; tum enim præstat (e) abuti minus Horatinsat. quidem propriis, sed plausibilioribus: veluti cum novercam salutamus matrem, privignum filium, vitricum patrem, sorris maritum fratrem, fratris uxorem sororem. (d) Idem nt cuique est in ætatis aut ossiciorum titulis saciendum. Gratius enim satas, ita sut salutamus matrem, aut virum eximium, salutes, quam setatis cognomine; etiamsi olim honoris causa dicebatur e Idest, o salve præsecte, salve tribune: non autem, salve senex quod caligarie, aut calcearie. Salve adolescens, salve juvenis. Senes ignotos adolescentulos filiorum engnomento salutant; non est obvium.

a Exstat in praceptis
Catunculi
puerorum.
b Moros:
ficenim Demea difficilis
admodum & agrestis ingenii videtur
apud Terent,
undeproveri- bialiter aufteros Demeas vocamus.
c Idem hic
fignificat ac
fignificat
fignificat ac
fignificat
fignifica

BLAN-

BLANDIOR SALUTATIO INTER AMANTES

Salve.

a Cornelianum nomen apud Romanos erat nobiliffimum. Voce autem diminutiva unitur, teneriorisaffectus exprimendi gratia.

mea (a) Corneliola.
mea vita.
mea lux.
meum delicium.
meum fuavium.
mel meum.
mea voluptas unica.
meum corculum.
mea fpes.
meum folatium.

meum decus.

HONORIS GRATIA, AUT SECUS.

Salve, here. Ohe, falve tu quoque bone vir. Salve, vir ornatissime, clarissime. Salve etiam atque etiam, literarum decus. Salve plurimum, amicorum optime. Salve, mi Mæcenas. Salve, patrone fingularis. Salve, vir spectatissime. Salve, unicum hujus ætatis ornamentum. Salve, Germaniæ delicium. Salvete, quotquot estis, una falute omnes. Salvete pariter omnes. Salvete, belli homunculi. Salve, vini pernicies. Salve, congerro lepidissime. Responsio. Salve & tu, gurges helluóque placentarum. Salve multum, virtutis omnis antifics. Resp. Salve tantundem, totius probitatis exemplar. Salve, anicula annos nata quindecim. Resp. Salve, puella annorum octoginta. Bene sit tibi cum tuo calvitio. Resp. Bene tibi cum lacero naso. Ut salutâris, ità resalutaberis: si male dixeris, pejus audies. Salve iterum atque iterum. Resp. Et tu salve perpetuum. Salve plus millies. Resp. Equidem malim salvere semel. Salve quantum vis. Refp. Et tu quantum mereris. Salvere te jubeo. Refp. Quid fi nolim? Equidem ægrotare malim, quam tua falute salvere.

Salva sit tua Sanctitas, Amplitudo, Celsitudo, Majestas, Beatitudo, Sublimitas,

magis vulgò recepta funt, quàm probata doctis.

In tertia persona.

Subintelli- Sapidus Erasmo suo (b) salutem dicit. Sapidus Beatum gitur Amico. suum plurima salute impertit.

ALIA

Chi

il

ti

C

V

in

lal

fti

fo

te

Re

ca

un

eff

bu rei

tib

ter

Ut

ALIA FORMA.

Salvus sis, Crito. Bene tibi sit, vir optime. Resp. Et tibi melius. Pax tibi, frater, Christiana salutatio est, à Judæis profecta, neque tamen repudianda. Similis eft, (a) bona vita. a Esthac Ave, præceptor. Resp. Equidem malim habere, quam (b) avere. salutatio ra-Xaipe. Resp. (c) Memento te Basileæ esse, non Athenis. Cur tata. tu igitur audes Romane loqui, cum Romæ non fis?

BENE PRECANDI Formula.

Et bene precari falutationis genus est.

r

e

e i-

1,

1-1-

e,

0. a-

e-

es. is.

fi

um

IA

Gravidæ.

Faxit Deus ut feliciter parias; ut maritum (d) pulchra c Allusumest prole facias parentem. Faxit illa Virgo (e) mater, ut feli- ad id quod citer fias mater. Precor ut hic tumor uteri feliciter sub- ex Lucilio filat. Velint Superi, ut non majore molestia elabatur, quam de Scavola illapsum est, quicquid est hoc oneris quod gestas. Donet ridente Altibi Deus felix puerperium.

Convivis.

omnia læta vobis omnibus. Deus benè fortunet vestrum neid. v. 75. convivium.

Sternutanti.

Sit faustum & felix. Servet te Deus. Sit salutiferum. Bene su, quam vertat Deus.

(f) Auspicanti quippiam.

Sit felix & faustum Reipublicæ. Bono sit omnibus quod cant & adoinstituis. Bene vertat quod agis. Bene fortunet Deus tuos f i.e. Incilabores. Faveant Superi tuis conatibus. Quæso ut, quod in- pienti stituisti, Superis benè fortunantibus, seliciter absolvas. Benè Negotium. fortunet Christus Opt. Max. quod in manibus est. Feliciter cedat, quod instituisti. Feliciter exeat, quod aggressus es. Rem fanctam aggressus es, precor ut felix sit exitus, ac prosperum numen aspiret pulcherrimis cœptis. Christus bene prosperum numen aspiret pulcherrinus capus. Constitus och g Feliciter. um optimum maximumque precor, ut, istud confilium, quam di apud Auest honestum, tam sit & felix. (g) Bonis avibus cœpta res meli- gures ustaoribus exeat. Precor ut bonis avibus Italiam adeas, melioriAviumvolabus redeas. Opto tibi felicem cursum, & recursum felicio- tu,cantu,parem. Faxit Deus ut, itinere hoc feliciter peracto, brevi stuq; obsertibi prosperum reditum gratulemur. Contingat tibi felici- vatis futura ter & navigare & renavigare. Sit iter lætum, reditus lætior. folebanc. Utinam ista profectio tibi succedat ex animi tui senten- Iter.

b Jocus eft in ambigua fignificatione avere, nam id ipfum & cupere figniciffantem Romæ, lib. e Sc. Virgo Maria, mater Domini Je-Pontificii paffim invo-

quod Bonis lebantur; rum confilia fuscipiebanceffura speeóq; anspicatum profelici dicebant. 3. lib. 1. Annum. b Felix : à Thracibus, qui diem prosperum albo, improfperum atro, lapillo notabant. + Viciffim bum Erafmi folius auctoritate conflatum. e Ideft, optimè & forrum habitus in fummo

tè, Splendide,

dicimr de

delicatulis, qui se volup-

satibus de-

more Maio

der untur.

o Idem fere tia. Utinam tibi tam jucunda sit ista profectio, quam nobis Avibus pauerit interim molestum tui desiderium. (a) Bonis auspiciis sollo suprà. Au- vas anchoram. Precor ut ex utriusque votis succedat hoc spices de re- iter. Precor ut hic contractus commodo bonóque sit utrisbus gerendis que. Precor ut hoc matrimonium voluptati fit omnibus no olim consu- bis. Sospitet te Jesus Opt. Maximus. Superi propitii te nohinc que se- bis incolumem restituant. Servet te Deus, * animæ dimidicundum ho- um mea. Opto tibi reditum incolumem. Precor ut hic annus tibi lætis auspiciis ineat, lætioribus procedat, lætissimis exeat, tur, feliciter ac sæpiùs recurrat semper felicior. Risp. At ego vicissim tibi multa fecula felicissima precor, nè tu gratis sis nobis benè rabant: id- precatus. Precor ut hic dies tibi (b) candidus illuxerit. Precor ut hic Sol tibi felix surrexerit. Resp. Tantundem tibi + reprecor. Sit felix exortus hujus diei, & fit utrique *Horatiana nostrûm prosperrimus. Opto tibi noctem prosperam, pater : verba ex ode precor tibi noctem placidam. Contingat tibi felix fomnus. Det Deus placidam quietem. Det somnum absque somniis. Faxit Deus, ut aut placide dormias, aut feliciter fomnies. Sit tibi fausta nox. Res. At ego tibi, quando gaudere soles lucro, pro una fausta mille precor faustissimas.

VALE IN DIGRESSU.

Valete omnes. Benè vale. Cura ut quam rectissime valeas. Valetudinem tuam cura diligenter. Jubeo te benè vaprecor. Ver- lere. Jam me tempus alio vocat; tu valebis. Valeto quam optime. Vale (c) pancratice, aut, si mavis, athletice. Vale ut dignus es. Vale ut meritus es. In hoc biduum valebis. Si me dimittis, valebis in crastinum. Numquid vis? Est aliud quod me velis? Resp. Nihil, nisi ut prospere valeas. tiffime. Ut Da operam ut sis prospera valetudine. Age curam valetu-Hippocrates dinis tuze. Habe curam falutis tuze. Fac ut proximo conait Athleta- gressu te lætum ac nitidum videamus. Jubeo te (d) curare cuticulam. Cura ut fit mens fana in corpore fano. bonitatis & operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo. Resp. fanitatis gra Dabitur quidem opera. Valebis tu quoque. Tibi vicissim du confissit. precor prosperam valetudinem.

SALUTANDI PER ALIUM.

H

·G

CE

Frobenium jubebis meo nomine salvere plurimum. (e) Erasmiolum item mea causa salutabis diligenter. Tum matri Gertrudi quam potes officiosissime ex me salutem dicito. · Amantium Dic me omnibus omnia læta precari. Salutabis mihi fodalitatem diligenter. Amicos omnes meis verbis falutato. Uxori

Uxori falutem ex me annunciabis. Fratri tuo in literis tuis meo nomine salutem ascribes. Mei vice salutabis assinem meum. Numquid tuis mandas per me? Resp. Ut recte valeant. Estne quod velis ad tuos perferri me nuncio? Resp. Multam falutem omnibus, sed præcipue patri. Sunt quos per me tuo nomine velis falutatos? Resp. Omnes qui de me percontabuntur. Salutem quam mihi ab amicis attulisti, illis multo cum fœnore referes. Quorum nomine mihi falutem attulisti, cos omnes mea gratia vicissim salutabis accurate. In amicis falutandis fis, quæfo, mihi vicarius. Salutaffem generum meum per literas, sed tu mihi apud illum epistolæ vice fueris. Heus, heus, quò properas? Resp. Rectà Lovanium. Resiste paulisper, est quod tibi mandem. Resp. Atqui pediti non convenit farcina. Quid rei est? Resp. Ut Goclenium, Rutgerum, Joannem Campensem, totúmque (a) chorum trilinguem mihi a Erasmi saiutes. Resp. Si nil aliud imponis sarcinæ præter (b) salutes, braicæ, Græfacile perferam. Atqui ne gratis isthuc facias, precor uti tibi cz,& Latinz quoque eunti ac redeunti Salus fit comes.

e

s.

s.

S.

es

va-

va-

àm

ale

bis.

Eft

eas.

etu-

con-

rare

Da Resp.

iffim

e) E-

matri

dicito.

fodautato.

Uxori

linguæ pe-Titos. b Hoceft, falutationes.

REDUCEM QUOMODO SALUTARE OPORTEAT.

Salvum te advenire gaudemus. Sospitem adesse volupe est. Te nobis redditum esse voluptati est. Gratulamur tibi felicem reditum. Gratia Superis, quod nobis incolumis redieris. Quò molestius fuit nobis tui desiderium, hoc redditus conspectus tui jucundior est. Gratulamur & tibi & nobis, quod vivus ac valens nobis restitutus sis. Hoc reditus tuus est nobis jucundior, quò minus expectatus. Res. Ego vicissim lætor, quod incolumis vos incolumes offenderim. Quod te falvum repererim, vehementer gaudeo. Non viderer mihi redisse salvus, nisi vos salvos reperissem. Nunc demum mihi videor fospes, cum vos incolumes ac pulchre valentes conspicio.

PERCONTANDI FORMA IN PRIMO CONGRESSU.

ARGUMENTUM.

Hec colloquium docet formulas percontandi in primo congressi; Unde venis? c Cors, q.d. Quid novi affers? Ut vales? &c.

GEORGIUS, LIVINUS.

X quâ tandem (c) corte aut caveâ nobis ades? Li. Quid bus ad custoita? Ge. Quia malè faginatus. Quia macie pellu- diam gallices, totus ariditate crepitas. Unde prodis? Li. E collegio ferum &c. Montis

Cohors, eft locus ciudus parieti-

Montis Acuti. Ge. Ergò ades nobis onustus literis. Li. Imò pediculis. Ge. Pulchrè comitatus advenis. Li. Sanè, nec tutum est nunc viatorem ire incomitatum. Ge. Agnosco sodalitium scholasticum. Ecquid novarum rerum adsers è Lutetià? Li. Illud imprimis, quod, scio, tibi videbitur incredibile. Lutetiæ Beta sapit, & (a) Quercus concionatur. Ge. Quid tu narras? Li. Hoc quod audis. Ge. Quid ego audio? Li. Hoc quod narro. Ge. Monstri simile. Oportet illic sungos & lapides esse auditores, ubi tales concionentur. Li. Atqui sic res habet. Nec audita narro, sed comperta. Ge. Oportet igitur illic plurimum sapere homines, si sapit Beta & Quercus. Li. Restè conjectas.

· Notantur hic duo Parifienfes magiftri, De Bête & Du Chêne, qui Latine audiunt Beta & Quercus. Hos autem, eorumq; fatuos admiratores false, fuo more, irridet nofter.

PERCONTANDI DE VALETUDINE.

Ge. Valésne? Li. Contemplare vultum. Ge. Quin potiùs lotium jubes? An me putas medicum? Non rogo, quid valeas, nam facies ipfa loquitur te bellè valere; fed quomodo tibi placeas? Li. Corpus quidem belle habet, sed animo male est. Ge. At non valet, qui isthac parte laborat. Li. Sic res habent meæ: Corpus valet, fed ægrotat crumena. Ge. Facilè isti morbo medebitur mater. Ut valuisti usque? Li. Varie, ut funt res mortalium. Ge. Satin' recte vales? Salvane res? Satin' falvæ res? Fuistine semper prospera valetudine? Li. Prosperrima, gratia Superis. Ego, Dei beneficio, perpetuò bellissimè valui. † Semper prospera valetudine sum usus. Hactenus bona valetudine fui, fausta, incolumi, felici, profperâ, fecundâ, integrâ, bafilicâ, athleticâ, pancraticâ, valetudine. Ge. Faxint Superi ut isthuc fit perpetuum ac proprium. † Lætus isthuc audio. Voluptatem mihi nuncias. Est isthuc mihi auditu perquam jucundum. Sermonem istum ex te audire supra modum gaudeo. Istud haud invitus audio. (b) Oppido lætor isthuc audire ex te. Ut idem semper facias opto. Ut ad istum modum quam diutissime valeas opto. Tibi gratulor, mihi gaudeo. Gratia Superis. Gratiam habeo Superis. Li. Equidem pulchrè valeo, fi tu vales. Ge. Nihil interim molestiæ fuit? Li. Nihil, nisi quod vestra consuetudine frui non licuit. Ge. Quo pacto vales? Li. Rectè, pulchrè, bellè, perbellè, belliffimè, perpulchrè, feliciter, commodè, minimè, malè. Valeo ut volo potiùs, quam ut mereor: † basilice, pancratice, athletice. Ge. Expectabam ut diceres etiam (d) taurice.

f

1

b

b

li

al

n

MALE

† Valere bene.

† Gaudere.

b Pro valde, fane, multum+ Id eft, regiè & magnificè feu
fplendidè.
Solent fiquidem diligentiùs curare
valetudinem
reges.
d q. d. Inflar
tauri.

MALE VALERE.

Ge. Recténe vales? Li. Vellem quidem. Non admodum ex sententia. Equidem utcunq; valeo. Sic fatis. Valeo † ut possum, † Proverb. quando ut volo non licet. Ut soleo. Ita ut Superis visum est. Ut possamus, Non optime fane; sic ut antehac, pejus nunquam. Valeo ut volumus non folitus sum. Valeo ut solent, quibus cum medicis res est. Ge. licet. Ut vales? Li. Secus quam vellem. Ge. Qua valetudine es? Li. Haud sanè commodâ, incommodâ, perquam incommodâ, infelici, parum prospera, parum secunda, mala, adversa, infausta, imbecilli, dubiâ, mediocri, vix mediocri, longè aliâ quam vellem, tolerabili, qualem optem hostibus meis. Ge. Rem mihi fanè quam acerbam narras. Prohibeant Superi. Avertat Deus. Bona verba. Hic cupiam te vanum esse. Bono sis animo oportet. Forti infractoque sis animo. Multum juvat animus in re mala bonus. Fulciendus est animus spe fortunæ secundioris. Quid morbi est? Quod mali genus est? Quis te morbus De morbo. habet? Quo morbo teneris? Quid habes morbi? Quis te tenet morbus? Li. Nescio, & hoc laboro periculosius. Ge. Verum. Nam ad sanitatem gradus est novisse morbum. Nullosne confuluisti medicos? Li. Et quidem permultos. Ge. Quid respondent? Li. Id quod advocati Demiphoni apud Comicum. Alius negat, alius ait, alius deliberandum censet. In hoc consentiunt omnes, me miserum esse. Ge. Quampridem habet te hoc mali? Diu est quod teneris isto morbo? Quantum temporis est, quod te malum hoc corripuit? Li. Dies plus minus viginti. Fermè menfis est. Jam tertius est menfis. Mihi quidem seculum videtur, quòd ægrotare cœpi. Ge. Adnitendum censeo, ne morbus fiat familiaris. Li. Jam nimium affuevit. Ge. Num est hydrops? Li. Negant. Ge. Num dysenteria? Li. Non arbitror. Ge. Num febris? Li. Opinor febris esse speciem, sed novam, ut nunc novi subinde morbi exoriuntur, antehac incogniti. Ge. At plus fatis erat veterum. Li. Ità visum est naturæ nimiùm novercæ. Ge. Quoto die recurrit dolor? Li. Quoto die narras? Imò quotidie, sæpius quam (a) Euripus. Ge. Pa- a Pars maris pæ! malum abominandum! Unde contraxisti morbum? Unde sapius in die fuspicaris hoc esse collectum mali? Li. Ex inediâ. Ge. At non reciprocans. soles usque adeò superstitiosus esse, ut te jejunio macerares. Li. bium, Enri-Non erat religio, sed inopia. Ge. Quænam? Li. Quia non da- pus homo. batur cibus. E frigore natum arbitror. E putribus ovis morbum ortum suspicor. E vino plus satis diluto. E crudis malis contracta est stomachi cruditas. Ge. Vide nè ex immodico aut intempestivo studio conciliaris hoc mali, aut ex potatione largiore, aut Venere parum moderatâ. Quin accersis me-

)-

id

do

no

Sic

a-

Ta-

ane

ne?

pe-

fus.

rof-

ale-

pro-

cias. nem

vitus

fem-

raleas

atiam

vales. vestrâ

Rectè,

iciter,

am ut

Aabam

Divis.

De medico.

dicum? Li. Timeo nè citiùs morbum augeat, quam adimat. Metuo nè pro remedio dat venenum. Ge. Deligendus est igitur, cui tuto fidas. Li. Si moriendum est, malo semel mori, quam tot pharmacis excarnificatus. Ge. Fac igitur ut ipfe tibi fis medicus. Si diffidis homini medico, precor ut fit tibi medici vice Deus. Sunt qui tecti cucullà Dominicali aut Franciscanà revaluerunt. Li. Idem fortaffis evenisset, si leonis pallio tecti fuissent: verum ista dissidenti nihil conducunt. Ge. Fide igitur, ut reviviscas. Alii morbo levati sunt, nuncupatis alicui Divo votis. Li. At ego cum Divis non pacifcor. Ge. Proinde tu vel à Christo, cui fidis, pete sanitatis beneficium. Li. At ego an beneficium fit nescio. Ge. Annon beneficium est libetari morbo? Li. Nonnunquam mori felicius est. Ab illo nihil peto, nifi ut, quod scit optimum esse, mihi largiatur. Ge. Sume quod alvum dejiciat. Li. Jam sua sponte cita est. Ge. Ciendus est alvus, movendus est alvus. Li. Imo sistendus est magis, nam plus fatis profluit.

> PERCONTANDI REDUCEM. ARGUMENTUM.

Percontandi reducem de itinere, de bello, de rebus privatis, de spe frustrata, de promissis magnificis, uxore puerpera, periculis, amissis opibus, &c.

Redeunti peregrè.

Bellum.

a Monarchæ, penes quos folos fumma rerum ell-

b Id eff.clanculum incitent. Vide Proverb. c Hoc eff, in tuto. De privatis. Ge. L'Uitne tibi hoc iter faustum & commodum? Li. Sic fatis; nisi quod nihil usquam tutum est à latronibus. Ge. Hic est belli ludus. Li. Est, sed sceleratissimus. Ge. Pedes advenis, an eques? Li. Partim pedestri itinere, partim vehiculo, partim equo, partim navigio. Ge. Quo in statu sunt res Gallicæ? Li. Sane turbulento. Magnæ bellorum minæ funt. Quid mali allaturi fint hostibus, nescio: certè Galli jam ipsi non dicendis malis affliguntur. Ge. Unde proficifcuntur isti bellorum tumultus? Li. Unde, nifi ex ambitione (a) monarcharum? Ge. At horum prudentia conveniebat sedari rerum humanarum tempestates. Li. Sedant illi quidem, sed ut Auster mare. Persuadent sibi se Deos esse, suaque causa mundum hunc esse conditum. Ge. Imo princeps reipublicæ gratia constituitur, non respublica principis causa. Li. Imò non desunt theologi, qui (b) frigidam suffundant, & ad hos tumultus classicum canant. Ge. Istos ego statuerem in prima acie. Li. At illi sibi (c) cavent post principia. Ge. Ista publica Fatis curanda relinquamus. Tuæ res quo tandem in statu sunt? Li. Optimo, felici, mediocri, tolerabili. Ge. Quo pacto se res habent tuæ? num ex voto? Li. Imò supra votum, supra meritum, fupra spem. Ge. Satin' ex sententia? Satin' salva omnia? Satisne prospera omnia? Li. Res in pejore statu esse non potest.

C

0

n

m

potest. Pejore in loco negotium non potest esse. Ge. Non ce- d Diana, vepisti igitur quod captabas? Non contigit præda quam venabaris? Li. Venabar equidem, sed (d) irata Delia. Ge. Nihil reli- ¿Aus auaquum est spei ? Li. Spei permultum, sed rei nihil. Ge. Episco- ¿uc, spepus nihil ostendit spei? Li. (e) Tota plaustra, totasque spei radam. naves, sed præterea nihil. Ge. Nihil adhuc misit? Li. Promi- f Quem Plifit quidem largiter, at ne (f) teruncium quidem misit? Ge. Er- cem vocat, gò spe alendus est animus. Li. Sed hâc non saginatur venter. numinulus Qui spe aluntur, pendent, non vivunt. Ge. Attamen hoc eras est, in vilitaad iter expeditior, quod nihil effet oneris (g) in zona. Li. Fa- um versus; teor, atque etiam tutior. Nulla enim funt arma certiora ad- est quarta versus latrones. Sed ego malim & onus & periculum. Ge. Ni- pars assis. hilne tibi ademptum est in via? Li. Mihine? Quæso quid eri- gillic milites pias * nudo ? Aliis citiùs periculum erat à me. Licuit mihi va- cuniam. cuo (b) viatori per totum iter canere & esurire. Nunquid vis? * Nuio. Ge. Quò nunc hinc abis ? Li. Rectà domum, falutaturus penates jamdiu non visos. Ge. Precor ut illic offendas omnia læta. h Allusum Li. Utinam ità velint Superi. Nihil interim extitit novi domi est vulgato nostræ? Ge. Nihil, nisi quod reperies auctam familiam. (i) Nam Juvenalis, tua Catulla peperit tibi catulum absenti: Tua gallina peperit Cantabit vatibi ovum. Li. Bene nuncias. Grata nuncias. At ego tibi pro latrone viaisto nuncio polliceor (k) Evangelium. Ge. Quodnam? secun- tor. dùm Matthæum? Li. Non, sed secundum Homerum. En, ac- Paronomasia cipe. Ge. Tibi serva tuum Evangelium. Mihi saxorum satis b Jocus est est domi. Li. Nè sperne munusculum : * Aetites est, qui gra- ex ambiguo. vidis admotus in nixu maturat partum. Ge. Quid ais? Est Nam Evanmihi sanè gratissimum. Dispiciam unde possum hoc donum tur munus, pensare. Li. Abundè pensatum puta, si boni consulueris. Ge. quod datur Imo nihil accidere potuit magis in tempore; nam uxori meæ rem lætam jampridem tumet uterus. Li. Illud igitur abs te (1) stipulabor, * Aetites, ut, si masculum ediderit, me susceptorem asciscas. Ge. Polli- lapidis geceor, ac tuum indetur puero nomen. Li. Quod utrisque bene nus ab Avertat. Ge. Imò nobis omnibus.

il

le

1-S,

tà, Sic

us.

des

hi-

res int.

ipfi

ifti

nar-

rum

Au-

dum

con-

efunt

ultus

acie.

ablica

funt?

fe res

a me-

a om-

le non potest. MAURITIUS, CYPRIANUS.

Ma. Redisti nobis obesior solito: Redisti procerior. Cy. At 1 Stipulatur equidem mallem prudentior, aut doctior. Ma. Imberbis abieras, redisti barbatulus. Contraxisti tibi absens nonnihil senii. Quid fibi vult hie pallor? quid macies? quid frons caperata? tur & qui Cy. Ut est fortuna, sic est corporis habitus. Ma. Num adversa? Cy. Nunquam mihi quidem alias fecunda, sed nunquam quam ricur. nunc (a) reflavit odiofius. Ma. Doleo vicem tuam. Dolet a Metaphora mihi tua calamitas. Sed quid isthuc mali est? Cy. Universæ pe- ab adversa

e Ita Graci, tis proverbi-Prov. nudior quilanomen habens. Plin. 1. 37. c. II. qui promif-fum accipit : nam pacifiipromittit, & cui promitb Ideft, ja-Etaram feci. Allegoria.

e Metaphora à fartoribus desumpta.

cuniæ (b) naufragium feci. Ma. In mari? Cy. Non, fed in litore, nondum navem ingressus. Ma. Ubinam? Cy. In litore Britannico. Ma. Bene habet quod ipfe nobis vivus enatâsti. Præstat pecuniæ jacturam sacere quam vitæ. Levius est pecuniæ dispendium quam samæ. Cy. Vita samaque incolumi, periit pecunia. Ma. Vita (c) farciri nullo pacto poteft, fama ægre potest, pecunia facile alicunde sarcietur. Qui malum hoc accidit? Cy. Nescio, nisi quod sic erat in satis meis. Sic visum est Superis: sic libuit genio meo malo. Ma. " Vides " igitur doctrinam ac virtutem tutissimas esse divitias, quæ nec " eripi possunt, nec gravant circumferentem. Cy. Pulchre tu d Discrucior quidem philosopharis, sed interim ego (d) ringor.

animo.

CLAUDIUS, BALBUS.

Cl. Gratulor tibi reduci, Balbe. Ba. Et ego tibi superstiti, Claudi. Cl. Gratulor tibi in patriam reverso. Ba. Imò gratulare magis è Gallià profugo. Cl. Quid ità? Ba. Quia illic bellis * fervent omnia. Cl. Quid Musis cum Marte? Ba. Atqui illic nè Musis quidem parcitur. Cl. Tu igitur seliciter elapsus es. Ba. At non fine periculo. Cl. Totus alius nobis redifti. Ba. Qui fic? Cl. Ex Hollando versus es in Gallum. Ba. Quid (a) an Capus eram cum hinc abirem? Cl. Vestis indicat te mutatum ex Batavo in Gallum. Ba. Hanc (b) metamorphôfin malim quam in gallinam. Sed (c) ut Cuculla non facit monachum; ita nec vestis Gallum. Cl. Jamne calles Gallice? Ba. Sic satis. † Muti magi- Cl. Quo pacto didicisti? Ba. A magistris haudquaquam † mutis. Cl. Quibus? Ba. Mulierculis quovis turture loquacioribus. Cl. Ja tali ludo facile discimus loqui. Sonasne probe sermonem Gallicum? Ba. Imò & Latinum sono Gallice. Cl. Nunquam igitur scribes bona (d) carmina. Ba. Cur ita? Cl. Quia periit tibi fyllabarum quantitas. Ba. Mihi fatis est qualitas. Cl. Quid, éstne Lutetia immunis à pestilentia? Ba. Nunc est. Sed perpetua non est: aliquando remittit sese, mox recrudescit; nonnunquam intermittitur, deinde recipit sese. Cl. Non sat erat malorum ubi bellum est? Ba. Erat, nisi secus esset visum Superis. Cl. Annonæ caritatem isthic esse oportet. Ba. Imò perum infignia. nuriam. Omnium rerum illic inopia est, præterquam sceleraf Vide Prov. torum militum. Bonorum virorum illic est mira vilitas. Cl. Quid accidit Gallis, ut bellum suscipiant cum (e) Aquila. Ba. Quia movit illos exemplum (f) scarabæi, qui non cessit aquiταπείνωσις, læ. In bello nemo fibi non videtur Hercules. Cl. Non te remorabor diutiùs. Aliàs latiùs nugabimur, cum erit utrique commodum. Nunc aliò me vocant (g) negotiola quædam.

* Metaphora ab aquis fumpta. a Jocus eft ex ambiguâ voce gallus. b Transformationem. c Proverbium vulgi. ftri, Prover. id eft, libri.

d Allufit ad hoc, quod vulgus Gallorum perperam pronunciat accentus.

e Imperato-Scarabæns Aquilam. g Negotiola: arrogantia vitanda causa.

DQ-

DOMESTICA CONFABULATIO. ARGUMENTUM.

Colloquium hoc mucua consuetudinis verba, jocos. & familiarium dicteria, & mores tradit. 1. Deambulandi foris. Evocandi socios. 2. Rarò invisendi, rogandi de uxore, filàs filis. 3. De otio; tinnitus auris: deformis puella descriptio; invitat ad nuptias. 4. Nimium studes, &c.

1. PETRUS, MIDA puer, JODOCUS.

Pe. T TEus, heus, puer; nemon' huc prodit? Mi. Hic, opinor effringet fores. Familiarem oportet esse. O lepidum caput! Quid affers, mi Petre? Pe. Meipfum. Mi. Næ tu rem haud magni pretii huc attulisti. Pe. Atqui magno constiti patri meo. Mi. Credo pluris quam revendi possis. Pe. Cæterum Jodocus éstne domi? Mi. Incertus sum, sed visam. Pe. Quin tu potius abi, & roga ipsum an velit nunc esse domi. Mi. Abi tu potius, sisque tibi ipsi Mercurius. Pe. Heus, Jodoce, num es domi? Jo. Non sum. Pe. Impudens, non ego audio te loquentem? Jo. Imò tu impudentior: nuper ancillæ tuæ credidi, te non esse domi, & tu non credis mihi ipsi? Pe. Æquum dicis, par pari relatum. Jo. Equidem ut † non om- † Vide Prov. nibus dormio, ità non omnibus sum domi. Jo. Tibi posthac sem- Non omnibus per ero. Pe. Sed tu mihi videre cochleæ vitam agere. Jo. Quî dormio. fic? Pe. Quia perpetuò domi latitas, nec usquam prorepis. Nec secus atque (a) claudus sutor, jugiter domi desides. Tu a Plautinum tibi domi situm contrahis. Jo. (b) Est quod agam domi, foris est. nihil est negotii: & fi quid esset, tamen hoc cœlum me dies est ad caraliquot à publico cohibuisset. Pe. At nunc sudum est, & invi- men Hotat ad deambulandum. Vide ut blanditur. Jo. Si prodeambu- meri, lare lubet, non recuso. Pe. Plane videtur hoc utendum cœlo. Oixos Bia-Jo. Asciscendus est unus aut alter congerro. Pe. Fiet, modò TEPOV SIVAL, dicas quos velis Je Quid si Huganem? Pe Hand multum dicas quos velis. 70. Quid si Hugonem? Pe. Haud multum Beper To interest inter Hugonem & nugonem. Jo. Age, placet. Pe. θύρηΦι. Quid fi Alardum? Jo. Homo minime mutus est. Quod auri- Deambulabus diminutum est, linguâ pensat. Pe. Si videbitur, Nævium adjungemus. Jo. Siquidem dabitur illius copia, nunquam erit fabularum inopia. Placent confabulones, superest ut locum dispicias amœnum. Pe. Ego verò tibi locum ostendam, ubi nec nemoris umbram, nec pratorum smaragdinum virorem, nec fontium vivas scatebras desiderabis. Dices dignam Musis sedem. Jo. Magnifice polliceris. Pe. Nimium affixus es libris. Nimium affides libris. Immodico studio teipsum maceras. Jo. Malim studio macrescere, quam amore. Pe. At non ideò vivimus, ut studeamus; sed ideò studemus, ut suaviter vivamus. Jo. Mihi verò vel immori chartis dulce est. Pe. Equidem immorari probo, immori non probo. Ecquid volup-

ü

IS

1. 2)

a-

7 3

s.

u-

18.

m

m

iit

id,

oe-

nrat

Su-

pe-

era-Cl.

Ba.

qui-

re-

que

n. 0-

voluptati fuit hæc deambulatio? 70. Me quidem vehementer oblectavit.

2. ÆGIDIUS, LEONARDUS.

Rard invifis.

De uxore.

Filia.

Æg. Quò noster Leonardus? Le. Ad te ibam. Æg. Istud quidem facis infolens. Le. Quamobrem ? Æg. Quia jam annus est, quod nos non inviseris. Le. Malo in hanc peccare partem ut desiderer, quam ut obtundam. Æg. Imo boni amici nulla est apud me satietas. Imo quo crebrius venies, hoc mihi venies gratior. Le. Quid interim agitur domi tuæ? Æg. Multa fane quæ nolim. Le. Non miror, sed jamne peperit uxor? Æg. Jamdudum, & quidem gemellos. Le. Quid ego audio? Æg. Sic res habet; atque illi jam denuò tumet uterus. Le. Isthoc pacto solet augeri familia. Æg. Sed utinam fortuna sic augeret pecuniam, ut uxor familiam. Le. Jamne elocâsti filiam? Æg. Nondum. Le. Vide ne parum tutum fit virginem tam grandem detinere domi. Quærendus est gener aliquis. Æg. Nihil opus: jam proci complures illam ambiunt sponsam. Le. Quid igitur superest, nisi ut è multis deligas, qui tibi maximè fit accommodus? Æg. Omnes ejusmodi sunt, ut nesciam quem cui præferam : sed abhorret à nuptils filia. Le. Quid ais? Atqui, ni fallor, jamdudum nubilis est, jamdudum est apta viro, matura conjugio, jampridem est tempestiva viro. Æg. Quidni, annum egressa jam decimum septimum? major annis duodeviginti: annum jam agens undevigefimum: annos nata decem & octo. Le. Cur abhorret igitur à matrimonio? Æg. Ait se velle Christo nubere. Le. Sanè multas habet ille qui abducunt sponsas. An malo genio nupsit, quæ castè vivit cum marito?

Æg. Mihi quidem non videtur. Le. Quis Deus hunc affectum

nimum (d) ablegavi Lutetiam. Nam hic nihil aliud quam

14

f

ludebat.

a Plagium furtigenus, unde plagiarii dicuntur aliena mancipia, aut liberos etiam. Deo pugnare. c Id eft, cum monachis pugnare. Allufum eft autem ad vocem µovoltaxeiv, quod ett fingulari certamine congredi. De filis. d Removi ex oculis.

afflavit filiæ? Æg. Nescio, sed abduci ab hoc proposito nul-Ideft, cum lis rationibus potest. Le. Vide ne fint incantatores, qui instigent & allectent. Æg. Novi ego istos (a) plagiarios. Sedulò arceo hoc hominum genus ab ædibus meis. Le. Quid igitur est in animo? Morem geres animo puellæ? Æg. Equidem obluctabor quoad licebit. Nihil non experiar, quo mutem illius sententiam. Quod si pertendet, ut copit, non pugnabo cum illius animo, ne forte videar (b) osomazer, vel potius (c) μονοχομαχείν. Le. Religiose tu quidem loqueris. Sed etiam atque etiam fac explores virginis constantiam, ne post facti pæniteat, cum mutare non erit integrum. Æg. Equidem adnitar pro meâ virili. Le. Quid rerum gerunt filii? Æg. Natu maximus jamdudum maritus est, brevi pater futurus. Miludebat. Le. Quid eò? Æg. Ut magister nobis redeat stultior, quam exierat. Le. Bona verba. Æg. Medius jam cepit initiari facris. Le. Precor ut bene vertat omnibus.

3. MOPSUS, DROMO.

* Mo. Quid fit? quid agitur? Dromo. Dr. Sedetur. Mo. Vi- 4 Hoc Plin. deo. Sed quomodo se res habent tuæ? Dr. Ut solent iis, qui- inquit lib. 1. bus Superi funt parum propitii. Mo. Isthuc ominis avertat Atilius eru-Deus. Quid agis? Dr. Equidem otium ago. Id quod vides, ditiffime finimirum nihil. Mo. (a) Præstat otiosum esie, quam nihil agere. zissimadixit. Ego te fortassis occupatum seriis negotiis interpello. Dr. Imo † Συνώνυmaxime vacuum: jam enim me ceperat otii tædium, & con- µagerronem desiderabam. Mo. Fortassis impedio, interrumpo, interrumpo, liter cum in-† interturbo tua negotia. Dr. Imò tædium otii discutis. Mo. tervenit de Da veniam, si te parum in tempore interpellavi. Dr. Imò ipio quo mensio. in tempore advenis. Opportune te huc attulisti. Optatus ades. 6 Tinnitus Interventus tuus est mihi vehementer gratus. Mo. Fortassis aurium vulaliquid seriæ rei inter vos agitur, cui nolim esse impedimento. cum aures Dr. Imò (b) lupus, quod aiunt, ades in fabulà. Nam de te cinniunt, de, fermo erat. Mo. Facile crediderim, nam mihi huc venienti nobis verba mirè (c) tinniebat auris. Dr. Utra? Mo. Læva: unde conjicio abludit ab nihil magnifice de me fuisse prædicatum. Dr. Imo nihil non hoc, quod est honorificum. Mo. Vanum igitur fuerit oportet. Sed quid est apud Theobonæ rei? Dr. Aiunt te venatorem effe factum. Mo. Imò tissimum. jam intra casses meos est (d) præda quam venabar. Dr. Quæ- Autor. Plin. nam? Mo. Lepida puella, quam perendie ducturus sum: 1-28.car.11. nam? Mo. Lepida puella, quam perendie dicturus idin. d'Allusumest vosque oro, ut meas nuptias vestra præsentia dignemini ho- Ovidiano nestare. Dr. Quænam est sponsa? Mo. Aloisia Chremetis filia. isti, Iuciditin Dr. Egregium spectatorem formarum! Tuis oculis adlubuit casses prada † illa nigro capillitio, fimis naribus, ore prælargo, ventre petita meos. prominulo? Mo. Definite. Mihi cam duxi, non vobis. Non puella. fat est, qued (e) suo regi pulchra est regina? Ita demum illa e Vide Prov. mihi placebit, fi vobis non admodum placeat.

S

1-

?

3

m

1-

i-10

ur

m il-

bo

(0)

am

Eti

ad-Va-

Ai-

am. oat.

Suum cuique pulchrum.

4. SYRUS, GETA.

Sy. Opto tibi multam felicitatem. Ge. Et ego tibi condu- chium Buplicatum opto quicquid optas mihi. Sy. Quid agis rei? Ge. colicum. Confabulor. Sy. Quid? confabulare folus? Ge. Ut vides. Sy. + Horatius. Fortaffe tecum. Proinde tibi videndum. ut cum homine pro-Fortasse tecum. Proinde tibi videndum, ut cum homine probo fabuleris. Ge. Imò cum lepidissimo congerrone confabu- certi denique lor. Sy. Quo? Ge. Apuleio. Sy. Istud quidem nunquam non fines, Quos facis. Sed (a) amant alterna camænæ. Tu perpetuo studes. Ge. nitra citrag; Non est ulla studiorum satietas. Sy. Verum, sed † est tamen flere restum.

b Horatianum est. c Elegans. \(\text{Euvwvv\(\mu \) ia.}

d Nunc. Si interponatur pronomen tu, integer erit pentameter. modus quidam. Non omittenda quidem sunt studia, sed tamen intermittenda nonnunquam. Non abjicienda funt, fed relaxanda. Nihil fuave quod perpetuum. (b) Voluptates commendat rarior usus. (c) Tu nihil aliud quam studes. Perpetuo studes. Continenter incumbis literis. Indefinenter inhæres chartis. Studes noctes ac dies. Nunquam non studes. Assiduus es in studio. Jugiter intentus es libris. Nullum facis studendi finem, neque modum. Nullam studiis tuis requiem intermisces. Nunquam studendi laborem nec intermittis, nec remittis. Ge. Agè, tuo more facis. Rides me, ut foles. Nunc ludis tu quidem me. Salsè me rides. Satyricum agis. Naso me suspendis adunco. Non me fallit tuum scomma. Nunc plane joco mecum agis. Sum tibi rifui. Rideor abs te. Pro delectamento me habes. (d) Nunc (tu) me ludos deliciásque facis. Eadem opera assue mihi auriculas afini. Ipfi codices pulvere fituque obducti loquuntur quam sim immodicus in studio. Sy. Emoriar, ni loquor ex animo. Dispeream, si quid singo. Ne vivam, si quid fimulo. Loquor id quod fentio. Quod res est dico. Seriò loquor. Ex animo loquor. Non secus sentio quam loquor.

CUR NON VISIS.

Ge. Quid causæ est, quod tamdiu nos non inviseris? Quid rei est, quòd nos tam raro visis? Quid accidit, quòd tanto tempore nos non adieris? Quare tam rarus es salutator? Quid sibi vult, quòd nos tamdiu non conveneris? Quid obstitit, quò minùs visis nos frequentius? Quid impedimento suit, quò minùs jamdiu seceris nobis tui videndi copiam?

NON LICUIT PER OCCUPATIONES.

Sy. Non licuit per otium. Volui quidem, at non licuit mihi per mea negotia. Hactenus non sinebant negotia, ut te viserem. Non patiebantur (a) undæ negotiorum, quibus involvebar, ut te salutarem. Occupatior sui, quam ut potuerim. Tam variis distringebar curis, ut mihi non suerit liberum adire te. Vix ipsi mihi suit copia mei, sic me totum molesta quædam negotia possidebant. Negotiis meis imputabis, non mihi. Non defuit voluntas, sed vetuit necessitas. Hactenus non vacavit. Hactenus non contigit otium. Hactenus non suit vacuum. Non licuit per valetudinem. Non licuit per tempestatem. Ge. Equidem accipio tuam excusationem, sed hâc lege, ne sæpius utaris. Excusatio tua justior est, quam vellem, siquidem valetudo suit in causa. Hâc lege mihi purgatus eris, si quod cessatum est officio

a Ut Unda curarum apud Catul. pro immenfis curis & negotis. ficio farcias; fi superiorem cessationem crebra visitatione penses. Sy. Tu nihil moraris istiusmodi officia nimium vulgaria. Amicitia nostra firmior est, quam ut sit officiis istis vulgaribus alenda. Satis crebrò visit, qui constanter amat. Ge. Male sit istis curis, quæ te nobis adimunt. Quid imprecer istis negotiis, quæ talem amicum nobis invident? Pessime sit isti sebri, quæ nos tam gravi defiderio torfit tui. Male pereat ista febris, te quidem incolumi.

MANDANDI AC POLLICENDI. JACOBUS, SAPIDUS.

3.

e

0-

id

0-

iid

m-

ibi

ni-

nùs

cuit

ut

qui-

1 ut

ierit

e to-

meis

ne-

oti-

nem.

tuam

isatio

cau-

ft of-

ficio

Ja. Quæso ut hæc res tibi cordi sit. Etiam atq; etiam rogo ut hoc negotium tibi fit curæ. Hâc in re velim ut totum Sapidum exeras. Si me amas, causam hanc tractabis diligenter. Hâc in re quæso ut advigiles. Curabis hanc rem meâ causa diligenter. Si verè is es, quem semper esse te mihi perfuafi, fac ut sentiam hâc in causa quanti me facias. Sa. Define, ego tibi hoc effectum reddam, & quidem propedièm. Eventum præstare non possum; illud polliceor, mihi nec sidem nec studium defuturum. Curabo diligentius quam si mea res ageretur: quanquam meam esse duco quæ sit amici. Faciam ut in me quidvis defideres citius, quam fidem ac diligentiam. Tu fac in utramque dormias aurem; ego tibi hoc confectum dabo. Tu quietus esto, in me recipio provinciam omnem. Gaudeo mihi datam occasionem, qua declarem animum in te meum. Equidem oratione nihil polliceor, sed re præstabo quicquid est amici finceri, & ex animo bene volentis. Nolim te lactare vanâ spe. Illud efficiam, ut dicas hoc negotii mandatum amico.

SUCCESSUS.

Sa. Res successit opinione melius. Fortuna votis utriusque favit. Si fortuna tibi nupfiffet, non potuisset esse obsequentior. tum està lo-Res tua (a) & ventis & amne secundo processit. Vicit etiam co; quemadvota nostra fortunæ faventis afflatus. Opinor te litasse (b) Rhamnusiæ, cui sic ex sententia cadunt omnia. Prius impetra- am & Cyvi, quam fuissem ausus optare. Ventis per omnia secundis hic pridem. cursus nobis peractus est. Res omnis cecidit ex sententia. Pul- Litat autem chrè nobis cecidit hæc alea. Opinor (c) volâsse noctuam, adeò non quisquis sacrificat; sed feliciter exiit nobis parum fapienter institutum.

GRATIARUM ACTIO.

Ja. Equidem & gratiam habeo, & habiturus sum quoad lavit. vivam.

a Metaphora à navigantibus. b Fortunz cognomenmodum dicimus Paphicujus facrum Deo placuit. e Vide Prov. Noctna voa Qui verbo teaus amant, re ipsa nihil minus prastant, quam promissa.

Devincire & diffolvere, eleganter manet in metaphora. b Diarium, codicillive, commentariola rerum actarum in fingulos dies.

vivam, maximam. Pro isto tuo in me officio pares agere gratias vix possum, referre nequaquam. Video quantum debeam tuo in me studio. Nihil miror, neque enim tu quicquam novi fecisti; & hoc magis debeo. De isthoc tuo in me officio amo te, mî Sapide, ut par est, maximè. Quod hac in causa præstiteris amicum minime (a) aulicum, & habetur à me gratia, & semper habebitur. Quod meum negotium tibi cordi fuerit, amo te, & habeo gratiam. Isthoc officio gratiam inîsti apud me maximam. Pergratum est, quod causam meam egeris bonâ fide. Ex omnibus officiis, quæ tu plurima in me contulisti, hoc est longè gratiamum. Referre gratiam parem nequaquam possum: agere acuratius inter nos supervacaneum fit: quod unum possum, habebo dum vixero. Isthoc beneficio fateor tibi me magnopere devinctum esfe. Hoc nomine plus tibi debeo, quam ut unquam folvendo esse queam. Hoc beneficio arctiùs me tibi * devinxisti, quam ut possim dissolvere. Obligatiorem me tibi reddidisti, quam ut nomen meum è tuo (b) diario possim unquam expungere. Hoc officio me sic tuum reddidisti, ut nullum mancipium æquè sit in rebus heri sui. Hâc re me tibi devinctiorem reddidisti, quâm ut unquam æs alienum possim resolvere. Plurimis nominibus tibi debeo, sed non alio plùs quàm hoc. Pro mediocribus beneficiis agendæ sunt gratiæ: hoc majus est, quam ut conveniat verbis gratias agere.

RESPONSIO.

Sa. Aufer mihi ifta. Major est nostra necessitudo, quam ut vel tu mihi, vel ego tibi pro ullo officio debeam gratias agere. Non contuli hoc in te beneficium, sed retuli. Mihi quidem abundè relatam gratiam arbitror, si gratum est quod feci sedulò. Non est cur mihi gratias agas, si pro tot tuis in me beneficiis non vulgaribus hoc officiolum rependi. Equidem nihil laudis mereor; ingratissimus habendus, si defuissem amico. Quicquid est in rebus meis, quicquid meâ curâ præstari potest, hoc tam tuum esse ducito, quam id quod est maxime tuum. Videor mihi beneficium accepisse, quod nostrum officium boni consulis. Pro tantillo officio mihi tam accurate gratias agis, quafi non multo majora tibi debeam. Sibi bene facit qui bene facit amico. Qui bene meretur de amico, non dat beneficium, sed sænerat. Si ex animo probas officium in te meum, fac utare sæpiùs. Ità credam tibi gratum esse quod feci, si, quoties desiderabis operam meam, non roges, sed imperes quod voles.

ARGU-

a

de

S

lo

249

ARGUMENTUM.

Colloquium hoc de tribus presipue agit. 1. De superstitios à quorundam peregrinatione, ad Hierofolymam & loca facra, fub religionis pratexen. De votis temere non suscipiendis, inter compotationculas, frivolà de cansà; illud temporis, impensarum, operaque, in aliis que ad veram propiùs pieta-tem accedunt, injumendum esse. 3. De indugentiarum ponsificiarum & diplomatum futilitate & abjurditate.

ARNOLDUS, CORNELIUS.

n

n

n

m

us

e-

e-

ut

ere.

lem

fe-

me dem

ami-

ftari

xime

offi-

urate

bene

, non

um in

quod

s, fed

GU-

Ar. C Alve multum, Corneli, jam toto feculo defiderate. Co. Salve & tu, fodalis exoptatissime. Ar. Jam desperabamus reditum tuum. Ubi tam diu peregrinatus es? Co. Apud inferos. Ar. Non admodum veri diffimile dicis, adeò nobis redîsti squalidus, macilentus, ac pallidus. Co. Imò ab Hierofolymis adfum tibi, non à profundis Manibus. Ar. Quis Deus, aut quis ventus te illuc adegit? Co. Quæ res adigit alios innumeros? Ar. Stultitia, ni fallor. Co. Igitur hoc convitii non in me folum competet. Ar. Quid illic venabare? Co. Ut miser effem. Ar. Isthuc'licebat domi. Estne illic quod tu putes spechatu dignum? Co. Ut ingenue fatear tibi, propemodum nihil. Ostenduntur quædam monumenta vetustatis, quorum mihi nihil non videbatur commentitium, & excogitatum ad alliciendos fimplices & credulos. Imò nec hoc arbitror illos certò scire, quo loco sita fuerit olim Hierosolyma. Ar. Quid igitur vidisti? Co. Magnam ubique barbariem. Ar. Nihilo fanctior redis? Co. Imò multis partibus deterior. Ar. Nummatior ergo? Co. Imo (a) nudior leberide. Ar. An non poe- a Vide Chinitet igitur tam longinquæ peregrinationis frustrà susceptæ? liad. Co. Nec pudet, quia tam multos habeo stultitiæ meæ sodales: nec pænitet, quia frustrà jam sit pænitere. Ar. Nihil ergo fructûs refers è tam difficili peregrinatione? Co. Multum. Ar. Quid tandem? Co. Quia posthac vivam suavius. Ar. An quia (b) jucundum est meminisse laborum actorum? Co. Est b Vide proistud quidem nonnihil, sed non in hoc sunt omnia. Ar. Est- verbium, ne aliud præmium? Co. Est sane. Ar. Quod? Essare. Co. Magna voluptate, quoties libebit, & ipse me afficiam, & alios mentiendo, quoties itinerarium meum recitabo in conciliabulis aut in conviviis. Ar. Profecto non tu procul aberras à scopo. Co. Deinde non minus capiam voluptatis, cum alios audiam mentientes de rebus, quas nec audierunt unquam nec viderunt. Idque faciunt tanta confidentia, ut, cum narrent (c) c Vide Chi-Siculis gerris vaniora, tamen fibi etiam persuadeant se vera liades. loqui. Ar. Mira voluptas! Non omnino tibi (d) periit ole- d Vide Chium & opera, quod aiunt. Co. Imò hoc arbitror, aliquantò liades.

Acti labores.

e Allust ad Homerum, qui sepe Palladem facit huic aut illi suggerentem quid facto stropus.

+ Exaver-

ducti proficiscuntur in militiam, omnium scelerum scholam. Ar. Sed illiberalis est voluptas, ex mendaciis voluptatem capere. Co. Verum hoc aliquanto liberalius, quam obtrectatione vel delectare, vel delectari, aut aleâ tempus & rem perdere. Ar. Cogor equidem pedibus in tuam ire sententiam. Co. Verum est & alius fructus. Ar. Quis? Co. Si quis erit amicus egregiè charus, affinis huic infaniæ, eum admonebo domi maneat: ut nautæ solent ejecti naufragio monere navigaturos quid periculi fit vitandum. Ar. Utinam mihi monitor adfuisses in tempore. Co. Quid? Num similis morbus te quoque corripuit? Num afflavit & te hujus mali contagium? Ar. Visi Romam & Compostellam. Co. Deum immortalem! quanto mihi folatio est, te contigisse stultitiæ meæ socium? (e) Quæ Pallas isthuc tibi misit in mentem? Ar. Non Pallas, fed ipfa Moria, præfertim cum domi haberem uxorem integra adhuc ætate, liberos aliquot, & familiam, quæ pendebat ex me, & operâ meâ quotidianâ alitur. Co. Oportet fuisse seriæ rei quippiam, quod te à charissimis tuis distraxerit. Narra, obsecro. Ar. Pudet dicere. Co. Non apud me, qui, ut scis, eodem teneor malo. Ar. Compotabamus aliquot vicini. Ubi vino incaluerat animus, erat qui prædicabat, fibi effe in animo falutare Divum Jacobum, erat alter qui Divum Petrum. Illico non defuit unus aut alter, qui sponderent se comites fore. Tandem vifum est ut omnes irent simul. Ego, ne viderer parum commodus compotor, pollicitus fum & ipfe. Mox agitari cœptum, utrò potiùs iremus Romam, an Compostellam. Factum est senatusconfultum, ut bonis auspiciis utroque postridie proficisceremur omnes. Co. O grave decretum, dignius quod vino inscribiretur quam æri! Ar. Ac mox ingens obambulat patera, quam ubi suo quisque ordine ebibiffet, votum factum est inviolabile. Co. Nova religio! Sed num omnibus contigit reditus incolumis? Ar. Omnibus † præterquam tribus; quorum unus, in profectione moriens, mandavit nobis ut suis verbis salutem diceremus Petro & Jacobo: alter periit Romæ, jussitque ut suo nomine salutaremus uxorem ac liberos: tertium reliquimus Florentiæ, valetudinis plane deploratæ. Opinor jam esse apud Superos. Co. Adeóne pius erat? Ar. Imò nugator maximus. Co. Unde igitur isthuc suspicare? Ar. Quia peram habebat indulgentiis largissimis distentam. Co. Audio, sed iter est longum in cœlum, nec fatis, ut audio, tutum, ob † latrunculos, qui obfident regionem aëris mediam. Ar. Verum, fed

d

Pija

ta

fal

&

cai Pa

in du

rar

me

+ Ridiculo utitur diminutivo. fed ille sat erat munitus diplomatibus. Co. Quâ linguâ descriptis? Ar. Romana. Co. In tuto est igitur? Ar. Est, nisi forte incidat in genium aliquem qui Latine nesciat, tum effect illi redeundum Romam, & novum diploma impetrandura. Co. Bullæ venduntur illic & mortuis? Ar. Maxime. Co. Sed interim illud mihi monendus es, nè quid effutias incogitantius. Jam enim (f) Corycais plena sunt omnia. Ar. Ego vero f Id est, obnihil elevo indulgentias, fed combibonis mei stultitiam ricleo, servatoribus: qui, cum esset aloqui nugator nugacissimus, falutis suæ (g) pro- g vide Chiram, ut aiunt, ac puppim in membrana collocavit potius, quam liades. in correctis affectibus. Sed quando fruemur illà voluptate, quam modò prædicabas? Co. Cum erit commodum adornabimus compotatiunculam aliquam, vocabimus nostri ordinis homines, ibi certabimus mentiendo, nosque affatim mutuis mendaciis oblectabimus. Ar. Age fiat.

ARGUMENTUM.

In hoc colloquio taxantur illi qui Romam cursitant, venanturque sacerdotias crebro gravi jactura cum morum, tum pecunia. Monentur sacerdotes pro concubina, lectione bonorum authorum semet oblectare. Jocularia de oblongo nafo.

a,

S,

bi

11-

177 -

tes

de-

lox

tel-

que

um,

inebi-

Sed

præman-

acobo:

remus

aletu-

Unde

indulft lon-

latrun-

Verum, fed

Co.

PAMPHAGUS, COCLES.

UT parum prospiciunt oculi, aut Coclitem veterem Ulyffis cacompotorem meum video. Co. Imò, nihil te fallunt nis. oculi tui, vides sodalem ex animo tuum. Pa. Nulla cuiquam a Idest adulerat spes reditûs tui, qui tot annos abfueris, ignaris omnibus terum, Hor. quæ te terrarum haberet regio. Sed unde? dic quæso. Co. Ab Querenti antipodibus. Pa. Imò ab Infulis, opinor, Fortunatis. Co. fravit iner-Gaudeo quod agnoveris sodalem tuum, nam verebar ne sic tem. domum redirem, quemadmodum rediit Ulysses. Pa. Quonam b Sicappel-pacto rediit ille? Co. Nec ab uxore est agnitus. Solus * canis qui nimium jam vetulus mota cauda dominum agnovit. Pa. Quot annos diu abfuit: ille domo abfuerat? Co. Viginti. Pa. Tu plures abfuifti; nec nam Ulyftamen fefellit me tua facies. Sed quis isthoc narrat de Ulysse? sem reducem Co. Homerus. Pa. Oh, ille, ut aiunt, pater est omnium vit prater fabularum: fortaffis uxor interim asciverat (a) taurum alium, canem. & idcirco non agnovit (b) Ulyssem suum. Co. Imo nihil illa c Malesicz castius; sed Pallas addiderat Ulyssi senium, nè posset agnosci. que oculos Pa. Quî tandem agnitus est? Co. E tuberculo, quod habebat habent quiin digito pedis. Id animadvertit nutrix jam admodum anus, bus prospidum illi pedes lavat. Pa. O curiosam (c) lamiam! Et tu micum foris raris, si ego te agnovi ex isto tam insigni naso? Co. Nihil sunt, domi me pænitet hujus nafi. Pa. Nec est cur pæniteat, cum orga- cæcutiunt.

num

& Inftrumenta quibus injectis attrahunt navem commiffuri bellum-

Diana. † Prov. Anreo piscari

liades, & allufum eft ad nomen Pam-Gracis fonat omnia comedentem.

num tibi fit ad res tam multas utile. Co. Ad quas? Pa. Primum ad extinguendas lucernas erit cornu vice. Co. Perge. Pa. Deinde, fi quid hauriendum erit è cavo profundiore, fuerit loco promuscidis. Co. Papæ! Pa. Si manus erunt occupatæ, licebit uti vice paxilli. Co. Etiámne amplite? Pa. Conducet excitando foculo, si defuerit follis. Co. Belle narras. Quid præterea? Pa. Si lumen officiat scribenti, præbebit umbraculum. Co. Ha, ha, he: est præterea quod dicas? Pa. In bello navali præbebit usum (d) harpagonis. Co. Quid in bello terrestri? Pa. Erit loco clypei. Co. Quid deinde? Pa. Findendis lignis erit cuneus. Co. Probè Pa. Si præconem agas, erit tuba: si classicum canas, cornu: si fodias, ligo: si metas, falx: fi naviges, anchora: in popinâ fuerit fuscina: in piscando, hamus. Co. O me felicem! nesciebam me circumferre tam ad multa conducibilem suppellectilem. Sed quis interim terrarum angulus te habuit ? Pa. Roma. Co. At quî fieri potuit, ut in tanta luce nemo te sciret vivum? Pa. Imo nusquam magis latent boni viri, adeò ut sæpe clarissima luce neminem videas in frequenti foro. Co. Redis igitur nobis onustus facerdotiis? Pa. Venatus equidem sum sedulo, at parum favit * Delia. Nam complures illic + piscantur bamo, quod dici solet, aureo. Co. Stultum piscandi genus. Pa. Et tamen pulchre succedit nonnullis: sed non omnibus feliciter cadit hæc alea. Co. An non infigniter stulti funt, qui plumbum commutant auro? Pa. Sed non intelligis in plumbo facro venas auri subesse. Co. Quid igitur? redisti nobis nihil aliud quam e Vide Chi- Pamphagus? Pa. Non. Co. Quid igitur? Pa. (e) Lupus hians. Co. Felicius redeunt qui afini redeunt, facerdotiorum farcina graves. Cur mavis facerdotium, quam uxorem? Pa. Quia miphagus, quod hi placet otium. Arridet Epicurea vita. Co. At mea sententia suaviùs vivunt, quibus est lepida puella domi, quam complectantur quoties libet. Pa. Sed adde, nonnunquam cum non Amo voluptatem perpetuam. Qui ducit uxorem, uno mense felix est: cui contingit opimum sacerdotium, in omnem usque vitam fruitur gaudio. Co. Sed tristis est solitudo; adeò ut nec Adam suaviter victurus fuerit in Paradiso, nisi Deus illi adjunxisset Evam. Pa. Non deerit Eva, cui sit opulentum facerdotium. Co. Sed voluptas non est voluptas, quæ cum malâ famâ malâque conscientia conjuncta est. Pa. Verum dicis; & idcirco mihi in animo est, confabulatione librorum, folitudinis tædium fallere. Co. Istis quidem sodalibus nihil jucundius. Sed redisne ad tuam piscationem? Pa. Redeo, si liceat parare novam escam. Co. Aureamne an argenteam? Pa.

I

C

0

n

n

ir

q

lu

ne

N

an

fe

ris

on

OII

fed

adf

po

rec

fen

Tax

Ha.

mih

dica

01

Pa. Utramlibet. Co. Bono animo es, pater suppeditabit. Pa. Nihil illo tenacius. Nec crediturus est denuo, cum intellexerit mihi fortem etiam periisse. Co. Verum ista lex est alex. Pa. Sed ille non delectatur hâc aleâ. Co. Si pernegabit ille, commonstrabo tibi unde possis quantum voles pecuniæ sume= re. Pa. Tu verò mihi voluptatem narras: age, monstra; jam cor mihi falit. Co. In promptu est. Pa. Nactus es thesaurum aliquem? Co. Si nactus essem, mihi nactus essem, non tibi. Pa. Si queam corradere centum ducatos, revixerit spes. Co. At ego tibi commonstro unde possis haurire centum millia. Pa. Quin tu igitur me beas? Nè diutius eneca. Dic unde. Co. Ex Asse Budæi. Illic reperias innumeras myriades, sive auream malis monetam, five argenteam. Pa. Abi quò dignus es cum tuo joco: illinc tibi refolvam quod debuero pecuniæ. Co. Resolves, sed quod illine tibi numeraro. Pa. Age, novi nasum tuum. Co. At mihi præ te nasus est nullus. Pa. Imò nihil te nasutius. Nihil es nisi nasus. Ludis in re seria. Hâc in re (f) ringi possim citius, quam ridere. Res gravior est, f Ringitur quam ut ridere libeat. Tu, si hic esses, non luderes. Sum tibi iratus, non ludibrio. Illudis mihi, & illudis me. Joco me tractas in re igitur est dineutiquam jocosa. Co. Minimè rideo, id quod res est dico. ductio labio-Non rideo quidem, imò rem ipsam dico. Seriò loquor. Ex rum sed præ animo loquor. Simpliciter loquor. Vera loquor. Pa. Ita tibi dolore, cum femper (g) flet in capite pileum, ut ista tu simpliciter loque- gaudio. ris. Sed cesso abire domum, cogniturus quo statu sint illic g Proverb.en omnia? Co. Offendes nova permulta. Pa. Credo; fed utinam in eos qui diomnia ex animi sententia. Co. Isthoc optare licet omnibus, tiunt ab iis fed hactenus obtigit nemini. Pa. Hoc quoque commoditatis que dicunt t adferat utrique nostrûm sua peregrinatio, quòd dulcior erit id est, præposthac domus. Co. Nescio, nam video quosdam septies illò posterè stet recurrere. Adeò scabies illa fine fine solet prurire, si quem femel invaferit.

1

.

â

à.

n

10 1-

);

ifi

u-

æ

m

m,

hil fi

n?

Pa.

rider. Richus

ARGUMENTUM.

Taxatur hic scelestissima militum vita. Docetur effe calamitosa: bellum effe consusionem; fentinam vitiorum, ubi nec fanis nec profanis parcitum est. Spes prada allettas in bellum. Facinora militia ex impià hac militis confessione proponantur, nt adolescentes ab hoc vice in Gituto abhorreant.

HANNO, (a) THRASYMACHUS.

Ha. T T N D E redistrobis * Vulcanus, qui Mercurius hinc abieras? Th. Quos Vulcanos, aut quos Mercurios aptum militis mihi narras? Ha. Quia alatus videbare cum abires, nunc claudicas. Th. Sic à bello rediri solet. Ha. Quid tibi cuin bello, des. Mercu=

a td eft, andax in pugna, nomen homo rius alatus.

b Pecunia è Spoliis colc Vide Prov. Zonam per-

homo quovis damâ fugacior? Th. Spes prædæ reddiderat fortem. Ha. Multum igitur refers (b) manubiarum? Th. Imo (c) zonam inanem. Ha. Tantâ minus gravare farcinâ. Th. Atqui sceleribus onustus redeo. Ha. Gravis prosecto sarcina, si verum dicit propheta, qui peccatum appellat plumbum. Plus illic scelerum & vidi & patravi, quam unquam antehac in omni vità. Ha. Ecquid igitur arridet vita militaris? Th. Nihil neg; scelestius, neg; calamitosius. Ha. Quid igitur in mentem venit istis, qui, nummo conducti, nonnulli gratis, currunt ad bellum, non aliter quam ad convivium? Th. Ego nihil aliud conjectare possum, quam illos agi malis furiis, seség; totos malo dæmoni ac miseriæ devovisse, nec aliud quam hie manes suos anticipare. Ha. Ita quidem videtur. Nam ad res honestas vix ullo pretio conduci queant. Sed expone nobis quomodo gestum sit prælium, & utro sese inclinarit victoria. Th. Tantus erat strepitus, tumultus, tubarum bombi, cornuum tonitrua, hinnitus equorum, clamor virorum, ut neque videre potuerim quid gereretur, adeò ut vix scirem ubi essem ipse. Ha. Unde igitur cæteri qui ex bello veniunt sic depingunt fingula, quid quisq; dixerit aut gesserit, quasi nusquam non adfuissent otiofi spectatores? The Ego credo istos mentiri splendidé. In tentorio meo quid gestum sit, scio: quid in prælio, prorsus ignoro. Ha. Anne hoc quidem scis, unde tibi venerit claudicatio? Th. Vix, ita me Mavors posthac male amet: suspicor aut saxo, aut equi calce læsum genu. Ha. At ego scio. Th. Scis? an tibi narravit aliquis? Ha. Non, fed divino. Th. Dic igitur. Ha. Cum fugeres pavidus, collapsus humi offendisti in silicem. The Dispersam, nisi rem acu tetigisti, adeò verisimile est quod divinasti. Ha. Abi domum, & uxori narra tuas victorias. Th. Illa mihi occinet haud fuave (d) encomium, qui nudus redeam. Ha. Sed unde resticomio lauda- tues, quod rapuisti? Th. Jampridem restitui. Ha. Cui? Th. ri, qui forti- Scortis, (e) oenopolis, & iis qui me vicerunt alea. Ha. Satis militariter. Par est, ut, quod mala partum est, pejus dispereat. e Id est, vi- Verùm a sacrilegiis, opinor, temperatum est. Th. Imò illic norum ven- erat (f) facrum nihil. Nec profanis parcitum est, nec fanis. Ha. Quo pacto farcies? Th. Negant oportere farciri, quod in fAllusumest bello commissium sit : jure sit, quod illic sit. Ha. Jure belli forad proverb. taffis. Th. Tenes. Ha. At istud jus summa est injuria. Te non Ouden lepon, patriæ pietas, sed prædæ spes pertraxit in bellum. Tb. Fateor, flexit in ali- & arbitror paucos illuc ire fanctiore proposito. Ha. Est alium fenfum. quid infanire cum multis. Th. Concionator è suggesto pronunciavit, bellum effe justum. Ha. Suggestum illud non sole mentiri

]

1 d

(

r

t

1

000

C

f

0

P

ter se gestiffent in bello. ditoribus,

1-10

(c)

At-

fi Tb. 6

nac Tb.

in

ur-

ihil

to-

hic

res obis

-off

nbi,

neubi

t fic

nůfiftos

cio:

fcis, -floq

enu.

Ha.

idus, rem

i do-

haud

resti-

Th. Satis

ereat. illic

fanis.

od in

i for-

e non

ateor, ft ali-

profole

entiri

mentiri. Sed, ut justum sit principi, non continuò justum est tibi. Th. Audivi ex (g) Rabbinis, quod licet sua cuique gVocant Hearte vivere. Ha. Præclara ars incendere domos, diripere tem- bræi quopla, violare facras virgines, spoliare miseros, occidere in- Magistros noxios. Th. Lanii conducuntur ad mactandum bovem; cur nouros. nostra ars reprehenditur, quod conducimur ad mactandos homines? Ha. Non eras folicitus, quonam effet migratura anima tua, si contigisset in bello cadere? Th. Non admodum. Bona spes habebat animum meum: nam divæ Barberæ me semel commendaram. Ha. Receperat illa tutelam tui? Th. Sic ntihi vifa est annuere capite aliquantulum. Ha. Quando isthuc tibi visum est? mane? Th. Non, sed à cœnâ. Ha. Sed tum, ut arbitror, etiam arbores tibi visæ sunt ambulare. Th. Ut hic divinat omnia! fed præcipua spes erat (b) in divo Christo- hAllusum est phoro, cujus imaginem quotidie contemplabar. Ha. In ten- vulgi opinitoriis? Unde illic Divi? To. Carbone pinxeramus illum in ve- oni, unde lo. Ha. Nimirum haudquaquam (i) ficulneum, ut aiunt, præ- Christophosidium erat carbonarius ille Christophorus. Sed, extra jocum, ros cum hoc non video qui possis expiari à tantis flagitiis, nisi te conferas disticho pi-Romam. Th. Îmò novi viam breviorem. Ha. Quam? Th. ctos videas: Ibo ad Dominicales, illic paulo transigam cum commissariis. sancti speciem Ha. Etiam de sacrilegiis? Th. Etiam si Christum ipsum spoli- quieunquetuâssem, ac decollâssem etiam; tam largas habent indulgentias, etur Idenem-& authoritatem componendi. Ha. Bene habet, si vestram morte mald compositionem Deus ratam habuerit. Th. Imo magis metuo, morietur. ne diabolus non habeat ratam. Nam Deus natura placabilis i Id est, paest. Ha. Quem tibi sacerdotem deliges? Th. Cui cognovero rum utile & validum. Viquam minimum effe frontis ac bonæ mentis. Ha. Ne non babe- de Chiliades. ant similes labra lastucas. Ab illo purus abibis ad corpus Dominicum? Th. Quidni? Posteaquam semel effudero * senti- * Metaphora nam in illius cucullam, ego me exoneravero farcina: ipfe vi- à navibus dederit qui absolvit. Ha. Quî scis an absolvit? Th. Scio. Ha. sumpta. pro Quonam indicio ? Th. Quia manum imponit capiti, admurmu- nora, rans nescio quid. Ha. Quid si reddat tibi omnia peccata tua, cum manum imponit, hæc admurmurans, Abfolvo te ab omnibus benefactis, quæ nulla in te comperio, restituo te tuis moribus, talémque dimitto qualem accepi? Th. Viderit ille quid dicat; mihi fatis est, quod me credo absolutum. Ha. Sed ishuc tuo periculo credis. Fortasse non suerit satis Deo, cui debes. Th. Unde tu mihi obvius, qui mihi conscientiam è serena nubilam redderes? Ha. Felix occursus. Bona avis est obvius amicus, qui bene moneat. Th. Nescio quam bona, certè parum fuavis.

ARGUMENTUM.

Colloquium hoc herilia tractat mandata, & famuli officia. 1. Suscitat herus dormientem fervum, jubet adornare domum. Responsat servus, nihil deprandio, &c. 2. Mettendi in varia negotia. 3. Equita.di.
1. SUSCITANDI DORMIENTEM.

a Aptum he-Syrus fervi ex omnibus comædiis: & Cicero Judæorum & Syrotum gentum fervituti natam afferit.

(a) RABANUS, SYRUS. ri nomen, ut Ra. T TEUS, heus furcifer, jamdudum raucesco clamore, nec tu tamen expergisceris: vidêre mihi vel cum gliribus certare posse. Aut ocyùs surge, aut ego tibi fuste somnum istum excutiam. Quando crapulam hesternam edormieris? Non te pudet, somnium hominis, in multam lucem stertere? Qui frugi funt famuli folent exortum folis antevertere, curaréque ut herus surgens reperiat omnia parata. Ut ægre divellitur à nido tepefacto cuculus! Dum scalpit caput, dum distendit nervos, dum oscitat, tota abit hora. Sy. Vixdum diluxit. Ra. Credo tibi: nam tuis oculis adhuc multa nox

> est. Tibi nox adhuc est concubia. Sy. Quid me jubes facere? Ra. Fac ut luceat foculus; verre pileum ac pallium; exterge calceos & crepidas; inversas caligas primum intus purga scopis, mox foris; deinde suffitum aliquem facito purgando aëri; accende lucernam; muta mihi lineum indufium, ac ad ignem fumi expertem ficca lotum. Sy. Fiet. Ra. Atqui move te ocyus (b); jam hæc fecisse oportuit. Sy. Moveo.

Ra. Video, sed nihil promoves. Ut incedit testudo! Sy. Non poffum simul sorbere & flare. Ra. Etiam sententias loqueris, carnifex! Tolle matulam, compone lecti stragulas, revolve cortinas, verre pavimentum, verre folum cubiculi, adfer aquam lavandis manibus. Quid ceffas, afine? Annus est priusquam accendas candelam. Sy. Vix reperio scintillam ignis,

> Ra. Sic heri condidisti? Sy. Nec follem habeo. Ra. Ut responsat nebulo? Quasi, qui te habeat, careat folle. Sy. Quam imperiofum habeo dominum! Vix hujus justis decem expediti famuli fecerint fatis. Ra. Quid ais, ceffator? Sy. Ni-

> hil; omnia rectè. Ra. Non ego te audio murmurantem? Sy. Equidem precor. Ra. Credo, pater noster inversum. Precationem, opinor, Dominicam præpostere, Quid gannis de

> imperio? Sy. Precor tibi ut fias imperator. Ra. Et ego tibi, ut fias homo ex caudice. Sequere me ad templum usque; mox domum recurrito, lectos concinnato: hæc confusa suo quæque loco digerito: fac ut niteat tota domus: matulam de-

> fricato: hæc fordida fubmoveto ab oculis. Fortassis invisent me quidem aulici. Si quid fensero prætermissum, vapulabis largiter. Sy. Hic fane novi + benignitatem tuam. Ra. Pro-

> inde cave, si sapis. Sy. At interim de prandio nulla mentio.

b Terentianum eft.

† 'Anupodoyia, vel eriam αντίφραois, id eft, ani mum verberandi cupidum.

Ra. Vah! ut hic mentem habet furcifer? non prandeo domi. Itaque sub horam decimam ad me transcurrito, abducturus me eo ubi fum pransurus. Sy. Tibi quidem prospectum, sed hie interim nihil est quod ego edam. Ra. Si non est quod edas, est quod esurias. Sy. Nemo fit esuriendo satur. Ra. Est panis. Sy. Est, sed ater & furturaceus. Ra. Delicias hominis! te quidem fœnum esse oportuit, si pabulum detur te dignum. An postulas, ut te asinum tantum placentis saginem? si fastidis panem citra obsonium, adde porrum, aut, fi mavis, cepe.

n

3

1-

e

n

n

X

3

ga

1-

n, ui

0.

on

IS,

ve

er

r1-

is,

eim

X-Vi-

2 0

re-

de ut

OX æ-

deent

bis

ro-

tio. Ra. 2. MITTENDI IN VARIA NEGOTIA:

Ra. Est tibi abeundum in forum. Sy. Tam procul? Ra. Non funt nisi sex passus; tibi pigro sunt bis mille. Consulam autem tuæ pigritiæ. Eâdem legatione multa conficies negotia; tu supputa in digitos, ut memineris. Primum deslectes ad vestiarium, ac thoracem (a) undulatum, si jam persectus est, a Undulatum ab eo recipies. Hinc quæres Cornelium (b) veredarium; is vulgò Tabby. plerumque est in cervo; ibi potitat. Rogabis si quid habet go Curjorem literarum ad me, & ad quem diem sit profecturus. Deinde convenies mercatorem pannarium, rogabis meis verbis, nè quid vocamus. folicitus fit, quòd pecuniam non miferim ad diem præscriptum; numerabitur propediem. Sy. Quando? ad Calendas Græcas? Ra. Rides, ganeo? Imò ante Calendas Martias. In reditu deflectes ad lævam, & ex bibliopolis disces, si quid advectum fit novorum libellorum à Germania, cognosce qui fint, & quanti venales. Post hæc rogabis Goclenium, ut mihi dignetur esse conviva alioqui cœnaturo soli. Sy. Etiam convivas vocas? Non habes domi unde vel murem pascas. Ra. Proinde tu, confectis cæteris, abi ad macellum, & eme nobis armum ovillum: eum curabis eleganter assum. Audin' hæc? Sy. Plura qu'am vellem. Ra. At vide ut memineris. Sy. Vix potero dimidium. Ra. Etiam hic stas, cessator? Jam redisse oportuit. Sy. Quis possit unus tot rebus obeundis sussicere? Deduco ac reduco. Sum illi à scopis, à matulâ, à pedibus, à manibus, a poculis, à libellis, à rationibus, à jurgiis, à legationibus : postremò non videor illi sat occupatus, misi sim & coquus.

3. EQUITANDI.

Ra. Profer ocreas, nam equitandum est. Sy. En adfunt. Ra. Probè quidem abs te curatæ. Totæ albent fitu. Opinor nec exterías nec unctas hoc anno, adeo rigent præ ficcitate. Exterge subuvido panno: mox unge ad ignem diligenter,

ac macera donee mollescant. Sy. Curabitur. Ra. Ubi calcaria? Sy. Adsunt. Ra. Verum, sed obducta rubigine. Ubi frænum & ephippia? Sy. Sunt in promptu. Ra. Vide ne quid desit, aut ne quid ruptum, aut mox rumpendum, ne quid nobis sit in morâ, cùm erimus in cursu. Propera ad sellarium, & hoc lorum cura farciendum. Reversus inspice soleas sive calceos equorum, num qui clavi desint, aut vacillent. Quam macilenti sunt equi, quamque strigos! Quoties abstergis aut pectis illos in anno? Sy. Imo quotidie. Ra. Nimirum res ipsa loquitur. Jejunant, opinor, nonnunquam totum triduum. Sy. Minimé. Ra. Negas tu quidem, sed aliud dicturi sunt equi, si loqui liceat: quanquam satis loquuntur ipsa macie. Sy. Curo sedulò. Ra. Cur igitur tu habitior equis? Sy. Quia non pascor sœno. Ra. Hoc igitur restat, adorna manticam celeriter. Sy. Fiet.

ARGUMENTUM.

Monita padagogica docent puerum verecundiam, civilitatem, & mores atati fua decoros; quo gestu standum alloquenti majores, de cultu, sermone, de moribus in convivie, in schelà.

PÆDAGOGUS, PUER.

Geftus.

Vestis.

Sermo.

Paucus.

U mihi videre non in aula natus, sed in caula, adeò moribus es agrestibus. Puerum ingenuum decent ingenui mores. Quoties alloquitur te quispiam, cui debes honorem, compone te in rectum corporis statum, aperi caput: vultus fit nec triftis, nec torvus, nec impudens, nec protervus, nec instabilis, sed hilari modestia temperatus: oculi verecundi, semper intenti in eum cui loqueris: juncti pedes, quietæ manus. Nec vacilles alternis tibiis, nec fint gesticulosæ manus, nec mordeto labrum, nec scabito caput, nec fodito aures. Vestis item ad decorum componatur, ut totus cultus, vultus, gestus, & habitus corporis ingenuam modestiam & verecundam indolem præ se ferat. Pu. Quid si mediter? Pa. Fac. Pu. Siccine satis? Pa. Nondum. Pu. Quid fi fic? Pa. Propemodum. Pu. Quid fi fic? Pa. Hem, fatis est, isthuc tene. Ne sis inepte loquax, aut præceps, nec vagetur animus interim; sed sis attentus quid ille dicat. Si quid erit respondendum, id facito paucis, ac prudenter, subindè præfatus honorem, nonnunquam & addito cognomento honoris gratia: atque identidem modice flectas alterum genu; præfertim ubi responsum absolveris. nisi præfatus veniam, aut ab ipso dimissus-----Nunc age, specimen aliquod hujus rei nobis præbe.----- Quantum temporis

temporis abfuisti à maternis ædibus? Pu. Jam sex ferme menses. Pa. Addendum erat, Domine. Pu. Jam sex ferme menses, domine. Pa. Non tangeris desiderio matris? Pu. Nonnunquam fanè. Pæ. Cupis eam revisere? Pu. Cupio, domine, fi id pace liceat tuâ. Pæ. Nunc flectendum erat genu. Bene habet. Sic pergito. Cum loqueris, cave nè præcipites Necpræceps fermonem, aut hæsites linguâ, aut palato immurmures : sed distincte, clare, articulate, confuescito proferre verba tua. Si quem præteribis natu grandem, magistratum, sacerdotem. doctorem, aut alioqui virum gravem, memento aperire caput, nec pigeat inflectere genu. Itidem facito cum præteribis ædem facram, aut imaginem crucis. In convivio fic te In cibis. præbebis hilarem, ut semper memineris quid deceat ætatem tuam: postremus omnium admoveto manum patinæ. Si quid datur lautius, recufato modestè: si instabitur, accipe, & age gratias: mox decerpta portiuncula, quod reliquum est illi reddito, aut alicui proxime accumbenti. Si quis præbibet hilariter, ille bene precator, sed ipse bibito modice. Si non In potufitis, tamen admoveto cyathum labiis. Arride loquentibus: ipse nè quid loquaris, nisi rogatus. Si quid obseceni dicetur. ne arride; sed compone vultum, quasi non intelligas. Ne cui obtrectato, nè cui temet anteponito, nè tua jactato, nè aliena despicito. Esto comis etiam erga tenuis fortunæ sodales. Ne- Erga condiminem deferto. Nè sis linguâ futili. Ita siet, ut sine invidiâ scipulos. laudem invenias, & amicos pares. Si videris convivium esse prolixius, precatus veniam, ac falutatis convivis, fubducito te à mensâ. Vide ut horum memineris. Pu. Dabitur opera, mi præceptor. Numquid aliud vis? Pæ. Adito nunc libros. Pu. Fiet.

ARGUMENTUM.

Ludendi veniam impetrant pueri, misso ad praceptorem legato Coclite, qui honesias recreationes animo corporique necessarias oftendit. Monet praceptor, ut gregatim Indant, &c. 1. Ludendi gilapalmaria: eligendi partes. 2. Ludendiglobis, plebiscita spheristerii. 3. Ludendi sphera per annulum ferrenm. 4. Saltandi; non saltandum mox a prandio; ranarum saltus: currendi, natandi.

NICOLAUS, HIERONYMUS, COCLES, PÆDAGOGUS.

Ni. T Amdudum & animus, & cœlum, & dies invitat ad J ludendum. Hi. Invitant quidem hæc omnia, sed solus præceptor non invitat. Ni. Subornandus orator quispiam, qui veniam extorqueat. Hi. Aptè quidem dictum, extorqueat: nam citius clavam extorferis è manu Herculis, quam ab

N

de

re

N

fic

pe

pe

ha

vi

qu vi

80

m

fi

n

Celi

n

7

g

n

f

1

hoc ludendi veniam. At olim illo nemo fuit ludendi avidior. Ni. Verum; fed jam olim ille oblitus est se fuisse puerum. Ad verbera facillimus est & liberalis; hic parcissimus, idemque dissicillimus. Hi. Attamen protrudendus est aliquis legatus, non admodum verecundæ frontis, quem non illico protelet suis sævis dictis. Ni. Eat qui volet, ego carere malo, quàm rogare. Hi. Nemo magis accommodus ad hanc legationem, quàm Cocles. Ni. Nemo prosectò. Nam perfrictæ frontis est, ac benè linguax: deinde sensum hominis pulchrè callet. Hi. I, Cocles, ab omnibus nobis magnam initurus gratiam. Co. Equidem experiar sedulò. Verum, si non successent, nè conferte culpam in oratorem vestrum. Hi. Bene ominare; si te satis novimus, impetrabis. Abi orator, redibis exorator. Co.

Eo. Bene fortunet legationem meam Mercurius.

Salve, præceptor. Pæ. Quid fibi vult nugamentum hominis? Co. Salve, præceptor observande. Pæ. Insidiosa civilitas! Satis jam falveo. Dic quid velis. Ca. Totus discipulorum tuorum grex orat ludendi veniam. Pæ. Nihil aliud quam luditis, etiam absque venia. Co. Scit tua prudentia vigorem ingeniorum excitari moderato lufu, quemadmodum nos docuisti ex Quintiliano. Pæ. Sane; ut isthuc tenes, quod pro te facit? Laxamento opus est iis, qui vehementer laborant: vobis, qui segniter studetis, & acriter luditis, fræno magis opus est, quam laxatis habenis. Co. Adnitemur pro viribus; &, fi quid hactenus ceffatum est, post diligentia sarcietur. Pæ. O sartores! Quis erit fidejussor aut sponsor isthuc futurum? Co. Ego capitis mei periculo non dubitem esse sponsor. Pæ. Imò culi periculo potius. Scio quam non sit tutum tibi credere; tamen hîc periculum faciam, quam fis bonæ fidei. Si dederis verba, posthac nequicquam mecum egeris. Ludant, sed gregatim in campis. Nè divertant ad compotationes, aut alia nequiora. Mature se recipiant domum, ante folis occubitum. Co. Fiet.

Exoravi, quanquam ægre. Hi. O lepidum caput! omnes amamus te plurimum. Co. Sed interim cavendum ne quid peccemus, alioqui de meo tergo dependendum foret. Fidejussi vestro omnium nomine. Quòd si quid accidat, non est quòd me posshac utamini legato. Hi. Cavebitur. Sed quod lussis genus potissimum placet? Co. De hoc in campo consultabimus.

I. LUDENDI PILA.

Ni. Nulla res melius exercet omnes corporis partes, quam pila palmaria; sed aptior hyemi, quam æstati. Hi. Nullum

LUSUS PUERILES.

r.

1.

1-

1n

1, ŧ,

i.

0.

1-

te

0.

i-

)d

i-

n

d

)-

0 0

e

it

S

n d

-

i

d

Nullum anni tempus nobis parum accommodum est ad ludendum. Ni. Minus sudabitur, si ludamus reticulo. Hi. Imò reticulum piscatoribus relinquamus; elegantius est palma uti. Ni. Age, nihil moror; fed quanti certabimus? Hi. Talitro; sic parcetur pecuniæ. Ni. At ego malo fronti parci, quam pecuniæ. Hi. Et mihi frons charior est pecuniâ. Aliquo periculo certandum est, alioqui friget ludus. Ni. Sic res habet, ut dicis. Hi. Utra pars prior evicerit tres lusus, ei victa pendet fextam drachmæ partem: fed hâc lege, ut, quicquid è victoriis collectum fuerit, infumatur in convivium, ad quod pariter vocentur omnes. Ni. Piacet lex, Eligendi & rata efto. Superest igitur, ut sortiamur partes. Nam su- partes. mus ferme pares omnes, ut non admodum referat, quis cui conjungatur. Hi. Tu tamen me longe peritior es. Ni. Ut fim, sed tu felicior. Hi. Etiam hic valet Fortuna? Ni. Illa nulquam non regnat. Hi. Age, fiat fortitio. Euge, benè cecidit; contigêre quos volebam. Ni. Et nos nostræ sodalitatis non pænitet. Hi. Agedum, fimus viri----- Amat victoria curam. Suum quisque locum gnaviter tueatur. Tu mihi confiste à tergo, excepturus pilam, si me transvolet. Tu isthic observa, repulsurus huc ab adversariis revolantem. Ni. Nê musca quidem hâc prætervolarit impune. Hi. Agite bonis avibus; mittite pilam in tectum. Qui miserit nihil præfatus, frustra miserit. Ni. Hem, accipe igitur. Hi. Mittito. Si miseris extra lineas, aut infra suprave tectum, vestro damno fuerit, aut certè nobis fraudi esse nolim. Tu fanè parum commode mittis. Ni. Tibi quidem, at nobis commodè. Hi. Ut miseris, ita remittam. Par pari referam. Sed præstat ingenuè legitiméque ludere. Ni. In ludo pulchrum est arte vincere. Hi. Fateor, atque etiam in bello. Sed habet utraque pars fuas leges. Et funt artes illibera-Ni. Credo, plures septem. Signa terminum testulâ, aut rudere, aut, si mavis, pileo tuo. Hi. Tuo malim. Ni. Rursus accipe pilam. Hi. Mitte, pone notam. Ni. Habemus duos terminos fatis longinquos. Hi. Utcunque, sed tamen vincibiles. Ni. Plane vincibiles, fi nemo repugnet. Hi. Euge! priorem metam prætercurrimus. Vicimus quindecim. Heus præbete vos viros : viceramus & hîc, si tu tuo constitisses loco. Sumus igitur pares. Ni. Non diu futuri. Vicimus triginta, vicimus quadraginta quinque. Hi. Sestertia? Ni. Non. Hi. Quid igitur? Ni. Numeros. Hi. Quò pertinent numeri, si nihil est quod numeres? Ni. Noster hic ludus est. Hi. Præpopere tu quidem ante victoriam canis triumphum.

Se

tif

A

que go

h

ta

ni

n

ti

S

v

ri

(n

n

C

Sed

triumphum. Vidi qui vincerent ab hoc numero qui nihil habebant. Varia est, ut Martis, ità lusûs alea. Habemus triginta. Jam rursum pares sumus. Ni. Nunc seriò res agitur. Euge, fuccessit; habemus potiores. Hi. Non din habituri. Dixin'? Rursum æquali fortuna sumus. Hi. Diu nutat fortuna, velut anceps utris velit addicere victoriam. O Fors Fortuna, fi nobis faveris, dabimus tibi maritum. Euge, audivit votum; penes nos est hujus certaminis victoria. Pone a Pro infat, notam cretaceam, ne excidat. Hi. Jam (a) appetit vespera, & sudatum est satis: præstat à ludendo desistere, ne quid nimis. Supputemus lucrum. Ni. Nos evicimus tres drachmas. vos duas. Restat igitur una ad compotatiunculam. Sed interim quis solvet pretium pilarum? Hi. Omnes ex æquo, pro sua quisque portione. Nam lucrum exilius est, quam ut indè possit aliquid decidi.

quoties est verbum neutrale.

2. LUSUS GLOBORUM MISSILIUM. ADOLPH. BERNARDUS, ARBITRI.

Ad. Tu toties apud me gloriatus es, te mirum quendam esse artificem in certamine mittendorum globorum. Agè, liber experiri qui vir sies. Be. Nihil detrecto huc, si quid libet. Nunc tu plane, quod dici solet, in planitiem provocas equum. Ad. Et tu senties me non esse asinum. Be. Placétne (a) monomachia, ut unus cum uno congrediatur? an mavis adjungi focios periculi! Ad. Malo (b) μονομαχετν. ne qua pars victoriæ decidatur alteri. Be. Ishuc & ipse malo, ut laus in solidum sit mea. Ad. Hi spectatores erunt, & arbitri. Be. Recipio. Sed quod erit victori brabium, aut quæ victo pæna? Ad. Quid fi victo amputetur auricula? Be. Imo testium alter exsecetur potius. Non est magnificum certare pro pecunia. Tu germanus es, ego gallus: decertemus pro fua uterque gentis gloria. Si vicero, tu ter exclamabis, Floreat Gallia: fi victus (quod absit) fuero, totidem verbis celebrabo tuam Germaniam. Ad. Age, placet conditio. Be. Adfit Fortuna. Quando periclitantur hoc ludo duæ maximæ nationes, fint æquales sphæræ. Ad. Nôsti faxum illud prominens haud procul à porta? Be. Novi. Ad. Ea erit meta, & hæc linea. Be. Esto; fed fint, inquam, pares globi. Ad. Magis discernas ovum ab ovo, aut ficum à ficu. Sed mea non refert, utrum malis, elige. Be. Mitte. Ad. Hens, tu mihi non brachium fed balistam habere videris, ità torques globum. Be. Satis momordisti labrum, fatis rotasti brachium; tandem mitte. O vires Herculeas!

Vide prov.

a Singulare certamen. b Singulari certamine congredi.

Sed tamen vinco. Ad. Nisi sceleratus ille laterculus obstitisset, præverteram te. Be. Consiste in sphæræ tuæ vestigio. Ad. Non utar dolo malo. Cupio virtute, non fraude vincere, quandoquidem de glorià certamen est. Bene vertat. Be. Ingens profectò jactus! Ad. Nè ride priusquam viceris. Adhuc penè sumus pares. Be. Nunc res agitur. Uter prior metam contigerit, is vicerit. Ad. Vici, canta. Be. Sed definiendum erat, quoto ludo constaret victoria. Nam primo nondum incaluerunt vires. Ad. Definiant arbitri. Ar. Ter-Be. Placet. Ad. Quid ais? Agnoscisne victorem? Be. Tibi Fortuna magis aspiravit, viribus & arte non tibi cessero. Sed, quod arbitri pronunciaverint, id fequar. Ar. Germanus vicit, & hoc gloriofior est victoria, quod talem artificem vicerit. Ad. Nunc canta, Galle. Be. (c) Sum raucus. Ad. Hoc c Allufit ad Gallis novum non est, sed tamen coccyssa. Be. Floreat Ger- gallos gallimania ter. Ad. Imò ter hoc erat canendum. Be. Contraxi- bus natura mus siticulam; eamus ad compotatiunculam, ibi perficietur adell vox cantio. Ad. Non recuso, fi ità videtur arbitris. Ar. Ità rauca; qui commodius est. Melius canet Gallus (d) colluto gutture.

3. LUDUS SPHÆRÆ PER ANNULUM FERREUM.

GASPAR, ERASMUS.

Ga. Age, nos auspicabimur. Victo succedet Marcolphus. mobile collne-Er. Sed quod erit victori præmium? Ga. Victus extemnim medicapore faciet & recitabit distichon in laudem victoris. Er. mentis vox Accipio legem. Ga. Visne sortiamur, uter prior incipiat? seri mollior, Er. Esto tu prior, si libet, ego malim esse abbas. Ga. Hoc quod hic sit tua conditio potior est, quod tibi nota est area. Er. Verfaris in tuâ arenâ. Ga. In hâc exercitatior sum, quâm in libris. Tamen istud perquam exigui momenti est. Er. Æquum est, ut tantus artifex in hoc certamine mihi largiare nonnihil. Ga. Imò isthuc abs te peterim justius, sed parum est honesta precaria victoria. Is demum vincit, qui fuo Marte vincit. Ità fumus pares, ut non melius commisfus fuerit olim cum (a) Bitho Bacchius. Er. Tua sphæra a vide Chicommodior est mea. Ga. Et tua vola vincit meam. Er. Lu- liad. dito legitime, absque technis ac dolo malo. Ga. Dices tibi b Sphæristerem esse cum homine probo. Er. Sed priùs audire cupio quo sphæris hujus (b) sphæristerii plebiscita. Ga. Quaternio ludum ab- luditur. Hafolvit. Qui hanc lineam præterierit, in damno est: reli- bent antem quos limites si transilias, fine fraude fiet. Qui globum suo quaque pe-

proprie dicuntur coccyffare, unde & Galli vulgo vocant gillum cocq. d Ita Persius ---- Gattur rit. Solet e-

loco leges.

na

pr

ci

M

1

CI

q

q

ra

e

Pi

t

0

* Signum pro re fignata ; i. e. VIctoriam.

quidam apud Laertium videns quendam lascivà faltatione gestientem, Quo melius inquit, fecerins facies: in est, tale tibi referetur. re malà, quo melior es artifex, boc vir es pejor. a Saburra onus navis, quo libratur Etus, & Plant. inquitde fœmina, Nos mulieres faburrate largilogua Inmus. b Spectrum est apud Aristophanem, quod apparet unicâ ti-Græci nomen dedere. † Currendo. * 5 Æneid. c Alias certa magnitudo eft, alias locus in quo curritur. ta & spinosa.

loco moverit, perdet jus feriendi. Er. Intelligo. Ga. En occlusi tibi portam. Er. Sed isthuc te excutiam. Ga. Id si feceris, cedam tibi hujus certaminis * palmam. Er. Bonâ fide? Ga. Optima. Non enim potes alia via, nisi sic mittas, sphæram tuam in parietem, ut resiliat in meam. Er. Id experiar. Quid ais, bone vir? Nonne depulsus es? Ga. Fateor: utinam tam fapiens esses, quam es felix. Sed isthuc centies tentanti vix femel successerit. Er. Imo si quid audes de-Philosophus ponere pignoris, nisi tertio quoque experimento successerit, Sed interim redde pactum præmium. Ga. Quodvinces. nam? Er. Distichon. Ga. Reddam. Er. Et quidem extempore. Quid arrodis unguem? Ga. Habeo. Er. Recita clare. Ga. Clarissime.

Plaudite victori juvenes bic quotquot adestis: Nam me qui vicit (c), doctior est nebulo. ris, boc dete- Nonne distichon habes? Er. Habeo; sed, quale abs te allatum

4. S A L T U S. VINCENTIUS, LAURENTIUS.

Vi. Libétne decertare faltu? La. Ludus iste non conveadversus flu- nit pransis. Vi. Quamobrem? La. Quia ventris (a) saburra gravat corpus. Vi. Non admodum sanè, qui pransi sunt in pædagogio. Nam hi plerumque cœnaturiunt, priusquam absolverint prandium. La. Quod igitur saliendi genus placet? Vi. Auspicemur ab eo quod est simplicissimum, à saltu locustarum, sive mavis ranarum, utrâque tibiâ, sed junctis pedibus. Qui longissimè promoverit cingulum, coronam feret. Hujus ubi erit fatietas, aliud atque aliud genus experiemur. La. Equidem nullum recusabo genus, nisi quod geritur cum periculo tibiarum: nolim mihi rem esse cum biâ, unde & chirurgis. Vi. Quid fi certemus unicâ tibiâ? La. Iste ludus est (b) empuiæ; valeat. Vi. Hastæ innixum salire cum primis est elegans. La. Liberalius est certare + cursu. Siquidem hoc certaminis genus apud * Virgilium proposuit & Æneas. Vi. Verum, sed idem proposuit & cæstuum certamen, quo non delector. La. Designa (c) stadium. Hoc loco sit career, quereus ista sit meta. adesset Æneas, qui proponat & præmia Sed utinam d Herbaa u. victori. La. Victori abunde magnum præmium est gloria. Vi. Victo potius dandum erat præmium folatii gra-La. Sit igitur victo præmium, ut (d) lappa coronatus

2. En

Id fi

Bonâ nittas

ex-

Fate-

cens de-

ferit,

uodtem-

lare.

tum

ve-

irra unt

am

ola-

ltu

Ais

am

X-

lod

ım

u-

re

u.

0-

8

c)

i.

ia

0-

a-

)-13

natus redeat in urbem. Vi. Equidem non recusarim, fi tu præcedas tibia canens. La. Est ingens æstus. Vi. Nec mirum, cum fit (e) folstitium æstivum. La. Præstiterat * natare. Vi. e Allusum est Mihi non placet ranarum vita. Animal sum terrestre, non Virg. isti, (f) amphibium. La. Sed tamen hoc exercitamenti genus olim cori defendite, cum primis habebatur liberale. Vi. Imò etiam utile. La. Ad jam venit equid? Vi. Si fugiendum sit in bello, ibi potissimum valent, sas Torrida. qui sese cursu pedum & natatu exercuerunt. La. Artem nar- f Amphibia ras haudquaquam afpernandam. Neque enim minus laudis dicuntur qua est aliquando bene fugere, quam fortiter pugnare. Vi. Sum simul & in plane rudis & imperitus natandi, nec fine periculo versamur aqua vivunt in alieno elemento. La. Sed affuescere oportet, Nemo nasci- crocodilus, tur artifex. Vi. At ego istius generis artifices permultos au- anates, andio natasse, sed non enatasse. La. Experieris primum innixus seres, & si-(g) suberi. Vi. Nec suberi sido magis, quam pedibus. Si vobis g Grace cordi est natatio, spectator esse malo quam certator.

ARGUMENTUM.

Confabulatio hac puerilem animum piis imbnit praceptis Religio quibus confissit. qui discunt Quid agendum mane, in lecto, à lecto, domi, sicholà, ante cibum, à cibo, sub natare, sub Jomnum, anspicandi diem, precandi, gerendi se in schola sindiose. Parsimonia subjiciunt temporis. Etas definit. A can'a quid. Qualiter dormiendum. Gestus in pectori. Hor. Sacro cætu. Applicanda omnia nobis. Meditatio pia anima in templo. Con- Nabis sine cionatores qui potissimum andiendi. Jejunium pueris noxium. Confiten- cortice. dum Chrisio. Malorum societas vitanda. De genere vita serio deligendo. Sacerdotium & matrimonium non ineunda ante annum atatis duodetrigesimum. Poeta quinam & quomodo legendi.

ERASMUS, GASPAR.

TNDE nobis prodis? E popina quapiam? Ga. Bona verba. Er. E sphæristerio? Ga. Ne hoc quidem. Er. Ex * cenopolio? Ga. Nequaquam. Er. Quando non affe- Gracumest quor divinando, dic ipse. Ga. Ex Æde Virgini matri sacra. δινοπώλιον. Er. Quid illic tibi negotii est? Ga. Salutem dixi nonnullis. tabernavine-Er. Quibus? Ga. Christo, ac divis aliquot. Er. Religiosior tu quidem es, quam pro ætate. Ga. Imo nullam ætatem non decet religio. Er. Si cupiam esse religiosus, patiar mihi injici cucullam. Ga. Atque ego idem facerem, fi quantum caloris adfert, tantundem pietatis adferret cuculla. Er. Aiunt vulgo, † pueros angelicos in Satanam verti, ubi consenuerint. † Angelicus Ga. Sed ego proverbium isthuc ab autore Satana natum ar- juvenis Jenibitror: imò vix existimo senem esse verè pium, nisi qui à in annis. teneris annis affueverit. Nihil felicius discitur, quam quod ab ipså statim pueritia discitur. Er. Quid igitur est * reli- * Religio gio? Ga. Est purus cultus Numinis, & observatio præ- qu'd sit. ceptorum

Φέλλος, COTfemper fluitans unde natare, suber

ceptorum illius. Er. Quæ funt illa? Ga. Longum est; sed, ut in summa dicam, in rebus quatuor est sita. Er. In quibus? 1. 3. • Пу тарі-Виν, тίδ' Zpeta, TI HOI SEON R'H ETEREOBY S Pythag. a Metaphora ducta à calculatoribus.

dem, autaliud quidpiain.

Ga. Primum, ut rectè piéque sentiamus de Deo, de Scripturis divinis, atque ut illum non vereamur modò, tanquam dominum, verum etiam amemus ex intimis affectibus, ut patrem beneficentissimum. Secundum, ut summa cura tueamuf innocentiam : ea est, ne quem lædamus. Tertium, ut teneamus charitatem; hoc est, ut de omnibus (quantum datur) bene mereamur. Quartum, ut servemus patientiam: ea præstat, ut mala nobis illata, si mederi nequeamus, patienter toleremus, non ulciscentes, nec malum malo referentes. Er. Næ tu probus es concionator. Sed præstas ista, quæ doces? Ga. Equidem adnitor pro mea virili. B. Qui potes pro virili, cum sis puer? Ga. Meditor pro viribus, & quotidie mecum ineo rationem : fi quid cessatum fuerit, corrigo: illud præter decorum, hoc dictum petulantiùs, hoc factum incircumspectiùs, hoc taceri præstiterat, illud omiffum. Ar. Quando (a) fubducitur ista ratio? Ga. Ferme sub noctem, aut si quando magis vacat. Er. Sed age, die mihi, quibus studiis totum transigis diem? Ga. Nihil celabo tam fidum fodalem. Manè, fimulatque fum expergefactus (id ferè fit ad fextam, aut quintam) pollice fignum crucis pingo in fronte & in pectore. Er. Quid deinde? Ga. Auspicor initium diei in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti. Er. Piè sanè. Ga. Mox paticis saluto Chriftum. Er. Quid illi narras? Ga. Ago gratias, quòd eam noctem mihi voluerit esse prosperam: precórque ut diem itidem illum totum mihi bene fortunet, ad ipfius gloriam & animæ meæ salutem; útque is, qui est vera lux, occasium nesciens, Sol æternus omnia vivificans, alens, exhilarans, & M taphora dignetur illucescere menti meæ, nè usquam (b) impingam ab offenden- in ullum peccatum; sed ipsius ductu perveniam ad vitam tibus ad lapi- æternam. Er. Haud inauspicatum diei exordium. Ga. Deinde falutatis parentibus, quibus secundum Deum primam debeo pietatem, cum tempus est confero me ad ludum literarium, sed ut per templum, si commodum est, sit mihi transitus. Er. Quid illic? Ga. Rursus tribus verbis saluto Jesum, ac divos divásque omnes; sed nominatim Virginem matrem, tum eos quos habeo mihi peculiares. Er. Næ tu mihi probe legisse videris illud Catonis, Saluta libenter. Non sat erat mane salutasse, nisi mox denuò salutares? An non vereris nè molestus sis immodico officio? Ca. Amat Christus subinde appellari. Er. Sed ineptum videtur alloqui

fed,

us?

otu-

iam

ut (

tu-

ım,

um

m:

en-

en-

sta, Quî

us, ue-

an-

at, Ga.

hil

erımı

e ?

pi-

ri-10-

iti-

80 ım

ns,

ımı

m)e-

am li-

ihi

ito

m tu

er. An

nat

0-

ui

qui quem non vides. Ga. Nec eam mei partem video, qua illi loquor. Er. Qua? Ga. Animo. Er. Sed otiosum est falutare non refalutantem. Ga. Refalutat frequenter arcano Denique abunde refalutat, qui dat quod petitur. Er. Quid hic ab illo flagitas? Nam video tuas falutationes esse petaces, cujusinodi ferè sunt mendicorum. Ga. Sanè non procul aberras à scopo. Precor enim, ut, qui puer duodecim annos natus, sedens in templo docuit ipsos doctores, cuique Pater cœlitus emissa voce dedit authoritatem docendi mortalium genus, cum diceret, Hic est filius meus dilectus, in quo mibi complacitum est, ipsum audite, quique est æterna sapientia summi Patris, illustrare dignetur ingenium meum ad perdiscendas honestas literas, quibus utar ad ipfius gloriam. Er. Quos autem habes divos tibi peculiares? Ga. Ex apostolis Paulum, ex martyribus Cyprianum, ex doctoribus Hieronymum, è virginibus Agnetem. Er. Quæ res istos tibi conciliavit? Electio, an casus? Ga. Sortitò obvenerunt. Er. Atque istos nihil aliud quam falutas? An ab his quoque mendicas aliquid? Ga. Precor ut me suis suffragiis Christo commendent, efficiantque ut illius munere aliquando contingat in ipforum venire contubernium. Er. Sanè rem non vulgarem petis. Quid tum postea? Ga. Ad ludum propero, &, quod is locus postulat, toto ago pectore. Sic enim imploro Christi præsidium, quasi + citra illius opem nihil efficiat nostrum studium: sic stu- + Oss un todeo, quafi illi nihil auxilii fit laturus nifi gnaviter laboranti. δόντος, μη-Ac modis omnibus do operam, ne merito vapulem, ne quid de loxues dicto factove vel præceptorem offendam, vel fodales meos. 31005 Er. Probus es, cum ista cogitas. Ga. Cum dimissus à ludo domum propero, rurfus, fi licet, per ædem facram iter facio, rursusque tribus verbis saluto Jesum. Si quid est obfequii præstandum parentibus, ober. Quod si quid etiam supereit temporis, mecum, aut cum sodali, repeto quod prælectum est in schola. Er. Næ tu perparcus es * temporis. * Exacris Ga. Nec mirum, si parcus sum rei ut multo pretiosissimæ, sc. ementor, ità irrecuperabilis. Er. At Hesiodus docet, in medio parcen- vel compudum esse; in principio præproperam, in fine + seram esse tat r. parsimoniam. Ga. Recte Hesiodus de vino; sed ætatis nulla Sera in fundi est intempestiva parsimonia. Dolium si sinas, non exhau-parsimonia. ritur: at ætas nunquam non defluit, sive dormias, sive vi- Ab autorigiles. Er. Fateor, sed quid deinde rei geritur? Ga. Adornata parentibus mensa recito consecrationem; deinde prandentibus ministro, donec jubeor & ipse prandium su-

Divi-

Vide prov.

Correctio.

* Msiwois duplex, quarum altera mordax eft, altera

HEHTTINY.

Luc. xviii.

mere. Actis gratiis, si quid vacat, lusu quopiam honesto laxo animum cum fodalibus, donec hora revocat in ludum à lusu. Er. Ac rursum salutatur Jesus? Ga. Salutatur si commodum est. Sin est cur aut non vacet, aut non sit tempestivum, tamen præteriens templum cogitatiuncula saluto. Rursus in Iudo totis viribus hoc agitur, quod locus postulat. Domum reversus idem ago, quod ante prandium. A cœna fuavibus fabulis memet oblecto: mox prosperam noctem precatus parentibus ac familiæ, mature me confero ad nidum: illic, flexis ante lectum genibus, mecum, ut dixi, reputo quibus studiis is dies peractus sit. Si quid Elegans mo- est gravioris admissi, Christi clementiam imploro, ut ignofcat, polliceórque meliora: fi nihil est, ago gratias illius beneficentiæ, quod me servaverit ab omni vitio. Deinde me totum illi toto pectore commendo, ut me protegat ab infidiis mali Genii, & ab obscœnis somniis. His factis, lectum ingressus, frontem ac pectus signo crucis imagine, ac me compono ad fomnum. Er. Quo pacto te componis? Ga. Nec pronus cubo, nec supinus, sed primum lateri dextro innitens, brachiis ità transversim seu decussatim complicatis, ut pectus muniant figura crucis, dextra manu finistro admotâ humero, lævâ dextro, ità dormio suaviter, donec aut expergiscar ipse, aut exciter. Er. * Sanctulus es, qui ista possis. Ga. Imo stultulus es, qui ista dicas. Er. Laudo institutum, si queam assequi. Ga. Velis tantummodo. Nam, ubi affueveris pauculos menses, erunt hæc etiam suavia, adeò vertentur in naturam. Er. Sed nihil audio de facris. Ga. Nec hâc parte mihi desum, diebes præcipuè sestis. Er. In his quomodo te geris? Ga. Primum omnium excutio meipsum, num quâ labe peccati sit animus contaminatus. Er. Id si comperias, quid tum? subducis te ab altari? Ga. Nequaquam corpore, sed animo me submoveo, ac, veluti procul stans, nec audens attollere oculos ad Patrem Deum, quem offendi, tundo pectus meum, dicens illud ex Evangelio cum Publicano, Domine, propitius esto mibi peccatori, Deinde, si sensero quempiam offensum à me, eum curo placandum è vestigio, si licet; sin minus, statuo in animo mihi, cum primum licebit, reconciliare proximum. Si quis offendit me, remitto vindictam, dóque operam, ut, qui læsit, agnoscat errorem suum, & resipiscat. Sin ejus rei nulla spes est, vindictam omnem Deo relinquo. Er. Isthuc durum est. Ga. An hoc durum condonare levem noxam fratri tuo, cujus ignoscentia tibi mutua sit frequenter

fto

à

m-

m-

to.

u-

A

m

n-

m

iid

10-

us

de

ab

le-

ac

s?

X-

m-

ni-

10-

qui

do

m,

leò

ia.

Fr.

tio

us.

ia.

uti

m,

ın-

ri,

iro

mo

Si

qui

rei

luc

am

ter

15:

opus: cum Christus omnia commissa nostra nobis semel condonârit, & quotidie condonet? Imò mihi videtur hæc non esse liberalitas in proximum, sed sceneratio apud De- Arguit ex um: perinde quafi conservus ex pacto remittat conservo comparatis tres drachmas, ut ipfi dominus condonet talenta decem. minus. Er. Perpulchre tu quidem philosopharis, si modò certum sit quod ais. Ga. An postulas aliquid certius Evangelica cautione? Er. Non est æquum. Sed sunt qui se non credunt effe Christianos, nisi quotidie Missam (ut appellant) audierint. Ga. Horum institutum equidem non damno, præfertim in his qui abundant otio, quive totos dies occupantur profanis negotiis. Tantum illos non approbo, qui fibi superstitiose persuaserint, diem fore parum faustum, nisi fuerint eum auspicati à Missa; & statim à sacro fe conferent vel ad negotiationem, vel ad prædam, vel ad aulam: ubi, fi, quod per fas nefasque gerunt, successerit, Misse imputant. Er. Suntne qui sic desipiunt ? Ga. Magna pars hominum. Er. Sed redi ad facrum. Ga. Si licet, adsto vicinus altari facro, quò percipere queam ea, quæ facrificus recitat, præsertim Epistolam & Evangelium. Ex his conor aliquid decerpere, quod infigam animo meo: id mecum aliquamdiu (c) rumino. Er. Nihil interim oras? Ga. Lepide Oro, sed cogitatione magis, quam strepitu labiorum. Ex translatum à his, quæ recitat facerdos, arripio precandi occasionem. Er. pecoribus Die istud explanatius, nam non satis assequor quid velis. bus. Ga. Dicam : Finge recitari Epistolam, Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Ad hæc verba fic mecum loquor Christo; " Utinam verè fim azymus, " purus ab omni fermento malitiæ. Sed tu, Domine Jesu, " qui folus es ab omni malitia purus ac fincerus, largire ut " indies & ipse magis ac magis expurgem vetus fermen-" tum. Rursum si forte legatur Evangelium de seminante semen suum, sic oro mecum; " Felix ille, qui meretur esse " terra bona, precorque ut me, ex terra parum frugifera, fua " benignitate faciat terram bonam, fine cujus beneficio ni-" hil omnino bonum est. Sint hæc exempli causa dicta: nam fingula persequi prolixum sit. Sed si contingat sacrificus mutus (quales multos habet Germania) aut non detur adesse propius altari, ferè libellum paro, in quo descriptum sit ejus diei Evangelium & Epistola: inde ipse aut pronuncio, aut oculis lego. Er. Intelligo: fed quibus cogitationibus potissimum transmittis hoc tempus? Gn. Ago gratias Jesu Christo pro inessabili charitate, quod genus humanum

à majore ad

manum sua morte redimere dignatus est: & oro ne patiatur fuum facrofanctum fanguinem pro me frustrà fusum esse; sed suo corpore semper pascat animum meum, suo fanguine vivificet spiritum meum, ut, paulatim adolescens virtutum auctibus, efficiar idoneum membrum corporis illius mythici, quod est, ecclesia: nec unquam deficiam ab illo sanctissimo sœdere, quod in extrema cœna, distributo pane & porrecto poculo, pepigit cum discipulis suis electis, & per hos cum omnibus qui per baptismum in societatem illius insiti sunt. Quod si sensero vagari cogitationem, lego psalmos aliquot, aut aliud quippiam pium quod animum ab evagando cohibeat. Er. Habes in hoc psalmos certos? Ga. Habeo; sed quos non ità mihi ipsi indixi, quin omittam, si cogitatio quæpiam incidat, quæ magis reficiat animum meum, quam illa psalmorum recitatio. Er. Quid de jejunando? Ga. Cum jejunio mihi nihil oft negotii. Sic enish me docuit Hieronymus, Non effe valetudinem atterendam jejuniis, donec corpus ætate robur justum collegerit. Nondum autem egreffus fum annum decimum feptimum. Causa finalis. Sed tamen, si sensero opus, prandeo cœnóque parcius, quo me præbeam alacriorem studiis pietatis per diem festum. †Metaphora, Er. Posteaquam cœpi semel, † expiscabor omnia. Quomodo affectus es erga conciones? Ga. Optime. Ad has non minus religiosè accedo, quam ad facram Synaxin. Et tamen deligo quos audiam: funt enim quos præstat non audisse. Quod fi talis contingit, aut fi nemo contingit, tempus hoc transigo sacrà lectione: lego Evangelium & Epistolam, cum interpretatione Chryfostomi aut Hieronymi, aut si quis alius occurrit pius ac doctus interpres. Er. Sed magis afficit viva vox. Ga. Fateor, & audire malo, fi detur concionator tolerabilis: fed non videor omnino caruisse concione, fi Chrysostomum aut Hieronymum scripto loquentem audiero. Er. Non opinor. Sed quid te delectat confessio? Ga. Magnopere; nam confiteor quotidie. Er. Quotidie? Ga. Sic eft. Er. Alendus est igitur tibi proprius sacerdos. Ga. Sed illi confiteor, qui vere solus remittit peccata, cui est potestas universa. Er! Cuinam? Ga. Christo. Er. An istud sat esse putas? Ga. Mihi quidem sat esset,

> fi fat effet proceribus ecclesiæ & consuetucini receptæ. Er. Sed quos tandem appellas ecclefiæ proceres? Ga. Pontifices, episcopos, apostolos. Er. Et inter hos annumeras Christum? Ga. Is est omnium fine controversia

> * Colophon. Er. Et hujus receptæ confessionis autor?

Jejunium.

id eft, sciscitabor. Conciones. Ratio ab utili.

Prov. Viva vox magis afficit.

Confessio.

Περίφρασις Dei, vel, ut ipfe explicat fe, Christi.

* Præcipuus & caput.

0

15

b

to

8,

m

0,

11-

os

ci.

e-1.

ii.

t-

it.

m.

uo

m.

do

ùs

le-

le.

oc

m, fi

natur

iffe

lo-

tat

Er:

rottit

nri-

let,

tæ.

Ga. nu-

rfia

r?

Ga.

Ga. Is quidem autor est omnis boni : sed an ipse inflittrefit hanc confessionem, qualis nunc est in usu ecclesia, theololis excutiendum relinquo: mihi puero & idiotæ sufficit majorum autoritas. Hæc est cepte præcipua confessio; nec est facile confiteri Christo. Non confitetur illi, nisi qui ex animo irascitur suo peccato. Apud illum expono, deploróque, fi quid admifi gravius; clamo, lachrymor, ploro, meiplum execror, illius imploro misericordiam; nec finem faero, donec sensero peccandi affectum penitus expurgatum è medullis animi, & succedere tranquillitatem aliquam & alacritatem, condonati criminis argumentum. Atque ubi tempus invitat, ut adeam facrofanctam menfam corporis & fan- Eucharistia. guinis Dominici, confiteor & facerdoti, sed paucis, & non nisi ea, quæ certo videntur crimina; aut ejusmodi, ut vehemens suspicio sit crimina esse. Neque verò protinus arbitror esse piaculum, hoc est, enorme crimen, quod admittitur adversus quasibet constitutiones humanas, nisi contemptus accefferit malitiofus. Imo vix arbitror crimen capitale, cui non sit adjuncta malitia, hoc est, perversa voluntas. Er. Laudo, quod sie es religiosus, ut tamen superstitiosus non sis: hie quoque puto locum esse proverbio, Nec omnia, nec passim, nec quibuflibet. Ga. Deligo mihi sacerdotem, cui credam arcana pectoris. Er. Ifthuc eft * fapere. *Verbum lo-Sunt enim permulti, quod compertum est, qui, quod acci- co nominis piunt in confessionibus, effutiunt. Sunt improbi quidam & substanuvi; impudentes, qui percontantur à confitente, quæ præstiterat i.e. sapientra. tacuisse. Sunt indocti & stolidi, qui ob fordidum quæftum præbent aurem vorius quam animum, cum nec dijudicent inter noxiam & recte factum, nec docere poffint, nec consolari, nec consulere. Hæc sie habere frequenter audivi ex multis, & ipse partim expertus sum. Ga. Et ego nimium. Proinde deligo mihi virum non indoctum, gravem, spectatæ integritatis, linguæ continentis. Er. Profecto felix es, qui ista mature sapere cœperis. Ga: Denique illa prima mihi curarum est, nè quid committam, quod cum periculo credam facerdoti. Er. Nihil melius, fiquidem possis cavere. Ga. Nobis quidem dissicilimum ett, sed auxiliante Christo facile est. Primum est, ut adsit bona voluntas. Eam mihi subinde renovo, præsertim diebus Dominicis. Deinde subduco meipsum, pro viribus, ab improborum confortio, & fodalibus integerrimis me adjungo, quorum convictu fiam melior. Er. Recte tibi confulis : Corrumpunt enim mores bonos colloquia prava. Ga. Otium, con D a

Lufus.

f Id eft, temerè conjecerint.

pestem quandam, fugio. Er. Nec mirum: nam nihil malorum non docet otium. Sed, ut nunc funt hominum mores, folus vivat oportet, qui velit abesse à malorum consortio. Ga. Non omnino vanum est quod dicis. Plures enim mali, ut Græcus ille sapiens dixit. Sed ex paucis optimos deligo. Et probus sodalis nonnunquam sodalem reddit meliorem. Vito lusus, qui provocant ad nequitiam, utor innoxiis. Comem me præbeo omnibus, fed familiarem non nisi bonis. Quod fi quando incidero in malos, aut corrigo blande monendo, aut diffimulo toleróque: si videor non profe-+ Idest, illo- cturus, certe cum primum licet, memet ab illis + suffuror. rum consor- Er. Nunquamne * titillavit animum tuum libido capiuntium effugio. dæ cucullæ? Ga. Nunquam, sed crebrò solicitatus sum cessit, cepit. à quibusdam, ab hoc seculo, velut à naufragio, ad portum monasteriorum vocantibus. Er. Quid ego audio? Captabant prædam? Ga. Miris technis adorti funt & me & parentes. Sed mihi stat sententia non addicere me vel matrimonio, vel facerdotio, vel instituto monachorum, aut ulli vitæ generi, unde post me non queam extricare, priusquam mihi fuero pulchrè notus. Er. Quando isthuc erit ? Ga. Fortasse nunquam. Sed ante annum vigesimum octavum nihil statuetur. Er. Cur ita? Ga. Quia audio passim tam multos facerdotes, monachos, & maritos deplorantes quod sese † temere præcipitarint in servitutem. Er. Cautus es, qui capi nolis. Ga. Interim tria mihi curæ funt. Er. Quænam ista? Ga. Ut proficiam in probitate morum. Dein, fi id nequeam, certè tuear illibatam innocentiam ac famam. Postremò, paro mihi bonas literas ac disciplinas, in quovis * Qui & quo- vitæ genere futuras usui. Er. Sed interim à * poëtis abstimodo legen- nes ? Ga. Non in totum, sed castissimos quosque potissimum lego. Quod si quid inciderit parum verecundum, † Illustratio, prætercurro; † quemadmodum Ulysses obturatis auribus Siab exemplo. renas præternavigavit. Er. Sed cui interim studiorum generi te potissimum addicis? Medicinæ, juri Cæsareo, aut pontificio, an theologiæ? Nam linguæ, bonæ literæ, philosophia, pariter conducunt ad omnem professionem. Ga. Nondum ulli me plane addixi, fed ex omnibus gustum aliquem capto, ne cujusquam plane sim rudis; utque, degustatis fingulis, certius eligam, cui fim accommodus. Medicina ubivis terrarum certissimum viaticum est: juris-prudentia viam aperit ad dignitates: theologia mihi cum primis placeret, nisi me mores quorundam & morosæ inter ipsos contentiones offenderent. Er. Non facile labitur, qui

fic pedetentim incedit. Complures hisce temporibus abstinent à theologia, quòd vereantur ne vacillent in fide catholica, cum videant nihil non vocari in quæstionem. Ga. Ego, quod lego in facris literis & in fymbolo (quod dicitur) apostolorum, summa fiducia credo, nec ultra scrutor: cætera permitto theologis disputanda, ac definienda, si velint. Si quid tamen receptum est usu populi Christiani, quod non plane pugnet cum facris literis, hactenus fervo, ne cuiquam fim offendiculo. Er. * Quis Thales te docuit istam philosophi- * Thalei am? Ga. Fuit mihi admodum puero consuetudo domettica primas tricum integerrimo viro Joanne Coleto. Nostin' hominem? sapientes. Er. Quidni? tanquam te. Ga. Is eam ætatem hujusmodi præceptiunculis imbuit. Er. Non invidebis, si me præbeam æmulum instituti tui? Ga. Imò isthoc nomine mihi futurus es multo charior. Scis enim fimilitudine morum conglutinari familiaritatem ac benevolentiam. Er. Verum; sed non inter competitores ejusdem magistratûs, cum simili laborent morbo. Ga. Nec inter ejusdem sponsæ procos, cum pariter laborent amore. Er. Sed extra jocum, experiar imitari rationem istam. Ga. Precor ut tibi vertat quam optime. Er. Fortassis assequar te. Ga. Utinam & præcurras. Sed interim non operiar te; quin ipse quotidie meipsum superare contendo: sed tamen adnitere, si potes, ut antevertas.

n

n

k

-

t

-

n

es

18

fi

n.

15

i-

1-

n,

1-

e-

ut

ui-

a.

li-

u-

li-

u-

ri-

er

ui

fic

ARGUMENTUM.

· Hoe colloquium venandi, piscandi, lumbricos è terrà educendi, ranas configendi, artem tradit.

PAULUS, THOMAS, VINCENTIUS, LAURENTIUS, BARTHOLUS.

Rabit sua quemque voluptas. Mihi placet venatio. Hemistichi-Th. Placet & mihi: fed ubi canes? ubi venabula? um Virg. ex ubi casses? Pa. Valeant apri, ursi, cervi, & vulpes, nos insi- Bucol. diabimur cuniculis. Vi. At ego Iaqueos injiciam locuftis: infidiabor gryllis. La. Ego ranas captabo. Ba. Ego papiliones venabor. La. Difficile est sectari volantia. Ba. (a) Dif- a Allusum ficile, sed pulchrum; nisi pulchrius esse ducis sectari lum- est ad prov. bricos aut cochleas, quia carent alis. La. Equidem malo insidiari piscibus; est mihi hamus elegans. Ba. Sed unde para- Piscandi. bis escam? La. Lumbricorum ubique magna est copia. Ba. Est, si tibi velint prorepere è terrà La. At ego mox essici- b Ars piscaam, ut multæ myriades profiliant. Ba. Quo pacto? incanta- toriæ infermentis? La. Videbis (b) artem. Imple hanc fitulam aqua. Hos viens. juglandium fummos cortices virentes confractos immittito. exemplo.

Hao aqua pefunde folum. Nune observa paulifor. Vides emergentes? Ba. Rem prodigiofam video. Sic oluni, opinor, exiliebant armati ex fatis ferpentis dentibus. Sed plerique pisces delicationis & elegantionis sunt palati, quam ut esca tam vulgari capiantur. La. Novi quoddam infecti genus, quo talibus infidiari foleo. Ba. Tu vide an possis imponere piscibus, ego ranis facessam negotium. La Quomodo ? reti ? Ba. Non, fed arcu. La. Novum piscandi genus. Ba. At non injucundum. Videbis & fateberis. Vi. Quid fi nos duo (b) micemus digitis? Pa. Ignavum oft ac ruftieum lusas genus. Ad focum defidentibus magis convenit, quam in campo verfantibus. Vi. Quid fi certemus nucibus? Pa. Nuces admodum pueris relinguamus, nos grandiusculi sumus. Vi. Et tamen nihil aliud adhuc quam pueri fumus. Pa. Sed quibus decorum est ludere nucibus, indem non indecorum est vanitare in arundine longa. Vi. Tu igitur præscribito lusus genus; sequar quocunque vocâris. Pa Et ego suturus sum omnium horarum homo.

b Vide Cic. de divin. 1. 2,

ARGUMBNTUM.

Collognium hor findia scholostica & arces cradit padagogicus. Pueri euntes in Indum literarium. Horologii fonitus; praceptor plagofue. Repetende lectionem. Metus officit memoria. 2. Scribendi, charta persinit, apparandi pennam cufpide durinfcula, mollibre, feribendi celericer, bene.

SYLVIUS, JOANNES.

Sy. WR aded curris, Joannes? Fo. Cur lepus, ut aiunt, pro canibus? Sy. Quid hoc proverbii est? Jo. Quia nisi adfuero in tempore, ante recitatum catalogum, actum est de pelle mea. Sv. Hac quidem ex parte nihil est periculi. Modò præterita est quinta. Inspice horologium; manus nondum attigit punctum, quod horam ab hora æquis ens solicitu- spatiis dirimit. 70. At ego vix haboo sidem horologiis; mentiuntur nonnunguam. Sy. At mihi fide, qui campanæ vocem audivi. 70. Quid loquebatur? Sy. Horam effe quintam. Jo. Sed est & aliud, unde magis etiam timeam. Reddenda est memoriter hesterna lectio fatis prolina. Vereor ut possim. Sy. Commune periculum narras. Nam & ipse vix fatis teneo. Jo. Et nosti præceptoris sævitiam. Omnis illi noxia capitalis est. Nec * magis parcit nostris natibus, quam fi corium effet bubulum. Sy. Verum is non aderit in ludo. To. Quem igitur vicarium constituit ? Sy. Corneiium. 70. + Strabum Illum? Væ nostris natibus! Is vel (a) Orbilio plagofior eft. Sy. Vepum dicis, & ideo non raro fum illius brachio

Caufa efficidinis.

* Illustratio à fimili. + Ab adjunctis corporis eircumferiprir. a Literatorem Horat. clazo min appellat. Lege Scet. L. b. de clar. Gram.

brachio precatus paralysin. Jo. Non est pium imprecari præceptori: nobis potius cavendum, nè incidamus in illius tyranni manus. Sy. Reddamus inter nos vicissim, altero recitante, altero codicem inspiciente. Jo. Pulchre mones. Sy. Fac præsenti sis animo. Nam metus officit memoriæ. Jo. Facilè deponerem pavorem, si non adesset periculum. At in tanto discrimine quis possit esse securus animo? Sy. Fateor; attamen non agitur de capite, sed de parte diversa.

3T.

uc

feâ

no

ci-

3/2.

in-(b)

us.

er-

Et

ous:

ni-

ge-

ımı

-

ntes.

ende

pa-

nt,

uia

um

eri-

na-

uis en-

VO-

un-

ed-

ut

vix

illi

iàm

ido.

70.

ilio

lius

chio

SCRIBENDI. CORNELIUS, ANDREAS.

Co. Scitè tu quidem pingis, sed charta tua persuit. Charta subhumida est, ac transmittit atramentum. An. Quæso ut appares mihi pennam hanc. Co. Deest mihi gladiolus scriptorius. An. En tibi. Co. Hui, quam obtusus! An. Accipe coticulam. Co. Utrum amas scribere cuspide duriusculâ, an molliore? An. Attempera ad manum tuam. Co. Ego molliore foleo. An. Quæso ut mihi describas ordine figuras elementorum. Co. Græcas, an Latinas? An. Latinas primum. Conabor imitari. Co. Suppedita ergo chartam. An. Accipe. Co. Sed meum atramentum dilutius est, subinde infusa aquâ. An. At meum linteolum prorsus exaruit. Co. Immunge, nisi mavis immeire. An. Imò potius rogabo alicunde. Co. Præstat habere domi, quam rogare commodato. An. Quid est scholasticus absque calamo & atramento? Co. Quod miles absque clypeo & gladio. An. Utinam mihi essent articuli tam celeres. Equidem non poffum dictantis vocem scribendo affequi. Co. Prima cura fit, ut bene scribas; proxima, ut celeriter. Sat citò, si sat bene. An. Bellè; sed istam cantionem cane præceptori, cum dictat, Sat citò, fi fat bene.

AGENDI GRATIAS formula. PETRUS, CHRISTIANUS.

Pe. Gratum mihi fecisti, quòd aliquoties ad me scripseris. Habeo gratiam, quòd ad me crebrius scripsisti. Amo te, quòd interdum ad me literas dare non dedignatus es. Habeo gratiam, quòd crebris literis me viseris. Ago tibi gratias, qui literarum fasciculis nos onerâris. Maxima tibi à me habetur gratia, qui nos aliquando literis lacessiveris. Pergratum mihi fecisti, quòd nos dignatus sis tuis literis. Debeo tibi permultum pro tuis humanissimis ad me literis. Magni benesicii loco duco, quòd non es gravatus ad me scribere.

D 4

argumento à

Responsio. Petit veni. Ch. * Imo meum est deprecari culpam impudentiæ, qui am, sumpto non veritus sim tibi, homini tum occupatissimo, tum doctisersonz qua. simo, meis illiteratis literis obstrepere. Agnosco solitam tuam humanitatem, qui meam audaciam boni confulueris. Verebar ne quid offendissent te mez literze, quod nihil omnino responderes. Non est quod agas gratias: mihi plùs satis est, fi sedulitatem meam accepisti in bonam partem.

DE NOVIS ROGANDI formula.

Pe. Nihilne novarum rerum adfertur è patrià? Numquid novi de nostratibus accepisti? Quid novi? Ecquid novarum rerum apportas? Num quid novi fertur? Num quæ res novæ à patria nunciantur?

Responsio.

Ch. Novi quidem permultum, at nihil veri. Novarum quidem rerum fatis, at nihil comperti. Nova permulta, at explorati nihil. Non parum novi, at veri non multum. Nihil adfertur novi. Novarum rerum nihil prorsus accepi. Certi nihil, novi nonnihil. Rumores adferuntur permulti. fed dubii. Plurima est fama, at veri nihil, firmi nihil. Si vana te capiant, adfero tota plaustra mendaciorum. Fabularum totos modios apporto. Tantum mendaciorum adfero. quantum vix una navis vehat. Pe. Exonera te quam primum, nè succumbas tanto oneri. Ch. Nihil habeo præter ea quæ jactantur in tonstrinis, in vehiculis, & in navibus.

ANNON ACCEPISTI LITERAS? Formula.

Pe. Nihilne literarum accepisti? Num aliquas è patrià recepisti literas? Nullæ tibi sunt redditæ literæ? Num quid scriptorum accepisti? Num quas accepisti epistolas? Ecquas ab amiculis accepisti literas? Nihil epistolarum advolavit è Gallia?

Responsio.

Ch. Literarum nihil accepi. Nè pilum quidem literarum accepi. Ne tantulum quidem adfertur literarum. Nemo literam ad me. Nè verbum quidem à quoquam redditur. Tantum literarum accepi jamdiu, quantum vides in oculo meo. Equidem pecunias quam literas malim. Argentum accipere malim, quam, epistolas. Nummos recipere malim,

malim, quam epistolas. Nihil moror literas, modo venit argentum. Equidem numerari malo mihi, quam scribi.

CREDO, Formula.

Pe. Facile credo. Haud difficile creditu est. Credi iftud perfacile potest. Istud tibi quis non credat? Admodum incredulus fuerit, qui hoc tibi non credat. Profectò habeo tibi fidem. Istius rei mihi facile fidem facis. Credo tibi vel iniurato. Verisimile dicis. Adferunt tamen nonnihil solatii literæ. At ego alterutrum malim, quam neutrum.

UTILITATIS formula.

Ch. Quorsum spectant literæ sine pecunia? Ad quid tandem inanes conducunt literæ? Quorsum valent, ad quid conferunt, faciunt, profunt, proficiunt literæ vacuæ? Cui gratæ, cui acceptæ literæ fine nummis? Quid emolumenti adferunt literæ inanes? Cui bono funt otiofæ literæ? Quid juvant? Cui funt usui? Ad quid conducibiles sunt? Quid secum adserunt momenti? Cui rei funt utiles inanes epistolæ?

Responsio.

Pe. Podici tergendo utiles, idoneæ, accommodæ. Conducunt natibus tergendis. Si usum nescis earum, ad anum expurgandum valent. Ad nates tergendas. Ad posticum purgandum. Conferunt ad eam corporis partem mundandam, quæ semet (a) identidem inquinat. Valent convestiendis ald est sub-(b) scombris. Involvendo thuri funt accommodæ.

BENE PRECANDI.

1. Viro, cui uxor est gravida.

Pe. Quid? valentne amiculi? Quid uxor agit tua? Ch. tia carmina, Rectè: eam apud matrem reliqui, & quidem prægnantem. Pe. Bene & tibi & illi vertat: tibi quod pater, illi quod mater futura fit. Adfit Deus. Ut utrique vestrum faustum felixque Qui, ut Casit, precor optoque. Quæso, oro superos omnes, ut incolu- tulius inquit, mis prolem vobis dignam pariat, & pulcbra faciat te prole pa- co pus evirat rentem. Laudo te, quod virum te præstiteris. Gaudeo te vi- modico usu. rum præstitisse. Gallum te esse declarasti, at non (c) Cybeles. Cybeles sa-Abi, virum te judico. Ch. Ludis, idque facis tuo more. Age, cerdotes age, est tibi jus apud me loquendi quælibet.

inde : allufit ad Prov TE TOUTE דבףועוטסb Nec feambros metmen- 1 nec thus. Horat.

Veneris im-2. IN ri, notum eft.

qui etisuam erenino

eft.

quid rum ovæ

rum , at um. epi. ulti, Si

ulaero, prieter s.

triâ um as ? ad-

rum emo tur. cuen-

oere im,

2. IN PATRIAM REDEUNTI.

Ch. Audio te patriam nuper revisisse. Pe. Sic est factum. Nam diutiuscule jam absueram. Non ferebam tam diuturnum patriæ desiderium. Non poteram à parentum conspectu abesse diutius. Forquebat me diutinum amicorum desiderium. Ch. Piè secisti, humanus es, qui ista cogites. Ducimur enim omnes admirabili quodam amore ejus regionis, qua nos aluit atque edidit.

Ut Ovidius.

Nescio qua natale solum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non sinit esse sui. Dic, quæso, quonam in loco illic offendisti omnia?

NOVA OMNIA. Formula.

Pe. Nihil non novum. Mutata omnia. Novata singula. Universa nova. Vide quam repente tempus res mutet humanas. Videbar mihi in alium venire mundum. Vixdum decennium absueram, & non secus omnia admirabar, quam * Epimenides somniatorum princeps, vix tandem expergesactus. Ch. Quænam ista est sabula? Quid isthuc est sabulæ? Pe. Dicam equidem, si vacat. Ch. Nihil suerit jucundius. Pe. Sellam igitur una cum pulvino mihi poni jube. Ch. Rectè admones, nam sedens commodius mentieris. Pe. Fabulantur historici de Epimenide quodam Cretensi, qui deambulandi gratia solus urbem egressus, cum subita piuviæ vi compellente in quandam speluncam ingressus obdormisset, quadraginta septem perpetuos annos somnum continuarit.

Unde proverbium,
Epimenidis
fomnium
dormis.

NONCREDO. Formula.

Ch. Quid narras? incredibile dictu. Non verisimile dicis. Somnium mihi narras. Non sit mihi simile veri. Monstri simile narras. Non pudet tam improbæ vanitatis? Digna sabula, quæ addatur veris narrationibus Luciani. Pe. Imò rem narro à gravissimis proditam auctoribus: nisi sortè tibi parum spectatæ sidei est Aulus Gellius. Ch. Mihi verò, quæ scribit ille, solia Sibyllæ sunt omnia. Pe. Quid tandem theologum tot annos somniasse reris? Nam theologum susse proditum est. Ch. Audire gestio.

Responsio.

Pe. Quid aliud quam quæ postea prodidit Scotus, & hujus

ngula.

nanas.

mium

enides Quæ-

Dicam

ellam

ones. torici

â foe in

fep-

licis.

nstri

a fa-

Imò

tibi

erò.

lem

ific

8

jus

hujus farinæ sodales? Sed bene cum Epimenide actum est, factum. qui vel tandem ad se redierit. Multi theologi nunquam expergiscuntur à suis somniis. Ch. Age, facis ut poëtâ dignum diutur- est: sed perge mentiri. Pe. Epimenides igitur somno solutus nspectu e spelunca prodit, circumspicit, mutata videt omnia, sylvas, Epimenides deside-ripas, flumina, arbores, agros; breviter, nihil non novum. Ac-non est agni-cedit ad urbem, percontatur, manet illic aliquamdiu, neque is, quæ novit quempiam, neque à quopiam agnitus est. Alius hominum cultus, nec idem vultus; mutatus fermo, diversi mores. Nee miror hoc Epimenidi post tantum annorum evenisse, cum mihi idem propemodum evenerit, qui pauculos annos abfuissem. Ch. Quid uterque parens? vivuntne? Pe. Vivunt ambo & valent, utcunque fenio, morbo, denique bellorum calamitate confecti. Cb. Hæc est humanæ vitæ comædia. Hæc est satorum lex inevitabilis.

AFFINITATIS VOCABULA.

Pe. Conabis hodie domi? Ch. Foris coenaturus fum. Foris coenandum est mihi. Pe. Apud quem? Ch. Apud socerum meum, apud generum meum, apud nurum meam, apud affinem meum. Affines dicuntur + qui non fanguinis, sed ma- † Affinesqui. trimonii conjunctione, copulati funt. Pe. Quæ funt igitur ufttata vocabula affinitatum? Ch. Maritus & uxor nota funt nomina. Socer, uxoris meæ pater est.

Gener, filiæ meæ maritus. Soerus, uxoris meæ mater.

Nurus, filii mei uxor.

Levir, mariti frater. Levir dicitur ab uxore, ut Helena Hectorem levirum vocat, quod effet nupta Paridi.

Fratria, fratris mei uxor. Glos, mariti foror.

Vitricus, matris meæ maritus.

Noverca, patris mei uxor.

Privignus, uxoris aut mariti filius.

Privigna, filia alterutrius. Rivalis, qui amat eandem.

Pellex, quæ amat eundem; ut Thraso rivalis eft Phædriæ, &

Europe pellex est Junoni.

INVITANDI AD CONVIVIUM.

Cras mecum prandeas.

Pe. Ago gratias. Laudo te. In crastinum igitur te ad cœ-

nam

mi

te

In

ni A

CC

P

CE

de b

10

d

nam voco. Cras ergo ut mecum coenes oro. Cras igitur mecum prandeas rogo. Cras igitur te mihi convivam volo.

Timeo ne non possim.

Ch. At vereor, ne non licuerit. Ut possim, metuo. Vehiam, fi quidem licebit, at metuo ne non queam.

Pe. Cur non licebit ? Qui sic? Quid ita? Quamobrem? Quo pacto? Quid causa? Quid obstiterit, quo minus possis?

Domi me effe oportet.

Ch. Tum quidem mihi manendum domi est. Ut domi nocte sim necesse est. Tum certe foris esse non licebit. Cras mihi quoquam ire foràs liberum non erit. A prandio abesse + Id eff, ex- mihi integrum non erit. Aliquot ipse convivas eo die + operior. Aliquot amiculi constituêre câ nocte domi nostræ cænare. Ipfi mihi convivæ funt ea nocte tractandi, alioqui lubens venirem. Ni id esset, haud gravatim sacerem. Quod ni esset, haud me tibi difficilem præberem. Non excusarem, si liceret. Non paterer bis rogari, fi queam. Parce rogare, vel invocatus adessem, si quo pacto liceret. Haud gravate tibi Ab impossi- obsequerer, si possim. Frustrà rogas eum, cui non est liberum: frustrà item rogaturus, si liberum esset. Nunc, ut maximè cupiam, non possum : tunc supervacaneum esset rogare volentem. Pe. Vel perendie apud me sis oportet. Saltem perendino die ad cœnam venias necesse est. Quarto abhine die non gravaberis mihi præbere convivam. Die Jovis proximo non potes effugere quin venias.

Non possum promittere.

Ch. Non possum polliceri. Affirmare istud tibi non posfum. Promittere certum nequeo. Veniam, ubi utrique nostrûm videbitur commodissimum.

Diem dicere debes.

Pe. Diem igitur mihi constituas volo, ad quem mecum sis conaturus. Diem igitur affignes oportet. Diem igitur promittas necesse est. Diem certum mihi præfiniri, præscribi, præstitui, constitui cupio. At certum diem condicito. Diem mihi dicas velim.

Nolo te præscire.

Ch. Equidem non soleo dicere diem amicis. Cum quibus mihi

mihi parum convenit, iis soleo (a) diem dicere. Præscium a Jocus ex te esse nolim. Præscire te nolo. De improviso te opprimam. ambigua sig-nificatione; Inopinatò te opprimam. Te nec opinantem oppressero. Te nam illis dinihil suspicantem oppressurus sum. Non expectatus adfuero. em dicimus Adoriar te nec opinantem. Veniam ultroneus, & insperatus quos in jus conviva.

Prascire volo.

Pe. Biduum præscire volo. Biduum præscius esse cupio. Præmoneto biduo, priùs quam venias. Fac me biduo antè certiorem. Ch. Si me urges, dico tibi diem Sybariticum, nè desit apparandi spatium. Pe. Quid hoc verbi est? Cb. Sybaritæ convivas invitabant in annum proximum, ut utrinque esset justus apparatus. Pe. Valeant (b) Sybaritæ cum suis mo- b Vide prov. lestis conviviis: ego congerronem voco, non satrapam.

Sybaritics mensa.

Tuo malo optas.

Ch. Equidem tuo detrimento. Tuopte quidem malo. In damnum tuum istud optas. Incommodo istud precaris tuo. Pe. Quid ita? Quamobrem? Cb. Ego instructus accedam. Ego munitus veniam. Aggrediar te paratus. Instructus multâ fame accedam; tu vide ut vulturem expleveris. Parabo ventrem, ac dentes exacuam; tu vide quibus modis lupum exfatures. Pe. Age, ad hoc certamen te provoco. Age fac pro viribus, pro virili, si quid potes. Ch. Veniam, sed non incomitatus. Pe. Tanto venies gratior. Sed quo comite venies? Ch. (c) Umbra. Pe. Nec secus possis, si modò luce venias. e Vide prov. Ch. Sed umbram adducturus sum dentatam unam atque al- Umbra. teram, nè tu me vocâris impunè. Pe. Age ut libet, modò nè (d) larvas adducas. Sed explana, si libet, quid sibi velit d Namumumbræ vocabulum. Ch. Apud eruditos umbræ vocantur, qui bras 72 elipsi non vocati comitantur eum qui vocatus est ad convivium. ettaderuncto-Pe. Talium umbrarum adduc quantum voles.

rum animas, quandoque appellamus.

Ea lege promitto.

Ch. Veniam quidem, at hâc lege, ut tu postridie ejus diei vicissim apud me comes. Faciam eo quidem pacto, ut deinde mihi quoque fis conviva. Eâ lege cœnam condico, ut tu rurfum mihi sis conviva. Spondeo futurum, sed hac exceptione, si tu postero die itidem apud me sis. Recipio tibi facturum me. Do fidem futurum, his quidem legibus, ut tu mecum postridie prandeas. Pe. Age, fiat. Esto. Sit ità, ut vis. Si jubes, faciam, Novi Gallorum magnificentiam. Non vis gratis

m

me-

eni-

m ?

is ?

mi

ras

effe

pe-

œ-

lu-

l ni

fi

vel

ibi

be-

xi-

are

oe-

die

no

of-

10-

fis

0-

bi,

us hi e Id eft, circumduaio.

apud me cœnare, nisi vices retuleris. At isto quidem pacto redire folent in orbem convivia. Sic nascitur conviviorum longa (e) periodus. Hâc vicissitudine siunt sine sine reciproca convivia. Ch. Nihil fuavius, fi minimum accedat apparatui quotidiano.

Cæterum ego te detineo, alio fortassis iturum. Pe. Imo ego te, opinor. Sed cras latius & familiarius confabulabimur. Verum crastino die plura nugabimur. Interim fac va-

leas. Interim cura ut bene valeas. Interim valebis.

QUO VADIS? Formula.

Ch. Quò tu nunc abis ? Quò tu nunc properas ? Quò tu tam celeri gradu tendis? Quonam te confers? Quò nunc iter est?

EO DOMUM. Formula.

Pe. Domum me recipio. Domum revertor. Domum repeto. Domum me confero. Viso quid domi agitur. Accerso medicum. Rus hinc concedo. Constitui ad hanc horam cum viro quodam gravissimo colloqui. Statui hâc horâ congredi cum viro gravissimo. Ch. Quonam? Pe. Cum curione multiloquo. Ch. Precor igitur tibi præsentem Mercurium. Pe. Quid opus Mercurio favente? Ch. Quia res crit cum linguaci. Pe. Atqui hâc gratiâ magis conveniebat, mihi * Memoriam precari propitiam. Ch. Quid ita? Pe. Quia hic pro Dea patientissimis auribus opus erit potius, quam strenua lingua. At auris Memoriæ dicata est.

*Memoriam memoriæ poluit.

Ch. Quanam iturus es? Quà ibis? Pe. Hàc ad finistram. hac, illac, per forum. Ch. Comitabor igitur te. Assectabor, ac deducam te ad diverticulum usque. Pe. Non patiar te circumagi. Nolim te tantum laboris meâ causâ capere. Isthuc officii serva cum erit usus, nunc nihil opus est. Nè meâ gratia facias viæ tuæ dispendium. Ch. Mihi quidem compendium est frui tantisper amico. Nihil habeo quod agam, & non fum piger, ni tibi fim molestus comes. Pe. Nemo jucundior affecla. At non finam ut mihi claudas lævum latus, non admittam ut mihi finister ambules. Hîc te Superis commendo. Nolo te longius comitem. Ulterius nolo me comiteris.

COM-

C

C

N

p P

oc snawni

COMMENDANDI formula.

Ch. Tu me Curioni magnopere commendato. Fac me Curioni multiloquo quam commendatissimum facias. Me Curioni commendatum quam diligentissime curato. Jube ut me sibi commendatissimum habeat. Ego me illi per te commendatum facio. Me tibi etiam atque etiam commendo. Me tuæ humanitati quam possum diligentissime commendo. "Recommendo pro commendo, barbaris relinquito. Vide ne pauca cum multiloquo loquaris. Vide ne cum multiloquo sis pauciloquus.

OBSEQUII formula.

Pe. Vis me tibi morem gerere? Vis me tibi obsequi? Vis tibi obsecundem? Te igitur imitari me jubes. Quandoquidem ità vis, faciam libentissimé. Nè sis mihi diutiùs in morâ, imò nè uterque alteri. Ch. "Sed, priusquam abeas, quæso "te, nè graveris me docere quo pacto his sit utendum, in morâ, in causa, in culpa, qui soles elegantiæ studiosus esse. "Quare age, doce obsecro, dissere amabo.

IN CULPA, IN CAUSA, IN MORA.

Pe. Mos gerendus est tibi. Non est culpa in me, non est culpa in te. Mora est in te. In te causa est, grammatice quidem dicitur; at multò elegantiús,

In Culpa.

Non sum in culpâ. Culpa non est mea. Vaco culpâ. Quòd nihil proficis, tua desidia în causâ fuit; non præceptor, non pater tuus. In culpâ omnes estis. Utrique in culpâ estis. Utrique culpandi estis. Ambo accusandi estis. Ambo in culpâ Notaestis. Incidisti in morbum tuo ipsius vitio, tuâ ipsius culpâ. "Itidem dicuntur in vitio esse, quibus culpa debet imputari; & in crimine esse, qui culpandi sunt; & in damno esse, qui damno afficiuntur. Hoc genus sermonis non temere "licet invertere: damnum in illo est, Vitium in illo est.

In Causa.

Quò minus ad te stripserim, morbus in causa suit. Quod rariùs ad te scripserim, mea negotia in causa suerunt, non negligentia. Quid in causa suit? Quid causa suit? Ego non sum in causa. Quòd nullus a me literas acceperis, tabellarius in causa suit. Quod tam macilentus es, amor, non studium, in causa. Hoc est causa.

In Morâ.

Non ero vobis in morâ. Quidnam vobis in morâ fuit? Tu nobis in morâ fuifti. Tu semper in morâ es. Quid te remoratum est? Quis te remoratus est? Habes quod petebas; tuum est memoriæ insculpere, Habes assectatiunculæ tuæ præmium. Vale, mi Christiane. Cb. Vale in crastinum & tu, mi Petre.

IN OCCURSU.
CHRISTIANUS, AUGUSTINUS.

Ch. Salve multum, jucundissime Augustine, Au. Salve tantundem, mi humanissime Christiane. Felix sit tibi hujus diei exortus. Prosper sit tibi hic dies. Quid tandem agitur? Ch. Suaviter, ut nunc res nostræ sunt, Et cupio omnia quæ vis, Au. Meritò te amo. Amo te. Amandus es. Benignè dicis. Comis es. Habeo gratiam.

Hor. Serm.

IRASCOR TIBI.

Formula.

Ch. At ego nonnihil tibi fuccenseo. At ego tibi subirascor. Verùm ego sum tibi subiratus. Atqui ego sum in te stomachofior. Atqui nonnihil est (vel habeo) quod tibi succenseam.

QUACAUSA.

Formula.

Au. Quidnam est istud, obsecto? Quid ita? Quamobrem tandem, oro? Quid admisi sceleris? Quid commerui? "Pro- mereor bona, aut laudem; commereor mala, aut pænam: "illud in bonam, hoc in malam partem sumitur. Demeremur eum, quem nobis benesicio reddimus obnoxium.

Note.
Promereor.
Commereor.
Demereor.

QUIA NON CURAS ME.

Ch. Quòd nulla mei tibi cura fit. Quòd nihil nos respicis. Quòd tam rarò nos revisas. Quòd nihil nos cures. Quòd me planè negligis. Quòd nostri curam videris abjecisse. Au. At nihil est causa, cur succenseas. At præter meritum meum, at immeritò succenses; neque enim mea culpà accidit, quòd te rariùs visam. Dabis veniam occupationibus meis, per quas mihi non licet toties, quoties cupio, te revisere. Ch. Ità demum tibi ignoscam, si hodie apud me cœnes. Ea conditione purgatus mihi eris, si vesperi ad cœnam venias. Au. Haud iniquas pacis leges præscribis, Christiane; quare haud invitus faciam. Equidem faciam volens. Istud quidem fecero perlubenter.

Invitat ad cœnam. Libenter.

benter. Haud gravate faciam. Hic fane non me præbebo difficilem. Nihil hâc re fecero libentius. Animo faciam lubenti. Ch. Laudo tuam facilitatem & hac in re, & in cæteris omnibus. Au. Sic soleo amicis obsequi, præsertim non iniqua petentibus. Ridiculum! an tu me recusaturum putabas oblatum, quod ultro etiam erat rogandum?

NE FALLAS ME. Formula.

Ch., Age, at cave ne me deluseris. Cave fallas. Cave spem frustrà foveam. Cave luseris expectantem. Cave mihi verba dederis. Vide nè me frustrà habeas. Vide nè me vana spe lactes. Au. Nihil opus jurciurando. In cæteris, in aliis time perfidiam; hâc in re non fallam. Sed heus tu, cave quicquam paraveris præter quotidiana: meâ causâ diem festum nolo. Scis me convivam minime edacem, bibacem multo minus. Nôsti enim me convivam non multi cibi, sed joci plurimi. Ch. Curabitur diligenter. Ego te (a) Pythagorica cœna ex- a Quando Ch. Curabitur diligenter. Ego te (a) rythagorica curia ex-cipiam, aut fortasse frugaliore. Au. Imò Diogenica, si me Pythagorici cipiam, aut fortasse frugaliore. Au. Imò Diogenica, si me Oleribus & delectare voles. Ch. Certè (b) Platonica cœna te excipiam, bellariis tanin quâ multum sit literatarum fabularum, cibi minimum, cu- tùm vescejus voluptas duret etiam in posterum diem : alioqui qui pro- bantur, fajus voluptas duret etiam in politerum diem : alloqui qui pro-lixè fuerit acceptus, fortassis eo die suaviter afficitur, sed em impenpostridie dolet caput, crudus est stomachus. Apud Platonem dio conam qui cœnabat, unam voluptatem capiebat ex apparatu facili, Pythagoricam fabulisque philosophicis: alteram postridie, quod nec capitis vocaremus. gravedinem, nec stomachi cruditatem sentiret. Ità prande-tonica qualis. bat etiam suaviter ex condimento cœnæ pridianæ. Au. Placet, fiat ut mones. Ch. Tu vide omnes curas tuas ac rugas etiam istas domi relinquas. Huc præter nugas & rifum nihil adferas; &, ut inquit Juvenalis,

Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen.

at

te

as

e-

ne

 ^{ad}

ns

ur.

Au. Quid? literas mecum venire non vis? Musas meas mecum adducam, nifi quid aliter censes. Cb. Tetricas Mufas una cum negotiis domi claudas. Blandas Camænas, omnes deinde sales tuos, dicteria, scommata, sacetias, lepôres, ridicula omnia tecum adducito. Au. Ità fiet. Exporrigemus frontem. Bellos homunculos agemus. Ridebimus affatim. Curabimus cutim. Indulgebimus genio. Genialiter cœnabimus. Epicureos agemus. Bonum vultum faciemus, & erimus boni socii. Inelegantium elegantiæ sunt, qui suam habent linguam sibi peculiarem. Ch. Quò nunc properas? Au. Ad generum meum. Ch. Quid illic? quid eò? quid illò? Ax. Au-

dio nescio quid turbæ inter eos natum: ut redigam eos in gratiam, ut reducam in concordiam, ut pacem inter eos componam. Ch. Benignè facis, quanquam nihil te opus esse arbitror: nam ipsi inter se meliùs hoc bellum composuerint. Au. Fortassis & induciæ jam indictæ sunt, noctu de pacis legibus agetur. Sed nunquid me aliud vis? Ch. Vocabo te per puerum meum. Au. Ubi voles, domi ero. Bene vale. Ch. Bene sit tibi. Fac hîc ad quintam horam adsis.

Heus Petre, accerse ad cœnam Augustinum, qui mihi hodie, ut scis, cœnam condixit. Pe. Eho! Salve, poëta, cœna jamdudum parata est. Te herus expectat domi; ubi voles,

accedas. Au. Venio.

ARGUMENTUM.

Totum his convivil appar atum Erafinus noster elegantissime proponit; hospitum & convivarumsermones, mores, & c. Guttum & patinam ante discumbendum; Stoicos, Epicareos; formam consecrandi mensam. Vinum bonum quod 4. sensibus placet. Bacchus quare poetarum Deus; cur puer pineitur. Carnes ovillas maxime salutares. Homo quidam nec pane nec vino victitubat. Somuns saginat aliquos. Ferina caro cara. De cervis, de seporibus, de anseribus, illi Romanum olim Capitolium desenderune. De Gal is, capis, & piscibus. His obiter de ejeunio, desettu ciborum, supersitione quorundum hacin re; de crudelitate eo ejeunio, desettu ciborum, supersitione quorundum hacin re; de crudelitate eo est, nec à consideratus. Medicis damnatur piscium esus. Pracipuus luxus olim in piscibus. Perpetua vita sobrietas observanda. Convivarum numerus quis. Secunda mensa instructio. Gallorum magnificentia. Convivarum numerus quis. Secunda mensa instructio. Gallorum magnificentia. Convivarum prisca lex, na xilo, na cariote. Variantur phrases. Gratiarum actio post cibos.

AUGUSTINUS, CHRISTIANUS, PUER.

Au. C'Alve, mi Christiane. Ch. Bene factum quod venisti. Gaudeo te advenisse. Gratulor mihi quòd venisti. Nondum quinta fonuit, credo. Pu. Imò jamdudum præterita est. Haud longe sexta abest. Instat hora sexta. Mox sextam audies. Au. Parvi refert an post quintam venerim, necne, modo ne post coenam. Nam post festum venire miserum eft. At quorsum tantus apparatus? Quorsum tot epulæ? Num me lupum existimas? Num tibi lupus videor? Num me vulturem putas? Ch. Non vulturem, fed tamen nec cicadam, (a) ut rore vivas. Nihil eft luxûs. Mundities mihi semper placuit, sordes detestor. Nec (b) Apitius mihi placet, nec Diogenes. Præstat aliquid superesse, quam deesse. Si præter cicer nihil apponeretur, & fuligo forte illapfa in ollam condiret legumen, quid tum ederetur? Nec omnia sapiunt omnibus. Itaque mihi placet moderata varietas. Au. Non tu metuis (e) leges sumptuarias? Ch.

a Vide Prov. Rorepascitur. 6 Nepotum omnium, ut Plin. inquit, altiffimus gurges. c De legibus **fumptuariis** lege Gel. 1. 2. C. 24. Fest. Pomp. in dictione Centenaria Cana. Plin. l. 10. c. 50. Macrobium 1.3. Sat. C. 17.

n

1-

-

te

e.

)-

12

s,

1772

n;

71las

at

1792

io, im

à

in

Se-

x,

ti.

ti.

ri-

m

0-

At

ne

m

re

les

tat

re-

iid

et

5 ?

ib.

Ch. Imo peccavi frequenter in diversum. Nihil nobis opus lege Fannia. Satis nos docet frugalitatem ipfa tenuitas. Au. Haud ità convenerat. Longè aliter pollicitus es. Ch. Age, inepte, nec iple conventa fervas. Convenerat enim, nè quid præter nugas inferres. Quin hæc missa faciamus. Lavemus, ac discumbamus. Heus tu, puer, cape guttum ac patinam, linteum ex humero suspende, ministra aquam: quid ceffas? Lava, Augustine. Au. Lava tu prior. Ch. Bona verba. Hoc anno perpetuo illotus cœnare mallem. Au. Ridiculum! Non honoratiori fed turpiori ante alios lavandum est; lava igitur ut immundior. Ch. Tu es urbanus plus fatis. Urbanior es quam fat est, quam par est. Quorfum attinet ista urbanitas? Hujusmodi ceremonias ineptas mulierculis relinquamus, quæ nunc & ab aulicis fastidiuntur; unde tamen olim profectæ funt. Lavetis terni aut quaterni fimul. Ne teramus tempus hujusmodi moris. Ego nulli defignabo locum; fumat fibi quisque quem volet. Qui delectatur igni, hîc commodius accumbet: qui offenditur luce, deligat hunc angulum : quem delectat prospectus, hic sedeat. Agitè, satis morarum. Accumbite. Ego domi sum; vel stans cœnabo, si lubeat, vel obambulans. Cessatis? At interim cœna corrumpitur. An. Vivamus nunc, (a) curemusque cuticulam. Simus nunc Epi- a Proverb. curei. Nihil nobis cum fronte Stoica. Valeant curæ. Ab- Curiculam fit omnis livor, exulet obtrectatio. Sit mens læta, frons chanalia vihilaris, sermo lepidus. Ch. Quinam sunt isti Stoici atque vere, indul-Epicurei, Augustine? Au. Stoici philosophorum quoddam gere genio. genus est trifte, severum, jejunum, qui hominis summum bonum, bonesto, nescio quo, metiuntur. Epicurei, his longe diversi, felicitatem hominis voluptate terminant. Ch. Tu'igitur cujas es tandem? Stoicus an Epicureus? Au. Zenonem laudo, at Epicurum vivo. Ch. Quod tu joco dicis, Augustine, id seriò factitant hodie non pauci, pallio tantum & barba philosophi. An. Imo isti vel (b) b Asoti po-Afotos superant luxu. Ch. Heus, Dromo, ades huc. Tuo pulus luxu munere fungere: consecra cœnam. Pu. (c) "Quicquid ap- re nomenha-" positum est, & quicquid apponetur, selix ac sacrum esse bens. Gracis " jubeat, qui sua benignitate pascit universa. Amen. Ch. Ap-enim Asous dicitur inpone epulas. Quid cunctamur hunc capum decerpere ? quid temperans, trepidamus hunc gallum lacerare? Au. Ego Herculem præ- parang; sostabo, ac belluam hanc conficiam. Utrum mavis de ala, an brius. de poplitibus? Ch. Utrum vis, nihil meâ refert. Au. In hoc ante cibum. genere alis prima partes tribuuntur, in cæteris poplites

E 2

perditus, ex

lautiores

· lautiores putat vulgus. Ch. Tu multum laboris mea causa capis. Tu permultum laborem meâ causâ fumis. Tu omnibus ministras, ipse nihil edis. Ego tibi hanc alam ministrabo: at ea lege, ut dimidium mihi restituas. Au. Itane agitur? At istud est tibi ministrare, non mihi. Tibi serva, ego enim sum impudentior, quam cui ministrari quicquam "Id eft, vo- debeat. Ch. Probe facis. Au. Eho, tu * lupo cibum miraci; appel- nistras? Vulturem invitas? Ch. At jejunas, non cœnas. Au. Imò me uno nihil edacius. Ch. Imò mendacius nihil. Proinde agito ac fi domi fis tuæ. Au. Istud jam planè mihi persuasi. Istud jam in animum induxi. Sic stat sententia. Confilium est istud facere. Ch. Quid tibi hoc vinum placet. Quid hoc villi delectat? Au. Mihi quidem perplacet. Me certe vehementer juvat. Me satis delectat. Me non mediocriter juvat. Ch. Utrum mavis? rubrum, an candidum?

lativum loco appellativi.

Non refert quo fit colore.

. Juxta, adverb. fonat ague.

Au. Equidem (a) utroque juxtà delector. Nihil refert quo fit colore, modo sapor placeat. Non laboro quantum oculis placeat vinum, modo palatum juvet. Nihil me movet aspectus, si sapor placeat. Parvi refert quo sit colore, quem habeat colorem, fi fapiat bene. Non cupio oculos pascere, fi palato satisfacere queat; modò palatum juvare possit. Nihil moror colorem, modò gratus fit fapor.

& Catius inducitur apud Hor.conaticæ philofophiæ ad unplacere ded Vulgo Bearnum vocant. fTrium Romanorum divitiæ nobilitatæ funt, Luculli, Craffi, & Varronis.

Ch. Credo. Atqui funt (b) conatico philosophia cumprimis periti, qui negant vinu messe probandum, nisi quod placeat (c) quatuor fensibus: oculis, colore; naribus, odore; palato, fapore; auribus, famâ & nomine. Au. Ridicuguemdoctus. lum! quid fama conducit ad potum? Ch. Tantum, ut tuor fentibus multi non stupidi palati vehementer probarint villum Lovanio vernaculum, cum crederent esse (d) Belmense. Au. Fortasse jam larga potatione palatum obsurduerat. Ch. Imò nondum attigerant poculum. Tamen judicium tuum audire cupio, hominis his in rebus pertissimi: Au. Album noe Hujus anni. strates rubro præferunt, quod rubrum sit paulo acerbius, & alterum exilius quidem, sed illud mitius, &, ut arbitror, falubrius. Ch. Habemus & fubrubum, & flavum, & purpureum. Hoc mustum est (e) hornum. Hoc bimum est, fi quem capit vetustas. Habemus & quadrimum: fed jam vappescit ac desipiscit senio. Ætate vigor evanuit. Au. (f) Luculli divitias audio. Ch. Heus puer, ubi cessas? Nos hîc plane negligis: non vides quanta fit hic ficcitas? Quid fi hoc นะจั

ni-

ini-

áne

va,

iam

mi-

nas.

hil. ihi

tia.

cet. Me

lio-

quo

ulis

pe-

ha-, fi

ihil

m-

por

re;

cuut Lo-

Au.

mò

di-

no-

us, bi-

ur-

est,

am

hîc

uid

100

fi hoe rerum statu incendium contingeret? quo restingueremus? Dato fingulis plenos cyathos. Augustine, quid habes, quod parum es hilaris? Quid accidit tibi, quod sedes triftior? Quid est tibi, quod minime gaudes? Aut doles, aut carmina condis. Tu nunc * Chrysippum agis ? Melissa ti- * Simile ocbi opus est. Au. Quam hic mihi fabulam narrat? Ch. Chry- cultum; vel fippus adeò fertur intentus fuisse suis argutiis logicis, ut ad etiam & mensam etiam same periturus suerit, nisi ancilla Melissa ciproprium bum in os ingessisset. Au. Ille verò indignus erat qui servapro appellaretur. Sed si te offendit tecimenica alla servaretur. Sed si te offendit taciturnitas, placétque convivium tivo. vocalius, est quo id efficias. Ch. Memini. Recte admones, liberalius bibendum: largius, meracius oportet bibere.

Rem attigisti. Au. Rem acu tetigisti. Rectè judicas. Scopum attigisti. Nam,

+ Fæcundi calices quem non fecere disertum?

Ch. Perdoctè tu quidem, Augustine, ut omnia: sed quoniam in fermonem vinarium, quando in mentionem incidimus vinorum, libet interrogare, quonam confilio veteres illi Bacchum, quem vini auctorem videri volebant, * poëtarum * Bacchus Deum dixerint. Quid enim illi temulento Deo cum poëtis, cur poëta-Musarum virginum cultoribus? Au. Quæstio, ità me Bacchus rum Deus. amet, poculis digna! Verum, quorsum tuæ quæstiones spectent satis intelligo. Ch. Quorsum amabo? Au. Astute de vino disputationem injicis Gallica techna, quam didicisse Parisiis te suspicor, nimirum quo minus interim absumatur vini. Abi, virum te judico; non frustrà in tanta schola versatus es. Ch. Accipio tua dicta; referam paria foommata, Sed ad rem. Au. Diffolvam * ubi * Vinum 2ubi erit commodum. bibero. Siquidem absurdum fuerit sicco palato de quæstione cuit ingenivinosa disputare. Præbibo tibi, Christiane, Propino tibi cundiammihunc scyphum dimidiatum. Ch. Accipio abs te libenter. nistrat. Sit faluti. Profit. An. Jam accingor, ut me missum facias. Ego meo more præposterè faciam. Quod * Baccho pueritiæ * Bacchus effigiem tribuerint, id habet mysterii, quod vinum potum quare pueri curas & folicitudines animis nostris eximit, hilaritatémque effigie pinquandam inducit. Quare senibus quoque ipsis juventam quandam reddere videtur, dum & hilariores facit & formosiores. Id quod Horatius, cum multis in locis, tum præcipuè his versibus aperte testatur :

† Comprobatio à testimonio,

Ad mare cum veni, generofum & lene requiro, Quod curas abigat, quod cum spe divite manet In venas animumque meum, quod verba ministret, Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.

a Appellativum loco proprii, ab effectis vini.

b Hoc eft, dilutus.

CENNELLIS, gemmaro: fumpta parte præftantiore

Nam quod huic poëtas dicârunt (a) Deo, id fignificatum voluisse suspicor, quod vinum & ingenium excitet, & facundiam ministret; quæ duo poëtæ sunt aptissima. Unde frigent carmina, quæ scribuntur aquæ potoribus. Est quidem igneus fuapte natura Bacchus, fed (b) adhibitis nymphis redditur temperatior. Habes quod quærebas? Ch. Nihil unquam audivi verifimilius dici ab homine poeta: dignus es qui bibas (c) gemma. Heus, puer, tolle hanc patinam, atque id ett, poculo appone cætera. Au. Puerum habes admodum inurbanum. Ch. Est veterator nequissimus. Au. Cur non instituis alio pacto?. Ch. Difficile est canem vetulum loris affuescere. pro toto po- Difficillimum est veteratoris mutare mores. Vetulus canis culo gemmis non facile affuescit loro. Me quidem dignus est. Dignum ornato. patellà operculum.

Si cognoscerem quid te oblectet, tibi ministrarem. Formula.

Au. Decerperem tibi quippiam, fi palatum tuum tenerem. Ministrarem tibi, si gula tua mihi satis cognita esset. Apponerem tibi, si quid potissimum juvaret scirem. Si nossem ingenium palati tui, essem tibi structor. Equidem tantundem palato, quantum animo fapio. Ch. Palatum habes eruditiffinium. Nihil tuo palato doctius. Nec eo te puto inferiorem, de cujus fingulari peritia testatur Satyricus;

Oftrea callebat primo deprendere morfu, Et semel aspecti dicebat littus echini.

Au. Et tu mihi, Christiane, ut par pari referam, ipsum audivisse Epicurum, aut in schola (d) Catiana institutus videcureus fuit, & ris. Quid enim tuâ gulâ sapientius, aut fastidiosius? Ch. Si cœnarum au- oratoriam æque artem ut culinariam callerem, nec Cicero ipse me vinceret. Au. Equidem, si alterutra carendum esset, culinariam quam rhetoricam mallem. Ch. Subscribo tuo jucitur, cœna- dicio; graviter, acutè, veréque judicas. Quid enim oraticz philoso- torum confert loquacitas, nisi quod aures otiosas inani voguem dochus. luptate permulcet? Culinaria tum palatum, tum ventrem, tum totum hominem, quantus est, pascit ac reficit. Concedat laurea lingua, inquit Cicero: at utraque concedat culinæ. Nunquam mihi Stoici illi magnopere placuerunt, qui, omnia ad fuum (nescio quod) bonestum referentes, cutis ac

palati

d Catius Epictor: ab Horat. lib. 2. Serm. induatum

cun-

gent

neus

ditur

uam

qui

tque

um.

alio

ere.

anis

um

la.

em.

po-

in-

èm

tif-

10-

ım

le-Si

ro

et,

u-

a-

0-

1,

et

1-

C

palati nullam rationem habendam putant. Dici non potest, quanto Diogene sapientior Aristippus mihi suisse videtur. Au. Ego Stoicos cum suis jejuniis contemno. Epicurum magis laudo ac probo, quam Diogenem illum Cynicum, qui crudis oleribus ac fimplici aquâ victitabat. Quare nihil miror, fi Alexander rex fortunatissimus se Alexandrum quam Diogenem esse maluit. Ch. Nec ego sane, quamlibet vilis homuncio, cum Diogene meam philosophiam commutarem; fortassis & Catius tuus facere recusaret. Melius nostri temporis philosophi sentiunt, qui, contenti Stoicorum more disputare, vivendo ipsum etiam Epicurum vincunt. At ego quidem rem in primis præclaram philosophiam puto, si parce adhibeatur. Nimium philofophari non laudo. Est enim res perquam jejuna, sterilis, atque triftis. Ubi in calamitatem aut ægritudinem incidi, tum demum ad philosophiam tanquam ad medicum confugio. Ubi convalui, rurfum illi vale renuncio. Au. Tuam rationem probo. Belle philosopharis. Salve igitur, philosophe, non è (a) Stoâ, sed è culinâ. Ch. Quid tandem a Porticus habes, Erasmi, quod parum sis hilaris? Quid sibi vult cor- Athenis, unrugata frons? Quid filentium? An mihi succenses, quod te Stoici. frugaliore cœnâ acceperim? Er. Imò tibi fum iratus, quòd tantum impendii meâ causâ sit factum. Interminatus erat Augustinus, nè suà causa diem festum faceres : vis nos posthac redire nunquam? Nam talem cœnam dare solent ii, qui unam duntaxat dare constituissent. Quos tandem convivas videris accepisse? Non amiculis, sed satrapis cœnam parasse videris. An nos helluones esse credis? Hoc non est dare cœnam, sed triduanam saturitatem. Ch. Etiam tu pergis esse Demea? Cras ut lubet disputa; hodie Mitionem te præbeas, oro. De impendio cras sobrii disputabimus, nunc nil nisi meras nugas audire libet. Au. Christiane, utrum de bubulis, an de ovillis carnibus mavis? Ch. Bubulis quidem magis delector, at ovillas magis falutares arbitror. Ita ingenium est hominum, ut perniciosissima quæque appetant vehementissime. Au. Galli suillas carnes mirum in modum amant. Ch. Galli amant quæ parvo conitant. Au. Hâc unâ in re Judæus sum; nam nihil æquè odi atque carnes suillas. Ch. Nec injuria: quid enim insalubrius? ego in hoc non cum Gallis, sed cum Judæis sentio. Er. At ego ovillas pariter amo & suillas, sed diversa ratione. Nam ovillis, quod amem, libenter vescor; suillas præ amore non attingo, nè quid offendam. Ch. Bellus homo es, Erasmi,

Equidem mirari mecum soleo, unde tanta in ac festivus. palatis humanis diversitas. Nam, ut Horatiano carmine utar,

Ty

Er. dit

vui

fim

tera fug

mu

adn

diff

Ch

def

qua

(a

Cb

rim Ift

fer

cui

rar

dec

Ch

ne

car

do

ba

Q

be

A Id

na

afi

Se

fu

de

ca

T

le

ni

ju

au

tu

Tres mibi convivæ prope dissentire videntur, Poscentes vario multum diversa palato.

Er. Quanquam, ut ait comicus, Quot homines, tot sententia, & fuus cuique mos; tamen nemo me adduxerit, ut credam plus ingenils inesse varietatis, quam palatis. Ità vix duos reperias, quos eadem juvent. Permultos vidi, qui butyri ac casei nè olfactum quidem ferrent. Sunt quibus carnes naufeæ fint : alius elixis, alius affis abstinet. Multi aquam vino Et, quod incredibile est, vidi hominem qui nec pane, nec vino uteretur. Ch. Quibus tandem miser ille victitabat? Quibus vescebatur? Er. Cæterorum nihil fastidiebat, non carnes, non pisces, non olera, non poma. Ch. Vis ut istud tibi credam? Er. Si lubet. Ch. Credo, at ea lege. ut vicissim mihi mentienti sidem sis habiturus. Er. Age saciam, modò verecunde mentiaris. Ch. Quasi verò sit quicquam tuo commento impudentius. Er. Quid dicet frons tua, fi hominem tibi commonstrem? Ch. Macilentum quempiam ac (a) monogrammum esse oportet. Er. Imo diceres athletam. Ch. Polyphemum potius. Er. Hoc tibi mirum videri demiror, cum multi fint, quibus pisces vento durati fint panis loco: nonnullis hoc præstent herbarum radices, quod filli, à pictu- nobis panis. Ch. Credo, sed perge mentiri. Er. Quendam ris, in quibus in Italia, cum illic agerem, vidisse memini, qui, nullo neque notantur ho- cibo neque potu adjutus, fomno faginabatur. Ch. Ut nihil pumuncul, ve- det! Non possum illud Satyricum non dicere, Tunc immensa cavi spirant mendacia folles. Tu poëtaris. Tu nunc poëtam agis. Nam mentiris dicere mihi religio est. Er. Mentiar, si non (b) Plinius auctor certiffimus scripfit, ursum quatuordecim dies folo somno mirum in modum saginari: quo tamen ità altà premitur, ut ne vulneribus quidem queat excitari. Imò, quò magis mireris, addam quod Theophrastus scribit, per id tempus ursorum carnes coctas quoque, si afferventur, re-Ch. Vereor ne Parmeno ille Terentianus ista non contineat. Mihi facile fidem facis. Ministrarem tibi de cervinis carnibus, si satis essem urbanus. Er. Unde tibi nunc venatio? Unde ferina? Ch. Midas, homo hominum qui vivunt liberalissimus, nostrique amantissimus, mihi misit dono: dono quidem, sed sic, ut ego minoris emam sæpenumero. 27. Qui sic ? Ch. Quia famulis plus dandum, quam daretur. in macello vendenti. Er. Quæ res cogit hoc facere? Ch. Tyrannus

a Monogrammi dicuntur homines prætenues ac puunica linea lut; rocul apparentes.

b Plinius 1.8. cap. 36.

Tyrannus omnium violentissimus. Er. Quis est? Cb. Mos. Er. Profectò tyrannus iste frequenter iniquissimas leges obtrudit mortalibus. Cb. Idem suo more nudiustertius hunc cervum venatus est. Quid tu, qui soleas istius studii esse amantisfimus? Au. Equidem, hoc studio planè relicto, jam præter literas nihil venor. Ch. At mihi videntur literæ quovis cervo fugaciores. Au. Duobus tamen potissimum canibus asseguimur, admiratione scilicet, atque improbitate laboris : nam & admirari plurimum discendi ardorem ministrat, &, ut facundissimus poëta scripsit;

-Labor omnia vincit Improbus-

r,

m

20 C

1-

,

.

, 1

i

Ch. Amanter admones, Augustine, ut soles: propterea non defistam, non conquiescam, non defatigabor, donec consequar. Au. Carnes cervinæ funt nunc admodum tempestivæ. (a) Meminit Plinius de hoc animante quiddam admirabile. aLib.8.c.32. Ch. Quidnam? obsecro. Au. Quoties arrexere aures, acerrimi esse auditûs; at contra, cum remisere, surdos. Ch. Istud ipsum mihi sæpenumero evenit. Nam, si quando siat sermo de recipiendis aureis, nihil tam auritum; hîc enim cum Pamphilo illo Terentiano aures arrigo: ubi de numerando verba fiunt, illico demitto. Au. Laudo te, facis ut te decet. Ch. Vis his leporinis clunibus? Au. Tibi fumito. Ch. An de tergo mavis? Au. Hoc animal præter ilia & clunes nihil habet appetendum. Ch. Vidistine unquam leporem candidum? Au. Sæpenumero, Plinius in (b) Alpibus candi- b Lib. eodem dos reperiri scribit, quibus hybernis mensibus nivem pro ci- cap. 55. batu esse sit creditum. An verum sit, Plinius ipse viderit. Quòd fi leporis cutem candidam reddit nix, stomachum habeat candidum necesse est. Ch. Mihi verisimile non fit. Au. Accipe magis admirandum, at fortaffe tibi non inauditum. Idem utramque vim fingulis inesse testatur, maris & fœminæ, ac fæmellas fine mare æquè gignere. Istud ipsum multi affeverant, præsertim venandi studiosi. Ch. Est ità ut dicis. Sed hos cuniculos, fi placet, tentemus, quia pinguiusculi funt ac tenelli. Ministrarem illi nymphæ, si propiùs assiderem. Augustine, istius tibi vicinæ curam age, si libet: calles enim quo gestu sit ministrandum istis veneribus. Au. Teneo quid dicas, nasute. Ch. Quid te anserinæ carnes delectant? Au. Me quidem non mediocriter juvant, ut sum minime fastidiosus. At hic anser, nescio quo pacto, nihil me eInEpigramjuvat: nihil enim in vitâ vidi ficcius: ficcior est pumice, mate cujus aut etiam novercâ furii illius, in quem (c) Catullus multum jocatur. Ligneus mihi videtur. Et, mehercule, quan- grons, &c.

ravit. Aiunt enim anserem inter omnia animalia longè esse

vigilantissimum. Et profectò, nisi conjecturà fallor, hic an-

fer ex eorum numero est, qui, canibus una cum excubito-

ribus fomno fopitis, Romanum olim Capitolium defende-

ci

g

fu

·A

pi

ac

vi

ru

A

di

A

ve

fu

nu

lic

ec

int

bu

ve

fer

-CA

au

nil

bu

eco

ter

ab

am

fic

2111

api

far

Ch

int

qu

cia

tus

tus

tef

fur

car

ma

ful

enti,

runt. Ch. Verisimile (ità me Deus amet) dicis, nam ex eo seculo relictum arbitror. Au. Hæc quoque gallina aut parcum faginatorem habuit, aut amavit, aut certe zelotypa vixit: quo quidem morbo hoc animantis genus maxime laborat. Hic capus longe melius pinguit. Vide curæ quid fa-Quod fi ex Theodorico nostro Gallo faceremus capum, multo citius pinguesceret. Ch. Non sum gallus. Au. Fateor, non es Gallus Cybeles, neque gallus gallinaceus, at forte gallus gallaceus. Ch. Quid hoc verbi est? Au. Hoc zenigma tibi conjectandum relinquo: ego Sphingem præftiti, tu Oedipus esto. Ch. Dic mini bona fide, Augustine, nulla tibi cum Gallis unquam fuit necessitudo? Nihilne affinitatis tibi cum Gallis contraxisti? Nullum fuit commercium? Au. Nihil fane. Ch. Tanto es nequior. Au. Sed cum Gallabus nonnihil. Ch. Libétne de (a) jecore anserino, a Vide Plin. lib. 10. c. 22. quod apud veteres in deliciis cum primis habebatur? Au. Non fum rejecturus quod à tuâ manu venerit. Ch. Non est quod expectes Romanas delicias. Au. Quas? Ch. Carduos, cochleas, testudines, colubros, fungos, boletos, tubera. Au. Istis omnibus ego vel rapam præferam. Liberalis es, benignus es, Christiane. Ch. Has perdices nemo attingit, ne columbos quidem. Cras est dies jejunii ab ecclesia indicti; adversus hanc esuriem munite vos. Onerate saburra navim adversus imminentem tempestatem. Bellum instat, instruite Au. Utinam isthuc verbi tacuisses, ventrem commeatu. hilariores surrexissemus à cœnâ. Miseros nos reddis ante tempus. Ch. Quid ità? Au. Quia minus anguem odi, quam pisces. Ch. At non tu solus. Au. Quis hoc tædii nobis invexit? Ch. Quis commonstravit (b) aloen, absynthium, & pharmaca a- scammonium dare in remediis? Au. Sed ista dantur ægrotis. Ch. Sic hæc dantur nimium recte valentibus. Aliquando præstat ægrotare, quam plus satis valere. Au. At mihi videtur minus oneris olim impofitum Judæis. Equidem ab anguillis & porcis facile temperarem, modo liceat capis & perdicibus expleri. Ch. In plerisque non res, sed animus nos discernit à Judæis. Illi manum abstinebant à certis cibis, velut ab immundis & animum inquinaturis: nos, cum in-

telligamus omnia munda esse mundis, tamen carni lascivi-

h Herbæ & maritudinis nota.

ce-

effe

an-

to-

de-

eo

ar-

ypa

lafa-

ca-

Au. at

loc

ræ-

ne, affi-

rci-

um no,

Au.

eft

105,

Au.

nig-

CO-Ai;

vim

uite

les,

inte iàm

ve-

. & otis.

ndo

ide-

uil-

rdi-

nos

bis,

in-

ivi-

enti,

enti, velut equo ferocienti, pabulum fuoducimus, quò magis dicto fit audiens spiritus. Nonnunquam immoderatum fuavium rerum usum abstinentiæ molestia castigamus. Au. Audio; sed eadem opera defendi posset circumcisio præputii. Moderatur & illa coitus pruritum, & cruciatum adfert. Si omnes itidem abhorrerent à piscibus atque ego, vix à parricida tam atrox supplicium exigerem. Ch. Quorundam palato gratior est (a) piscium quam carnium esus. a Pisces qui-Au. Congruunt igitur his qui gulze serviunt, non valetu- b Æsopi & dini. Ch. Equidem audivi quondam apud (b) Æsopos & Apitii luxus Apitios præcipuum luxum in piscibus suisse. Au. Qui con- multorum liveniunt igitur deliciæ cum supplicio? Ch. Non omnibus te is nobilifunt (c) murænæ, aut scari, aut acipenseres. Au. Ergo te- stiviter aunues soli discruciantur, quibus satis male est, etiam cum vesei tem mutato licet carnibus. Fit enim non raro, ut, cum licet vesci per numero luxecclesiam, non liceat per crumenam. Ch. Durum meherele urioses vocat interdictum! Au. Quod si interdictus carnium esus diviti- Apitios: bus vertitur in delicias, & si pauperibus sæpe non licebit quemadmovesci carnibus, etiam cum licet, ac nè piscibus quidem, qui dum effecmifere carius emuntur, cui igitur bono erit interdictum? mus Sarda-Ch. Omnibus: nam tenuibus cocleis aut ranis licebit vesci, napalos. aut cepe porrumve arrodere. Mediocres detrahent non- Murana, nihil quotidianis obsoniis. Quod si quid divites deliciabuntur hac occasione, suæ gulæ imputent, non incusent suntolimeaecclesiæ constitutionem. Au. Pulchre dixti. Sed interim à rissimi, & in tenuibus, qui summis sudoribus alunt samiliam, & procul deliciis diviabsunt ab omnibus lacubus, exigere carnium abstinenti- a pranta am, est indicere famem, aut (d) βελιμίαν magis. Atqui, est ingens fi quid Homero credimus, longe (e) miserrimum mortis ge- fames, Auuds nus est, perire fame. Ch. Sic visum est Homero cœco, at & Bu syliaba apud Christianos miser non est, qui bene moritur. Au. Esto auget, quasi fanc, fed tamen durum est à quoquam exigere ut moriatur. totos boves Ch. Nec hoc animo pontifices interdicunt esum carnium, ut esurat aliintereant homines; sed ut vel affligantur moderate, si deli- e Homer. querunt, vel, subducto lætiore pabulo, corpora minus fero- ¿ ve ciant adversus spiritum. Au. Isthuc ipsum efficiet modera- Jej mii finis. tus carnium esus. Cb. Sed in tanta corporum varietate certus carnium modus præscribi non potest, cibi genus potest. Au. Sunt & pisces qui multum addant alimenti; funt carnes quæ minimum. Ch. Sed in genere plus alunt carnes. Au. Age, die mihi, fi quò tibi foret iter, utrum malles equum alacriorem ac fublafcivum, an morbidum, qui subinde collabens sessorem dejiciat in terram? Ch. Quor-

scarus, acipenfer, pifces

*Pisces mor- sum istud? Au. Quia * piscium esus corruptis humoribus ur bos pariunt. corpora nostra reddit magnis morbis obnoxia, ut jam spiri- st. tui non possint subservire. Ch. Quibus morbis? Au. Poda ati græ, sebri, lepræ, morbo regio. Ch. Qui scis? Au. Credo b) medicis: id malim, quam experiri. Ca. Id fortassis in paucis per accidit. Au. Equidem arbitror in pluribus, Porrò, quonian (c) animus agit per organa materialia corporis, quæ malis aut bonis humoribus afficiuntur, vitiatis instrumentis non potest ut vult, exercre vim suam. Ch. Scio medicis magnopere damnatum esse piscium esum; sed secus visum est majoribus nostris, quibus obtemperare religiosum est. Au. Religiosum stra erat & olim non violare sabbatum: sed prius erat servare hil hominem sabbato. Ch. Suæ quisque saluti consulat. Au. Imò Eg si Paulo volumus auscultare, Nemo quæ sua sunt quærat, se Et quisque quæ alterius. Ch. Sed unde hic novus theologus ir quisque quæ alterius. convivio? Unde novus hic ac subitus magister noster? Au Cl Quia mihi malè convenit cum piscibus. Ch. Quid igitur des Annon abstines à carnibus? Au. Abstineo, sed obmurmu ma rans, nec sine meo magno malo. Ch. Charitas omnia suffert op Au. Verum: sed eadem quam minimum exigit. Si suffer off omnia, cur non ferunt nos his vesci cibis, quos industit liber dist tas evangelica? Cur hi, à quibus Christus toties amorem sur stipulatus est pariuntur tot hominum & (a) corpora peri a Noxii & a- stipulatus est, patiuntur tot hominum & (a) corpora peri ni nimabus & clitari morbis capitalibus, & animas æternæ damnationis tel corporibus, periculo, ob rem nec interdictam à Christo, nec per se ne grante de la est, legis cessariam? Ch. Ubi aliud suadet necessitats, cessar humana su Neueberns, constitutionis vigor, cessat & voluntas (b) nomothetæ. Au vi e Id eit, qui At non cessat offendiculum infirmorum. Non cessat scrupu ni lus meticulosæ conscientiæ. Postremò, non satis constan fa populus inde quibus limitibus finiatur ista necessitas. An cum cœperit (c C nomen ha- ichthyophagus agere animam? Serò morienti porriguntu ro carnes. An cum totum corpus habet (d) epialus? Non tan je ti erat ciborum delectus. Ch. Quid igitur tu velles prævehemens, ominis causa turam. Ch. Quid ifthuc verbi est? Au. Si summus essem pontifex, hortarer omnes ad perpetuam (e) vitæ sobrietatem. placide offit- fed præcipuè sub diem festum. Cæterum jus facerem cuique vescendi quibus vellet pro corporis salubritate, dum mode-Furiæ dicun ratè, & cum gratiarum actione; darémque operam, ut hoc ve tur Eumeni quod detraheretur observationibus hujusmodi carnalibus, ac E des cum cresceret ad studium veræ pietatis. Ch. Nimirum istud pl melli bene mea quidem sententia, tanti est, ut te saciamus pontissicem pi velint.

« Vitæ sobr A2. Rides; sed tamen cervix hæc sufficeret vel triplic (a) corona

corporibus, alus, quafi ens: quemadmodum

a) coronæ sustinendæ. Ch. At interim vide nè ista scriban- a Pontificis oribus ur inter articulos Pariensium. Au. Imò quicquid dictum pici corona spiri ft, scribetur in vino, sicuti par est dicta inter pocula. Sed insignitum. Poda atis est jam theologiæ in convivio. In cœnâ sumus, non in barisans.

Credo b) Sorbona. Ch. Quid vetat dici Sorbonam; ubi bene forpaucis betur? Au. Sorbeamus igitur, non disputemus; nè nobis à acerbitate oniam c) sorbis dicatur Sorbona, non à forbendo.

CH. D. C. T. L. N. L. C. C. N. V. L. V. 4: M. L. D. A. ouadan occurrences, ut ouadan occurrences.

quadam occidant etiam-

peri nit, quos neque pauciores tribus, neque plures novem esse oporconvivarum
nitionis tere scripsit Varro. Tres enim sunt (d) Charites, id est, dvideGell.

se ne gratiæ, humanitatis ac benevolentiæ præsides; & novem sin. 13. c. 18.

mana sunt Musæ honestiorum studiorum duces. At hic decem confunt Musæ honestiorum studiorum duces. An. Nihil converupu nientius accidere potuit. Nos sumus Varrone ipso paulò
consta sapientiores. Nam tres puellas lepidissimas, tanquam tres
crit (c. Charites, adhibuimus. Deinde, quia à novem Musarum choconstante de Apollo chessa pueden est, jure decimum aduntur ro Apollo abesse nunquam credendus est, jure decimum adnam tan jecimus convivam. Ch. Poëtice dixisti. Si mihi laurus adpræ essentias convivania præ essentia convivania præ essentia convivania præ essentia convivania præ essentia convivania convicanta reatus. Au. Si malva coronatus essentia malvatus. Tantum honoessentia mihi non arrogo. Honor hic major est, quam ut mihi contatem, veniat.

——Haud equidem tali me dignor honore.

Ch. Vultisne singuli tantundem meâ causâ facere, quantum vestrâ sum facturus? Con. Volumus ac lubentes quidem. Ch. s., ac Ebibetis igitur ordine suum quisque calicem: à me exemistud plum capietis. Tibi hoc primum propino, Mida. Mi. Acci-ficem pio abs te libenter, "Pro quo vulgus præsselor dicit. Equiriplici

pronz

dem non recuso. Nihil tuâ causa recusabo. Ch. Tu deinde nte

hero monoyilabus.

cæteris propina. Mi. Erasmi, præbibo tibi dimidiatam pateram. Er. Precor ut fit tibi bono. Sit tibi bonum atque uic commodum. Profit tibi. "Proficiat, durius dicitur. Ch. Int Sed cur cessat patera? Cur non obambulat? Deficit nos via Inde prov. num? Ubi funt oculi tui, (a) furcifer? Vola, adfer ejusdem ores Omnis servus generis sextarios duos. Pu. Erasmi, salve, quidam pro foribus in te conventum expetit. Er. Quisnam est? Pu. Mori famulum git fe dicit, herum ejus ex Britannia advenisse, cupere ut se visas, quandoquidem prima luce parat iter in Germaniam. Er. Christiane, subducatur ratio, nam mihi quidem abeundum. Ch. Rationem, Erasmi doctissime, hujus cœnæ ego confecero. Non est quod calculum frustrà teras. Gratiam habeo, qui dignatus fis nostro adesse convivio. Sed avocari te molestum. est, nondum peractà fabulà. Er. Quid superest, nisi ut dicam, valete & plaudite? Ch. Age, boni confulamus, quando tu non ab equo ad afinos, fed ab amicis ad amicissimos properas. Er. Ego pariter tibi gratias ago, quod pro tuâ humanitate ad hoc convivium longe fuavissimum me vocâris» Valete, sodales optimi. Bibite non segniter, & vivite suaviter. Ch. Heus Dromo. Sedetis jamdudum otiofi omnes. Libétne cuiquam quicquam amplius? Con. Nihil omnino. Strenue munus nostrum administravimus. Ch. Tolle igitur hæc, ac (b) bellaria appone. Muta quadrulas atque orbes. Tolle cultrum meum, qui humi decidit. Pyra vino perfunde. Adfunt mora præcoqua, etiam domi nostræ nata. Con. Tantò erunt suaviora, quòd vernacula. Ch. En pruna cerea, en A Damasco (c) Damascena, rarum apud nos spectaculum: en mitia mala. En mali novum genus, cujus matrem ego hisce manibus consevi. Nuces castaneæ, omne deliciarum, quas horti nostri benigne effundunt, genus. Au. Sed flosculi desunt. Ch. Isti (d) Gallici funt apparatus, qui magnificentiam eam potissimum amant, quæ minimo constat. Nobis non est ea mens, aut ingenium. Au. Non apud Gallos tantum reperies, quibus ea placent quæ minimo constant. Ch. Sed heus tu, Augustine, num tu credis te hîc immunem bibisse? Egone te meis immunem tinxero poculis? At interim propinatori tuo dimidium scyphi debes. Au. Is jamdudum me missum fecit. Is mihi hujus debiti gratiam fecit. Ch. Unde ille fibi vendicat tantum auctoritatis? Vix Romanus pontifex hoc vine Id eft, ant culi relaxet. Nosti priscam conviviorum legem, (e) n alles

& Bellaria.

monte, non ab oppido, Græcis Baá-Bula eriam dicuntur. d Gallorum magnificentia in conviviis.

tibe, aut abi. à axibi. Au. Remittendi jurisjurandi jus habet, cui factum

est, & cujus intererat servari. Ch. Sed omnium convivarum interest

ilè

At 1 ud

ud

st,

pe

ot

un

æ

m

ur

io

ud

niâ

01

tir

iv

bat

re

tu

inde nterest servari leges inviolabiles. Au. Age, quando hæc est papapapatque uid tibi rei mecum est? Cb. Impendium reddas oportet giose obser-Ch. mus nomine omnium. Quid expalluisti? Ne verere, perfa-s vi- ilè poteris. Fac, quod sæpe fecisti, ut aliqua elegantia docti-dem cres à cæna surgamus. Neque enim clam te est, veteres illos ibus in secundis mensis hilariora quædam disputare solitos. Age lum gitur, quibus & quot modis hæc oratio potest enunciari, Inigum auditu? ifas,

INDIGNUM AUDITU. Formula.

hri-Cb.

ero. qui

tum.

di-

pro-

ma-

âris

nes. ino.

ritur

bes. nde.

an-

, en

nala.

ibus

no-

Ch.

po-

ens,

ries,

tu,

one

tori

Tum

fibi

vin-

Tiles

tum

rum

erest

Au. Dixti pulchre per posterius supinum, Auditu minime ft dignum. Indignum eft audiri. Haud dignum eft, quod udiatur. Est ut audiatur indignum. Levius est quam quod ndo udiri debeat. Vix operæ pretium est referre. Non tanti ft, ut audiatur. Ineptius est quam quod audiatur. Non est peræ pretium narrare. Ch. Quot modis hæc sententia verti otest, Magno mibi constat? fua-

VARIANDI RATIO HANG ORATIONEM, Magno mibi constat.

Au. His verbis impendo, insumo, impertio, constat. Ut; Mulum in te docendo infumpsi laboris. Plurimum ea in re opeæ infumpfi. Non minus pecuniæ quam curæ in eam rem mpendi. Non parum infumpfi pecuniæ, temporis permulum, laboris plurimum, ingenii nonnihil. Multum lucubraionis impendi. Multis vigiliis hæc res mihi constat, multo udore, multa opera, plurimo labore, sumptu ingenti, pecunia magna. Pluris mihi constat quam credas. Minoris mihi onstat uxor, quam equus meus. Ch. At quid sibi vult, Augutine, quod verbo isti, constat, modo ablativum, modo geniivum casum apponis? Au. Quæstionem perutilem ac late Constat. atentem movisti. Verum, ne convivas loquacitate mea remam, paucissimis absolvam. Sed cupio singulorum hâc e re audire sententiam, nè cuiquam, ut dixi, sim molestus. Ch. Quidni cupiant idem vel puellæ? Au. Illæ fanè nihil aliud quam audient. Accingar igitur, Grammatica benè forunante, * " Scis verba emendi ac vendendi, aliaq; esse consi- Nomen mili fignificatu, quibus apponantur hi genitivi foli, tanti, ec genit. caf. « quanti,

" quanti, pluris, minoris, tantidem, quantivis, quanticunque: " at ità, si substantiva non apponantur; quæ si accedant, " utraque in ablativum casum vertuntur. Quod si pretium " certum apponatur, pones in ablativo. Si per adjectivum " fubitantive positum, in ablativo pones, nisi per adverbia " loqui malis. Ch. Quænam verba funt de quibus præcipis? " Au. Hæc fere funt, emo, mercor; redimo (id est, aut captum aut perditum) vendo, venundo; revendo, (id est, rursus vendo " quod mihi venditum erat) veneo (id est, vendor) cujus " præteritum venivi vel venii, supinum venum; hinc venalis : ab illo, id est, vendo, vendibilis manat. Mereo, pro inser " vio & stipendium facio. Comparo, id est, emo, vel com-" mitto. Commuto, muto, permuto. Cambire penitus barba-" rum in hoc sensu. Æstimo, taxo. Indico pro æstimo, cen-" feo. Liceor, liceris, licitor, licitaris, addico. Distrabor, id " est, circumferor ut veneam. Metior, pro æstimo, aut taxo.

Cambire barbarum.

VENDENDI ET EMENDI formulæ.

" Constat pro emitur. Conducere, locare. Fænero, ad scenus

" do. Faneror, ad fænus accipio. Paciscor, pactus sum.

" Pango, pepigi, id est, pactum facio. Ch. Da exemplum.

Au. Quanti istum agrum in fingulos annos locas? Respondebimus, Vigenis libris Francicis. Hui! nimio locas. Imò locavi olim multò pluris. At ego tanti non conducam. Si conduxeris minoris, peream. Imò jam vicinus tuus Chremes agrum obtulit, ac rogat. Quanti? Tantidem quantum tu petis. At multò meliorem. Mentiris. Facio, ut solent qui licentur. Tu ipse tanti posside. Quid liceris, vel licitaris, cum nihil sis empturus? Quanticunque addixeris, solvam optimà side.

VENDENDI ET EMENDI

alterum exemplum.

Congrum istum, Syra, quanti vendis? Decem obolis. Nimio, turpissima. Imò minimo: nulla tibi vendet minoris. Emoriar, si non tanti mihi constat, aut certè non multò minoris. Mentiris, venesica; quoniam duplo vis vendere aut triplo. Et centuplo, si queam; sed fatuos non invenio. Quid si liciter teipsam? Quanti æstimas te? Ut lubet. Quanti te liceris? Quanti indicas te? Dic, quanti te taxas? Quanti teipsam inscribis? Decem scutatis. Hui! tanti? Eho! an tu minoris me æstimas? Ego olim non semel pluris in

nam

Ì

t

d

n

il

64

"

"

46

66

"

66

..

ho

ræ

qu:

mi

qu:

run

hab

nin

Ho

eris

un

Ta

le :

nt,

ım

ım

bia

is?

um

ndo jus

is 2

ler

mba-

en-

id

XO. nus

ım.

m.

on-

(mò

Si

mes

pe-

ii liaris,

vam

olis.

ino-

ultò

dere

enio.

uan-

uan-

Cho!

is in

mam

unam noctem sum conducta. Credo; at nunc non paulo minoris æstimo quam piscem. Abi in malam rem, ganeo; tantidem te æstimo, quanti tu me. Qui te teruncio emerit, nimio emerit. Aut pluris emar, aut non vendar. Si magno venire cupis, larva tibi opus est, nam rugæ istæ non sinunt ut carius vendaris. Ei, qui tanti me nolit, non sum venalis. Ego ne culmo quidem te emero. Constiti pluris.

Tertium Exemplum.

Ain' tu ? Licitatus sum vecti-Auctioni hodiernæ interfui. galia. Quanti tandem? * Decem millibus. Hui! tanti? Ne * Frequens mireris; erant qui multo pluris licitarentur, pauci qui mi- apud Latinos noris. Cui tandem addicta funt vectigalia? Chremeti, uxoris riis summis tuæ fummo & maximo amico. Sed divina, quanti funt ad- defectus. Dedicta. Decem. Imo quindecim. Deus bone! Ego mihi ho- cem millibus minem ipsum cum tota familia dimidio addictum nolim. At mis aut denaille uxorem tuam duplo emptam cupit. "Animadvertistine riis, aut fi-" in his omnibus, ubicunque adfit substantivum pretii, id in mile. " ablativo poni, cæteris aut in genitivo positis, aut in ad-" verbium mutatis? Comparativum nunquam audisti fine " substantivis, exceptis illis duobus, pluris & minoris. Sunt " & alia verba, de quibus fumus loquuti non admodum diffi-" milia, sum, facio, babeo, duco, æstimo, pendo, quæ idem fe-" re fignificant; fo itidem. Junguntur autem his fere ge-" nitivis, multi, magni, parvi, pluris, plurimi, minoris, mini-" mi, maximi, tanti, quanti, flocci, pili, nibili, nauci, bujus; " & siqua sunt his similia. Ch. Da exempla:

ÆSTIMAN DI formulæ.

- Au. Scis quanti te semper secerim? tanti ses apud homines, quanti virtutem facies. Præceptores meos semper feci plurimi. Aurum hâc tempestate magni penditur, literæ nihili, five pro nihilo, ducuntur. Aurum minoris habeo, quam credas. Tuas minas flocci facio. Promissa tua duco minimi. Non pili te facio. Si tanti fapientia penderetur, quanti pe unia, nemo auro egeret. Pluris apud nos fit aurum sine sapientia, quam sapientia sine auro. Hoc pluris te habeo, quod doctus fis. Minoris hic fies, quod mentiri minime calleas. Hic multi funt, qui nigrum in candida vertunt. Hoc mihi pluris es, quòd literas amas. Tanti apud omnes eris, quantum possidebis. Tanti ubique habeberis, quanium habebis. Non quanti habearis, sed quanti sis, interest. Tanti Christianum meum facio, quanti alium neminem. " Inve-

& Scutatus ein Schelts numifma inmanig. b Antonius in una cona mille apros propoluit: Heliogabalus 600 ftruthionum capita propous in uno COUNINIO 2000 pilcifuit : Cleopatra unionem incredibilis pretii : de qua Bap. Fulg. lib. 9.

" Inveniuntur & alia verba cum his genitivis & ablativis, quæ " natura sua non fignificant emptionem aut aliquid simile. " Petrus osculum puellæ (a) scutato emit. Sit illi saustum. Nolim ego basiare tanti. Quanti luditis? Quanti cœnastis? ferioris Ger- Quoidam (b) sexcentis sestertiis cœnasse legimus, at Galli sæpenumero liardo cœnitant. Faustus quanti docet? Parvo. At pluris quam Delius. Quanti igitur? Undeviginti aureis. Non discam mentiri tanti. Phædra apud Terentium & rem & seipsum perdidit. At nolim ego amare tanti. Quidam magno dormiunt. Demosthenes pluris filuit, quam alii loquebantur. Æqui boni confulas, oro. " Est & aliud ver-" borum genus, quæ accusativum una cum genitivo aut abfuit: Vitelli- " lativo casum exigunt : quæ sunt, Accuso, id est, objicio crimen, aut culpo, etiam absentem; Incuso, culpo extra judicium; Arguo, reprehendo; Insimulo, impingo suspicionem um, & 7000 culpæ; Postulo, in jus voco; Accerso, defero; Damno, conavium, appo- demno, pronuncio illum esse in culpa; Admoneo, commonefacio. Ch. Exempli causa.

ACCUSANDI formulæ.

Au. Scipio accusatus est ambitûs, aut de ambitu. Arguis me impudentiæ, ipse impudentissimus. Lepidus postulatus est repetundarum. Accersitus est capitis. Si hominem insimulabis avaritiæ, malè audies. Admoneto eum pristinæ for-Mortales ipio vocabulo fuæ conditionis admonentur. Commonefacito Lepidum promissi. "Sunt pleraque, quæ ac-" cufativum geminum admittant. Doceo te literas. Exorat " te veniam. Dedocebo te istos mores. Poposcit me mutuum. " Hîc ejus rei mihi admonendus es, quòd in his fecundum

" accusativum etiam passiva obtinent, in aliis genitivus ma-" net. A me doctus es literas. Postulant me furti. Postulor

" furti. Accusas me sacrilegii. Accusor sacrilegii. Scio te nondum expletum. Scio animo tuo nondum esse satisfactum. Quando enim tantus elegantiarum helluo satietur? Sed convivis parcendum est, quos hæc non omnes perinde delectant. A cœnâ, inter deambulandum, id quod rationi deerit, persolvemus, nisi quid aliud censes. Ch. Fiet ex tua sententia. Agamus gratias benignitati divinæ, deinde paulisper deambulaturi. Mi. Pulchrè dicis. Nihil enim hoc velpertino cœlo amœnius, nihil falubrius. Ch. Petre adesdum. Tolle suo quæque ordine, ac vinum cyathis infunde. Pe. Jubesne agi gratias? Ch. Age. Pe. Græce mavis, an Latine? Ch. Utroque modo. Pe. "Gratias agimus tibi, pater cœlestis,

« qui

6

6

6

6

6

d

à

0

7

7

MI 9 X

(

C

1

t

P

V

f

h

r d

t

a

t

C

F

0

r r

ľ

1

1 r

i

1

i

0

1

uæ

ile.

ım. is?

alli

vo.

eis.

em

am

10-

er-

ab-

cri-

ici-

em

on-

ne-

ruis

itus

nfi-

fortur.

ac-

orat

um.

um.

maalor

effe

fati-

per-

ratex

inde hoc

um.

Junè?

ftis,

qui

" qui tuâ ineffabili potentia condidifti omnia, tuâ inscruta- Gratiarum " bili sapientia gubernas universa, tua inexhausta bonitate actio post ci-" cuncta pascis ac vegetas: largire filiis tuis, ut aliquando ptumLatine. " tecum bibant in regno tuo nectar illud immortalitatis, quod " promisisti ac præparasti verè diligentibus te, per Jesum " Christum. Amen. Ch. Dic eadem Græce, ne cæteri, quid dicas, intelligant. Pe. Εθχαρισθμέν σοι, Πάτερ βράνιε δ τη Grace. άββήτω σε δυνάμει κτίσας τα πάντα, ό τη άνεξερευνήτω σε σοθία κυβερνών ἀπαξάπαντα, ὁ της ἀνεξαντλήτω σε χρης 6τητι έκαςα τρεφόμενός τε και αὐξάνων χαρίζε τοῖς ὑιοῖς εκ τό μετά σε ποτέ πιείν το της άθανασίας νέκταρ, ο ύπέσχου καί ήτο[μασας τοῖς ἀληθῶς ἀγαπῶσι σε, διὰ Ίησε Χριςς, τε ὑικ συ, το Κυρίυ ήμων, το μετά συ ζώντος και βασιλούοντος, έν ένότητι τε Πνεύματος Αγίε, είς τους αίωνας. Αμήν. Ch. Habeo vobis, hospites candidissimi, gratiam, qui ad hoc conviviolum venire dignati fitis; oro æqui bonique confulatis. Con. Nos vicissim gratiam referre volumus, non tantum habere. Proinde ne multis agantur gratiæ. potius furgamus, & expatiemur. Au. Ducamus nobifcum virgines, nam eò minus molesta erit deambulatio. Ch. Rectè sentis: nè desint nobis flosculi, si fortè locus flores non habebit. Utrum mavis nostris in hortis (a) more poetico a Alludit ad reptare, an foris ad amnem expatiari? Au. Habent qui- carmen Hodem horti tui amœnitatis permultum: verum eam volupta- Tibul. An tem matutinis deambulationibus serva. At sole inclinato tacitum sylamnium aspectus oculos mirum in modum juvat. Cb. An- vasinter reptecede igitur, Augustine, ut poëta dignum est : latus tuum tare salabres? claudam. Au. Bone Deus! quantum comitum, quantam pompam nobiscum ducimus! Dici non potest, Christiane, quantum mihi placeam. Satrapas mihi videor. Ch. Age, nunc promissum præsta. Solve quod recepisti. Au. Quid me potissimum vis dicere? Ch. Ego quondam in Pollionis oratione cum multa, tum illud imprimis solebam admirari, quod tam facile, tam crebro, tam venuste orationem verteret; quæ res non modò fingularis ingenii, verum etiam multi usûs mihi videtur. Au. Haud injuria istud in Pollione admiratus es, Christiane. Ille enim tum hâc in re divinam quandam vim obtinet; quam quidem illi cum ingenii dexteritate quadam, tum plurimo & dicendi, & legendi, & scribendi usu contigisse opinor, potius quam ratione aliqua aut præceptione. Ch. At ego rationem aliquam istius rei, si sieri potest, expecto. Au. Ità ut dixi res habet. Verum quia te tantopere video velle, quantum.

quantum potero morem geram; easque ratiunculas, quas in Pollionis orationibus mihi visus sum animadvertere, ut potero, reddam. Ch. Age, percupio. Au. Accingor.

ARGUMENTUM.

Brevis de bac copià praceptio. Orationem suavissimam, copiose, facile, crebro & venufte variare docet; reguis breviter traditis, & praxi earum ele-

gantissimà phraseos unins versione.

1. Nincipio, res ipía puris, electis, ac Latinis verbis efferenda est: quod ipsum posse, non mediocris artificis est. Sunt enim permulti, qui nescio quo modo copiam & varietatem orationis effectant, cum ne semel quidem rem possint tra linguæ a- aptè explicare. Ifti, tanquam semel balbutisse sit parum, ballicujus regu- butiem suam aliis atque aliis modis reddunt balbiorem, tanlas loqui, cum quam ipfi secum certamen susceperint, ut, quam barbarissime dici possit, dicant. Itaque inepta synonyma quædam congetecedentinon runt, adeò interdum inter se dissidentia, ut ipsa mirentur accommoda- quo pacto convenerint. Quid enim absurdius quam hominem pannosum, cui ne una quidem, quam sine pudore posfit induere, fit vestis, eum tamen subinde suos pannos murus. Dicitor tare, ac mendicitatem suam pro opibus ostentare? At nihilo minus ridiculi videntur isti varietatis affectatores, qui, cum barbarè semel dixerint, repetunt idem multò barbarius, de-Soloe oppi- mum iterum atque iterum indoctiùs. Hoc est non oratione, dumin Cili- fed (a) folœcismis, abundare. Imprimis igitur, ut dixi, res exstructum, ipsa aptis atque electis verbis est explicanda. 2. Deinde mu-& abeo no- tatoriis verbis utendum, fiqua, quæ idem efficiant, reperianminatum, in tur: reperiuntur enim permulta. 3. Demum, ubi propria quo puritas deficient, translatitiis erit utendum, si modò verecunda sit nis primum translatio. 4. Ea quoque ubi deerunt, si per activa dixisti, florebat, post ad passiva revertendum erit, quæ nobis totidem orationes corrupta. Ita reddunt, quot ex activis constabant. 5. Postea verba, si lipeccantes dicebit, aut in nomina verbalia, aut in participia cummutabimus. 6. Postremò, ubi modò adverbia in nomina, modò colourismos, nomina in alias atque alias partes commutaverimus, per conλόγε άικισ- trarium dicemus. 7. Aut affirmativam orationem in negatiorationis vi- vam commutabimus; aut retrorsum. 8. Aut certe, quod bex aut fla- pronunciative dictum, per interrogationem efferemus. Nunc, molog. Sylb.

confequens verbum antur; ut, Ego deambulans, corruit muautem à Soloe & olnos: eft autem ciâ à Solone 120c, Jana Diog. Laert. A. Gel. 1. 5. c. 20. Severus inftit.

Elocut,

LITERÆ TUÆ MAGNOPERE ME DELECTARUNT.

Litera.

Epistola, epistolium, scripta, schedæ, literæ.

t

Magnopere.

Mirum in modum, miris modis, majorem in modum, mirandum in modum, fupra modum, plurimum, non mediocriter, fummopere, maximopere.

Me.

Animum meum, pectus meum, oculos meos, cor meum, Christianum.

Delectarunt.

Voluptate affecerunt, recreaverunt, exhilarârunt, voluptati fuerunt, oblectârunt, voluptate perfuderunt, mellitissimæ fue-

runt, jucundissimæ, &c.

in te-

ebro

ele-

en-

est.

rie-

lint

oal-

an-

imè

ge-

tur

mi-

-loc

nu-

ihi-

ùm

de-

ne,

res

nu-

ian-

pria

fit

isti,

nes

li-

abi-

odò

on-

cati-

uod.

inc,

lag-

Habes materiam, tuum erit componere. Experiamur igitur. Faciamus periculum. Ch. Tuæ literæ magnopere me delectarunt. Tua epistola mirifice nos exhilaravit. Au. Verte activum in passivum, alia erit facies. Ut, Dici non possit, quam tuis sim scriptis exhilaratus.

ITEM PERALIA VERBA IDEM EFFICIENTIA.

Tuis ex literis incredibilem cepi voluptatem. Ex epistola celsitudinis tuæ plurimum voluptatis accepi. Non mediocrem lætitiam tua mihi scripta attulerunt. Gaudio tua me scripta, quantus eram, persuderunt. "Hie non ità liceret mutare in passiva, nisi in illo postremo, persusa gaudio, quod usitate dicitur. Capiebatur à me voluptas, allatum est gaudium, non perindè usitate dixeris.

Per afficio.

Singulari voluptate literæ tuæ me affecerunt.

Muta in passioum.

Tuis scriptis incredibili sum affectus voluptate. Non parum gaudiorum tuum nobis epistolium peperit.

Per Sum & nomina.

Adjectiva.

Tuæ mihi literæ multis modis jucundissimæ fuerunt. Fuit tua illa epistola sanè quam gratissima.

Per nomina Substantiva.

Ineffabili voluptati tua nobis epistola suit. Incredibili jucunditati suerunt tuæ literæ.

Commuta in Negationem.

Tua scripta non mediocri lætitiæ suere. Nihil in vitâ tuis literis accidit jucundius. "Quanquam hâc ratione ali"quoties jam usi sumus, quæ non est negligenter prætereun"da. Nam quoties multum, plurimum, singulariter, signis"care volumus, per contrarium verbum idem essiciemus. Ut

F

vehe-

vehementer te amat Henricus: haud vulgariter te amat. Multum me juvat vinum: haud parum juvat. Est vir singulari ingenio: est vir ingenio non vulgari. Est homo doctrina admiranda: est homo non contemnenda doctrina. mas est summo apud suos loco natus: non infimo loco natus. Augustinus eloquentissimus suit: non ineloquens suit. Carneades orator fuit nobilis, non ignobilis, non obscurus. "Et " id genus fimilia, quæ nunquam non usu veniunt. Sed ad-" monuisse rem clarissimam satis est. Nec te lateat, bisariam nos hujusmodi orationem genere uti : modestiæ causa, præfertim si de nobis ipsis loquamur; tum etiam amplificandi gratia. Nam non ingratum, pro valde gratum; non vulgariter, pro singulariter, rectè & venustè dicimus. r. Modestiæ causâ. Ego literis meis nonnullam doctrinæ sum opinionem consecutus. Semper curavi, ut in literaria gloria non postremas partes tenerem. 2. De amplificatione superiora sunt exempla: nunc ad nostra revertamur. Nihil tuâ epistola unquam evenit gratius. Nulla res majori unquam voluptati fuit, quam tua scripta. Nulla unquam ex re tantundem cepi voluptatis, quantum ex tuis literis amantissimis. " Hoc mo-" do singulæ orationes superiores poterunt variari per inter-" rogationem Quid tuis literis in vitâ jucundius esse potuit? Quid epistolà illà tuà nobis venit dulcius? Quid ita oblectavit unquam, ut proximæ tuæ literæ? Hoc modo rurfum fingulas ferè orationes variare licebit.

Interroga-

Ch. Quid deinde fiet? Au. Jam paulò liberius totam orationem vertemus, at unam dictionem pluribus verbis circum-

loquamur. Ch. Dic exempli causa. Au. " Quod modò

" per nomen ineredibile, modò per adverbium incredibiliter, " dictum erat, unam dictionem aliquot verbis commutabi-" mus : Literis consequi nequeam, quantum tuis literis sim delectatus. Et mihi scriptu, & tibi creditu perdifficile fuerit, quantæ jucunditati tua mihi scripta suerint. Explicare prorfus nequeo, quam fim tuis literis gavifus. " Et item in infi-" nitum. Rursum alio pacto. Nam hactenus & per negatio-" nem & per interrogationem, postremò per infinitas oratio-" nes variavimus. Nunc per subjunctivas sive conditionales " variabimus. Hoc modo; Moriar, fi unquam quicquam fuit tuis literis aut optatius, aut dulcius. Peream, si ulla res majori voluptati fuit, quam tuæ literæ. Ita me Deus amet, ut nihil in vità tuis literis accidit jucundius. " Et item alia multa in hunc

" modum excogitare licebit. Ch. Quid deiende? Au. Nunc

Periphraflice.

> ad translationes, similitudines, & exempla fugiendum est. Trans

66

I

m

fa

20

aı

tr

m

66

"

"

a

q m

bi

P

Translatio est in bis:

Accepi literas tuas, quæ mellitæ fuerunt. Nihil nifi meræ deliciæ tua mihi scripta videntur. Mera voluptas sunt tuæ literæ. "Et hujusmodi plurima. Sed cavendum ne ob-" foletis aut durioribus translationibus utamur; quale est " illud,

Jupiter hybernas cana nive conspuit Alpes.

" Et (a) quale est illud, Cana tuorum scriptorum me suavissi- a Apud Fu-

" mis epulis refecit.

nat.

gudriho-

tus.

Car-

Et

ad-

iàm

ræ-

indi

ari-

ltiæ

nem

tre-

unt

un-

tati cepi

mo-

ter-

nit ?

cta-

fum

ora-

um-

odò

ter,

abi-

de-

erit, rorinfi-

tio-

tio-

ales

fuit

nori

il in

unc

unc

ans-

rium de quo A. Gell. lib. 13. cap. 11.

Comparatio à Simili.

Tua scripta omni vel ambrosia vel nectare suaviora fuere. Literæ tuæ quovis melle mihi fuere dulciores. Epistola humanitatis tuæ & (b) filiquam omnem, & mel Atticum, & b Siliqua frusaccharum omne, nectar ambrosiámque Deorum longè supe- etus prædulavit. " Hîc quequid dulcedine nobilitatum est, in medium lusstomacho. adduci poteit.

Ab Exemplo.

Nunquam adduc ut credam Hero Leandri sui literas aut succession majore voluptate et pluribus osculis accepisse, quam tuas absinisis Vix crediderim aut Scipionem eversa Carthagine, mespilo, sed aut Paulum Æmylium capto Perseo, magnificentiorem egisse rubicundus triumphum, quam ego, fimulac fuavissima tua scripta tuus est. mihi tabularius reddidit. "Hujusmodi, tum ex fabulis, tum " ex historiis, infinita possunt inveniri. E physica verò " fumuntur rerum fimilitudines, quarum quamplurimarum " naturas memoriter tenere necesse est. Nunc, si libet, in alia sententia tentemus.

cis; fed ma-ArborGræcis ноцарос, Latims Arbutus vocatur; quantitate

NUNQUAM DUM VIVAM TUI ERO IMMEMOR.

Semper dum vivam tui meminero. Quoad vivam, nunquam me tui capiet oblivio. Prius vivere definam, quam tui meminisse.

Per Comparationes.

Si umbram corpus poterit effugere, & hic animus tui quibit oblivisci. Tui memoriam nè (c) Lethæus quidem amnis um obliviopoterit abolere.

¿ Quem poenumfontem. 2 Impossibiles quod fieri nequit. b In horum copiam Ovipotest.

Præterea, per (a) άδύνατου, (b) aut, more poetico, Per contraria.

Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabit,

Ante leves ergo, &c.

dius sufficere " Quæ non est multi negotii excogitare. Verum, ne immodici videamur, his in præfentia contenti fimus. Alias, si voles, copiofiùs hâc de re colloquemur. Ch. Ego te, Augustine, jam planè exhaustum putabam. Sed tu præter expectationem novum thesaurum indicâsti, quem si pergas explicare, nox antè occupaverit, quam tibi cadem de re desint verba. Au. Si ego hoc mediocri & doctrina & ingenio præsto, (c) quantum Ciceronem ipsum valuisse credis, qui cum Roscio histrione Sat. cap. 14. certaffe legitur? Sed Sol nos relinquit; humescit cœlum. Præstat imitari aviculas, tectóque ac lecto nos condere. Proinde vale, mi Christiane suavissime, in crastinum. Tu itidem bene valeas, Augustine, omnium doctissime.

¿ Lege Macrob. l. 3.

ARGUMENTUM.

Religiosum convivium docet qualia esse debeant Christianorum omnium convivia. Natura rerum non est muta, sed undiquaque loquax; suppeditans contemplationis materiam. Horti elegantissimi descripcio, ubi de herbis varie disputatur. De amaraco, thelidonia, aconito, helle ... De bestiis, scorpiis, thamaleonte, bastissico, suibus, formicis Indicis, delphinis, de Alcinoi regis hortis. Mensa erat Ethnicis religiosa. De abo ne manuum ante cibum. Confectatio menfa ex Chryfoftomo. Canities honoranda, & quare. Lectio Scripturarum in convivio ntiliffi.no. Idiotis fas eft de Scripturis confabnlari. Locus, Prov. 21. v. 1. illaftratus. Dens quomodo adversatur facrificia præ misericordia, Hos. 6. Nemo laditur nisi à seipso. In vino veritas. Egyptiis sacerdotibus nefas erat vinum bibere. Locus, I Cor. 6. Omnia mihi licent aperitur. Spiritus Christi in ethnicis & poetis fuit. Scotus commendatur. Dareomni petenti, intelligendum quomodo. Dandum Christi pauperibus, non monasteriis: mos sepeliendi in templis taxatur. Dandum cana delectu, quantum, quibns, & quatenus. Detrahendum nebijmet, ut largiamur pauperibus. Nemo potest duobus dominis inservires exponitur. Gratiarum actio post cibos ex D. Chryfostomo.

a Pins. bCharus Deo, vel charum babens Deum. c Amans Dei. d Auream habens lingnam. e Celeftis.

(a) EUSEBIUS, (b) TIMOTHEUS, (c) THEOPHILUS, (a) CRYSOGLOTTUS, (e) URANIUS.

Eu. MUM omnia nunc vernent & rideant in agris, demiror esse qui fumosis urbibus delectentur. Ti. Non omnes capiuntur aspectu florum, aut pratorum vernantium, aut fontium amniumve: aut, si capiuntur, est aliud quod magis juvet. Ità voluptas voluptate, veluti clavus clavo, pellitur. Eu. Tu mihi fortafie fœneratores narras, aut his fimillimos negotiatores avaros. Ti. Istos quidem, sed non solos (ô bone) imo cum his innumeros alios, usque ad ipsos facerdotes ac monachos, qui ferè quæstûs gratia malunt in urbibus, ilíque frequentissimis, versari, dogma sequuti non Pythagoricum aut Platonicum, sed cœci cujusdam mendici, cui dulce erat premi turbis hominum, quod diceret illic esse quæstum, ubi esset populus. Eu. Valeant cœci cum suo quæftu. Nos philosophi sumus. Ti. Et Socrates philosophus urbes præferebat agris, quod esset discendi cupidus, & urbes haberet unde disceret. In agris esse quidem arbores & hortos, fontes & amnes, qui pascerent oculos, cæterum nihil loquerentur, ac proinde nihil docerent. Eu. Est nonnihil quod dixit Socrates, fi folus obambules in agris. Quanquam mea sententia non est muta rerum natura, sed undiquaque loquax est, multaque docet contemplantem, si nacta fuerit Quid aliud clamitat illa hominem attentum ac docilem. tam amœna naturæ vernantis facies, quam opificis Dei fapientiam bonitati parem? Sed Socrates in eo secessiu quam multa docet Phædrum suum, ac vicissim ab eo discit? Ti. Si tales adessent aliquot, nihil esse posset amœnius rusticatione. Eu. Libet igitur hujus rei periculum facere? Est mihi prædiolum suburbanum non amplum, sed nitide cultum; eò vos in crastinum diem ad prandium voco. Ti. Plures sumus: exederemus totum prædium tuum. Eu. Imo totum convivium apponetur herbaceum, ex dapibus, ut (a) inquit a Eft & apua Flaccus, inemptis apparatum. Vinum ipse locus suppeditat: Maronem. pepones, melones, ficus, pyra, mala, nuces, ipfæ pene arbo- floria. res porrigunt, quemadmodum sit in insulis Fortunatis, (b) si corscortis, Luciano credimus. Accedet fortaffis (c) è corte gallina. Ti. spatium cir-Age, non recufamus. Eu. At fuam quisque (d) umbram se- septum; uncum adducat, quam volet. Ità, cum fitis quatuor, æquabimus de cortis anumerum Musarum. Ti. Fiet. Eu. Unum illud vos præ- ves: & inde monitos volo, fibi quifque condimentum fuum adferat : militum coego cibos duntaxat apponam. Ti. Quod condimentum nar- agris legi foras? piper an faccharum? Eu. Imo aliud vilius, sed suavius. leant. Ti. Quodnam? Eu. Famem. Eam dabit hodiè cœna tenuis: d Non ipfe vocatus, led cras acuet stomachum ambulatiuncula. Et hoc quoque com- quem addumodi rusculo meo debebitur. Verum ad quam horam libet cit comitem prandere? Ti. Ad decimam, priusquam invalescat æstus vocams. folis. Eu. Curabitur.

cum villam

Puer. Here, adfunt convivæ præ foribus. Eu. Bonæ fidei e Convivator est, quòd venistis; sed bis gratum est, quòd venistis mature, qui excipit: una cum umbris vestris longè gratissimis. Sunt enim qui-qui excipitur dam inciviliter civiles, (e) qui convivatorem mora sua tor- convivio.

quent

0e, m tè

Si m ne n. ce.

b.

vionarie iis, noz ci-

ctio buicia tas. nnia otas rifti

dum , nt oni-JS,

mi-Von um,

uod ivo, s fifo-

los,

quent. Ti. Eò maturiùs venimus, ut effet otium lustrandi visendique regiam istam tuam, quam audimus undique miris deliciis variam, nusquam non testari domini sui ingenium, Eu. Regiam spectabitis tali dignam rege. Mihi certè nidulus est quâvis regià gratior. Et, si regnat qui libere vivit ex animi sui sententia, hîc plane regno. Sed præstat, opinor, interim dum culinæ præfecta parat holusculum, & adhuc moderatus est solis calor, visere hortos nostros. Ti. Est alius præter hunc? Nam hic fanè mirè cultus blandissimo aspectu itatim ingredientes falutat, & comiter accipit. Eu. Hinc igitur decerpat fibi quisque flosculos ac frondes aliquot, ne quid offendat domûs pædor. Non idem odor æque gratus omnibus. Quare fibi quisque deligat. Nè parcite; nam quicquid hic nascitur, penè publicum esse patior. Neque enim unquam clauditur oftium hujus vestibuli, nisi noctu. Ti. En tibi in offio Petrus. Eu. Hunc ego malo janitorem, quam Mercurios, Centauros, aliaque portenta, quæ quidam pingunt in foribus suis. Ti. Isthuc homine Christiano dignius est. Eu. Nec mutum habeo janitorem; tribus linguis alloquitur ingredientem. Ti. Quid loquitur? Eu. Quin ipse legis? Ti. Intervallum aliquanto longius est, quam ut prospectus oculorum assequatur. Eu. En tibi perspicillum, quod te vel Lynceum reddet. Ti. Latina video, Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, Matth. cap. 19. Eu. Nunc lege Græca. Ti. Græca video quidem, at illa (a) non vident me : quare (b) lampadem hanc trado Theophilo, qui nunquam non cantillat Græca. Th. (c) Μετανοήσατε καὶ ἐπιςρέψατε. Πράξεων τῷ τρίτω. Th. Hebræa mihi fumam ; (d) אוצרים באסונתו יחיה Eu. An vobis videtur incomis janitor, qui statim monet ut avertamur à vitiis, & convertamus nos ad studium pietatis? Deinde vitam non contingere ex operibus Mosaicis, sed per sidem Evangelicam? Postremò servandis Evangelicis præceptis iter esse ad immortalem vitam? Ti. Et ecce mox ad dextram ingressus ostendit sacellum perquam elegans. In altari Jefus Christus suspiciens in cœlum, ad Patrem & Spiritum Sanctum illine prospicientes, atque eodem dextram porrigens, læva velut invitat & allectat prætereuntem. Eu. Nec is elingius nos excipit : vides Latina, Ego sum via, veritas, e Venite filii, & sita : Græca, Έγω είμι το άλφα καὶ το ωμέγα: Hebraica obedite mihi. אלמרכם שסעולי וראתיהורה אלמרכם. Ti. Læ-Timorem Do- to nimirum omine nos falutavit Dominus Jesus. Eu. Sed nè videamur inciviles, fortassis par est ut illum resalutemus, precemurque, ut, quando ex nobis ipfi nihil poffumus,

1

ł

1

ł

1

1

T

a

C

c

2

t

C

f

b v

11

q

u

a Id eft, non intelligo. Nolunt enim videre quem non agnoscunt. b Eft alteri tradere negotium.Vide Proverb. c Id eft, Ad mentem redite & convertimini, Actor. 3. d Infins in fide fna vivet Abac. 2. Gal. 3. mini vos docebo. Pfal. 34.11.

vi-

ris

m.

u-

ex

or,

uc

ius

tu ne

ne

tus

icim

En

er-

fo-

Tec

di-

al-

Te-

let.

ta,

uianc (c) He-

vo-

nur

nde

lem

iter

ram

Jetum rri-

Nec

tas,

aica

Læ-

Sed

alu-

pof-

nus,

fumus, ille sua inæstimabili bonitate non finat nos unquam aberrare à via falutis, sed, abjectis umbris Judaicis, & hujus mundi præstigiis, per veritatem evangelicam perducat nos ad vitam æternam; hoc est, ipse per se trahet nos ad se. Ti. Æquissimum est, & ipsa loci species invitat ad precandum. Eu. Multos hospites allicit hujus horti amœnitas: sed ità ferè apud omnes invaluit consuetudo, ut nemo prætereat Jesum insalutatum. Hunc ego vice sædissimi (a) Priapi cu- a Gentilitas todem posui, non solum horti mei, sed omnium quæ pos- um nudum fideo, denique corporis pariter atque animi. Adeft, ut vi- & membrodetis, fonticulus faluberrimus, aquis non inamœnè scatens, norem aquo utcunque repræsentans unicum illum fontem, qui cœlesti inhortistanlatice refocillat omnes laborantes, & oneratos, & ad quem rem conttianhelat anima delaffata malis hujus mundi, non aliter quam, tuebat. juxta Pfalmistam, cerous aftuans siti, gustatis serpentum carnibus. Hinc gratis haurire licet, quisquis fitit. Nonnulli & religionis gratia sese aspergunt. Quidam etiam bibunt, non fitis, sed religionis causa. Video vos invitos avelli ab hoc loco. Sed interim hora monet ut visamus hunc cultiorem hortum, quem in quadrum cingunt muri regiæ meæ. Si quid erit visendum intus, à prandio spectabitis, cum folis æstus nos, veluti cochleas, domi cohibebit horis aliquot. Ti. Papæ! (b) Epicureos hortos mihi videre b Quicquid videor. Eu. Totus hic locus voluptati dicatus est, sed, ho-voluptuosum nestæ: pascendis oculis, recreandis naribus, reficiendis animis. Nihil hic nascitur præter odoratas herbas, nec eas quaslibet, sed eximias duntaxat. Unumquodque genus suas habet areas. Ti. Nec herbæ mutæ funt apud te, quantum video. Eu. Probè dicis: alii domus habent opulentas, ego loquacissimam habeo, nè quando solus videri possim; id magis etiam dices, ubi totam videris. Ut herbæ funt velut in turmas digestæ, ita singulæ turmæ singula habent vexilla cum inscriptione. Velut amaracus hic, (c) Abstine, inquit, sus, c Suibus 2non tibi spiro. Cum enim sit suavissimæ fragrantiæ, sues maracinum tamen hoc odore vehementer offenduntur. Itidem singula tum,examaenera habent suos titulos, aliquid indicantes, quod ad pe- raco factum, culiarem ejus herbæ vim pertinet. Ti. Nihil adhuc vidi hoc venenumet. fonticulo festivius, qui medius velut arridet herbis omnibus ac refrigerium illis pollicetur adversus æstum. Sed alveolus hic, qui tanta gratia totam aquam ostendit oculis hominum, hinc atque hinc æquis spatiis hortum dirimens, in quo sese utrinque herbæ, velut in speculo, contemplari gestiunt, num marmoreus est? Eu. Bona verba, unde huc mar-

a Eft fupertegumentum, quod parietibus gyplo luper

mor? E contusis cæmentis factitium marmor est: coloris candor additus est (a) incrustamento. Ti. Quò tandem sese condit tam amabilis rivus? Eu. Vide incivilitatem humanam. Posteaquam hic satis exhilaravit oculos nostros, proaut calce, aut luit culinam, ejusq; sordes secum defert in cloacam. Ti. Crudele ità me Deus bene amet! Eu. Crudele, ni & in hunc usum parasset æterni numinis benignitas. Tum crudeles sumus, quùm fontem divinæ Scripturæ, longè hoc amæniorem, recreandis fimul ac purgandis animis nostris datum, conspurcamur vitiis nostris pravisque cupiditatibus, abutentes tam ineffabili dono Dei. Nam hâc aquâ non abutimur, fi partiamur in varios usus, in quos illam dedit is, qui nihil non affatim suppeditat usibus humanis. Ti. Verissima sunt quæ narras: sed cur tibi virent etiam horti septa manu facta? Eu. Nequid hie non vireat. Quidam rubra malunt, quod is color additus virentibus gratiam adjurgat. Hie mihi magis arridet (ut est sua cuique sententia etiam in hortis.) Ti. Sed horti per se amœnissimi jucunditatem propemodum obscurant ambulacra tria. Eu. In his vel studeo, vel obambulo solus, aut cum amiculo confabulans, vel cibum capio, si videtur. Ti. Columnæ paribus intervallis sustinentes ædificium innitens, mirâque colorum varietate blandientes, funtne marmoreze? Eu. Ex eodem marmore quo factus est hic alveus. Ti. Lepida profectò impostura. Vel dejerassem esse marmor. En. Quare cave ne vel credas, vel dejeres quicquam temere. Non raro fallit species. Quod opibus deest, arte farcimus. Ti. Non tibi sat erat hortus tam nitidus, tam excultus, nisi pingeres insuper alios hortos? Eu. Non capiebat omnes herbarum species unus hortus. Præterea, bis delectamur, cum pictum florem cum vivo decertantem videmus; & in altero miramur artificium naturæ, in altero pictoris ingenium; in utroque benignitatem Dei, qui in usum nostrum largitur hæc omnia, nulla in re non mirabilis pariter & amabilis. Postremò, non semper viret hortus, non femper vivunt flosculi: hic hortus etiam media bruma viret & adblanditur. Ti. At non spirat. Eu. Sed rursum non eget culturâ. Ti. Tantum pascit oculos. Eu. Verum, sed hoc pepetuo facit. Ti. Habet suum & pictura senium. Eu. Habet; nobis tamen est vivacior, & illi ferè gratiam addit ætas, quam nobis detrahit. Ti. Utinam hic vanus esses. Eu. In hoc ambulacro quod spectat Occidentem, sole fruor oriente; in hoc quod spectat Orientem, apricor interdum; in hoc quod spectat Austrum, sed patet ad Septentrionem, recreor

1

1

b

n

al

b

m

7

Ca

Lu

la

de

re

fig

qu

eti

nil

pa ma

agi

-

1-

IC

1-

5-

1,

1-

r,

nil

nt

nu

ıt,

hi

5.)

ım

b-

ımı

en-

en-

tus

râf-

res

bus

lus,

Von

rea,

tem

tero

ı u-

bilis

non

riret

eget

hoc

Ha-

etas, . In ori-

um; nem, creor recreor ab æstu solis. Obambulabimus, si videtur, quò spectetis propius. En vernat ipsum etiam solum: habent enim & tessellæ colorum gratiam, & flosculis pictis adblandiuntur. Hoc nemus, quod videtis hoc toto pariete depictum, exhibet mihi varium spectaculum. Primum quot videtis arbores, tot videtis arborum genera, fingulis ad nativam imaginem non pessimè expressis. Quot cernitis aves, tot videtis avium species, præcipue si quæ sint rariores, & infigni re quâpiam nobiles. Nam anseres, gallinas, & anates quid attinet pingere? Infernæ funt quadrupedum species, aut earum avium quæ vivunt humi, more quadrupedum. Ti. Mira varietas! nec quicquam est otiosum. Nihil eft, quod non aut agat aut loquatur aliquid. Quid nobis narrat noctua, penè latitans sub frondibus? Eu. Attice loquitur Attica; (a) Σωφρόνει inquit, ε πασιν έπτημι. Jubet aldeft, Prunos consulto agere, quod non omnibus feliciter cedat inconsulta dens esto; non omnibus velo, temeritas. Hic aquila discerpit leporem, frustrà obtestante vide Prov. (b) scarabæo. Adstat scarabæo (c) trochilus, & ipse capitalis de Noctua inimicus aquilæ. Ti. Hæc hirundo quid gerit ore? Eu. Athenienfi-Herbam chelidoniam. Nam hac restituit pullis exoculatis b Scarabans visum. Agnoscitis herbæ figuram? Ti. Quodnam hoc no- aquilam: vum lacertæ genus? Eu. Non est lacerta, sed chamæleon. Vide Prov. Ii. Est hic ille longo nomine celebratus chamæleon ? Bel- Trochilus avicula naluam esse credidi leone majorem, quem vincit etiam voca- tura aquilis bulo. Eu. Hic ille est semper hians & semper jejunus cha- infesta. Leg. mæleon. Hæc arbor est caprificus, apud quam solum sævit, Plin. l. 10. aliàs innoxius. Nam venenum habet, nè contemnas hiantem cap. 74. De bestiolam. Ti. At non mutat colorem. Eu. Verum; quia non Idemlib. 25. mutat locum: ubi mutârit locum, videbis & colorem alium, cap. 8. De Ti. Quid hic fibi vult tibicen? Eu. Nonne vides in proximo Chamzleoncamelum faltantem? Ti. Video novum spectaculum, came- d Molles lus (d) cinædus est, & simius (e) choraules. Eu. Sed his singu- omnes & latim ac per otium contemplandis alias dabitur vel totum tri- voluptatibus duum; nunc fatis erit veluti per transennam vidisse. In hâc deditiregione depictum est ad nativam effigiem quicquid est in- reas ducentifignium herbarum: quodque jure miremini, hic venena, bus canunt. quantumvis præsentanea, tuto non solum spectantur, verum etiam contrectantur. Ti. En scorpius, rarum in hisce regionibus malum, sed frequens Italiæ: quanquam color mihi parum respondere videtur in pictura. En. Qui sic? Ti. Quia magis nigrent apud Italos: iste pallidior est. Eu. Annon agnoscis herbam in cujus folium incidit ? Ti. Non satis. Eu. Nec mirum. Non enim nascitur in hortis nostratibus. Aco-

a Vide Plin. 21.6.26.

b Id eft, Reperit Dens nocentem.

e Extat hac de re lepidum epigramma apud Gracos. Aipwy aipsmai, id elt, captans capier. e AuctorPlin. Suntque Liburnicæ natæ viminibus. bus est adjunctus hortus, duas habens januas, anticam & posticam; antica fpedat ad publicam viam, postica ducis ad hortum. Posticum quoque locus proximus postica.

nitum est. (a) Ei veneno tanta vis est, ut scorpius ad hujus contactum stupescat pallescatque, seseque vinci patiatur. Sed offensus veneno, à veneno petit remedium. Videtis in propinquo utrumque genus hellebori. Si scorpius sese potuerit explicare à folio aconiti, & album helleborum contingere, recipiet pristinum vigorem, diversi veneni contactu solvente torporem. Ti. Actum est igitur de isto scorpio: nam is se nunquam explicabit ab aconiti folio. Etiam loquuntur hic scorpii? Eu. Et quidem Græce. Ti. Quid ait? Eu. (b) Εξρε Θεός του άλιτρου. Hic præter herbas videtis omne serpentum genus. En vobis basiliscus, oculis igneis, ipsis etiam nocentissimis venenis formidabilis. Ti. Et is loquitur aliquid. Eu. Oderint, inquit, dum metuunt. Ti. Plane regia vox. Eu. Imò nihil minus regium, sed tyrrannica vox est. Hic pugnat lacerta cum viperà. Hic dipsas insidiatur, tecta putamine ovi struthiocameli. Hîc videtis politiam totam formicarum, ad quarum imitationem nos vocat Hebræus ille Sapiens, atque etiam Flaccus noster. Hic videtis formicas Indicas, quæ aurum egerunt, ac fervant. Ti. Deum immortalem! cui possit obrepere tædium in hoc theatro versanti? Au. Alias inquam, licebit vel ad satietatem usque spectare. Nunc procul tantum spectate tertium parietem. Is habet lacus, amnes, & maria, & in his quicquid est infignum piscium. Hic est Nilus, in quo delphinum illum videtis, hominum amatorem, cum crocodilo depugnantem; quo non est alius hostis homini capitalior. In ripis ac litoribus videtis ea quæ sunt àupisia, ut cancri, phocæ, fiber. Hîc est polypus captator, captus à conchâ. Ti. Quid loquiviculæintex- tur ? (c) alowv aloguai. Mire pictor fecit aquam pellucidam. Eu. Aut hoc erat illi faciendum, aut nobis opus erat aliis oculis. In proximo est alter polypus, summa æquoris aqua velificans, (d) Liburnicarum gaudens imagine. Videtis torpedinem prostratam in arena concolori, quam hic tuto vel manu contigeris. Sed aliò properandum est. Hæc pascunt oculos, at ventrem non explent: properemus ad reliqua. Ti. Etiámne amplius? Eu. Mox videbitis quid nobis præbeat (e) posticum. Hic videtis hortum satis spatiosum, in duas divisum partes: in altera est quicquid est herbarum esculentarum, in qua regnant uxor & famula mea; in altera, quidquid est medicarum, præsertim infignium. Ad lævam est pratum liberum, præter virorem gramineum nihil habens; septum est sepe perpetuâ, è spinis implexis, sed vivis, contextâ. Illic nonnunquam vel ambulo, vel lufito cum fodalibus. Ad dexteram

f

"

"

66

66

tu

jus

ur.

in

tu-

tin-

ctu

io:

10-

ait ?

etis leis,

10-

lane

VOX

tur,

1 to-

ræus

for-

eum

eatro

ique

etem.

nlig-

illum

tem;

itori-

fiber. loqui-

idam.

aliis

aqua

is tor-

el ma-

it ocu-

Ti. E-

eat (e)

ivifum

im, in

est me-

n libe-

teram

teram est pomarium, in quo, cum erit otium, videbitis plurimas arbores peregrinas, quas paulatim doceo nostro cœlo affuescere. Ti. Papæ! næ tu vincis vel ipsum (a) Alcinoum. Alcinoi re-Eu. Hic aviarium est in confinio adhærens ambulacro supe- gis horti ariori, quod videbitis à prandio; videbitis formas varias, variásque linguas audietis. Nec minus varia sunt ingenia. mendantur. Inter quasdam cognatio est & mutuus amor, inter nonnullas fimultas irreconciliabilis. Sunt autem omnes adeò cicures & mansuetæ, ut, si quando cœno illic aperta fenestra, devolent in mensam, cibumque vel è manibus capiant. Si quando ingredior, in ponticulo penfili, quem videtis, fabulans cum amico, affident, auscultant, infident humeris aut brachiis; adeò didicerunt non timere, quia sentiunt neminem lædere. In extremo pomario (b) apum regnum est. Nec iliud sane s Allust ad spectaculum inamænum. In præsentia non sinam vos am- id, quod & plius contemplari, quò fit quod vos posthæc revocet tan- apes regem quam ad novum spectaculum. A prandio cætera vobis habere sinoftendam. Puer. Uxor & famula clamitant corrumpi pran- guntur. Eu. Jubeto illas esse æquanimes, nos jam accurremus. Lavemus, amici, ut puris manibus & animis ad mensam accedamus. Etenim fi Ethnicis quoque religiosa erat mensa, quantò magis oportet esse sacram Christianis, qui habent imaginem quandam illius facrofancti convivii, quod Dominus Jesus postremum egit cum suis discipulis? Et ob id receptum est, abluere manus, ut, si quid odii, livoris, aut turpitudinis alicui forfitan refideat in animo, id ejiciat, antequam accedat ad cibum capiendum. Sic enim opinor & corpori falubriores effe cibos, fi fumantur animo defæcato. Ti. Istud verissimum esse credimus. Eu. Quoniam hoc exemplum nobis ab ipso Christo traditum est, ut ab (c) hymno e Nihil aliud cibum auspicaremur (nam id arbitror, quod frequenter in quam divine Evangelio legimus, illum benedixisse, aut gratias egisse lauspatri, priusquam cibum frangeret) & rursum hymno finiremus; fi videtur, recitabo vobis hymnum, quem divus Chrysoftomus miris laudibus prædicat in homilia quadam, dignatus etiam interpretari. Ti. Imo ut velis rogamus. Eu. " Bene-" dictus Deus, qui me pascis à juventute mea, qui cibum præbes " omni carni, reple lætitiå & gaudio corda nostra, ut affatim, " quod satis est habentes, abundemus in omne opus bonum, in " Christo Jesu Domino nostro, cum quo tibi gloria, bonor, & im-" perium cum Sancto Spiritu in omne ævum. Ti. Amen. Eu. Nunc um est Illic accumbite, ac suam quisque umbram sibi adjungat. Canitlei tuæ debetur primus locus, Timothee. Ti. Verbo dignitatem Ad dexuniversam

tus; Eulalius, bene loodidactus, divinitus doaus; Nepha-

Lectio S. Scripturarum inter cibosutiliffima.

universam meam complexus es. Hoc solo nomine sum cæteris anteponendus. Eu. Cæterarum dotium æstimator est * Sophroni- Deus, nos ea fequimur quæ videamus. * Sophroni, adhære corpori tuo. Tu Theophile, & Eulali, dextrum mentæ latus occupate. Chrysoglottus & Theodidactus occupabunt læquens; The- vum. Urianus & Nephalius, quod superest. Ego hunc angulum tuebor. Ti. Non patiemur. Hospiti debetur primus locus. Eu. Tota domus hæc mea est, simulque vestra : quod si mihi permittitur jus in regno meo, is locus debetur hospiti, quemcunque fibi delegerit, Nunc utinam Christus ille exhilarator omnium, & fine quo nihil verè suave est, dignetur huic nostro interesse convivio, suâque præsentia exhilarare animos nostros. Ti. Spero dignabitur. Sed ubi fedebit, jam omnibus locis occupatis? Eu. Utinam ille se misceat omnibus & patinis & poculis, ut nihil illum non fapiat; fed potissimum illabatur animis nostris. Id quò magis dignetur & nos tanti hospitis reddamur capaciores, si molestum non est, auscultabitis paululum è facra lectione; sed ità, ut interim nihilo fecius admoveatis manus ovis & lactucis, fi liber. Ti. Id faciemus libenter, sed auscultabimus libentius. Eu. Is mos mihi multis nominibus videtur amplectendus; quod hac ratione vitentur inanes fabulæ, præbeatúrque materia confabulationis frugiferæ. Multum enim ab illis dissentio, qui putant non esse lætum convivium, nisi quod scateat ineptis ac lascivis fabulis, quod perstrepat obscænis cantiunculis. Vera hilaritas nascitur è pura sinceraque conscientià: atqui hi fermones verè læti funt, quos femper & dixifse juvet aut audisse, & semper delectet meminisse; non quorum mox pudeat, quique conscientiam pænitudine discrucient. Ti. Utinam ista tam perpenderemus omnes, quam funt vera. Eu. Hæc, præterquam quòd certam & infignem habent utilitatem, etiam jucunda fiunt, ubi vel mensem unum affueveris. Ti. Nihil igitur confultius, quam optimis affuescere. Eu. Recita, puer, distincte & claré. Pu. " Sicut divisiones " aquarum, ità tor regis in manu Domini: quocunque voluerit, " inclinabit illud. Omnis via viri retta fibi videtur, appen-" dit autem corda Dominus. Facere misericordiam & judicium " magis placet Domino, quam victimæ. Eu. Sit hoc fatis. Præstat enim pauca avide discere, quam multa cum tædio devorare. Ti. Præstat sane, sed non hic tantum. Plinius scripsit, Officia Ciceronis nunquam de manibus deponenda: & funt fanè digna quæ cum ab omnibus, tum præcipuè ab iis qui destinati sunt administrandæ reipublicæ, ad verbum edifeantur,

Prov. 21. 1, 2, 3.

æ-

eft

ere

tus

æ-

ru-

lo-

il fi iti,

hi-

tur are

am

ni-

po-

tur

non

nte-

ber.

. Is

uòd

eria

tio,

in-

un-

ien-

xif-

uo-

cru-

funt

ha-

num

ere.

ones

erit,

pen-

cium

ræ-

evo-

pfit,

funt

qui

edintur,

scantur, mea quidem sententia, sed hunc proverbiorum libellum semper dignum arbitratus sum, qui semper à nobis circumferatur. Eu. Quoniam sciebam prandium fore dilutum & infipidum, ideireo hane procuravi nobis condituram. Tt. Nihil hic est non lautissimum; & tamen si nihil esset præter (a) betas absque pipere, vino & aceto, talis lectio condi- a Allusit ad ret omnia. Eu. Mihi tamen plus adderet gratiæ, fi quod audio illud Martiapenitus intelligam. Atque utinam adesset aliquis verè theo- lis, Ut sapilogus, qui ista non intelligeret solum, verum etiam saperet. brornm pran-Nobis idiotis nescio an fas fit hisce de rebus confabulari. Ti. dia beta, O Ego verò puto vel nautis esse fas, modò absit definiendi teme- quam sape ritas. Fortaffe & Christus, qui pollicitus est sese adfuturum petet vina piubicunque duo convenirent de ipso tractantes, aspirabit nobis tam multis. Eu. Quid si igitur partiamur inter nos novem tres fententias? Conviva. Non displicet, modo à convivatore incipiat ordo. Er. Non detrectarem provinciam; sed vereor nè hîc vos pejus accipiam, quam cibis accipio. Age, necubi videar difficilis convivator, omissis variis conjecturis quas in hunc locum congerunt interpretes, mihi videtur hic esse sensus moralis; "Alios mortales posse slecti monitis; increpationibus, legibus, ac minis : regis animum, quoni-" am neminem metuit, si repugnes, magis irritari. Et idcirco quoties principes vehementer contendunt aliquid, fuo animo reliquendos: non quod femper velint optima, fed quod illorum stultitia malitiave Deus nonnunquam abutatur ad emendandos eos qui deliquerunt. Quemadmodum vetuit Jer. 27; &28. refisti Nebuchodonosori, quòd illius ministerio decrevisset castigare populum suum. Fortassis illud est quod ait Job, Job 34. 30. Qui regnare facit hominem bypocritam propter peccata populi. Atqui huc fortaffe pertinet quod ait David deplorans peccatum fuum, Tibi foli peccavi, & malum coram te feci. Non Pfal. 51. 4 quod reges non peccent, ingenti populi malo; sed quòd non habeant hominem cujus auctoritate condemnentur; cum Dei judicium nemo, quamlibet potens, possit effugere. Non displicet interpretatio. Sed quid sibi volunt divisiones aquarum? Eu. Adhibita est similitudo, quæ rem explanet. " Violenta res & impotens est regis animus concitatus, nec " huc aut illuc duci potest, sed impetu suo fertur, velut (b) b 1d est, fu-" aftro divine percitus: quemadmodum mare sese spargit in rore, stimula, terras, ac subinde cursum mutat, contemptis agris, ædifi- Vide prov. ciis, & quicquid obstat; alicubi se condit sub terras; cujus impetum si coneris inhibere, aut alio deflectere, nihil agis. Idem accidit in magnis fluminibus, veluti fabulæ quoque nar-

Acarnania. Vid. Strab.

refugium.

Amnis est rant de (a) Acheloo. Minus autem mali capitur, si commode obsecundes, quam si violenter repugnes. Ti. Nihil igitur remedii adversus malorum regum impotentiam? Eu. Fortasse primum fuerit, leonem in civitatem non recipere: proximum, sic auctoritate senatûs, magistratuum, ac civium moderari potentiam illius, ut non facile erumpat in tyrannidem. Sed omnium potissimum, dum adhuc puer est, & se principem esse nescit, sanctis præceptis formare pectus illius. Posiremum Prosunt & preces ac monita, sed blanda ac tempestiva. (b) Extrema anchora est, votis fatigare Deum, ut regis animum inclinet ad ea quæ Christiano rege digna funt. Ti. Quid ais, idiota? Si baccalaureus essem theologiæ, minimè puderet istius interpretationis. Eu. An vera sit, nescio: mihi fatis eft quod sensus non sit impius aut hæreticus. Morem gessi voluntati vestræ. Nunc, ut decet in conviviis, vicissim audire cupio. Ti. Si quid defertis his quoque canis, mihi videtur hoc dictum & ad abstrusiorem sententiam accommodari posse. Eu. Credo, & audire cupio. Ti. " Rex intelligi " potest vir perfectus, qui, domitis carnis affectibus, solo di-" vini spiritus impetu ducitur. Porrò qui sit hujusmodi, " hunc non convenit fortaffis humanis legibus in ordinem cogere, fed fuo domino, cujus spiritu agitur, relinquendus est: nec judicandus ex hisce rebus, quibus imbecillitas " imperfectorum utcunque provehitur ad veram pietatem; " fed, fi quid fecus facit, dicendum est cum Paulo, Dominus " assumpsit illum: domino sua stat aut cadit; item illud, " Spiritualis bomo omnia dijudicat, ipse verò à nemine judi-" catur. Talibus igitur nemo præscribat : sed Dominus, " qui præscripsit terminos mari & amnibus, habet cor sui re-" gis in manu sua, & quocunque voluerit inflectit illud. Quid enim " opus est præscribere illi, qui suâpte sponte præstat meli-" ora, quam exigunt humanæ leges? aut quæ temeritas fit il-" lum hominum constitutionibus astringere, quem certis ar-" gumentis constat divini spiritûs afflatu gubernari? Eu. Tu verò, Timothee, non folum canos habes capillos, sed pectus etiam habes eruditionis canitie venerabile. Atque utinam inter Christianos, quos omnes oportebat esse reges, hujusmodi plures reperirentur hoc digni cognomine. Sed jam fatis est &covatio sunt ovatum & oleribus prælusum. Jubete hæc tolli, & apponi quod infra trium- superest. Ti. Nobis affatim satisfactum est hâc (c) ovatione, etiamfi nihil præterea fuccesserit vel supplicationis vel triumphi. Eu. Verum, quoniam, aspirante Christo, sicut opinor,

successit res in prima sententia, velim ut umbra tua nobis

enarret

· Supplicatio phum : allu-fum est autem ad ova appolita.

ode

re-

fle

X1-

no-

ni-

fe .

ius.

Ex-

um

uid

pu-

nihi

rem

ffim

VI-

mo-

lligi

di-

odi,

nem

ien-

litas

em;

inus

lud,

udinus,

re-

nim

neliit il-

s ar-

Tu

ectus

n in-

modi

s est quod

ione,

iuminor,

nobis

arret

enarret alteram, quæ mihi videtur aliquanto obscurior. Soph. Si boni voletis consulere quicquid dixero, sedulo dicam quod mihi videtur. Alioqui qui fieri potest, ut rebus obscuris lucem adferat umbra? Eu. Equidem recipio futurum omnium nomine, & tales umbræ lucem fuam habent aptiorem oculis nostris. So. Idem docere videtur quod Paulus: diversis vitæ rationibus contenditur ad pietatem. placet facerdotium, alii cœlibatus, alii conjugium, alii (a) a Vita privafecessus, alii respublica, pro varietate corporum & ingenio- ta aut mona-Rursus, alius vescitur quibuslibet, alius distinguit inter cibum & cibum; alius judicat inter diem & diem, alius je cat omnem diem. In his Paulus vult unumquemque suo frui affectu, citra contumeliam alterius; nec oportet quenquam ex hujusmodi judicare, sed judicium deserre Deo, qui expendit corda. Fit enim sæpenumero, ut vescens gratior sit Deo, quam non vescens, & diem festum violans acceptior sit Deo, quam is qui videtur observare: & matrimonium hujus gratius fit oculis Dei, quam multorum cœlibatus. Dixi umbra. Eu. Utinam mihi sæpe contingat cum talibus umbris colloqui. Rem, ni fallor, non acu (quod aiunt) sed linguâ tetigisti. Sed adest qui cœlebs vixit, non de numero beatorum, qui se castraverunt propter regnum Dei; sed hic castratus est vi, quo magis placeret ventri, donec & bunc & escas destruxerit Deus. Capus est ex corte nostra. Elixis magis delector. Jus est non inelegans: quod in eo natat, lactucæ funt selectissimæ. Sumet sibi quisque quod gratum est animo. Sed, ne quid vos fallam, succedit huic b Tragemana assi nonnihil, mox (b) bellaria, deinde fabulæ (c) catastro- secundæ phe. Ti. Sed interim excludimus uxorem è convivio. Eu. menfa. Ubi vos venietis comitati vestris, accumbet & mea. Nunc Prima pars quid aliud esset, quam (d) muta persona? & illa suavius gar-comordia dirit mulier inter mulieres, & nos liberius philosophamur. se unda epi-Alioqui periculum sit, ne nobis accidat quod accidit So- tasis, in qua crati, cui cum essent convivæ philosophi, quibus magis tumultus est placerent hujusmodi fabulæ, quam cibus, & in longum pro- simus, tertia ferretur disputatio, Xantippe commota mensam subvertit. catafrophe, Ti. Nihil minus a tuâ metuendum arbitror: est enim mulier que compomoribus placidissimis. Eu. Mihi certè talis, ut commutare tumulnon cupiam, etiamfi liceat; atque hoc nomine mihi vel præ- d Muta percipuè videor fortunatus. Nec enim mihi placet eorum sen- sona in fabutentia, qui fortunatum putant, uxorem habuisse nunquam : lisque ostenmagis arridet quod ait fapiens Hebræus, ei, bonam sortem sed non toobtigisse, cui obtigit uxor bona. Ti. Sæpe nostro vitio malæ quitur. funt

Idelt, divinitis affla-

funt uxores, vel quia tales deligimus, vel quia tales reddimus, vel quia non, ut oportet, formamus & instituimus. Ett. Vera prædicas, sed interim expecto tertiæ sententiæ enarrationem: & jam mihi dicturire videtur θεόπνευςος Theophilus. Th. Imò mihi animus erat in patinis: dicam tamen, quando licet impune. Eu. Etiam cum gratia licebit errare; vel sic præbebis occasionem inveniendi. Th. Mihi videtur eadem sententia, quam protulit Dominus apud Osee prophetam, capite fexto, Misericordiam volui, & non sacrificium, & scientiam Dei plus quam holocausta: cujus vivus & efficax interpres est Dominus Jesus in evangelio, Matt. 9. Cum enim convivium agitaret in domo Levi, qui erat publicanus, multos sui ordinis suique quæstûs homines invitasset ad convivium, Pharifæi, qui tumebant religione legis, cum ea præcepta negligerent, unde tota lex pendebat & prophetæ, quò discipulorum animos alienarent à Jesu, rogabant illos, cur Dominus admisceret se convivio peccatorum, à quorum consortio abstinebant Judæi, qui volebant haberi fanctiores, &, fi quando contigisset cum ejusmodi congredi, reversi domum abluebant corpus. Cumque discipuli, rudes adhuc, non haberent quod responderent, Dominus & pro se, & pro discipulis, respondit; Non est opus, inquit, medico valentibus, sed male babentibus. Euntes autem discite quid eft, Misericordiam volo, & non sacrificium: non enim veni vocare justos, sed peccatores. Eu. Pulchre tu quidem collatione locorum rem explicas, id quod in divinis literis præcipuum est: sed discere velim, quid appellet sacrificium, quid misericordiam. Nam qui consistit, ut aversetur sacrificia Deus, quæ fibi tot præceptis justerat exhiberi? Th. Quomodo Deus aversetur sacrificia, docet ipse nos apud Esaiam, capite primo. Sunt enim quædam præscripta Judæis in lege, quæ fignificant magis fanctimoniam, quam præstant: quod genus funt dies festi, sabbatismi, jejunia, sacrificia. Et sunt quæ semper præstanda sunt, quæ suapte natura bona sunt, non quia jussa. Judæos autem aversatur Deus, non quod observarent legis ritus, sed quod, his stulte tumidi, negligerent ea quæ Deus maxime vult præstari à nobis; ac madentes avaritiâ, superbiâ, rapinis, odio, livore, cæterisque vitiis, existimabant Deum ipsis multum debere, quod diebus festis versarentur in templo, quod immolarent victimas, quod abstinerent à cibis vetitis, quod illi nonnunquam jejunarent: umbras amplectebantur, rem negligebant. Quod autem ait, Misericordiam volo, & non sacrificium,

Deus quos modu averfatur facrificia.

Mof. 6.6.

nus. Vera

em:

Th.

o li-

oræ-

fen-

pite

tiam

pres

con-

ue ad

cùm

phe-

bant

n, à

beri

gre-

puli,

15 &c

edico

lest,

ocare ione

æci-

quid

eus,

nodo

ca-

i le-

ant:

ficia.

aturâ

eus,

tu-

ri à

livo-

de-

mo-

illi

neg-

acrisum,

ficium, opinor ex idiomate sermonis Hebræi dictum, proeo quod erat, Misericordiam volo potius quam sacrificium; quemadmodum illud interpretatur Solomon, cum ait, Fa- Prov. 22. cere misericordiam & judicium magis placet Domino, quam vi-Eime. Porrò, omne officium, quod impenditur sublevando proximo, Scriptura misericordiam vocat & eleemosynam, quæ & ipsa nomen duxit à miserendo. Victimas appellari puto, quicquid pertinet ad ceremonias corporales, & aliquid habet affine cum Judaismo : quod genus sunt delectus ciborum, vestitus præscriptus, jejunium, sacrificium, preces veluti pensum absolutæ, quies diei festi. Hæc enim, ut pro tempore non funt omnino negligenda, ità Deo fiunt ingrata, fi quis, observationibus hujusmodi confisus, negligat misericordiam, quoties fratris necessitas exigit officium charitatis. Habet speciem sanctimoniæ etiam, colloquia vitare malorum: sed hoc cessare debet, quoties aliud suadet charitas proximi. Obedientia est quiescere diebus festis: fed impium fit, ob (a) religionem diei, finere fratrem pe- a Religio rire. Itaque servare diem dominicum, victima est, ut ità lo- proprie est quar: reconciliari fratri, misericordia est. Porrò, judicium, reveremur, quanquam potest ad potentes referri, qui frequenter vi op- veluti sepulprimunt imbecilles; tamen mihi videtur non absurdum, fi chrorum; cui respondeat illi quod est apud Osce; Et scientiam Dei plus superstitio. quam holocausta. Non servat legem, qui non servat juxta Religioenim mentem Dei. Judæi sublevabant asinum in soveam collap- immodica fum fabbatis; & Christum calumniabantur, qui servaret superstitio-Hîc erat præposterum judi- locum Pauli, totum hominem in fabbato. cium, & aberat scientia Dei: nesciebant enim quod ista Col. 2.23. propter hominem essent instituta, non homo propter illa, Sed hæc impudenter dicere viderer, nisi vestro justu dicerem. Malim ex aliis rectiora discere. Eu. Ista mihi videntur adeò dicta impudenter, ut existimem Dominum Jesum loqui per organum oris tui. Sed interim, dum largiter pascimus animos nostros, ne negligantur collegæ. Tb. Quinam? Eu. Corpora nostra: nonne collegæ sunt animarum? Hoc enim malim, quam instrumenta, vel domicilia, vel sepulchra. Ti. Hoc nimirum est affatim refici, ubi totus homo reficitur. Eu. Video vos segniter attingere. Quare, si videtur, jubebo proferri assa, nè, pro lauto convivio, longum præbeam. Videtis hujus prandioli summam. Armus est ovillus, sed exquisitus, capus, & perdices quatuor. Has solas à mer- b Lege in Chitiadibas catu sumpsi, reliqua suppeditat hoc prædiolum. Ti. Epicu- Prov. Sybareum prandium video, ne dicam (b) Sybariticum. Eu. Imq raica menfa

eorum quæ

veritas.

mus certe purus est, si parum lautum est convivium. Ti. Adeo non est muta tua domus, ut non solum parietes, sed & cyathus loquatur aliquid. Eu. Quid tibi loquitur? Ti. Nemo nisi à seipso læditur. Eu. Cyathus patrocinatur vino. Nam vulgus febrim, aut capitis gravedinem, è potu contractam, imputare folet vino, cum ipfi fibi malum accerfierint, immodice bibendo. Soph. Meus Græce loquitur, Id eft, in vino Εν είνω άληθεία. · Ευ. Admonet non effe tutum facerdotibus, aut regum famulis, indulgere vino, quod vinum ferè transferat in linguam, quicquid latebat in corde. Soph. Apud Ægyptios olim nefas erat sacerdotibus bibere vinum, cum nondum illis mortales sua committerent arcana. Eu. Nunc licet quidem omnibus bibere vinum; an expediat nescio. Eulali, quid libelli profers è crumena? perquam elegans videtur, nam foris etiam totus aureus est. Eulal. Sed idem intus plus quam gemmeus est. Sunt epistolæ Paulinæ, quas, ut unicas delicias meas, semper mecum circumfero; quas ideo profero, quod, ex occasione sermonis tui, venit in mentem locus quidam, qui me nuper diu torfit, nec adhuc fatis fibi facit animus. Is est in epistolæ prioris ad Corinthios capite I Cor. 6. 12. fexto, Omnia mibi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mibi licent, sed ego sub nullius redigar potestatem. Primum, fi Stoicis credimus, nihil est utile, quod non idem honestum. Quomodo igitur Paulus distinguit id quod licet, ab eo quod expedit? Certè scortari, aut inebriari non licet; quomodo igitur licent omnia? Quod si Paulus de certo genere rerum loquitur, quarum omnium vult esse licentiam, non posdum fatis, ex ipfo loci tenore, divinare quodnam fit illud genus. Ex iis quæ mox huic loco subjiciuntur, conjicere licet eum loqui de ciborum delectu. Quidam enim abstinebant ab + idolothytis, quidam à cibis per Mosen interdictis. Et de idolothytis agit capite octavo. Rursus, cap. 10. vecatis, oblatis. lut explicans hujus loci fententiam, ait. Omnia mibi licent, sed non omnia expediunt : omnia mibi licent, sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius; omne quod in macello venit, manducate. Hoc, quod hic fubjicit Paulus, congruere videtur cum eo quod suprà dixerat,

> Esca ventri, & venter escis; & bunc & bas destruet Deus. Quod autem respexit hic etiam ad Judaicum ciborum dele-Etum, indicat clausula decimi cap. Sine offensione estote Judæis & Gentibus & ecclesiæ Dei; sicut & ego per omnia omnibus placeo, non quærens quod mibi utile eft, fed quod multis,

+ Id eft, idolis facrifiAni-

. A-

d &

Ne-

ino.

con-

cer-

itur,

bus,

isfe-

syp-

non-

c li-

fcio.

vi-

in-

, ut

ideò

tem

fibi

pite

nnia

ùm,

um.

uod

odo

re-

pof-

llud

e li-

me-

ctis.

ve-

ent,

nia

215 ;

fub-

rat,

eus.

ele-

Fu-

nni-

ltis,

nt salvi fiant. Nam quod ait Gentibus, pertinere videtur ad idolothytum; quod ait Judæis, referri videtur ad delectum ciborum; quod ait ecclesiæ Dei, pertinet ad infirmos ex utrâque gente col tos. Licebat igitur vesci quibuslibet cibis, & omnia munda undis. Verum incidit casus, ut non Quod omnia licebant, libertatis erat evangelicæ; sed charitas ubique spectat quid conducat ad salutem proximi, eoque frequenter abstinet & à licitis, malens obsecundare commodo proximi, quam sua uti libertate. Sed hie mihi geminus obstrepit scrupulus: primum, quòd in fermonis contextu nihil præcedat aut fequatur, quod cum hoc sensu cohæreat. Nam objurgårat Corinthios, quòd esfent seditiosi, quod scortationibus, adulteriis, atque etiam incestis impuri; quod litigarent apud judices impios. Cum his qui cohæret, Omnia mibi licent, sed non omnia expediunt? Et, in his quæ sequuntur, redit ad causam impudicitiæ, quam repetierat & ante, intermisso negotio litium. Corpus autem, inquit, non fornicationi, sed Domino; & Dominus Verum hunc quoque scrupulum possum utcunque discutere, quod paulo superius, in catalogo vitiorum, meminisset & idololatriæ. Nolite errare, neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri. Porro esus idolothytorum vergebat ad speciem idololatriæ. Et ideo mox subdit, Esca ventri, & venter escis; significans, pro necesfitate corporis, pro tempore licere vesci quibuslibet, nisi aliud fuaserit charitas proximi: sed impudicitiam semper & ubique detestandam esse. Quòd vescimur necessitatis est, quæ tolletur in refurrectione mortuorum : quod libidinamur, malitiæ est. Sed alterum scrupulum non queo dissolvere, quomodo ad hæc quadret illud, Sed ego sub nullius redigar potestatem. Ait enim sibi potestatem esse omnium, se tamen in nullius potestate fore. Si is dicitur esse in potestate aliena, qui, nè offendat, abstinet; idem capite nono de se prædicat : Cum liber essem ab omnibus, omnium me servum feci, ut amnes lucrifacerem. Hoc, opinor, offensus scrupulo, fanctus Ambrofius putat hunc effe germanum apostoli fensum, ut viam præstruat illi, quod ait capite nono, sibi quoque potestatem esse faciendi, quod cæteri faciebant, vel apostoli vel pseudapostoli, sumendi victum ab his, quibus prædicabat evangelium. Sed ab hoc, tametsi licebat, temperabat, quod fic expediret Corinthiis, quos de tam multis & infignibus vitiis objurgabat. Porrò, quisquis accipit, fit quodammodo obnoxius ei à quo accipit, & ali-

El

q

lu

q

ci

ci

b

il

m

m

ti

e

fe

wt1

v

P

6

p

t

quid decedit de vigore auctoritatis. Siquidem, qui accipit, minus libere objurgat; & qui dedit, non perinde fert objurgari ab eo, cui benefecit. In hoc igitur Paulus abstinuit ab ils quæ licebant, ut consuleret apostolicæ libertati, quam in hoc volebat nulli esse obnoxiam, il liberius, ac majore cum auctoritate, reprehenderet illorum vitia: mihi sane non difplicet Ambrosiana sententia. Attamen, si quis mallet hunc locum ad cibos accommodare, meâ sententiâ, quod ait Pau-Ius, Sed ego sub nullius redigar potestatem, sic accipi posset : Tametsi nonnunquam abstineam à cibis immolatitiis, aut lege Mosaica vetitis, ut consulam saluti proximi, ac profectui evangelico; tamen animus meus liber est, qui scit sibi licere vesci cibis quibuslibet pro necessitate corpusculi. At pseudapostoli conabantur hoc persuadere, quosdam cibos per se impuros esse, nec abstinendum per occasionem, sed semper ab his temperandum, tanquam natura malis, nec aliter quam abstinemus ab homicidio & adulterio. Hoc quibus erat persuasum, redacti erant sub alienam potestatem; & exciderant ab evangelica libertate. Solus, quod quidem meminerim, Theophylactus fententiam inducit ab his omnibus diversam; Licet vesci quibustibet cibis, sed non expedit immodice: nam ex luxu nascitur impudicitia. Hic sensus, quanquam impius non est, tamen mihi non videtur hujus loci germanus esse. Ostendi quæ me torqueant; vestræ charitatis erit, me ex his scrupulis eximere. Eu. Næ tu probe tuo respondes nomini. "Qui sic novit proponere quæstiones, non opus habet alio qui dissolvat. Sic enim proposuisti dubitationem tuam, ut ego dubitare desierim. Tametsi Paulus in ea epistola (quoniam multa fimul decrevit agere) sæpe ab uno argumento in aliud devolvitur, & rurfum quod intermiferat repetit. Ch. Nisi vererer ne vos mea loquacitate avocem à capiendo cibo, & si crederem sas esse tam sacris colloquiis admifeere quiequam ex profanis auctoribus, proponerem & ipse quiddam, quod hodie legentem me non torsit, sed unice delectavit. Eu. Imo, profanum dici non debet, quicquid pium est, & ad bonos mores conducens. Sacris quidem literis ubique prima debetur auctoritas: fed tamen ego nonnunquam offendo quædam vel dicta à veteribus, vel scripta ab ethnicis, etiam poetis, tam caste, tam fancte, tam divinitus, ut mihi non possim persuadere, quin pectus illorum, cum illa scriberent, numen aliquod bonum agitaverit. Et fortasse latius se fundit Spiritus Christi, quam nos interpretamur. Et multi funt in consortio sanctorum,

qui non funt apud nos in catalogo. Fateor affectum meum apud amicos: non possum legere librum Ciceronis de senectute, de amicitia, de officiis, de Tusculanis quæstionibus, quin aliquoties exosculer codicem, ac venerer fanctum illud pectus, afflatum cœlesti numine. Contrà, cum hos quosdam recentiores lego de republica, oeconomica aut ethicâ præcipientes, Deum immortalem! quam frigent præ illis! imo, quam non videntur sentire quod scribunt! ut ego citius patiar perire totum * Scotum, cum aliquot sui similibas, quam libros unius Ciceronis aut Plutarchi: non quòd ceroni postillos in totum damnem, fed quod ex his fentiam me reddi ponitur. meliorem; cum ex illorum lectione furgam, nescio quomodo, frigidiùs affectus erga veram virtutem, sed irritatior ad contentionem. Quare ne verere; quicquid isthuc est, proponere. Ch. Cum plerique libri M. Tullii, quos scripsit de philosophia, divinitatis quiddam spirare videntur, tum ille quem senex scripsit de Senectute plane mihi videtur (a) núnveiov a oma, quemadmodum Græcis est in a Id est, proverbio. Eum hodie relegi, atque hæc verba, quoniam Cygnea carpræ cæteris arridebant, edidici : Qued si quis Deus mibi lar- Chiliades. giatur, ut ex bac ætate repuerascam, & in cunis vagiam, valde recusem: nec vero velim, quest decurso spatio, à calce ad carceres revocari. Quid enim babet bæc vita commodi? quid non potius laboris? Sed non babeat fane: babet certe tamen aut fatietatem aut molestiam. Non libet enim mibi deplorare vitam, quod multi, & bi docti, sæpe fecerunt. Nec me vixisse pænitet; quoniam ita vixi, ut frustra me natum non existimem. Et ex vità istà decedo tanquam ex hospitio, non tanquam è domo. Commorandi enim natura diversorium nobis, non babitandi, dedit. O præclarum illum diem, cum ad illud animarum concilium cætumque proficifcar, & cum ex bâc turba & colluvione discedam! Hactenus Cato. Quid ab homine Christiano dici potuit fanctius? Utinam talia effent colloquia monachorum omnia vel cum facris virginibus, quale fuit illud ethnici fenis colloquium cum ethnicis adolescentibus. Ez Jam aliquis caufabitur colloquium effe confictum à Cicerone. Ch. Isthuc meâ non magni refert, five hoc laudis tribuatur Catoni, qui talia senserit dixeritque; sive Ciceroni, cujus animus sententias tam divinas cogitatione complexus fit, cujus calamus res egregias pari facundia depinxerit. Quanquam equidem arbitror & Catonem, etiamfi non dixit eadem, tamen fimilia dicere folitum in colloquiis. Nec enim tam impudens erat M. Tullius, ut alium Catonem finxerit, quam fuerit:

r

0

r

2

4

t

J

I

& in dialogo parum meminerit decori, quod imprimis spe-Etandum est in hoc scripti genere; præsertim cum ejus viri memoria recens adhuc hæreret animis ejus ætatis hominum. Th. Vehementer probabile est quod narras: sed dicam quid mihi venerit in mentem, te recitante. Sæ enumero mecum admiratus fum, cum omnes optent longævitatem, & mortem exhorreant, tamen vix quenquam comperiri tam felicem, non dico senem, sed provectioris ætatis hominem, qui rogatus, an, fi detur, velit repuerascere, usurus per omnia iisdem bonis ac malis, quæ illi jam contigissent in vità, responderet idem quod Cato dicit; præsertim si recolat animo, quicquid annis retroactis seu triste, seu lætum obtigisset. Nam frequenter & fuavium rerum recordatio vel cum pudore, vel cum conscientiæ molestia conjuncta est; ut animus ab his etiam recolendis non minus abhorreat, quam à tristibus. Id, opinor, nobis indicarunt sapientissimi poëtæ, qui scribunt tum demum animas capi desiderio corporum relictorum, posteaquam ex amne Lethæo longa biberint oblivia. Uran. Est isthuc profecto dignum admiratione, & mihi quoque compertum in nonnullis. Verum illud quam mihi blandiebatur : nec me vixisse panitet! At quotusquisque Christianorum sic moderatur vitam fuam, ut hujus senis vocem sibi possit usurpare? Vulgus hominum existimat se non frustra vixisse, si per sas nesasque congestas divitias relinquant morientes. At Cato ideò non putat se frustrà natum, quòd integrum & sanctum civem præstiterit reipublicæ, quod incorruptum magistratum, quod posteritati quoque virtutis & industriæ suæ monumenta reliquerit. Jam illo quid dici potuit divinius? Discedo tanquam ex bospitio, non tanquam è domo. Hospitio tantisper un licet, donec hospes jubeat exire : è domo sua nullus facile pellitur. Et tamen hinc quoque sæpenumero propellit vel ruina, vel incendium, vel alius casus quispiam. Ut horum nihil accidat, tamen senio collabens ædificium admonet esse demigrandum. Nephal. Non minus elegans est, quod apud Platonem loquitur Socrates, Animam humanam in boc corpore velut in præsidio positam esse, unde fas non sit decedere injussi imperatoris, nec diutius in eo immorari, quam vifum fit el qui collocavit. Illud fignificantius est in Platone, qued pro domo dixerit prasidium: siquidem in domo tantum commo ramur, in præficio destinati sumus functioni, quam nobis delegavit imperator noster: non abludens à nostris literis, qua vitam hominis nunc militiam, nunc certamen effe dicunt Uran

fpe-

viri

um.

quid

me-

1, &

tam

iem,

per!

t in

re-

tum

datio

neta

hor-

fapi-

de-

Le-

dig-

nul-

xife

r vi-

lgus

sque |

non

vem

quèd

enta

tan-

r un

acile

vel

rum

effe

pud

pore

uffu t ei

pro

mo

de

qua

unt ran Uran. At mihi quidem oratio Catonis pulchre congruere videtur cum oratione Pauli, qui, scribens Corinthiis, cœlestem mansionem, quam expectamus post hanc vitam; dixiav vocat, & oingthosov, domum five domicilium. rum hoc corpuiculum appellat tabernaculum, Græce, σκήνος. Nam & qui sumus, inquit, in boc tabernacula, ingemiscimus gravati. Ne. Nec abludit à sermone Petri: Justum autem, inquit, arbitror, quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione; certus, quod velox est depositio tabernaculi mei. Quid autem aliud clamat nobis Christus. quam ut sic vivamus ac vigilemus, tanquam illico morituri: sic incumbamus honestis rebus, tanquam semper victuri? Jam illud cum audimus, O præclarum diem! nonne videmur audire Paulum ipsum loquentem, Cupio diffolvi, & esse cum Christo? Ch. Quam selices sunt, qui tali animo mortem expectant! Sed in oratione Catonis, quanquam præclara est, tamen siduciam aliquis taxare posset, ut ab arrogantia profectam, quam multum oportet abesse ab homine Christiano. Proinde mihi nihil unquam legisse videor apud Ethnicos, quod aptius quadret in hominem verè Christianum, quam quod Socrates, paulo post bibiturus cicutam, dixit Critoni: An opera, inquit, nostra sit probaturus Deus, nescio; certe sedulo conati sumus, ut illi placuerimus. Est mibi tamen bona spes, quod ille conatus nostros sit boni confulturus. Vir ille sic dissidit factis suis, ut tamen, ob animi propensam voluntatem obtemperandi voluntati divinæ, bonam spem conceperit, fore, ut Deus, pro sua bonitate, boni consulturus effet, quod studuisset bene vivere. Ne. Profecto mirandus animus in eo, qui Christum ac sacras literas non noverat. Proinde, cum ejusmodi quædam lego de talibus viris, vix mihi tempero, quin dicam, * Sancte Socrates, ora * Sancte Sopro nobis. Ch. At iple mini sæpenumero non tempero, quin crates, ora bene ominer fanctæ animæ Maronis, & Flacci. Ne. At ego pro nobis. quot vidi Christianos quam frigide morientes! Quidam fidunt in his rebus, quibus non est fidendum: quidam ob conscientiam scelerum, & scrupulos, quibus indocti quidam obstrepunt morituro, pene desperantes exhalant animam. Ch. Nec mirum eos fic mori, qui per omnem vitam tantum philosophati funt in ceremoniis. Ne. Quid isthuc verbi est? Ch. Dicam, sed illud etiam atque etiam præsatus, me non damnare, imò vehementer probare, sacramenta & ritus ecclesiæ; sed quosdam vel improbos, vel superstitiosos, vel sut mollissime dicam) simplices & indoctos, qui docent popu-

te 0

n

ft

P

n

C

7

C

a

3

n

p

u

C

1:

u

f

t

i

d

Ceremonia pontificiæ damnantut.

lum hisce rebus sidere, prætermissis his quæ nos verè reddunt Christianos. Ne. Nondum satis intelligo quorsum eas. Cb. Faxo ut intelligas. Si vulgus Christianorum spectes, nonne prora & puppis vitæ illis in ceremoniis est? in baptismo, quanta religione repræsentantur prisci ritus ecclefiæ? commoratur infans extra fores templi, peragitur exorcismus, peragitur catechismus, suscipiuntur vota, abjuratur Satanas cum pompis & voluptatibus suis; tandem ungitur, confignatur, falitur, tingitur, datur negotium fusceptoribus, ut puerum curent instituendum. Illi, dato nummo, redimunt libertatem. Et jam puer Christianus dicitur, & est aliquo modo. Mox rursus ungitur: tandem discit confiteri, sumit eucharistiam, consuescit quiescere diebus festis, audire facrum, jejunare nonnunguam, abstinere à carnibus. Et, hæc si servat, habetur absolute Christianus. Ducit uxorem, accedit aliud facramentum: initiatur facris, rurfus ungitur & confecratur, mutatur vestis, dicuntur preces. Atque hæc quidem omnia, quod fiunt, probo: sed quod hæc fiunt magis ex confuetudine, quam ex animo, non probo: quod nihil aliud adhibetur ad Christianismum, vehementer improbo. Siquidem magna pars hominum, dum his fidit, nihilo feeius interim per fas nefasque congerit opes, servit iræ, servit libidini, fervit livori, fervit ambitioni: fic tandem venitur ad mortem. Hic rurfus ceremoniæ paratæ. Adhibetur confessio semel atque iterum, additur unctio, datur eucharistia; adfunt cerei facri, adest crux, adest aqua facra, adhibentur indulgentiæ; expromitur, aut illic etiam emitur, morienti diploma pontificis, ordinantur (a) parentalia magnifice ce-& pro mor- lebranda; fit rursus stipulatio solennis, adest qui clamet ad aurem morientis, imò nonnunquam occidit ante tempus, fi contingat, ut fæpe fit, vocalior, aut bene potus. Hæc ut re-Etè adhibentur, præsertim quæ nobis tradidit ecclesiastica consuetudo; ità sunt alia quædam reconditiora, quæ nobis hoc præstant, ut cum alacritate spiritûs, ut cum Christiana fiducia migremus hinc. Eu. Piè tu quidem ista veréque concionaris, sed interim nullus admovet manum cibis. Caveat quisque ne se fallat. Ego prædixi, nihil expectandum præter secundas mensas, easque rusticanas; ne quis sibi promittat (b) phasides aves, aut attagenas, aut (c) Attica bellaria. Hæc amoveto, puer, &, quod restat, apponito. 'Videtis non copiæ, Hic est proventus hortulorum fed inopiæ nostræ cornu. quos vidiftis. Ne parcite, fi quid arridet. Ti. Tanta varietas est, ut vel ipso recreemur aspectu. Eu. Atqui nè planè contemnatis

a Justa funt ruis facrificia, vulgo exequiæ.

Phasiani & attagenes, five, ut ain maiunt, attages aves in deliciis habitæ. c Astica beliavia de Bautitiis &c cupediis dicitus.

red-

eas.

etes,

ba-

cle-

ex-

ura-

un-

ifce-

mo,

, &

onfi-

eftis,

bus.

IXO-

un-

tque

funt

l ni-

obo.

fe-

ervit

itur

con-

ftia;

ntur

ienti

ce-

t ad

s, fi

tre-

ftica

obis

ianâ

con-

veat

præ-

mit-

Hæc

piæ,

rum

ietas

connatis

temnatis frugalitatem meam, hæc patina exhilaraffet Hilarionem monachum evangelicum, comitatum vel centum monachis illius feculi. Paulo verò atque Antonio vel menstruus commeatus esse potuisset. Ti. Imò nec Petrus ille princeps apostolorum fastidisset, opinor, cum apud Simonem coriarium diversaretur. Eu. Imò nec Paulus, opinor, cum, coactus egestate, sutoriam nocturnis horis exerceret. Ti. Debemus benignitati divinæ. Sed ego malim efurire cum Petro ac Paulo, modò quod deesset corporis alimoniæ, abundaret in deliciis animi. Eu. Imò discamus à Paulo & abundare & penuriam pati. Cum deerit, gratias agamus Jesu Christo, qui nobis suppeditet & frugalitatis & patientiæ materiam. Cum supererit, gratias agamus illius munificentiæ, qui nos fuâ liberalitate invitet ac provocet ad amorem sui : ac modice parcéque fruentes iis, quæ largiter præbuit divina benignitas, pauperum memores simus, quibus Deus deesse voluit, quod nobis superest, ut utrisque per alteros sit occasio virtutis. Siquidem nobis largitur, unde, subvenientes egestati fraternæ, misericordiam ipfius promereamur; & illi, nostra liberalitate recreati, gratias agant Deo pro bona mente nostra, nosque precibus suis illi commendent. Et recte venit in mentem. Heus, puer, dic uxori, ut, ex affis quæ superant, mittat Gudulæ nostræ. Est vicina quædam gravida, tenui fortuna, sed animo beatissima. Maritus nuper decessit, homo profusus & ignavus, qui nihil uxori reliquit præter liberorum gregem. Ti. Christus justit dare omni petenti: id si facerem, intra mensem Marth. 5. ipfi mihi mendicandum esset. Eu. Opinor Christum sentire de his qui petent necessaria. Nam qui petunt, imò qui flagitant, vel extorquent potius, magnas fummas, quibus exstruant + conationes Lucullianas, aut, quod pejus est, qui- + conatio bus alant luxum ac libidinem fuam, iis negare quod pe- locus est ubi tunt, eleemosyna est: imò rapina est largiri malè usuris, cœnatur.Luquod debebatur præsenti necessitati proximorum. Unde mi- magnificenhi videntur vix excufari posse à peccato capitali, qui sum- tia multorum ptibus immodicis aut extruunt aut ornant monasteria seu literis celetempla; cum interim tot viva Christi templa fame periclitentur, nuditate horreant, rerúmque necessariarum inopia discrucientur. Cum essem apud Britannos, vidi tumbam divi + Thomæ gemmis innumeris fummique pretii onustam, + Beckett præter alia miracula divitiarum. Ego malim ista, quæ super- Cantuar. flua funt, elargiri in usus pauperum, quam servare satrapis, aliquando femel omnia direpturis; ac tumbam ornare fron-

* Italiæ populus, qui Mediolanum tenent.

frondibus ac flosculis: id, opinor, gratius effet illi sanctisfimo viro. Cum essem apud * Insubres, vidi monasterium H quoddam ordinis Carthufiani, non ità procul à Papia. In eo templum est intus ac foris, ab imo usque ad summum, candido marmore constructum; & ferè quicquid inest rerum marmoreum est, velut altaria, columnæ, tumbæ. Quorfum autem attinebat tantum pecuniarum effundere, ut pauci monachi folitarii canerent in templo marmoreo, quibus ipfis templum hoc oneri est, non usui, quod frequenter insestentur ab hospitibus, qui non ob aliud eò se conserunt, nisi ut spectent templum illud marmoreum? Atqui illic cognovi, quod stultius est, illis legata in singulos annos tria millia ducatorum in structuram monasterii. Et sunt qui putent esse nesas eam pecuniam in pios usus avertere, præter mentem testatoris; maluntque demoliri, quod instaurent, quam non ædificare. Hæc, quoniam infignia funt, vifum est commemorare: quanquam funt passim in templis nostris exempla permulta fimilia. Hæc mihi videtur ambitio, non eleemosyna. Divites ambiunt sibi monumentum in templis, in quibus olim nec divis locus erat. Curant se sculpendos ac pingendos, additis etiam nominibus, ac beneficii titulo. Atque hisce rebus bonam templi partem occupant, olim, opinor, postulaturi, ut ipsorum cadavera in ipsis reponantur altaribus. Dicet aliquis, An horum munificentiam existimas rejiciendam? Nequaquam, si templo Dei dignum sit, quod offerunt. Sed ego, fi facerdos aut episcopus essem, hortarer crassos illos aulicos, aut negotiatores, ut, si vellent sua peccata redimere apud Deum, ifta clanculum effunderent in fubfidium eorum qui verè pauperes funt. Ifti putant perire pecuniam, quæ fic frustulatim & clanculum ad præfentem egestatem tenuium sublevandam dissipatur, cujus nullum exstet apud posteros monumentum. Ego puto nullam melius collocari ea, quam ipfe Christus fibi vult imputari certissimus debitor. Ti. An non putas rectè collocari, quod datur monasteriis ? Eu. Et his darem nonnihil, fi dives effem; fed darem ad necessitatem, non ad luxum: tum his, inter quos fentirem vigere studium veræ religionis. Ti. Multi judicant non admodum bellè collocari, quod datur istis mendicis publicis. Ex. Et istis nonnihil dandum est aliquando, sed cum delectu. At mihi consultius videatur, si fingulæ civitates suos alerent, nec ferrentur errones huc & illuc circum curfitantes, præfertim validi, quibus opus fuppeditandum sentio potius, quam pecuniam. Ti. Quibus igi-

0

g

ol

fa

fo

d

in

b

nctif-

rium

num,

t re-

Quor-

pauci

ipfis

ften-

ifi ut

novi,

millia

utent

men-

quam

com-

xem-

elee-

s, in

os ac

At-

opi-

antur

xifti-

n fit,

hor-

nt fua

nt in

t pe-

præ-

cujus

nul-

mpu-

ocari,

nil, fi

rum:

ionis.

d da-

m eft

ur, fi

nuc &

s fup-

is igi-

tur

tur potissimum dandum censes, quantum, & quatenus? Eu. Hoc mihi ad unguem describere difficillimum sit: primum. animum adesse oportet, qui cupiat omnibus subvenire. Deinde, pro mea tenuitate, quod possum impertio, quoties sese offert occasio; præsertim his, quorum & paupertas & integritas mihi nota est: hortor & alios ad beneficentiam, fi me defecerint facultates. Ti. Sed permittime nobis hic in tuo regno libere loqui? Eu. Imo liberius quam si domi vestræ sitis. Ti. Non probas in templis sumptus immodicos; & has ædes multo minoris ædificare poteras? Eu. Quidem arbitror has intra munditiem confistere, aut, si mavis, elegantiam; certe absunt à luxu, ni fallor. Ædificant magnificentiùs, qui mendicatò vivunt: et tamen hi ipsi horti mei, quales quales funt, vectigal pendunt egenis: & quotidie fumptibus aliquid detraho, in me meósque frugalior, quò possim esse in pauperes munificentior. Ti. Si istum animum obtinerent omnes, permulti melius haberent, quos nunc egestas gravat indignos; &, ex adverso, multi minus essent obefi, digni quos egestas doceat sobrietatem ac modestiam. Eu. Fortasse sic res habet. Sed vultisne ut hæc insipida bellaria re quâpiam suavi condiamus? Ti. Plus satis est deliciarum. Eu. At ego hinc depromam, quod nè faturi quidem fastidiatis. Ti. Quid est? Eu. Codex est evangeliorum, ut, quod lautissimum habeo, vobis depromam, in fine convivii. Recita, puer, ab eo loco ubi proxime destitisti. Pu. Nemo Mat. 6. 24. patest duodus dominis servire. Aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ. Ideo dico vobis, ne soliciti fitis animæ vestræ, quid manducetis; neq; corpori, quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, & corpus plus quam vestimentum? Eu. Redde codicem. In hoc loco mihi Jesus Christus videtur bis idem dixisse. Etenim pro eo quod prius dixit, odio babebit, mox ponit, contemnet; & pro co quod prius poluerat, diliget, mox vertit, sustinebit: commutatis personis existit eadem sententia. Ti. Non satis assequor quid velis. Eu. Demonstremus igitur ratione mathematica, si videtur. In priore parte pro uno pone A, pro altero B: rurlus in posteriore pro uno pone B, pro altero A, verso ordine. Aut enim A odio habebit, & B diliget; aut B sustinebit, & A contemnet. Nonne hîc palâm est, A bis odio haberi, & B bis diligi? Ti. Perspicuum est. Eu. Atqui hæc conjunctio, aut, præsertim repetita, habet emphasim sententiæ contrarie, aut certe diverse: alioqui nonne absurde diceretur, Aut Petrus

aDivinatores quibus exacta fomniotum dijudicandorum ratio est. Conjectores.

Petrus me vincet, & ego cedam: aut ego cedam, & Petrus me vincet? Ti. Lepidum, ità me Deus amet, fophisma! Eu. At tum demum mihi videbitur lepidum, si hoc ex vobis didicero. Th. Animus somniat ac parturit mihi nescio quid; si jubetis, quicquid est, proferam in medium: vos eritis vel (a) oniropoli, vel obstetrices. Eu. Quanquam vulgo mali ominis habetur fomniorum meminisse in convivio, & parum sit yerecundum coram tot viris fætum eniti; tamen nos istud fomnium, five mavis, partum animi tui, libenter excipiemus. Ti. Mihi videtur in hoc fermone res commutari potius, quam persona. Et hanc vocem, unum & unum, non referri ad A & B, fed utraque pars refertur ad utrumlibet, ut, utrumcunque delegeris, ei jam opponatur quod fignificatur per alterum. Quafi dicas; aut excludes A, & admittes B; aut A admittes, & excludes B. Hic videtis, manente persona, rem effe translatam. Atque hoc ità dictum est de A, ut nihil referat, si idem enuncies de B, hoc pacto: aut B excludes, & admittes A; aut admittes B, & excludes A. Eu. Sane argute tu quidem problema nobis explicuifti, neque quisquam mathematicus melius depinxisset in pulvere. Soph. Illud me magis movet, quod prohibet esse solicitos de crastino, cum Paulus ipse laboravit manibus victus parandi causa, atque idem acriter increpat otiofos, & ex alieno vivere gaudentes, admonens ut laborent, ac manibus operentur quod bonum eft, ut sit unde tribuant aliquid necessitatem patienti. An non pii fanctique labores funt, quibus maritus tenuis alit uxorem fibi charissimam dulcésque liberos ? Ti. Ista quæstio, mea fententia, variis modis diffolvi potest. Primum, ut ad illa tempora potissimum pertineat: apostolis, ob evangelii prædicationem, latè vagantibus, eximenda erat folicitudo victûs undecunque suppeditandi, quibus non vacabat opera manuariâ cibum quærere. Præsertim cum nullam artem scierent præter piscationem. Nunc alia ratio temporum est, & otium amplectimur omnes, laborem fugimus. Altera dissolvendi ratio est: Christus non interdixit industriam, sed solicitudinem; & folicitudinem intelligit juxta vulgarem hominum affectum, quia nullà de re magis anxii funt, quam de parando victu, ut, omnibus rebus omissis, hoc solum agant, huic uni curæ fint addicti. Id propemodum indicat ipfe Dominus, cum negat eundem duobus dominis servire posse. Servit enim qui toto pectore addictus est. Præcipuam igitur curam vult esse evangelii propagandi, non solam. Ait enim, Primum quærite regnum Dei ; & hæc adjicientur vobis. Non dicit,

dicit, folum quærite: fed, primum quærite. Cæterum, in voce crastini, puto Hyperbolen esse, cum significet in longinguum. Qui mos est avaris hujus mundi, ut posteris etiam anxiè parent & quærant. Eu. Accipimus tuam interpretationem : fed quid fibi vult quod ait, Ne foliciti fitis animæ veftræ quid edatis? Corpus veste tegitur, at non edit anima. Ti. Animam, ut opinor, hic vitam appellat. Ea periclitatur, fi cibum subduxeris; non item, si vestem detraxeris, quæ magis datur pudori, quam necessitati. Et si quem affligit nuditas, non statim occidit; at inedia certissima mors est. En. Non fatis video, quomodo cohæreat cum hâc fententia, quod adjecit, Nonne anima plus est quam esca, & corpus plus est quam vestimentum? Nam, si vita magni pretii est, tanto magis advigilandum, nè pereat. Ti. Hoc argumentum non adimit nobis solicitudinem, sed auget, Eu. At non hoc sentit Christus, quod interpretaris; sed hoc argumento nobis addit siduciam de Patre. Si Pater benignus gratis & de suo dedit id quod carius est, etiam adjiciet id quod vilius est. Qui dedit animam, non negabit alimoniam : qui dedit corpus, adjiciet alicunde vestem. Illius igitur benignitate freti, non est quod discruciemur solicitudine curaque rerum infimarum. Quid igitur superest, nisi ut, utentes boc mundo tanquam non utamur, totam curam ac studium nostrum transferamus in amorem rerum cœlestium, atque, rejecto mammona, imo toto Satana cum omnibus fuis * præstigiis, uni Domi- * fræstigiæ mino, toto & alacri pectore, serviamus, qui non destituet fi- vana & fallios suos? Sed interim nullus attingit bellaria. His certe species. cum gaudio vesci licet, quæ non magna cura nobis domi proveniunt. Ti. Abunde satisfactum est corpusculo. Vellem equidem & animo. Ti Atque uberius etiam animo. Eu. Hæc igitur tolle, puer, ac labrum appone. Lavemus, amici, ut, si quid forte commissum est in hoc convivio, purgati canamus hymnum Deo. Perficiam, fi videtur, quod cœperam ex Chrysostomo. Ti. Rogamus. Eu. Gloria tibi, Do- Gratiarum mine ; gloria tibi, Sancte ; gloria tibi, Rex ; quoniam dedifti nobis actio in fine escas: imple nos gaudio & lætitia in Spiritu Sancto, ut inveni- convivii. amur in censpectu tuo acceptabiles mes pude fiamus, quando reddes unicuig; secundum opera sua, Eu. Amen. Ti Profecto pius & elegans est hymnus. Eu. Hunc Divus Chrysoft. non dedignatur etiam interpretari. Ti. Quonam loco? Eu. In Matthæum Homilia 56. Ti. Non omittam quin hodie legam. Sed illud unum interim ex te cupio discere. Cur ter optamus Christo gloriam, idque triplici cognomine, Domini, Santti, & Regis ?

a Munuscula quæ dantur hospitibus ab amicis. *Apophoreta, quæ dantur in fine conviviorum aufevideatur. b Qui chartis serviunt, ob id probatifami.

Regis? En. Quoniam illi debetur omnis gloria. Sed nobis triplici nomine potissimum est glorisicandus, Quod suo sacrofancto sanguine redemerit nos à tyrannide Diaboli, sibique afferuerit; unde & Dominum illum vocamus. Deinde, quod non contentus gratis condonaffe nobis omnia peccata, per Spiritum suum, contulit nobis & justitiam suam, ut sectemur ea quæ sunt sanctimoniæ; atque ob id Sanctum eum vocamus, quod fit fanctificator omnium. Postremo, quod ab eodem speramus præmium regni cælestis, ubi ille jam sedet ad dextram Dei Patris: & hinc nobis Rex dicitur. Atque hanc totam felicitatem illius erga nos gratuitæ bonitati debemus, quod, pro domino vel tyranno potius Diabolo, Dominum habemus Jesum Christum; pro immunditia & fordibus peccatorum, innocentiam ac fanctimoniam; pro Gehenna, gaudia vitæ cœlestis. Ti. Pia prosecto sententia. En. Quoniam nunc primum vos hic accepi convivio, non demittam vos absque (a) xeniis, sed talibus, qualis fuit apparatus. Heus puer, profer * apophoreta nostra. Sive sortiri placet, sive sibi quisque malit deligere, minimum refert; ejusdem ferè pretii funt omnia, hoc est, nullius. Non enim sunt sortes Heliogabali, ut huic obveniant equi centum, illi totidem muscæ. Sunt libelli quatuor, horologia duo, lucernula, & theca cum (b) calamis Memphiticis. Hæc arbitror magis convenire renda, si cui vobis, quam opobalsamum, aut dentifricium, aut speculum, si vos novi satis. Ti. Adeò bella sunt omnia, ut nobis difficilis fit electio: ipfe magis pro tuo arbitratu distribuito; sie gratius etiam erit quicquid obtigerit. Eu. Hic libellus in membranis habet Proverbia Solomonis; sapientiam docet, & auro pictus est, quod aurum habeat sapientiæ symbolum. Hoc dabitur Cano nostro, ut, juxtra doctrinam Evangelicam, Habenti sapientiam detur sapientia, & exuberet. Ti. Certè curabitur ut minus egeam. Eu. Sophronio congruet horologium, huc ex extrema Dalmatia provectum, ut vel sic commendem munusculum meum. Novi enim quam ille fit parcus temporis, quam nullam omnino portionem rei pretiofissimæ sinat abire sine fructu. So. Imo pigrum admones diligentia. Eu. Hic libellus habet in membranis Evangelium secundum Matthæum: geinma tegi merebatur, nisi nullum esset illi scrinium aut theca carior, quam pectus hominis, Illic igitur recondito, Theophile, quò magis hoc sis, quod diceris. Th. Essiciam nè prorsus malè collocasse videaris tuum munus. Eu. Hic sunt Epistolæ Pauli; quas tu libenter tecum circumfers, Eulali, qui Paulum

1-

0- :

ue bó

er

ur

a.

0-

ad

nc

113,

ım

ec-

u-

am

vos

eus fibi

re-

eli-

cæ.

um

nire

cu-

bis

bu-

li-

iam

m-

Eube-

nio

um,

nim

ortipi-

em-

tegi cari-

hile.

rius

ifto-

qui

lum

Paulum semper habere soleas in ore; nec haberes in ore, nisi esset in pectore: posthac commodius erit etiam in manibus oculifque. Euf. Hthuc non est dare munus, sed dare confilium. Ch. Porrò bono confilio nullum est munus pretiosi-Eus. Lucernula conveniet Chrysoglotto, (a) anagnostæ a Ledori. infatiabili, &, ut M. Tullius inquit, librorum helluoni maximo. Ch. Bis habeo gratiam: primum, pro munere non vulgariter eleganti: deinde quod fomniculofum admones vigilantiæ. Eus. Theca calamaria debetur Theodidacto, felicissime (b) τολυγράφω: atque hos ego calamos felicissimos b Qui mulea esse judico, quibus celebrabitur gloria Domini nostri Jesu scribit, qua-Christi, tali præsertim artifice. Theod. Utinam & pectus suppeditare possis, quemadmodum suppeditas instrumenta. Eus. ac Didymus. Hic codex habet aliquot Plutarchi libellos de moribus, fed selectos, & à quodam, Græcæ literaturæ peritissimo, non inscitè descriptos; in quibus tantum reperio sanctimoniæ, diviniss. ut mihi prodigio fimile videatur, in pectus hominis ethni- Ethnicus. ci tam Evangelicas potuisse venire cogitationes. Hic dabitur Uranio juveni & (c) Φιλέλληνι. Superest horologium; c Amatori id cedat nostro Nephalio parcissimo temporis dispensatori. Grac. lit. Neph. Habemus gratias, non folum pro munufculis, verum etiam pro testimoniis. Nam isthuc non tam est distribuere xenia, quam (d) elogia. Eu. Imo ego vobis habeo gratiam d Sunt reduplici nomine; primum quod nottram exilitatem boni rum gettaconsulitis; deinde, quod eruditis juxtà ac pils sermoni- rum propria bus refecistis animum meum. Ego vos quomodo acceptos testimonia: dimittam, nescio; certe vos relinquam melior ac doctior. in bonam Scio vobis non esse cordi fistulas, aut moriones, ac multo patiem suminus aleam. Quare, si videtur, fallemus horulam spectan- mitur dictio, dis reliquis regiæ meæ miraculis. Ti. Isthuc eramus abs te flagitaturi. Eu. Apud bonæ fidei promissorem non est opus flagitatore. Hanc aulam æstivam opinor vos jam satis con-Habet triplicem prospectum, &, quoquoverfum deflectas oculos, occurrit viror hortorum gratissimus. Vitreis fenestris volubilibus, si videatur, licet excludere eœlum, si nebulis aut ventis sit incommodius : licet & denfis valvis foris admotis, & tenuibus intus, excludere folem, fi quid offendat zestas. Hic cum prandeo, videor in horto prandere, non in domo. Nam & parietes virentes suos habent inspersos flosculos: sunt & picturæ non invenustæ. Hic Christus supremam compotationem agitat cum electis discipulis. Hie natalitia celebrat Herodes funesto convivio. Hie Evangelicus ille Dives epulatur splendide, mox descensu-H 2

Lege vitam illius apud Plutar. & Plin. cap. 15. lib. 9.

rus ad inferos: Lazarus repellitur à foribus, mox excipiendus finu Abrahæ. Ti. Hoc argumentum non fatis agnofeimus. Eu. (a) Cleopatra est cum Antonio luxu decertans; jam unionem ebibit, alteri manum admovit detractura. Hic pugnant Lapithæ. Hic Alexander magnus hasta transverberat Clytum. Hæc exempla nos admonent fobrietatis in convivio, & à crapula luxuque deterrent. Nunc adeamus bibliothecam, non illam quidem multis inftru-Etam libris, sed exquisitis. Ti. Locus hic plane divinitatem quandam præ se fert, adeo nitent omnia. Eu. Hic videtis præcipuam partem opum mearum. Nam in mensa nihil viditis nisi vitreum ac stanneum; nec est in tota domo vas ullum argenteum, præter unum poculum inauratum, quod, ob amorem ejus qui dono dedit, religiosè servo. Hæc sphæra pensilis totum orbem ponit ob oculos. Hic in parietibus fingulæ regiones fusiore spatio depictæ sunt. In reliquis parietibus videtis infignium auctorum imagines. Nam omnes depingere fuerat infinitum. Christus primum habet locum, porrectà manu fedens in monte, capiti imminet Pater, dicens, Issum audite. Spiritus Sanctus expansis alis multâ luce complectitur illum, Ti. Opus, ità me Deus bene amat, Apelle dignum! Eu. Adjunctum est bibliothecæ (b) Muserov quoddam angustum, sed elegans; quod submota tabula oftendit foculum, si quid offenderit frigus. In æstate videtur solidus paries. Ti. Hic mihi gemmea videntur omnia. Est & mira odoris gratia. Ex. Hoc mihi præcipuè studio est, ut niteat domus, & bene oleat. Utraque res minimo constat. Habet bibliotheca fuum ambulacrum pensile spectans in hortum; & huic adhæret facellum. Ti. Locus Numine dignus! Eu. Nunc adeamus illa tria ambulacra, quæ imminent ils quæ vidistis ad hortum domesticum spectantia. In his superioribus utroque prospectus est, sed per senestras, quæ possunt occludi præsertim in his parietibus qui non spectant hortum interiorem, quò domus fit tutior. Hîc ad lævam, quia plus est lucis, & paries raris fenestris interruptus, ordine depicta est tota vita Jesu, ex narratione quatuor Evangelistarum, usque ad missum Spiritum Sanctum, & primam prædicationem Apostolorum ex Actis. Additæ funt & locis notæ, ut agnoscat spectator juxta quod stagnum, aut in quo monte, res gesta sit. Additi sunt tituli paucis verbis subnotantes totum argumentum; velut illud quod dicitur à Jesu, Volo, mundare. Ex adverso respondent figuræ & vaticinia Veteris Testamenti, præsertim è Prophetis & Psalmis, qui

b Locus in zdibus semotior, ubi Musarum facra studia tractantur.

nihil aliud habent quam Christi vitam & Apostolorum aliter narratam. Hie nonnunquam obambulo mecum fabulans, & animo contemplans illud ineffabile confilium Dei, quo per (a) Filium suum restituere voluit genus humanum. a Redemp-Nonnunquam adest uxor comes, aut amicus quispiam, qui tio humani rebus piis delectetur. Ti. In hâc domo cui possit obrepere generis per tædium ? Eu. Nulli qui didicerit fecum vivere. In fumma opus Dei adorâ picturæ, velut extra ordinem, addita funt capita pon-mirandissitificum Romanorum cum fuis titulis. Ex adverso capita mum. Cæfarum, ob memoriam historiæ. In utroque cornu prominet pensile cubiculum, ubi liceat interquiescere, & unde spectare licet pomarium & aviculas nostras. Hic in extremo angulo prati videtis aliud ædificiolum, ubi cænamus nonnunquam æstivis mensibus, & ubi curatur, si quem forte è familiaribus corripuerit morbus ob contagium formidabilis. Ti. Quidam negant hujusmodi morbos esse vitandos. Eu. Cur ergò vitant foveam aut venenum? An hòc minus timent, quia non vident? Nec basilisci venenum videtur, quod afflat oculis. Ubi res poscat, non dubitem pro necessariis venire in vitæ discrimen. Sine causa subire vitæ periculum, temeritas est; alios in vitæ periculum adducere, crudelitas. Sunt & alia quædam non injucunda spectatu; ea mandabo uxori ut oftendat, Manete hîc vel totum tricuum, & hanc domum putate esse vestram. Pascite oculos, pascite animos. Nam me negotia quædam aliò vocant. Est equitandum in pagos aliquot vicinos. Ti. Ob rem pecuniariam? Eu. Ego tales amicos non relinquerem pecuniæ gratiâ. Ti. Fortassis venatio parata est alicubi. Eu. Plane venatio est: sed aliud venor quam apros aut cervos. Ti. Quid igitur? Eu. Dicam; in uno pago decumbit amicus quidam non fine periculo vitæ. Nam corpori metuit medicus: ego magis metuo animæ illius. Siquidem mihi videtur parum rectè compositus ad emigrandum, sicut dignum est Christiano. Huic adero meis hortatibus, ut, fi moriatur, five revalescat, bono ipsius fiat. In altero dissidium acre natum est inter duos, non malos quidem illos, sed tamen pervicacis ingenii viros. Quod fi exasperetur, vereor ne plures secum trahat in-confortium fimultatis. Adnitar totis viribus ut hos redigam in gratiam. Nam utrique sum veteri necessitudine junctus. Hæc funt quæ venor. Quod si venatio suc- i Id est, Fefcesserit ex animi sententia, simul hic celebrabimus (b) exivina ta sive epn-Ti. Pia venatio. Precamur ut tibi pro Delia Christus improvidoaspiret. Eu. Hanc prædam ego malim, quam obvenire via adepta.

mihi hæreditate bis mille ducatos. Ti. Mox rediturus? Ex. Non nisi tentatis omnibus: quare certum tempus non posfum præscribere. Vos interim meis perinde ac vestris fruamini, & valete. Ti. Dominus Jesu te seliciter deducat ac reducat.

ARGUMENTUM.

Apotheosis Capnionis (seu, de incomparabili heroe, Joanne Reuchlino, in Divorum numerum relato) decet quantum honoris viris debeatur egregiis, qui vigiliis suis bene meriti sunt de sindiis liberalibus.

Nec misere quisquam, qui bene vixit, obit.

POMPILIUS, BRASSICANUS.

· Petafus genus calceamenti grandioris, conveniens i tinerantibus. &â litera r, avti Kap-HEXITS.

Po. T Nde nobis (a) petafatus? Br. E Tubinga. Po. Nihilne isthic rei novæ? Br. Equidem demiror usque adeò mortales omnes teneri fiti quâdam rerum novarum. ego Lovanii (b) Camelum quendam audivi concionantem, fugiendum quicquid effet novum. Po. Vocem Camelo dignam! Dignus erat homo (si tamen homo fuit) qui nunb Camelum quam mutet veteres calceos, aut putre subligar, semper vedixit, detra- scatur putribus ovis, nec aliud bibat quam vappam. Br. At idem, nè sis inscius, non usque adeò delectatur rebus veteribus, ut malit jus pridianum quam recens. Po. Sed omisso Camelo, die fi quid novi affers. Br. Adfero quidem, fed, ut ille aiebat, malum. Po. Atqui isthuc ipsum olim erit vetus. Itâ fieri necesse est, ut, si omnia vetera sint bona, omnia nova mala, quæcunq; nunc bona funt, fuerint olim mala, & quæ nunc funt mala, fint olim futura bona. Br. Ita videtur juxta decretum Cameli. Imò consequitur, ut, qui olim adolescens fuit malus fatuus, quia recens, idem nunc fit bonus fatuus, quia senuit. Po. Sed age, prome quicquid est. Br. Egregius ille trilinguis eruditionis phænix Joannes Reuchlinus vita defunctus est. Po. Rem certam narras? Br. Certiorem quam vellem. Po. Sed quid isthuc mali, relictà posteris honestissimi nominis immortali memoria, ab hujus vitæ malis demigrare in confortium beatorum? Br. Quis isthuc tibi indicavit? Po. Res ipsa. Nec enim potest aliter mori, qui sic vixit. Br. At magis etiam isthuc diceres, si scias quod ego. Po. Quid-

Po. Quidnam obsecto? Br. Non est sas referre. Po. Quamobrem ? Br. Quia, qui credidit, stipulatus est arcani silentium. Po. Eâdem lege committe & mihi. Recipio tibi filentium optima fide. Br. Quanquam ista fides me jam sæpenumero fefellit, tamen age, committam; præfertim cum res fit ejus generis, ut expediat etiam esse notam bonis omnibus. Est Tubingæ quidam instituti Franciscani, vir omnibus habitus eximiæ sanctimoniæ, præterquam ipsi. Po. Magnum dicis argumentum veræ fanctimoniæ. Br. Agnosceres hominem, & fatereris verum, si nomen ederem. Po. Quid si divinem? Br. Licet. Po. Admove aurem. Br. Quid opus cum fimus foli ? Po. Ità mos est. Br. Is ipse est. Po. Est homo certissimæ sidei. Mihi (a) Sibyllæ solium erit quicquid ille di- a Sibylla xerit. Br. Audi igitur totum dialogum bona fide. Ægrota- Cumana bat noster Reuchlinus satis quidem periculose, sed ità ut scribebat obona spes effet fore ut revalesceret; vir dignus qui nun- liis. Unde quam senesceret, ægrotaret, aut moreretur. Mane visebam Juvenalis; meum Franciscanum, ut animi mei molestiam oratione Gredite me fua leniret. Nam ægrotabam una cum ægrotante amico, recitare Siquem amabam ut patrem. Po. (b) Phy! quis illum usquam bylla; id eft, non amavit, nisi vir pessimus? Br. Hic Franciscanus meus, rem certissimam. Quod Brassicane, inquit, emove penitus ex animo mœrorem omnem : Reuchlinus noster desiit ægrotare. Quid inquam, lud, E tripode an subitò revaluit? Nam ante biduum non admodum læta dicum puta. promittebant medici. Tum ille, Revaluit inquit, sed ità, b Interjectio ut potthac non sit illi formidanda valetudo adversa. Noli nis. flere (nam videbat erumpentes lachrymas) priusquam audias rem omnem. Sex dies funt, quod hominem non inviferam, séd tamen quotidianis precibus illius falutem Domino commendabam. Hodierna nocte, cum me à matutinis hymnis in strato composuissem, blandus quidem miniméque gravis somnus obrepsit. Po. Nescio quid læti mihi præsagit animus. Br. Non est tibi læva mens. Visus sum mihi inquit, confistere ad ponticulum quendam, per quem transitus erat in pratum quoddam longè amænissimum. Adeò blandiebatur oculis graminum & frondium plusquam smaragdinus viror, fic arridebant incredibili colorum varietate flosculorum stellulæ; sic spirabant omnia, ut, quod erat pratorum citra rivum, quo dirimebatur felicissimus ille campus, nec vivere nec virere videretur, fed mortua, inamæna, putidaque esse omnia. Atque interim, dum totus fum in eo spectaculo, commodum præterierat Reuchlinus; præteriens Hebraice precatus est pacem. Jam medium pontis transierat prius

a Ell ftercus humanum. * Samfucinum inguen tum idem cum amiracino. + Foliatum unguenti genus, de quo Iuvenalis, ata paranb Thymiama Suffitus est.

quam fentirem: parantem accurrere respiciens vetuit. Nondum fas, inquit. Quinto abbinc anno nos sequêris. rim eorum quæ aguntur testis ac spectator assistito. ego. Nudus erat, inquam, Reuchlinus, an vestitus; solus, an comitatus? Vestium, inquit nihil habebat, præter unam candidiffimam: Damascenam esse dixisses, candore mirè lucido. Ponè sequebatur puer incredibili specie alatus; suspicabar illius esse genium bonum. Po. Sed nullusne comitabatur genius malus? Br. Imo aliquot, ut Franciscanus ille arbitrabatur. Procul, inquit, à tergo sequebantur aves aliquot pennis cætera nigris, nisi quod explicatu alarum gilvas verius quam candidas plumas oftenderent. Picæ, inquit, videri poterant colore & voce, nifi quod fingulæ fedecim picas æquarent magnitudine corporis, nihilo minores vulturibus, cristam geltantes vertice, rostris & unguibus aduneis, ventre prominente. Harpyiæ videri poterant, si tres modo suissent. Po. Quid moliebantur istæ furiæ? Br Procul, inquit, obstrepebant heroi Reuchlino, & impetituræ videbantur, fi licuisset. Po. Qui minus licuit? Br. Quia versus Reuchlinus, objecta manu crucis imaginem exprimens, Abite, inquit, quo dignum est, malæ peites. Satis sit vobis negotium facessere mortalibus, in me jam, immortalibus adscriptum, nihil habet juris vestra dementia. Vix ea dixerat, inquit Franciscanus, mox abierunt fædissimæ volucres, sed relicto sætore, ad quam collatum (a) oletum videri posset * samsucinum, aut † foliatum. Dejerabat se citius vel ad inferos descensurum, quam sustineret iterum afflari tali (b) thymiamate. Po. Male fit ille pestibus. Br. Sed audi cætera quæ narravit mihi Franciscanus. Dum hæc intentus contemplor, inquit, jam ponti vicinus erat Divus Hieronymus, qui Reuchlinum hisce verbis compellabat : Salve, collega sanctissime. Datum mibi est boc negotium, ut te exceptum deducam in confortium cælitum, quod tuis-san-Mechis foli- Etissimis laboribus destinavit divina benignitas. Simulque vestem protulit, quâ Reuchlinum induit. Tum ego, Dic, inquam, mihi, quo cultu, quave specie videbatur Hieronymus? Eratne tam fenilis, quam illum pingunt? aut cucullam habebat, aut galerum, aut pallium Cardinalitium, aut leonem comitem? Ad hæc ille, Nihil, inquit, istiusmodi. Species erat amœna, quæ sic ætatem testabatur, ut nihil haberet squaloris, dignitatis plurimum. Quorsum autem illic opus erat comite leone, quem illi pictores adjunxerunt? Vestem gerebat ad talos usque demissam; crystallum diceres pellucidam. Ejusdem erat formæ, quam Reuchlino tradidit.

OH-

nte-

Hîc

us,

am

icipi-

ba-

ar-

uot

ius po-

ua-

cri-

itre

nt.

pe--

et.

ctâ

um

us, fira

int

(a) bat

m

Sed

in-

ie-

ve,

te

772-

ue in-

is?

12-

m

be-

1a-

lic

t?

res lit.

ota

Tota undique picta erat linguis triplici colorum varietate. Quædam (a) pyropon præ se serebant, nonnullæ smarag- a Lapides dum, tertiæ sapphirum. Pellucebant omnia, nec mediocrem sunt sucigratiam addebat ordo. Po. Conjicio id fuisse insigne trium linguarum, quas calluerunt. Br. Non est dubium. Nam & fimbriæ, ut aiebat, trium linguarum literis triplici colore distinctis visebantur inscriptæ. Po. Num incomitatus aderat Hieronymus? Br. Incomitatus, inquis? Totus ille campus obsidebatur myriadibus Geniorum, nec aliter oppleverant aërem totum, quam videmus in folis radiis volitare minuta corpuscula, quæ vocant (b) ατομα, si tamen à re tam hu- b Id est. mili hue ducenda est comparatio. Neque cœlum videre licuisset, neque campum, nisi pellucerent omnia. Po. Euge, Reuchlino gratulor. Quid deinde factum est? Br. Hieronymus; inquit, honoris gratia complexus dextrum Reuchlinum, deduxit in medium pratum. Ibi collis erat in medio prominens: in hujus vertice uterque alterum blando ofculo complexus est: atque interea vasto hiatu cœlum superne diduxit sese, majestatem quandam inenarrabilem exhibens, sic ut ad eam speciem cætera penè sorderent, quæ tamen antea videbantur esse mirifica. Po. Non possis aliquam imaginem nobis depingere? Br. Qui possim ego qui non vidi? Is qui vidit, negavit se ullis vocibus vel somnium rei posse depingere': tantum hoc aiebat, se vel millies mori paratum, si liceret iterum eo spectaculo quamlibet exiguo momento frui. Po. Quid tandem? Br. Ex hiatu cœli demissa est ingens columna igne pellucido, sed amœno: per eam in complexu duæ fanctissimæ animæ subvectæ sunt in cælum, choris angelicis tanta melodia delinientibus omnia, ut Franciscanus neget se unquam ejus voluptatis meminisse posse, quin erumpant lacrymæ. Sequuta est mira fragrantia. Ubi fomnus reliquit hominem, si tamen ille somnus dicendus est, erat dementi fimilis. Non credebat sese esse in cellula sua: requirebat pontem ac pratum fuum; nec aliud loqui, nec aliud cogitare poterat. Seniores ejus collegii, ubi fenserunt rem non esse sabulosam (nam compertum est eadem horâ terris excessisse Reuchlinum, quâ visio viro illi fanctissimo apparuit) concordibus animis egerunt gratias Deo, qui benefacta piorum præmiis amplissimis remunera-Po. Quid igitur superest, nisi ut sanctissimi viri nomen adscribamus calendario Sanctorum? Br. Id ego facturus eram, etiamfi nihil tale vidisset Franciscanus; & quidem aureis literis, proxime Divum Hieronymum. Po. Emoriar

ro pauci. re barbare dicunt, pro in numerum in canone vocato recenfeantur aliquot Dirumque nomina.

riar, nisi idem facturus sum in codice meo. Br. Quin & in a Lararium, meo (a) larario stabit aureus inter Divos selectos. Po. Stalocus ubi re-ponuntur Dii Penates, hoc Ponetur & in bibliothecâ Hieronymo proximus. Po. Addeest, domesti- tur & meæ. Br. Imo, si grati volunt esse, idem facient omei: & apud nes, qui colunt & amant linguas ac bonas literas, præserveteres sele-tim sacras. Po. Dignus est videlicet. Sed nihil te movet ille bantur præ- fcrupulus, quod nondum relatus est in numerum Divorum cipui, ii fue- auctoritate Romani pontificis? Br. Quis (b) canonizavit (fic rust nume- enim vocant) Divum Hieronymum? Quis Paulum? Quis b Canoniza- Virginem matrem? Utrorum memoria fanctior apud pios omnes? horum quos infignis pietas, quos ingenii vitæque monumenta commendant affectibus omnium: an Catharinæ Senensis, quam in Divarum numerum retulisse Divorum re fertur Pius, ejus nominis secundus, in gratiam ordinis & ferre. Quod urbis? Po. Vera prædicas. Ille demum verus cultus est, qui sponte cœlo dignus meritis desunctorum exhibetur, quorum beneficia perpetuò fentiuntur. Br. Quid igitur? Putas tu hujus viri mortem deplorandam? Diu vixit, fi vorum Diva- quid ea res facit ad felicitatem hominis. Reliquit nunquam intermoritura virtutis suæ monumenta. Benefactis consecravit nomen suum immortalitati. Nunc exemptus malis cœlo fruitur, & cum Hieronymo confabulatur. Po. At multa passus est in vità. Br. Sed plura passus est Divus Hieronymus. Felicitas est, ob bona pati à malis. Po. Fateor certe; ob optima à pessimis multa perpessus est Hieronymus. Br. Quod olim fecit Satanas per Scribas & Pharifæos in Dominum Jesum, hoc & nunc facit per Pharisaicos quosdam in optimos quósque viros, ac de genere mortalium suis vigiliis bene merentes. Nunc ille metit optimam messem pro semente, quam fecit. Interim nostræ partes erunt, illius memoriam habere sacrosanctam, illius nomen ferre laudibus, ac subinde illum salutare verbis hujusmodi, "O fancta anima, fis felix linguis, fis felix linguarum " cultoribus; faveto linguis fanctis, perdito malas linguas, " infectas veneno gehennæ. Po. Ita faciam, ac fedulo prædicabo cæteris, ut idem faciant. At non dubito multos futuros, qui precatiunculam aliquam desiderent, quandoquidem hoc receptum, quâ sanctissimi hercis memoriam celebrent. Br. Hoc dicis, quod ifti Collectam appellant? Po. Scilicet. Br. Hanc paraveram & ante mortem. Po. Recita, quæso. "-Br. Amator humani generis Deus, qui donum linguarum, ouò quondam Apostolos tuos ad Evangelii prædicatioin

a-

7.

e-

n-

rle

m

ic

is

03

le

a-

Te

&

t,

r, ?

fi

1-

is

13

lt

i-

or

7-

05

i-

n

-

n

)-

n

-

3,

n

mem per Spiritum tuum Sanctum cœlitus instruxeras, per se electum famulum tuum J. Reuchlinum, mundo revocasti; " da, ut omnibus linguis omnes ubiq; prædicent gloriam Filii " tui Jesu, ut confundas linguas pseudapostolorum, qui con- Cum can-" jurati substruunt impiam turrim Babel, tuam gloriam ob- didatus qui-" scurare conantes, dum suam student attollere : cum uni tibi dam, qui co-" debeatur omnis gloria, cum Jesu Filio tuo unigenito, Do- ci filius ha-bebatur, co-" mino nostro, & Spiritu Sancto, in æterna secula. Amen. ram Cicero-Po. Elegans profecto & pia precatio: dispeream, nisi mihi ne ab alio quotidie dicetur. Et hunc occursum mihi felicem duco, qui quopiamsufrem tam lætam ex te didicerim. Br. Isto gaudio diu fruere, teret : Cice-

fragium peac vale. Po. Vale tu quoque. Br. (a) Valebo, sed non coquus ro cavillans. Ego quoque,

inquit, tibi favebe, Jocus autem est in dictione ambigua, quoque & coce, quod ad pronunciationem attinet : unde liquet olim alium fuiffe sonum harum literarum q & c, quam nunc est. Quod si fuisset diversus, non erat jocus ex voce plura significante. Nunc litera e aliud sonat præcedens a, o, n, quam e, i, y, Quod idem fit in Græcis; cum ejus varietatis nulli vestuti Grammatici meminerint, quod equidem scium. Et Fabius in primo libro disputat q & k redundare; non redundarent autem si quid aliud sonarent quam c, nisi quod c adponitur aspiratio, quam rejiciunt q & k. Cæterum z adjunctum q evanescit, alioqui cotidie & quotidie non solum differrent scripturà, verùm etiam sono; quod se us esse licer ex Fabii verbis colligere, cap. de Orthographia. Porrò jocus Ciceronis, ad quem hic alluditur, refertur apud Quintilianum libro fexto, cap. de Rifu-

ARGUMENTUM.

Colloquium hoc procationem exhibet castissimam, philosophica multa jocis admissens: De non pracipitando conjugio; de desectu non solum corporum, sed multo magis animorum ; de firmitate conjugii; de non contrabendo conjugium fine confensu parentum ; de caste colendo matrimonio, de sande educando liberos. Anima est non ubi animat, sed ubi amat. Viri deformis descriptio. Conjugium virginitati pralatum: non capistrum, ut unigo. Affectus non adhibendi in confilium. Sed ratio.

PAMPHILUS, MARIA.

Pa. Alve crudelis, falve ferrea, falve adamantina. Ma. Salve tandem & tu, Pamphile, quoties & quantum voles, & quocunque libet nomine, fed interim mihi videris oblitus nominis mei: Maria vocor. Pa. At Martiam dici Ma. Quid ità, quæso? Quid mihi cum Marte? Pa. Quia quemadmodum illi Deo pro ludo est homines interficere, ità & tibi; nifi quòd tu, Marte crudelior, occidis etiam amantem. Ma. Bona verba. Ubinam strages ista mortalium, quos ego occidi? Ubi fanguis interfectorum? Pa. Unum cadaver vides exanime, si modò me vides. Ma. Quid ego audio? Mortuus loqueris, & obambulas? Utinam mihi nunquam occurrant umbræ formidabiliores. Pa. Ludis tu quidem, tamen interim miserum exanimas, & crudelius occidis, quam si confoderes telo. Nunc longo cruciatu excarnificor cursum abortierunt? Pa. Atqui pallor arguit exsanguem

magis, quam ulla fit umbra. Ma. Atqui iste pallor tinctus est viola. Sic palles ut cerasum maturescens, aut uva purpurascens. Pa. Satis procaciter rides miserum. Ma. Atqui, si mihi non credis, admove speculum. Pa. Non optarim ali-

ud speculum; nec arbitror esse clarius ullum, quam in quo

me nunc contemplor. Ma. Quod speculum mihi narras? Pa.

Oculos tuos. Ma. Argutator, ut semper tui similis es! Sed

unde doces esse exanimem te? An cibum capiunt umbræ?

Pa. Capiunt, sed insipidum, qualem ego. Ma. Quibus igitur

te

ir

n

c

n

h

N

F

ti

C

fi

fi

1

f

'n

d

1

a

1

tem

vescuntur? Pa. Malvis, porris, & lupinis. Ma. Atqui tu non abstines à capis & perdicibus. Pa. Verum; sed interim nihilo plus fapiunt palato meo, quam fi malvis vesecrer, aut betis absque pipere, vino, & aceto. Ma. O te miserum! & tamen interim obefulus es. An & loquuntur exanimes? Pa. Sic ut ego, voce perquam exili. Ma. Atqui nuper, cum audirem të convitiantem rivali tuo, vox non erat admodum Sed obsecro te, num etiam ambulant umbræ? num vestiuntur? num dormiunt? Ha. Etiam coëunt, sed suo more. Ma. Næ tu suavis nugator es. Pa. Sed quid dices, si argumentis * Achilleis evincam & me esse mortuum, & te esse homicidam? Ma. Absit omen, Pamphile; sed aggredere sophisma. Pa. Primum, illud mihi donabis, opinor, mortem nihil aliud effe quam abductionem animæ à corpore. Ma. Largior. Pa. Sed ità, ut ne reposcas quod dederis. Ma. Non fiet. P. Tum haud inficiaberis eum, qui alteri adimit animam, homicidam esse. Ma. Accedo. Pa. Concedes & illud, qued à gravissimis auctoribus dictum, tot seculorum suffragiis comprobatum est, animam hominis non illic esse ubi animat, sed ubi amat. Ma. Isthuc explana crassius, non enim fatis assequor quid velis. Pa. Et hoc sum infelicior, quod isthuc non æque sentis atque ego. Ma. Fac ut sentiam, Pa. Eadem opera fac ut sentiat adamas. Ma. quidem puella fum, non lapis. Pa. Verum: fed adamante durior. Ma. Sed perge colligere. Pa. Qui corripiuntur afflatu divino, nec audiunt, nec vident, nec olfaciunt, nec fentiunt, etiamsi occidas. Ma. Audivi sané. Pa. Quid conjectas esse in cau-

sa? Ma. Die tu, philosophe. Pa. Nimirum quoniam animus est in cœlis, ubi habet quod vehementer amat, & abest à corpore. Ma. Quid tum postea? Pa. Quid tum, dura? Illud consequitur, & me esse mortuum, & te esse homicidiam. Mi. ubi est igitur-anima tua? Pa. Illic ubi amat. Ma. Quis au-

* Achilleum argumentum fortiffimum & irrefragabile eft apud Aristorelem, libro de Phylico auditu.

-

0

ī. d

n 1-

it

1-7.

1-

n

n

0

fi

te

2-

r-

e.

a.

it

1-

f-

Te

n

r,

n,

u-

a.

0, n-

u-

us

à

bu

ú.

u' m

tem ademit tibi animam? Quid suspiras? Dic libere: dices impune. Pa. Crudelissima quædam puella, quam ego tamen ne mortuus quidem odisse possum. Ma. Humanum ingenium! Sed cur illi vicissim non adimis suam animam, Par pari, quod aiunt, referens? Pa. Nihil me felicius, si quidem liceat facere permutationem, fic ut illius animus vi- Athenis cissim demigret in pectus meum, quemadmodum meus a- Arenpagitz nimus totus demigravit in corpus illius. Ma. At licetne mi- judicabant hi tecum vicissim sophistam agere? Pa. Sophistriam. Ma. de capitali-Num fieri potest, ut idem corpus sit animatum & exanime? dicule defle-Pa. Non eodem quidem tempore. Ma. Cum abest anima, cit vocem tum mortuum est corpus? Pa. Est. Ma. Nec animat nisi ad grammacum adest? Pa. Esto sané. Ma. Qui sit igitur, ut, cum ibi ticos. fit ubi amat, animet tamen corpus unde demigravit? Quod tyonum consi animat, etiam cum amat alibi, quomodo vocatur exani- citium erat, me corpus, quod animatum est? Pa. Argutare tu quidem quod apud Thermopysatis sophistice, sed me talibus pedicis non capies. Ani- las cogi solema, quæ moderatur utcunque corpus amantis, impropriè bat, ad quod dicitur anima, cum revera sint tenues quædam animæ re- duodecim liquiæ; non aliter quam odor rosarum manet in manu, eti- populi conam rosa submota. Ma. Difficile est, ut video, vulpem cape- sub Amphire laqueo. Sed illud responde; Nonne agit, qui occidit? Pa. Eyone Deu-Maximé. Ma. Et patitur qui occiditur? Pa. Scilicet. Ma. calionis filio. Qui fit igitur, ut, cum qui amat agat, quæ amatur patia- res, Perœtur, occidere dicatur quæ amatur; cum amans potius oc- bai, Bæoti, cîdat seipsum? Pa. Imò contrà, qui amat patitur, quæ ama- Magnetes, tur agit. Ma. Isthuc nunquam evinces apud (a) Areopagitas Achæi, Phthii, Mogrammaticos. Pa. At evincam apud (b) Amphictyones di- lienfes, Doalecticos. Ma. Verum ne graveris & illud respondere. Vo- lopes, Amolens amas, an nolens? Pa. Volens. Ma. Cum igitur liberum nes, Deiphi, Phocenfes. fit non amare, videtur homicida sui, quisquis amat, præter- sic & Dialeque jus accusat puellam. Pa. Atqui puella non ideo occî- eticorum dit quod amatur, sed quod non amat mutuum. Occidit varia sunt autem quisquis servare potest, nec servat. Ma. Quid si juve- c Circe filia nis amat inconcessam, hoc est, uxorem alienam, aut virginem Solis, infignis Vestalem? Num illa amabit mutuum, ut servet amantem? venesica. Pa. Sed hie juvenis amat quod amare fas piúmque est, atque venesicii geetiam æquum & bonum, & tamen occiditur. Quod fi leve nus, quo hoest homicidii crimen, & veneficii ream peragam. Ma. Ist- minesoculo-. huc prohibeant Superi. An (c) Circen quampiam ex me fa- rum maleficies? Pa. Aliquid & ista crudelius. Nam porcus aut ursus cio ad extreesse malim, quam, id quod nunc sum, exanimis. Ma. quo tan- arum termidem veneficii genere perdo homines? Pa. (d) Fascino. Ma. nos de iciun-

medetur omnibus morbis,

An igitur vis ut posthac abs te deflectam noxios oculos? Pa. Bona verba. Imò magis adflecte. Ma. Si mihi funt oculi fascinatores, qui fit ut non contabescant & cæteri quos obtueor? Itaque suspicor fascinum istud esse in tuis oculis, non in meis. Pa. Non sat tibi erat jugulare Pamphilum, ni insultes insuper? Ma. O lepidum mortuum! Sed quando parabuntur exequiæ? Pa. Opinione tuâ celeriùs, ni tufuccurras. Ma. Egon' rem tantam possum? Pa. Potes vel mortuum ad vitam revocare, idque minimo negotio. Ma. Herba quæ Si quis mihi porrigat (a) panacen. Pa. Nihil opus herbis, tantum redama. Quid autem facilius? Imo quid æquius? unde & no- Non aliter absolveris ab homicidii crimine. Ma. Apud men habet. quod tribunal peragar rea? Areopagitarum? Pa. Non, fed apud tribunal Veneris. Ma. Aiunt Deam effe placabilem. Pa. Imò nullius ira perinde formidabilis. Ma. Habet b Fulmen est (b) fulmen? Pa. Non. Ma. Habet tridentem? P Nequaquam. telum Jovis, Ma. Habet hastam? Pa. Minime, sed est Dea maris. Ma. Non tridens Ne- navigo. Pa. Sed habet puerum, Ma. Non est formidabilis zetas. Pa. Vindicem ac pervicacem. Ma. Quid is mihi faciet? Pa. Quid faciet? Prohibeant omnes Superi. Nolim enim illi malum ominari, cui bene volo. Ma. Tamen effare: nulla mihi superstitio est. Pa. Dicam ergó. Si hunc spreveris amantem, non omnino mutuo indignum amore, nisi fallor, ille fortasse, justu matris, immittet tibi pessimo veneno tinctum jaculum, ut in fordidum aliquem depereas, qui te tamen non redamet. Ma. Supplicium narras abominandum. Ego sanè vel mori præoptarim, quam perdite amare deformem, nec amore mutuo respondentem. Pa. Atqui nuper hujus fuit mali exemplum infigniter editum in puellam quandam. Ma. Ubi locorum? Pa. Aureliæ. Ma. Quot anni sunt? Pa. Quot anni? Vix funt menses decem. Ma. Puellæ quod erat nomen? Quid hæres? Pa. Nihil: novi tanquam te. Ma. Quin igitur edis nomen? Pa. Quia non placet omen. Utinam alio quovis nomine dicta fuisset. Idem habebat nomen quod tu. Ma. Pater quis erat? Pa. Vivit adhuc inter Jure-consultos præcipui nominis, re splendida. Ma. Adde nomen. Pa. Mauritius. Ma. Cognomen. Pa. Aglaius. Ma. Vivitne mater? Pa. Nuper reliquit Superos. Ma. Quo morbo periit? Pa. Quo morbo rogas? mœrore. Et pater, tametsi vir cum primis fortis, periclitabatur. Ma. Licètne scire matris quoque nomen? Pa. Maximé; Sophronam nemo non novit. Sed Fabulam rem quid fibi vult ista percontatio? an me putas apologum comminisci? Ma. Egon' de te suspicarer hoc? Hæc suspicio pronior

1

t

i

t

P

9

s!

·u-

103

lis.

ni

an-

tu. vel

Ma.

ois,

15 ? buc

on,

abibet

am.

Von

oilis iet ?

il-

ulla

eris llor,

tin-

i te

um. efor-

uper

uanunt?

quod Ma.

nam

guod

ultos Pa.

ater?

Pa.

cum quo-

Sed

mmi-

onior

eft

est in sexum nostrum: sed narra quid acciderit puellæ. Pa. Puella erat honesto loco nata, ut dixi, re lauta, forma perquam eleganti; quid multis? digna principe marito. Hujus nuptias ambiebat procus quidam, illi non dissimilis. Ma. Quo nomine? Pa. Hei mihi! offendor omine, Pamphilus & ille dictus est. Illa nihil non tentantem pertinacissimè sprevit. Juvenis dolore contabuit. Nec ità multo post, illa deperire cœpit in quendam, fimium verius quam hominem. Ma. Quid ais? Pa. Adeò perditè, ut fatis dici non queat. Ma. Tam elegans puella tam deformem? Pa. Vertice acuminato, raro capillitio, eoque lacero & impexo, furfure ac lendibus oppleto; a Defluvium pleramque cranii cutem nudaverunt (a) alopecia; oculis refu- capillorum, gis, naribus fimis ac furfum hiantibus, óre sparso, dentibus pu- morbus fcetridis, balbutiente linguâ, mento scabioso, scapulas deforma-dusbat gibbus, venter prominulus, crura vara. Ma. Therlitem quempiam mihi depingis. Pa. Imò aiunt illi non fuisse niti unam auriculam. Ma. Altera perierat illi fortasse in bello. Pa. Imò in pace. Ma. Quis hoc ausus est? Pa. Dionysius carnifex. Ma. Fortasse formæ inselicitatem pensabat res ampla domi. Pa. Imò decoxerat, ac plùs quàm animam debebat. Cum hoc marito tam infignis puella nunc degit ætatem, ac fubindè vapulat. Ma. Rem miseram narras. Pa. Sed veram. Sic visum b Deavin. est (b) Nemesi juvenis spreti contumeliam ulcisci. Ma. Ego dex insolem citius optarim extingui fulmine, quam talem ferre maritum. tiz. Pa. Ergò nè provoca Nemesim, & amantem redama. Ma. Siquidem isthuc satis est, redamo. Pa. Sed optarim istum amorem esse perpetuum ac proprium: conjugem ambio, non amicam. Ma. Neq; me id fugit, sed diu deliberandum est in eo quod semel coeptum rescindi non potest. Pa. Apud me quidem nimium diu deliberatum est. Ma. Vide autem ne tibi imponat amor, non optimus consultor. Nam cœcum esse ferunt. Pa. Sed oculatus, est qui ex judicio nascitur. Non ideo mihi talis videris, quod amem te; sed ideo te amo, quod talem te conspexerim. Ma. At vide, ne non satis me perspectam habeas. Si (c) calceum c Alludir al induisses, tum demum sentires qua parte te urgeret. Pa. (d) Ja- Æmilii, recienda est alea: quanquam ego multis auguriis colligo rem me- pudiatà liùs cessuram. Ma. Etiam augur es? Pa. Sum. Ma. Quibus igi- uxore. tur auguriis colligis? An volavit noctua? Pa. Illa volat stultis. d Jacere ale-Ma. An à dextris advolavit jugum columbarum? Pa. Nihil periculum. istiusmodi. Sed mihi jam annis aliquot perspecta est probitas tuorum parentum; ea primum avis est non pedima, è bonis prognatam esse. Neq; me clam est, quam salubribus monitis, quam fanctis exemplis apud hos fis instituta. Et plus est

dictum Pauli

a Id eft, re-

culet.

de Quod in fine acclamatur. Facile eft dicere Volo, duobus verbis contrahitur indiffolubile vinculum.

Ad hæc meis majoribus non omnino malis, ni fallor, jam olim cum tuis amicitia non vulgaris intercedit: quin & nos inter nos à teneris, quod aiunt, unquiculis noti sumus; nec malè convenit geniis nostris. Jam ætas inter nos, res, dignitas, nobilitas, inter utriusque parentes, penè paria sunt. Demum, quod est in amicitia præcipuum, tui mores mihi videntur non pessime quadrare ad meum ingenium. Potest enim per se præclarum esse, quod tamen non sit aptum. Quam mei vicissim tuo congruant, nescio. Hæ videlicet aves, mea lux, mihi promittunt fore inter nos felix, perpetuum ac lætum jucundumque connubium, modò nè tuus animus (a) mali ominis cantionem nobis occinat. Ma. Quam cantilenam optas? Pa. Ego præcinam, Sum tuus: tu fuccine, Sum tua. Ma. Brevis quidem cantiuncula, sed longum habet (b) epiphonema. Pa. Quid refert quam longum, modo lætum? Ma. Adeò mihi es invisus, ut nolim te committere, cujus in posterum pæniteat. Pa. Define male ominari. Ma. Fortassis volo; fed his alia tibi videbor, ubi morbus aut ætas hanc formam immutaverit. Pa. Nec hoc corpus, ô bona, semper erit æquè succulentum. Sed ego non contemplor tantum istud undique florens & elegans domicilium; hospitem magis adamo. Ma. Quem hospitem? Pa. Animum istum tuum, cujus decor semper cum ætate crescit. Ma. Næ tu plus quam Lynceus es, si istum perspicis per tot tectoria. Pa. Animum animo perspicio. Ad hæc in communibus liberis subinde repubescemus. Ma. Sed interim perit virginitas. Pa. Verum. Sed eho! dic mihi, fi tibi effet elegans promarium, optares illic nihil unquam gigni præter flores? an malles, delapsis floribus, videre arbores maturis pomis gravidas? Ma. Ut argutatur! Pa. Saltem illud responde; utrum est elegantius spectaculum, vitis humi jacens, & computrescens: an amplexa palum aut ulmum, eámque purpureis uvis degravans? Mo. Responde tu mihi vicissim; utrum spectaculum amœnius; rosa nitens & lactea in suo frutice; an decerpta digitis, ac paulatim marcescens? Pa. Ego rosam existimo feliciorem, quæ marcescit in hominis manu, delectans interim & oculos & nares, quam quæ senescit in frutice; nam & illic futurum erat ut marcesceret: quemadmodum selicius est vinum, quod bibitur antequam acescat. Quanquam non statim marcescit flos puellæ, si nupserit: imo video multas, quæ ante nuptias pallebant, languebant, ac velut extabescebant, ex congressu viri sic enituisse, ut tum demum florere

t

iı

ti

aı

n

te

q

u

ci.

bi

fer

ip

fo

an

lib

tu

n:

0-

OS

ec

u-

e-

/i-

m

ei

x,

m

ali

p-

la.

0-

la.

0-

fis

u-

IC-

uc

la.

or

us

no

u-

m.

il-

ofis

Ut

ti-

an

ra-

um

pta

mo

te-

am

fe-

am

deo

lut

um ere

Ma. Attamen favorabilis ac plaufibilis florere coperint. apud omnes est virginitas. Pa. Elegans quidem res puella virgo; fed quid juxta naturam prodigiofius anu virgine? Nisi matri tuæ defluxisset flos ille, nos istum flosculum non haberemus. Quod fi, ut spero, non sterile suerit nostrum conjugium, pro una virgine multas dabimus. Ma. Attamen aiunt rem Deo gratissimam esse castitatem. Pa. Et ideò castam puellam mihi cupio nubere, ut cum illa caste vivam. Magis erit animorum quam corporum conjugium. Gignemus reipublicæ, gignemus Christo. Quantulum aberit hoc matrimonium à virginitate? Et fortassis olim sic convivemus, quemadmodum vixit cum Maria Joseph. Sed interim discemus virginitatem? Non enim statim pervenitur ad fummum. Ma. Quid ego audio? Violanda virginitas, ut difcatur? Pa. Quidni? Quemadmodum, paulatim bibendo vinum parcius, discimus esse + abstemii. Uter tibi videtur + Qui non temperantior, qui in mediis deliciis accumbens abstinet, an bibunt viqui semotus ab iis quæ provocant intemperantiam? Ma. num, quasi Arbitror eum fortius temperantem, quem parata copia temeto. non potest corrumpere. Pa. Utri verius debetur laus castitatis? Eine qui semet exsecat; an qui membris integris tamen abstinet à Venere? Ma. Equidem posteriori meo calculo tribuerim laudem castitatis, priori dementiam. Pa. An qui voto adstricti abjurant matrimonium, nonne quodammodo exsecant sese? Ma. Videtur. Pa. Jam non est virtus non co-Ma. Annon est? Pa. Sic accipe. Si per se virtus esset non coire, vitium esset coire. Nunc incidit, ut vitium sit non coire, coire virtus. Ma. Quando hoc incidit? Pa. Quoties ab uxore jus suum petit maritus, præsertim si prolis amore quærit complexum. Ma. Quid, si lasciviat? non est sas negare? Pa. Fas est monere, vel rogare potius blandiùs, ut temperet: pernegare initanti fas non est. Quanquam hâc quidem in parte raras audio querelas maritorum de suis uxoribus. Ma. At dulcis est libertas. Pa. Imò gravis est sarcina virginitas. Ego tibi rex ero, tu mihi regina: imperabimus familiæ nostro arbitratu. An tibi videtur ista esse fervitus? Ma. Vulgus conjugium capistrum vocat. Pa. Sed ipsi vero capistro digni sunt, qui sic vocant. Die mihi, quæ- Conjugium so, an non animus tuus est alligatus corpori? Ma. Videtur. capitrum. Pa. Non alter quam avicula caveæ. Et tamen consule illum, an cupiat elle liber. Negabit, opinor. Quamobrem? Quia libenter est alligatus. Ma. Res est utrinque modica. Pa. Tantò tutior. Eam tu domi angebis parsimonia, quæ non sine causa

dicas. aligs

† Jocatur ridicule dixerat Juvenis, funt, nec futuri funt, plus aut minus felices funt.

meras curas secum adferunt liberi. Pa. Sed iidem innumeras voluptates, ac sæpenumero multo cum sænore reponunt parentibus officium. Ma. Misera quædam res est orbitas. Pa. An nunc orba non es? Quid autem opus in re dubiâ malè ominari? Die mihi utrum malles nunquam nasci, an nasci moritura? Ma. Equidem malim nasci moritura. Pa. Sic miserior est orbitas; quæ prolem nec habuit, nec habitura est; quemadmodum feliciores sunt qui vixerunt, quam qui nec nati funt, nec nascentur unquam. Ma. † Qui sunt in hoc, quod ifti, qui non sunt, nec erunt? Pa. Quanquam qui recusat ferre casus humanos, quibus omnes ex æquo sumus obnocum qui non xii, five plebei sumus, sive reges, is è vita migret oportet; & tamen quicquid acciderit, tu non feres nifi dimidium, ego majorem portionem in me transferam. Ità fi quid acciderit læti, gemina fiet voluptas; fi quid mali, focietas adimet dici non pos- dimidium ægritudinis. Mihi vero, si sata vocant, dulce suerit vel immori tuis complexibus. Ma. Faciliùs ferunt homines, quod juxta communes naturæ leges accidit : fed video quantò plus molestiarum adferunt nonnullis parentibus liberorum mores, quam mortes. Pa. Istius rei ne quid accidat, maxima ex parte in nobis fitum est, Ma. Qui sic? Pa. Quoniam ferè boni nascuntur ex bonis, quod ad indolem attinet. Neque enim è columbis nascuntur milvi. Da-Liberi unde bimus igitur operam, ut ipfi boni fimus. Deinde curabimus liberos nostros ab ipso statim lacte sanctis præceptis & opinionibus imbuendos. Plurimum refert, quid infundas rudi Ad hæc, curabimus ut domi habeant exemplum testulæ. vitæ, quod imitentur. Ma. Difficile est quod narras. Pa. Nec mirum; quia pulchrum est: atq; ob hoc ipsum tu quoque difficilis es. At tanto studiis acrioribus huc enitemur. Ma. Habebis fequacem materiam: tu vide, ut me formes fingasque. Pa. Sed interim pronuncia tria verba. Ma. Nihil facilius; sed verba, simulatque semel evolarint, non revolant. Dabo confilium utrique commodius. Ages cum tuis ac meis parentibus, ut utrorumque voluntate res transigatur. Pa. Ambire me jubes; tu potes tribus verbis rem certam reddere. Ma. An possim, nescio; mei juris non sum. Nec fine majorum auctoritate olim coibant conjugia. utcunque est, arbitror auspicatius fore nostrum conjugium. si parentum auctoritate coeat. Et vestrum est ambire; nobis decorum non est. Gaudet enim rapi virginitas, etiamsi nonnunquam vehementius amemus. Pa. Non pigebit ambire, mode

funt boni.

u-

ras

oa-

Da.

alè

an

Pa.

bi-

àm

unt

afat

no-

: &

ego

ide-

met

fuho-

Vi-

ibus

acfic ?

ndo-

Da-

mus opi-

rudi

olum Pa.

quo-

mur.

rmes

Ni-

n re-

cùm

ransicer-

Nec

rum,

gium,

nobis

nonnbire,

mode

modò nè me frustretur tuum unius suffragium. Ma. Non frustrabitur: bono animo esto, mi Pamphile. Pa. Tu mihi hic religiosior es, quam vellem. Ma. Imò tu tuum ipsius suffragium apud te priùs expende. Nec affectum istum tuum adhibe in confilium, sed rationem. Quod affectus decernita temporarium est: quod autem dictat ratio, perpetuò solet placere. Pa. Næ tu pulchrè philosopharis; itaque parere certum est tuis confiliis. Ma. Non pænituerit obsequii. Sed heus tu, incidit interim scrupulus, qui meum animum male habet. Pa. Valeant scrupuli. Ma. Vin' me nubere mortuo? Pa. Nequaquam, sed revixero. Ma. Amovisti scrupulum. Bene vale, mi Pamphile. Pa. Isthoc tu cura. Ma. Precor tibir lætam noctem. Quid suspiras? Pa. Lætam noctem, ais? Utinam largiare quod precaris. Ma. Ne quid præpropere; adbuc (a) tua messes in berba est. Pa. (b) Nihilne tui mecum a Ovidius. auferam? Ma. (c) Hunc pastillum, qui tibi cor exhilaret. A legete du-Pa. Adde faltem osculum. Ma. Cupio tibi virginitatem in chum, qua tegram & illibatam tradere. Pa. An osculum aliquid decer- herbascit, pit virginitati? Ma. Vis igitur ut aliis quoque largiar of- deinde fert cula ? Pa. Nequaquam: mihi servari volo mea oscula. aristas, tan-Ma. Tibi servo. Quanquam est aliud, cur in præsentia nec ad messem. ausim dare osculum. Pa. Quid isthuc? Ma. Ais tuum animum b Ambigue penè totum demigraffe in corpus meum, in tuo quam mi- dictum. nimum superesse; vereor itaque nè in osculo hoc ipsum, genitivus à quod in te superest, transiliat in me, tuque jam totus fias ex- ta, petit of animis. Accipe igitur dextram, mutui amoris fymbolum, culum; fi à ac bene vale. Tu gnaviter rem gere. Ego interim Christum tuem, petit ac bene vale. Tu gnaviter rem gere. comprecabor, ut, quod agitur, utrique nostrum velit esse fe- la secus inlix ac fauftum.

ARGUMENTUM.

Virgo akhorrens à nuptiis sieri vult monacha. Suadetur in contrarium, ut fuis hac in re moderetur affectibus, neque invitis parentibus tentet quippiam; potins ut nubat. Virginitas enim potest effe in vita conjugali. Mores monachorum in canobiis fuis perstring untur. Liberi unde dicantur. Detesiatur plagiaries istes, qui adolescentes & puellas in monasteria pelliciunt, quasi confecta, nulla alibi daretur salus: unde multa selicissima ingenia sepeliuntur viva. quam ma

EUBULUS, CATHARINA.

Audeo tandem finitam effe cœnam, ut liceat frui ratius Pa-I hac deambulatione, qua nihil amænius. Ca. Et me filles Rufillas jam tædebat fessionis. Eu. Quam vernat, quam arridet oles, Gorgoundique mundus! Hæc nimirum est illius adolescentia. nins hircum-Cath. Sic est. Eu. At cur tuum ver non æque arridet?

dem flavescit terpretatur quam ille fenferat. Ovid. Ulterins nil habet illo c Paftillus eft fphærula ex odoribus quam manibus circumferunt. Ho-

a Deponit magiftratum, qui fe abdicat magistram; dequi certat; & deponit qui iem fuam fervandam tradit alienæ fidei. SicHoratius, Qui quid hates, age, depone tutis antibus.

alio vultu quam soleo? Eu. Vis ostendam te tibi? Ca. Maximè. Eu. Vides hanc rosam sub imminentem noctem foliis contractioribus? Ca. Video. Quid tum postea? Eu. Talis est vultus tuus. Ca. Bella collatio. Eu. Si mihi parum credis, in hoc fonticulo contemplare teipsam. Quid sibi tandem volebant & inter coenandum ista tam crebra suspiria? . Ca. Desine percontari quod tuâ non refert scire. Eu. Imo mea refert maxime, qui non possum esse hilaris, nisi te quoque videam hilarem. Ecce autem iterum suspirium, hui! quam ex imo pectore ductum! Ca. Est quod angat animum, sed effari non est tutum. Eu. Mihi non dices, qui te chariorem habeo forore propriâ? Mea Catharina, nè verere; quicquid est rei, tuto (a) depones his auribus. Ca. Ut tuto dicam, Eu. Quî scis? vereor nè frustrà dicam non auxiliaturo. Si non re ipía, fortassis consilio consolandóque juvero. Ca. Non possum eloqui. Eu. Quid istuc est rei? odisti me? ponitpignus, Ca. Sic odi, mihi ut minus charus fit meus germanus; & tamen animus non fert ut eloquar. Eu. Fateberis igitur, fi divinaro? Quid tergiversaris? Promitte, alioqui non omittam urgere. Ca. Age, promitto. Eu. Prorsus ego non video quid tibi desit ad summam selicitatem. Ca. Utinam vera prædicares. Eu. Primum adest ipse flos ætatis. Nam, nisi fallor, agis annum jam decimum septimum. Ca. Sic est. Eu. Nondum igitur, opinor, discruciat te metus senectæ. Ca. Nihil minus. Eu. Adest forma nulla parte non felix. Est & istud præcipuum Dei donum. Ca. De forma, qualis qualis est, nec glorior nec queror. Eu. Tum color & habitudo corporis indicat te esse prospera valetudine, nisi quid est morbi occultioris. Ca. Nihil istiusmodi, gratia Deo. Eu. Fama est integra. Ca. Ità confido. Eu. Adest ingenium isto dignum corpore, felicissimum, & quale mihi optem ad liberales disciplinas. Ca. Si quod est, Dei munus est. Eu. Nec deest morum amabilis gratia, quam in felicissimis etiam formis non rarò defideramus. Ca. Optârim equidem mores me dignos. Eu. Multorum animos dejicit generis infelicitas: tibi parentes sunt & bene nati, & probi, & re lauta, & tui amantissimi. Ca. Hinc nihil queror. Eu. Quid multis? Ego mihi ex omnibus puellis, quas habet hæc regio, non deligerem aliam sponsam quam te, si quod sidus mihi prosperum affulgeret. Ca. Nec ego deligerem alium sponsum, si placeret ullum conjugium. Eu. Et tamen magnum quiddam esse debet, quod sie discruciat animum tuum. Ca. Est omnino non leve.

leve. Eu. Non ægrè feres, si divinem? Ca. Jam pollicita fum. Eu. Expertus novi quanta crux fit amor. Age, fatere nunc, promissiti. Ca. Amor est in causa, sed non ejus generis, cujus tu suspicare. Eu. Quod genus tu mihi narras? Ca. Divina. Eu. Equidem consumpsi omnem divinationem meam. Et tamen non omittam hanc manum, donec extorsero quid sit. Ca. Ut violentus es! Eu. Depone in sinum meum, quicquid isthuc est curæ. Ca. Quando sic urges, dicam. Jam inde à teneris annis me mirus quidam affectus habe-Eu. Quis, obsecro? Ca. Ut adjungerer collegio sacrarum virginum. Eu. Ut fieres monacha? Ca. Sic habet. Eu. Hem! (a) pro thesauro carbones. Ca. Quid ais, Eubule? Eu. a Cum asind Nihil, mea lux, tussiebam. Sed perge dicere. Ca. Huic ani- invenitur, mo meo semper pertinacissimè restitere parentes. Eu. Audio. quam expe-Ca. Ego contrà precibus, blanditiis, lacrymis oppugnabam parentum pietatem. Eu. Res mira. Ca. Tandem, cum ego nullum facerem finem orandi, obsecrandi, obtestandi, lacrymandi, polliciti funt, ubi pervenissem ad annum decimum septimum, fele obtemperaturos voluntati meæ, fi modò tum idem perstaret animus. Venit is annus, manet idem animus, parentes tamen contra promissum pernegant. Hoc est quod discruciat animum meum. Aperui morbum meum; tu nunc medicum age, si quid potes. Eu. Primum, illud dabo confilium, fuavissima virgo, ut modereris affectibus tuis; &, si id non continget, quod vis, id velis quod possis. Ca. Emoriar, nisi, quod volo, assequar. Eu. Et unde cepisti istum fatalem affectum? Cs. Olim admodum puella ducta fum in quoddam virginum collegium, circumducebamur, oitendebantur omnia: placebant virgines vultibus nitentibus, videbantur angeli, in templo nitebant omnia, atque etiam fragrabant, nitebant horti cultissimi. Quid multis? Nihil non arridebat, quocunque vertebam oculos. Accedebant ad hæc blandissima virginum colloquia. Unam atq; alteram illic reperi, quâcum olim infantula lufitare consuevi. Ex eo tempore cœpit antmus ardere ejus vitæ defiderio. Eu. Non sum improbaturus facrarum virginum institutum; quanquam non omnia conducunt omnibus: sed, habitâ tui genii ratione, quem mihi videor ex vultu moribusque tuis collegisse, suaserim ut nubas marito tui fimili, tuæque domi novum instituas collegium, cujus maritus agat patrem, tu matrem. Ca. Emoriar citiùs, quam virginitatis propositum deseram. En. Res est egregia virginitas, si pura sit : sed nihil necesse est, ut hac gratia dedas te in collegium, unde non possis postea eximi. Licet

d

a.

?

8

fi

t-

11-

m

m,

ft.

æ.

Eft

lis

or-

rbi

eft

um

di-

no-

non

os.

pa-

an-

nihi

rem

af-

eret

denon

eve.

Monachi patres.

a Advenam professioam monaque illorum verba juravit. Allufum fimul ad locum

Mat. 23.

& Titulus meriti, qui folet addi in legatis aut in munere. E.go **I**cribendum arbitror, ellogium, ab imputando, quanquam reclamantibus codici-

Licet apud parentes virginitatem tueri tuam. Ca. Licet, at non perinde tutò. Eu. Imò, ut ego arbitror, aliquanto tutiùs quàm apud illos crassos, semper cibo distentos monachos. Nec enim castrati sunt, ne tu scis insciens. Patres vocantur, ac frequenter efficient ut hoc nomen vere competat in ipsos. Olim nusquam virgines honestius vivebant, quam apud parentes; nec alium habebant patrem, quam episcopum. Sed, obsecro, dic mihi, quod tibi collegium ex omnibus delegisti, cui te addicas in servitutem? Ca. Chrysercium. Eu. Agnosco, ædibus paternis vicinum. Ca. Rectè. Eu. Atqui pulchre novi totum hoc fodalitium; dignum verò ob quod patrem ac matrem, & cognatam tibi honestamque familiam repudies! Nam ille patriarcha jampridem & ætate, & vino, & natura delirus est; nec illi quicquam jam sapit præter vinum. Habet duos fodales se dignos, Joannem & Jodo-Quorum Joannes, ut fortaffe vir malus non est, ità nihil habet viri præter barbam; eruditionis nè pilum quidem, prudentiæ non multo plus. Jodocus adeò stupidus est, ut, nisi veste sacrà commendaretur, obambularet publicitus in cucullà fatui, cum auriculis ac tintinnabulis. Ca. Mihi videntur viri boni. Eu. Melius istos novi quam tu, mea Catharina. Isti fortasse sunt tibi patroni apud parentes, ut essicique ex Chri- ant te (a) proselytam suam. Ca. Jodocus maxime favet. Eu. O fautorem! Sed fac isthic nunc esse viros doctos ac bonem & feet- nos; cras erunt indocti ac mali: &, quicunque obtigerint, tibi erunt ferendi. Ca. Offendunt me in ædibus paternis crebra chorum, in- convivia, nec femper virginea funt, quæ illic dicuntur inter conjugatos, & aliquoties fit ut osculum negare non possim. Eu. Qui vitare studet quicquid offendit, is è vità migret oportet. Ità funt aures affuefaciendæ, ut audiant omnia, nec tamen nisi bona transmittant in animum. Parentes, opinor, permittunt tibi cubiculum peculiare. Ca. Maxime. Eu. Eò te subducas licebit, si quod convivium acciderit turbulentius. Et, dum illi potant ac nugantur, tu confabulare cum sponso tuo Christo; ora, psalle, gratias age. Non te inquinabit domus paterna, sed tu reddes eam puriorem. Ca. At tamen tutius est esse in sodalitio virginum. Eu. Non improbo castum sodalitium, nolim tamen te falli falsa imaginatione. Ubi illic versata fueris aliquamdiu, ubi propiùs inspexeris, fortassis non perinde nitebunt omnia, ut tibi quondam nitere videbantur. Nec omnes virgines funt, mihi crede, quæ velum habent. Ca. Bona verba. Eu. Imo bona verba funt, quæ vera funt, nisi fortasse (b) elogium, quod nos hactenus

at

tu-

na-

70-

etat

àm

ım.

de-

Eu.

qui

bon

am

no,

eter

do-

ità

qui-

eft,

itùs

vi-

tha-

fici-

vet.

bo-

tibi

ebra

in-

non

vitâ

om-

ites,

ime.

tur-

alare

in-

. At

im-

nagi-

piùs

tibi

mi-

bona

nos

enus

hactenus judicavimus esse Virgini matri proprium, ad plures transiit, ut dicantur & à partu virgines. Ca. Abominor. Eu. Quin insuper, nec alioqui inter illas virgines sunt omnia virginea. Ca. Non? Quamobrem, obsecro? Eu. Quia plures inveniuntur, quæ mores æmulentur (a) Sapphûs, quam quæ a Genitivus referant ingenium. Ca. Isthuc quid fit non fatis intelligo. est Gracus. Eu. Atque ideò hæc verba facio, nequando intelligas, mea hujus inge-Catharina. Ca. Attamen animus eò fertur; atque hinc colli- prædicatur, go hunc spiritum à Deo proficisci, quod tot jam annis per- sed mores severat, & indies fit acrior. Eu. Imò mihi hoc nomine suspe- infamantur, ctus est iste tuus spiritus, quod sic repugnant optimi paren- quod suerit tes. Afflasset & illorum animos Deus, si pium esset quod enim teste moliris. Sed istum spiritum hausisti ex illis nitoribus, quos significatum admodum puella vidîsti, ex blandis virginum alloquiis, ex affectu erga veteres fodales, ex cultu facro, ex ceremoniis fane quam speciosis, ex improbis hortatibus stultorum monachorum; & qui in hoc te venantur, ut largius potent. Sciunt patrem esse hberalem ac benignum: aut illum habebunt convivam, sed hâc lege, ut secum adserat vinum, quod decem strenuis potoribus sat sit: aut ipsi potabunt apud illum. Quare tibi fuerim auctor, ne quid novi tentes invitis parentibus, in quorum potestate nos Deus esse voluit. Ca. In hoc negotio pium est contemnere patrem ac matrem. Christi causa pium est alicubi negligere patrem ac matrem; neque enim piè faciat, qui, Christianus, patrem ethnicum, cujus omne vitæ præsidium pendeat à filio, deserat sinát- Quomodo que perire fame. Si nondum esses professa Christum in bap- negligendi tismo, & parentes vetarent te baptizari, piè faceres si Chri-Christum. flum præferres impiis parentibus. Aut si nunc parentes + Liberi unadigerent ad impietatem aut turpitudinem, contemnenda deeffet illorum auctoritas. Sed quid hoc ad collegium? Et do- vitutem nomi Christum habes. Natura dictat, Deus approbat, Paulus bilis ille mehortatur, leges humanæ fanciunt, ut filii obediant parenti- rito dicta bus: & tu te subduces ab auctoritate parentum optimorum, Francia. In ut pro vero patre te dedas factitio, & pro vera matre the & nonnullis adsciscas alienam; aut potius ut, pro parentibus, tibi domi- Germaniæ nos ac dominas adsciscas? Nam parentibus ità es obnoxia, partibus adut tamen te liberam esse velint. Unde & + liberi vocantur vorum gefilii-familias, quod absint à conditione servorum. Nunc nus. Venete pro liberà tendis ultrò servam reddere. Christiana ele- tiæ vendunmentia maxima ex parte submovit omnem illam veterum tur Mauri & servitutem, nisi quod (b) in paucis regionibus adhuc ejus aliter quam resident vestigia. At inventum est, sub prætextu religionis, boves.

huc eft fer-Maura, non

novum servitutis genus, ut nunc sane in plerisque monaste. riis vivitur. Nihil ibi licebit nisi ex præscripto; quicquid obvenerit tibi, illis accrescet; si quo pedem moveris, retraheris è fuga, perinde quasi parentem veneno necaveris. Quoque sit evidentior servitus, commutant vestem quam dedêre, parentes, &, ad exemplum priscum eorum qui olim fervos essent mercati, commutant nomen in Baptismo inditum, ac, pro Petro five Joanne, vocant Franciscum, aut Dominicum, aut Thomam. Petrus dedit nomen Christo, & Dominico initiandus vocatur Thomas. Si militaris servus abjiciat vestem à domino datam, videtur abdicâsse dominum; & nos applaudimus illi qui vestem accipit, quam Christus omnium dominus non dedit; & ob hanc mutatam graviùs punitur, quam fi centies abjiciat vestem imperatoris ac domini sui, quæ est mentis innocentia. Ca. Atqui hoc ipfum aiunt eximii meriti, fi quis se sponte dedit in hane fervitutem. Eu. Ista verò doctrina Pharisaica est. Paulus contrà docet, ut, qui liber vocatus sit, nè velit fieri servus; sed potius operam det, ut fiat liber. Atque hoc infelicior est servitus, quod pluribus dominis tibi ferviendum fit, quod plerumque stultis & improbis, quod incertis, ac subinde novis. Illud mihi responde: * Emancipant te leges à jure parentum? Ca. Nequaquam. Eu. Licétne igitur tibi emere aut vendere fundum invitis parentibus? Ca. Minimé, Eu. Unde igitur tibi jus, ut teipsam dedas nescio quibus, invitis parentibus? An non tu illis chariffima maximéqua propria es possessio ? Ca. In negotio pietatis cessant naturæ leges, Eu. Negotium pietatis potissimum agitur in Baptismo, hie tantum agitur de veste mutandà, deque genere vitæ, quod per se neque bonum est, neque malum. Jam illud mihi considera, quantum commoditatum simul amittas cum Nunc tibi liberum est in tuo cubiculo legere, orare, pfallere, quantum & quando gratum est animo tuo. Quod si tædet cubiculi, licet audire cantiones ecclesiasticas, adesse facris, audire facras conciones; & si quam vidematronam aut virginem egregiè probam, ex ejus colloquio fieri meliorem; si quem virum insigni probitate præditum, ex eo discere quod te reddat meliorem : licebit & concionatorem deligere, qui purissimé Christum doceat. Has res omnes, ex quibus præcipuus est profectus ad veram pietatem, amittis semel addicta collegio. Ca. Sed interim non ero monicha. Eu. Adhuc te movent nomina? Rem ipiam perpendito. Illi jactant obedientiam. Num ea laus tibi

* Hoc eft, rnanumittint, libere vivere faciunt. onaste.

icquid

retra-

averis. quam i olim

indiit Do-

to, &

fervus

domi-Chri-

graoris ac

oc iphane

aulus

; fed

it fer-

ple-

novis.

e pa-

emere

Eu.

nvitis

pro-

aturæ

aptil-

re vi-

illud

cum

gere,

tuo.

fiasti-

vide-

collo-

præ-

oit &

occat.

d vc-

inte-

Rem

laus

tibi

tibi deerit, si obedias parentibus tuis, quibus Deus jubet obediri? fi episcopo tuo, et pastori tuo? Num paupertatis, cum in parentum manibus fint omnia? Quanquam olim in facris virginibus præcipue laudabatur à fanctis viris liberalitas in pauperes, eam præstare non poterant, si nihil possidebant. Porrò castitati tuæ nihil decedet, etiamsi vivas apud parentes. Quid igitur superest? Velum, linea vestis ex intima versa in extimam, ceremoniæ quædam, quæ per fe nihil faciunt ad pietatem, neque quenquam commendant oculis Christi, qui spectat animi puritatem. Ca. Nova prædicas. Eu. Sed veriffima. Cum igitur non fis emancipata à jure parentum, cum tibi jus non sit vendendi vestem aut agrum; quomodo tibi jus facis dedendi te in servitutem alienam? Ca. Jus parentum, ut aiunt, non impedit ingressum religionis. Eu. In Baptismo nonne professa es religionem? Ca. Sum. En. Nonne religiosi sunt, quicunque sequuntur præcepta Christi? Ca. Maximé. Eu. Quæ est igitur ista nova religio, quæ facit irritum, quod & naturæ lex fanxit, & vetus lex docuit, & Evangelica lex* comprobavit, & Apostolica do-Etrin: confirmavit? Isthuc decretum non est à Deo proditum, sed in monachorum senatu repertum. Sic definiunt quidam & matrimonium esse ratum, quod, insciis aut etiam invitis parentibus, inter puerum & puellam per verba de præsenti (sic enim illi loquuntur) contractum est. Atqui istud dogma nec naturæ sensus approbat, nec veterum leges, nec Moses ipse, nec Evangelica aut Apostolica doctrina. Ca. An igitur putas mihi non effe fas nubere Christo, nisi comprobantibus parentibus? Eu. Jam, inquam, nupsisti Christo, & illi nupsimus omnes. Quæ bis nubit eidem viro? Tantum agitur de loco, de veste, de ceremoniis. has res non arbitror esse contemnendum jus parentum. Et propter Colvidendum est, nè, dum paras nubere Christo, (a) nubas ali-num, que is. Ca. At ifti prædicant nihil effe fanctius, quam hic con- non vivunt temnere parentes. Eu. Ab iffis igitur doctoribus exige, ut juxta reguproferant aliquem è facris libris locum, qui hoc doceat; bus nonnunquod fi non poterunt, jubeto eos ebibere calicem vini (a) quam, proh Belnensis; hoc poterunt. Ab impiis parentibus ad Christum dolor! una confugere, pietatis est. Sed à piis ad monachismum, hoc est nubit multis. (quod non raro usu venit) à probis ad improbos, quæ, rogo, pidum in pietas est? quanquam & olim ad Christum à Paganismo ducatu Burconversus idololatricus parentibus debebat obsequium, quate- gunda, ubi nus citra pietatis jacturam fieri poterat. Ca. Damnas igitur vina laudahoc totum vitæ institutum? Eu. Neguaquam. Verum quemadmodum

Ob a Hoc dicis legia virgilam in quitiffima.

admodum nemini suadere velim, ut, quæ se in hoc vitæ genus conjecerit, luctetur emergere: ità non dubitem hortari puellas omnes, præsertim indolis generosæ, nè se temere . co præcipitent, unde post sese non possunt explicare; præfertim cum in ipsis collegiis sæpè gravius periclitetur virginitas, ac domi præstare valeas, quicquid ibi præstatur, Ca. Urges tu quidem multis ac magnis argumentis, tamen hic affectus meus eximi non potest. Eu. Si non persuadeo, quod tamen optarim, faltem illud fac memineris, * Eubulum monuisse. Interim, pro meo in te amore, precor ut tuus iste & Buan con- affectus felicior fit meo confilio.

* Id eft, qui bene confulit, ab ed bene, filium.

ARGUMENTUM.

Virgo panitens ante peracliam professionem ad parentes suos domum revertit. Deteguntur hic menachorum prastigia, qui spectris & visis terrent & impellant rudes animos in fu. conobia.

EUBULUS, CATHARINA,

Ales janitrices mihi semper optarim. Ca. Et ego femper tales pulsatores. Eu. Sed vale, Cathorina. Ca. Quid ego audio? Valebo priusquam salveam? Eu. Non huc veni, ut te viderem lacrymantem. Quid fibi vult, quòd protinus, me conspecto, lacrymis suffusi sunt oculi? Ca. Quò fugis? mane, mane, inquam; fumam alium vultum, & ridebimus affatim. Eu. Quas aves hic video? Ca. Est illius collegii patriarcha. Nè subducito te, jam perpotârunt; accumbe paulisper; illo digresso confabulabimur nostro more. Eu. Age, obtemperabo tibi, quæ mihi noluisti. Nunc soli sumus, narra totam fabulam; malim enim ex te cognoscere. Ca.: Ex tot amicis, quos putabam sapere plurimum, nunc sentio nullum fuisse qui mihi prudentius ac senilius confilium dederit, quam tu omnium natu minimus. Eu. Dic mihi, quomodo expugnâsti parentum affectum? Ca. Primum improbis hortatibus monachorum ac monacharum, deinde etiam meis precibus ac blandimentis labefactatus est matris animus: pater nullo pacto quibat perpelli. Tandem omnibus admotis machinis, & hic victus atque oppressus est potius, quam affensit. Id factum est inter pocula, minitabantur homini malum exitium, si Christo suam sponsam pernegaret. Eu. O improbitatem stolidorum! Quid fit deinde? Ca. Servor triduo domi clam: interim semper aderant mulieres aliquot ejus collegii, quas illi Conversas vocant, hortatibus suis addentes animum, ut perfilterem in fancto proposito, ac solicitè caventes, nequa cognatarum aut sodalium adiret me

ge-

or-

ræ-

rgi-

Ca.

af-

ucd

mo-

ifte

rtit.

im-

ego

na.

lon

bou

Quò

ri-

ius

ac-

re.

fu-

ca.

n-

ım

10-

10-

m

s:

0-

m

ni

0

ri-

ot

d-

li-

ne æ

iere .

quæ mentem videretur mutatura. Interim adornabantur vestes, aliaque quæ ad convivium attinebant. Eu. Tibi quod interim erat animi? Num vacillabas? Ca. Non, sed passa sum quiddam tam horrendum, ut malim emori decies, quam iterum perpeti. Eu. Quæso, quid istuc erat? Ca. Non possum effari. Eu. Quod mihi dixeris, amico tuo dixeris. Ca. Promittis filentium? Eu. Id præstiturus eram, etiamsi nulla fuisses stipulata. Quasi verò me nondum noris. Ca. Apparuit mihi spectrum horribili specie. Eu. Is nimirum erat genius tuus malus, qui te eò instigabat. Ca. Prorsus opinor fuisse Cacodæmonem. Eu. Dic mihi, quæ species erat? Estne talis, qualis pingitur? rostro adunco, longis cornibus, Harpyarum unguibus, prælongâ caudâ? Ca. Tu ludis. At ego malim mihi terram dehiscere, quam denuò tale videre spectrum. Eu. Interim aderant mulieres illæ hortatrices? Ca. Non: nec unquam illis indicavi, tametsi valde sciscitantibus quid esset mali, cum me totam exanimatam offenderint. Eu. Vis tibi dicam quid fuerit? Ca. Si quidem potes. Eu. Illæ mulieres incantaverant te, vel potius excantaverant tibí cerebrum. Sed interim tu persistebas in sententia? Ca. Maxime; nam aiebant id multis accidere, qui se consecrant Christo; verum si primo illo congressu superetur tentator, post tranquilla fore omnia. Eu. Qua pompa producta es? Ca. Adornant me toto mundo meo, demittunt capillos: itaque non aliter quam nuptura sponso. Ex. + Cras- + Hoe dicit so monacho: hem! male sit huic tussi. Ca. Ex ædibus paternis clara luce deducor ad collegium, multis ad spectaculum concurrentibus. Eu. O scitos histriones! ut norunt agere suas fabulas simplici popello! Quot dies egisti in illo sancto virginum collegio! Ca. Ferme duodecim. Eu. Sed quæ res verterat animum tuum tam pertinacem? Ca. Non dicam quid fit, fed aliquid magni fuit. Post fex ab ingressu dies accerso matrem, obtestans, obsecrans, si me vivam vellet, ut me eximeret ab eo collegio. Illa reluctatur animo meo, & hortatur ad constantiam. Post accerso patrem. Ille etiam objurgat, addens se ægre vicisse suos affectus; ut vicissim nunc vincerem animum meum, nec hoc dedecus conciliarem fibi, quod refiliissem ab instituto. Tandem, ubi video me nihil proficere, respondeo parentibus, me, si ità jubeant, in gratiam illorum morituram: nam hoc mihi certum effe, nili mature eximerer. Hoc audito, reduxerunt domum. Eu. Bene habet, quòd maturè refilieris, priusquam servitutem æternam esses professa. Sed nondum audio quæ res mu-

ir P

n

d

in

f

il

t

b

de πομάζειν. & Latine comeffari, à comeden-& Vide Pro-

Sapie, ubi

quis suo ma-lo doctus fapit.

2 Comos Deus tarit animum tuum tam subito. Ca. Hoc nemo mortalium eft luxus in ex me scit hactenus, nec tu scies. Eu. Quid si divinem? Ca. Nec divinabis, fat scio: &, si divines, non dicam. Eu. Tametsi conjecto. Verum interim periit sumptus. Ca. Plus quòd est ge- quam quadraginta coronati. Eu. O (a) comessatores nuptiales! Gaudeo tamen periisse pecuniam, te nobis incolumi: vere. Non posthac ausculta melioribus confiliis. Ca. Ita faciam, &, cum enim dicitur piscatore, (b) ista sapiam.

ARGUMENTUM.

verbium Pifeatoriëlus
tradit, qua udmutuam conjugum benevolentiam alendam pertinent. Decefapit, ubi
landis maritorum vitiis; de non interrumpenda conjugum benevolentia; de sarciendis offensis; de corrigendis maritorum m ri'us; de ob'equiis ergamaritos. Ornatus mulierum qualis. Seipsam d honestat, qua maritum debonestat. Uxorem marito cedere aquum est. Irata uxore non irascendum marito, & contra. Concordia findendum, quoniam non detur jam consisto locus. Vitia novisse eportet conjugum, non odisse. Penes uxorem esse ut maritus sit bonus, qua debet esse jounda marito, observans illius affectum, quibus rebus vel irritetur vel deliniatur. Omnia placeant demi, eitus paretur quo delectatur. Si maritus fit triftis, uxor ne rideat; fi iratus blandiius alloquatur, aut fi entio concedat irafcenti. Abjque teftibus fit monicio. Methodus admonendi. Non querendum aliis, nisi parentibus mariti: aut amicis, qui su sprudentia mederi queant vitiis. Exemplum prudentis viri juvenculam uxorem morosam optime tractantis, delata ad focerum querela. Uxoris item prudencis, qua maritum fuum machantem Sua correxit humanitate. Item viri, qui uxorem percusserat iratus. Man-suctudine, comitate & officiis vincendi mariti. Non rixandum in lecto aut embiculo, sed curandum ut illic omnia festiva fint ac jucunda. Cestus Veneris morum eft fuavitas. Proles mutuam conciliat gratiam. Nibil famine divulfa marito. Sit semper memor reverentia viro debita.

2 Probe 20 Juaviter lob Rixofa. quod Socratis uxor Xantippe nobilitata.

(a) EULALIA, (b) XANTIPPE.

Eu. C'Alve multum, exoptassima mihi Xantippe. Xa. Salve tantundem, mihi charissima Eulalia. Vidêre mihi folito formosior. Eu. Itane statim me scommate excipis? Xa. Non profecto, sed ita mihi videris. Eu. Fortasse nova hoc vitio fit vestis commendat formam. Xa Rectè conjectas. Nihil jamdiu vidi elegantius. Suspicor pannum esse Britannicum. Eu. Lana Britannica est, tinctura Veneta. Xa. Mollities byffum superat. Quam verò blandus purpuræ color? Unde tibi tam egregium munus? Eu. Unde decet honestas matronas accipere, nisi à maritis suis? Xa. O te felicem, cui talis contigit sponsus! At ego vellem me nupfisse (c) sungo, cum meo nuberem Nicolao. Eu. Quid ita? quæso te. Tam citò malè convenit inter vos? Xa. Nec unquam conveniet cum tali. Vides quam sim pannosa: sic patitur uxorem suam incedere: dispeream, nisi sæpe pudet me prodire

e Ita appellamus homines fluitos ac nihiii.

lium

em?

Eu.

Plus

up-

mi:

cum

nulta ece-

mia;

quiis itum

scenjam

orem

s af-

lumi,

t; fi esti-

enti-

lum!

ad item

lan-

ant

ene-

mine

Sal-

ihi

is ?

ova

m-

ım. yf-

nde.

ro-

ta-

go,

te.

on-

10ire in

in publicum, cum video quam cultæ fint aliæ, quæ multo pauperioribus nupsere maritis. Eu. Matronarum ornatus non est in vestibus, aut reliquo corporis cultu, quemadmodum docet divus Petrus Apostolus (nam id audivi nuper in concione) sed in castis ac pudicis moribus, & in ornamentis animi. Meretrices coluntur oculis multorum. fatis cultæ fumus, fi placeamus uni marito. Xa. Sed interim ille bonus vir, tam in uxorem parcus, strenuè prodigit dotem, quam ex me non mediocrem accepit. Eu. Quibus rebus? Xa. Quibus ipfi visum fuerit; vino, scortis, alea. Eu. Bona yerba. Xa. Atqui fic res habet. Deinde, cum mihi temulentus ad multam noctem redit domum diu expectatus, distertit noctem totam, nonnunquam & lectum convomens, ut ne quid addam. Eu. (a) St! teipsam dehonestas, cum de- a Interjection honestas maritum. Xa. Emoriar, nisi mallem dormire cum est, innuens scropha, quam cum tali marito. Eu. Non tu tum istum ex- sic enim doccipis jurgio? Xa. Ita ut dignus est; sentit me non esse mu- ti legendum tam. Eu. Quid ille contrà? Xa. Initio reclamabat sævissimè, censent illud credens fore ut me fævis verbis protelaret. Eu. Nunquam- ex Phormione rixa incruduit usque ab verbera? Xa. Semel duntaxat ed Act. 5. Scen. incaluerat utrinque contentio, ut minimum res abfuerit à 1. Nones, obpugna. Eu. Quid ego audio? Xa. Librabat fustem, sævis in- Jecro, quem terim clamoribus intonans, ac dira minitans, Eu. Non ibi semper te esse metuebas tu? Xa. Imo vicissim ego corripiebam tripodem; Chr. St.! So. si contigisset me digito, sensisset mihi non deesse manus. Eu. 2 wid has Novum clypei genus. Deerat colus lanceæ vice. Xa. Senfif- metais fores? fet fibi cum viragine rem esse. Eu. Ah! mea Xantippe, non pro St. deita decet. Xa. Quid decet? Si ille me non habet pro uxore, pravatum nec illum habitura fum pro marito. Eu. At Paulus docet, elt. of. uxores oportere subditas esse viris cum omni reverentia. Et Petrus nobis exemplum proponit Saræ, quæ maritum fuum Abraham dominum appellabat. Xa. Audivi ista. Sed idem Paulus docet, ut viri diligant uxores suas, sicut Christus dilexit sponsam suam Ecclesiam. Meminerit ille officii sui, ego meminero mei. Eu. Sed tamen, ubi res in eum statum devenit, ut alteri cedendum sit, æquum est uxorem marito cedere. Xa. Si modò ille maritus est appellandus, qui me habet pro ancillà. Eu. Sed dic, mea Xantippe, post defiit minitari verbera? Xa. Defiit, & fapuit, alioqui vapulaffet. Eu. Sed tu non defiisti rixari cum illo? Xa. Nec definam. Eu. Quid ille interea? Xa. Quid? Nonnunquam dormit somnium hominis; interdum nihil aliud quâm ridet; aliquoties arripit testudinem, in qua vix tres habet fides;

filentium; Quo loco

eam quantum potest pulsans, mihi vociferanti obstrepit. Eu. Ea res male urit te? Xa. Sic ut dici vix possit. Aliquando vix tempero à manibus. Eu. Mea Xantippe, permittis mihi ut liberius loquar apud te? Xa. Permitto. Eu. Idem jus erit tibi apud me. Hoc certe postulat nostra necessitudo, ab ipsis penè incunabulis inter nos inita. Xa. Vera narras, nec ulla fodalium unquam charior fuit animo meo. Eu. Qualis qualis est tuus maritus, illud cogita, non esse jus permutandi. Olim immedicabilibus distidiis remedium extremum erat divortium: nunc hoe in totum ademptum est: usque ad extremum vitæ diem ille tuus sit maritus oportet, & tu illius uxor. Xa. Superi male faxint, qui jus hoc nobis ademerunt. Eu. Bona verba; fic visum est Christo. Xa. Vix credo. Eu. Sic habet. Nunc nihil superest, nisi ut uterque, ad alterius mores & ingenium accommodando fese, concordiæ studeatis. Xa. An ego possum illum resingere? Eu. Non minimum momenti est in uxoribus, quales sint mariti. Xu. Pulchre convenit tibi cum tuo? Eu. Nunc tranquilla omnia. Xa. Ergò turbarum nonnihil erat initio? Eu. Nihil unquam tempestatis: sed tamen, ut sit inter homines, nonnunquam nubeculæ quædam adoriebantur, quæ poterant gignere tempestatem, nisi commoditate morum suisset occurfum. Habet suos quisq; mores, & est sua cuique sententia : &, · Allust ad si verum fateri volumus, sunt sua cuiq; vitia, (a) quæ, si usquam, certe in matrimonio novisse oportet, non odisse. Xa. Recte mones. Eu. Fit autem frequenter, ut dissiliat benevoamicinoveris, lentia mutua inter maritum & uxorem, (b) antequam alter alteri fatis notus fit. Id est imprimis cavendum. Semel enim orta fimultate, ægre farcitur gratia, præsertim si res ad atrocia convitia processerit. Quæ glutino committuntur, si flatim concutias, facile distrahuntur: cæterum ubi ficcato glutino semel cohæserint, nihil fermius. Proinde in initio nihil non faciendum, ut inter uxorem & maritum coalescat, confirmeturque benevolentia. Id maxime fit obsequio, morumque commoditate. Nam benevolentia, quæ folâ formæ gratia conciliatur, ferme temporaria est. Xa. Sed narra nobis, obsecro, quibus artibus pertraxeris maritum ad tuos mores. Eu. Dicam in hoc, ut imiteris. Xa. Siqueam. Eu. Facillimum erit si velis; nec adhuc serum est: nam & ille juvenis est, & tu adhuc puella, ac nondum annus, opinor, expletus est à nuptiis. Xa. Vera prædicas. Eu. Dicam igitur, sed tacituræ. Xa. Maximé. Eu. (c) Illa prima cura fuit, ut in omnibus essem jucunda marito, ne quid esset quod illius animum

verficulum. proverbialem, Mores non oderis. b Hoc Plutarch. in Præceptis connubiali-

c Hac eadem Plutarch, in Præceptis connubialitrepit. iquanmittis Idem effitua nar-Eu. Te jus n exm est: ortet, oc no-. Xa. t uter-, con-Eu. nariti. quilla Nihil nonit gigoccuria : &, fi uf-Xa. enevon alter enim ad atur, fi ficcato initio lescat, , moormæ ra notuos u. Falle jur, exur, fed nit, ut

d illius imum

animum offenderet : observabam affectum ac fensum illius, a Ad vocem observabam & tempora, & quibus rebus deliniretur, quibus hominisequi irritaretur, quemadmodum facere folent ii, qui elephantos redduntur ac leones cicurant, aut fimilia animantia, quæ vi cogi non mitiores. possunt. Xa. Tale animal mihi domi est. Eu. Qui adeunt Poppysma fonius est elephantos, non gestant vestem candidam: nec puniceam, propemoqui tauros: quòd his coloribus compertum fit ea animantia num imitans efferari. Quemadmodum & tigres tympanorum sonitu sic ventris creaguntur in rabiem, ut seipsas dilanient. Et qui tractant equos pitum, qui sit habent (a) voces habent populares se della core aut mahabent (a) voces, habent poppyimata & palpum, aliaque, nibus apte quibus ferocientes mitigent. Quanto magis decet nos his complosis, artibus uti erga maritos, quibuscum nobis, velimus noli- non fine humore. Automus, per omnem vitam est tectum ac lectus communis? re Plin. ful-Xa. Perge quod coepisti. Eu. His animadversis, attemperabam getras adorame illi, cavens nè quid offensæ nasceretur. Xa. Quînam id re poppys-poteras? Eu. Primum in cura rerum domesticarum, quæ umolimconpeculiaris est provincia matronarum, advigilabam, non so- fensus erat, lum cavens, ne quid effet prætermiffum, verum etiam ut undeestillud omnia congruerent ad illius fensum, in rebus etiam minunpòs τὰς
tissimis. Xa. Quibus? Eu. Puta, si maritus hoc aut illo cibo
βροντὰς ἀpeculiariter delectetur, si cibus placeat hoc aut illo modo xoxipony coctus, fi lectus hoc aut illo modo stratus. Xa. At quo pa- De Palpo cto attemperares te ei qui domi non esset, aut esset ebrius? Horat. Cui Eu. Mane; (b) isthuc ibam. Si quando maritus videbatur reprecalcitrat. admodum triftis, nec effet appellandi tempus, nequaquam Palpari auridebam ac nugabar, quemadmodum nonnullæ mulieres tem est vola solent : sed sumebam & ipsa vultum submæstum ac solicitum. cutere ter-Quemadmodum enim speculum, si probum est, semper red- gum equi dit imaginem intuentis: ità decet matrem-familias ad affe-ctum mariti congruere; nè fit alacris illo mœrente, aut hila-eram dicturis illo commoto. Qued fi quando commotior erat, aut ra. Terentii blando sermone leniebam, aut filentio concedebam iracun- verba funt. diæ, donec, eâ (c) refrigeratâ, tempus se daret vel purgandi c Id est, ubi vel admonendi. Idem seciebam si quendo plus mano potre refrixit, sive vel admonendi. Idem faciebam fi quando plus æquo potus deferbuit. redibat domum, nec id temporis nisi jucunda loquebar illi: Ita Fabius, tantum blanditiis petrahebam ad lectum. Xa. Infelix verò refrigerato uxorem conditio, fi iratis, ebriis, & quicquid libet patran- amore. Sic & tibus maritis, tantum obsequentur. Eu. Quasi verò hoc non recanduisse sit mutuum obsequium. Coguntur & illi multa ferre in dicitur ira. moribus nostris. Est tamen tempus, cum in re seria fas est d'Idest, quali uxori monere virum, si quid est alicujus momenti; nam ad dissimulare levia præstat (d) connivere. Xa. Quod tandem? Eu. Cum tenon videre. crit animo vacuo, nec commotus, nec folicitus, nec potus, quod vides.

tum absque testibus blande monendus, vel rogandus potius, ut in hoc aut illo melius confulat rei, aut famæ, aut valetudini suæ. Atque hæc ipsa admonitio leporibus ac facetiis erit condienda. Nonnunquam præfatione ab illo stipulari foleo, ne mihi fuccenseret, si quid stulta mulier admonerem, quod ad illius honorem, aut valetudinem, aut falutem facere videretur. Ubi monuissem quæ volebam, amputavi sermonem illum, & ad alia jucundiora deflectebam. Est enim ferè hoc nostrum vitium, mea Xantippe, ut, semel exorsæ loqui, finem facere nequeamus. Xa. Aiunt. Eu. Illud imprimis cavebam, nè præsentibus aliis maritum objurgarem, aut nè quid querelarum domo efferrem. Faciliùs farcitur, si quid inter duos commissum est. Quod si quid exstiterit ejus generis, ut nec ferri possit, nec uxoris admonitione sanari, civilius est, ut uxor querelam deferat ad parentes & cognatos mariti, quam ad suos, & ita querelam temperet, ne videatur odisse maritum, sed vitium potius mariti. Nec tamen effutiat omnia; ut hic quoque tacitus agnoscat, & amet uxoris civilitatem. Xa. Philosopham esse oportet quæ ista præstet. Eu. Imo talibus factis maritos ad similem civilitatem invitabimus. Xa. Sunt quos nullà civilitate corrigas. Eu. Equidem non arbitror: sed fac esse. Primum, illud cogita, maritus ferendus est, qualis qualis est. Præstabilius igitur est ferre vel fui fimilem, vel paulò commodiorem factum nostra, civilitate, quam nostra sævitia pejorem indies. Quid si proferam maritos, qui simili civilitate correxerunt sponsas suas? Quanto magis decet nos idem præstare adverfus maritos? Xa. Narrabis igitur exemplum meo marito duxerat mo- diffimillimum. Eu. Est mihi familiaritas cum homine quorosam, quam dam nobili, docto, fingularique morum dexteritate. Is duxerat puellam virginem annos natam decem & feptem, ruri in parentum ædibus perpetuò educatam, ut nobiles ferrè gaudent habitare ruri ob venatum & aucupium. Rudem volebat ille, quo faciliùs illam ad suos mores fingeret. Cœpit cam instituere literis & musica, paulatimque affuefacere ut redderet ea quæ audisset in concione, cæterisque rebus formare, quæ post essent usui futuræ. Hæc, quoniam erant nova puellæ, quæ domi suæ fuerat in summo otio, & inter chus pro ira famulorum colloquia lususque educata, coperunt esse tadio. Detrectabat obsequium; &, cum maritus urgeret, illa fine tine loquen- fine flebat, nonnunquam & in terram abjiciebat sese, occipitium illidens solo, quasi mortem optans. Earum rerum cum nullus esset finis, maritus, dissimulato + stomacho, in-

Vir nobilis qui uxorem juvenculam fua emendavit prudentia.

+ Stomafrequentitlimè apud Latius.

rale-

etiis

ulari

rem,

ace-

fer-

nim

orfæ

pri-

quid ge-

C1-

atos

dea-

men

met

ifta

vili-

gas.

ilfud

ilius

rem

dies. runt

ver-

arito

-oup

ixe-

ri in

gau-

vo-

Cœ-

ace-

re-

rant

nter

dio.

fine

occi-

rum

in-

abat

vitabat uxorem, ut animi relaxandi gratia una proficiscerentur rus ad ædes foceri. Ibi lubens obtemperabat, uxor. Eò cùm ventum effet, maritus reliquit uxorem apud matrem & forores; ipse cum socero prodibat venatum. Ibi fubmotis testibus denarrat socero, se sperasse jucundam vitæ sociam; nunc habere perpetuo lacrymantem, ac sese discruciantem, nec ullis monitis sanabilem: orat ut sibi adsit in medendo filiæ morbo. Socer respondet (a) se semel non illi tradidiffe filiam; quod fi illa non obtemperaret verbis, bis, fed deuteretur suo jure, & verberibus eam emendaret. Tum ge- clarat totum ner, Novi, inquit, jus meum; sed malim eam tuâ vel arte vel filiz jus traauctoritate fanari; quam ad hoc extremum remedium ve- ditum sponnire. Socer pollicitus est se curaturum. Post unum atque alterum diem captat tempus ac locum, ut folus effet cum filia: ibi, vultu ad severitatem composito, incipit commemorare quam illa effet infelici forma, quam non amabilibus moribus, quam sæpe metuisset, ne nullum illi possit invenire maritum. At ego meo maximo labore, inquit, talem inveni tibi, qualem nulla non optaret fibi, quantumvis felix. Et tamen tu, non agnoscens quid pro te fecerim, nec intelligens te talem habere maritum, qui, nifi effet humaniffimus, vix te dignaretur habere in ancillarum numero, rebellas illi. Ne longum faciam, fic incanduit patris oratio, ut vix videretur manibus temperare. Est enim vir ingenio mirè vafro, qui (b) citra personam omnem posset quamhistriones avis agere comædiam. Ibi puella, partim metu, partim veritate commota, accidit ad patris genua, rogans ut præteri- bulas: pertorum vellet oblivisci, se in posterum memorem fore officii sona autem Ignovit pater, pollicitus se quoque fore patrem amantissimum, si, quod polliceretur, præstaret. Xa. Quid deinde? Eu. Puella digreffa à colloquio parentis redit in cubiculum, offendit maritum folum, accidit illi ad genua, & ait, Marite, hactenus non novi neq; te, neq; meipfam, posthac videbis me aliam factam; tantum obliviscere superiorum. Hanc vocem maritus excepit osculo, & omnia pollicitus est, si illa persisteret eo animo. Xa. Quid? perstitit? Eus Usque ad mortem, neque quicquam erat tam humile, quod illa non alacris ac volens obiret, volente marito. Tantus amor inter eos natus est & confirmatus. Post annos aliquot puella crebrò fibi gratulata est, quod contigisset tali marito nubere; qui nisi contigisset, Eram, inquit, omnium mulierum perditissima. Xa. Talium maritorum non minus rara est copia, quam alborum corvorum. Eu. Jam, fi molestum non est

est facies ap-

rectus prudentia uxo-

liquam qui ardenter amat, deperit in aliquam qui ardentiffimé.

& Protractaretur, quemadmodum bene habiti dicuntur. Ita Terent. Accipit hominem nemo melius.

a Inclinara ad fenium. Sic ea voce absolute usus d Id accidit Socrati. dicatur in periona Xantippes, rat Socraus.

Maritos cor- referam tibi quiddam de marito commoditate uxoris correcto, quod nuper accidit in hâc ipsa civitate. Xa. Nihil est quod agam, & perquam grata mihi est tua confabulatio. Eu. Est vir quidam non postremæ nobilitatis: is, ut solet hoc hominum genus, plerumque venabatur. Ruri incidit in puellam quandam, pauperrimæ mulierculæ filiam; in eam a Deperit a- cœpit (a) deperire homo jam provectioris ætatis; atque hujus gratia frequenter pernoctabat foris. Prætextus erat Uxor hujus, mulier infigni probitate, nescio venatio. quid suspicans, pervestigavit furta mariti sui, & eò prosecta, nescio quò, adiit casam illam rusticanam : expiscata est de toto negotio, ubi dormiret, unde biberet, quis esset apparatus convivii. Nihil erat ibi fupellectilis, sed mera paupertas. Abiit matrona domum, ac mox rediit, secum adducens lectum commodum & apparatum, vafa aliquot argentea: addidit pecuniam, admonens ut, fi quando redierit ille, tractarent eum civiliùs: dissimulans interim sese uxorem esse, ac sororem esse simulans. Post dies aliquot redit eò furtim maritus; videt auctam supellectilem, & apparatum lautiorem. Rogat unde his nitor infolitus. Aiunt, matronam quandam honestam illi cognatam hæc advexisse, ac mandasse ut honestiùs posthac (b) acciperetur. Illico tetigit animum illius suspicio, uxoris hoc esse factum. Reversus domum rogat, num illic fuisset, Illa non negat. Rogavit, & quo tandem confilio misisset eò supellectilem. Mi vir, inquit, assuetus es vitæ commodiori. Videbam illic te durius accipi; putabam esse officii mei, ut, quando ità tibi cordi est, lautiùs illic habeberis. Xa. O matronam nimium bonam! Ego citiùs pro lecto substravissem illi fasciculum urticarum ac tribulorum. Eu. Sed audi finem. Vir, perspectâ tantâ probitate, tantâq; mansuetudine conjugis suæ, nunquam deinde usus est furtivo concubitu; sed domi semet oblectavit cum sua. Scio tibi notum effe Gilbertum Batavum. Xa. Novi. Eu. Is, ut scis, florenti ætate duxit uxorem jam provectiorem ac (c) vergente ætate. Xa. Dotem fortasse duxit, non uxorem. Eu. Sic est. Is, fastidiens uxoris, adamabat mulierculam, cum est Suetoni- quâ se subinde oblectabat foris. Raro domi prandebat aut cœnabat. Quid tu hîc eras factura, Xantippe? Xa. Quid? ego illi adamatæ involâssem in capillos, & maritum exeuntem Quocircahoc ad illam (d) perfudissem lotio, ut sic unctus iret ad convivium. Eu. At quanto hæc prudentius? Invitabat mulierculam domum fuam, comiter accipiebat. Ità maritum quoq; fine vequæ uxor e- neficiis domum pertraxit. Et, fi quando foris cœnabat cum

illâ.

or-

eft

tio.

olet

t in

eam

que

erat

fcio

ecta,

de

ap-

pau-

ddu-

gen-

ille,

rem

t eò

tum

nam

dâffe

ani-

do-

t, &

in-

urius

i eft,

! E-

m ac

robi-

ufus

fuâ.

v. Is,

m ac

orem.

cum

t aut

Quid?

ntem

vium.

n doie ve-

t cum

illâ,

illa, misit ed missum aliquem elegantiorem, jubens ut suaviter viverent. Xa. Ego malim mori, quam esse lena mei mariti. Eu. Verum interim rem ipsam expende. Nonne hoc multò satius erat, quam si sævitia sua prorsus alienasset maritum; ac totam ætatem in jurgiis exegisset? Xa. Fateor minus esse mali; sed ego non possem. Eu. Unum adjiciam, atque ità discedam ab exemplis. Hic vicinus noster, vir probus & integer, sed paulò iracundior, quodam die pulsaverat uxorem fuam, fæminam laudatissimam. Ea se recepit in intimum conclave, atque illic lacrymans atque fingultiens decoquebat animi ægritudinem. Aliquanto post per occafionem eodem ingressus est maritus, reperit uxorem slentem. Quid, inquit, hie lacrymas ac fingultis puerorum more? Tum illa prudenter; Quid? inquit, an non hoc fatius, ut hic deplorem malum meum, quam si in via vociserer, quemadmodum folent aliæ mulieres? Hoc dicto tam uxorio fractus. ac victus hominis animus; datâ dextrâ, pollicitus est uxori se posthac nunquam in illam conjecturum manus; nec fecit. Xa. Ego idem impetravi à meo diversa ratione. Eu. Sed interim est inter vos bellum perpetuum. Xa. Quid igitur velles me facere? Eu. Primum (a) mussanda est tibi omnis injuria a Dissimumariti, & animus illius officiis, comitate, mansuetudine paulatim conciliandus: aut vinces tandem, aut certe multo com- renda, modiore utêris, quam nunc uteris. Xa. Ille ferocior est, quam ut ullis officiis mansuescat. Eu. Eja, ne dixeris; nulla est fera tam immanis, quin officiis cicuretur; nè desperes in homine. Fac periculum menses aliquot; me accusa, nisi senseris confilium hoo tibi fuisse bono. Sunt etiam quædam vitia, ad quæ tibi connivendum est. Illud ante omnia tibi cavendum censeo, nè quid rixæ moveas in cubiculo, aut in lecto: sed . curandum est, ut illic omnia sint festiva ac jucunda. Etenim si is locus, qui diluendis offensis sarciendæque gratiæ confecratus est, lite aut ægritudine quapiam (b) profanetur, b Sacra projam sublatum est omne remedium benevolentiæ reconcili- fanaridicunandæ. Sunt enim fæminæ quædam tam morofæ, ut in ipfo autem locus etiam coitu querantur ac rixentur, eámque voluptatem, quæ est dicatus diluere solet ex animis virorum si quid inerat molestiæ, mo- reconcilianrum fastidio reddant insuavem; pharmacum ipsum vitian- da benevotes, cum licuisset mederi offensis. Xa. Istud mihi frequen- Hac est senter accidit. Eu. Atqui tametsi semper est cavendum uxori, tentia Plunè quâ re molesta sit viro; tamen id maximè studere debet, tarchi in pracceptis ut in eo congressu se viro præbeat modis omnibus commo-conjugalidam & jucundam. Xa. Viro? mihi cum bellua res est. En. bus.

Mitte

Ceftus Vene-Tis. 4 Medicamentum, ut Pharmacon, Mison eft.

& Epidetus Icriplit unieuique rei quâ teneri poffit, alteram, quâ non potfit: unaquaq; re effe aliquid rurfum alitus arripit ansam maalteram. Huicitaque nihil non tolerabile.

c Alludit ad proverbialem verfum Tois EUTU-Ligar nas TOLLHVA Taidía.

Mitte male loqui: fere nostra culpa viri mali sunt. Sed ut ad rem redeam: qui versantur in priscis fabulis poëtarum, narrant Venerem (eam faciunt Deam connubii præsidem) habere cestum arte Vulcani confectum: in eo intextum esse quicquid est amatorii (a) medicamenti: eo se cingit, quoties congressura est cum marito. Xa. Fabulam audio. Eu. Verum: sed audi quid fibi velit fabula. Xa. Dic. Eu. Illud docet, uxorem omnem curam adhibere oportere, ut in congressu connubiali jucunda fit marito, quo recalescat ac redintegretur amor ille maritalis, & discutiatur ex animo, fi quid'erat offensionis aut tædii. Xa. Sed unde nobis cestus ille? Eu. Nihil opus veneficiis aut incantamentis. Nullum incantamentum efficacius, quam morum probitas cum suavitate conjuncta. Xa. Ego tali marito blandiri non possum. Eu. At hoc tuâ refert, ut definat esse talis. Si Circes artibus posfes maritum vertere in suem aut ursum, faceres? Xa. Nescio. Eu. Nescis? An malles habere suem maritum, quâm hominem? Xa. Equidem mallem hominem. Eu. Age, quid fi Circes artibus posses ex temulento reddere sobrium, ex produas esse an- digo frugalem, ex cessatore diligentem? Nonne faceres? fas; alteram, Xa. Plane facerem, sed unde mihi istæ artes? Eu. Atqui istas artes habes in te, si modò velis adhibere. Tuus, velis nolis, fit oportet. Quo meliorem eum redideris, hôc magis confulueris tibi. Tu tantum oculos habes defixos in illius vitia, fignificans in eaque tibi exaggerant odium; & (b) hâc ansâ tantum arripis illum, quâ teneri non potest. Illa potius contemplare quæ bona funt in illo, & hâc ansâ prehende illum, quà tequid incom- neri potest. Antequam illi nuberes, tempus erat expendenmodi. Stul- di quid haberet malorum. Oportebat enim non oculis folum, verum etiam auribus maritum deligere. Nunc medendi temlam, sapiens pus est, non accusandi. Xa. Quæ mulier auribus unquam cepit maritum? Eu. Oculis capit, quæ nihil aliud spectat quam corporis formam: auribus quæ diligenter observat, quid fama de illo prædicet. Xa. Pulchrè mones, sed serò. Eu. At non serum est studere corrigendo marito. Ad eam rem conducet, si quid pignoris ex te natum suerit viro. Xa. Jam natum est. Eu. Quando? Xa. Jampridem. Eu. Quot menses funt? Xa. Ferme septem. Eu. Quid ego audio? Tu nobis qui est apud (c) trimestris fœtûs jocum renovas? Xa. Nequaquam. Eu. Suetonium: Ita necesse est, si tempus à nuptiarum die supputas. Xa. Imò ante nuptias fuerat mihi cum eo colloquium, Eu. An ex colloquio nascuntur pueri? Xa. Fortè solam nactus cœpit alludere, titillans axillas ac latera, quò me provocaret ad riut

m,

m)

effe

oti-

Ve-

do-

effu gred'e-

lle?

can-

itate

. At

pof-

Ne-

uâm

aid fi

pro-

res ?

iftas

olis,

con-

vitia.

arri-

plare

là te-

nden-

olum,

tem-

quam

pectat

ervat,

fero.

n rem

. Jam

nenfes

nobis

Eu.

. Imò

x col-

pit al-

ad ri-

fum

fum. Ego, non ferens titillationem, me resupinabam in lectum: ille incumbens figebat oscula, nec satis scio quid egerit præterea: certè paucis post diebus uterus cœpit intumescere. Eu. I nunc, & maritum contemne; qui si lusitans gignit liberos, quid faciet cum ferio rem agat? Xa. Suspicor & nunc me gravidam esse. Eu. Euge! contigit (a) fe- a Sic Plantus lici fundo bonus cultor. Xa. Hâc in parte plus præstat, quàm fundam arat vellem. Eu. Ista querela tibi cum paucis uxoribus est com-alienum, de munis. Sed inter vos intercesserat pactum connubiale? Xa. adultero. Intercesserat. Eu. Levius igitur peccatum est. Estne proles mascula? Xa. Est. Eu. Illa vos rediget in gratiam, si tu vel paululum temet accommodes. Quid alii prædicant de tuo marito sodales, & quibuscum habet commercium foris? Xa. Prædicant eum esse moribus commodissimis, comem, liberalem, amicum amico. Eu. Et ista mihi bonam spem faciunt, illum fore qualem volumus. Xa. At mihi uni talis non est. Eu. Sed tu te illi præbeto, qualem dixi; méque pro (b) Eulalia voca Pseudolaliam, nisi tibi quoque talis esse cœ- b A bene loperit. Quin & illud cogita, illum adhuc juvenem esse, non- quendo nodum, opinor, egreffum annos viginti quatuor; nondum novit pfeudolalia quid fit effe patrem familias. Jam non est tibi cogitandum de a mendaci lodivortio. Xa. At frequenter cogitavi. Eu. Verum ea eogi- quasitate. tatio si quando tibi inciderit in mentem, primum reputa tecum, quam nihili res fit fæmina divulsa à viro. Summum decus matronæ est morigeram esse suo conjugi. Ità naturà comparatum est, ità voluit Deus, ut mulier tota pendeat à viro. Tantum cogita id quod res est; maritus est, alius non potest obtingere. Deinde veniat in mentem puellus ille duobus communis. Quid de illo statues? Auferes tecum? fraudabis maritum sua possessione. Relinques apud illum? spoliabis teipsam eo, quo nihil habes charius. Postremo, dic mihi, habesne quæ tibi male velint? Xa. Habeo (c) nover- c Non de cam germanam; præterea socrum huic simillimam. Eu. Adeò gente aut tibi male volunt? Xa. Cuperent extinctam. Eu. Et istæ tibi sed germafac ut in mentem veniant. Quid enim illis possis facere nam dixit gratius, quam si videant te divuliam à marito, viduam, imò veram. Noplus quam viduam vivere? Nam viduis licet alteri nubere. vercarum Xa. Equidem probo tuum confilium, sed tædet diuturni la- odisse priboris. Eu. At reputa quantum laborum sumpseris, prius vignos. quam hunc pfittacum docueris quædam humana verba fonare. Xa. Plurimum profectò. Eu. Et piget operam sumere in fingendo marito, quicum perpetuò suaviter degas ætatem? Quantum laboris sumunt homines, ut equum sibi commo-

dum reddant; & nos pigebit adlaborare ut maritis utamur commodioribus? Xa. Quid faciam? Eu. Jam dixi. Cura ut domi niteant omnia, 'nè quid fit molestiæ, quod illum exigat ex ædibus. Tu te illi comem præbe semper, interim memor reverentiæ cujusdam, quam uxor debet marito. fit tristitia, sed & absit petulantia: nec putida sis, nec lasciva. Sit apparatus domi lautus. Nosti palatum mariti: quod illi suavissimum est, id coquito. Quin etiam iis, quos ille amat, comem & affabilem te præbeto. Hos frequenter ad convivium voca. In convivio facito, ut læta plenáque hilaritatis fint omnia. Denique fi quando ille vino lætior pulfabit fuam testudinem, tu voce accinito. Sic assuefacies maritum manere domi, & minues impensas. Sic enim ille cogitabit tandem: Næ ego infigniter infanio, qui foris magna rei famæque jactura victitem cum scorto, quum domi habeam uxorem multò lepidiorem, meique amantiorem, apud quam nitidiùs ac lautiùs accipi liceat. Xa. An credis fuccessurum, si tentem? Eu. Me vide. Ad me respicito. Interim & maritum tuum aggrediar; admonebo & illum sui officii. Xa. Laudo confilium: at vide ne quid hujus rei suboleat ipsi; + misceret cælum terræ. Eu. Ne metue. Ità per ambages temperabo fermonem, ut ipfe mihi narret quid inter vos sit turbarum. Hoc sacto, meo more tractabo illum blandissime, &, ut spero, tradam eum tibi commodiorem. De te per occasionem mentiar, quam amanter de illo sis loquuta. Xa. Christus benè fortunet quod agimus. Eu. Aderit, modo nè defis tibi.

† De vehementi pertur batione dictum est Proverb. Juven. Licet & mare colo confundas, homo fum.

ARGUMENTUM.

Colloquium hat juvenum depingit infaniam ad bellum procurrentium, & pii Carthufiani vitam, qua fine studiorum amore non potest non effe triftis & inamana. Mores militum; mores & victus Carthusianorum. Consilium in vita genere deligendo. Cemmodi quid ex rasurá. Vestis ad duplicem usun adhibetur. Solitudinis commoditas, ut lectioni & meditationi vacemus. Milites profani ob vilem sepe mercedulam jugulant homines. Bellum quemodo gerendum. Periculum militia quotidianum.

MILES, CARTHUSIANUS.

Mi. C Alve, mi frater. Ca. Salve & tu, germane chariffime. Mi. Vix te agnosco. Ca. Adeóne consenui intra biennium? Mi. Non: sed caput rasum, nova vestis, faciunt, ut mihi videaris aliud quoddam animal. Ca. Itane nonagno-

mur agnosceres uxorem tuam, si tibi occurreret induta nova veste? ra ut Mi. Non, fi tali. Ca. At ego te probe agnosco: cui non exifolum vestis mutata est, verum etiam facies, totusque corerim poris habitus. Quot coloribus pictus es? Nulla avis æquè Abvariat plumas suas. Tum, quam omnia secta! quam nihil c lajuxta naturam aut morem communem! Adde tonsum verariti: ticem, barbam femirafam, fylvam quæ fupra labrum fupequos rius est perplexam, nec aliter hinc & hinc prominentem, enter quam solent in felibus pili longiores. Nec una cicatrix fœnáque davit vultum; ut (a) Samius quispiam literatus videri possis, a In cicaætior de quo jocus est proverbii. Mi. Sic decet redire è bello. tricolos Sed die mihi, erat hie tanta bonorum medicorum inopia? Proverb. facies m ille Ca. Quamobrem? Mi. Quia, nulli commiseris sanandum ades. foris cerebrum tuum, priusquam in hanc servitutem te præcipidomi tem dares. Ca. Itane videor infanisse? Mi. Maxime. Quid orem. erat necesse hic te (b) sepeliri ante tempus, cum esset unde b Alludit credis commodè viveres in mundo? Ca. An nunc non videor tibi huic quod . Inin mundo vivere? Mi. Non, per Jovem. Ca. Dic quamob- mundo morm fui rem. Mi. Quia non licet ambulare quò velis. Huic loco velut tui. as rei caveæ includeris. Adde rafuram, vestem prodigiosam, soli-. Ità tudinem, piscium perpetuum esum, ut mirer teipsum non quid verti in piscem. Ca. Si verterentur homines in omnia quiillum bus vescuntur, tu jampridem porcus esses: nam suilla soorem. les delectari. Mi. Non dubito quin jamdudum pœniteat te fis loinstituti: paucos enim comperio, quos non capiat pœnituderit, do. Ca. Hoc illis usu venit, qui se in hoc vitæ genus velut in puteum præcipitant : ego descendi sensim & consulto, priùs explorato meipso, perspectâque totà hujus vitæ ratione, jam annos natus viginti octo, quâ ætate fibi quisque notus esse potest. Quod ad locum attinet, tu quoque loco angusto concluderis, si totius mundi consideres amplitudi-, & pii nem. Nec refert quam spatiosus sit locus, modo nihil desit riftis & ad vitæ commoditatem. Multi raro aut nunquam exeunt onfilium civitatem, in quâ nati funt, qui, si vetarentur exire, magnoluplicem ni vaceperè fibi displicerent, & incideret illos mira libido relin-Bellum quendæ civitatis. Hic affectus vulgaris est, quo ego careo. Imaginor hic totum effe mundum, & hæc tabula mihi totum

> terrarum orbem repræsentat, quem ego cogitatione jucundiùs fimul & tutiùs perambulo, quam is qui navigavit ad

> novas insulas. Mi. Hic tu propemodum dicis verum. Ca.

Rasuram damnare non potes, qui volens tondearis utique

commoditatis gratia. Mihi rasura, si nihil aliud, certè red-

dit caput purius, ac fortasse salubrius. Venetiis quam multi

K 4

riffime. itra biaciunt, e non agnodigiosum vestis? Nonne tegit corpus? Ad duplicem usum adhibetur vestis, ut depellatur injuria cæli, eaque velet quæ pudor jubet tegi. An non hos ufus præbet hæc vestis? Sed offendit color. Quis color magis decet omnes Christianos, quam is qui datus est omnibus in Baptismo? Dictum est tibi quoque, Accipe vestem candidam. Hæc itaque vestis admonet me, quid promiserim in Baptismo; nimirum inno-

centiæ perpetuum studium. Porrò solitudinem si vocas turbæ fugam, hoc exemplum est non nostrûm, sed veterum prophétarum, atque etiam philosophorum Ethnicorum, & quibuscunque bonæ mentis cura fuit; imò poëtæ, astrologi, ac fimilibus artibus dediti, quoties aliquid magni ac fuprà vulgus hominum moliuntur, secessium quærere solent. autem voces hanc solitudinem? Unius amiculi confabulatio pellit folitudinis tædium. Hîc habeo fodales omnium rerum plus quam sedecim. Ad hæc intervisunt amici crebrius quam vellem, aut expedit; & tibi videor in folitudine vivere? Mi. At non semper licet cum his confabulari. Ca. Nec femper expedit. Atque hoc jucundior est confabulatio, quod o Juven. Vo- voluptatis gratiam augeat (a) interrupta copia. Mi. Non pessime conjectas. Nam mihi quoque suaviores sunt carnes revoluto Paschate post Quadragesimam. Ca. Nec interim tamen, cum maxime videor folus, defunt mihi confabulones, longè festiviores ac suaviores istis vulgaribus congerronibus. Mi. Ubi funt? Ca. Vides hic codicem Evangelicum? in hoc mecum fabulatur ille, qui, olim additus facundus comes in vià duobus discipulis proficiscentibus in Emauntem, effecit, ut non sentirent itineris laborem, sed sentirent dulcissimum cordis ardorem, inhiantes mellitis illius sermonibus. In hoc mihi loquitur Paulus, in hoc Esaias, cæterique prophetæ. Hic mecum confabulatur dulciffimus ille Chryfostomus, hic Basilius, hic Augustinus, hic Hieronymus, hic Cyprianus; cæterique non minus eruditi quam facundi doctores. An nôsti ullos tam amœnos confabulones, quos cum his conferas? An in tali fodalitio, quod mihi nunquam non adest, non reputas obrepere posse solitudinis tædium? Mi. Mihi frustrà loquerentur non intellecturo. Ca. Jam quid re-

> fert quibus rebus hoc corpusculum alatur? cui minimo satisfit, fi juxta naturam vivamus. Uter nostrûm habitior? tu. qui vesceris perdicibus, phasianis, & capis; an ego, qui vivo piscibus? Mi. Si tibi esset uxor, ut mihi est, minus haberes fucci. Ca. Et ideò sufficit quilibet cibus, & quantumvis exi-

impeates commendat rarior nins.

pro-

ilum

quæ

Sed

mos,

n est

reftis

nno-

ocas.

rum

1, &

rolo-

fuprà

Cur bula-

nium

ebri-

e vi-

Nec

quòd

Non

arnes

m ta-

ones,

nibus.

n? in

s co-

ntem,

dul-

nibus.

rique

Chry-

s, hîc li do-

quos

quam

? Mi. id re-

o fa-? tu,

VIVO

beres

s exiguus. guus. Mi. Sed interim agitas vitam Judaicam. Ca. Bona verba. Christianam si non assequimur, certe sequimur. Mi. In veste, cibo, preculis, exterisque ceremoniis ponitis fiduciam, neglecto studio pietatis evangelicæ. Ca. Quid alii faciant, non est meum judicare: ego his rebus nequaquam confido, minimumque tribuo; fed in animi puritate & in Christo colloco fiduciam. Mi. Cur igitur observas? Ca. Ut mihi pax fit cum fratribus meis, & nè cui quoquo modo fim offen-Nolim autem offendere quenquam ob hujufmodi res leviculas, quas nihil est negotii servare. Ut sumus homines quâcunque veste tecti, minutissimarum etiam rerum fimilitudo aut diffimilitudo conciliat aut dirimit concordiam. Rasum caput, aut vestis color, per se quidem non commendat me Deo. Sed quid diceret populus, fi comam alerem, aut tuam istam vestem sumerem? Reddidi tibi rationem mei confilii; nunc quæso ut mihi vicissim tui confilii rationem reddas, dicasque ubi cessarint omnes boni medici, cum, relictà domi uxore juvencula & liberis, proficiscereris in militiam, vili falario conductus ad jugulandos homines, idque tui quoque capitis periculo. Neque enim tibi res erat (a) cum fungis aut papaveribus, fed cum armatis viris. a Fungi fra-Utrum verò putas infeliciùs, jugulare Christianum hominem giles sunt; & ob mercedulam, à quo nunquam sis læsus, an teipsum simul, papavera so-& corpus & animam, in æternum exitium mittere? Mi. Fas baculo. est occidere hostem. Ca. Fortassis est, si impetat patriam tuam. Tum pium videri potest pugnare pro liberis & uxore, pro parentibus & amicis, pro (b) aris & focis, pro tran- b Verba funt quillitate publica. Quid isthuc ad tuam militiam merce- historicispenariam? ego, si periisses in hoc bello, non redemissem ani- culiaria. mam tuam vitiosa nuce. Mi. Non? Ca. Non, ità me Chri-fignificant stus bene amet. Jam utrum existimas durius obedire bono religionem viro, quem nos priorem vocamus, qui vocet ad preces, ad Deorum, per facram lectionem, ad doctrinam falutarem, ad pfallendum domesicam: Deo; an obedire barbaro cuipiam centurioni, qui sæpè nam focus magnis ac nocturnis itineribus vocet quò lubet, ac revocet; facer erat qui bombardarum ictibus objiciat, qui jubeat te stare loco, Laribus. aut occisurum, aut occidendum? Mi. Minus narras, quam res habeat, malorum. - Ca. Si quid ego deflexero à disciplina hujus instituti, pœna est admonitio, aut aliud leve quiddam: tibi, fi quid committas adversus leges imperatorias, autpendendum est, aut nudo inter intentatas in te lancearum cuspides eundum. Nam plecti capite beneficium est. Mi. Non possum refragari veris. Ca. Jam cultus ille satis indi-

cat, te non multum nummorum referre domum. Mi. Nummorum mihi jampridem nè pilus quidem fuit; imò multum æris alieni conflavi. Proindè huc deflexi, ut me instruas viatico. Ca. Utinam huc deflexisses, cum properares in sceleratam istam militiam. Sed unde tanta nuditas? Mi. Rogas unde? quicquid ex falario, quicquid ex prædationibus, facrilegiis, rapinis, furtis parare licuit, id totum absumebatur in vina, scorta, & aleam. Ca. O te miserum! Et interim uxorcula, cujus gratia Deus justit relinqui patrem & matrem, domi mœrebat deserta cum parvis liberis. Et interea tibi videbaris vivere, in tantis miseriis, in tantis sceleribus? Mi. Hoc fallebat fensum malorum, quod innumeros haberem malorum focios. Ca. Quin illud vereor, nè uxor te non agnoscat. Mi. Qui sic? Ca. Quia sic cicatrices pinxerunt tibi novam faciem. In fronte quam fossam habes? Videtur tibi exsectum fuisse cornu. Mi. Imò, si rem nosses, gratulareris mihi hanc cicatricem. Ca. Quamobrem? Mi. Minimo minus aberat quin perierim. Ca. Quid erat mali? Mi. Cuidam tendenti rupta est balista chalybea; ejus fragmentum infiliit in frontem. Ca. Et in bucca cicatricem habes palmo longiorem. Mi. Hoc vulnus accepi in pugna. Ca. Bellica? Mi. Non: inter aleam ortum est dissidium. Ca. Jam & in mento video nescio quid gemmarum. Mi. Nihil est. Ca. Suspicor tibi contractam scabiem, quam vocant Hispanicam. Mi. Recte divinas, mi frater. Tertium ea laboravi usq; ad vitæ periculum. Ca. Unde hoc mali accidit tibi, ut fic incurvus incedas, quafi effes nonagenarius, aut quafi meffor quispiam, aut quasi (a) delumbatus esses suste? Mi. Morbus ità contraxit nervos. Ca. Næ hîc magnificam passus es metamorphô-Antehac eras eques, nunc ex centauro factus es animal semireptile. Mi. Hæc nimirum est alea Martis. Ca. Imò hæc est infania tuæ mentis. Quas verò (b) manubias uxori tuæ liberisque tuis referes domum? lepram? Nam ista scabies nihil aliud est, quam lepræ species: nisi quod ideo non vitetur, quia multorum est communis, præcipuè nobilium: at ob hoc ipsum magis debebat vitari. Nunc istud malum affricabis iis, qui tibi debuerant effe charissimi : & ipse per omnem vitam putre cadaver circumferes. Mi. Quæso te, frater, ut definas; satis malorum est, etiamsi non accedit objurgationis moleslia. Ca. Quotam autem malorum partem commemoravi? Ista corporis duntaxat funt. Jam animam verò qualem reportas? quanta scabie putrem? quot vulneribus fauciam? Mi. Tam puram refero, quam est cloaca Parifiis,

aQui lumbos habet fractos, aut cafu aut alio quovis intortunio.

P Pecunia ex fpoliis redactaVum-

altum

struas

fcele-

Rogas

s, fa-

batur

n ux-

trem. a tibi

Mi.

erem

non

nt ti-

ar ti-

areris

o mi-

uidam

nfiliit

ongi-

Mi.

nento

picor

Mi.

vitæ

urvus

piam,

ntra-

rphô-

ani-

Imò

uxori

a ica-

non

ium:

alum

e per

o te,

cedit

par-

ani-

quot

loaca

rifiis,

Parifiis, in via quæ dicitur vulgo Maberti, aut latrina publica. Ca. Vereor nè multò pejus oleat apud Deum & Angelos ejus. Mi. Sed jam rixæ fatis est: dic aliquid de farciendo viatico. Ca. Mihi nihil est quod dem, experiar quid velit prior. Mi. Atqui si quid daretur, essent tibi paratæ manus: nunc multæ obstant difficultates, quando numerandum est aliquid Ca. Quid alii faciant, ipsi viderint: mihi nec ad accipiendum nec ad dandum funt manus. Verum de his à prandio; nunc tempus monet ut accumbamus.

ARGUMENTUM.

Colleguium Psendochei & Philetymi mendacis ingenium & naturam depingit, qui natus videtur ad mentiendum pro lucro subdole. Mendax est furax: Incrum ex mendacio turțius, quam ex lotio. Egregius fallendi mos aperitur. Frandulenti mercatores suavius agunt, quam veraces.

(a) PHILETYMUS, (b) PSEUDOCHEUS. a Philetymus

Ph. T Ndè tibi scatet tanta mendaciorum vis ? Ps. Undè amans verisuppetunt araneæ fila? Ph. Non est igitur artis, sed b Pseudochenaturæ? Pf. A natura profecta funt semina ; ars & usus auxère us, mendacia facultatem. Ph. Non te pudet ? Pf. Non magis quam coccycem fundens. fuæ cantionis. Pb. At tibi in manu est mutare cantionem tuam; & in hoc est homini data lingua, ut vera prædicet. Pf. Imò ut conducibilia. At non semper expedit vera dicere. Pb. Ità nonnunquam conducit habere manus furaces. Et hoc vitium esse tuo cognatum testatur etiam populare (c) proverbium. Ps. c Qui men-Utrumque vitium honestis nititur auctoribus: illud habet dax, idem & Ulyssem tantopere laudatum ab Homero: hoc Mercurium, etiam Deum, fi poëtis credimus. Ph. Cur igitur vulgus execratur mendaces, fures etiam subiguntur in crucem? Ps. Non ideo quod mentiantur, aut furentur; sed quod inscite mentiantur aut" furentur; vel quia præter naturam, vel quia non fatis callentes artem. Pb. Estne scriptor quispiam, qui tradit artem mentiendi? Pf. Bonam artis partem monstravere tui rhetores. Ph. Hi quidem tradunt artem bene dicendi. Ps. Verum: sed bona pars benedicendi est scitè mentiri. Ph. Quid est scitè mentiscite mentiri? Ps. Vis definiam? Pb. Volo. Ps. Est ità men- ri quid. tiri ut lucro sit, nec deprendi possis. Ph. At quotidie deprehenduntur multi. Ps. Isti non sunt artifices absoluti. Ph. Es igitur tu absolutus artifex? Ps. Propemodum. Pb. Experire an me possis mentiendo fallere. Ps. Et te quoque possum, vir optime, si libeat. Ph. Dic igitur aliquod mendacium. Pf. At jam dixi. Non deprehendisti? Ph. Non. Pf. Age, fac sis attentus. Nunc incipiam mentiri. Ph. Sum attentus,

dic

e

n

E

C

ri

it

PI

f

F

1

1

dic aliquid. Pf. At jam iterum mentitus sum, te non deprehendente. Ph. Equidem nihil adhuc audio mendacii. Pf. Audisses, si calleres artem. Ph. Proinde commonstra tu. Ps. Primum appellavi te virum optimum. Annon isthuc est infigne mendacium, cum ne bonus quidem fis? &, fi bonus esses, optimus dici non possis, cum sint innumeri te meliores. Pb. Hic plane fefellerae! Ps. Jam fac periculum, an possis alterum mendacium ex te deprehendere. Ph. Non possum. Ps. Hic desidero ingenium, quod alibi præstas. Pb. Fateor; ostende tu. Pf. Cum dicerem nunc incipiam mentiri, nonne magnifice mentiebar, cum tot annos affueverim mentiri, &, paulo antè quam hoc dicerem, essem mentitus? Ph. Mirum præstigium! P/. Sed nunc faltem monitus arrige aures, ut deprehendas mentientem. Pb. Arrexi, dic. Pf. Imò jam dictum est, & tu meum mendacium es imitatus. Pb. Tu mihi perfuadebis, quod nec aures habeam nec oculos. P/. Cum homini fint aures immobiles, ut nec arrigi possint, nec demitti, mentiebar te arrecturum aures. Ph. Talibus mendaciis plena est omnis hominum vita. Ps. Non talibus tantum, O bone. Nam hæc ludicra funt : funt quæ rem adferant. Ph. a Alludit ad Turpius est lucrum ex mendacio, quam ex (a) lotio. Ps. Verum, est, inquam; sed iis qui mentiendi nesciunt artem. Ph. Quam igitur tu calles artem? Ps. Non æquum est, ut te gratis extrequalitet doceam, numera, & audies. Ph. Non emo malas artes. Pf. Nam is ve- Donas igitur gratis fundum tuum? Ph. Non fic infanio. Pf. At ego ex hâc arte meâ certiores capio fructus, quâm tu ex git ex lotio, At ego ex mac arte med certifices capito fructus, quant tu ex remale olen- tuo fundo. Pb. Manebit tibi ars tua; tantum profer (b) fpecimen, ut intelligam non omnino vanum esse quod dicis. Pf. Accipe igitur specimen: multis multorum negotiis memet admisceo; emo, vendo, recipio, sumo mutuo, accipio depositum. Ph. Quid tum postea? Ps. Atque hic potissimum capto eos, à quibus non facile deprehendar. Ph. Quos? Ps. Stupidos, obliviosos, incogitantes, longe semotos, & mortuos. Ph. Certum est mortuos neminem redarguere. Ps. Si quid cui vendo in diem, diligenter annoto in libellis rationum. Ph. Quid deinde? Pf. Ubi reddenda est pecunia, plus imputo mercium emptori, quam acceperit, Is si incogitans est, aut obliviosus, mihi certum est lucrum. Ph. Quid si deprehendat? Ps. Profero librum rationalem. Pb. Quid fi is doceat & evincat, se non accepisse quod imputas? Ps. Reclamo quantum possum. Nam in hâc arte prorsus inutilis est pudor: denique (e) extrema anchora est, ut aliquid comminiscar. Pb. Quid palam deprehensus? Ps. Nihil est facilius, erravit

Vespasiani dictum Lucri bonus eft odor Etigal colleee, at non malè olebat pecunia. Id est gu-Aum, five exemplum.

e Id eft, fupremum re-fugium. Vide Prov. de facrà anshor à.

1-

i-

ne

)-

b.

m

e-

1.

è

ó

2-

2-

m

r-

)t+

is

0

b.

-

b.

is

J.

X

e-

s.

e-

io

m

J.

r-

Si

0-

us

ns

eis

e-

lis

n-

is, rit

erravit famulus, aut ipse lapsus sum memoria. Scitum est multas fimul miscere rationes: hie facilius est imponere. Exempli causa: funt quædam dispuncta, quod soluta sit pecunia; funt alia, pro quibus nihil numeratum est. Hæc in posterioribus codicillis misceo, sic ut nihil dispungam. Ubi fupputatur, contendimus, & vinco plerumque, vel perjurio. Est & hoc artis: ferè rationem ineo cum accincto ad iter, & imparato. Nam mea mihi semper parata sunt. Deponitur aliquid apud me, fervo clam apud me, nec reddo. Longum est priusquam resciscat ille, ad quem res missa est. Tandem, si non licebit inficiari, dico mihi periisse; aut contendo me misisse, quod non misi; incuso aurigas. Postremò, fi vitare non possum quin reddam, reddo accisum. Ph. Bella verò ars! Ps. Nonnunquam eodem (a) nomine bis accipio a Nomen hic pecuniam, si liceat: primum domi, deinde illic quò prosi- titulus est deciscor: & nusquam non sum. Interim tempus inducit oblivionem, confunduntur rationes, aliquis moritur, aut suscipit bus accipiunlonginquam peregrinationem: ut omnia pessime cadant, tur nomina. saltem interim usus sum aliena pecunia. Nonnullos etiam capto specie benignitatis, ut faveant mentienti, sed semper de alieno: de meo nec matri darem teruncium. Quanquam autem in fingulis videatur lucrum exiguum, ex multis tamen (multis enim memet, ut dixi, misceo) nascitur acervus haudquaquam pænitendus. Porrò, nè deprehendar, cùm multæ funt technæ, tum illa præcipua; omnes omnium epistolas, quas possum, intercipio, resigno, ac lego. Si quid obfuturum suspicor, premo, aut si reddo, reddo meo tem-Ad hæc, inter longo femotos intervallo mendaciis meis sero simultatem. Ph. Quis est hinc usus? Ps. Geminus: primum, si non præstatur quod alterius nomine promisi, & quo nomine munus etiam accepi (nam (b) fumos hujusmo- b Vide Prov. di magno vendo) fingo per illum aut illum stetisse, quò minus fumos vendeperfectum fit. Ph. Quid fi neget ille? Pf. Is procul abest, ". puta Bafiliæ; ego polliceor dare in Anglia. Deinde fit, ut, orta fimultate, neuter alteri credat, fi quid incufer. Habes specimen artis. Ph. At istam artem nos crassiores solemus vocare furtum, qui ficum vocamus ficum, & (c) scapham, c Graca vox Ps. O hominem juris Cæsarei rudem! An licet in- amb goa est, tendere actionem furti ei qui suppressit depositum, aut qui selius verti abjurat mutuum, aut simili techna imposuit? Ph. Oportuit. per ligonim, Ps. Proinde vide prudentiam artificum. Ex his plus est à suarto lucri, aut certe tantundem, & minus est periculi. Ph. Male quad ett Jufit tibi cum tuis technis ac mendaciis. Non enim libet dicere,

Vale. Ps. Tu ringere cum tua pannosa veritate; ego interim suaviter agam cum meis furtis ac mendaciis, dextro * Ulyffes ab * Ulyffe ac Mercurio.

Homero fingitur vafer ac mendax. Mercurius adfert lucrum, vafer & iple ac furax.

ARGUMENTUM.

Naufragium hic navigantium pericula, varias & stultas nautarum superstitiones explicat. Tempestatis descriptio elegans. Jacinram verè faciunt, qui res suas & merces pretiosas in mare jaciunt. Nauta B. V. Mariam. D. Coristopherum, imo ipsam mare impie inclamant. Non invocandi sancti, fed unus Dens.

ANTONIUS, ADOLPHUS.

incipit colloquium, more Comædiarum.

b Quæ nonnihil habebat lucis.

c Vide Plin. lib. 2. c. 37.

dId eft adflet lateri, fic Horatius : Ut we tegam latus.

e Tempestaelegans. f Id est, tu-bercula. Sic ler, collem pellavit.

aEx abrupto An. (a) T TOrrenda narras. Est isthue navigare? Prohibeat Deus, nè mihi quicquam unquam tale veniat in mentem. Ad. Imo quod hactenus memoravi, lufus merus est, præ his quæ nunc audies. An. Plus satis malorum audivi; inhorresco te memorante, quasi ipse periculo inter-Ad. Imo mihi jucundi sunt acti labores. Ea nocte quiddam accidit, quod magna ex parte spem salutis ademit nauclero. Au. Quid, obsecro? Ad. Nox erat (b) sublustris, & in fummo malo stabat quidam e nautis in galea (sic enim vocant, opinor) circumspectans, si quam terram videret: huic cœpit affistere sphæra quædam ignea, id nautis tristissimum oftentum est, si quando solitarius ignis est: felix, cum gemini. Hos vetustas credidit (c) Castorem & Pollucem. An. Quid illis cum nautis, quorum alter fuit eques, alter pugil? Ad. Sic visum est poetis. Nauclerus, qui clavo assidebat, Socie, inquit (nam eo nomine se mutuo compellant uautæ) vidésne, quod sodalitium tibi (d) claudat latus? Video, respondet ille, & precor ut sit felix. Mox globus igneus delapsus per funes devolvit sese usq; ad nauclerum. An. Num spurca Dame ille exanimatus est metu? Ad. Nautæ assuevêre monstris. Ibi paulisper commoratus, volvit se per margines totius navis; inde per medios foros delapsus evanuit. Sub meridiem cœpit magis ac magis incrudescere tempestas. Vidistine unquam Alpes? An. Vidi. Ad. (e) Illi montes (f) vertis descriptio rucæ sunt, si conferantur ad undas maris. Quoties tollebamur in altum, licuisset lunam digito contingere: quoties demittebamur, videbamur, dehiscente terra, rectà ire Cato, ni fai- in Tartara. An. O insanos, qui se credunt mari & Ad. Nautis frustrà luctantibus cum tempestate, tandem nauclerus tovermam ap- tus pallens nos adiit. An. Is pallor præsagit aliquod magnum malum. Ad. Amici, inquit, defii esse dominus navis meæ, vicere venti; reliquum est ut spem nostram colloce-

mu

1 5

C

t

I

r

d

d

1

F

t

i

r

2

1

r

1

I

•

1

2

I

2

d

mus in Deo, & quisque se paret ad extrema. An. O verè (a) a Id est, du-Scythicam concionem! Ad. Imprimis autem, inquit, exone- Proverb. randa est navis. Sic jubet necessitas, durum telum : præstat Envouv consulere vitæ dispendio rerum, quam simul cum rebus in- squis. terire. Persuasit veritas; projecta sunt in mare plurima vasa , Jactura plena pretiosis mercibus. An. Hoc erat verè (6) jacturam damnum est. facere. Ad. Aderat Italus quidam, qui legatum egerat apud & jacturam regem Scotiæ: huic erat scrinium plenum vasis argenteis, facere diciannulis, panno, ac vestimentis sericis. An. Is nolebat deci-tur, quisquis damno affidere cum mari? Ad. Non, sed cupiebat aut perire cum (c) citur, hic amicis opibus suis, aut simul cum illis servari. Itaque refra- erat verè gabatur. An. Quid nauclerus? Ad. Per nos, inquit, liceret jactura tibi cum tuis perire solum; sed æquum non est, ut nos om-dicta. nes tui scrinii causa periclitemur: alioqui te una cum scrinio e Pro adadabimus in mare præcipitem. An. Orationem (d) verè matis. nauticam! Ad. Sic Italus quoque jacturam fecit, multa mala d Semper precans & superis & inferis, quod suam vitam elemento guntur imtam barbaro credidisset. An. Agnosco vocem (e) Italicam. manes. Ad. Paulò pôst venti, nihilo mitiores facti nostris muneri- Quale est bus, rupere funes, disjecere vela. An. O calamitatem! Ad. Ibi tales sunt & rursus nos adiit nauta. Ad. Concionaturus? Ad. Salutat : illi amici, inquit, tempus hortatur ut unusquisque Deo se com- « Nam Itali mendet, ac morti se præparet. Rogatus à quibusdam nauticæ macho barrei non imperitis, ad quot horas se credere possit tueri navem, barum vonegavit se posse polliceri quicquam, sed ultra tres horas non cant, quicposse. An. Hæc concio durior etiam erat priore. Ad. Hæc quid est persistence of inher in california. ubi locutus est, jubet incidi funes omnes, ac malum usque ad f Quodvis (f) thecam, cui inferitur, incidi ferra, ac simul cum antennis repositoridevolvi in mare. An. Cur hoc? Ad. Quoniam, sublato aut la-um. cero velo, erat oneri, non usui: tota spes erat in clavo. An. Quid interea vectores? Ad. Ibi vidisses miseram rerum faciem; nautæ canentes, Salve regina, implorabant matrem virginem, appellantes eam stellam maris, reginam cæli, dominam mundi, portum salutis, aliisque multis titulis illi blandientes, quos nusquam illi tribuunt sacræ literæ. An. Quid illi cum mari, quæ nunquam, opinor, navigavit? Ad. Olim Venus agebat g Ea natura curam nautarum, quia nata credebatur ex mari: ea quoni- lucem adfeam desiit curare, suffecta est huic matri non virgini virgo rat, ac tranmater. Au. Ludis. Ad. Nonnulli procumbentes in tabulas quillet omnia, etiam

adorabant mare, (g) quicquid erat olei effundentes in un-mare, quo das, non aliter illi blandientes, quam solemus irato principi. non aliud An. Quid aiebant? Ad. O clementissimum mare! O genero- elementum fishmum mare! O ditissimum mare! O formosissimum mare! implacabi-

mitelce,

seperit, qui n. D.

ancti,

inte-

xtro

rohie velufus orum nternocte lemit

eret : flifficùm cem. alter affi-

3, & enim

ellant Vineus Num nftris. totius

eridiiftine vertolle quotà ire

Vautis is tomagnavis

llocemu mitesce, serva. Hujusmodi multa occinebant surdo mari.

· Auctio venditionis genus, in quo licitantibus intenditur pretium. Vulgari joco Batavi dicuntur craffi.

Afflictio fa-

An. Ridicula superstitio! Quid alii? Ad. Quidam nihil aliud quam vomebant, plerique vota nuncupabant. Aderat anglus quidam' qui promittebat montes aureos virgini Walfinghamicæ, fi vivus attigisset terram. Alii multa promittebant ligno crucis, quod effet in tali loco; alii rurfum quod esset in tali loco. Idem factum est de Marià virgine, quæ regnat in multis locis; & putant votum irritum, nisi locum exprimas. An. Ridiculum! quasi divi non habitent in cœlis. Ad. Erant qui se promitterent fore Carthusianos. Erat unus qui polliceretur se aditurum divum Jacobum, qui habitat Compostellæ, nudis pedibus & capite, corpore tantùm lorica ferrea tecto, ad hæc cibo emendicato. An. Nemo meminit Christophori? Ad. Unum audivi non fine rifu, qui clara voce, nè non exaudiretur, polliceretur Christophoro, qui est Lutetiæ in summo templo, mons veriùs quam statua, cereum tantum, quantus effet ipse. Hæc cum vociferans, quantum poterat, identidem inculcaret, qui fortè proximus affistebat, illi notus, cubito tetigit eum, ac submonuit: Vide quod pollicearis; etiamfi rerum omnium tuarum (a) auctionem facias, non fueris folvendo: tum ille voce jam pressiore, nè videlicet exaudiret Christophorus; Tace, inquit, fatue; an credis me ex animi sententia loqui? Si semel contigero terram, non daturus sum illi candelam sebaceam. An. O crassum ingenium! suspicor suisse (b) Batavum. Ad. Non, sed erat Zelandus. An. Miror nulli in mentem venisfe Paulum apostolum, qui ipse olim navigavit, & fracta navi defilierit in terram. Is enim haud ignarus mali didicit miseris succurrere. An. Pauli nulli erat mentio. Ad. Precabantur interim? Ad. Certatim. Alius canebat, Salve regina; alius, Credo in Deum. Erant qui peculiares quasdam preculas habebant, non diffimiles magicis, adversus pericula. An. Ut afflictio facit reliogofos! rebus fecundis nec Decit religiosos, us, nec divus quisquam nobis venit in mentem. Quid tu interea? Nulli divorum nuncupabas vota? Ad. Nequaquam. An. Cur ita? Ad. Quia non pasciscor cum divis. Quid est enim aliud quam contractus, juxta formulam, Do, fi facias; aut, faciam, si facias: dabo cereum, si enatem: ibo Romam, fi serves? An. At implorabas alicujus divi præsidium? Ad. Nè id quidem. Ad. Quamobrem autem? Ad. Quia spatiosum est cœlum. Si cui divo commendaro meam falutem, puta fancto Petro, qui fortasse primus audiet, quod adstet ostio; priùs quam ille conveniat Deum, priùs quam exponat causam,

ri.

ud

n-

al-

te-

bor

uæ

um

lis.

rat

ha-

an-

Ve-

ifu,

Ro-

riùs

um

or-

ub-

na-

oce

in-

mel

am.

Ad.

nif-

actâ

licit

Pre-

re-

dam

icu-

De-

in-

iam.

d est

cias ;

nam,

Ad.

olum

puta

itio;

onat

causam, ego jam periero. An. Quid igitur faciebas? Ad. Rectà adibam ipsum Patrem, dicens, Pater noster, qui es in calis. Nemo divorum illo citiùs audit, aut libentiùs donat quod petitur. An. Sed interea non reclamabat tibi conscientia? Non verebaris appellare Patrem, quem tot sceleribus offenderas? Ad. Ut ingenue dicam, deterrebat nonnihil conscientia: fed mox recipiebam animum, ita mecum cogitans, Nullus est pater tam iratus filio, quin, si videat eum periclitantem in torrente aut lacu, capillis arreptum ejiciat in ripam. Inter omnes nullus se tranquilliùs agebat, quam mulier quædam, cui erat infantulus in finu, quem lactabat. An. Quid illa? Ad. Sola nec vociferabatur, néc flebat, nec pollicitabatur; tantum complexa puellum precabatur tacitè. Interea, dum navis subinde illideretur vado, nauclerus metuens ne tota solveretur, rudentibus eam cinxit à prorà & à puppi. Ad. O misera præsidia! Ad. Interim exoritur quidam sacrificus fenex, annos natus fexaginta: nomen erat Adamus. Is abjectis vestibus usque ad indusium, abjectis etiam ocreis & calceis, justit ut omnes itidem pararemus nos ad natandum. Atque ità stans in medio navis, concionatus est nobis ex Gersone quinque veritates de utilitate confitendi; hortatus omnes, ut. se quisque præpararet & vitæ & morti. Aderat & dominicanus quidam. His confessi sunt qui volebant. An. Quid tu? Ad. Ego, videns omnia plena tumultûs, tacitè confessius sum Deo, damnans apud illum meam injustitiam, & implorans illius misericordiam. Ad. Quo migraturus, si sic perisses? Ad. Hoc committebam judici Deo. Neque enim volebam esse mei ipsius judex: tamen bona quædam spes interim habebat animum meum. Dum hæc aguntur, redit ad nos nauta lacrymabundus: Paret, inquit, se quisque; nam navis non erit nobis usui ad quartam horæ partem. Jam enim locis aliquot convulsa hauriebat mare. Paulò post nauta renunciat nobis, se videre procul turrim facram, adhortans, ut divi, quisquis esset ejus templi præses, auxilium imploraremus. Procumbunt omnes & orant ignotum divum. An. Si nomine compellassetis eum, fortassis audisset. Ad Erat ignotum. Interim nauclerus, quantum potest, eò navim dirigit jam laceram, jam undique combibentem undas, ac planè dilapfuram, ni rudentibus fuisset subcineta. An. Dura rerum conditio. Ad. Eò provecti sumus, ut ejus loci incolæ prospicerent nos periclitantes; ac procurrentes catervatim in extremum litus, fublatis togis, & galeris in lanceas impofitis, invitabant ad fese, ac, jactatis in cœlum brachiis, fignificabant se deplorare nostram fortunam. An. Expecto quid

evenerit. Ad. Jam mare totam navim occupârat, ut nihilo tutiores essemus futuri in navi, quam in mari. An. Hîc ad facram anchoram confugiendum erat. Ad. Imò ad miseram. Nautæ scapham exonerant aquâ, ac demittunt in mare. In hanc omnes sese conantur conjicere, nautis magno tumultu reclamantibus, scapham non esse capacem tantæ multitudinis; arriperet sibi quisque quod posset, ac nataret. Res non patiebatur lenta confilia: alius arripit remum, alius contum, alius alveum, alius fitulam, alius tabulam; ac, fuo quisque præsidio nitentes, committunt se sluctibus. An. Quid interim accidit illi mulierculæ, quæ fola non ejulabat? Ad. Illa omnium prima pervenit ad litus. An. Qui potuit? Ad. Imposueramus eam repandæ tabulæ, & sic alligaveramus, ut non facile posset decidere; dedimus illi tabellam in manum, quâ vice remi uteretur, ac benè precantes exposuimus in fluctus, conto protrudentes, ut abesset à navi, unde erat periculum. Illa, lævå tenens infantulum, dextra remigabat. An. O viraginem! Ad. Cum jam nihil superesset, quidam avulsit ligneam statuam Virginis Matris, jam putrem atque a Sorexani- excavatam à (a) foricibus, camque complexus cœpit natare. An. Scapha pervenit incolumis? Ad. Nulli prius periere. Porrò triginta sese in eam conjecerant. An. Quo malo fato id factum est? Ad. Priùs quam posset se liberare à magna navi, illius vacillatione subversa est. An. O factum male! Quid tum? Ad. Ego, dum aliis consulo, penè perieram. An. Quo pacto? Ad. Quia nihil supererat aptum natationi. An. Illic subera fuissent usui. Ad. In eo rerum articulo maluisfem vile fuber, quam candelabrum aureum. Circumspicien-Theodoretus ti tandem venit in mentem de imâ mali parte: eam quoniam folus eximere non poteram, adfeisco socium; huic ambo innixi committimus nos mari, fic ut ego dextrum cornu tenerem, ille lævum. Dum sic jactamur, sacrificus ille concionator nauticus medium injecit se in humeros nograndehabe- stros. Erat autem ingenti corpore. Exclamamus, Quis ille tertius? Is perdet nos omnes. Ille contrà placide, Sitis, inquit, bono animo, fat spatii est. Deus aderit nobis. An. Cur ille tam serò cœpit esse natator? Ad. Imò suturus erat in scaphâ, unà cum Dominicano: Nam omnes hoc honoris illi deferebant. Sed quanquam erant invicem confessi in navi, tamen obliti nescio quid circumstantiarum, rursus ibi in orâ navis confitentur, & alter alteri manum imponit : interim scapha perit : nam hæc mihi narravit Adamus. Quid

mal quod vulgo glirem vocant. Columella, Vites, qua Secundum adificia funt, a foricibus out maribus infestanter. in historia ecclefiaftica, refert, cùm Chriffiari Serar idis idolum quod batur Alexandriæ, fecuribusfrangerent,&ccaput ejus abftuliffent, greges foricum indè procurriffe.

Quid actum est de Dominicano? Ad. Is, ut idem narrabat, imploratâ divorum ope, abjectis vestibus, nudum se commissit natationi. An. Quos divos invocabat? Ad. Dominicum, Thomam, Vincentium, & nescio quem Petrum; sed imprimis fidebat Catharinæ Senenfi. An. Christus illi non veniebat in mentem? Ad. Ità narrabat facrificus. An. Melius enatâsset, si non abjecisset sacram cucullam; ea deposita, qui potuit agnoscere illum Catharina Senensis? Sed perge narrare de te. Ad. Dum adhuc volveremur juxta navim, arbitrio fluctuum huc & illuc se volventem, clavus illisus fregit femur ejus qui tenebat lævum cornu. Sic ille revulsus est. Sacrificus, precatus illi requiem æternam, fuccessit in locum illius, adhortans me ut magno animo tuerer cornu meum, ac strenue moverem pedes. Interim potabamus multum aquæ salsæ. Adeò Neptunus nobis non balneum tantum falfum, fed potionem etiam falfam temperarat, quanquam facrificus ei rei monstraret remedium. An. Quod? obsecro. Ad. Quoties unda nobis occurreret; ille opposuit occipitium, ore clauso. An. Strenuum senem mihi narras. Ad. Ubi jam aliquamdiu fic natantes honnihil promovissemus, facrificus, quoniam erat miræ proceritatis, Bono, inquit, es animo; fentio vadum. 'Ego, non aufus tantum sperare felicitatis, Longius, inquam, absumus à litore, quam ut vadum sperandum sit. Imo, inquit, sentio pedibus terram. Est, inquam, fortassis è scriniis aliquod, quod huc devolvit mare. Imò, inquit, scalptu digitorum planè sentio terram. Cum adhuc aliquamdiu natâssemus, ac rursus sentiret vadum, Tu fac, inquit, quod tibi videtur factu optimum, ego tibi cedo malum totum, & vado me credo: simúlque expectato fluctuum decessu, pedibus sequutus est quanto potuit cursu. Rursus accedentibus undis, utrâque manu complexus utrumque genu obnitebatur fluctui, occultans fese sub undis, quemadmodum folent mergi & anates: rurfus abeunte fluctu promicabat & currebat. Ego videns hoc illi fuccedere, fum imitatus. Stabant in arenâ, qui, porrectis inter se prælongis hastilibus, fulciebant sese adversus impetum undarum, viri robusti & sluctibus assueti, sic ut ultimus hastam porrigeret adnatanti. Eâ contactâ, omnibus in litus se recipientibus, tutò pertrahebatur in ficcum. Hâc ope servati sunt aliquot. An. Quot? Ad. Septem: verum ex his duo foluti funt tepore, admoti igni. An. Quot eratis in navi? Ad. Quinquaginta octo. An. O fævum mare! faltem decimis fuisset contentum, quæ fufficiunt sacerdotibus. Ex tanto numero L 2

-

t

1,

n

it

t.

n

le

e.

e.

O

ıâ

!

n.

n.

f-

n-

i-

n-

T-

lle

0-

lle

is,

In.

rat

ris

12-

ibi

in-

In.

iid

tam paucos reddidit? Ad. Ibi experti sumus incredibilem gentis humanitatem, omnia nobis mira alacritate suppeditantis, hospitium, ignem, cibum, vestes, viaticum. An. Quæ gens erat? Ad. Hollandica. An. Ista nihil humanius, cum. tamen feris nationibus cincta sit. Non repetes, opinor, posthac Neptunum. Ad. Non, nisi mihi Deus ademerit sanam mentem. An. At ego malim audire tales fabulas, quam experiri.

ARGUMENTUM.

Colloquium hoc varios gentium mores & civilitatem in recipiendis & tractandis odvenis indicat. Hospitium Lugduni ex solis mulieribus. Gallerum mores in pandocheis suis, qui fabulas narrare solent & jocos. Germani longe inciviliores in advenis tractandis; rudes & plane inhospitii. Hospites ipsi suos our ant equos. Mos accipienci per rypo aufium. Non parant canam nisi no-tis prius hospitibus: quotquot ed nocte venturi sunt promisene discumbuit. Omnes idem folvant, quantumvis alii plus duplo absorbuerint vini.

BERTULPHUS, GULIELMUS.

Be. OUR ità visum est plerisque biduum aut triduum commorari Lugduni? Ego semel iter ingressus non conquiesco, donec pervenero quò constitui. Gu. Imò ego admiror quenquam illine avelli posse. Be. Quamobrem tandem? Gu. Quia illic locus est unde non poterant avelli socii Ulyssis. Illic Sirenes. Nemo domi suæ tractatur melius, quam illic in (a) pandocheo. Be. Quid fit? Gu. Ad mensam semper adstabat aliqua mulier, quæ convivium exhilararet facetiis ac leporibus. Et est illic mira formarum felicitas. Primum adibat materfamilias, quæ falutabat, jubens nos hilares esse, & quod apponeretur boni consulere. Huic succedebat filia, mulier elegans, moribus ac linguâ adeò festivis, ut posb Cato tetri- set vel ipsum (b) Catonem exhilarare. Nec confabulantur ut cum hospitibus ignotis, sed veluti cum olim notis ac familiaribus. Be. Agnosco Gallicæ gentis humanitatem. Gu. Quoniam autem illæ non poterant adesse perpetuo, quod essent obeunda munia domestica, reliquique convivæ consalutandi, continenter adstabat puellula quædam ad omnes jocos instructa: una satis erat omnium jaculis excipiendis: hæc fustinebat fabulam, donec rediret filia. Nam mater erat natu grandior. Be. Sed qualis erat tandem apparatus? Nam fabulis non expletur venter. Gu. Profecto lautus; ut ego mirer illos tam vili posse accipere hospites. Rursus peracto convivio, lepidis fabulis alunt hominem, ne quid obrepat tædii. Mihi videbar domi effe, non peregrè. Be. Quid În cubiculis ? Gu. Illic nusquam non aderant aliquot puellæ, ridentes.

a Hospitium publicum, ità dictum quod in eo omnes promifcuè accipiantur.

cus. & moribus asperis, ab auctoribus prædicatur.

lem

tan-

luæ

cum.

hac

nen-

indis

mores

inci-Stens

(i no-

turit.

om-

con-

lmi-

em?

ffis.

illic

nper

etus

nùm

ares

ebat

poi-

ir ut

ilia-

Quo-

fent

andi,

in-

hæc

erat

tus ?

; ut

per-

bre-

Quid

ellæ, ntes,

ri.

ridentes, lascivientes, lusitantes: ultro rogabant si quid haberemus vestium fordidarum; eas lavabant, ac lotas reddebant. Quid multis? nihil illic vidimus præter puellas ac mulieres, nisi in stabulo: quanquam & huc frequenter irrumpebant puellæ. Abeuntes complectuntur, tantóque affectu dimittunt, ac si fratres essent omnes, aut propinquæ cognationis. Be. Fortaffis ifti mores decent Gallos. Mihi magis arrident Germaniæ mores, utpote masculi. Gu. Mihi nunquam contigit videre Germaniam; quare, te quæso, nè gravere commemorare, quibus modis accipiant hospitem? Be. An ubique sit eadem tractandi ratio, nescio; quod ego vidi narrabo. Advenientem nemo falutat, ne videantur ambire hospitem. Id enim sordidum & abjectum existimant, & indignum Germanica severitate. Ubi diu inclamaveris, tandem aliquis per fenestellam * æstuarii (nam in his de- * Id est, hygunt fere usque ad folstitium æstivum) profert caput, non pocausti. aliter quam è testa prospicit testudo. Is rogandus est, an cum est, illiceat illic diversari. Si non renuit, intelligis dari locum. lud Lati-Rogantibus ubi fit stabulum, mota manu commonstrat. Il- num. lic licet tibi tuum equum tractare tuo more. Nullus enim famulus manum admovet. Si celebrius est diversorium, ibi famulus commonstrat stabulum, atque etiam locum equo minime commodum. Nam commodiora fervant venturis, præsertim nobilibus. Si quid causeris, statim audis, Si non placet, quære aliud diversorium. Fænum in urbibus ægrè ac perparcè præbent, nec multo minoris vendunt, quam ipfam avenam. Ubi confultum est equo, totus commigras in hypocaustum, cum ocreis, farcinis, luto; id est unum omnibus commune. Gu. Apud Gallos defignant cubicula, ubi fefe exuant, extergant, calefaciant, aut quiescant etiam, si libeat. Be. Hic nihil tale. In hypocausto exuis ocreas, induis calceos, mutas, fi voles, indufium; vestes pluvia madidas suspendis juxta hypocaustum; ipse te admoves, ut sicceris. Est & aqua parata, fi libeat lavare manus, sed ità munda plerumque, ut tibi post alia quærenda sit aqua, qua lotionem eam abluas. Gu. Laudo viros nullis deliciis effæminatos. Be. Quod fi tu appuleris ad horam à meridie quartam, non cœnabis tamen ante nonam, nonnunquam & decimam. Gu. Quamobrem? Be. Nihil apparant nisi videant omnes, ut eadem opera ministretur omnibus. Gu. Quærunt compendium. Be. Tenes. Itaque frequenter in idem hypocaustum conveniunt octoginta aut nonaginta, pedites, equites, negotiatores, nautæ, aurigæ, agricolæ, pueri, fæminæ, fani,

pectit caput, alius abstergit sudorem, alius repurgat perones aut ocreas, alius eructat allium. Quid multis? Ibi linguarum ac personarum non minor est confusio, quam olim in

a Ideft, vita communis.

& Vide Proverb. Africa Semper aliquid adfert movi.

turri Babel. Quod fi quem conspexerint peregrinæ gentis, qui cultu dignitatis nonnihil præ se fert, in hunc intenti funt omnes, defixis oculis contemplantes, quasi novum aliquod animantis genus adductum fit (b) ex Africa; adeò ut posteaquam accubuerint, reslexo in tergum vultu, continenter aspiciant, nec dimoveant oculos, cibi immemores. Gu. Romæ, Lutetiæ, ac Venetiæ nemo quicquam miratur. Be. Nefas est interim tibi quicquam petere. Ubi jam multa elt vespera, nec sperantur plures adventuri, prodit famulus fenex, barba cana, tonfo capite, vultu torvo, fordido vestitu. Gu. Tales oportebat cardinalibus Romanis esse à poculis. Be. Is, circumactis oculis, tacitus dinumerat quot funt in hy. pocausto: quò plures adesse videt, hòc vehementiùs accenditur hypocaustum, etiamsi alioqui Sol æstu sit molestus. Hæc apud illos præcipua pars est bonæ tractationis, si sudore diffluant omnes. Si quis non affuetus vapori aperiat rimam fenestræ, nè præfocetur, protinus audit, Claude. Si respondeas, Non fero; audis, Quære igitur aliud diversorium. Gu. Atqui mihi nihil videtur esse periculosius, quam tam multos haurire eundem vaporem, maxime resoluto corpore, atque hîc capere cibum, & horas complures commorari. Jam enim omitto ructus alliatos, ventris flatum, & halitus putres: multi funt qui morbis occultis laborant, nec ullus morbus non habet suum contagium. Certè plerique scabiem habent Hispanicam, sive, ut quidam vocant, Gallicam, cum sit natura calida omnium nationum communis. Ab his opinor non multo minus esse periculi, quam à leprosis. Jam tu divina quantum discriminis sit in pestilentia. Be. Sunt viri fortes, ista rident ac negligunt. Gu. Sed interim multorum periculo fortes funt. Be. Quid facias? Sic affueverunt, & constantis est animi non discedere ab instituto. Gu. Atqui ante annos viginti quinque nihil receptius erat apud Brabantos, quam (c) thermæ publicæ: eæ nunc frigent ubique. Scabies enim nova docuit nos abstinere. Be. Sed audi cætera. Post redit ille (d) barbatus Ganymedes, ac linteis insternit mensas, quot putat esse satis illi numero. Sed ô Deum immortalem, quam non (e) Milesiis! cannabea diceres ex antennis detracta. Destinavit enim unicuique mensæ convivas ad minimum octo. Jam quibus est notus mos patrius, accumbunt

e Balnea propriè quæ fuâ funt : Vocantur item thermæ, quæ artificialiter calefcunt. d Ironice dixit Ganymedem, quod hic puer delicatus Jovi fit à poculis; ac mox torvus ille Ganymedes. e Texta molibi

ones

gua-

a in

ntis,

tenti

ali-

o ut

nti-

res.

tur.

ulta

ulus

titu.

ulis.

hy-

cen-

tus.

fu-

t ri-

re-

um.

nul-

ore,

Jam

pu-

or-

ha-

1 fit

ultò

um

ri-

for.

eft

nos iàm

nim

edit

fas,

rta-

mis mi-

unt

ubi

ubi cuique libitum fuerit. Nullum enim discrimen inter pauperem ac divitem, inter herum ac famulum. Gu. Hæc est illa vetus æqualitas, quam nunc è vita submovit tyrannis. Sic opinor vixisse Christum cum suis discipulis. Be. Postquam accubuerunt omnes, rurfum prodit torvus ille Ganymedes, ac denuò dinumerat fua fodalitia : mox reversus apponit fingulis pinacium ligneum, & cochleare ex eodem argento factum, deinde cyathum vitreum, aliquanto post panem; eum fibi quisque per otium repurgat, dum coquuntur pultes. Ità nonnunquam sedetur ferme horæ spatio. Gu. Nullus hospitum interim efflagitat cibum? Be. Nullus, cui notum fit regionis ingenium. Tandem apponitur vinum, Deus bone! quam non fumosum! Non aliud oportebat bibere sophistas: tanta est subtilitas & acrimonia. Quòd fi quis hospes, etiam oblata privatim pecunia, roget ut aliunde paretur aliud vini genus: primum dissimulant, sed eo vultu quasi intersecturi: si urgeas, respondent, Hic diverfati funt tot comites & marchiones, neque quisquam questus est de vino meo; si non placet, quære tibi aliud diverforium. Solos enim nobiles suæ gentis habent pro hominibus, & horum infignia nusquam non oftentant. Jam igitur habent offam, quam objiciant latranti stomacho: mox magnâ pompâ veniunt disci. Primus ferme habet offas panis madefactas jure carnium, aut, si dies est pisculentus, jure leguminum. Deinde aliud jus, post aliquid carnium recoctarum aut falsamentorum recalfactorum; rursus pultis aliquid; mox aliquid folidioris cibi; donec probè domito stomacho apponant carnes assas aut pisces elixos, quos non possis omnino contemnere; sed hic parci sunt, & subito tollunt. Hoc pacto totum convivium temperant, quemadmodum solent actores fabularum, qui scenis admiscent choros; ità isti alternis miscent offas ac pultes. Curant autem ut (a) extremus actus fit optimus. Gu. Et hoc est boni poëtæ. a Sententia Be. Porrò piaculum fit, si quis interim dicat, Tolle hunc discum, nemo vescitur. Desidendum est usque ad præscriptum tur ad actus spatium, quod illi clepsydris, ut opinor, metiuntur: Tandem fabulæ, quoprodit ille barbatus, aut (b) pandocheus ipse, vestitu minimum rum ultimus à famulis differens : rogat, ecquid animi nobis fit. Mox ad- Vide Prov. fertur vinum aliquod generosius. Amant autem eos qui Supremum bibunt largius, cum nihilo plus solvat ille, qui plurimum fabule hauserit vini, quam qui minimum. Gu. Mirum gentis inge- b Ipse hospes nium. Be. Cum nonnunquam fint, qui duplo plus absumant qui accipie in vino, quam folvant pro convivio. Sed antequam f am omnes.

eft quintus.

L 4

hoc convivium, dictu mirum quis fit ibi strepitus ac vocum

tumultus, postquam omnes cæperunt incalescere potu. Quid multis? Surda omnia. Admiscent se frequenter sichi moriones; quo genere hominum, cum nullum fit magis detestandum, tamen vix credas quantopere delectentur Germani. Illi cantu, garritu, clamore, faltatione, pulfu, faciunt ut hypocaustum videatur corruiturum, neque quisquam alterum audiat loquentem. At interea videntur fibi fuaviter vivere; atque illic desidendum est volenti nolenti, usque ad multam noctem. Gu. Nunc tandem absolve convivium. Nam me quoque tædet tam prolixi. Be. Faciam. Tandem fublato caseo, qui vix illis placet, nisi putris ac vermibus a Hivat ta- scatens, prodit ille barbatus, adferens secum (a) pinacium escarium, in quo cretà pinxit aliquot circulos ac semicirculos: id deponit in mensa, tacitus interim ac tristis; Charontem nuem, unde quempiam diceres. Qui agnoscunt picturam, deponunt pecuniam, deinde alius atque alius, donec expleatur pinacium. Deinde, notatis qui deposuerunt, supputat tacitus: si nihil defit, annuit capite. Gu. Quid fi quid supersit? Be. Fortaffe redderet, & faciunt hoc nonnunquam. Gu. Nemo reclamat iniquæ rationi? Be. Nemo qui sapit. Nam protinus audiret, Quid tu es hominis? Nibilo plus sobres quam alii. Gu. Liberum hominum genus narras. Be. Quod fi quis ex itinere lassus cupiat mox à cœnâ petere lectum, jubetur expectare, donec cæteri quoque eunt cubitum. Gu. Videor mib Ubi æqua- hi videre civitatem (b) Platonicam. Be. Tum suus cuique nidus oftenditur, & vere nihil aliud quam cubiculum: tantum enim ibi lecti funt, & præterea nihil quo utaris, aut (c) quod fureris. Gu. Illic mundities est? Be. Eadem quæ in convivio: lintea forte lota ante menses sex. Gu. Quid interim fit de equis? Be. Ad eandem disciplinam tractantur, ad quam homines. Gu. Sed est eadem ubique tractatio? Be. Alicubi civilior est, alicubi durior quam narravi; verum in genere talis est. Gu. Quid si ego tibi nunc narrem quibus modis hospites tractentur in ea parte Italiæ, quam Longobardiam vocant, rursus in Hispania, deinde in Anglia & in Wallia? Nam Angli partim Gallicos, partim Germanicos mores obtinent, ut ex his duabus gentibus mixti. Walli fe prædicant (d) 'Autóx foras Anglos. Be. Quæso te ut narres. Nam mihi nunquam contigit eas adire. Gu. In præsentia non est otium. Nam nauta justit adessem ad horam tertiam, nist vellem relinqui; & habet sarcinulam : alias dabitur op-

portunitas ad latietatem usque garriendi.

ARGU-

bulam fignificat, propriè latam &cre diminutivum pinacium, quod nunc pro tabellà, nunc pro fentellà ponitur.

lia funt omnium omnia.

c Quo frua-

d Id eft, indignus : aiunt enim Anglos cateros ex Gallis & ex Saxonibus effe mixtos.

ARGUMENTUM.

Divinum certe Co'loquium, quod lupanar ipsum castum facit! Deus non potes falli, ejus oculus in abditissima penetrat. Adolescentes pudicitiam curare debent. Puella ad quastum exposita ab instituto non minus turpi quam arumnofo revocatur.

S

-

n r

e 1.

n

S

n

n

1ı.

il

-

13

i.

X

-7

1-

18

1-

ıt

æ d

r,

e.

n

18

0-

n

OS

(e

S. iâ

1,

)-

ADOLESCENS ET SCORTUM.

LUCRETIA, (a) SOPHRONIUS.

a Continens. temperans.

Eu. T. UGE, mî lepidissime Sophroni, tandem nobis redditus es? nam mihi videris abfuisse seculum. Prima fronte vix te agnoscebam. So. Quamobrem, mea Lucretia? Lu. Quia pro imberbi nobis redisti barbatulus. Quid rei est, meum corculum? Nam videre folito torvior. So. Cupio tecum seorsim colloqui familiarius. Lu. Au, au: non solæ sumus, (b) mea mentula? So. Secedamus in locum fecretiorem. b Mi ani-Lu. Age, concedamus in cubiculum interius, si quid libet. mule. So. Nondum hic locus mihi videtur fatis fecretus. iste novus pudor? est mihi (c) museion, ubi repono mun- c Pro secredum meum, locus adeò obscurus, ut vix ego te visurus sim, tiore cubicaaut tu me. So. Circumspice rimas omnes. Lu. Rima nulla eft. est. So. Nullus est in propinquo, qui nos exaudiat? Lu. Nè musca quidem, mea lux. Quid cunctaris? So. Fallemus hic oculos Dei? Lu. Nequaquam; ille perspicit omnia. Angelorum? Lu. Illorum oculos non licet effugere. So. Qui fit igitur, ut non pudeat homines id facere coram oculis Dei, ac testibus fanctis Angelis, quod puderet facere in conspectu hominum? Lu. Quid hoc novæ rei est? venisti huc concionaturus? Indue cucullam Franciscanam, conscende suggestum, & audiamus te, barbatule. So. Nec istud gravarer facere, si te queam ab isto vitæ genere revocare, non solum turpissimo, verum ctiam miserrimo. Lu. Quamobrem? ô bone. Victus alicunde parandus est. Sua quemque alit Hoc est nostrum opificium, hic (d) fundus noster. So. d Id est, re-Optarim, mea Lucretia, ut, excufsa paulisper ista animi te- ditus. Nam mulentia, rem ipsam mecum consideres. Lu. Serva concionem nuos reddit tuam in aliud tempus; nunc (e) vivamus, mî Sophroni. So. fundus. Tu quæstûs gratia facis, quicquid facis. Lu. Non multum e Pro gauaberratti à scopo. So. Nihil decedet tuo lucro; dabo qua-deamus, sive druplum ut auscultes tantum. Lu. Dic quæ voles. So. Pri-

mum illud mihi responde: Habesne quæ tibi male volunt? Lu. Non unam. So. Et quas tu vicissim odisti? Lu. Ut merentur. So. Proinde si possis illis facere rem gratam, facerésne? Lu. Citiùs miscerem illis toxicum. So. Atqui cogita nunc, an illis quicquam potueris facere gratius, quam quod vident te vivere hanc vitam dedecorosam ac miserrimam? Quid autem poteras facere molestius iis, qui tibi benè volunt? Lu. Sic erat fatum meum. So. Jam quod esse solet omnium difficillimum iis qui deportantur in infulas, aut relegantur ad extremos orbis barbaros, hoc tu tibi tuâpte sponte sumpsissi. Lu. Quidnam est istud? So. An non sponte renunciâsti omnibus affectibus, patri, matri, fratribus, sororibus, amitæ, materteræ, cæterisque quoscunque tibi natura conjunxit? Nam & illos tui pudet, nec tu sustines in illorum venire conspectum. Lu. Imò feliciter commutavi affe-Etus meos; pro paucis enim nunc habeo plurimos, quorum tu es unus, mihi fratris loco semper habitus. So. Mitte jocos, ac rem ipsam, ut habet, expende serio. Quæ tam multos habet amicos, ea nullum habet amicum, mihi crede, Lucretia. Nam qui ad te commeant, non habent te pro amicâ, sed pro matula potius. Vide quo teipfam dejeceris, misera. Christus te tam charam habuit, ut te suo sanguine redemerit, ut te cœlestis hæreditatis consortem esse voluerit; & tu te facis cloacam publicam, ad quam commeant quilibet fordidi, impuri, scabiosi, suámque spurcitiam in te repurgant. Quod fi nondum ejus lepræ contagium, quam vocant scabiem Hispanicam, attigit te, non diu poteris effugere. Quod si siat, quid te infelicius, etiamsi cætera essent secunda, puta res & fama? Quid aliud eris, quam vivum cadaver? Matri gravabaris esse morigera: nunc servis lenæ turpissimæ. Parentis audire monita tædebat: hîc fæpè tibi vapulandum est ab ebriis & infanis scortatoribus. Pigebat aliquid operis facere domi, quo victum quæreres: hic quos tumultus, quæ pervigilia sustines? Lu. Unde nobis hic concionator novus? So. Jam mihi & illud fac cogites: ifte formæ flos, qui tibi conciliat amatores, brevi defluxerit. Quid tum facies, misera? Quod sterquilinium te fuerit abjectius? Fies ex meretrice lena. Non omnibus contingit ista dignitas; &, fi contingat, quid sceleratius? aut quid diabolicæ malitiæ vicinius? Lu. Vera funt, mi Sophroni, propemodum, quæ dicis, omnia. Sed unde tibi ista nova sanctimonia, qui soleas esse nugator omnium nugacissimus? Nemo te uno frequentius aut intempestivius huc commeabat. Audio te fuisse Romæ.

1

b

i

r

1

ł

t

t

e

e

)-

2

)-

n

s,

1-

a.

0

13

te

is

n-

bd

i-.

it,

80

a-

tis

ab

re

er-

3

ibi

le-

re-

n-

ni-

is,

ffe

iùs

æ. So.

So. Fui. Lu. Atqui inde solent redire deteriores. Quo pacto tibi diversum accidit? So. Dicam: quia non eodem animo modóque Romam adii. Cæteri ferè ideò eunt Romam, ut redeant deteriores: & ad eam rem ibi suppetunt affatim occafiones. Ego cum probo viro profectus fum, cujus hortatu pro lagena libellum mecum attuli, Novum Testamentum ab Erasmo versum. Lu. Ab Erasmo? Aiunt illum esse sesquihæreticum. So. Num & huc pervenit illius viri nomen ? Lu. Nullum celebrius apud nos. So. Vidistin' hominem? Lu. Nunquam; sed optârim vidisse, de quo tam multa audivi mala. So. Fortaffis à malis. Lu. Imò à viris reverendis. So. A quibus ? Lu. Non expedit dicere. So. Quamobrem? Lu. Quia si tu effutires, & res permanaret ad illos, meo quæstui non minima portio decederet. So. Ne metue: lapidi dixeris. Lu. (a) a Est hocusu Admove aurem. So. Inepta, quid opus est admota aure, cum receptum, ut fimus soli? Lu. An, ne Deus exaudiat? So. Proh Deum immor-res silendas, etiams duo talem! video te piam meretricem, quæ mendicos (b) fubleves foli fint in eleemofyna. Lu. At ego ex istis mendicis plus capio lucri; agro, tamen quam ex vobis divitibus. So. Spoliant matronas bonas, ut qui loquitur, dicat voce effundant in meretrices malas. Lu. Sed perge de libro. So. submissiore, Faciam, & præftat. Ibi me docuit Paulus, qui nescit mentiri, cum nihil sit quod nec scorta, nec scortatores regni cælestis bæreditatem opus. consequentur. Hoc ubi legissem, sic cœpi cogitare apud me : fignificasse Modica res est, quam expecto ex hæreditate paterna, & tamen nescio quid · malim renunciare seortis omnibus, quam à patre exhæredari; de monachis quanto magis cavendum est, nè me exhæredet Pater cœlestis? mendicita-Et adversus exhæredantem aut abdicantem patrem aliquod præsidium porrigunt humanæ leges : adversus exhæredantem Deum nihil est (c) suffugii. Itaque mihi protinus in- c Alias sufterdixi omnem scortorum usum. Lu. Si quidem possis con- fragii. tinere. So. Bona continentiæ pars est, ex animo continentem esse velle. Postremò, superest extremum mali remedium, uxor. Romæ in pænitentiarii sinum totum (d) Augeæ sta- d Vide probulum effudi. Is multis prudenter hortatus ad puritatem ani- diu collectis mi & corporis, ad facram lectionem, ad crebras preces, ad fordibus. vitæ sobrietatem; pro pæna nihil aliud indixit, quam ut flexis genibus ad fummum altare dicerem Pfalmum, Miserere mei, Deus: &, fi mihi suppeteret pecunia, darem egenti cuipiam Carolinum unum. Admiranti mihi quod pro tot fcortationibus tantillum pænæ infligeret, satis sacetè respondit; Fili, inquit, si verè pœnitet, si vitam commutas, nihil moror pœnam: fin pergas, ipsa libido tandem abs te plus satis pænarum exiget, etiamfi sacerdos non indicat. Me vide lippum,

b Videtur tem professis

tremulum, incurvum: at olim talis eram, qualem te hactenus fuisse prædicas. Sic ego resipui. Lu. Ergò, ut video, perdidi meum Sophronium. So. Imo lucrifecisti. Nam antè perierat, nec fibi amicus, nec tibi : is nunc te verè amat, ac tuam sitit salutem. Lu. Quid igitur suades, mî Sophroni? So. Ut quam primum te subducas ab ista vita. Adhuc puella es: quod contractum est labis, potest elui. Aut nube marito; nos aliquid ad dotem conferemus: aut confer te in collegium aliquod facrum, quod lapfas recipit: aut commutato loco dedas te in familiam alicujus honestæ matronæ. Ad horum quodlibet offero tibi operam meam. te, mî Sophroni, circumspicito: seguar tuum consilium. Sed interim hinc te submoveto. Lu. Hui! tam citò? So. Cur non potiùs hodiè quam cras, si dilatio damnum habet, mora periculum? Lu. Quò me vertam? So. Colliges omnem mundum tuum, eum trades mihi vesperi; famulus clam deferet ad fidelem matronam : aliquantò post ego te producam, veluti deambulandi gratia: apud eam matronam latitabis meo sumptu, donec tibi prospexero: id siet brevi. Lu. Age, mî Sophroni, trado me totam in tuam fidem. So. Gaudebis olim facto.

ARGUMENTUM.

Convivium poetium docet sindiosos convivari: inter quos parsimonia cum sessioniate, hilaritas sine turpiloquio, literatis sabulis, condire debet convivium. Iambi cruenti. Poeta viri judicio parum admirando. Bona samula tres dotes primaria, sidelitas, desomitas, sercitas. Locus ex Eunuchi Terentiani prologo illustratur. Locus in Epodis Horat. ad Canidiam. Locus Seneca, alind agere, nihil agere, male agere. Locus Aristot. Elenchon. explicatur. Thema poetice variatur, diverso metro. Senteutia defumuntur ex siloribus. Arboribus in horto. Carmina item Graca componentur.

HILARIUS, LEONARDUS, CRATO, CON-VIVÆ, MARGARETA, CARINUS, ÉU-BULUS, SBRULIUS, PARTHENIUS, MUS fervus Hilarii.

* Iambici trimetri funt usque ad Enge. Hi. * Le. Cænam sinistro es auspicatus omine.

Hi. Imò absit omen triste. Sed cur hoc putas?

Le. Cruenti Iambi haud congruunt convivio.

Cr. Eugè, certum est adesse Musas, effluunt carmina imprudentibus.

(a) Hi-

(a) Hi. Si rotatiles trochæos mavelis, en accipe; Vilis apparatus bic est, animus est lautissimus.

e-

er-

itè

ac

i?

lla

ri-

ol-

ato Ad

bò

So.

So.

et,

m-

am

lu-

ti-

vi.

m.

Aium.

tres

ren-

Seex-

rex

N-

im-

Hi-

Quanquam & Iambi olim ad rixas & pugnas nati, post didicerunt omni servire materiæ. O pepones! habetis pepones in horto nostro natos. En (b) lactucas sessiles, succo b Quod non tenerrimo suo nomini respondentes. Has delicias quis sanus non præferat apris, murænis, & attagenis? Cr. Si licet in convivio poetico vera loqui, quas tu lactucas vocas, betæ funt. Hi. Hoc omen avertant Superi. Cr. Sic res habet: vide figuram. Tum ubi fuccus lacteus? Ubi molles aculei? Hi. Facis ut addubitem. Heus, accerse huc famulam. Margareta, Tisiphone, quid tibi venit in mentem, ut pro lactucis nobis apponeres betas ? Ma. Data opera feci. Hi. Quid ais, venefica? Ma. Volebam experiri, an inter tot poëtas esset, qui lactucam dignosceret à betà: nam scio te non posse dignoscere? Dicite mihi bona side, quis animadvertit esse betas? Con. Crato. Ma. Facile divinabam non fuiffe poétam. Hi. Si quid tale posthac designaris, ego te pro Margareta vocabo (c) bliteam. Co. Ha, ha, he! Ma. Istæ no- c Alludit ad menclaturæ nec obefiorem me reddunt, nec macilentiorem. gemmam Sæpè vicies in die mihi commutat nomen: ubi quid cupit laudatiiieblandiri, vocat me (d) Galateam, Euterpen, Calliopen, grzei betam Callirrhoen, Melissam, Venerem, Minervam, quid non ? appellant Ubi quid stomachatur, repente sio Tisiphone, Megæra, Α- βλίτον, unlecto, Medusa, Baucis; aut aliud quicquid illi suggesserit debiiteosap-(e) splendida bilis. Hi. Abi hinc cum tuis betis, Blitea. tos ac nihili, Ma. Quorsum attinebat huc evocare? Hi. Ut redires unde ed quod beveneras. Ma. Vetus dictum est, Procliviùs est evocare ca- ta vilis, & insipida hercodæmonem, quam abigere. Con. Ha, ha, he, apposite. Ut ba est. tibi res habet, Hilari, opus est aliquo carmine magico, quo illam hinc abigas. Hi. Habeo in promptu.

(f) Φεύγετε κανθάριδες λύκος άγριος υμμε διώκει.

Ma. Quid ais ? Æsope. Cr. Cave tibi, Hilari: impinget colaphum: fic abegisti tuo Græco carmine. O magum egregium! Hi. Quid tu credis, Crato, esse hanc? Ego tali carmine abegissem decem magnos cacodæmones. Ma. Pili dine vultus: non facio tuos versus Græcanicos. Hi. Adhibendus est igitur, ut video, bombus magicus: aut, si nec hic sufficiet (g) Mer-

4 Trochaici funt tetrametri.

erigunt, sed humi fpar-

dA Colore laaco. Euterpè; à deleclando Mufæ nomen eft. Calliope à pulchritu-Callirrhoe, nympha, quod pulchrê .fluat: Melif-"

sa, apis; opinor fuisse ancillam Chrysippi : Baucis, anus & paupercula, apud Ovid. e Allust ad illud Horat. Sive alind nomen, justit quod splendida biiis. Id eft, infania. f Hoc carmen Plin. indicat usurpari solere in magicis remediis, id est, Fugite cantharides, infus crudelis vos perfequitur. Cantharis infecii genus, venenum habens lethale. g Hac virga dat & adimit formos; bac animas evocat orco, & rurfum, quas velic in tartara mittit, lege Virg. 4 En.

curii caduceum. Cr. Mea Margareta, scis poëtarum genus esse afflatum, non ausim dicere furiosum : rogo te ut istam rixam in aliud tempus proroges, nósque hâc cœnâ, vel meâ causa, fuaviter tractes. Ma. Quid mihi cum istius versiculis? Sæpenumero, cum est eundem ad macellum, non habet quod numeret, & interim cantillat versiculos. Cr. Sic funt poëtæ. Sed age, fac fodes quod dico. Ma. Equidem faciam in tuam gratiam, quoniam novi te probum, qui nunquam contriveris' cerebrum tuum in ejusmodi deliramentis: ac demiror, quo fato in hunc incideris chorum. Cr. Unde id conjectas? Ma. Quia nasus obesior, & oculi nitentes, & corpus fucculentum. Nunc mihi hujus nafum contemplare, & rifum Sardonium. Cr. Sed obsecro, meum suavium, ut istam iram mihi condones. Ma. Abeo; nec postulo ut quisquam cæterorum hoc nomine mihi gratias agat. Hi. Abiitne jam? Ma. Non tam procul, quin audiat te. Mus. Jam est in culina, secum nescio quid murmurans. Cr. Famulam habes minimè mutam. Hi. Aiunt bonam famulam oportere tribus dotibus esse præditam; ut sit sidelis, ut sit deformis, ut sit serox, quam vulgo malam vocant. Fidelis non diminuit rem, deformem non ambiunt proci, ferox facile tuetur jus heri sui. Nam aliquoties opus est non solùm linguâ, verum etiam manibus. Hæc mea è tribus duas habet virtutes, deformis juxta ac mala; de fide dubito. Cr. Linguam audivimus, sed ego metuebam tibi à manibus. Hi. Admovete manus peponibus, de lactucis actum est. Etenim si nunc juberem apponi lactucas, sat scio, carduos apponeret. Sunt & melones, si quis hoc genere magis capitur. En fici recentes: modò decerptos à matre testatur lac in pedunculo. A ficis folet aqua fumi, ne quid obliment stomachum. En habetis è limpidissimo fonticulo vivam ac frigidissimam, utilem & vino diluendo. Cr. At ego nescio utrum diluam vinum aqua, an aquam vino; aded mihi hoc vinum videtur haustum ex eodem fonticulo Musarum. Hi. Tale vinum conducit acuendis ingeniis poëtarum : vos crassi crassis delectamini. Cr. Utinam Crassius essem ille beatus. Hi. Ego malim esse Codrus, aut Ennius. Quandoquidem mihi contigit habere convivas tam multos, tamque infigniter eruditos, non committam, ut nihilo doctior eos dimittam. Est locus in prologo Eunuchi, qui multos torquet. Nam plerique codices fic habent ;

Bonæ famulæ proprietates. Sic existimet, sciat, Responsum, non dietum esse, quia læsit prior, Qui bene vertendo, & eas describendo male, &c.

In his verbis desidero sensum argutum ac Terentio dignum. Nec enim ideo læsit prior, quia malè vertit Græcas sabulas, sed quia Terentianas carpserat. Eu. Juxta vulgò jactatum proverbium, Qui pessimè canit, primus incipiet. Cum essem Londini apud homam Linacrum, virum sic in omni genere philosophiæ doctissimum, ut nihilo seciùs has Grammaticorum minutias ad unguem calleat, ostendit mihi codicem mira vetustate, in quo sic habebatur scriptum:

Sic existimet, sciat, Responsum, non dictum esse, quale sit, priùs Qui bene vertendo, & eas describendo male,

nus

am

neâ

lis?

bou

oë-

iam

iam

ac

id

, &

are,

um,

ut

Hi.

Aus.

Fa-

lam

fit

lelis

rox

fo-

luas

ito.

ous.

eft.

luos

ca-

atur

bli-

vi-

Af

; 2-

culo

niis

nam

aut

ivas

am,

Eu-

ha-

Sic

Ex Græcis bonis Latinas fecit non bonas: Idem Menandri phasma nunc nuper dedit.

Sic autem ordinandus est sermo, ut quale sit indicet sub-Minitabatur se vicisjiciendum exemplum prioris dicti. fim reprehensurum aliquid in fabulis ejus, à quo fuerat reprehensus. Atque hic negat videri debere convitium, sed responsum. Qui lacessit, jacit dictum; qui regerit lacessitus, respondet. Hujus rei promittit exemplum; quale sit, quod Græcis dicitur olov, Latinis quod genus, aut veluti, five videlicet, aut puta. Deinde subjicit reprehensionem, in quâ, priùs, adverbium respondet ad alterum adverbium veluti diversum, quod sequitur, nuper; quemadmodum pronomen, qui, respondet ad dictionem, idem. Veteres enim Lavinii fabulas in totum damnat, quoniam jam exciderant ex hominum memoria. In his quas nuper dediffet, certa Mihi videtur hæc germana lectio, verusque notat loca. comici sensus, nisi quid dissentit Senatus populusque poëticus. Con. Imò pedibus omnes in tuam descendimus sen-Eu. At ego vicissim à vobis quiddam leve ac tentiam. facillimum discere cupiam, quo pacto metiendus sit hic verficulus,

Ex Græcis bonis, Latinas fecit non bonas.

Micate digitis. Hi. Opinor more veterum elidi s, ut secundo loco sit anapæstus. Mu. Accederem, nisi casus auserendi desineret in is natura longam. Itaque submota consonante, nihilominus manet longa vocalis. Hi. Vera prædicas. Cr. Si quis illiteratus & ignotus ingrederetur, plane crederet nos inter nos micatione digitorum rusticorum ludum

ludum renovare. Le. Nos, quantum video, frustrà micamus digitis: tu, si potes, expedi. Eu. Videte, quantula res non-nunquam torquet homines etiam eruditos: Præpositio ex pertinet ad sinem carminis præcedentis:

Qui benè vertendo, & eas describendo malè, ex

Gracis bonis Latinas fecit non bonas.

Ità nihil est scrupuli. La. Sic est, per Musas. Ca. Quandoquidem cœpimus micare digitis, velim ut aliquis mihi versum

hunc ex Andria digerat in suos pedes:

Sine invidia laudem invenias, & amicos pares. Nam mihi sæpè tentanti non successit. Le. Sine in, iambus est; vidia, anapæstus; landem in, spondæus; venias, anapæstus; & ami, rursus anapæstus. Ca. Habes jam pedes quinque, & supersunt tres syllabæ, quarum prima est longa; ut nec iambum facere possis aut tribrachin. Le. Profectò vera prædicas. Hæremus in vado: quis nos expediet? Eu. Nemo melius, quàm qui induxit in hoc vadum. Age, Carine, nè cela, fi quid habes, inter candidos amiculos. Ca. Nisi me fallit memoria, videor mihi quiddam tale legisse apud Priscianum, qui docet apud Latinos comicos v confonantem perinde elidi ut vocalem, quemadmodum frequenter in hâc dictione enimverd, fic ut pars enime faciat anapæstum. Le. Itaque metire nobis. Ca. Faciam: Sine invidi proceleusmaticus est, nisi mavis elidi i, per Synæresin; ut cum Virgilius aureo ponit in fine carminis heroici pro auro. Quod fi placet, erit primo loco tribrachys; à lau spondæus est; d'inveni dactylus; as & a dactylus; micos spondæus est; pares iambus. Sb. Carinus nos explicuit ex hoc fanè vado. Sed est in eâdem scena locus, quem haud scio an quisquam animadverterit. Hi. Obfecro, profer. Sb. Illic hunc in modum loquitur Simo:

Sine ut eveniat, quod volo;

In Pamphilo ut nibil fit moræ, restat Chremes.

Hi. Quid hîc te offendit? Sb. Cùm fine sit minitantis, nihil hîc sequitur, quod faciat ad minas. Proinde suspicor à poëta scriptum esse,

Sin eveniat quod volo;

ut sin respondeat ad si, quod præcessit,

Si propter amorem uxorem nolit ducere.

Proponit enim senex duas partes inter se diversas: "Si Pam"philus ob amorem Glycerii recusat nuptias, erit quod cum
"illo expostulem: sin ille non recusarit, tum mihi restat

" exorandus Chremes. Porrò hyperbaton longius fecit interpellatio Sosiæ, & stomachus Simonis in Davum. Hi. Mus,

porrige

porrige milii codicem. Cr. Committis tu muri codicem? Hi. Tutius quam vinum. Dispeream nisi verum dixit Sbrulius. Pa. Trade mihi codicem, ut oftendam alium Icrupulum. In prologo Eunuchi versus hic non constat:

Habeo alia multa, que nune condonabuntur.

Quanquam enim comici Latini præcipuè fumunt fibi multam libertatem in hoc genere carminis, tamen nusquam memini illos fenarium claudere spondæo: nisi fortè legendum est condonabitur (a) axpoconoc, aut condonabimus, mutato a Sine Pernumero personæ. Ma. O mores vere poeticos! In ipso li- sona. mine convivii (b) micant digitis, & librum adhibent. Lusus & b Rusticoliteras præstat servare in mensas secundas. Cr. Non omnino pessimum consilium dat Margareta; obtemperabitur; placato est, vulgaris estamnum stomacho revocabimus lusum, interim digitis micabimus in Italia. Vide præso mer disco. Hi. Videte luxum poëticum. Habetis triplex ovorum genus, elixa, assa, fixa; omnia recentissima sunt, intra biduum nata. Pa. Ego butyri esum non sero: si frixa sunt oleo perplacebunt. Hi. Abi, puer, disco ex Margareta in utro frixa sunt. Mus. In neutro, inquit. Hi. Nec in butyro, nec in oleo? In quo igitur? Mus. In lixivio, ut ait. Cr. Qualis percontatio, talis responsio. Quid negotii tis: id mulies est dignoscere butyrum ab oleo? Ca. Præsertim his, qui tam facilè discernunt lactucam à betà. Hi. Habetis ovationem, sequitur aliquando triumphus. Heus, puet, circumser oculos. Nihilne vides hic deesse? Mus. Permulta. Hi. Hæc ova desiderant condimentum, quo temperetur calor. Mus. Quod vis? Hi. Dic ut ex contuss (c) vitis claviculis mittat anobis succum. Mus. Dicam. Hi. Quid huc redis inanis? Mus. Negat (d) è claviculis succum exprimi solere. Le. O salmitibus laqueos. famulam! 8b. Certè sabulis condiemus ova nostra. In Epoquosiam. ana-literas præstat servare in mensas secundas. Cr. Non omniño rum lusus est, vulgaris famulam! 8h. Certè fabulis condiemus ova nostra. In Epo-quosdam, dis Horatianis offendi locum quendam, non depravatum quod quibus read scripturam attinet, sed depravate interpretatum, nec à punt, & allis, ni- Mancinello folum, cæterísque recentioribus, verum etiam ab has Plinius icor à ipso Porphyrione. Locus est in carmine, quo canit Pali- vocat clavinodiam Canidiæ veneficæ: Tuusque venter partumeius, & tuo

Cruore rubros obstetrix pannos lavit, Utcunque fortis exilis puerpera. Pam- Existimant enim omnes hîc, exilis, nomen este, cum sit clavos justi-d cum verbum. Adscribam verba Porphyrionis, si tamen illius esse rit contundis restat credendum est: " Exilem autem inquit, sub illâ specie, quasi cit in" puerperio facta fit deformis: per exilitatem corporis maMus, " ciem naturalem dicit. Pudendus lapfus, fi vir tantus non

culas, lib. 22. in prologo. responder, quafi parvos

amus

non-

io ex

ando-

erfum

mbus

orrige

a Id eft, infinitum, ut pati.

& Alludit ad dictum Socratis, qui dixit famem effe condimentum omnium & jucundiffimum & minimo parabile. sensit metri legem reclamare huic sensui. Neque enim quartus locus admittit spondæum. Verum poëta jocatur illam verè peperisse, quanquam non diu languisset, ac decubuisset à partu, sed statim exilisset è lecto, quemadmodum solent quædam fortes puerperæ. Hi. Habemus tibi gratiam, Sbruli, qui tam laute condieris ova nostra. Le. Isti non dissimile est, quod legitur in primo Odarum libro. Odæ initium est, Tu ne quæsieris. Sic autem habet constans lectio: Neu Babylunios tentaris numeros, ut melius quicquid erit pati. Hunc locum ità transiliunt veteres interpretes, quasi nihil habeat scrupuli: solus Mancinellus, sentiens orationem imperfectam, jubet addi possis. Sb. Habes aliquid de hâc re compertius? Le. Nescio: sed mihi videtur Horatius Græci sermonis idioma reddidisse, quod nullus poëtarum facit libentius aut frequentius: nam Græcis est familiare (a) aparemphaton adjungere huic dictioni & & & s. Sic Horatius, ut pati, pro ut patiaris. Quanquam, quod divinat Mancinellus, non est prorsus absurdum. Hi. Mihi vehementer arridet quod dicis. Curre, Mus, & adfer si quid est reliquum. Cr. Quid istuc est novarum deliciarum? Hi. Hic est cucumis sectus in laminulas: hoc est jus ex coctis intestinis cucurbitæ; conducit lubricandis intestinis. Sb. O cœnam veré medicam! Hi. Boni consulite. Mox aderit gallina ex corte nostra. Sb. Commutabimus tibi nomen, & pro Hilario vocabimus Apicium. Hi. Age, nunc ridete quantum voletis: cras fortaffe feriò laudabitis hanc cœnam. Sb. Qui fic? Hi. Cùm senseris tibi probè conditum esse prandium. Sb. (b) Fame? Hi. Scilicet. Cr. Scis, Hilari, quid provincize te vellem suscipere? Hi. Sciam, si dixeris. Cr. Chorus canit hymnos quoídam non indoctos, fed per indoctos multis locis depravatos: eos cuperem tuâ operâ nobis restitui. Ut autem exemplum proferam, ità canimus: Hostis Herodes impie,

Christum venire quid times?

Ordo dictionis unius inversus geminum vitium invexit carmini. Nam hostis, cùm trochæum essiciat, nullum habet locum in carmine Iambico: & Hero, spondæus, non recipitur in sede secundâ. Nec dubium est, quin versus ità primum scriptus sit; Herodes hostis impie. Jam epitheton impie mollius cohæret cum hostis, quam cum Herodes. Porrò quoniam Herodes dictio Græca est, η vertitur in ε in casu vocandi: ut, Σωνράτης, δε Σώνρατες, quemadmodum & in Αγάμεμνον ω mega recti casus vertitur in ε micron. Rursum ita caninus hymnum:

1

•

•

2

2

(b

4

k

1

I

F

ŧ

V

f

n

n

ti

V

f

F

Jesu corona virginum, Quam mater illa concepit, Qua sola virgo parturit.

ar-

am

ffet

ent

uli,

eft,

Tu

ylu-

unc

beat

am,

ius ?

onis

aut

ad-

pro

n est

di-

Quid

Etus

itæ ;

redi-

corte

VO-

etis:

Hi.

Fa-

æ te

canit

locis

ntem

car-

fede

s fit;

es di-

ÉTYS,

recti

m : Jesu

Dubium non est, quin concipit sit pronunciandum. Nam temporis hypallage gratiam etiam addit fermoni. Ridiculum autem est nos offendi in concipit, cum sequatur parturit. Hi. Istius generis & ipse permulta offendi, nec pigebit olim huic rei aliquot dierum opellam dare: nam mihi videtur Ambrofius in hoc carmine non parum habere gratiæ; adeò ferè finit dimetrum dictione trissyllaba, & cæsuram serè collocat in fine dictionis. Id crebriùs apud eum fit, quam ut casus videri possit. Si quæritis exemplum: Deus Creator, hic est penthemimeris, accinitur, omnium: Polique rector, accinitur, vestiens: Diem decoro, accinitur, lumine: Noctem soporis, accinitur, gratia. Sed adest gallina fatis obesa, qua mihi totis elecem annis peperit ova, & exclusit pullos. Cr. Indigna erat quæ necaretur. Ca. Si licet aliquid admiscere de studiis severioribus, habeo quod proponam. Hi. Modò nè nimium fit tetricum. Ca. Non est. Copi nuper legere Seneeæ epistolas, & in ipso statim portu, quod aiunt, impegi. Locus est in prima epistola, & si volueris, inquit, attendere, magna vitæ pars elabitur male agentibus, maxima nibil agentibus, tota aliud agentibus. In hac sententia affectat nescio quid argutize, quod ego non fatis affequor. Le. Divinabo, fi voles. Ca. Maxime. Le. Nemo perpetuò peccat. Et tamen luxu, libidine, ambitione, cæterisque vitiis, magna vitæ pars perit, fed multo major vitæ portio perit nihil agentibus. Porro nibil agere dicuntur, non qui vivunt in otio, sed qui rebus frivolis & nihil ad felicitatem conducentibus occupantur: inde proverbium, Satius est ceffare, quam nibil agere. Sed tota vita perit aliud agentibus. Aliud agere dicitur, qui non est attentus ad id quod agit. Perit igitur tota vita, quomam, cum vacamus vitiis, aliud agimus; dum vacamus frivolis, aliud agimus; dum studemus philosophiæ (quoniam id facimus fupine & oscitanter) aliud agimus, parum attenti, velut ad rem minime seriam. Hæc interpretatio si parum arridet, numeretur hæc fententia Senecæ inter eas quas in hoc feriptore damnat Aulus Gellius, ut frivole argutas. Hi. Mihi sanè satis arridet (Sed interim strenue ad Gallinam. Nolim vos falli, nihil præterea parati est) quadrat enim ad id quod præcessit, Turpissima est jactura, quæ per negligentiam fit. Id autem declarat hac trimembri sententia. At paulo post videor mihi videre mendum; Mortem non prospicimus: M 2

P

a

S

fi

C

in

V

R

ri

g

il

E

Pie

10

q

9

ai

ir

8

H

h

in

TU

endi

ne

ti

di al

Profpicimus quæ à, fronte funt, fed procul: Respicimus à tergo relictz.

* Locus Ariftotelis. Magna pars ejus jam præteriit. Nam legendum arbitror, Mortem * prospicimus. Prospicimus ea quæ procul absunt, cum mors magna ex parte præterierit nobis. Le. Si sibi permittunt philosophi, ut aliquando divertant in prata Musarum, fortaffe non videbitur absurdum, si nos aliquando vel animi gratiâ divertamus in illorum regionem. Hi. Quidni? Le. Cùm nuper relegerem librum Aristotelis, quem inscripsit Hepl Two Έλέγχων, quorum argumentum est rhetoribus cum philofophis magna ex parte commune, comperi infignes errores interpretum. Neque dubitandum est, quin hic, qui Græce nesciunt, in multis locis egregie delirarint. * Aristoteles enim proponit hujusmodi genus ambigui, quod nascitur ex voce, quæ eadem declarat diversa: "OTI uavθάνθοιν οἱ ἐπιζάμενοι τὰ γὰρ ἀποζοματιζόμενα μανθάνθοιν οἱ Τραμματικοί, το γάρ μανθάνειν όμώνυμον, τό, τε ξυνιέναι χρώμενου τη επιζήμη, και το λαμβάνειν την επιήμην. Id verterunt in hunc modum. " Quoniam discunt scientes : " nam secundum os grammatici discunt. Discere enim æqui-" vocum, ad intelligere eum qui utitur disciplina, & acci-" pere disciplinam. Hi. Visus es mihi nunc Hebraice loqui, non Latine. Le. Estne quisquam vestrum qui audivit hic ullam vocem æquivocam? Hi. Nullam. Le. Quid igitur stultius, quam id velle vertere, quod verti non poterat? Neque enim quemadmodum Græcis μανθάνειν sonat μαθείν & μαθητεύειν ità Latinis, discere, doctrinam accipere, aut tradere. Quanquam, an hoc fit verum, nescio: magis arbitror sic, µavêávsiv esse anceps apud Græcos, quemadmodum cognosecre apud Latinos. Cognoseit enim qui novit, & cognoscit judex, qui discit causam. Sic, opinor, Græcis uav-Bavery dicitur præceptor, qui exigit prælecta pueris, & pueri quibus prælegitur. Quam verò venuste reddidit, 7à yas атоборатівірога развачвої об Грарратікої, пат secundum os grammatici discunt? cum vertere debuerit, nam grammatici quæ dictant docent. Hic interpretis erat aliud exemplum supponere, quod non eadem verba, sed eandem rei speciem exhiberet. Quanquam hoc loco suspicor etiam in Græca scriptura nonnihil esse mendæ: scribendum autem, δμώνυμον τώ τε ξυνίοναι και τώ λαμβάνειν. Paulo poft fubjicit aliud exemplum ambigui, quod nascitur non ex vario vocis ejusdem significatu, sed ex diversa connexione; Τὸ βέλεσθαι λαβείν με τές πολεμίες, Velle me accipere pugnantes. Sic enim vertit, pro eo quod erat, Velle me capere bostes. Et, fi legas Beasse, fermo fit dilucidior; Vultis me capere boftes?

ror,

cum

nit-

ım,

imi

ùm

TEV

ilo-

rro-

qui Ari-

uod

Lav-

v oi

Évai Id

tes :

qui-

cci-10-

ivit

uid

po-

nat

ere,

agis

mo-

, &

Lav-

ueri

yap.

11177

am-

ex-

rei

in

em,

ub-

va-

ne;

an-

tes.

ere

es?

bostes? Nam pronomen potest præcedere verbum capere, & potest sequi. Si præcedat, hic erit sensus, Vultis ut ego capiam bostes? Si sequatur, erit hic, Vultis ut bostes me capiant? Subjicit ejustem generis aliud exemplum, "Apa 8 Tic yivisones, THTO yiveones; id eft, An quod quis novit, boc novit? Ambiguitas est in ToTo. Id si sumatur accusandi casu, senfus erit, Quicquid alicui cognitum est, id illi cognitum esse. Sin nominandi casu, sensus hic erit, Quam rem quis intelligit, ea intelligit : quafi cognosci non possit, nisi quod vicissim cognoscat. Rursus aliud subjicit, Apa 8 Tig opa, THTO opa i opa de tou klova was opa o klov An quod quis videt, id videt; sed videt columnam; columna igitur videt. Rurius in 7870 est ambiguitas, quam prius indicavimus. Verum hæc utcunque reddi poterant Latinis auribus; quod sequitur nullo modo reddi poterat; "Apa 8 od pas sivas T870 rù phis elvai phis sibor elvai, où apa phis sibos elvai. Quod illi fic reddiderunt; Putas quod tu dicis esse, hoc tu dicis esse; dicis autem lapidem esse, tu ergo lapis dicis esse. Obsecro, quis omnino sensus humanus ex his verbis percipi possit? Ambiguitas enim partim pendet ex idiomate Græci sermonis, quæ est in * majore ac minore. Quanquam in ma- * Subauditur jore est & alia ambiguitas in duabus dictionibus & & Toto, Propositione. quæ si capiantur nominandi casu, sensus erit, Quicquid te dicis esse, boc tu es: Sin accusandi, sensus erit, Quameunque rem tu dicis esse, eam dicis esse. Et ad hunc sensum subfumit, albor Ogs sivar Sed ad priorem colligit, od asa Ogs λίθος είναι Græci sermonis proprietatem semel ausus est imitari + Catullus:

Phaselus iste, quem videtis, hospites,

Ait fuisse navium celerrimus.

Sic enim ferebatur hic versus in antiquioribus editionibus. Hoc ignorato, necesse est multis modis delirare eos, qui in hæc loca scribunt commentarios. Nè id quidem quod inibi continenter sequitur, Latino potest esse perspicuum. Καὶ ἀρά ἐςι σιγώντα λέγειν; δίττον γάρ ἐςι, τὸ σιγώντα λέγειν, τό τε του λέγουτα σιγάν, καὶ τὸ τὰ λεγόμενα. Id reddiderunt hunc in modum, Et putas, est tacentem diccre? Duplex enim est, tacentem dicere, & bunc dicere tacentem, & quæ dicuntur. An non hæc Sibyllæ foliis obscuriora? Hi. Mihi nec Græca satis liquent. Le. Exponam pro mea divinatione. An possibile est tacentem dicere? Hæc interrogatio duplicem babet sensum; quorum alter est falsus & absurdus, alter esse potest verus. Nam fieri non potest, ut, qui loquitus,

M 3

+ Carulli locus.

non

b

li

9

qd

d

c

F

f

li

c

m

9

H

. fu

tl

al

e

fo

fi

lu

p

bo

H

V

diutiùs

non dicat ea quæ loquitur, hoc est, ut loquendo taceat : sed fieri potest, ut is, qui loquitur, taceat eum cui loquitur. Quanquam hoc exemplum recidit in alteram formam, quam paulo post subjicit. Rursum illud admiror, quod mox in genere ambiguitatis, quæ nascitur ex pluribus dictionibus conjunctis, mutarint Græci vocem feculi in literas, exiξασθαι τὰ γράμματα, cùm Latini codices habeant scire seculum. Hic enim duplex sensus nascitur, vel ut ipsum seculum sciat aliquid, vel ut aliquis sciat seculum. Verum hoc mollius est in ἀιῶνα, sive in κόσμον, quam in γράμματα. Nam literæ dicuntur absurde scire quippiam. Verum nihil absurdi sit, si quis dicat, aliquid nostro seculo notum esse, aut aliquem nosse suum seculum. Jam aliquanto post, ubi proponit exemplum ambigui ex accentu, non veritus est interpres pro verbis Homeri supponere Virgiliana, cum cadem fuerit necessitas in illo exemplo, Quiequid dices esse, boc est. Ex Homero refert Aristoteles, & καταπύθεται δμβρφ. Si & asperetur ac circumflectatur, sonat, cujus computrescit pluria; fin & fit exile & acutum, fonat, non computrescit pluvia. Atque hoc quidem sumptum est ex Iliad. 4. Alterum est Actions de of suxos aprobas accentu collocato super penultimam, fonat, concedere illi; fin fuper primam, didouev, fonat, damus. At poeta non sentit fovem dicere, concedimus illi; sed Jupiter mandat ipsi somnio, ut illi, ad quem mittitur, concedat potiri voto. Dictum est enim Sidouev, pro Sidovas. Pro his duobus Homericis subjecterunt hæc ex nostris poetis, velut illud ex odis Horatii,

Me tuo longas pereunte noctes, Lydia, dormis.

Etenim si accentus sit in me correpto, & tu sit grave, unica dictio est, metuo, id est, timeo. Quanquam hæc ambiguitas pendet non solum ex accentu, verum etiam ex compositione. Alterum supposuerunt ex Virgilio,

Heu! quia nam tanti cinxerunt ætbera nimbi.

Quanquam hæc quoque ex compositione nascitur ambiguitas. Hi. Sunt ista quidem arguta, dignaque cognitu, Leonarde; sed interim vereor, ne cui convivium hoc sophisticum videatur magis, quam poeticum: alias, si videbitur, vel totum diem venabimur elenchos (a) in elenchis. Le. Hoc est, in luco ligna, in mari quæremus aquam. Hi. Ubi est meus Mus? Mus. Adest. Hi. Mone Margaretam ut tradat bellaria. Mus. Abeo. Hi. Rursum ades vacuus? Mus. Negat se de bellariis cogitasse, & ait satis diu sessim esse. Hi. Vereor, ne, si

a Id ells redargntionihus e Asy-Xew enim redarguete eft. ed

n-

m

in

us

zí-

cu-

u-

oc

ra.

hil Te,

ubi est

ea-

boc

ρφ.

lu-

ia.

eft

ul-

Ev,

nus

nit-

pro

ex

uca

itas

nc.

ui-

eo-

isti-

vel

Toc

eus

ria.

bel-

è, si

tiùs

diutius hic philosophemur, illa nobis mensam subvertat, quemadmodum Xantippe Socrati; consultius est igitur ut bellaria sumamus in horto; ibi simul & ambulabimus, & liberè nugabimur. Intereà fibi quisque decerpat ex arbore quod lubet. Con. Placet confilium. Hi. Est illic fonticulus Ca. Quî fit, ut hortus tuus magis niteat quovis vino fuavior. quam aula? Hi. Quia hic versor frequentius. Si quid arridet hic, ne parcite nostris opibus hortensibus. Jam si satis videtur deambulatum, quid si considamus hic sub tilia, & Musas cieamus? Pa. Age, fiat. Hi. Thema suppeditet hortus ipse. Pa. Si præcesseris, sequemur. Hi. Age, faciam. Præposterè facit, cui variis deliciis niteat bortus, cum animum babeat nullis disciplinis, nullis virtutibus excultum. Le. Credenius adesse Musas, si reddideris eandem sententiam carmine. Hi. Hoc mihi longe proclivius, profam orationem vertere carmine, quam argentum commutare auro. Le. Dic igitur.

Hi. Cui renidet bortus undiquaque flosculis, Animumque nullis expolitum dotibus,

Habetis carmen Musis (a) & Apolline nullo. Sed elegans polline nullo surfue fuerit, si finguli hanc sententiam diverso genere carminis reducification. Le. Qui vicerit, quid præmii seret? Hi. Hunc calatures fueronis hathum onustum malis, aut prunis, aut cerasis, aut mespilis, bes. aut pyris, aut si quid aliud magis (b) adblanditur. Le. Quis bes. bid est, si ld est, placeti arbiter certaminis? Hi. Quis nisi Crato? Et ideirco ridere dicitur folus non certabit, quò magis auscultet. Cr. Vereor nè talem quod placet, sitis habituri judicem, qualem olim habebant (c) coccyx & qui Latine luscinia, inter sese canendi glorià decertantes. Hi. Sat est, si places omnibus. Con. Placet arbiter. Incipe, Leonarde.

Le. Cui tot deliciis renidet bortus,
Herbis, floribus, arborumque fætu,
Et multo & vario, nec excolendum
Curat pectus & artibus probatis,
Et virtutibus, is mibi videtur
Lævo judicio, parumque recto.

Hi. Carinus (d) arrodit unguem; expectamus aliquid elacogitantis.
boratum. Ca. Nulla adest Musa.

Dixi.

d Gestus e
cogitantis.
Pers. Nec

Cura cui est, ut niteat bortus stosculus ac sætibus, Negligenti excolere pectus disciplinis optimis; Hic labore, mibi ut videtur, ringitur præpostero.

Hi. Non frustra arrosus est unguis. Eu. Quoniam ordo me Idem, Charefiratus unvocat, nè nihil adferam,

a Allufit ad illud Martial. Musis & A-Quod Cribis versus, hoe b Id eft, placet, ficut armå produ-&a. Nous eit apologus de certamine canendi inter lusciniam & cuculum, afino judice. d Geftus est Perf. Nec plutenm cadit, nec demerfes fapit ungues. firatus ungnem arrodens ais boca

Qui studet ut variis niteat cultissimus bortus Deliciis, patiens animum squallere, nec ullis Artibus expoliens, buic est præpostera cura.

Hi. Non est cur extimulemus Shrulium: nam ille sic scatet versibus, ut plerumque vel imprudens essundat carmina.

8b. Cui vernat bortus cultus & elegans, Nec pectus ullis artibus excolit, Præposterà is curà laborat. Sit ratio tibi prima mentis.

Pa. Quisquis accurat variis ut hortus Floribus vernet, neque pettus idem Artibus sanctis colit, hunc habet præ-

postera cura-Hi. Nunc experiamur, cui hortus suppeditet plures sententias. Le. Quidni faciat tam dives? Vel hoc rosetum mihi suggeret quod dicam. Ut brevis est rosæ nitor, ita fugax est juventus; properas carpere rosam, priusquam marcescat; magis adnitendum eft, ne fine fructu tibi effluat juventus. Hi. Thema fatis aptum carmini. Ca. Ut inter arbores suus exique fætus, ità inter homines suæ cuique dotes sunt. Eu. Ut terra, si excolatur, varias opes gignit in usus humanos, neglecta, spinis ac vepribus obducitur: ità hominis ingenium, si excolatur optimis studiis, plurimas edit virtutes; sin negligas, variis occupatur Sb. Hortus quotannis colendus est, ut niteat : animus, vitiis. semel excultus bonestis studiis, perpetud floret ac vernat. Ut amænitas bortorum non avocat animum ab bonestis studiis, sed ad bæc invitat potius: ita quærendi sunt lusus ac joci, qui non absunt à literis. Hi. Euge, video examen sententiarum. Nunc ad versus: sed antequam id aggrediamur, mea sententia fuerit exercitatio nec inelegans, nec infrugifera, fi primam sententiam toties reddamus Græcis versiculis, quoties reddidimus Latinis. Hic auspicabitur Leonardus, jam olim familiaris Musis Græcanicis. Le. Incipiam, si jubes. Hi. Jubeo atque impero.

Le. ῷ κῆτός ἐςιν ἀνθεσιν γελῶν καλοῖς,

'Ο δὲ νᾶς μαλ' αὐχμῶν, τοῖς καλοῖς μαθήμασιν

Οὐκ ἔςι κόμψος, ἄτος ἀκ ὀρθῶς Φρονεῖ,

Περὶ πλείονος ποιῶν τὰ Φαῦλ', ἢ κρείττονα.

Cui hortus est storibus ridens pulchris, Animus verò màxime squallens, bonis disciplinis Non est ornatus, bic non reste sapit, Pluris astimans deteriora, quam meliora.

(a) Ego præsulem egi; succedat qui volet. Hi. Carinus. Ca. a Allust ad Imò Hilarius. Le. Sed video Margaretam intervenire : ad- Salios facerfert nescio quid deliciarum. Hi. Si id secerit, me sesellerit. ni fallor, qui Mea furia, quid adfers? Ma. Sinapi, quo condiatis vestra saltabant in bellaria. An non pudet hîc garrire in multam noctem, & pompâ. Praposteà vos poetæ multa blateratis in loquacitatem fæmina-quisaltat prirum? Cr. Haud male monet Margareta: jam tempus est, mus. Est in ut suum quisque nidum adeat. Alias in hoc pulcherrimo quibusdam certaminis genere vel folidum diem consumemus. Hi. Sed choreis mos, ut unus folius cui addicis præmium? Cr. In præsentia quidem mihi ipsi ad- auspicetur dico. Nullus enim vicit præter unum me. Hi. Qui vicisti, saltationem; qui non certaveris? Cr. Vos certâstis, at non decertâstis. unde quif-Ego, quod nemo vestrum potuit, vici Margaretam. Ca. Hi- cuncantibus lari, æquum postulat; auferat calathum.

ARGUMENTUM.

Inquisitio de Fide summam continet & Synopsin Catholica professionis. Inducit Luther anum, ut sic, ex orthodox à ejus sidentrama, partem trahat in concordiam. De excommunicatione, & brutis papa sulminibus. Etiam cum impiis & hareticis consus scendum, si spes sit ulla corrigendi. Symbolum verbum est mi- Cato, na litare. Paraphrasis divinissima & elegantissima in symbolum apostolicum, is pueris

AULUS, BARBATIUS.

Au. (b) DUerorum est cantilena, Saluta Libenter. Verum noxii. Sic haud scio an mihi fas sit tibi dicere salutem. Ba. vocant poë-Equidem malim qui det salutem, quam qui dicat. Sed quam- lavum, obrem isthuc ais, Aule? Au. Quamobrem? Quia, si scire vis, Ve-jovem. oles aut sulphur, aut fulmen Jovis. Ba. Sunt & (c) Vejoves, d Vide Plin. funt (d) bruta fulmina, multum etiam origine diffidentia lib. 2. c. 43.

Bruta, quia à fatidicis. Nam, ut suspicor, tu de anathemate sentis. Au fine ratione Rem conjectas. Ba. Audivi quidem horrenda tonitrua, ful- veniunt, nec minis ictum non sensi. Au. Qui sic? Ba. Quia nihilo pejus quicquam concoquo, neque irrequietius dormio. Au. Sed hoc pericu-portendunt: losius solet esse malum, quia non sentitur. Verum hæc bruta dicunt alifulmina, quæ tu vocas, (e) feriunt montes & maria. Ba. Fe-quid. riunt, sed irritis ictibus. Est (f) & sulgur è vitro, seu eRefertPlin. vase areo. Au. Certè territat & hoc. Ba. Verum; sed pue-co quem ros. Solus Deus habet sulmen, quo seriat animam. Au. Quid modo citavi, fi Deus est in suo vicario? Ba. Utinam sit. Au. Imò multi f Vid. Prov. demirantur te jamdudum non esse quovis (g) carbone atrinuerequemorem. Ba. Finge me talem. Atqui tanto magis erat optan- piamexcomda salus perdito, si placet evangelica doctrina. Au. Op-municatum. tanda

dicitur incepiffe chore-

b In libello, cui titulus Cato, nam prælegitur. c Sunt Joves

atet

enugrenadema

tus, exs ac mis tur

nus, Pa. liis, qui um.

ntiâ nam ddimibeo

Ego

tanda quidem, at non dicenda. Ba. Cur ita? Au. Quò pu-

ulque ad pedes. e Qui baptizantur dant nomen Imperatori Christo, cujus facramentis au-&orantur : fignum eft, quo inter ipfos convenit, le eft, five mutum.

descat ictus fulmine, ac resipiscat. Ba. Si sic nobiscum egisfet Deus, perieramus omnes. Au. Quamobrem? Ba. Quia cum essemus inimici Dei, cultores idolorum, militantes in castris Satanæ, hoc est, modis omnibus excommunicatissimi, tum ille maxime nobiscum confabulatus est per filium suum, suóque colloquio nos restituit in vitam, cum essémus mortui. Au. Ista quidem verè narras. Ba. Imò malè ageretur cum omnibus ægrotis, si medicus sugeret alloquium, quoties ingens morbus gravat miserum; imò tum maximè conveniebat adesse medicum. Au. At ego metuo, nè tu mihi citius affles aliquid tui mali, quam fiat ut tuo morbo medear. Nonnunquam usu venit, ut pro medico siat (a) Palæ-Hator, nimi- strites, qui visit ægrotum. Ba. Ità quidem usu venit in corrumcumin- porum morbis: verum in animi malis est tibi parata antiticum. Vide dotus adversus omne contagium. Au. Quænam? Ba. Ada-LapithasLu- mantinum propositum non divelli à sententia semel infixa. Deinde, cur palæstram metuis, ubi res verbis agitur? Au. Est aliquid quod dicis, si modo spes sit profectus. Ba. Proverbio dicitur, Donec Spirat homo, Sperandum effe. Et juxta Paulum, Charitas nescit desperare, quia sperat omnia. Au. Non pessime mones; atque hac spe puto mihi sas esse tecum miscere sermonem aliquantisper: ac, si pateris, medicum agam. Ba. Licet. Au. Vulgo funt invisi percontatores. Et tamen in medicis probantur, qui percontantur de fingulis. Ba. b Plautinum Percontare (b) à cœlo usque ad terram, si libet. Au. Experiar, proverbium, modo fidem des te responsurum ex animo. Ba. Do, modò pro à capite fciam quâ de re velis percontari. Au. De symbolo apostolorum. Ba. Audio (e) militare verbum, nec recuso haberi pro hoste Christi, si quid hic fefellero. Au. Credis in Deum patrem omnipotentem, qui condiderit cœlum & terram? Ba. Et quicquid cœlo terrâque continetur, atque etiam mentes Angelicas. Au. Cum Deum dicis, quid sentis? Ba. Sentio mentem esse quandam æternam, quæ nec initium habuerat, nec finem fit habitura, quâ nihil esse potest nec majus, nec sapiet symbolum entius, nec melius. Au. Ista quidem fatis piè. Ba. Quæ nuapud milites tu suo omnipotenti condidit quicquid est rerum visibilium aut invisibilium; quæ sapientia mirabili moderatur ac gubernat universa, sua bonitate pascit ac servat omnia, atque sive id voca- hominum genus collapsum gratuito restituit. Au. Sunt quidem ista tria præcipua in Deo. Sed quid fructûs capis ex istorum cognitione? Ba. Cum Omnipotentem cogito, me totum illi submitto, ad cujus majestatem nihil est hominum pu-

gif-

uia

in

mi,

fu-

nus

re-

m,

mè

ni-

ne-

æ-

or-

ti-

la-

râ.

lu.

0-

ta

u.

m

1-

Et

a.

r,

lò

)-

0

7-

2.

-

aut angelorum fublimitas. Deinde plena fiducia credo quod ab illo factum tradunt facræ literæ, fimúlque futurum quidquid ille promisit, quando nutu, quicquid vult, potest, quantumvis homini videatur impossibile. Ita sit, ut, meis viribus diffifus, totus ab illo pendeam, qui potest omnia. Ubi sapientiam illius intueor, nihil tribuo meæ sapientiæ, verum credo omnia rectissime justissimeque ab eo fieri, etiamsi juxta sensum humanum videantur absurda aut iniqua. Cum bonitatem confidero, video nihil esse in me, quod illius gratuitæ beneficentiæ non debeam, & nullum arbitror effe tantum crimen, quod ille nolit ignoscere resipiscenti; neque quicquam esse, quod ille non fit largiturus cum fiducia petenti. Au. Num fatis esse putas, quod credis illum esse talem? Ba. Nequaquam: fed fincero affectu totam fiduciam ac spem in illum unum transfero, detestans Satanam, omnémque idololatriam, & quicquid est artium magicarum. Illum folum adoro, nihil illi nec præferens nec æquans, non angelum, non parentes, non liberos, non uxorem, non principem, non opes, non honores, non voluptates: paratus & vitam illius causa perdere, si jusserit; certus eum non posse perire, qui se totum illi tradiderit. Au. Nihil igitur colis, nihil times, nihil amas, nifi unum Deum? Ba. Si quid veneror, si quid metuo, si quid amo præter eum, ejus causa amo, metuo, colo, omnia ad illius gloriam referens, semper illi gratias agens, five læta contingunt, five triftia, five mori datur, five vivere. Aut Sana quidem est hactenus tua oratio. De secunda persona quid sentis? Ba. Sciscitare. Au. Credis Jesum fuisse Deum & hominem? Ba. Maxime. Au. Quî fieri potuit, ut idem fit Deus immortalis, & homo mortalis? Ba. Istud illi facile fuit esficere, qui quidquid vult potest. Et, ob divinam naturam, quam eandem habet cum patre, quicquid magnitudinis, sapientiæ, & bonitatis attribuo patri, idem tribuo & filio: quicquid debeo patri, debeo & filio: nifi quod ità visum est patri, ut per filium conderet ac donaret nobis omnia. Au. Cur igitur facræ literæ filium frequentius appellant Dominum, quam Deum? Ba Quia Deus auctoritatis, hoc est, principatûs, est nomen, quæ patri præcipue convenit, qui simpliciter principium est omnium, atque ipsius etiam deitatis fons. Dominus redemptoris & affertoris vocabulum est. Quanquam & pater redemit per filium; & filius Deus est, sed ex Deo patre. Solus autem pater à nullo est, & in personis divinis principem locum obtinet. Au. Ergò & in Jesu collocas tuam fiduciam? Ba. Quid-

u

r

1

t

S

1

1

I

1

moniorum.

* Arius Hareticus docuit filium Dei, perfectiffimam naturam, fuiffe creaturam. râ filius eft, gignitur ex Iubstantiâ patris. Dei **Jubstantia** indivisibilis eft: eandem effe patris et filii. De divinis perfonisloquor.

Objectio, ex ni? Au. Sed propheta maledictum dicit, qui fidit in homine. Ba. Sed huic uni homini data est omnis potestas in cælo & in terra, ut in nomine ejus flectatur omne genu cælestium, terrestrium, & inferorum. Quanquam nec in hoc fiduciæ speique mez facram, ut aiunt, anchoram figerem, ni Deus effet. Au. Cur eum filium appellas? Ba. Nè quis * fomniet effe creaturam. Au. Cur unicum? Ba. Ut discernam naturæ etiam juxta filium à filiis adoptionis, cujus cognominis honorem nobis etiam impertit, ut neminem præter hunc alium exspectemus. Au. Cur eum qui Deus erat hominem fieri voluit? Ba. Ut homines homo reconciliaret Deo. Au. Credis conceptum At qui natu- citra virilem operam, opificio spiritus sancti, ac natum ex incorruptâ virgine Mariâ, de illius substantiâ sumpto mortali corpore? Ba. Maxime. Au. Cur fic nasci voluit? Ba. Quia fic decebat nasci Deum; fic decebat nasci, qui nostræ conceptionis ac nativitatis fordes purificaret. filius nasci voluit Deus, ut nos, in illum renascentes, efficeigitur oportet remur filii Dei. Au. Credis illum versatum in terris ea egisse miracula, ea docuisse, quæ prodita sunt literis evangelicis? Ba. Certius quam te credo esse hominem. Au. Non fum inversus Apuleius, ut suspiceres asinum latere sub hominis specie. Sed credis hunc eundem esse Messiam illum. quem delinearant figuræ legis, quem promiserant oracula prophetarum, quem tot feculis expectarant Judæi? Ba. Nihil habeo perfuafius. Au. Credis hujus doctrinam ac vitam fufficere ad perfectam pietatem? Ba. Admodum. Au. Credis eundem verè comprehensum à Judæis, vinctum, colaphis & alapis cæsum, consputum, irrisum, slagellatum sub Pontio Pilato, ac denique suffixum in crucem, atque inibi mortuum? Ba. Maxime. Au. Credis illum ab omni lege peccati cujuscunque fuisse immunem? Ba. Quidni? Agnum absque maculâ. Au. Credis illum sua sponte hæc omnia perpessium? Ba. Imo libenter, atque etiam sitienter, sed ex voluntate patris. Au. Cur Pater Filium suum unicum, innocentem, fibique chariffimum, hæc tam atrocia pati voluit? Ba. Ut hâc victima nos nocentes fibi reconcilaret, in illius nomen collocantes fiduciam ac spem nostram. Au. Cur Deus passus est sic collabi totum humanum genus? Et, si passus est, non patuit alia via farciendi ruinam nostram? Ba. Hoc mihi persuasit non humana ratio, sed sides, nullà ratione potuisse fieri melius, neque ad falutem nostram utiliùs. Au. Cur hoc mortis genus illi potissimum placuit? Ba. Quia juxta mundum erat probrofissimum ; quia diri lentique cruciatus : quia

nė.

3

99-

ei-

eus

iet

ræ

bis

us. Ut

ım

ex

or-Ba.

ræ

nis

e-

ea

n-

on

0-

m,

ıla

li-

ım

re-

la-

ub

ibi

ge m

er-

0-

0-

t?

us

us

ft,

hi

lle

oc n-

9: na

quia conveniebat illi, qui, porrectis in omnem mundi plagam membris, omnes orbis nationes invitaret ad falutem, & homines terrenis curis affixos evocaret ad cœlestia: denig; ut referret nobis serpentem æneum, quem Moses suspenderat in stipite, ut, quicunque defigerent in illum oculos, fanarentur à vulnere serpentum : fidémque propheta liberaret, qui prædixerat, Dicite in nationibus, regnavit à ligno Deus. Au. Cur & sepeliri voluit, idque tam accurate, oblitus myrrha & unquentis, inclusus novo monumento è folido (a) a An faxa vivoq; faxo excifo, obfignato oftio ; adhibitis etiam cu-nafcantur & stodibus publicis? Ba. Quò magis constaret esse verè mor-incerum. tuum. Au. Cur non statim revixit? Ba. Hâc ipsâ de cau- Viva tamen Etenim, si mors suisset ambigua, fuisset & ambigua re- saxa dicunfurrectio : fed hanc voluit esse certissimam. Au. Credis nondum suo hujus animam descendisse ad inferos? Ba. Hanc particu- loco sunt. lam non fuisse quondam additam, nec in symbolo Roma- amotano, nec in symbolo orientalium ecclesiarum, testis est Cyprianus: nec recensetur apud Tertullianum vetustissimum scriptorem. Ego tamen & hoc firmiter credo, vel quia congruit cum prophetia Pfalmi, Non derelinques animam meam in inferno, & rursus, Domine, eduxisti ab inferno animam meam; vel quia Petrus apostolus in epistolæ prioris (de cujus auctore nunquam fuit dubitatum) capite tertio scripsit hunc in modum ; Mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu: in quo, & his qui in carcere erant, spiritu veniens pradicavit. Verum ut credo descendisse ad inseros, ità non credo illic aliquid effe passum: descendit enim, non ut illic cruciaretur, sed ut nobis frangeret regnum Satanæ. Au. Nihil adhuc impium audio. Sed mortuus est, ut nos peccato mortuos revocaret ad vitam: cæterum cur revixit? Ba. Tribus potissimum de causis. Au. Quibus? Ba. Primum, ut nobis certam spem faceret resurrectionis. Deinde, ut sciremus eum immortalem esse, nec unquam moriturum, in quo præ-. fidia falutis nostræ collocavimus. Postremò, ut nos quoq;, per pænitentiam mortui peccatis, per baptismum una cum illo sepulti, per gratiam ejus revocemur ad vitæ novitatem. Au. Credisne quod idem corpus, quod mortuum fuit in cruce, quod revixit in fepulchro, quod vifum & contrectatum est discipulis, subvexerit in cœlum? Ba. Maxime. Au. Cur voluit relinquere terras? Bu. Ut illum omnes spiritualiter amaremus, neque quisquam in terris sibi Christum +Ex compropriè vendicaret, sed omnes ex æquo tolleremus animos paratisà main cœlum, scientes illic esse caput nostrum. + Etenim, fi nus.

nunc homines tantoperè fibi placent ob vestis colorem ac figuram, cumque sic quidem oftentent sanguinem aut præputium Christi, & lac matris virginis; quid credis futurum, fi manfiffet in terris vestitus, comedens, loquens? Quæ diffidia paraffent ista corporis peculiaria? Au. Credis illic, immortalitate donatum, assidere dextrum patri? Ba. Quidni? ut rerum omnium dominum, & totius regni paterni consortem. Hoe ipse discipulis promiserat futurum, atque hoc spectaculum exhibuit Stephano martyri suo. Au. Cur hoc exhibuit? Ba. Ne nos ulla in re trepidaremus, gnari quam potentem patronum ac dominum habeamus in cœlis. Au. Credis illum codem corpore rediturum, ut judicet vivos & mortuos? Ba. Quam habeo certum esse hactenus peracta, quæ prophetæ de Christo prædixerant; tam habeo certum fore quicquid in posterum voluit nos expectare. Prior adventus exhibitus est juxta vaticinia prophetarum, quo venit humilis, ut nos inflitueret ac fervaret. Exhibebitur & fecundus, quo veniet sublimis in gloria patris: ante eujus tribunal fisti cogentur omnes homines cujuscunque nationis, cujuscunque statûs, sive reges, sive plebeii, sive Græci, five Scythæ; nec folum hi quos adventus ille deprehendet vivos, verum etiam omnes, qui ab initio mundi usque ad illud tempus mortui fuerint, subitò reviviscent, & suo quisque corpore conspiciet judicem. Aderunt & angeli beati, tanquam famuli fideles; aderunt & dæmones judicandi. Tum è sublimi pronunciabit illam inevitabilem sententiam, quæ diabolum, cum his qui illi adhæserunt, tradet æternis suppliciis, ut posteà nulli possint nocere: pios transferet in confortium regni cœlestis, tutos ab omni molestià: quanquam hujus adventus diem nobis ignotum esse + Metapho- voluit. Au. Nihil adhuc audio + morbi. Veniamus igitur ra à corpore ad tertiam personam. Ba. Ut videtur. Au. Credis in spiritum fanttum? Ba. Credo hunc esse verum Deum, una cum Patre & Filio. Credo hoc Spiritu afflatos fuiffe, qui nobis Veteris ac Novi Testamenti libros tradiderunt, fine cujus ope nemo pervenit ad falutem. Au. Cur appellatur Spiritus? Ba. Quia quemadmodum corpora nostra vivunt halitu, ità tacito Sancti Spiritûs afflatu vivificantur animi nostri. Au. Annon licet Patrem vocare Spiritum ? Ba. Quidni ? Au. Annon igitur confunduntur personæ? Ba. Non: nam Pater Spiritus dicitur, quod fit incorporeus; id quod omnibus personis est commune juxta naturam divinam : sed tertia persona dicitur Spiritus, quod alicunde spiret, & per animos fele

ad animum, id oft, erro-Tis.

ac

ræ-

ım, dif-

lic,

id-

rni

que Cur

nari

cœicet nus

beo

are.

um,

ebi-

ante

ique

five

deandi

, &

nge-

ju-

ilem tra-

pios

mo-

effe

gitur

itum

Pa-Ve-

ope tus?

, Ita

Au. An-

Pater

nibus

tertia

imos

fele

sese transfundat insensibiliter, velut à terra seu fluviis spirant auræ. Au. Cur personæ secundæ tribuitur nomen Filii? Ba. Ob perfectam naturæ & voluntatis fimilitudinem. Au. Est Filius similior Patri, quam Spiritus fanctus? Bo. Non juxta naturam divinam, nisi quod hoc magis refert proprietatem Patris, quod ab ipso quoque procedat Spiritus fanctus. Au. Quid igitur prohibet Spiritum fanctum appellare Filium? Ba. Quia cum divo Hilario nusquam hunc lego genitum, nec hujus lego Patrem; Spiritum & procedentem lego. Au. Cur in symbolo + solus Pater dicitur Deus? † Est pars il-Ba. Quod hic, ut dixi, simpliciter sit auctor omnium quæ sunt, lius quæstionis que prætotius Deitatis sons. Au. Dic clariùs. Ba. Quoniam nihil cessit; cur in nominari potest, cujus origo non manat à Patre. Siquidem facris Filius hoc ipsum quod Filius ac Spiritus sanctus Deus est, Patri, frequentius acceptum referunt. Præcipua igitur auctoritatis, hoc est, ori- appellatur ginis ratio est in Patre solo, quod unus ille à nullo est. In quam Deus? fymbolo tamen fic accipi potest, ut Dei nomen non sit per- Nunc, postesonæ proprium, sed in genere positum, quod mox per Pa- aquam est & Spiricus tris, Filii, & Spiritûs fancti vocabulum distinguatur in unum mentio fa-Deum; quæ naturæ vox comprehendit Patrem, Filium, &a, rogat & Spiritum fanctum, hoc est, tres personas. Au. Credis cur in sym-in sanctam ecclesiam? Ba. Non. Au. Quid ais? Non credis? bolo ex tri-bus personis Ba. Credo sanetam ecclesiam, quæ est corpus Christi, hoc solus Pater est, congregatio quædam omnium per universum orbem, dietus sit qui consentiunt in fide evangelica, qui colunt unum Deum Deus: dere nulla est du-Patrem, qui totam suam siduciam collocant in ejus Filio, biratio, tanqui eodem hujus Spiritu aguntur; à cujus confortio reseca- tum de contur quisquis admittit crimen lethale. Au. Cur horres di- suetudine cere credo in sanctam ecclesiam? Ba. Quia sic me docuit di- Scriptura-rum est vus Cyprianus, in folum Deum effe credendum, in quo fim- quæftio. pliciter omnem fiduciam reponimus. Ecclefia verò propriè dicta, quanquam non constat nisi ex bonis, tamen ex hominibus constat, qui ex bonis sieri possunt mali, qui falli possunt & fallere. Au. Quid sentis de communione sanctorum? Ba. Hic articulus omnino non attingitur apud Cyprianum, cum ille nominatim indicet, quid in quibus ecclefiis plus habeatur aut minus. Sic enim ille connectit: "Se-" quitur namque post hunc sermonem, sanctam ecclesiam, re-" missionem peccatorum, hujus carnis resurrectionem. Ac nonnullis videtur hæc pars non esse diversa à superiore, sed explicare & infigere quod modò dictum erat, fanctam ecclefiam; ut nihil aliud fit ecclesia, quam unius Dei, unius evangelu, unius fidei, unius spei professio, ejusdem Spiritus, eorundem

facramentorum participatio; breviter, talis quædam communio bonorum omnium inter omnes pios, qui fuerunt ab initio mundi usque ad finem, qualis est membrorum corporis inter ipfa focietas; fic ut aliorum benefacta subveniant allis, donec viva funt membra corporis. Cæterum extra societatem hanc ne propria quidem benefacta conducunt cuiquam ad falutem, nifi reconcilietur fanctæ congregationi; & ideo fequitur, remissionem peccatorum, quia extra ecclefiam non est ulla peccatorum remissio, quantumvis homo maceret se pœnitentia, aut exerceat opera misericordiæ. In ecclesia, inquam, non hæreticorum, sed sancta, hoc est, spiritu Christi congregata, est remissio peccatorum per baptismum, & post baptismum per pænitentiam & claves ecclesiæ datas. Au. Ista sunt adhuc sani hominis. Credisne futuram carnis resurrectionem? Ba. Frustrà crederem cætera, si hoc, quod est omnium caput, non crederem. Au. Quid sentis, cum dicis carnem? Ba. Corpus humanum humana anima animatum. Au. Num unaquæque anima recipiet suum corpus, quod exanime reliquerat? Ba. Idem hoc unde demigrârat. Et ideo in symbolo Cypriani additum est bujus carnis. Au. Qui fieri potest, ut corpus, jam toties ex aliis in alia versum, possit idem reviviscere? Ba. Qui potuit quicquid vult ex nihilo creare, an huic difficile sit, quod ex sua forma mutatum est in pristinam naturam restituere? Non anxie disputo, quibus modis id fiat; mihi fatis est, quod, qui promisit hoc suturum, sic verax est, ut mentiri non possit; sic potens est, ut, quicquid velit, nutu valeat efficere. Au. Quid opus erit tum corpore? Ba. Ut totus homo glorificetur cum Christo, qui hic totus afflictus erat pro Christo. Au. Quid sibi vult quod addit, Et vitam æternam? Ba. Ne quis suspicetur nos sic revicturos, quemadmodum sub vernum tempus reviviscunt ranæ, rurfus morituræ. Nam hîc duplex mors est : corporis, bonis ac malis omnibus communis; & animi. Mors autem animi peccatum est. At post resurrectionem piis erit æterna vita, cum corporis tum animi. Nec enim corpus erit amplius obnoxium morbis, senio, fami, siti, dolori, lassitudini, morti, aut ulli incommodo; sed, spirituale sactum, spiritus arbitrio movebitur: nec animus deinceps ullis vitiis, aut doloribus folicitabitur: fed fine fine fruetur fummo bono, qui est Deus. Contrà, impios mors æterna possidebit, tum corporis, tum animi. Nam & corpus habebunt ad æternos cruciatus immortale, & animum peccatorum stimulis sem-

f

)-

nt ra

nt i-

ra

0-

e. ıt,

p-

C-

ne

eu.

u-

1-OC

eft

ex

0it,

-c-

ihi

ut

itu

Ut

us vi-

os,

ur-

nis mi ita, obrti, rio bus eft

porumper

per afflictum absque spe veniæ. Au. Credis hæc ex animo. ac serio? Ba. Sic, inquam, ut mihi minus certum sit te mecum colloqui. Au. Ego, cum essem Romæ, non omnes reperi æquè fincerè credentes. Ba. Imò, fi excutias, reperies 1& alibi multos, quibus hæc non æquè persuasa sunt. Au. Cùm in tam multis & arduis consentias nobiscum, quid obstat quò minus totus sis noster? Ba. Istud ex te audire cupio. Nam ipse mihi videor (a) orthodoxus, etiam si vitam meam a Id est, renolim (b) præstare; tametsi sedulò conor, ut professioni re- eta opinionis; fpondeat. Au. Unde igitur tantum bellum inter vos & or- cui contrari-thodoxos? Ba. Exquire. Sed heus, medice, si non pænitet tici vocabuhujus proœmii, sumes nobiscum prandiolum, & à prandio lum. per otium percontaberis de fingulis; præbebo brachium b Qui suo peutrumque, inspicies excrementa tum crassiora tum liquidiora. Denique facies, si videbitur, totius hujus pectoris ana- aut defendit, tomiam, quò certius de me judices. Au. At religio est tecum mensam habere communem. Ba. Atqui id solent medici, quò meliùs observent, quid affectent aut peccent ægroti. Au. Sed vereor nè videar favere hæreticis. Ba. Imò nihil est sanctiùs, quàm favere hæreticis. Au. Quî sic ? Ba. Nonne Paulus optavit anathema fieri pro Judæis plus quam hæreticis? An non favet ille, qui studet ut quis ex malo fiat bonus, ex mortuo vivus? Au. Maxime. Ba. Sic igitur fave, nec erit quod metuas. Au. Nunquam audivi ægrotum commodius respondentem. Age, duc me ad prandium. Ba. Medicè accipieris; & ut decet apud ægrotum; & fic curabimus corpufcula cibo, ut nihilo fecius animus idoneus fit ad disputandum, e Ideff, feli-Au. Fiat (c) bonis avibus. Ba. Imo malis piscibus fiet, nisi citer: aliter forte nunc oblitus es esse diem Veneris. Au. Id quidem est arripit jo-(d) præter fymbolum nostrum.

jocus est ex ambiguo. Nam in symbolo apostolorum nulla mentio est de piscibus; & dicuntur fymbola conviviorum.

ARGU-

ARGUMENTUM.

d

f

t C

t fi

pili

G

P P

E

V

e

æ

de

in

al

vi

n

G

ai

te

00

pı

na *

L

nı

re

cu

ro

nu

no

uf

Pr.

vi

eti

du

a Id eft, femile collogniят, Охина vehicumm.

(4) Tepovrodeyia, sive Oxyua, velut in speculo exhibet, qua vel fugienda junt in vita, vel vitam readunt tranquilliorem. Senes hic, è pueris olim familiares, post quadraginta jam elapsos annos, convenient, Antverpiam professuri simul. Qui aquales olim annis, mune magna videtur in his inaqualitas. Polygamus valde senex. Glycion nihil contraxit senii, annos lieet 66. natus; qui meth dum retardandi senellutem proponit; viz. 1. Confilium capit de eligendo vita inflituto, usus judicio viri senis prudentiffimi, qui fuadet nxorem du ere parem; quam deligat judicio prins, quam diligat. 2. Munere functus est publico; molestis tamen negotiis non obnoxio. 3. Res agit invidia non obnoxias. 4. Linguam cchibet. 5. Nihil vehementer expetit ant aversatur. Moderatur affectibus. Nullum patitur dolorem pernoctare apud illum. 6. A vitiis abstinct, renovata indies panitentià. 7. De morte nihil folicitus. 8. Non peregrinatur in alias regiones. 9. Nihil ei cum medicis negotii. 10. Oblectat fe findiis, non macerat. Polygamus, contra, senium accersivit intemperantià juventutis, potatione, sicreatione, alea, aris alieni conflatione. Offies unovem dune-rat. Pampirus fit negotiator, sed naufragium rei familiaris facit alea, tum fit Canonicus, tum Carthusianus, mox Benedictinus, tum Betnar-dinus, & vidit Hierosolymam, profiremo militam. Ensebius sacerdotium nactus concionatur.

Eufebius pias : Pampirus omnia expertas : Polygamus qui sape duxit uxorem : Glycion dulcis, five dulcior.

EUSEBIUS, PAMPIRUS, POLYGAMUS, GLYCION, HUGUITIO, HEN-RICUS, aurigæ.

peregrinas aves, Tara avis.

b-Alludit ad Eu. O Uas (b) novas aves hic ego video? Nisi me fallit animus, aut parum prospiciunt oculi, video tres veteres congerrones meos confidentes, Pampirum, Polygamum, & Glycionem. Certè ipsi sunt. Pa. Quid tibi vis cum tuis (c) vitreis oculis, fascinator? Congredere propiùs, Eusebi. Po. Salve multum, exoptate Eusebi. Gl. Bene sit tibi, fascinatio est vir optime. Eu. Salvete vos omnes una salute, pariter mihi charissima capita. Quis Deus, aut casus Deo felicior, nos conjunxit? Nam nemo nostrûm videt alium annis, opinor, jam quadraginta. Mercurius caduceo suo non potuisset melius nos in unum contrahere. Quid hic agitis? Pa. Sedemus. Eu. Video, sed quâ de causa? Po. Operimur currum, qui nos devehat Antverpiam. Eu. Ad mercatum? Po. Scilicet; sed spectatores magis quam negotiatores: quanquam aliis aliud est negotii. Eu. Et nobis eodem est iter. Verum quid obstat quò minus eatis? Po. Nondum convenit cum aurigis. Eu. Difficile genus hominum. Sed visne ut illis imponamus? Po. Liberet, fi liceret. Eu. Simulemus nos velle fimul abire pedites. Po. Citiùs credant cancros volaturos, quam nos tam grandes pedibus hoc iter confecturos. Gl. Vultis rectum

c Significat vitrea perfpicilla, & in oculis.

ėn-

eris

erin

nii,

it;

724-

us, 72073

Ni-

pa-

ties

lias non

tiss

xe-

leas ar.

nen

S,

llit

res

ga-

im u-

bi,

ihi

105 or,

ne-

dem,

ili-

am im

ımı

llis

lle

os,

tis

m

rectum verumque confilium? Po. Maxime Gl. Illi potant: id quò faciunt diutiùs, hòc plus erit periculi, necubi nos dejiciant in lutum. Po. Admodum diluculò venias oportet, fi sobrium aurigam velis. Gl. Quò maturius perveniamus Antverpiam, nobis quatuor folis currum stipulemur. Contemnendum censeo tantillum pecuniæ. Hoc damni multis commoditatibus pensabitur; sedebimus commodius, ac mutuis fabulis suavissime transigemus hoc iter. Po. Recte fuadet Glycion; ut in vehiculo quoque jucundus comes pro vehiculo fit. Quin &, juxta Græcorum proverbium, liberius loquemur, non de plaustro, sed (a) in plaustro. a Alluditad Gl. Transegi: conscendamus. Vah! nunc mihi libet vivere, proverbium posteaquam ex tanto intervallo videre contigit mihi charissimos olim sodales. Eu. Ac mihi videor repubescere. Po. Quot annos supputatis ex quo Lutetiæ conviximus? Eu. Arbitror haud pauciores quadraginta duobus. Pa. Tum videbamur omnes æquales. Eu. Ità ferme eramus; aut si quid erat discriminis, perpusillum erat. Pa. At nunc quanta inæqualitas! Nam Glycion nihil habet senii, & hujus avus videri queat + Polygamus. Eu. Profecto fic res habet. Quid rei + Oni Capins in causa? Pa. Quid? aut hic cessavit ac restitit in cursu, mpiis celeaut ille anteverit. Eu. Ohe! non cessant anni, quantum- bravit. vis cessent homines. Po. Dic bona fide, Glycion, quot annos numeras? Gl. Plures quam ducatos. Po. Quot tandem? Gl. Sexaginta fex. Eu. O verè (b) Tibous yapas! quod b Id est, Tiaiunt. Po. Sed quibus tandem artibus remoratus es senectu- thoni senecta, tem? Nam neque canities adest, neque rugosa cutis; vigent sed florida, oculi, nitet (c) utrinque dentium series; color vividus est, cor- senectute. pus succulentum. Gl. Dicam artes meas, modo tu vicissim Vide pronarres nobis artes tuas, quibus senectutem accelerâsti. Po. verbium. * Recipio me facturum. Dic igitur, quò te contulisti relictà perne in-Lutetia? Gl. Recta in patriam. Illic commoratus fere an- ferne; est num, dispicere cœpi de deligendo vitæ genere; quam ego enim gemirem non leve momentum habere credo ad felicitatem : cir- na feries. cumspiciebam quid cuique succederet, quid secus. Po. Mi- polliceor. for tibi tantum fuisse mentis, cum Lutetiæ nihil fuerit te nugacius. Gl. Tum (d) ferebat ætas. Et tamen, ô bone, d Ideft, ponon hic meo Marte rem omnem gessi. Po. Mirabar. Gl. Pri- stulabat. ulquam quicquam aggrederer, adii quendam è civibus natu grandem, longo rerum usu prudentissimum, totiusque civitatis testimonio probatissimum, ac meo quidem judicio etiam felicissimum. Eu. Sapiebas. Gl. Hujus usus confilio, duxi uxorem. Po. Pulchrè dotatam? Gl. Dote mediocri, ac plane N 2

E planfire

de longævå,

a

n

le

1

19

C

2

n

fe

C

fe

d

n

V

C

C

tı

il

d

fi

m

b

n

le

ti

n

fe

ir

1

r

n

b

ti

ei

E

A

n

P

C

tu

fe

n

n

mea forte. Vide Prov. Pittaci ; Ægualem. tibi ducito.

a Id, est, pro plane, juxta proverbium, (a) την κατ' εμκυτόν. mihi res erat mediocris. Ea res mihi plane cessit ex animi sententia. Po. Quot annos tum eras natus? Gl. Viginti ferme duos. Po. O te felicem! Gl. Non totum hoc fortunæ debeo, nè quid erres. Po. Qui fic? Gl. Dicam. Alii prius diligunt quam deligant; ego judicio delegi quam diligerem; & tamen hanc magis duxi ad posteritatem, quam ad volupta-Cùm eâ vixi suavissime annos non plures octo. Po. Reliquit orbum? Gl. Imò superest quadriga liberorum; filii duo, filiæ totidem. Po. Privatúsne vivis, an magistratu fungeris? Gl. Est mihi munus publicum: poteram contingere majora; verum hoc mihi delegi, quod tantum haberet dignitatis, ut me vindicaret à contemptu; cæterum minime molestis negotiis obnoxium. Ità nec est quod quisquam objiciat me mihi vivere; est & unde nonnunquam & amicis dem operam. Hoc contentus, nihil unquam magis ambii. Verum sic gessi magistratum, ut illi ex me dignitas accreverit. Hoc ego pulchrius duco, quam ex muneris splendore dignitatem mutuo fumere. Eu. Nihil verius. Gl. Sic inter cives meos consenui charus omnibus. Eu. Isthuc verò difficillimum est, cum non abs re dictum sit; Qui neminem babet inimicum, eum nec amicum babere quenquam; & Felicitatis semper invidiam esse comitem. Gl. Infignem felicitatem comitari solet invidia; mediocritas tuta est. Et hoc mihi perpetuum studium fuit, ne quid mei commodi ex aliorum incommodis compararem. Illam quam Græci vob Id eft, 0- cant (b) axpaziav, quantum licuit, amplexus fum. Nullis negotiis ingessi memet; sed præcipuè continui me ab his, quæ sine offensa multorum suscipi non poterant. Itaque si Avánavois juvandus erit amicus, sic illi benefacio, ut hâc de causa nulεςι των λαχ lum mihi parem inimicum. Et, si quid ortum suerit simultatis alicunde, aut purgatione lenio, aut officiis extinguo, Ex Adel- aut dissimulatione patior intermori : à contentione semper phis Teren- abstineo; quæ si inciderit, malo rei quam amicitiæ sacere tii. i. e. Mi- jacturam. In cæteris (c) Mitionem quendam ago: nulli tem & quie- lædo os, arrideo omnibus, faluto ac refaluto benigniter; nullius animo repugno, nullius institutum aut factum damno, nemini me præfero; patior suum cuique pulchrum esse; quod taceri velim nemini credo; aliorum arcana non icrutor; &, si quid forte novi, nunquam effutio: de his qui præsentes non sunt, aut taceo, aut amice loquor ac civiliter. Magna pars fimultatum inter homines nascitur ex linguæ intemperantia. Alienas simultates nec excito, nec

timm, five abstinentia a nov arpa.

1.

t

n

-

1-

1-

ic

ò

771

e-

a-

oc

1-

0-

is

s,

fi

11-

ıl-

0,

er

re

lli

r;

n-

e;

u-

ui

li-

ex

ec 0;

alo; fed, ubicunque datur opportunitas, aut extinguo, aut mitigo. His rationibus hactenus vitavi invidiam, ac benevolentiam civium meorum alui. Pa. Non sensisti gravem cœlibatum? Gl. Mihi quidem nihil accidit acerbius in vita unquam uxoris morte; ac vehementer optaffem illam una mecum consenescere, liberisque communibus frui: sed ,quando aliter visum est superis, judicavi sic magis expedire utrique: neque caufam putavi, cur me inani luctu diferuciarem, præfertim cum his nihil prodesset defunctæ. Pa. Nunquamne incessit libido repetendi matrimonii, præsertim cum istud tibi feliciter ceffisset? Gl. Incessit; sed, ut liberorum causa duxeram uxorem, liberorum causa rursus non duxi. Po. At miserum est cubare solum totas noctes. Gl. Nihil est difficile volenti. Tum cogita, quantas etiam habeat commoditates cœlibatus. Quidam omni ex re decerpunt, fi quid est incommodi; qualis fuisse videtur Crates ille, cujus titulo fertur Epigramma, vitæ mala colligens., Nimirum his placet illud, (a) Optimum non nasci. Mihi magis arridet Metro- a Vide Prov. dorus, undiquaque decerpens fi quid inest boni. Sic enim fit vita dulcior. Et ego fic induxi animum, ut nihil vehementer vel oderim, vel expetam. Ita fit, ut, fi quid obtingat boni, non efferar aut insolescam; si quid decedat, non admodum crucier. Pa. Næ tu philosophus es vel ipso Thalete sapientior, si quidem istud potes. Gl. Si quid ægritudinis obortum est animo (ut multa fert hujusmodi vita mortalium) protinus ejicio ex animo, five fit ira ex offenså, five quid aliud indigne factum. Po. At funt quædam injuriæ, quæ vel placidissimo moveant stomachum: tales funt frequenter & famulorum offensæ. Gl. Nihil ego patior residere in animo meo. Si mederi queam, medeor; sin minus, fic cogito, Quid proderit me ringi re nihilo melius habitura? Quid multis? Patior, ut hoc mox impetret à me ratio, quod paulò post tempus esset impetraturum. Certè nullus est tantus animi dolor, quem patior mecum ire cubitum. Eu. Nihil mirum, fi tu non senescis, qui talis sis animo. Gl. Atque adeò, nè quid reticeam apud amicos, cum primis cavi nè quid flagitii committerem, quod vel mihi, vel liberis meis probro esse posset. Nihil enim irrequietius animo sibi malè conscio. Quòd si quid culpæ admissum est, non eo cubitum prius, quam me Deo reconciliaro. Veræ tranquillitatis, feu, ut Græce dicam, (b) siduulas, fons eft, bene conve- bid eft, aninire cum Deo. Nam qui sic vivunt, his nec homines mag- mi tranquilnopere nocere possunt. Eu. Num quando te cruciat metus litas.

N 3 mortis?

a Cataporia Græce, tro chisci, sive deglutimus. b Laffitudo nulla de caufa oborta fignificat stare, juxta medicos.

c Id eft, perfolvi quod debui : etenim qui promittit, ob-Aringit fidem fuam.

Scio moriendum: ista solicitudo fortassis adimat mihi aliquot vitæ dies, certè nihil possit adjicere. Itaque totam hanc curam Superis committo; ipse nihil aliud curo, quam ut bene suavitérque vivam. Non potest autem suaviter, nisi qui bene. Pa. At ego senescerem tædio, si tot annos degerem in eadem urbe, etiamfi Romæ contingat vivere. Gl. Habet quidem loci mutatio voluptatis nonnihil; longinquæ verò peregrinationes ut prudentiam addunt fortaffis, ità plurimum habent periculorum. Mihi videor tutiùs totum or-Multoplur bem obire in tabula geographica, * neque paulo plus videre in historiis, quam si viginti totos annos, ad Ulvssis exemplum, per omnes terras mariaque volitarem. Habeo prædiolum, quod abest ab urbe non plus quam duobus millibus passuum : ibi nonnunquam ex urbano fio rufticus; atque ibi recreatus, redeo novus hospes in urbem; nec aliter saluto ac salutor, + America- quam si renavigassem ex insulis + nuper inventis. Eu. Non adjuvas valetudinem pharmacis? Gl. Nihil mihi rei cum medicis. Nec incidi venam unquam, nec devoravi (a) catapotia, nec hausi potiones. Si quid oboritur (b) lassitudinis, moderatione victûs, aut rusticatione propello malum. Eu. Nipilulæ, quas hilne tibi cum studiis? G/. Est; nam in his est præcipua vitæ oblectatio: verum his oblecto me, non macero. Siquidem vel ad voluptatem studeo, vel ad utilitatem vitæ, non autem ad oftentationem. A cibo sumpto aut pascor literatis fabulis, aut lectorem adhibeo: nec unquam incumbo limorbum in- bris ultra horam; tum furgo, &, arrepta testudine, paulisper obambulans in cubiculo, vel cantillo; vel repeto mecum quid legerim: &, si in promptu est congerro, refero; mox ad librum redeo, Eu. Dic mihi bona fide, nullane fentis incommoda senectutis, quæ serunt esse plurima? Gl. Somnus aliquanto deterior est, nec perinde tenax memoria, nisi quid infixero. (c) Liberavi fidem meam. Exposui vobis magicas artes meas, quibus alo juventutem meam: nunc referat nobis pari fide Polygamus, unde tantum collegerit fenii. Po. Equidem nihil celabo tam fidos sodales. Eu. Narrabis etiam tacituris. Po. Cum agerem Lutetiæ, quam non abhorruerim ab Epicuro, nostis ipsi. Eu. Sane meminimus; fed arbitrabamur te mores cos una cum adolescentia Lutetiæ relicturum. Po. Ex multis quas illic adamaram, unam mecum adduxi domum, eamque gravidam. Eu. In ædes paternas? Po. Rectà; sed mentitus eam esse conjugem cujusdam amici mei, qui mox esset venturus. Gl. Id credidit pater? Po. Imò

tis. ıli-

nc

be-

in

bet erò

ri-

or-

ere m,

m,

n:

us,

or,

on

ım

ta-

15.

Vi-

ua

ui-

on

rali-

if-

m OX

n-

us

ifi

ois

re-

rit

r-

on

3;

e-

m

12-

m

1?

nò

qui i

Po. Imò rem olfecit intra quatriduum. Mox fæva jurgia. Nec tamen interim temperabam à conviviis, ab alea, cæterifq; malie artibus. Quid multis? Cum pater non faceret objurgandi finem, negans se tales (a) gallinas alere velle nunt ova, & domi, ac subinde minitans abdicationem, (b) verti folum, obstrepunt & cum gallina mea gallus aliò demigravi: ea mihi genuit fæminæ. aliquot pullos. Pa. Unde res suppetebat? Po. Nonnihil sur-tim dabat mater, ac præterea conslatum est æris alieni plus dicitur, qui fatis. En. Reperiebantur tam fatui, ut tibi crederent? Po. demigrant Sunt qui nullis credunt libentiùs. Pa. Quid tandem? Po. in aliam re-Tandem, ubi pater seriò pararet abdicationem, intercesserunt gionem. amici, ac bellum hoc his legibus composuerunt, ut nottratem uxorem ducerem, cum galla divortium facerem. Alludit ad Eu. Erat uxor? Po. Intercesserant (c) verba futuri tempo- sententiam ris, sed accesserat congressus præsentis temporis. Eu. Qui jurisconsullicuit igitur ab illa divertere? Po. Post rescitum est meæ torum, quam gallæ gallum effe maritum, unde pridem fe fubduxerat. fequuntur & Eu. Ergo nunc habes uxorem? Po. Non, nisi præter hanc Si quis die at octavam. Eu. Octavam? Non fine augurio dictus es Poly- puella, Dugamus. Fortaffis steriles omnes decessère. Po. Imo nulla non cam te, & reliquit aliquot catulos domi meæ. Eu. Ego malim totidem rem cum illa, gallinas, quæ mihi ponerent ova domi. Non tædet polyga- ratum est miæ? Po. Adeo tædet, ut, si hæc octava moreretur hodie, matrimoniperendie ducerem nonam. Imo hoc me male habet, quod um, perinde non lieeat habere binas aut ternas, cum unus gallus gal- fet, Duco te. linaceus tot gallinas possideat. Ex. Equidem haud miror, Hoc reti gallinacee, si parum pinguisti, quodque tantum senii tibi collegeris: nihil enim æquè accelerat senectutem, quam (d) immodicæ ac intempestivæ compotationes, impotentes amo- magno suo res mulierum, & falacitas immoderata. Sed quis alit fa- malodiscenmiliam? Po. Ex obitu parentum accessit res mediocris, & res hoc Sognaviter laboratur manibus. Eu. Descivisti igitur à literis? d'Quid sene-Po. Plane (e) ab equis, quod aiunt, ad afinos: ex (f) hepta- etucem matechno factus (g) monotechnos faber. Eu. Miser? toties tibi ximé acceleferendus erat luctus, toties cœlibatus? Po. Nunquam vixi e Id eft. à cœlebs ultra dies decem, sempérque nova nupta veterem lu-melioribus ctum expulit. Habetis bona fide vitæ meæ fummam. Atque ad deteriora, utinam Pampirus narret nobis suæ quoque vitæ fabulam, qui Vide Prov. fatis belle portat ætatem. Nam, ni fallor, me duobus aut tem artium tribus annis est grandior. Pa. Dicam equidem, si vobis au- perito, dire vacat tale somnium. En. Imò volupe fuerit audire. g Unins tan-Pa. Ubi domum rediffem, statim pater senex urgere cœpit, ut rum artis per aliquod vitæ genus amplecterer, unde nonnihil quæstûs ac-

N 4

f Id elt, sep-

cederet

a Retulit verba Perfii. Herculi voviebatur dec ma bonorum pars: ica illo favente putabatur res domestica prosperari. De Malea Promonto-Prov. Maleam legens. Συγγνώμη πρωτοπείρω Id eft, primum experi-

cederet rei familiari, ac post longam consultationem placuit negotiatio. Pa. Miror hoc vitæ genus arrifisse potissimum. Pa. Eram natura fitiens cognoscendi res novas, varias regiones, urbes, linguas, ac mores hominum. Ad id maxime videbatur apposita negotiatio. Quibus ex rebus nascitur & prudentia. Po. Sed misera, videlicet quæ plerumque magnis malis fit illis emenda. Pa. Sic est. Itaque pater numeravit fortem fatis amplam, ut (a) dextro Hercule, ac bene fortunante Mercurio, negotiationem auspicarer. Simúlque ambiebatur uxor cum amplissima dote, sed ea formâ quæ vel indotatam commendare poterat. Eu. Successit? Pa. Imò, priùs quam redirem domum, periit & fors & usura. Eu. Naufragio fortaffis. Pa. Plane naufragio. Nam impegimus in scopulum quavis (b) Malea periculosiorem. Eu. In quo mari occurrit ifte scopulus? aut quod habet nomen? Pa. Mare non possum dicere, sed scopulus, plurimorum infamis exitiis, Latine dicitur Alea; quomodo vos Græci rio naufragiis nominetis, nescio. Eu. O te stultum! Pa. Imo stultior pater, infami, vide qui tantam summam crederet adolescenti. Gl. Quid deinde factum est? Pa. Nihil actum; sed cœpi cogitare de suspendio. e Vide Prov. Gl. Adeon' erat pater implacabilis? Nam res farciri potest, & venia datur ubique (c) Protopiro; multo magis Pampiro debebatur. Pa. Verum fortasse narras; sed interim mifer excidi ab uxore. Nam parentes puellæ, fimul atque"cogenti ignoscen- noverunt hæc auspicia, renunciarunt affinitatem, Et amabam, ut qui perditissimé. Gl. Miseret me tui. Sed quid interim confilii tentatum est? Pa. Id quod solet in rebus desperatis. Pater abdicabat, perierat res, perierat uxor; undique audiebam gurges, nepos, helluo. Quid plura? Seriò mecum deliberabam, an fuspenderem me, an aliquò conjicerem memet in monasterium. Eu. Crudele confilium! Scio utrum elegeris, mitius mortis genus. Pa. Imò quod mihi tunc vifum est crudelius, adeo mihi displicebam totus. Gl. Atqui complures eo se dejiciunt, ut suavius vivant. Pa. Corraso viaticulo, furtim me fubduxi procul à patrià. Gl. Quò tandem? Pa. In Hiberniam. Illic factus sum Canonicus ex horum genere qui extime linei sunt, intime linei. Gl. Apud Hibernos igitur * hybernâsti? Pa. Non, sed duos menses apud hos versatus navigavi in Scotiam. Gl. Quid te offendit apud illos? Eu. Nihil, nifi quod institutum illud mihi videbatur mitius, quam pro meritis ejus, qui non uno suspendio dignus erat. Eu. Quid in Scotia designatum est? Pa. Illic ex lineo factus fum pelliceus apud Carthufios. Eu. Homi-

* Joeus haud illepidus ex congruo vocum fono.

nes plane * mundo mortuos. Pa. Ità mihi visum est, cum *De his falsè audirem illos canentes. Gl. Quid ? canunt etiam mortui ? Buchananus: Quot menses apud illos egisti Scotus? Pa. Propemodum lingua, Frafex. Gl. O constantiam! Eu. Quid illic offendit? Pa. Quia tres munda mihi visa est vita segnis ac delicata. Deinde multos illic omnia sereperi non admodum sani cerebri, ob solitudinem, ut arbi- dant; In mundo metror. Mihi parum erat cerebri; verebar ne totum periret. rito sese ha-Po. Quò deinde devolatti? Pa. In Galliam. Illic reperi bitare nequosdam totos pullatos, ex instituto divi Benedicti, qui co- gant. lore vestis testantur se lugere in hoc mundo; & inter hos, qui pro summâ veste cilicium ferrent reti simile. Gl. O * gra- * Ironice divem corporis macerationem ! Pa. Hic egi menses undecim. fter. Eu. Quid obstitit, quò minus illic maneres perpetuò? Pa. Quia plus illic reperi ceremonarium, quam veræ pietatis: Præterea audieram esse quosdam his multo sanctiores, quos Bernardus ad severiorem disciplinam revocasset, pulla veste mutatâ in candidam; apud hos vixi menses decem. Ex. Hîc quid offendebat? Pa. Nihil admodum. Nam hos reperi fat commodos fodales. Sed movebat me Græcorum proverbium;

i-

C

i-

?

2. -

1.

-

n

i

e

Δεί τὰς χελώνας ἢ Φαγείν, ἢ μὴ Φαγείν.

Itaque decretum erat aut non esse monachum; aut insigniter esse monachum. Acceperam esse quosdam Brigidenses, homines plane cœlestes; ad hos me contuli. Eu. Quot menses illic egisti? Pa. Biduum, nec id sane totum. Gl. Usque adeò placuit hoc vitæ genus? Pa. Non recipiunt, nisi qui mox obstringat se professioni. At ego nondum adeò insaniebam, ut sacilè me præberem capistro, quod nunquam licet excutere. Et quoties audiebam canentes virgines, cruciabat animam uxor erepta. Gl. Quid deinde? Pa. Ardebat animus amore sanctimoniæ, nec usquam satisfiebat animo meo. Tandem obambulans incidi in quosdam præferentes crucem. Hoc fignum mihi protinus arrifit; sed remorabatur electionem varietas; alii gestabant albam, alii rubram, alii viridem, alii versicolorem, alii simplicem, alii duplicem, nonnulli quadruplicem, alii alia atque alia figura variatam. Ego, ne quid intentatum relinquerem, omnes ferme formas gessi. Verum ipsa re comperi, longe aliud esse circumferre crucem in pallio, seu tunica, quam in corde. Tandem, fessus inquirendo, sic mecum cogitabam: Ut semel omnem fanctimoniam affequar, petam terram fanctam, ac re-

Vide Prov. Tefindines edenda; qut a Id est, artificiolum quavis terra alis. Vide Chiliades.

dibo domum fanctimonia onustus. Po. Num eò profectus es? Pa. Maxime. Po. Unde suppetebat viaticum? Pa. Demiror istud nunc denique tibi venire in mentem ut rogares, ac non multò antè percontatum fuisse. Sed nôsti proverbium, (4) το τέχνιον τάσα γη τρέφει. Gl. Quam artem circumferebas? Pa. Chiromanticam. Gl. Ubi eam didiceras? Pa. Quid refert? Gl. Quo præceptore? Pa. Eo, qui nihil non docet, ventre. Prædicebam præterita, futura, præfentia. Gl. Et sciebas? Pa. Nihil minus; sed divinabam audacter, idq; tutò, videlicet priùs accepto pretio. Pa. An ars tam ridicula poterat alere te? Pa. Poterat, & quidem cum duobus famulis. Tantum est ubique fatuorum & fatuarum. Attamen cum Hierosolymam adirem, addideram me in comitatum cujusdam magnatis prædivitis, qui, natus annos feptuaginta, negabat se æquo animo moriturum, nisi prius adiisset Hierosolymam. Eu. An domi reliquerat uxorem? Pa. Atque etiam liberos fex. Eu. O fenem impiè pium! Atque illine rediffi fanctus? Pa. Vis verum fatear? Aliquanto deterior, quam iveram. Eu. Sic, ut audio, excussus est religionis amor. Pa. Imò magis incanduit. Itaque reversus in Italiam addixi me militiæ. Eu. Itane religionem venabaris in bello? quo quid esse potest sceleratius? Pa. Erat sancta militia, Eu. Fortassis in Turcas. Pa. (b) Imò sanctius quiddam, ut tum quidem prædicabant. Eu. Quidnam? Pa. Julius secundus belligerabat adversus Gallos. Porrò militiam mihi commendabat etiam multarum rerum experientia. Eu. Multarum, sed malarum. Pa. Ità post comperi. Et tamen hic durius vixi, quam in monasteriis. Eu. Quid tum postea? Pa. Jam mihi vacillare coepit animus, utrum ad negotiationem intermiffam redirem, an religionem fugientem persequerer. Interim venit in mentem, utrumque alteri posse conjungi. Eu. Quid? ut fimul esses & negotiator & monachus? Pa. Quidni? Nihil religiofius ordinibus Mendicantium, & tamen nihil fimilius negotiationi. Volitant per omnes terras ac maria, multa vident, multa audiunt, penetrant omnes domos plebeiorum, nobilium, atque regum. Eu. At non cauponantur. Pa. Sæpe nobis feliciùs. Eu. Quod genus ex his delegisti? Pa. Omnes formas expertus sum. Eu. Nulla placuit? Pa. Imò perplacuerunt omnes, si licuisset statim negotiari. 'Verum perpendebam mihi diu fudandum in choro, priufquam crederetur mihi negotiatio. Jamq; cogitare cœpi de venanda Abbatia; sed primum non omnibus hic favet Delia, & sæpe longa est venatio. Itaque, consumptis hunc in modum annis

Hoc tum jactabant, qui Julio aderant.

octo, cum effet nunciata mors patris, domum reversus, ex confilio matris duxi uxorem, & ad veterem negotiationem redii. Gl. Dic mihi, cum tam subinde novam vestem sumeres, ac velut in aliud animal transformareris, qui potuisti fervare decorum? Pa. Qui, minus quam hi qui eadem fabula nonnunquam aliam atque aliam fumunt personam? Eu. Die nobis bona fide, qui nullam vitæ genus non expertus es, quod omnium maxime probas? Pa. Non omnibus omnia congruunt: mihi nullum magis arridet, quam hoc quod secutus sum. Eu. Multa tamen incommoda habet negotiatio. Pa. Sie est. Sed, quando nullum vitæ genus omnibus caret incommodis, hanc (a) Spartam, quæ contigit, orno. a Vide Pro-Verum nunc superest Eusebius, qui non gravabitur apud a- verbium, micos vitæ suæ (b) scenam aliquam explicare. Eu. Imo totam Spartam nafabulam, si videtur: nam habet actus non multos. Gl. Erit orna. magnopere gratum. Eu. Ubi redîssem in patriam, annum b Fabula diapud me deliberavi, quodnam vitæ genus amplecti vellem; viditur in scenas; ad simúlque meipsum exploravi, ad quod genus essem propenida allustr. sus, aut idoneus. Interim oblata est prabenda, quam vocant, Ec Scenam satis opimi proventûs ; accepi. Gl. Vulgo male audit hoc aperit, qui vitæ genus. Eu. Mihi, ut funt res humanæ, fatis exoptandum operra patevidetur. An mediocrem felicitatem esse putatis, subitò, velut è cœlo, dari tot commoda, dignitatem, ædes honestas, benéque instructas, annuos reditus satis amplos, sodalitium honorificum, inde templum, ubi, fi libeat, vaces religioni? Pa. Illic me luxus offendebat, & concubinarum infamia; tum quod plerique istius generis odêre literas. Eu. Ego non specto quid agant alii, sed quid mihi sit agendum : & melioribus me adjungo, si non possum alios reddere meliores. Po. In isto genere vixisti perpetuo? Eu. Perpetuo, nisi quod interim quatuor annos primum egi Patavli. Po. Quamobrem? Eu. Hos annos ità partitus sum, ut sesquiannum darem studio medicinæ, reliquum tempus theologiæ. Po. Cur id? Eu. Quò meliùs & animum & corpus meum moderarer, nonnunquam & amicis consulerem. Nam & concionor nonnunquam pro mea sapientia. Sic hactenus satis tranquille vixi, contentus unico facerdotio, uec præterea quicquam ambiens, recusaturus etiam si offeratur. Pa. Utinam liceret discere, quid agant cæteri nostri sodales, quibuscum tum familiariter viximus. Eu. De nonnullis possum commemorare quædam; fed video nos non procul abesse à civitate: quare, si videtur, conveniemus in idem diversorium; ibi per otium de cæteris conferemus affatim. Hugaitio Au-

a Faciunt hoc non rarò aurigæ Brabantini vel gratis, nonnunquam conduati.

riga. Unde tam miseram sarcinam nactus es? lusce. Henricus Auriga. Imo quò tu defers istud lupanar? ganeo. Hu. Debueras istos frigidos senes alicubi (a) effundere in urticetum, ut calescerent. He. Imò tu istum gregem cura ut præcipites alicubi in profundam lamam, ut refrigerentur; nam calent plus satis. Hu. Non soleo præcipitare sarcinam meam. He. Non? Atqui nuper vidi te sex Carthusienses dejecisse in cœnum, fic, ut pro candidis emergerent nigri: tu interim, quasi re bene gestà, ridebas. Hu. Nec injuria; dormiebant omnes, ac multum ponderis addebant currui meo. He. At mei senes egregiè sublevârunt currum meum, per totum iter, perpetuò garrientes. Nunquam vidi meliores. Hu. Non soles tamen talibus delectari. He. Sed hi seniculi boni sunt. Hu. Quî scis? He. Quia per eos ter bibi per viam cerevisiam infigniter bonam. Hu. Ha, ha, he! Sic tibi boni funt.

ARGUMENTUM.

Franciscani Πτωχοπλούσιοι non excipiuntur tecto à quodam passore rusticano.
Pandocheus salse jocatur in illos. Vestis non odio habenda. Mors & vita
Franciscanorum. De stultà glorià vestium. Monachorum vestis per se non mala. Quales debeant effe monachi. Vestium usus, ad necessitatem & de-corum. Decorum quid. Unde tot habitus & Sestium genera apud monaches; nulla olim in his superstitio.

CONRADUS, BERNARDINUS, PASTOR,

PANDOCHEUS, UXOR.

6 Nam à pa-Scendo dicitur Paftor, & à Prabendo Græcis Parochus. ambiguo: Lupa uxor Lupi, & Lupa fcortum. d Gailinam appellat. concubinam, pullos liberos.

Tqui (b) pastorem decet hospitalitas. Pa. Pastor fam ovium; non amo lupos. Co. At non perinde fortaffis odifti (d) lupas. Sed quo tandem merito fic abhorres à nobis, ut nè tecto quidem digneris? Neque enim te gravabimus cœna. Pa. Dicam; quia si conspiceretis in ædibus e Jocus est ex meis (d) gallinam aliquam, aut pullos gallinaceos, cras in concione traducerer apud populum. Hanc foletis referre gratiam communicati hospitii. Co. Non omnes sumus istiusmodi. Pa. Sitis cujusmodi voletis; ego vix sancto Petro fiderem, f tali cultu veniret ad me. Co. Si ità stat sententia, faltem indica diversorium aliud. Pa. Est in hoc vico diverforium publicum. Co. Quod habet fignum? Pa. In tabula penfili videbitis canem os inferentem in ollam; hoc agitur in culina. Ad abacum rationalem fedet Lupus. Co. Signum inauspicatum. Pa. Fruamini. Be. Quod genus pastoris hîc. est? per illum liceret perire fame. Co. Si non melius pascit oves, quam nos, oportet effe parum obesas. Be. In malis rebus opus est bono confilio. Quid fiet? Co. Perfricanda frons

1-

1.

n

1,

nt

1t

r,

)-

t.

m

ta

022

le-

53

or

de

es

a-

us

in

re

ti-

ro

ia,

r-

ılâ

ur

m

ic.

cit

e-

ns It.

Be. Nimirum inutilis est pudor, cum urget necessitas, Co. Admodum; Sanctus Franciscus aderit nobis. Be. Pro fortuna. Co. Non expectabimus Pandochei responsum pro foribus, sed recta irrumpemus in ipsum vaporarium, nec facile patiemur nos ejici. Be. O facinus impudens! Co. Hoc fatius, quam noctem agere sub dio, ac perire frigore. Interim depone pudorem in facculo, cras refumpturus, ubi videbitur. Be. Scilicet sic res ipsa suadet. Pan. Quod animantium genus hic video? Co. Servos Dei, filios Sancti Francisci, vir optime. Pan. An Deus talibus servis delectetur, nescio ; ego mihi nolim multos esse domi. Co. Quamobrem? Pan. Quia ad edendum & bibendum plus quam viri estis, ad laborandum nec manus habetis, nec pedes. Ohe! vos estis filii Sancti Francisci? Soletis prædicare eum esse virginem; & ille habet tot filios? Co. Spiritûs filii sumus, non carnis. Pan. Infelix genitor ille! Nam quod in vobis pessimum est, animus est: corpore nimium valetis, planéque melius habetis ista parte, quam expediat nobis, qui alimus uxorem & filias. Co. Tu forte suspicaris nos esse ex eorum genere, qui degenerant à progenitoris instituto : nos sumus Observantes. Pan. Ego igitur observabo, nè quid adferatis detrimenti. Nam istud genus ego odi pessimè. Co. Quamobrem? te quæ-.fo. Pan. Quia circumfertis dentes, nec circumfertis pecuniam. Hoc genus hospitum mihi est ingratissimum. Co. At laboramus vobis. Pan. Vultis oftendam vobis quomodo laboretis? Co. Ostende. Pan. Inspicite picturam vobis proximam ad lævam: illic videtis vulpem concionantem, fed a tergo anser collum profert è cucullà. Rursum videtis lupum abfolventem confessum, sed prominet pars ovis occultatæ sub veste. Videtis simiam assidentem ægroto in veste Franciscana; altera manu præfert crucem, alteram habet in crumena ægrotantis. Co. Non inficiamur hac veste nonnunquam tegi lupos, vulpes, ac simias; sed fatemur etiam sæpe tegi porcos, canes, equos, leones, ac regulos: quin eadem vestis tegit multos bonos viros. Vestis ut neminem reddit meliorem, ità nullum reddit deteriorem. Proinde iniquum est quenquam ex veste æstimare: alioqui tua vestis, qua nonnunquam uteris, effet exfecranda, quæ multos tegit fures, homicidas, veneficos, & adulteros. Pan. De veste cedam, si numeretis. Co. Rogabimus Deum pro te. Pan. Ego vicissim pro vobis, operam opera penfans. Co. Atqui non ab omnibus accipiendum. Pan. Cur vobis religio est contingere pecuniam ? Co. Quia pugnat cum professione nostra. Pan. Itidem cum mea professione pugnat admittere gratuitum hospitem. Co. At nos cogit regula non contingere pecuniam. Pan. At mea regula diversum præcipit. Co. Ubi est tua regula? Pan. Lege versus istos;

1

(

d

n

F

10 J

P

P

a

C li

le

ra

lie

Q

lar

OC

pa

qu bis

P

fel

cir

ga

ne

Co

tus

Hospes in bac mensa, fuerint cum viscera tensa,

Surgere ne properes, ni prius annumeres. Co. Non erimus tibi sumptui. Pan. At qui mihi non sunt

· Allufit ad Canls caninam non eft. Subaudi Carnem. + Edit.

fumptui, ne quæstui quidem sunt. Co. Deus abunde pensabit, si quid officii nobis præstiteris. Pan. Istis verbis non alo familiam. Co. Abdemus nos in angulum vaporarii, neque cuiquam erimus molesti. Pan. Non fert tales homines hoc vaporarium. Co. Itane nos ejicis, fortassis hac nocte devorandos à lupis? Pan. (a) Lupus * lupinam non + est, ut nec canis Proverbium, caninam. Co. Crudelis esses, si hoc faceres Turcis: quales quales sumus, homines sumus. Pan. Surdo canitis. Co. Tu molliter foves corpus tuum, nudus recubans post vaporarium; & nos extrudis frigore nocturno perituros, etiamfi parcant lupi. Pan. Sic vixit Adam in Paradiso. Co. Vixit, sed innocens. Pan. Et ego innocens Co. Fortaffis detracta syllaba prima. At vide, fi tu nos nunc extrudis è Paradiso tua, nè te Deus non recipiat in suam. Pan. Bona verba. Ux. Mi vir, tot tua malefacta faltem hoc beneficio penfa: patere hos hâc nocte tecto nostro uti; funt viri boni; senties quæstum hinc fieri uberiorem posthac. Pan. Ecce deprecatricem! fufpicor convenire inter vos: nec admodum lubens audio hoc elogium à muliere, (b) Viri boni. Ux. Hau. Non ità est: sed cogita quoties peccâris alea, temulentia, rixis, pugnis: faltem hâc eleemosyna redime tua peccata, nec ejicias hos, quos optâris tibi adesse morienti. Scurras & sanniones recipis sæpenumero, & hos extrudis? Pan. Unde ista concionatrix nobis? Abi tu, & cura rem culinariam. Ux. Id quidem fiet. Be. Mitescit, & sumit indusium lineum: spero fore recte. Co. Et mensam insternunt pueri. Bene habet, quod nulli veniunt hospites; alioqui nobis erat exulandum. Be. Feliciter cecidit, quod è proximo oppidulo retulimus nobiscum lagunculam vini, & agni coxam affam; alioqui hîc, ut video, nè fænum quidem impertisset nobis. Co. Jam accubuere pueri; adjungamus nos in mensæ partem, sic tamen, nè cui incommodemus. Pan. Vobis imputandum arbitror, quod hodie nullum habeo convivam, præter domesticos, & vos inutiles. Co. Nisi frequenter hoc accidit, imputa nobis. Pan. Frequentius, quam vellem. Co. Noli laborare; vivit adhuc Christus, qui non deseret suos. Pan. Audivi vos dici evangelicos;

b Virum bonum vuigus Gallorum appellat, cujus uxor parum est put

0

-

-

-15

:\$

u

1fi

d

1ì,

li 30

m

1-

C

d

m

os

is

ix

t.

è.

e-

er

nnè i;

n-

lie

ti-

e-

uc

n-

8;

gelicos; at * evangelium prohibet per viam circumferri pe- * Matt. x. ram, aut panes: vos manicas habetis pro perâ, ut video; Luc. ix. nec panes modo circumfertis, verum etiam vinum, & delicias carnium. Co. Fruere nobifcum, fi libet. Pan. Meum vinum Que danad iftud collatum vappa est. Co. Gusta & de carnibus; nobis tar in fine enim superest. Pan. O felices mendicos! uxor mea nihil convivii, sic hic hodie coxit præter caules & laridum rancidum. Cv. Comque, fi velit, municemus, si videtur, nostros apparatus. Nam nostra nihil domum aurefert, quibus vescamur. Pan. Cur igitur non circumfertis ferre, ut ancaules & vappam? Co. Quoniam hæc nobis obtrudere ma- te dichum luerunt, apud quos hodie pransi sumus. Pan. Gratis pransi? Co. Maxime. Imò gratias etiam egerunt, & abeuntes his + Est enim (a) Apophoretis onerarunt. Pan. Unde venitis? Co. E Basilea? Divus tute-Pan. Hui! è tam longinquo? Co. Sic est. Pan. Quod tan- laris porcodem genus hominum estis vos, qui sic oberratis sine ju- de hoc Bumento, fine crumena, fine famulitio, fine armis, fine com- chananus: meatu? Co. Vides qualecunque vestigium evangelicæ vitæ. Diceris, An-Pan. Mihi videtur erronum vita, qui vagantur cum reticu- toni, porcos lo. Co. Tales errones erant Apostoli, talis erat & Dominus balens, Jesus. Pan. Nostin' artem chiromanticam? Co. Nihil minus. Pun. Unde igitur suppetit victus? Co. Ab eo qui promisit. huc Monachos Pan. Quis ille? Co. Qui dixit, Nolite esse soliciti, hæe omnia alis. adjicientur vobis. Pan. Promisit, sed quærentibus regnum Dei. Par supor Co. Id facimus pro virili. Pan. Apostoli clarebant miracu- ingenii est, lis, sanabant ægrotos; proinde non mirum illis ubique suppetisse victum: vos nihil tale potestis. Co. Possemus, si similes essemus Apostolis, & si res posceret miraculum. At mi- gandent, inracula data funt ad tempus incredulis: nune nihil opus, nifi glavieg; pari. pià vità. Et sæpè felicius est ægrotare, quam valere; sæpe fe- hoc mutum licius mori, quam vivere. Pan. Quid igitur vos facitis? Co. pecus eft, Quod possumus, pro sua quisque dote divinitus donata consolamur, exhortamur, admonemus, corripimus, ubi se dederit Snillo, occasio; nonnunquam & concionamur, sicubi comperimus inspidam, pastores mutos: si non datur prodesse, damus operam ne ne: minas quem lædamus moribus & linguâ. Pan. Utinam cras velis nocateraconvebis concionari: nam dies est apud nos festus. Co. Cui Divo? niunt; sed Pan. Antonio. Co. Fuit is quidem vir bonus: fed unde dies non levis erfestus? Pan. Dicam: abundat hic vicus subulcis propter vicinum nemus glandiferum. Et persuasum est, † Antonio dele- Monachis gatam curam ejus pecoris; & ideo colunt illum, ne sæviat glans cibus neglectus. Co. Utinam verè colerent illum. Pan. Quo pacto? esse unis. Co. Sanctissime coluit Divos, quisquis imitatus est. Pan. Totus hic vicus cras perstrepet compotationibus, saltationi-

Vivns, ad-

Nec minns

bus, lusibus, rixis, & pugnis. Co. Sic ethnici quondam colebant Bacchum suum. Miror autem, si sic cultus Antonius non seviat in homines ipso pecore stultiores. Qualem habetis pastorem? mutum, ac malum? Pan. Qualis sit aliis, ne-

scio: mihi optimus est: nam hic potat totos dies; neque quisquam plures adducit aut meliores combibones, magno meo bono. Atque adeò demiror illum nunc abeffe. Co. Nos experti fumus parum commodum. Pan. Quid audio? Salutâstis hominem? Co. Ambivimus apud illum hospitium: ille non aliter quam lupos abegit à limine, & huc justit abire. Pan. Ha, ha! nunc intelligo. Hinc est quod noluit adesse, quod sciret vos hic futuros. Co. Estne mutus ? Pan. Mutus ? Nemo illo vocalior in vaporario, ac strenuè boat in templo: concionantem nunquam audivi. Sed quid pluribus opus? Vos ipsi sensistis, ut intelligo, non esse mutum. Co. Estne peritus facrarum literarum? Pan. Ait se peritissimum; fed quicquid talium rerum didicit, didicit (a) in secreta confessione, sic ut sas non sit proferre apud alios. Quid multa? Dicam in summa; qualis est populus, talis est sacerdos, & planè nacta est suum (b) patella operculum. Co. Fortasse non dabit locum concionaturo. Pan. Dabit, ad me recipio; fed hâc lege, nè quid in illum jaculêre, quemadmodum plerique foletis. Co. Rei malæ affueverunt, qui hoc folent : ego clam admoneo pastorem, si quid offendit: quod superest, episcoporum est munus. Pan. At tales aves huc raro devo-Equidem video vos esse viros bonos. Sed quid fibi vult ista vestium varietas? Nam plerique hoc ipso judicant vos effe malos, quod fic vestiamini. Co. Unde id? Pan. Nescio, nisi quod tales multi comperiantur. Co. Multi hoc ipso judicant nos esse sanctos, quod sic vestiamur: peccant utrique, fed tamen humaniùs peccant, qui ex veste benè de nobis sufpicantur, quam qui male. Pan. Esto sane. Sed quæ tandem utilitas tot discriminum? Co. Quid tu censes? Pan. Mihi quidem nulla videtur, nisi in (c) pompis, aut in bellis: in pompis enim circumferuntur variæ personæ, Sanctorum, Judæorum, Ethnicorum; has ex diverso cultu dignoscimus. In bellis autem hæc præftaret cultuum varietas, ut fuum quæs que vexillum copiæ sequerentur, neque fieret ordinum con-

fusio. Co. Pulchre dicis, & hæc vestis est militaris: alius

alium ducem sequimur, sed omnes militamus sub uno Cæsare,

Christo. Verum in veste tria spectanda sunt. Pan. Quæ?

Co. Necessitas, usus, & decorum. Cur sumimus cibum? Pan. Nè pereamus same. Co. Sic aliquando sumenda vestis, nè

percamus

Vulgaris jocus est in ignarum.

b Vide Proverb. Dignum patella operculum.

e Pompæ funt spectacula quæ populo exhibentur, vulgo nunc
vocantur
processiones:
à verbo
répra.

leius

oe-

nejue

no

los lu-

ille

re.

ffe,

is ?

m-

bus

-112

m; etâ

ul-

los,

affe

io;

ole-

ego

eft. vo.

fibi

cant

cio,

ju-

que,

fuf-

dem

Aihi

: in

um,

nus.

uæ-

con-

alius

fare,

uæ?

Pan.

, nè

mus

pereamus frigore. Pan. Fateor. Co. Hoc melius præstat hæc vestis, quam tua, tegit enim & caput, & collum, & scapulas, unde plurimum est periculi. Usus postulat varia vesti um genera. Equitaturo convenit brevis, quiescenti longa; in æstate tenuis, in hyeme densa. Sunt Romæ qui singulis diebus ter commutant vestem: mane sumunt duplicatam. pellibus, sub meridiem accipiunt simplicem, rursus sub noctem aliquantò crassiorem. Verum non omnibus suppetunt mutatoria: proinde hæc vestis reperta est una, ad plurimos usus accommoda. Pan. Qui sic? Co. Si slat Boreas, aut fi fervet Sol, adducimus cucullam; fi calor offendit, dimittimus in tergum: fi quiescendum est, demittimus vestem; fi ambulandum, fubducimus, aut fuccingimus etiam. Pan. Non pessimè sapuit, quisquis hoc invenit. Co. Est autem hoc ad bene vivendum præcipuum, ut homo confuescat esse paucis contentus; alioqui fi deliciis aut affectibus indulgere cœperimus, nullus erit finis. At nulla vestis inveniri potuit, quæ una tot commoditatibus subserviret. Pan. Assentior. Co. Nunc decorum inspiciamus. Dic mihi bona fide, fi tu fumeres uxoris tuæ vestem; nonne dicerent omnes te facere præter decorum? Pan. Dicerent me infanire. Co. Quid tu diceres, si illa sumeret vestem tuam? Pan. Fortasse nihil mali dicerem, fed contunderem eam (a) bonis fustibus. Co. At- a Jocus est qui nihil refert, quâ veste utaris. Pan. Hîc plurimum refert. in contratis malis & bo-Co. Nec mirum. Nam & ethnicorum leges puniunt virum nis. ac fæminam, si diversi sexûs cultum sumpserint. Pan. Nec injuria. Co. Age, quid si senex octogenarius sumeret sibi vestitum adolescentis quindecim annos nati, aut contrà, si juvenis sumeret vestem senis, nonne dicant omnes rem esse (b) fustuario dignam? Aut si anus colerctur ad modum ado- b Id est, fulescentulæ, & contra? Pan. Admodum. Co. Itidem si lajeus stigatione. fumat cultum sacerdotis; contrà, sacerdos laici? Pan. Uterque faceret indecoré. Co. Quid si privatus sumeret ornamentum principis, aut facerdos privatus episcopi? num faceret indecoré. Pan. Scilicet. Co. Quid si civis sumeret cultum militis, plumas, cæteráque stultitiæ Thrasonicæ intignia? Pan. Rideretur. Co. Quid si inter milites Anglus gestaret crucem albam, Helveticus rubram, Gallus nigram? Pan. Faceret impudenter. Co. Quid itaque miraris nostrum hunc cultum? Pan. Quid intersit inter privatum & principem, inter virum ac fæminam, seio: quid intersit inter monachum, & non monachum, nescio. Co. Quid interest inter pauperem & divitem? Pan. Fortuna. Co. Et tamen

a Hoc apud Germanos aliquot doctores juris: in Hispania theologi infigniuntur flocco albo in fummo pileo; Lovanii pileo violaceo, & epomide, quæ imponitur humeris nulli ului futura, nisi ut fignificet magistrum noftrum. * Epomis cucuilæ genus, que fufaut ferico magistris depender.

indecorum esset, si pauper imitaretur cultum divitis. Pan. Verum, ut nunc ferme coluntur divites. Co. Quid inter fatuum & sapientem? Pan. Aliquanto plus quam inter divitem & tenuem. Co. Nonne moriones aliter vestiuntur, quam qui sapiunt? Pan. Nescio quid vos deceat, attamen vefter cultus non multum abest ab illorum cultu, si quis addat auriculas & tintinnabula. Co. Hoc plane deeft: & sumus hujus mundi moriones, fi modo verè fumus quod profitemur. Pan. Quid vos fitis nescio; illud scio, multos esse moriones gestantes auriculas & tintinnabula, qui plus sapiunt iis, qui gestant pilea suffulta (a) pellibus, * epomides, reliquáque sapientum infignia. Itaque mihi stultissimum videtur, sapientiam profiteri veste potius, quam ipsa re. Vidi quendam plus quam morionem, qui gestabat vestem usque ad talos demissam, epomidem magistri nostri : aderat & vultus, qui videri possit gravis the logi; disputabat apud omnes non fine specie gravitatis; magnatibus autem non minus erat jucundus quam quivis alius morio, cum stultitiæ genere superaret omnes. Co. Quid igitur tu postulas? ut princeps, qui ridet morionem, commutet cum illo vestem? Pan. Fortassis hoc postularet aliquando decorum, quod tu proponis, si libeat repræsentare veste quicquid est in animo. Co. Urges tu quidem : sed tamen arbitror non sine causa vestem suam additam morionibus. Pan. Ob quam? Co. Nè lædantur à quoquam, si quid imprudenter dixerint, aut fecerint. Pan. Non dicam interim, quod ista res quosvis irritat potius ad lædendum, aded ut frequenter è stultis fiant infani. Nec video cur, cum bos cornupeta, qui occiderit fulta pellibus hominem, aut canis, aut sus, qui occiderit infantem, afficiantur supplicio; morio, qui sceleratiora commiserit, præfidio stultitiæ finatur vivere. Illud expeto, cur vos distinguamini cultu à cæteris ? Nam, fiquævis causa sufficit ad diversum cultum, oporteret pistorem aliter vestiri quam piscatorem, calcearium aliter quam vestiarium, aliter pharmacopolam quam cenopolam, aliter aurigam quam nautam. Vos, fi facerdotes estis, cur secus vestimini quam reliqui facerdotes? si laici, cur à nobis differtis? Co. Olim monachi nihil'aliud eramus, quam purior pars laicorum; & hoc intererat inter monachum & alium laicum, quod nunc interest inter frugalem & probum virum suis manibus alentem familiam, & inter (b) fnaphanum ex prædationum reditu jactantem sese. Post Romanus pontifex addidit nobis suos honores: vestis ex nobis nacta est dignitatem, quæ nunc

b Sic Germani vocant prædonum genus subito ex arcibu adorientium Viatorem. mitigato vocabulo.

i

1-

n

15

3, 25

e-

1-?-

tu

0.

e-

E-

e-

ri-

int

rit

ci-

æ-

in-

di-

ca-

na-

m.

qui

na-

hoc

in-

en-

re-

no-

juæ

unc

nunc nec laicorum est, nec facerdotum : fed tamen hujus; qualis qualis est, non puduit aliquando cardinales & summos pontifices. Pan. At tandem decorum istud unde sumitur? Co. Nonnunguam ex ipsa rerum natura, nonnunguam ex confuetudine mortalium & opinione. Nonne judicarent omnes absurdum, si quis tergore bubulo sic vestiretur, ut cornua prominerent in capite, & cauda traheretur humi? Pan. Ridiculum fane. Co. Rursum si quis vestem haberet, quæ faciem ac manus tegeret, pudenda oftenderet? Pan. Multo abfurdius. Co. Ob id notati funt ab ethnicis quoque scriptoribus, qui (a) multitia fumerent fæminis etiam indecora. a Multitium Verecundius enim est nudum esse, qualem te offendimus in vestis pelluvaporario, quam uti veste pellucente. Pan. Ego puto totum cida, mulie-rum propria. hoc de cultu pendere à consuetudine ac persuasione morta- juvenal. lium. Co. Quî sic? Pan. Non multi sunt dies, quòd hic di- Cam en mulversati sunt, qui se prædicarent peragrasse varias regiones nu- titia sumas per inventas, & quas in priscorum cosmographorum pictu- Cretice. ris desideramus. Hi se narrabant pervenisse ad insulam quandam cœli temperatissimi, ubi summi dedecoris loco habebatur tegere corpus. Co. Isti fortassis belluarum ritu vivebant. Pan. Imò, ut aiebant, humanissimam agebant vitam. Degebant sub rege; eum comitabantur ad opus manè, non amplius quam horam, etiam fingulis diebus. Co. Quid operis faciebant? Pan. Evellebant radicum genus, quod illis tritici loco est, & tritico tum gratius, tum salubrius: quo peracto redeunt ad fuum quisque negotium, & quod cujusque lubitum est animo faciunt. Sancte educant liberos, vitant & puniunt flagitia, fed nullum acerbius quam adulterium. Co. Quo supplicio? Pan. Fæminis ignoscitur: datur hoc sexui: cæterum viris adulterii convictis hæc pæna est: ut per omnem vitam in publicum prodeant membro pudendo velo obtecto. Co. O grave supplicium! Pan. Atqui confuetudo perfualit illis, hoc esse quovis supplicio gravius: Co. Ubi contemplor quid possit persuasio, propemodum asfentior tibi. Etenim si quis vellet surem aut homicidam afficere extrema ignominia, nonne fatis effet, si præcideret illi interulam supra nates, si partes pudendas turpiter prominentes lupinis pellibus convestiret; caligas diversis coloribus variegaret; vestem, quæ thoracem tegit ac brachia, totam conscinderet, veluti rete faciens è veste, scapulas & pectus nudaret; barbam partim demeteret novacula, partim demitteret, partim intorqueret; capillos tonderet, adderet pileum undique sectum, cum ingenti fasciculo plumarum,

· Quam nunc caudam vocant.

& Id eft, paulatim. Vide proverbium, Canda equima pilos vellere.

ac fic juberet prodire in publicum? Nonne magis traduceret hominem, quam fi motionis cucullam adderet cum auriculis prælongis ac tintinnabulis? Et tamen sic ultro sese ornant milites, ac fibi placent; & reperiunt quibus hoc pulchrum videatur, cum nihil possit esse insanius. Pan. Imo non desunt honesti cives, qui hoc pro viribus æmulentur. Co. Atqui fi quis nunc conetur Indorum æmulari cultum, qui plumis avium vestiuntur, nonne pueris omnibus videretur infanire? Pan. Prorsus. Co. Atqui quod nos miramur etiam longe infanius est illo. Proinde ut verum est, nihil esse tam absurdum, quod non commendet assuetudo: ità negari non potest in vestibus esse quoddam decorum, quod apud sanos & cordatos semper decorum est: ac rursus indecorum, quod apud omnes qui fapiunt indecorum videri debet. enim non ridet, quoties videt fæminas onustas longa vestis (a) coronide, quæ nobilitatem generis caudæ longitudine metiuntur? Quanquam hoc non pudet imitari quosdam cardinales duntaxat in palliis. Et tamen res est adeò violenta consuetudo, ut non sit huic aut illi liberum mutare, quod receptum est. Pan. Satis de consuetudine. Sed dic tu mihi quod fentias, utrum existimes satius, monachos non differre à cæteris cultu, an differre? Co. Equidem arbitror fimplicius & christianius, non æstimari quenquam ex cultu, modo fit honestus ac decorus. Pan. Cur igitur vos non abjicitis cucullas? Co. Cur apostoli non statim vescebantur cibis quibuslibet? Pan. Nescio, dic tu. Co. Quoniam obstabat invicta consuetudo. Quod enim penitus infixum est animis hominum, multoque usu confirmatum inveteravit, ac velut in naturam abiit, subitò tolli sine magna pernicie tranquillitatis humanæ non potest: sed ita paulatim submovendum est, quemadmodum ille revulsit pilos (b) caudæ equinæ. Pan. Tolerarem, si monachorum omnium esset unus cultus : tot discrimina quis ferat? Co. Hoc malum usus invexit, qui nihil non invenit. Benedictus non commentus est novum cultum, sed is, quo tum utebatur cum suis, erat cultus laici simplicis ac probi. Nec Franciscus invenit novam formam, fed hæc erat vestis pauperum ac rusticorum. Posteriores additis quibusdam verterunt rem in superstitionem. Nonne videmus hodie quasdam anus tenentes sui sæculi cultum, qui magis en diversus à cultu horum temporum, quam meus cultus abest à tuo? Pan. Videmus. Co. Itaque, cum hunc cultum vides, vides reliquias prisci sæculi. Pan. Ergò nihil habet aliud fanctimoniæ cultus vester? Co. Nihil prorsus.

b

1

n

ft

b

Pan. Quidam jactant istos cultus præmonstratos divinitus à divâ virgine matre. Co. Ista sunt hominum somnia. Pan. Sunt qui desperent se posse à morbo revalescere, ni vestiantur cultu Dominicano; imò qui nè sepeliri quidem velint, nisi in veste Franciscana. Co. Ista qui suadent, aut captatores sunt, aut fatui; qui credunt superstitiosi. Deus non minus dignoscit nebulonem in veste Franciscana, quam in militari. Pan. At minor est plumarum varietas in avibus, quam in vobis cultus. Co. An non itaque pulchrum est imitari naturam? fed pulchrius vincere. Pan. Utinam vinceretis & rostrorum varietate! Co. Sed age, varietati quoque patrocinabor, fi pateris. Nonne aliter vestitur Hispanus, aliter Italus, aliter Gallus, aliter Germanus, aliter Græcus, aliter Turca, aliter Saracenus? Pan. Scilicet. Co. Et in eadem regione quanta varietas vestium, etiam in ejusdem sexus, ætatis, & ordinis hominibus? Quanto alius cultus Veneto, alius Florentino, alius Romano? Atque hæc intra unam Italiam. Pan. Credo. Co. Hinc nata est & nostra varietas; Dominicus sumpsit cultum à probis agricolis ejus Hispaniæ partis, in qua vixit; Benedictus à rusticis ejus Italiæ partis in qua vixit: Franciscus ab agricolis diversæ partis: atque item de cæteris. Pan. Proinde, quantum video, vos nihilo estis sanctiores nobis, nisi sanctius vixeritis. Co. Imò pejores vobis, qui parum piè viventes, gravius offendamus animos fimplicium. Pan. Est igitur aliqua spes de nobis, qui nec patronum habemus, nec cultum, nec regulam, nec professionem? Co. Habes, ô bone! vide ut serves: quære à * fusceptoribus tuis, quid professus sis in baptismo, * Quos nunc quam illic vestem acceperis. Et humanam regulam deside- patrinos ac ras, qui regulam evangelicam professus sis? Desideras ho- matrinas vominem patronum, qui patronum habeas Jesum Christum? respondent Cum duceres uxorem, nihil professus es? Cogita quid de- pro pueris beas conjugi, quid liberls, quid familiæ? & senties te plus baptizatis. habere farcinæ, quam fi Francisci regulam professus esses. Pan. Credifne ullum pandocheum ingredi cœlum? Co. Quidni? Pan. Multa fiunt ac dicuntur in hâc domo, quæ parùm respondent evangelio. Co. Quæ? Pan. Alius bibit plus satis, alius obscænè loquitur, quidam rixantur, quidam obtrectant; denique, an cætera fint casta, nescio. Co. His occurrendum est, quantum potes; si non potes, certè nè alas quæftûs causâ hæc mala, néve accersas. Pan. Nonnunquam parùm bonæ fidei sum in vino. Co. Qui sic? Pan. Ubi sensero illos plus fatis incalescere, largiter aquam admisceo. Co. Istud quidem levius est, quam si quibuslibet vendas vitium periculosis

n

r

1,

)-

i-

115

ut

li-

m æ.

is:

qui ul-

m-

m,

ad-

nne

ım,

eus

unc

ihil

fus.

an.

medicamentis infectum. Pan. Die mihi ferio, quot dies fuisti in hoc itinere? Co. Mensem ferme. Pan. Quis interim vos curat? Co. Nonne bene curantur, qui habent uxorem, liberos, parentes, & cognatos? Pan. Sæpenumero. Co. Tu non habes nifi unam uxorem, nos centum; tu non nifi unicum patrem, nos centum; tu non nisi unicam domum, nos centum; tu non nisi paucos liberos, nos innumeros; tu non nisi paucos cognatos, nos infinitos. Pan. Qui fic? Co. Quia latius fe porrigit cognatio spiritûs quâm carnis: & ita nobis pollicitus est Christus, & experimur verum quod pollicitus est. Pan. Næ tu mihi præbuisti sat lepidum convivam: emoriar, nisi malim hanc confabulationam, quam pastoris mei compotationem. Cras dignaberis aliquid dicere populo. Et, si posthac continget te hac facere iter, scito tibi hic paratum locum. Co. Quid fi alii veniant? Pan. Non erunt ingrati, modò tui fimiles. Co. Meliores, uti spero. Pan. Verum inter tam multos malos, quomodo dignoscam bonos? Co. + Dicam paucis, sed in aurem. Pan. Dic. Co .-- Pan. Meminero: & faciam.

f Simili joco Reuchlinus claudit opus de verbo mirifico.

ARGUMENTUM.

Abbas quidam heroinam domi sua invisens, eam offendit libros Latine Graceque scriptos legentem. Disputatur unde suavitas vivendi permanat: viz. non à voluptatibus extrariis, verum à studiis sapientia. Studius abbas nou vult monachos suos esse eruditos, nec habet ille librum aliquem in cubiculo. Pia mulieres in sacris olim literis exercitatissima. Monachi literarum osores, luxui, otio, venationibus, aleaque dediti, ad aliud siudiorum genus ipsis mage congruens exstimulantur.

Alludit ad (a) ANTRONIUS, MAGDALIA.

An. \ Uam hic ego supellectilem video? Ma. An non elegantem? An. Nescio quam elegantem, certe parum decoram & puellæ, & matronæ. Ma. Quamobrem? An. Quia librorum plena sunt omnia. Ma. Tu tantus natu, tum abbas & aulicus, nunquam vidisti libros in ædibus (b) heroinarum? An. Vidi, sed Gallice scriptos: hic video Gracos & Latinos. Ma. An foli Gallice scripti libri docent sapientiam? An. Sed decet hoc heroinas, ut habeant quo delectent otium. Ma. An folis heroinis licet sapere, ac suaviter vivere? An. Male connectis sapere & suaviter vivere: non est muliebre sapere; heroinarum est suaviter vivere. Ma. Nonne omnium est bene vivere? An. Opinor. Ma. Qui potest autem suaviter vivere, qui non vivat bene? An. Imò qui potest suaviter vivere, qui vivat bene? Ma. Ergo tu probas eos, qui vivunt male, modo suaviter? An. Arbitror illos

Alludit ad proverb. Αντρώνιος άνος.

b Heroinas appellat potentes aulicas, quafi femideas. J

2-

n

a-

n;

os

fe

us

m.

ifi

io-

nac

Co.

ni-

tos

fed

que

7,075

vu!t

cu'o.

nres. ipfis

non

pa-

An.

tum

rol-

ecos

ien-

tent vi-

non

Ma.

po-

Imo

o tu itror

illos

illos bene vivere, qui vivunt suaviter. Ma. Sed ista suavitas unde proficiscitur? è rebus extrariis, an ex animo? An. E rebus extrariis. Ma. O subtilem abbatem, sed crassum philofophum! Die mihi, quibus rebus tu metiris suavitatem? An. Somno, conviviis, libertate faciendi quæ velis, pecuniâ, honoribus. Ma: Verum, fi iftis rebus Deus addiderit fapientiam, num vives suaviter? An. Quid appellas sapientiam? Ma. Hoc est, si intelligeres hominem non esse felicem nisi bonis animi; opes, honores, genus, neque feliciorem reddere, neque meliorem. An. Valeat ista quidem sapientia. Ma. Quid fi mihi fuavius fit legere bonum auctorem, quam tibi venari, potare, aut ludere alea? non videbor tibi fuaviter vivere? An. Ego non viverem. Ma. Non quæro, quid tibi fit fuavissimum, sed quid deberet esse suave. An. Ego nolim meos monachos frequentes esse in libris. Ma. At meus maritus hoc maxime probat. Sed quamobrem tandem non probas hoc in monachis tuis? An. Quoniam experior illos minus morigeros: responsant ex decretis, ex decretalibus, ex Petro, ex Paulo. Ma. Imperas igitur quæ pugnant cum Petro & Paulo? An. * Quid illi doceant nescio: sed tamen * Responsio non amo monachum responsatorem : neque velim quenquam digna abmeorum plus sapere, quam ego sapiam. Ma. Istud ità vitari bate. possit, si tu des operam, ut quam plurimum sapias. An. Non est otium. Ma. Qui sic? An. Quia non vacat. Ma. Non vacat sapere? An. Non. Ma. Quid obstat? An. + Prolixæ preces, + Causaimcura rei domesticæ, venatus, equi, cultus aulæ. Ma. Itane pedientes. ista tibi sunt potiora sapientia? An. Nobis sic usu venit. Ma. Jam illud mihi dicito, Si quis Jupiter hanc potestatem tibi daret, ut possis & monachos tuos & teipsum vertere in quodcunque animal velles, an illos in porcos verteres, teipfum in æquum? An. Nequaquam. Ma. Atqui fic vitares, ne quis plus te uno saperet. An. Mea non magni referret, quod genus animantis essent monachi, modò ipie essem homo. Ma. An hominem esse censes, qui nec sapit, nec velit sapere? An. Mihi sapio. Ma. Et sibi sapiunt sues. An. Videre mihi sophistria quæpiam, ità argutaris. Ma. 4 Non dicam 4 Decorum quid tu mihi videaris. Sed cur hæc displicet supellex? An. benè obser-Quia fusus & colus sunt arma muliebria. Ma. Nonne ma- vatum. tronæ est administrare rem domesticam, erudire liberos? An. Est. Ma. An rem tantam existimas administrari posse fine sapientia? An. Non arbitror. Ma. At hanc sapientiam docent me libri. An. Ego domi habeo sexaginta duos monachos, tamen nullum librum reperies in meo cubiculo. 0 4

Ma. Bene itaque prospectum est monachis illis. An. Feram libros, non fero Latinos. Ma. Quapropter? An. Quia non convenit ea lingua fæminis. Ma. Expecto causam. An. Quia parum facit ad tuendam illarum pudicitiam. Ma. Ergo nugacissimis fabulis pleni libri Gallicè scripti faciunt ad pudicitiam? An. Aliud est. Ma. Dic istud, quicquid est, apertè. An. Tutiores sunt à sacerdotibus, si nesciant Latinè. Ma. Imò isthinc minimum est periculi vestra opera: quandoquidem hoc agitis sedulo, nè sciatis Latine. An. Vulgus ita fentit, quia rarum & insolitum est fœminam scire Latine. Ma. Quid mihi citas vulgum, pessimum bene gerendæ rei auctorem? Quid mihi consuetudinem, omnium malarum rerum magistram? Optimis assuescendum: ità fiet folitum, quod erat infolitum; & suave fiet, quod erat insuave; fiet decorum, quod videbatur indecorum. An. Audio. Ma. Nonne decorum est fæminam in Germania natam discere Gallice? An. Maxime. Ma. Quamobrem? An. Ut loquatur cum his qui sciunt Gallice. Ma. Et mihi putas indecorum, si discam Latine, ut quotidie confabuler cum tot auctoribus, tam facundis, tam eruditis, tam fapientibus, tam fidis consultoribus? An. Libri adimunt multum cerebri sæminis, cum alioqui parum illis supersit. Ma. Quantum vobis supersit, nescio; certè mihi quantulumcunque est, malim in bonis studiis consumere, quam in precibus fine mente dictis, in pernoctibus conviviis, in exhauriendis capacibus pateris. An. Librorum familiaritas parit infaniam. Ma. Ac colloquia combibonum, scurrarum, & sannionum tibi non pariunt insaniam? An. Imo depellunt tædium. Ma. Qui fiat igitur, ut tam amæni confabulones mihi pariant infaniam? An. Sic aiunt. Ma. At aliud ipfa loquitur res. Quanto plures videmus, quibus immodica potatio & intempestiva convivia, quibus temulenta pervigilia, quibus impotentes affectus pepererunt infaniam? An. Ego fane nollem uxorem doctam. Ma. At ego mihi gratulor, cui contigerit maritus tui diffimilis. Nam & illum mihi, & me illi chariorem reddit eruditio. An. Immensis laboribus comparatur eruditio, ac post moriendum est. Ma. Dic mihi, vir egregie, si cras tibi moriendum effet, utrum malles mori stultior an sapientior? An. Si citra laborem contingeret sapientia. Ma. Sed nihil homini citra laborem contingit in hâc vitâ; & tamen quicquid paratum est, quantisvis laboribus comparatum est, hic relinquendum est. Cur pigeat nos in re omnium pretiosissima fu mere laboris aliquid, cujus fructus nos in alteram quoque am

non

uia

rgo

ad

eft. La-

râ:

An.

am

ene

um

fiet

ve;

Ma.

ere

tur

co-

to-

idis

nis,

er-

nis

er-

An.

m-

ni-

ut Sic

us,

ous rem.

niio.

ri-

am

ci-

ini

pa-

in-

mâ

ue

am

vitam comitatur? An. Frequenter audivi vulgo dici, feeminam sapientem bis stultam esse. Ma. Isthuc quidem dici folet, sed à stultis. Fæmina, quæ verè sapit, non videtur fibi fapere; contra, quæ, cum nihil fapiat, fibi videtur fapere, ea demum bis stulta est. An. Nescio quomodo fit, ut quemadmodum (a) clitellæ non conveniunt bovi, ità a Vide Prov. nec literæ muliere. Ma. Atqui negare non potes, quin ma- Bos distillas, gis quadrent clitellæ bovi, quam mitra afino aut sui. Quid fentis de virgine matre? An. Optimé. Ma. Nonne versa-cum Benebatur in libris? An. Versabatur; at non istis. Ma. Quid dictus nonigitur legebat? An. Horas Canonicas. Ma. Ad quem usum? dum esset An. (b) Ordinis Benedictini. Ma. Sit ità fanè. Quid (c) Paula natus. & Eustochium? Nonne versabantur in sacris libris? An. Paula Verum isthuc nunc rarum est. Ma. Sic olim rara avis erat et Eustochi-Abbas indoctus, nunc nihil vulgatius: olim principes & um, Fæmi-Cæsares eruditione non minus quam imperio præminebant. næ duæ, Neque tamen usque adeò rarum est, quam tu putas: sunt lia, Divo in Hispania, sunt in Italia non paucæ mulieres, apprime Hieronymo nobiles, quæ cum quovis viro queant contendere: funt in carissima, Anglia Moricæ, funt in Germania Bilibaldicæ & Blaureri- ejulq, fcrip-Quod nisi caveritis vos, res eò tandem evadet, ut nos et pietatis præsideamus in scholis theologicis, & concionemur in tem- nomine ceplis, & occupabimus mitras veltras. An. Ista Deus avertat. lebratissima. Ma. Imò vestrum erit hoc avertere. Quòd si pergetis ut cœpistis, citius anseres concionaturi fint, quam vos mutos pastores ferant. Videtis jam inverti mundi scenam: aut deponenda est persona, aut agendæ sunt suæ cuique partes. An. Unde incidi in hanc fæminam? Si quando vises nos, ego te suavius accipiam. Ma. Quibus modis? An. Saltabimus, bibemus affatim, venabimur, ludemus, ridebimus. Ma. Mihi quidem jam nunc ridere libet.

ARGUMENTUM.

Mula & gratia Petri Egidii epithalamia canent es describuntur. Alypies videt novem Musas cum tribus Gratiis enemore prodeuntes, quas Balbinus videre negnit : proficifenntur Antverpiam ad naptias Ægidii, quibus felicitatem omnem apprecantur, ne quid ira tadiive illis possit oboriri. Qua unptia Gratiis iratis tocant. Carmina votiva.

ALYPIUS, BALBINUS, MUSÆ. Eum immortalem! quod ego novum spectaculum hic video? Ba. Aut tu vides quod nusquam est, aut

mei parum prospiciunt oculi. Al. Atqui mirum spectaculum eft

· Hoc eft, nullam prorfus video. Similis lo-Ne musca Quas tu mulieres mihi musca nulla fæmina eft in ædibus.

Tiæ.

Scoti laus præpostera.

& Id eft, tefum eft ad Scoti nomen . c Actaon, cùm cafu unam nudam, verfus dHiftrix fpinofum animal, quod latur. e Id eft, A. vetes optatiffine Dec. tu mu'tum falve, Musa-& Blactire proprie ca-

est & amabile. Ba. Enecas: dic, ubi vides? Al. Ad lævam in hoc colle nemoroso. Ba. Collem video. Al. Non vides puellarum chorum? Ba. Quid tibi venit in mentem, ut nos ad cutio occur- istum modum ludos facias? Ego ne * muscam quidem puelrit Pag. 238. lam usquam conspicor. Al. Tace; prodeunt è nemore. Papæ! quidem ol- Qui nitor! quæ gratia! Non humanum est hoc spectaculum. la; ex Plau- Ba. Quæ hunc agitant (a) intemperiæ? Al. Agnosco; novem to desumpta: funt Musæ, cum tribus Gratiis; demiror quid agant : nunquam vidi cultiores, aut magis alacres: Omnes funt redimitæ narras! ubi lauro; & suum quæque geret organum. Porro Gratiæ quam amabiliter fibi hærent! Quam decet nullo aftricta cingulo vestis, ae liberis diffluens laciniis! Ba. At ego nunquam audivi quenquam magis delirantem, quam te. Al. Imo nemiald eft, Fu- nem vidisti me feliciorem. Ba. Cur hic folus habes ocu-. los? Al. Quia non bibisti ex fonte Musarum; nam his solis conspicuæ sunt Musæ. Ba. Ego affatim hausi è sonte Scoti. Al. Non ille fons est Musarum, sed lacus ranarum. Ba. Non potes efficere, ut & ipfe videam hoc spectaculi? Al. Possem, siquidem adesset laurus: nam liquor è sonte limpido, ramo lauri aspersus, oculos reddit hujusmodi spectaculorum perspicaces. Ba. Ecce laurus; ecce fonticulus. Al. Commodum profecto. Ba. Asperge. Al. Intende: videsne? Ba. Quantum antea. Asperge rursus. Al. Jamne vides? Ba. nebra: Allu- Tantundem. Asperge copiosius. Al. Jam vides, opinor. Ba. Imò vix te video. Al. Miser! quam penitus oculos tuos obsedit (b) 70 ouotos! Hæc ars vel aurigæ daret oculos. Verum non est quod crucieris: præstiterit fortasse non videre, vidisset Di- ne tali præmio videas Musas, quali (c) Actæon vidit Dianam. Periculum enim esset, ne te vertant in (d) histricem, aut aeft in cer- prum fylvestrem, aut porcum, aut camelum, aut ranam, aut graculum. Efficiam tamen ut audias, modò nè obstrepas. Jam huc deflectunt viam : occurramus. (e) Xaipere, Toio-Μα. (f) Καὶ σὸ μάλα χαῖρε, Φιλόμουσε. товитог Овад. spinas ejacu- Al. Quid vellicas? Ba. Non præstas quod promiseras. Al. An non audis? Ba. Audio, sed velut asinus lyram. Al. Loquar igitur Latiné. Quonam est iter tam cultis, tumque alacribus? Num invisitis Lovaniensium Academiam? Mu. Bona verf Id ett, Et ba. Al. Quamobrem? Mu. Quis nunc illic nobis locus, ubi tot porci obgrunniunt, obrudunt afini, (g) oblactiunt ca-78'n amator. meli, obstrepunt graculi, obgarriunt picæ? Al. Atqui sunt & illic quibus vestrum numen est venerandum. Mu. Scimus: eòque post annos aliquot illuc commigrabimus. Nondum melorum est. revoluta sæculorum (b) periodus diem illum satalem advexit.

evam

s pu-

os ad

puel-

apæ!

lum.

ovem nun-

mitæ

uam

gulo

au-

emi-

ocu-.

folis

onte

rum.

Al.

lim-

acu-

om-

Ba.

Ba.

Ba.

bfe-

Ve-

ere,

am.

it a-

aut

pas.

- סום-

ves.

Al.

uar

us?

rer-

ubi

ca-

unt

us:

um

vetit.

xit. Erit enim qui illic nobis amœnum exstruet domicilium, vel templum potius, quo vix alibi magnificentius ac fanctius. Al. Non est fas scire, quisnam tantum decus invecturus fit nostræ ditioni? Mi. Tibi fas est nostrorum sacrorum + mystæ. Non dubium est, quin tibi notum sit to- + Qui sacris to orbe celebre bustidianorum nomen. Al. Heroicum ge- initiati sunt, nus nominasti, & ornandis summorum principum aulis na- uvin, quod tum. Quis enim non veneratur magnum illum Franciscum iptum à si-Bushdium, Besontinæ ecclesiæ præsulem, qui unus non u- lentio dinum Nestorem præstitit Philippo maximi Maximiliani si- ctum. lio, Caroli, qui major futurus est, patri? Mu. O felices nos, nisi fata virum illum terris invidissent! Quantus erat ille Mecænas honestorum studiorum! Quam candidus fautor ingeniorum! Sed reliquit fratres duos, Ægidium, admirabili judicio prudentiaque virum, & Hieronymum. Al. Hieronymum novimus omni literarum genere perpolitum, omni virtutum genere decoratum. Mu. Nec eum fata longævum esse patientur, tametsi nemo dignior est immortalitate. Al. Unde ista nostis? Mu. Apollo nobis denarravit. Al. Quænam est ista fatorum invidia, ut optima quæque protinus subducant? Mu. Id quidem non est hujus temporis philosophari; sed Hieronymus hie summa cum laude moriens universas opes suas destinabit instituendo Lovanii collegio, in quo gratis & publicitus tres linguas eruditissimi viri prositebuntur. Ea res magnum ornamentum adjunget & studiis, & Caroli gloriæ. Tum non illibenter versabimur Lovanii. Al. Quo nunc igitur est iter? Mu. Antverpiam. At. Musæ & Gratiæ ad mercatum? Mu. Nequaquam; imò ad nuptias. Al. Quid virginibus cum nuptiis? Mu. Ad tales nuptias non est indecorum ire virgines. Al. Quas igitur nuptias narras? Mu. Sanctas, puras, castas, ad quas non puderet ipsam adire Palladem; & arbitror adfuturam. At. Non est fas scire fponsi nomen & sponsæ? Mu. Arbitror tibi non ignotum esse candidissimum illum juvenem, & omnibus politioris literaturæ deliciis expolitissimum, Petrum Ægiduum. Gemmam nominâsti, non hominem. Mu. Ei nubet Cornelia, virguncula vel ipso digna Apolline. Al. Ille quidem vestri cultor eximius à teneris annis fuit. Mu. Huic igitur canemus epithalamium. Al. Et faltabunt Gratiæ? Mu. Non modò saltabuut, verum etiam duo candidissima pectora indissolubilibus mutuæ benevolentiæ nodis copulabunt, ut nihil unquam inter illos possit incidere vel iræ,

vel tædii. Illa perpetuùm nihil audiet, nifi, Mea lux; ille vicissin nihil nisi, Anime mi. Atque huic jucunditati ne senectus quidem quicquam detrahet, imò potiùs adjunget aliquid. Al. Demirarer, fi, qui fic vivunt, possint se-· nescere. Mu. Recte mones; nam maturitas erit potius, quam senectus. Al. Atqui novi permultos, quibus intra menses tres ista verborum blanditiæ longe in diversum versæ sunt, & in convivio pro lepidis jocis volitabant disci & quadrulæ: maritus pro, Anime mi, audiebat Fungus, a Mulier ob Lagena, Spongia: uxor, Scropha, (a) Acco, (b) Vomica. Mu. Vera prædicas; sed istiusmodi nuptiæ gratiis iratis coieb Ulcus: fic rant : hic perpetuo morum jucunditas alet mutuam benevolentiam. Al. Narras tu quidem raram matrimonii fenobis mole- licitatem. Mu. Tam raras virtutes rara decet felicitas. Al. Quid? coibunt nuptiæ absque Junone & Venere? Mu. Juno quidem non aderit, rixosa Dea, & cui raro bene convenit cum suo Jove. Nè Venus quidem (c) illa terrestris & ebriosa, verum altera illa cœlestis, quæ conciliat

formas animorum. Al. Proinde sterile matrimonium mihi

narras. Mu. Nequaquam; imo felicissimè sœcundum. Al.

(d) myrothecio indas opobalsamum. Al. Ubinam est ea?

talem! qui fulgor! quæ formæ majestas! ad hanc quidem

altera Venus invenusta est. Mu. Vides quam modesti Cupidines, nequaquam cœci, quemadmodum illi, quibus altera dementat animos mortalium, sed oculatissimi; nec habent infanas faces, fed ignes placidiffimos, nec habent plumbeas cuspides, quibus immittunt odium amantis, ac miseros animos amore non mutuo discruciant. Al. Plane matrem referunt. O felicem illam domum, & Superis egregiè charam! cæterum licétne audire epithalamium carmen, qu'od

Mulcitiam nobilis. appellamus stos.

a Allufit ad hoc quod Socrates apud Platopem fecit duas Veneres, Quid illa cœleftis gignit, nisi animos? Mu. Imò addit & & duos Cu- corpora, sed ipsis animis morigera, perinde quasi gemmeo pidines. d Vafculum Mu. En tibi procul adventat. Al. Video. Deum immorunguentarium.

LIO.

Candida laurigero nubit Cornelia Petro: Auspiciis adfint numina dextra bonis.

. illi destinastis? Mu. Imo rogamus ut libeat audire.

MELPOMENE.

Continect illis turturum concordia, Cornicula vivacitas.

THALIA.

Ille charitate (a) Gracchum Tiberium præcefferit, Qui suæ vitam anteposuit conjugis Cornelia.

EUTERPE.

Illa charitate superet (b) conjugem Admeti ducis, Quæ volens mortem mariti morte mutavit sua.

TERPSICHORE.

Ille non flagret leviore flamma, Attamen fato meliore, quam olim (c) Plancius, raptæ sociæ gravatus

; ille

ti nè

djun-

it fe-

otius,

intra

rfum

t di-

ngus,

mica.

coie-

bene-

i fecitas.

ere?

bene

erre-

ciliat

mihi

it &

meo ea?

mor-

idem

Cu-

alte-

ha-

lum-

feros

trem

cha-

quod

Al.

Esse superstes.

Illa non flagret leviore flamma, Attamen longe meliore fato, Casta quam sanctum deamaoit clim (d) Porcia Brutum.

CALLIOPE.

Sponsum moribus undiquaque sanctis Nec * Nasica probatus antecellat.

URANIA.

Uxor moribus undiquaque castis Vincat (e) Sulpitiam Paterculanam.

POLYHYMNIA.

Laudetur simili prole puerpera; Accrescat domui res simul & decus. Sed livore vacet, fi fieri potest, Factis egregiis debita gloria.

Al. Prorsus inviderem illi Petro Ægidio, nisi tantus esset ho- chrum. Meminis candor, ut ipse nemini possit invidere. Mu. Sed jam minit T. Litempus est, ut coeptum carpamus iter. Al. Nunquid est, quod viusinterim velitis renunciari Lovanium? Mu. Ut nostro nomine falutes amicos omnes candidos, ac nostri studiosos, sed præ cæteris vetustissimum nostri chori cultorem Joannem Palu- f Videtur danum, Jodocum Gaverium, Martinum Dorpium, & Joan- in aurem, ut nem Borsalum. Al. Id quidem fiet diligenter. Quid cæteris? fuspendant Mu. Dicam in aurem. Al. (f) Res non est magni sumptûs; tele. ARGUitaque fiet quamprimum.

a Lege Plutarchum in Gracchis, **ftatimin** principio. Alcertis: de hâc exstat Tragoedia Euripidis. Meminit & Valerius. Max. lib. 3. cap: 6. e Atque ibidem de Plancio & Hore-

d Rurfusibidem de Porcia Catonis filia. Bruti uxore. Scipio Na-

e SulpitiaPaterculi filia, uxor Fulvii Flacci, quæ ob pudicitiam è centum matronis le-Eta fuit ad dedicandum Roma Ve-

ARGUMENTUM.

fig ad

egi

re

7718

CO

me

lui

fet

malt

ur

gl

te

qu

nâ

ur

tit

bu

cè

de

fe

bι

C

tu

ri,

ti

de

tu

di

e

la

u

m

fi.

A re

Exorcismus, sive Speltrum, imposiorum sechnas detegit, qui credulis & simplicibus illudunt, singentes apparitiones Damonum & Animanum, vocejque divinas. Polus suit autior rumoris, spettrum exaudiri Anima enjustam in sundis suis misere ejutantis (singit aliàs se videre medià jam suce draconum in calo; quod idem aliis etiam persussit) & Fauno sacerdoti, parocho villa vicina, facile suadet, ne istius reicertitudinem experiatur. Qui annuit, & exorcismum parat. Polus conseendit equum nigrum, ignem jattat, & variis dolis credulum Paunum, aliosque viros parum nasntos, fallit egregie.

THOMAS, ANSELMUS.

Th. Uid est bonæ rei, quod tecum rides tam suaviter; quan thesaurum nactus sis? An. Non procul abertat à scopo tua divinatio. Th. At non imparties sodali quicquid isthuc est boni? An. Imò jamdudum optabam mihi dari quempiam, in cujus finum effunderem hoc meum gaudium. Th. Age igitur, imparti. An. Audivi modo fabulam lepidishmam, quam jures esse comicum figmentum, nifi mihi locus, personæ, totaque res esset tam nota, quam tu notus es mihi. Th. Audire gestio. Au. Nostine Polum Fauni generum? Th. Maxime. An. Is est & auctor & actor hujus fabulæ. Th. Facilè crediderim. Nam ille vel absq; persona possit quamvis agere fabulam. An. Sic est. Nosti, opinor, & prædium quod habet non ità procul à Londino. Th. Phy! Non femel illic compotavimus. An. Agnoscis igitut viam utrinque arboribus pari digeffis intervallo septam. Th. Ad lævam ædium partem, altero fere balistæ jactu. An. Tenes. Alterum viæ latus habet alveum ficcum, dumis ac vepribus obsitum: è ponticulo iter est in apertam planitiem. An. Jampridem vagabatur rumor ac fabula per ejus loci rufticos, juxta ponticulum hune observari spectrum quoddam, cujus subinde exaudirentur miserandi ejulatus. Suspicabantur animam esse cujuspiam, quæ diris cruciatibus torqueretur. Th. Quis auctor erat istius rumoris? An. Quis, nifi Polus? Hoc procemium præstruxerat suæ fabulæ. Th. Quid isti venit in mentem, ut ista confingeret? Nescio, nisi quia sic est hominia ingenium; gaudet hujufmodi commentis ludere stultitiam populi. Dicam quid nuper defignârit hujus generis. Simul equitabamus aliquammulti Richemondam; inter quos erant quos tu diceres cordatos homines. Cœlum erat mirè serenum, nec ulla usquam nubecula suffuscatum. Ibi Polus, intentis in cœlum oculis, fignavit fignavit totam faciem ac scapulas imagine crucis, &, vultu ad stuporem composito, ità secum; Deum immortalem! quid ego video? Rogantibus qui proxime equitabant, quid videret, rursus obsignans se majore cruce, Avertat, inquit, clementissimus Deus boc oftentum. Cum instarent aviditate cognoscendi, ille, defixis in cœlum oculis, ac digito commonstrans cœli locum, Nonne, inquit, videtis illic immanem draconem, igneis armatum cornibus, cauda in circulum retortà? Cum negarent se videre, atque ille justisfet oculos intenderent, ac locum subinde commonstraret; tandem unus quispiam, nè videretur parum oculatus, affirmavit se quoque videre. Hunc imitatus est unus item atque alter: pudebat enim non videre quod tam effet perspicu-Quid multis? Intra triduum rumor hic totam Angliam pervaserat, tale portentum apparuisse. Mirum autem, quantum fama popularis addidit fabulæ. Nec deerant qui, quid sibi vellet oftentum, interpretarentur seriò. Horum stultitia ille, qui commentus fuerat argumentum, magna cum voluptate fruebatur. Th. Agnosco hominis ingenium. Sed redi ad spectrum. An. Interea commodum divertit ad Polum Faunus quidam facerdos, ex corum genere quibus non fatis est appellari Latine (a) regulares, nisi Græ- aLudit: aliocè cognomen idem accinatur, parochus vici illic alicun- qui canenici de vicini. Is fibi non vulgariter videbatur sapere, præ- à regula, sed fertim in rebus facris: Th. Intelligo: repertus est actor fa- à prabendà bulæ. An. Super cœnam ortus est sermo de rumore spectri. quam nunc Cum Polus sentiret Fauno rumorem hunc non solum audi- Nam canon tum esse, verum etiam creditum, coepit hominem obtesta- aliquando est ri, vir doctus ac pius succurreret Animulæ tam dira patien- certus cibi ti: &, Si quid dubitas, inquit, explora rem, obambula ad dus, qui dadecimam juxta ponticulum illum, & audies miserum ejula- batur milititum: adjunge tibi quem voles comitem; ita & tutior au-bus. dies, & certius. Th. Quid deinde? An. Coena peracta, Polus bid est, Apex more abit venatum, aut aucupatum. Faunus obambu- men est falans, cum jam tenebræ sustulissent certum de rebus judici- bula, in qua um, tandem audit miserandos gemitus. Hos Polus artifex puella potiemirè effingebat, abditus illic in vepreto, adhibità ad id ollà tore, fica fictili, quò vox è cavo redita lugubrius quiddam sonaret. apparitione Th. Hæc fabula, ut video, vincit (b) phasma Menandri. Dez, cui sie-An. Magis isthuc dices, si totam audieris. Faunus domum se Vide Donarecepit, narrare cupiens quid audiffet. Polus alia via tum in procompendiaria jam anteverterat. Ibi Faunus narrat Polo logum Euquod erat actum, & aliquid etiam affingit, quò res effet nuchi.

.

i

S

-

2

n

d

3.

5 ,

r

n

-

.

t.

1

4

-

n

υ

t

q

f

n

d

n

p e n

re

c

n

q

h

tı

de

te

þį

in

þr

n

de

hi hi

J

admirabilior. Th. Poterat interim Polus tenere risum? An. Illene? Vultum habet in manu. Dixisses rem serio agi. Tandem Faunus, vehementer obtestante Polo, suscepit negotium exorcismi, ac totam eam noctem agit insomnem, dum dispicit quibus modis rem aggrederetur tutò : nam fibi quoque misere metuebat. Primum itaque congesti sunt exorcismi efficacissimi, & additi novi nonnulli per viscera Beatæ Mariæ, per ossa beatæ Werenfridæ. Deinde electus est locus in planitie vicina vepreto, unde vox exaudiebatur : circumductus est circulus satis amplus, qui crebras haberet cruces, variasque notulas. Hæc omnia peragebantur verbis conceptis. Adhibitum est vas ingens plenum aquæ consecratæ. Addita est in collum sacra stola, quam vocant, unde pendebat initium evangelii secundum Joannem. In loculis habebat cerulam, à Romano pontifice quotannis consecrari solitam, quæ vulgo dicitur Agnus Dei. His armis olim se muniebant adversus noxios Dæmones, priùs quam illis Francisci cuculla cœpit esse formidabilis. Hæc omnia procurata funt, nè, si spiritus malus esset, impetum faceret in exorciftam. Nec tamen aufus est se solum huic circulo committere: sed decretum est adhibendum esse sacerdotem alterum. Ibi Polus metuens, ne, si nasutior adjunctus suisset, proderetur fabulæ mysterium, adjungit parochum quendam ex vicinia, cui rem totam aperit; fic enim postulabat actio fabulæ: & erat is qui à tali ludo non abhorreret. Postridie rebus omnibus rite præparatis, sub horam decimam Faunus cum parocho circulum ingreditur. Polus, qui præcesserat, è vepreto gemit miserabiliter. Faunus auspicatur exorcismum. Interim Polus clam per tenebras subducit se in villam proximam: illine adducit aliam personam fabulæ, nec enim poterat nisi per multos agi. Th. Quid faciunt? An. Confeendunt equos nigros, ignem ocultum fecum ferunt. Ubi non procul abessent à circulo, ignem ostentant, quo metu Faunum abigerent è circulo. Th. Quantum operæ fumpfit Polus ille, ut falleret! An. Sic est homo. Verum ea res propemodum pessime cesserat illis. Th. Qui sic? An. Nam, equi subitò prolato igne consternati, parum abfuit, quin & se præcipitarent, & sessores. Habes primum actum fabulæ. Ubi reditum est in colloquium; Polus, velut ignarus omnium, rogat quid esset actum. Ibi Faunus narrat fibi conspectos duos teterrimos Cacodæmones, in nigris equis, oculis igneis, ac naribus spirantes ignem, qui tentâffent ingredi circulum, verum efficacibus verbis abactos

n ?

criò

epit

em,

nam

unt

cera

ctus

eba-

oras

ntur

uæ

ant,

In

nnis

mis

nam

nnia

eret

culo

tem

flet,

ienabat

Po-

nam

ræ-

atur

it se

ulæ,

int?

fe-

ant,

eræ

n ca

An.

fuit,

tum

gnaat fi-

s entâfictos

in

in malam rem. His rebus cum accrevisset animus Fauno, postero die summo cum apparatu redit in circulum: cumque diu multis obtestationibus provocasset spectrum, Polus rursus cum collegă suo procul ostendit sese ex equis atris horrendo fremitu, quafi cuperent irrumpere in circulum. Th. Nihil habebant ignis? An. Nihil: nam id male cefferat. Sed audi aliud commentum. Ducebant longum funem: eo leviter per humum tracto, dum hinc atque hinc uterque se proripit, velut abacti exorcismis Fauni, sacerdotem utrumque, una cum vase quod habebant aquæ sacræ plenum, provolvunt in terram. Th. Hoc præmii tulit pro sua actione parochus? An. Tulit; & tamen maluit hoc perpeti, quam deserere coeptam fabulam. His ità gestis, ubi reditum est ad colloquium, deprædicat apud Polum Faunus, quanto fuisset in periculo, & quam fortiter utrumque Cacodæmonem suis verbis profligasset, jamque certam conceperat fiduciam, nullum esse tam noxium aut impudentem Dæmonem, qui posset in circulum irrumpere. Th. Faunus ille non multum abest à fatuo. An. Nihil adhuc audisti. Hucusque progressa fabula, commodum supervenit Poli gener (nam ejus filiam duxerat natu maximam) juvenis, ut scis, ingenio mirè festivo. Th. Scio, nec abhorrens ab hujusmodi jocis. . Id est rem An. Abhorrens? Nullum ille (a) vadimonium non desere- quamblibet ret, si talis vel spectanda, vel agenda esset sabula. Huic so- seriam. Vicer rem omnem denarrat, atque illi delegat partes, ut ani- de Chiliades. mam agat. Sumit ornatum, ac lubens; convolvit se linteo, quemadmodum apud nos solent funera: habet prunam vivam in testa, quæ per linteum reddebat speciem incendii. Sub noctem itum est ad locum ubi hæc agebatur fabula. Audiuntur miri gemitus. Faunus expedit exorcismos omnes. Tandem procul inter vepretum oftendit sese anima, subinde oftentans ignem, ac misere suspirans. Hanc cum Faunus obtestaretur, ut eloqueretur quisnam esset, subitò profiliit è vepreto Polus ornatu Cocodæmonis, fictóque fremitu: Nihil, inquit, tibi juris est in hanc animam; mea est: ac subinde procurrit usque ad oram circuli, velut impetum facturus in exorcistam; móxque, velut submotus verbis exorcismi, & vi aquæ facræ, quam illi multam aspersit, retrocessit. Tan- b Qui servadem abacto (b) Pædagogo Dæmone, nascitur dialogismus Fau- nec ab ea ni cum anima. Percontanti & obtestanti respondit se esse a- discedebat. nimam hominis Christiani, Rogata, quo nomine vocaretur, Sic Terent. respondit, Faunus: Faunus inquit idem mihi nomen est. Phadriam vocat Paelle Jamque ex communi nomine res cœpit illi magis esse cordi, padaregam.

personas in fabulis, qua-fi præfectus fabulz.

ut Faunus Faunum liberaret. Cum Faunus multa percontaretur, nè diutina confabulatio proderet fucum, subducebat sese anima, negans fibi fas esse diutius colloqui, quod tempus urgeret, quo cogeretur abire, quò liberet Dæmoni: pollicita tamen est sese postridie redituram, hora qua fas Oui produ- effet. Rurfus convenitur in ædibus Poli, qui (a) choragus cit ac reducit erat fabulæ. Ibi denarrat exorcifta quid esset gestum, nonnulla etiam admentiens, quæ fibi tamen persuadebat esse vera. Adeò favebat negotio quod agebatur. Jam hoc compertum erat, scilicet, animam esse Christianam, quæ sub inclementissimo Dæmone diris cruciatibus vexaretur. Huc omnis conatus intenditur. Verum in exorcismo proximo ridiculum quiddam accidit. Th. Obsecro, quidnam? An. Cùm Faunus evocaffet animam. Polus, qui Dæmonem agebat, prorsus sic assiliit, quasi intra circulum irrupturus; cumque contra Faunus pugnaret exorcismis, multamque vim aquæ aspergeret, tandem exclamat Dæmon, se në pili quidem facere ista omnia. Rem, inquit, habuisti cum puella; mei juris es. Id cum Polus joco diceret, tamen forte fortuna verum dixisse visus est; nam exorcista hoc dicto tactus, illicò recepit se in centrum circuli, & nescio quid immusfavit in aurem parocho. Id Polus sentiens, recepit sese, nè quid audiret quod audire fas non effet. Th. Sanè Polus religiosum ac verecundum agebat Dæmonein. An. Sic est. Reprehendi poterat actio, quòd parum meminisset decori: exaudivit tamen parochi vocem indicentis satisfactionem. Th. Quam? An. Ut ter diceret * gloriosum Psalmum septuagesimum octavum, Deus, venerunt gentes. Ex hoc conjiciebat illum ter habuisse rem eadem nocte. Th. Hoc sane regularis ille præter regulam. An. Homines funt, & lapfus erat humanus. Th. Perge; quid deinde factum? An. Jam Faunus feroeior redit ad oram circuli, & ultro provocat Dæmonem. At ille jam timidior refugiebat, Fefellisti me, inquiens: si fapuissem, non monuissem te. Persuasum est hoc multis, quæ semel sacerdoti confessus sis, prorsus abolita esse è memorià Dæmonis, nè possit opprobrare. Th. Jocum planè ridiculum narras. An. Sed, ut aliquando finiam fabulam, diebus aliquot hunc in modum colloquium habitum est cum animâ. Summa huc evasit : roganti exorcistæ, num quâ viâ posset à eruciatu liberari, respondit illa, posse, si pecunia, quam reliquisset fraude partam, restitueretur. Ibi Faunus, Quid, inquit, si per bonos viros dispensaretur in pios usus? Respondit, & hoc profuturum. Hic exhilaratus exorcista summâ

· Alii codices habent precationem dominicam.

con-

uce-

mod

oni:

fas

igus

on-

effe

om-

in-Huc

imo

An.

age-

um-

vim

quilla;

for-

tus,

14f-

nè

re-

est.

em.

ua-

cie-

gu-

erat

nus

em.

: fi

uæ

oriâ

um

uot

m-

t à

re-

uid,

le-

mmâ

ma diligentia percontatus est, quanta esset summa. Illa dixit ingentem; quod illi erat bonum atque commodum. Indicavit & locum, sed procul dissitum, ubi thesaurus hic defossus esset. Præscripsit in quos usus vellet impendi. Th. In quos? An. Ut tres susciperent peregrinationem, quorum unus adiret limina Petri, alter iret falutatum Jacobum Compostellanum, tertius oscularetur pectinem Jesu, qui Deinde per aliquot monasteria magna vis est Treviris. pfalteriorum ac missarum perageretur. Quod superesset, ipfe pro suo arbitratu dispensaret. Jam totus erat in thefauro Fauni animus: illum toto pectore devorarat. Th. Vulgaris morbus est, quanquam hoc nomine peculiariter malè audiunt sacerdotes. An. Ubi nihil esset omissum, quod ad pecuniæ negotium pertineret, exorcista, submonitus à Polo, cœpit animam de curiofis artibus percontari, de alcumistica, deque magia. Et ad hæc anima quædam respondit. pro tempore; cæterům pollicita se plura indicaturam, simul atque illius opera liberata fuisset à Pædagogo Dæmone. Sit hic, fi videtur, tertius fabulæ actus. In quarto Faunus cœpit ubique seriò prædicare rem prodigiosam, nihil aliud crepare in colloquiis, in conviviis, polliceri monasteriis magnifica quædam; & omninò nihil jam humile loquebatur. Adiit locum, reperit figna. Non usus tamen est effodere thefaurum, quod anima injecisset scrupulum, ingenti periculo facturum, fi priùs, quam essent peractæ missæ, thefaurus attingeretur. Jam multis nasutioribus subolebat fu-Cum tamen ille nufquam non deprædicaret fuam ftultitiam, clam admonitus est ab amicis, præsertim ab abbate fuo, ne, qui hactenus habitus esset vir prudens, nunc diverfum de se specimen daret omnibus. Ille tamen nullius oratione potuit commoveri, quò minus crederet rem esse seriam: adeóque penitus hæc imaginatio occupavit animum hominis, ut præter spectra & malos genios nihil somniaret, nihil loqueretur. Abierat mentis habitus in ipfam faciem, quæ sic pallebat, sic erat extenuata, sic dejecta, ut larvam esse diceres, non hominem. Quid multis? minimum aberat à verâ dementia, ni celeri remedio succursum fuisset. Th. Nimirum hic erit extremus actus fabulæ. An. Eum tibi reddam. Polus & hujus gener hujusmodi technam commenti funt. Effinxerunt epistolam raris literis descriptam, idque non in chartis vulgaribus, sed in his, in quibus artifices reponunt bracteas auri, subrubentibus, ut scis, luto. Epistolæ fententia hæc erat: Faunus dudum captions, nune liber, Fau-

no liberatori suo optimo salutem æternam. Non est, mi Faune, cur te diutius in boc negotio maceres; respexit Deus animi tui piam voluntatem, & illius merito me liberavit à suppliciis: ego nunc feliciter ago inter angelos. Te manet locus apud Divum Augustinum, qui proximus est apostolorum choro. Ubi veneris ad nos, agam tibi gratias coram. Interim cura ut vivas suaviter. Datum è Cælo Empyreo, Idibus Septembribus, Anno Millesimo quadragintesimo nonagesimo octavo; sub sigillo annuli mei. Hæc epistola clam posita est in altari, ubi facturus erat rem divinam Faunus. Eâ peractâ, subornatus est, qui eum fummoneret de re, quafi casu deprehensa. Nunc eam circumfert epistolam, & ostentat ceu rem sacram; nihilque credit certius, quam eam è cœlo perlatam ab angelo. non est liberasse hominem insania, sed mutasse insaniæ genus. An. Sic est profecto, nisi quod nunc infanit suaviùs. Th. Antehac non soleo multum tribuere fabulis, quæ vulgo feruntur de spectris, sed posthac multo minus tribuam : suspicor enim ab hominibus credulis, & Fauni similibus, multa pro veris prodita literis, quæ fimili artificio funt adfimulata. An. Ego pleraque hujus generis esse credo.

ARGUMENTUM.

Alcumistica ostendit delivium jenis alioqui prudentis, qui in hanc artem infanivit; deceptus à sacerdote per duplicem viam hujus artis, longationem
& curtationem. Longatione autemegregie fallit senem Balbinum. Caufatur alcumista carbones, vitra. Virgini besta mittuntur dono aurei, ut
suis illa faveret captis. Aulici quidam sobodorati Balinum hanc illicitam artem exercere, corrumpuntur meneribus. Dimittitur tandem alenmista, numerato viatico.

(a) PHILECOUS, (b) LALUS.

Ph. Quid est novæ rei, quòd sic Lalus apud sese ridet, ac penè in cachinnos solvitur, subinde signans se cruce? Interpellabo selicitatem hominis. Salve multùm, amicissime Lale. Videre mihi admodum selix. La. Atqui seliciot ero, si te impartiam hoc gaudio Ph. Fac igitur quamprimum me bees. La. Nosti Balbinum? Ph. Senem illum eruditum, ac vitæ etiam laudatæ? La. Sic est ut dicis; sed nullus est mortalium qui sapiat omnibus horis, aut qui sit undiquaque persectus. Habet hoc vir ille inter multas egregias dotes nævi; jam olim insanit in artem quam vocant alcumisticam. Ph. Haud tu quidem nævum narras, sed insignem morbum. La. Utcunque est, ille toties delusus ab hoc hominum genere, tamen dudum mirisicè passus est sibi dari verba. Ph. Quo pacto? La. Adiit illum sacerdos quidam,

a Avidus andiendi. b Loquax. vi

5:

m

15 a-

1-

li

at

m

n-

lit

bi

IS.

n-

ur

m

ris

go

n-

em

194-

nt ci-

-18

et,

fe

2-

fe-

n-

m

ed

fit

e-

nt

n-

oc

ari

m,

u-

falutavit honorifice, mox fic exorfus est; Doctissime Balbine, mirabere fortaffis, quod ignotus fic interpellem te, quem scio nunquam non sanctissimis studiis occupatissimum. An- Verborum nuit Balbinus: qui mos est illi; nam verborum est mire par- paucitas prucus. Ph. Prudentiæ narras argumentum. La. Verum alter dentiæ argumentum. prudentior sic pergit: Ignosces tamen huic meæ importunitati, si cognoris causam cur te adierim. Dic, inquit Balbinus, sed paucis, si potes. Dicam, inquit ille, quanto potero compendio. Scis, vir omnium doctissime, esse varia mortalium fata: ego nescio utro in numero me ponam, felicium an infelicium. Etenim, si meum fatum altera ex parte contemplor, videor mihi pulchrè felix; fin ex altera, nihil me infelicius. Urgente Balbino, ut rem conferret in compendium; Finiam, inquit, doctissime Balbine. Id erit mihi facilius apud virum cui totum hoc negotium fic notum est, ut nulli notius. Ph. Rhetorem mihi depingis, non alcumistam. La. Mox audies alcumistam. A puero mihi, inquit, contigit hæc felicitas, ut artem omnium maxime expetendam discerem, illam, inquam, totius philosophiæ medullam, * alcumisticam. * Artemsci-Ad nomen alcumistices nonnihil experrectus est Balbinus, licet transgestu duntaxat; cæterum gemitu jussit ut pergeret. Tum ille, mutandi me-Sed ò me miserum, inquit, qui non inciderim in eam viam, talla. quam opportuit! Cum Balbinus rogasset, quasnam vias diceret: Scis, inquit, optime (quid enim te fugit, Balbine, virum undiquaque doctiffimum?) duplicem effe hujus artis vam, alteram quæ dicitur + longatio, alteram quæ dicitur + Voces + curtatio. At mihi malo quodam fato contigit in longatio- conficta. nem incidere. Balbino sciscitante, quod esset discrimen viarum: Impudentem me, inquit, qui hæc apud te loquar, cui sciam hæc omnia sic esse nota, ut nulli notiora. Itaque supplex huc ad te accurri, ut misertus nostri, digneris impartire nobis viam illam felicissimam curtationis. Quò peritior es hujus artis, hoc potes minore negotio communicare nobis. Noli tantum Dei donum celare fratrem dolore periturum. Ità te Jesus Christus semper majoribus locupletet dotibus. Cum hic non faceret obtestandi finem, Balbinus fateri coactus est se prorsus ignorare quid esset longatio aut curtatio; jubet exponat ipse vim harum vocum. Tum ille, Quanquam, inquit, scio me loqui peritiori, tamen, quando ita jubes, faciam. Qui totam ætatem in hâc arte divina contriverunt, duabus rationibus vertunt rerum species; altera, quæ brevior est, sed plusculum habet periculi; altera, quæ longior est, sed eadem tutior. Ego mihi videor infelix, P 3 qui

det; neque quenquam nanscisci potui, qui alteram, cujus amore depereo, vellet indicare. Tandem Deus immisit in mentem, ut te adirem, virum non minus pium quam doctum. Doctrina tibi præstat, ut facile possis dare quod peto: pietas commovebit, ut velis opitulari fratri, cujus falus tibi in manu est. Nè longum faciam, cùm hujusmodi sermonibus veterator ille amovisset à se suspicionem suci; sidemque fecisset, sibi viam alteram esse perspectissimam; jampridem pruriebat Balbino animus. Tandem non temperans fibi, Valeat, inquit, illa curtatio, cujus ego ne nomen quidem unquam audivi, tantum abest ut teneam; die mihi bona side, longationem tenes exacte? Phy, inquit ille, ad unguem: sed displicet longitudo. Cum Balbinus rogasset, quantum temporis requireretur; Nimium inquit; totus pene annus; sed interim tutissima est. Nè labora, inquit Balbinus, etiamsi toto biennio fit opus, modo * fidas arti tuæ. Ut rem in pauca conferam, convenit inter eos ut negòtium aggrederentur clam in ædibus Balbini, hac lege, ut ille suppeditaret operam, Balbinus fumptum; lucrum ex æquo † ac bono divideretur: quanquam impostor modestus ultro totum lucrum, quod provenisset, Balbino deferebat. Utrinque juratum est de filentio, quod faciunt qui mysteriis initiantur. numeratur pecunia, unde artifex mercaretur ollas, vitra, carbones, reliquaque quæ ad instruendam officinam pertinent. Ibi noster alcumista suaviter in scorta, aleam, & com-Decoquere potationes (a) decoquit eam pecuniam. Ph. Hoc nimirum est (b) vertere rerum species. La. Urgente Balbino, ut rem aggrederetur; An non tenes inquit, illud, Dimidium facti, qui bene capit, babet ? Magnum est bene praparare materi-Tandem cœpit adornari fornax. Hic rurfus erat opus novo auro, velut illecebra venturi auri. Siquidem ut piscis non capitur absque esca, ità aurum alcumistis non provenit, nisi pars auri admisceatur. Interea Balbinus totus erat in supputationibus: subducebat enim, si uncia pareret quindecim, quantum effet lucri rediturum ex unciis bis mille; tantum enim decreverat insumere. Cum hanc quoque pecuniam decoxisset alcumista, jamque mensem unum atque

> alterum multum operæ fimulaffet circa folles & carbones, roganti Balbino, ecquid procederet negotium, primum obmutuit; urgenti tandem respondit, Sicut solent præclaræ, quæ semper dissiciles habent aditus. Causabatur erratum in emendis carbonibus; quernos enim emerat, cum abiegnis

> > effet

Certus fis de arte tua.

+ Æqualiter.

est nequiter profundere; inde desoctores. b Nam id profitentur alcumista. Qui profundis, in id wertit quo fraitur.

i-

a-

in

0-

):

bi

i-

n-

n-

ns

m

e,

ed

ned

nfi

ca

ur

e-

e-

n,

eft

cò

ra,

ti-

n-

m

m

Ŧį,

ri-

us

cis

it,

in

le-

e;

e-

uc

es,

b-

æ,

in

nis

let

effet opus, aut colurnis. Ibi perierant aurei centum: nec eo fegnius reditum est ad * aleam. Data nova pecunia, mutati * Operatiocarbones. Jamque majore studio res cœpta est, quam antea : nem suscepquemadmodum in bello milites, fi quid fecus accidit quam ofam quivellent, virtute farciunt. Cum menses jam aliquot ferbu dem, sed isset officina, & expectaretur fœtus aureus, ac ne mica qui- nimis sæpe dem auri esset in vasis (jam enim & illud omne decoxerat vanaq; spe alcumistca) inventa est alia causatio; nimirum vitra, quibus pisicis aniusus fuerat, non fuisse temperata sicut oportuit. Etenim ut mum: voce non ex quovis ligno Mercurius fingitur, ita non quibuslibet maximè vitreis conficitur aurum. Quò plus erat impensum, hoc mitur hic nonus libebat desistere. Ph. Sic solent aleatores; quasi non ster. multo fatius fit hoc perdere, quam totum. La. Sic est, dejerabat alcumista, nunquam sibi sic impositum suisse: nunc Juxta illud errore deprehenso cætera sore tutissima, & hoc dispendii poetæ: Sie magno cum fænore farturum fese. Mutatis vitreis tertiò in- ne perdiderit, staurata est officina. Admonebat alcumista rem feliciùs noncessatperfuccessuram, si Virgini matri, quæ, ut scis, + paraliis colitur, Es revocat mitteret aliquot aureos dono: artem enim effe facram, nec empidas alea absque favore numinum rem prosperè geri. Id consilium sepe manus. vehementur placuit Balbino, homini pio, ut qui nullum præ- fubauditur termitteret diem, quin perageret rem divinam. Suscepit locis. religiosam prosectionem alcumista, nimirum in proximum oppidulum, atque illic votivam pecuniam decoxit in ganeis. Reversus domum, nunciat sibi summam esse spem negotium ex animi sententia successurum, adeò divam virginem votis suis visam annuere. Ubi multo jam tempore sudatum esset, ac ne mica quidem auri nasceretur usquam, expostulanti Balbino respondit, Sibi nihil unquam tale accidisse in vità, toties artem experto, nec satis posse conjectare quid esset in causa. Cum diu divinatum esset, tandem illud venit in mentem Balbino, num quo die prætermifisset audire sacrum, aut dicere preces horarias, quas vocant: nam nihil fuccedere his omiffis. Ibi impostor, Rem, inquit, acu tetigisti. Me miserum! semel atque iterum id admissum est per oblivionem, & nuper, à prolixo convivio furgens, oblitus fum dicere * falutationem Virginis. Tum * Id eff, Balbinus, Non mirum, inquit, si res tanta non succedit. Re- Ave Maria. cipit artifex se pro prætermissis sacris duobus duodecim auditurum, & pro unica falutatione decem repositurum. Cum alcumistam prodigum subinde defecisset pecunia, nec suppeterent petendi causa, tandem hanc technam commentus est: redit domum admodum exanimatus, ac voce lamen-

congrua uti-

dere lujors Maritimis,

3

f

r

nos mire inatatem. Sunt adhuc qui in alcumista parum fobrii fint, quanquam lex capitalis appolita eft. + Phrasis jurifconfulris propria. Anglice fo mat, To examine a Thing or Question on every side.

lamentabi li, Perii, inquit, funditus, Balbine, perii; actum eft de capite meo. Obstupuit Balbinus, & tanti mali causam avebat cognoscere. Subodorati funt, inquit, aulici quod egimus; nec aliud expecto, quam ut mox deducar in carcerem. Ad hanc vocem expalluit etiam seriò Balbinus. Nam scis Plinius lib. (a) apud nos capitale esse, si quis alcumisticam exerceat 30. c. 5. re- absque principis permissu. Pergit ille; Non, inquit, metuo mortem; utinam illa contingat! metuo quiddam crudelius. Roganti quid hoc effet, Rapiar, inquit, aliquò in turrim; magiam, uf- illic per omnem vitam cogar his laborare, quibus non libet. que ad ipfius An ulla mors est quæ non potior esse debeat, quam talis vita? Ibi res ventilata est consultatione. Balbinus, quoniam callebat artem rhetoricam, † pulsabat omnes status, si quâ periculum vitari posset. Non potes, inquit, inficiari crimen? Nequaquam, ait ille. Inter regios fatellites res sparfa est, & habent argumenta, quæ dilui non possint. Nec defendi quidem factum poterat ob legem manifestam. multis in medium adductis, nihil videretur firmi præfidii, tandem alcumista, cui jam opus erat præsenti pecunia, Nos inquit, Balbine, lentis confiliis agimus; atqui res poscit præsens remedium. Jam arbitror adfuturos, qui me abripiant in malam rem. Denique cum nihil ocurreret Balbino, tandem alcumista, Nec mihi quidquam occurrit, inquit, neque quidquam superesse video, nisi ut fortiter peream : ni fortè hoc placet, quod unum superest, utile magis, quam honeftum, nist quod durum est telum necessitas. Scis, inquit, hoc hominum genus avidum esse pecuniæ; eóq; facilius corrumpi posse, ut sileant. Quamvis durum sit illis surciferis dare quod profundant, tamen, ut nunc res funt, nihil video melius. Idem visum est Balbino; ac numeravit aureos triginta, quibus redimeret filentium. Ph. Miram Balbini liberalitatem mihi prædiças. La. Imò in re honestà citiùs dentem extudisses ab eo, quam nummum. Sic prospectum est alcumistæ, cui nihil erat periculi, nisi quod non haberet quod daret amicæ. Ph. Demiror Balbino in tantum nihil esse nasi. La. Hie duntaxat naso caret, in cæteris nasutissimus. Rurfum novâ pecunia instruitur fornax, sed præmissa ad Virginem matrem precatiunculâ, ut cœptis faveret. Jam totus exierat annus, dum, illo nune hoc nune illud causante, luditur opera, & perit impensa. Interim extitit casus quidam ridiculus. Ph. Quisnam? La. Alcumista furtivam consuetudinem habebat cum uxore cujusdam aulici: maritus, concepta fuspicione, coepit hominem observare. Tandem cum illi nunciaeft

1-

zi-

n.

cis

uo

18.

n;

et.

lis

m

uâ ri-

T-

e-

n,

ii,

OS

e-

nt

n-

r-

e-

oc

1-

re

e-

a,

m

1-

bd

ſi.

r-

i-

15

1-

n

1-

-

nunciatum effet facrificum effe in cubiculo, præter expe-Etationem redit domum, pulsat offium. Ph. Quid facturus homini? La. Quid? nihil fuave: aut occifurus erat, aut exfecturus. Ubi maritus instans minitaretur se vi effracturum oftium, ni aperiret uxor, magnopere trepidatum est, & circumspicitur præsentaneum aliquod confilium: nec erat aliud, quam quod ipfa dabat res. Abjecit tunicam, ac per fenestram angustam dejecit sese, non absque periculo, nec sine vulnere, ac fugit. Scis tales fabulas illico spargi. Itaque permanavit & ad Balbinum. Neque id fore non divinarat artifex. Ph. Hic itaque medius tenetur. La. Imo felicius elapsus est hinc, quam è cubiculo. Audi technam hominis. Nihil expostulabat Balbinus, sed nubilo vultu satis indicabat se non ignorare, quòd vulgò ferebatur. Noverat ille Balbinum esse virum pium, in nonnullis penè dixerim superstitiosum. Et qui tales sunt, in quamvis magno peccato facile condonant supplici. Itaque data opera injicit mentionem de successi negotii, queritans non perinde succedere ut solet, aut vellet : addebat se vehementer mirari, quid esset in causa. Ibi per occasionem commotus Balbinus, qui alioqui videbatur destinasse silentium, & erat qui facile commoveretur: Non est, inquit, obscurum quid obstet; peccata obstant, quò minus succedat, quod à puris purè tractari convenit. Ad hanc vocem artifex procubuit in genua, fubinde tundens pectus, vultu voceque lacrymabili: Verissimum, inquit, dixisti, Balbine; peccata, peccata, inquit, obstant; sed mea peccata, non tua: non enim pudebit me turpitudinem meam apud te, velut apud facerdotem fanctifsimum, consiteri. Vicerat me carnis infirmitas, pertraxerat me Satanas in laqueos suos. Et, ô me miserum! è sacrifico factus fum adulter. Non tamen omnino periit hoc munus, quod misimus Virginti matri. Perieram certo exitio, ni illa succurrisset. Jam maritus effringebat fores, fenestra erat arctior quam ut possem elabi: in tam præsentaneo periculo venit in mentem fanctissimæ Virginis; procidi in genua, obtestatus sum, si gratum fuisset munus, ut opitularetur. Nec mora, repeto fenestram (sic enim urgebat necessitas) & satis amplam reperi ad effugium. Ph. Credidit ista Balbinus? La. Credidit? Imò etiam ignovit, & admonuit religiose, ne se præberet ingratum beatissimæ Virgini. Numerata est rursus pecunia danti sidem se posthac rem sacram pure tractaturum. Ph. Quis tandem finis? La. Perlonga est fabula, sed ego paucis absolvam. Cum ejusmodi

11

2

c

p

C

r

e

d

f

a

d

2

31

9

I

CI

r

a

0

f

(

i

t

1

Adeo

commentis diu lusisset hominem, neque mediocrem pecuniarum vim ab eo extorfisset, tandem venit illò qui nebulonem à puero noverat. Is facile divinans illum idem agere apud Balbinum, quod nusquam non egerat, clam aggreditur illum; exponit qualem artificem domi suæ soveret; monet ut quam primum ableget hominem, ni mallet ipfum aliquando compilatis scriniis fugere. Ph. Quid hic Balbinus? videlicet curavit hominem conjiciendum in carcerem? La. In carcerem? Imò numeravit viaticum, obtestans per omnia facra nè, quod accidisset, effutiret. Et sapuit, mea quidem fententia qui hoc maluerit, quam esse fabula conviviorum & fori; deinde venire in periculum confiscationis. Nam impostori nihil erat periculi, artis tantum tenebat, quantum afinus quivis; & in hoc genere * favorabilis est impostura. Quod si furti crimen intentasset, à suspendio tutum reddebat unctio; neque quisquam lubens gratias alat talem in carcere. Ph. Miseresceret me Balbini, nisi ipse gauderet deludi. La. Nunc mihi properandum est in aulam; alias referam his etiam multò stultiora. Ph. Cùm vacabit, & audiam lubens, & fabulam fabula penfabo.

Id est, Facile veniam obtinet.

ARGUMENTUM.

a Qui imponit in vendendis equis. (a) Hippoplanus narrat fraudes corum qui vendunt ant locant equos, docetque ipsis quomodo impostoribus aliquoties imponatur.

AULUS, PHÆDRUS.

t Est severitatem vultu prabere.

Au. D Eum immortalem! (b) &ç σεμνοπροσωπεὶ nofter Phædrus, & subinde in cælum suspicit! Adoriar. Quid accidit novæ rei, Phædre? Ph. Quamobrem isthuc interrogas, Aule? An. Quoniam è Phædro mihi videris
factus Cato, tanta est in vultu severitas. Ph. Non mirum,
amice; modò confessus sum peccata mea. Au. Phy! jam desino mirari: sed dic, age bona side, confessus es omnia? Ph.
Omnia quæ quidem in mentem veniebant, unico duntaxat
excepto. Au. Cur unum hoc reticuisti? Ph. Quia nondum
potuit mihi displicere. An. Oportet esse peccatum suave.
Ph. An peccatum sit, nescio; sed tamen, si vacat, audies. Au.
Audiam equidem lubens. Ph. Scis quanta sit impostura apud
nostros in his qui vendunt aut locant equos? Au. Plus scio
quàm vellem, non semel ab illis delusus. Ph. Nuper incidit
mihi (c) iter, cùm satis prolixum, tùm etiam accelerandum.

e Subandi faciendum. ia-

em

ud

il-

net

ıli-

5 ?

La.

nia

em

ımı

m-

a-

ra.

bat

re.

La.

ti-

&

gne

10-

10-

ft-

ris

m,

le-

b.

kat

m

re.

lu.

ud

cio

dit

m.

co

Adeo quendam ex illis, quem dixisses ejus generis minimè malum; & intercedebat mihi cum homine nonnihil etiam amicitiæ. Narro mihi rem esse seriam; opus esse præstrenuo equo: si unquam præbuisset se mihi bonum virum, nunc præstaret. Ille pollicetur sese sic mecum acturum, ut ageret cum fratre suo charissimo. Au. Fortassis & fratri impositurus. Ph. Inducit in stabulum, jubet ut eligam ex omnibus equis quemcunque vellem. Tandem unus plus cæteris arridebat. Ille probat judicium meum, dejerans eum equum frequenter à multis expetitum esse; se eum maluisse servare amico fingulari, quam ignotis addicere. Conventum est de pretio; numeratur pecunia præsens: conscendo. Mira alacritate gestiebat equus in egressu; dixisses seroculum esse; nam erat obefulus & pulchellus. 'Ubi jam equitaffem sefquihoram, fensi plane lassum, nec calcaribus quidem im-Audieram tales ab illis ad imposturam ali, quos pelli posse. è specie judicares insignes, cæterum laboris impatientissimos. Ego continuò mecum, Captus fum. Age, par pari referam, ubi rediero domum. Au. Quid hic confilii capiebas eques absque equo? Ph. Id quod res dabat : deflexi in proximum vicum; illic clam apud quendam mihi notum depofui equum, & conduxi alterum: profectus fum quò destinaram; reversus sum, reddo conductitium equum, reperio meum † fophistam, ut erat, obesum, & pulchre requietum: eo ve- + Id est, fuctus redeo ad impostorem; rogo ut in stabulo suo alat dies catum ealiquot, donec repetiero. Percontatur quam commode quum. me gesserit: ego verò dejero per omnia sacra, me nunquam in vità conscendisse tergum equi felicioris: volasse potius quam ambulaffe, nec tam longo itinere unquam fenfiffe lassitudinem, nec pilo sactum ob laborem macriorem. Hæc cum illi perfuafissem esse vera, tacitus secum cogitabat, equum illum alium esse, quam hactenus suspicatus esset. Itaque priusquam abirem, rogabat num mihi venalis esset equus: primo negabam: quod fi incideret iter denuo, non facile foret nancisci similem: attamen nihil esse mihi tam charum, quod non effet venale pretio largo, etiamfi quis meipsum, inquain, cuperet emptum. Au. Næ, tu pulchre * Cre- * Deceptotensem agebas cum Cretensi. Ph. Quid multis? Non di- remcum demittit me, nisi pronunciata equi indicatura. Indicavi non cepture. paulo pluris quam emeram. Digressus ab homine, mox fuborno, qui mihi partem agat hujus fabulæ, pulchrè instructum atque edoctum: is ingressus domum inclamat locatorem; ait fibi opus esse insigni equo, & laboris egregiè patienti.

nec pof

qui

ris.

eo

fpo

ut :

cor

me

Πτ

9

Ir.

fus

cor

ne.

qua

101

cur

tun vet

que

en lin

Ne

lin

leg

ro

ui

or

Qu

at.

aff

e

ri

u

patienti. Alter oftendit multos, & pessimum quemque maxime prædicat; folum illum quem mihi vendiderat, quoniam existimabat verè talem qualem prædicaveram, non laudat. At alter illicò rogat, num & ille venalis effet; nam descripseram illi formam equi, & locum indicaram. Locator primum obticescere, atque alios ambitiose prædicare. Cum iste, cæteris utcunque probatis, semper ageret de uno illo: tandem locator apud se: Planè fefellit me judicium de illo equo, fiquidem hic peregrinus statim agnovit hunc inter omnes. Cum instaret ille, tandem hic, Venalis est, inquit, sed pretio fortasse deterreberis. Non est, inquit ille, mag. num pretium, fi rei dignitas respondeat; indica. Indicavit aliquanto pluris quam indicaram ipfi, captans & hoc lucri. Tandem convenit de pretio; datur arrha satis magna, nempe regalis aureus, ne qua suspicio incideret simulatæ emptionis. Emptor jubet equo dari pabulum; se mox ait rediturum, & abducturum; dat etiam stabulario drachmam. Ego simul atqui cognovi pactionem esse sirmam, sic ut rescindi non posset, rursus ocreis & calcaribus armatus redeo ad locatorem, anhelus clamo. Adest ille; rogat quid velim. Illicò, inquam, adornetur equus meus: nam è vestigio proficiscendum est ob rem maxime seriam. Atqui modò, inquit, mandabas ut aliquot dies alerem equum tuum. Verum, inquam, sed præter expectationem objectum est negotium, idque regium, quod nullam patitur dilationem. Hîc ille: Eliges ex omnibus quem voles, tuum habere non potes. Rogo quamobrem? Quoniam venditus est, inquit. Ibi ego, fimulatâ magna perturbatione, Prohibeant, inquam Superi quod dicis. Hoc objecto itinere non venderem eum equum, etiamfi quis numeret quadruplum. Incipio rixam, clamo mè perditum. Tandem incaluit & ille; Quid opus, inquit, his jurgiis? Indicasti equum, ego vendidi: si numero pretium, nihil habes quod mecum agas; funt in hâc urbe leges: ad exhibendum equum me non potes compellere. Cum diu clamaffem aut equum exhiberet aut emptorem; tandem iratus numerat pretium. Emeram quindecim aureis, æstimaram viginti sex. Ille æstimarat triginta duobus. Cogitat apud se, præstat hoc lucri facere, quam equum reddere. Abeo dolenti fimilis, ac vix placatus etiam data pecunia. Ille rogat ut boni consulam; se aliis in rebus pensaturum hoc incommodi. Sic impositum est impostori. Habet equum nullius preții. Expectat ut, qui arrham dedit, veniat numeratum pecuniam. At nemo venit, nec

1-

1-

e-

or m

):

lo

er

t,

it

1-2,

æ

ut n.

e-

e-

e-

i-

0-

n.

eft

n.

on

it.

m

m

io

id

fi

âc

e-

0-

m

0-

e-

m

in

n-

r-

it,

ec

nec unquam venturus est. An. Interim nunquam tecum expostulavit? Ph. Qua fronte, aut quo jure id faceret? Convenit quidem semel atque iterum, conquestus est de side empto-Verum ego ultro expostulavi cum homine, dicens illum eo malo dignum, qui præpropera venditione tali equo me spoliarit. Hoc est crimen tam bene collocatum, mea sententia, ut non possim inducere animum confiteri. Au. Ego mihi (a) a Honoris statuam poscerem, si quid tale designassem, tantum abest ut gratia statuz confessurus sim. Ph. An ex animo loquaris, nescio; mihi ta- ponebantur bene meritis men addis animum, quò magis lubeat talibus facere fucum.

ARGUMENTUM.

Πτωχολογία fraudes menditorum & varias technas depingit, qui, ficta sepe perjona, nicerofos fefe oftentant. Alcumifticam & alias profitentur artes, quibus imponunt plurimis. Nihil regno fimilius quem mendicitas.

(b) IRIDES, (c) MISOPONUS.

O Uam ego huc novam avem video advolare? Agno-mendicum scio faciem, sed vestis non convenit. Aut ego pror- inducit Ufus hallucinor, aut hic est Misoponus. Audendum est; color labocompellabo hominem, quamlibet pannosus. Salve, Misopo-rum. ne. Mi. Iridem video. Ir. Salve, Misopone. Mi. Tace, inquam. Ir. Quid? an falvere non vis? Mi. Non isto quidem nomine. Ir. Quid accidit? Annon es idem qui fueras? An cum veste mutatur & nomen? Mi. Non; sed vetus receptum est. Ir. Quis tum eras? Mi. Apitius. Ir. Ne te pudeat veteris sodalis, si quid melioris obtigit fortunæ: non diu est quod eras ordinis nostri. Mi. Concede huc sodes, & audies em omnem. Non pudet ordinis vestri, sed pudet primi orlinis. Ir. Quem ordinem narras? Franciscanorum? Mi. Nequaquam, ô bone, sed decoctorum. Ir. Næ tu istius orlinis fodales habes quamplurimos. Mi. Eram re lauta, prolegi strenue; ubi res defecit, nullus agnoscebat Apitium. rofugi pudore, verti me ad vestrum collegium: hoc maui quam fodere. Ir. Sapuisti. Sed unde subitò novus nior corporis? Nam de veste mutata non perinde miror. Mi. Quamobrem? Ir. Quia Dea (d) Laverna multos subito di- d Dea surum. at. Mi. An suspicaris me surto parâsse rem? Ir. Hoc forassis ignavius. Rapina igitur. Mi. Non per vestram (e) e Paupertatis eniam, neque furto neque rapina. Sed de nitore corporis Dea apud riùs expediam, quod tibi videtur mirabilius. Ir. Nam a- Aristophaud nos eras totus ulcerosus. Mi. Nimirum sum usus ami-

b Velut iri filius, quem

cillimo

cissimo medico. Ir. Quonam? Mi. Non alio quam meipso, nisi si quem arbitraris mihi meipso amiciorem. Ir. Atqui nesciebam te callere rem medicam antehac. Mi. Totum illum ornatum ipse pigmentis affixeram, thure, sulphure, refinâ, visco, linteis, cruore. Ubi visum est, quod affixeram detraxi. Ir. O impostorem! nihil te videbatur miserabilius. Poteras in tragcedia sustinere personam Job. Mi. Sie tum ferebat egestas; quanquam fortuna nonnunquam & cutem mutare solet. Ir. Dic igitur de fortuna. Repertus est thesaurus aliquis? Mi. Non; sed repertus est quæstus vestro paulo commodior. Ir. Qui potuisti facere quæstum, cum non fuppeteret fors? Mi. Artem quavis terra alit. Ir. Intelligo. Dicis artem incidendi loculos. Mi. Bona verba! Dico artem alcumisticam. Ir. Vix quindecim dies sunt quod nos reliquisti, & artem assequutus es, quam alii vix multis annis perdiscunt? Mi. Nactus sum viam compendiariam. Ir. Quam? obsecto. Mi. Ars vestra conflaverat mihi quatuor ferme aureos: bona quadam fortuna incidi in veterem congerronem, qui nihilo felicius rem administrarat quani ego. Compotabamus: coepit, ut fit, narrare suas fortunas; pacifcor hâc lege, ut ille biberet * immunis, modo mihi comnihil solve- municaret artem. Communicavit bona fide, ea nunc vectigal ret pro potu. est mihi. Ir. Non licet discere? Mi. Tibi vel gratis impartiam, ob pristinum sodalitium. Seis nusquam non inveniri plurimos hujus artis avidissimos, Ir. Audivi, & credo. Mi. In horum familiaritatem quacunque occasione memet infinuo, Vide Pro- jacto artem. Ubi fensero (a) larum hiantem, (b) escam paro. Ir. Quo pacto? Mi. Ultro eos moneo, ne temere credant ejus artis professoribus; nam plerosque esse impostores, id agentes præstigiis suis, ut exhauriant loculos incautorum pisces & 2- Ir. Isthuc procemii parum accommodum tuo negotio. Mi. Imò illud etiam addo, nè quid mihi ipfi credant, ni rem certam oculis aut manibus deprehenderint. Ir. Miram artis fiduciam mihi narras. Mi Jubeo illos adesse, dum peragitur metamorphosis; jubeo attentos esse; quoq; minus dubitent, jubeo ut ipfi manibus rem omnem peragant, me procul spectante, nec digitum admovente: liquefactam mareriam jube ut purgent ipsi, aut aurifici purgandam deferant. Prædico quantum argenti aurive sit eliquandum: denique quoi eliquatum est jubeo ut pluribus aurificibus deferant ad (Lydium lapidem explorandum. Reperiunt pondus prædi

> ctum, reperiunt purgatissimum aurum aut argentum : nihil enim refert, nist quod minore periculo mihi quidem res

verbium. b Efca, Δέλοαρ, qua capiuntur

e Coticula qua explo-

t

1

d

2

n P

0

iı

re fo

fi

fu

aj

m

fa

q

is

V fo

at to

n

cù

aid

qu

bo

qu

loc

M

rel

Im

 M_{i}

qu

tuc

D.

tiu

me

gui

igit Ir.

plo,

ne-

lum

inâ,

de-

lius.

i fe-

tem

fau-

aulo

non

ntel-

Di-

quod

ultis

iam.

atu-

erem

uani

nas;

com-

tigal

tiam,

oluri-

li. In

inuo,

paro.

int c-

s, id

rum.

Mi.

n cer-

tis fi-

agitur

jubeo

rædi

quo

ad (0)

tenta-

tentatur in argento. Ir. Proinde nihil habet ars tua fuci? Mi. Imo merus fucus est. Ir. Nondum video præstigium. Mi. Faxo ut videas. Primum, paciscor de mercede; eam nolo mihi numerari, nisi prius edito artis experimento. Trado illis pulvisculum, quasi hujus vi conficiatur totum negotium. Rationem conficiendi pulveris non communico, nisi magna-mercede redemerint. Exigo jusjurandum, ne proferant arcanum artis intra fex mentes cuiquam mortalium aut immortalium. Ir. Nondum audio fucum. Mi. Fucus omnis est in uno carbone in hoc parato. Excavo carbonem, in eum insero liquefactum argentum, quantum prædico reddendum; post infusum pulverem, sie instruo vas, ut non folum inferne & à lateribus cingatur prunis, verum etiam supernè: persuadeo hoc esse artis. Inter carbones qui superne imponuntur, unum admisceo qui tegit argentum aut aurum. Id vi caloris liquefactum defluit in reliquam materiam, que liquescit, puta stannum aut æs : repurgatione facta invenitur quod admistum est. Ir. Ars expedita: fed quomodo fallis, si alter rem agat suis manibus? Mi. Cum is, me præscribente, perfecit omnia, prius quam moveatur vas alcumisticum, accedo tandem, & circumspicio, ne quid forte sit omissum. Aio mihi videri superne deesse unum atque alterum carbonem; clam appono meum, fingo me eum tollere ex acervo reliquorum, at illic ante fic positum ut nulli possit agnosci, & illum fallere. Tollo. Ir. Cæterum cum illis absque te periculum facientibus non succedit, quid adfers? Mi. Nihil est periculi jam numerata pecunia. Aliquid comminiscor, aut ollam fuisse infinceram, aut carbones vitiosos, aut ignem parum scitè temperatum. Denique pars est artis, quam profiteor, non diu hærere in eodem loco. Ir. An tantus est proventus istius artis, ut te possit alere? Mi. Et quidem splendide. Posthac tu quoque, si sapis, relinques istam miseriam, & nostro accedes ordini. Ir. Imò citius illud agam, ut te revocem in nostrum ordinem. Mi. Ut volens repetam quod semel essugi, ac deseram bonum oitent, al spequod inveni? Ir. Habet hoc nostra professio, dulcescit assuetudine. Proinde cum multi sint, qui deficiant ab instituto D. Francisci aut Benedicti; quem unquam vidisti, qui diutius versatus in ordine nostro desecerit? Nam tam paucis mensibus vix gustare poteras, quid esset mendicitas. Mi. Is gustus me docuit esse rem omnium miserrimam. Ir. Cur prædi gitur nemo deficit? Mi. Fortasse quia natura miseri funt. nihi m res fr. Ego hanc miseriam ne cum regum quidem fortuna commutarem.

a Unde & census dicitur, cum, numeratis fingulis ac facultatibus zitimatis, indicitur exactio.

mutarem: nihil enim regno fimilius, quam mendicitas. Quid ego audio? Nihil nivi fimilius, quam carbo? Ir. Dic mihi, quare potissimum beati funt reges? Mi. Quia faciunt quod animo collubitum est. Ir. Ista libertas, qua nihil suavius, nemini regum magis adest quam nobis; nec dubito quin multi reges fint, qui nobis invideant : five bellum est, sive pax, nos tuto vivimus; non describimur ad militiam, non vocamur ad munia publica, non (a) censemur; cum populus expilatur exactionibus, nullus inquirit in vitam nostram; si quid admissum est etiam atrociùs, quis dignetur in jus vocare mendicum? Etiam fi pulsamus hominem, pudet pugnare cum mendico. Regibus nec in pace nec in bello licet fuaviter agere; & quò majores funt, hoc plures metuunt. Nos, veluti Deo facros, etiam religione quadam metuit vulgus offendere. Mi. Sed interim fordescitis in pannis & casulis. Ir. Quid ista faciunt ad veram selicitatem! Extra hominem funt, quæ narras. His pannis debemus nostram felicitatem. Mi. At vereor, ne vobis brevi peritura sit felicitatis istius bona pars: Ir. Qui sic? Mi. Quia jam hoc mussant civitates, nè mendicis liberum sit quò libet evagari, sed unaquæque civitas suos alat mendicos; & in his qui valent, adigantur ad laborem. Ir. Cur hoc moliuntur? Mi. Quia comperiunt ingentia facinora sub mendicitatis prætextu perpetrari. Deinde non minimam perniciem ex vestro ordine nasci. Ir. Istiusmodi fabulas frequenter audivi. Id siet ad * calendas Græcas. Mi. Fortasse citius quam velles.

t

V

d

F

C

ti

9

q

CE

CO

no

N

&

M

fe

pl

Eis

ar

cu

ta

bu.

næ

* Hoc eff, nunquam: Græci enim non habent calendas.

ARGUMENTUM.

Convivium fabulo um varias historias & juandas fabulas continet. Maccus fallit calcearium. Oporapolis de ficubus fallitur : facerdos de pecunia, fraude perquam faceta. Ludovicus, Gallorum rex undecimus, ruftici rapis vefcitur; rapam unam pragrandem dono oblatam mille coronatis aureis remunerat. Pediculum è vesse regia cepit quidam, & accepit à tege 40 coronatos. Aulici-deluduntur dolo. Quidam petit officium, seu munus publicum. Cità negare est dare beneficium. Maximilianus clemens in debitores suos. Sacrificus quidam egregie fallit fæneratorem. Antonius falutat quendam crepitu ventris, dicentem effe podicem partem corporis honeftissimam.

b Fabulofus. c Ridicalus. d Facetus. e Urbanus. f. Amans nn- (b) POLYMYTHUS, (c) GELASINUS, (d) EUTRAgarum. g Amans ri-Jum.

PELUS, (e) ASTEUS, (f) PHILYTHLUS, (g) PHI-LOGELOS, (b) EUGLOTTUS, (i) LEROCHARES, (k) ADOLESCHES.

h Bene lingnax. i Qui gandet nugis.

T non decet civitatem bene institutam esse fine legibus ac principe: ita nec convivium oportet avasxov esse nal avouce. Ge. Isthuc verò perplacet, ut unus totius

1

r

n

S

n

1-

!

)-

it

C

i,

a-

i.

tu

r-

et

ude

ur;

at.

Citò

Sa-

lam

A-

II-

ES,

fine

rtet

nus

rurfum

totius populi nomine respondeam. Po. puer, adfer huca Singulotalos; horum suffragiis decernetur regnum, cuicunque fave-rum virorit Jupiter. Euge ; Eutrapelo favet Jupiter. Non fuere for-rum.b Suffrates cœcæ; non poterat magis idoneus eligi, etiamfi per fin-lex, pro No-gulas tribus (a) viritim collecta fuiffent (b) gulas tribus (a) viritim collecta fuissent (b) puncta. Vulgova lex : Sed jactatur proverbium, non tam vanum, quam parum Latinum. convenientia Novus Rex, Novus (c) Lex, (d) Nopoderes 32, & Barenet fori cum pri-Eut. (e) Quod felix faustumque sir huic convivio: primum membro praedico: Ne quis hîc proferto præter ridiculas fabulas. Cui cipue spectadeerit fabula, drachma mulctator; ea pecunia in vinum in-tur. fumitor. Atque in legitimis fabulis etiam extempore con- d Id est, Staficta habentor, modò servetur (f) To midavor i To metator tur, Orex. Si nulli defuerit fabula, duo, quorum alter lepidissimam, e Ab hac soalter frigidissimam fabulam dixerit, vini pretium pendunto.lemni preca-Convivator à vini sumptu immunis esto : ciborum sump-tione seletum unus suppeditato: hujus rei, si quid inciderit contro-auspicari, versiæ, Gelasinus arbiter ac judex esto. Hæc si vos(g)sciveritis, qui rem serirata funto. Qui legi parere noluerit, abito; sic tamen, ut postri-am agebant die ad compotationem redire jus fasque sit. Ge. Legem à apud popurege latam nostris suffragiis ratam esse volumus. Sed unde sum. proficiscetur fabularum circulus ? Eut. Unde, nisi à convi-risimile & vatore? Aft. Licetne, rex, dicere (h) tria verba? Eut. An tu decorum. credis (1) nefastum esse convivium? Ast. Jureconsulti ne-8 Suffragiis gant legem effe, que non fit equa. Ent. Affentior. Aft. At comprobavetua æquat optimam fabulam pessimæ. Eut. Ubi voluptas bo Scisco. quaritur, ibi non minus laudis promeretur, qui pessime dixit. h Dixit, pro quam qui oprime, eò quòd non minus delectet. Velut inter paucis. cantores nemo voluptati est, nisi qui aut insigniter bene ludens torcecinerit, aut egregiè malè. Nonne plures rident audito quet ad dies coccyce, quam audita luscinia? Hic mediocritas laudem nefastas in non habet. Aft. At cur plectuntur qui laudem auferunt? Eut. quibusjusti-Nè nimia felicitas provocet illis Nemesin aliquam, si simul tium erat, & laudem auferrent & immunitatem. Aft. Per Bromium, prætori di-Minos ipie nunquam tulit legem æquiorem. Phily. Nullam cere tria feres legem de modo bibendi? Eut. Dispectare, sequar exem-verba, Do, plum Agesilai Lacedæmoniorum regis. Phily. Quid is fecit? dico, addico : Est. Is cum tempore quodam (k) symposiarchus talorum Ille nefastus arbitro delectus effet, rogante (1) architriclino, quantum erit, per quem cuiq; vini juberet apponi: Si largior, inquit, vini copia para- tria verba ta est, dato cuique quantum poposcerit; si(m) malignior, omni- silenter. bus ex æquo distribuito. Phily. Quid sibi voluit Lacon ille cum convivii acc diceret? Eut. Hoc agebat, ut neque temulentum, neque t Qui curat cibos apponendos ac potum. Olim convivium tres spondas habebat, m Parcior.

rurfum querulum effet convivium. Phily. Qui fic? Eu. Quia funt qui gaudent largius bibere, funt qui gaudent parcius : reperiuntur & abstemii, qualis dicitur fuisse Romulus. Itaque si nulli datur vinum nisi poscenti, primum nemo compellitur ad bibendum; & tamen nihil desiderant quibus grata est largior potatio. Ita fit ut nemo triffis fit in convivio. Rurfus, fi parcior copia vini distribuitur æquis portionibus in fingulos, fatis habent qui bibunt moderatius; neque quisquam in æqualitate potest obmurmurare, quando qui largius erat hausturus æquo animo componit sese ad temperantiam. Hoc exemplo, si placet, utar. Volumus enim hoc convivium fabulosum esse, non vinosum. Phily. Quid (a) Canisna-igitur bibebat Romulus ? Eut. Idem (a) quod bibunt canes.

ret à vino. crimen in-

tercedit.

tura abhor-Phily. An non istud indignum rege? Eut. Nihilo magis quam quod reges spirant aëre cum canibus communi : nisi (b) Hoc dif-quod (b) illud interest: rex non bibit eandem aquam quam biberet canis; sed aërem, quem efflavit rex, haurit canis: & viciffim, quem efflavit canis, haurit rex. Plus gloriæ tuliffet Alexander ille magnus, si cum canibus bibisset. Nihil enim pejus regi, qui tot hominum millibus vigilat, quam vinolentia. Caterum Romulum abstemium fuisse declarat apophthegma non infestiviter ab illo dictum. Etenim cum quidam, videns illum abstinere à vino, dixisset, Vinum vile futurum, si omnes liberent quemadmodum ille : Imò, inquit, tum arbitror fore cariffimum, fi biberent omnes vinum quemadmodum ego. Bibo enim quantum libet. Gel. Utinam hic adeffet noster Joannes Botzemus, canonicus Constantiensis, qui nobis Romulum quendam referret! Nam & is abstemius non minus est, quam dicitur; alioqui comis ac festivus conviva. Po. Age, si simul potestis, non dicam sorbere & flare, quod Plautus ait effe difficile, fed edere & audire, quod est perfacile, bonis avibus auspicabor fabulandi munus. Si parum erit lepida fabula, scitote Batavam esfe. Opinor aliquot vestrum auditum Macci nomen. Gel. Non ità diu est quod periit. Fo. Is cum venisset in civitatem que dicitur Leidis, ac vellet novus hospes innotescere joco quopiam (nam is erat homini mos) ingressus est officinam calcearii, falutat. Ille cupiens extrudere merces fuas, rogat num quid vellet. Macco conjiciente oculos in ocreas ibi penfiles, rogat futor, num vellet ocreas. Annuente Macco, quærit aptas tibiis illius; inventas alacriter protulit,&, ut solent, inducit illi. Ubi jam Maccus esset eleganter ocreatus, Quam belle, inquit, congrueret his ocreis par

1

r

n

C

q

tr

u

UI

ha

ad

Po

ad

ac

re

1-

1-

1-

0.

us

1e

of

ad

e-

id

es.

gis

ifi

am

is:

Tet

im

no-

2-

um

vile

uit,

nad-

ad-

nfis,

ab-

s.ac

cam

e &

fa-

ata-

men. n ci-

ote-

is est

erces

os in

nnu-

riter

t ele-

par

par calceorum duplicatis foleis! Rogatus an & calceos vellet. annuit. Reperti funt, & additi pedibus. Maccus laudabat ocreas, laudabat calceos. Calcearius tacitè gaudens succinebat illi laudanti, sperans pretium æquius, posteaquam emptori tantopere placeret merx. Et jam erat nonnulla contracta familiaritas. Hic Maccus, Dic mihi, inquit, bona fide, nunquamine usu venit tibi, ut, quem sic ocreis & calceis ad curfum armastes, quemadmodum nunc armasti me, abiret non numerato pretio? Nunquam, ait ille. Atqui si forte, inquit, veniatufu, quid tu tum faceres? Consequerer, inquit calcearius, fugientem. Tum Maccus, Serione ista dicis, an joco? Plane feriò, inquit alter, loquor; & feriò facerem. Experiar, ait Maccus: En pro calceis præcurro, tu cursu sequere. Simulq; cum dicto conjecit se in pedes. Calcearius è vestigio consequurus est, quantum poterat; clamitans, Tenete furem, tenere furem. Ad hanc vocem cum cives undique profilissent ex adibus, hoc commento cohibuit illos Maccus, ne quis manum injiceret; ridens ac vultu placido, Ne quis, inquit, remoretur cursum nostrum, certamen est de cupa cerevisia. Itaque jam omnes præbuere sele certaminis spectatores. Suspicabantur autem calcearium dolo clamorem eum fingere, ut hac occasione anteverteret. Tandem calcearius cursu vi-Etus, sudans & anhelus domum rediit. Maccus tulit brabium. Ge. Maccus iste effugit quidem calcearium, at non effugit furem. Po. Quamobrem? Ge. Quia furem ferebat secum. Po Forte tum non erat ad manum pecunia, quam postea resolvit. Ge. Verum erat actio furti. Po. Ea quidem post intentata est, sed jam magistratibus aliquot innotuerat Maccus. Ge. Quid attulit Maccus? Po. Quid attulit, rogas? In causa tam vincibili? Magis periclitatus est actor, quam reus. Ge. Quî fic ? Po. Quia gravabat illum actione calumniæ, & intendebat (a) legem Rhemiam, quæ dictat, ut qui (a) Quæ ad crimen intenderit, quod probare non posit, pænam ferat pænam taliquam laturus erat reus, si convictus fuisset. Negabat se con-calumniatrectasse rem alienam invito domino, sed ultro deferente, nec torem. ullam pretii mentionem intercessisse. Se provacasse calcearium ad certamen cursûs; illum recepisse conditionem; nec habere quod queratur, cum effet cursu superatus. Ge. Hæc actio non multum abest (b) ab umbra asini. Quid tandem? (b) Vide Po. Ubi fatis rifum est, quidam è judicibus vocavit Maccum Chiliades: ad conam, & numeravit calceario pretium. Simile quiddam accidit Daventriæ, me puero. Erat tempus illud, quo (e) (e) Circuitiregnant piscatores, frigent lanii. Quidam astabat ad fene-Quadragesiftram mam.

(a) Quæ vendit fructusarborum.

stram (a) fructuariæ, sive Græce mavultis, Oporapolidis, fæminæ vehementer obesæ, oculis intentis in ea quæ proposita venum erant. Illa ex more invitavit, si quid vellet: & cum videret hominem intentum ficis, Vis, ait, ficus? funt perquam elegantes. Cum ille annuisset, rogat quot libras vellet. Vis, inquit, quinque libras? Annuenti, tantum ficorum effudit in gremium. Dum illa reponit lances, ille se subducit, non cursu, sed placidé. Ubi prodisset acceptura pecuniam, vidit emptorem abire; insequitur majore voce quam cursu. Ille dissimulans pergit quò cœpit ire: tandem, multis ad fæminæ vocem concurrentibus, restitit. Ibi in populi corona agitur causa; risus oboritur: emptor negabat te emisse, sed quod ultro delatum fuisset accepisse; fi vellet experiri apud judices, se compariturum. Ge. Age, narrabo fabulam tuæ non admodum dissimilem, fortasse nec inferiorem, nisi quod hæc non habet auctorem perinde celebrem atque est Maccus. Pythagoras totum mercatum dividebat in tria hominum genera, quorum alii prodiissent ut venderent, alii ut emerent; hoc utrumque genus aiebat folicitum esse, proinde nec felix: alios non ob aliud venire in forum, quam ut spectent quid illic proferatur, aut quid agatur : hos solos esse felices, quòd vacui curis gratuità voluptate fruerentur. Atque ad hunc modum dicebat philosophum versari in hoc mundo, quemadmodum illi versarentur in mercatu Verum in nostris emporiis quartum hominum genus obambulare folet, qui nec emunt, nec vendunt, nec otiosi contemplantur, sed observant solicitè si quid possit involare. Atque in hoc genere reperiuntur quidam mirè dextri, dicas esse Mercurio favente natos. Convivator dedit fabulam cum coronide; ego dabo cum proæmio. Nunc accipite quod nuper accidit Antverpiæ. Sacrificus quidam receperat illic mediocrem summam pecuniæ, sed argenteæ: id impostor quidam animadverterat. Adiit facrificum, qui gestabat in zona crumenam nummis turgidam: falutat civiliter; narrat fibi datum negotium à suis, ut vici sui parocho mercaretu novum pallium facrum, quæ fumma vestis est facerdoti rem divinam peragenti. Rogat, hac in re commodaret sibi tan tillum operæ, ut fecum iret ad eos qui vendent hujusmod pallia, quò videlicet ex modo corporis ipsius sumeret ma jus aut minus; nam fibi videristaturam ipsius cum paroch magnitudine vehementer congruere. Hoc officium, cum leve videretur, facile pollicitus est sacrificus. Adeunt ædes cujufdam

co

le

a

re

00

e

fœ-

fita

ùm

er-

vel-

um

du-

ecu-

iàm

nul-

po.

bat

; fi

Age,

rasse per-

ner-

alii

nque

non

illic

luod

nunc

iem-

Atris

, qui

n hoc

ercu-

roni-

nuper

medi-

qui-

at in

narrat

retui

i rem

oi tan-

Imodi

et ma

arochi

i, cum

r ædes usdam cujusdam. Prolatum est pallium, facrificus induit, venditor affirmat mirè congruere. Impostor cum nunc à fronte, nunc à tergo contemplatus effet facrificum, fatis probavit pallium; sed causatus est à fronte brevius qu'am par esset. Ibi venditor, ne non procederet contractus, negat id effe pallii vitium; sed crumenam turgidam efficere, utea parte offenderet brevitas. Quid multa? Sacrificus deponit crumenam; denuo contemplantur. Ibi impostor, averso sacrifico, crumenam arripit, & semet in pedes conjicit. Sacerdos cursu insequitur, ut erat palliatus, & facrificum venditor. Sacrificus clamat, Tenete furem : venditor clamat, Tenete sacrificum: impostor clamat, Cohibete sacrificum furentem: & creditum est, cum viderint illum sic ornatum (a) Alludit in publico currere. Itaque, dum alter alteri in mora est, ad catenam impostor effugit. Eut. Dignus qui non simplici suspendio argenteam Homeri: pereat tantus artifex. Ge. Nisi jam pendet. Eut. Utinam videtur non solus, sed una cum illo qui talibus portentis favent in subindicare, perniciem reipublicæ. Ge. Non favent gratis. (a) Catena quod ex taest, quæ demissa in terras pertingit ad Jovem. Eut. Ad Fa-libus impobulas redeundum. Aft. Ad te redit (b) ordo, si fas est re-quid lucri gem in ordinem cogere. Eut. Non cogar, imò volens veniam reniat ad in ordinem; alioqui tyrannus essem, non rex, si leges, quas præsectos & aliis præscribo, recusem. Af. Veruntamen aiunt (c) prin-hine ad principes. cipem esse supra leges. Eut. Ishuc non omnino falso dictum (6) Id est, est, si principem accipias summum illum principem, quem Vices. Co. tum vocabant Casarem. Deinde si sic accipias superiorem gere in orlegibus, quod alii coacti utcunque servant, illum suapte facere cætesponte multò cumulatius præstare. Quod enim animus estris æquacorpori, hoc est bonus princeps reipublicæ. Quid opus erat lem. addere bonus, quando malus princeps non est princeps? (c) Quod quemadmodum spiritus impurus, qui invasit corpus hominis, non est animus. Sed ad fabulam : & arbitror convenire, principis geut rex regism fabulam adferam. Ludovicus, Galliarum nium, ad rex, ejus nominis undecimus, cum rebus domi turbatis pe-principis flaegrinaretur apud Burgundiones, occasione venationis na de Cæsare tus est familiaritatem cum Conone quodam, homine rusti-intelligunco, sed animi simplicis ac sinceri. Nam hoc genus hominibus tur; imperadelectantur monarchæ. Ad hujus ædes frequenter diverte-toris nomen far rex ex venatu; &, ut plebeiis rebus nonnunquam dele- militare eft, tantur magni principes, apud eum magna cum voluptate men erat vescebatur rapis. Mox ubi Ludovicus restitutus jam rerum Romanis potiretur apud Gallos, submonuit Cononem uxor, ut regem invisum, eteris hospitii commonefaceret, adiret illum, & rapas ali-nomen erat quot amabilius.

quot infignes illi dono adferret. Tergiversatus est Conon, le lulurum operam : principes enim non meminisse talium officiorum. Sed vicit uxor. Deligit Conon rapas aliquot infignes, accingitur itineri. Verum ipfe per viam captus illecebrà cibi paulatim devoravit omnes, una duntaxat exceptà infigniter magnà. Ubi Conon prorepfisset in aulam, qua rex erat iturus, statim agnitus est à rege, & accersitus. Ille magna cum alacritate detulit munus: rex majore cum alacritate accepit, mandans cuidam è proximis, ut diligenter reponeretur inter ea que haberet charissima. Cononem jubet secum prandere : à prandio egit Cononi gratias; & cupienti repetere rus suum jussit pro rapa numerari mille coronatos aureos. Hujus rei fama cum, ut fit, per omne regis famulitium effet pervagata, quicam ex aulicis dono dedit regi equum non inelegantem. Rex intelligens illum provocatum benignitate quam præstiterat Cononi, captare prædam, vultu majorem in modum alacri accepit munus, & convocatis primoribus confultare copit, quo munere pensaret equum tam bellum, tamque pretiosum. Interim qui donarat equum spes opimas animo concipiebat, sic cogitans: Si fic pensavit rapam donatam à rustico, quanto munificentius pensaturus equum talem oblatum ab aulico? Cum regi veluti de re magna consultanti alius aliud responderet, diúque vanà spe lactatus esset captator; tandem rex, Venit, inquit, in mentem quod illi donem : & accerfito ex proceribus quopiam, dicit in aurem, ut adferat id quod reperirer in cubiculo (simulque locum designat) serico diligenter obvolutum. Adfertur rapa : eam, ut erat obvoluta, rex sua manu donat aulico : addens, sibi videre bene pensatum equum † cimelio, quod sibi constitisset mille coronatis. Digreffus aulicus, dum tollit linteum, pro thesaun reperit, non carbones, quod aiunt, sed rapam jam subaridam. Ita captator ille captus risui fuit omnibus. Aft Jam vandi causa si permittis, rex, ut plebeius loquar regalia, referam quod ex tua fabula venit in mentem de eodem Ludovico. Nam ut ansa ansam, ita fabula trabit fabulam. Quidam famulus, cum vidisset pediculum repentem in veste regià, slexis genibus ac sublatà manu fignificat se nescio quid officii prastare velle. Ludovico præbente se, sustulit pediculum, clam abjecit. Rogante rege quid effet, puduit fateri. Cum instaret rex, fassus est fuisse pediculum. Lætum, inquit, of men est; declarat enim me esse hominem, quòd hoc genu vermiculorum peculiariter infestet hominem, præsertim i adolescen

Kenunzion Græcis eft pretiofum aliquid. quod ferseponitur, apudHomerum: vulgo dicimus Clenodia,

adolescentia. Justitque pro officio numerari coronatos 40. Post dies aliquammultos alter quidam (qui viderat illi feliciter cessisse tam humile officium, nec animadvertens, plurimum interesse, ex animo facias quid, an arte) fimili gestu aggressus est regem, ac, rursus illo se præbente, simulabat se tollere quiddam è veste regià, quod mox abjecerit. Cum urgeret rex tergiversantem, ut diceret quid esset; mire simulato pudore, tandem respondit, esse pulicem. Rex. intellecto fuco, Quid, inquit, an tu me facies canem? Juffit tolli hominem, ac, pro captatis quadraginta coronatis, infligi 40 plagas. Phil. Non tutum est, ut audio, cum regibus faceriis ludere. Quemadmodum enim leones se nonnunquam placide præbent fricanti, iidem, ubi lubitum est, leones funt & jacet collusor; itidem favent principes. Sed adferam tuæ fabulæ fabulam non dissimilem, ne recedamus interim à Ludovico, cui pro delectamento erat corvos hiantes fallere. Dono acceperat alicunde 10000 coronatorum. Quoties autem principibus obtigit nova pecunia, venantur omnes ofhciarii, & captant aliquam prædæ partem; id non fugiebat Ludovicum. Cum igitur ea pecunia exprompta effet in mensa, quò magis irritaret spem omnium, sic locutus est circumstantibus: Quid? an non videor vobis rex opulentus? Ubi collocabimus tantam pecuniæ vim? Donatitia est.donari vicissim convenit. Ubi nune sunt amici, quibus pro suis in me officiis debeo? Adfint nunc, priùs quàm effluat hic helaurus. Ad hanc vocem accurrere permulti; nemo non ibi sperabat aliquid. Rex cum vidisset aliquem maxime erico nhiantem, & jam oculis devorantem pecuniam; ad eum it obonversus, Amice, inquit, quid tu narras? Ille commemorabene rit se diualuisse falcones regios summa fide, nec sine gravile cous impendiis: alius aliud adferebat; suum quisq; officium refaure erbis quantum poterat exaggerabat, idq; non fine mendaciubaris. Rex omnes benigne audiebat, & fingulorum orationem 7 Jam omprobabat. Hæc consultatio dilata est in longum tempus, quod uò diutiùs spe meruque torqueret omnes. Adstabat inter Nam os primus cancellarius; nam & hunc jufferat acciri. Is, famuæteris prudentior, non prædicabat officia sua, sed agebat pectatorem fabulæ. Ad hunc tandem conversus rex, Quid, nquit, narrat meus cancellarius? Solus ille nihil petit, nec radicat officia sua. Ego, inquit cancellarius, plus accepi à enignitate regià, quam promeruerim : nec ulla de re magis plicitus ium, quam ut regiæ in me munificentiæ respondeam; intum abest ut velim flagitare plura, Tum rex, Unus igi-Q 4

, flexis ii praum, &

on,

ımı iot

il-

exım,

rfi-

ore

ili-

Co-

ati-

rari

per licis

gens

ioni, epit

mu-Inte-

t, fic

anto

lico?

d re-

ndem

ccer-

rat id

. Cùn uit, o genus

rtim in lescent

† De hoc vocabulo Budæus videndus in Encomio linguæ Græcæ, qui interpretatur abfurdum, nec plaufu excipiendum; cui facetum & plaufibile opponitur.

tur, inquit, omnium non eges pecunia? Ne egerem, inquit alter, jam tua præstitit benignitas. Ibi rex versus ad alios, Næ ego ium, inquit, regum omnium magnificentissimus, qui tant opulentum habeam cancellarium. Hîc magis accenta spes est omnibus, futurum ut pecunia cæteris distribueretur, quandoquidem ille nihil ambiebar. Ad hunc modum ubi fatis diu lusisset rex, coëgit canceallarium, ut totam eam summam domum auferret. Móxque versus ad cæteros jam mæstos, Vobis, inquit, erit alia expectanda occasio. Philog. Fortaffe frigidius videbitur quod narraturus fum. Proinde deprecor doli mali suspicionem, sucive; nè videar de industria ambiisse immunitatem. Adjit eundum Ludovicum quidam, petens ut munus, quod forte vacabat in eo pago in quo habitabat, juberet in ipfum transferri. Rex, audità petitione, expeditè respondit, Nihil efficies : videlicet amputans omnem spem impetrandi quod petebatur. Petitor item, mox actis regi gratiis, discessit. Rex, ex ipsa fronte colligens hominem esse non omnino finistri ingenii, suspicanfque illum non intellexisse quid respondisset, jubet eum revocari. Redit. Tum rex, Intellexeras, inquit, quid tibi responderim? Intellexi. Quid igitur dixi? Me nihil effe-Eturum. Cur igitur agebas gratias? Quoniam, inquit, est domi quod agam; proinde magno meo incommodo perlequuturus eram hîc spem ancipitem : nunc beneficium interpretor, citò negaffe beneficium; méq; lucratum quicquid eram perditurus, si vana spe lactatus fuissem. Ex eo responto rex conjectans hominem minime fegnem, ubi pauca percontatus effet, Habebis, inquit, quod petis, quò mihi bis agas gratias; fimulque versus ad officiarios. Expediantur, inquit, huic fine mora diplomata, ne bîc diu fuo damno hæreat Eug. Non deest quod referam de Ludovico, sed malo de noftro Maximiliano; qui, ut nequaquam solitus est desodere pecuniam, ità clementissimus erat in eos qui decoxerant, modò nobilitatis titulo commendarentur. Ex hoc hominum genere cum cuidam juveni vellet opitulari, mandavit illi le gationem, ut à civitate quadam, titulo nescio quo, petert centum millia florenorum. Talis autem erat titulus, ut, quid impetratum effet dexteritate legati, pro lucro duo possit. Legatus extorsit millia quinquaginta; Cæsari reddi dit triginta. Cæfar lætus insperata præda dimisit hominem præterea nihil inquirens. Interea quæstores & rationales of fecerant plus acceptum fuisse quam exhibitum. Interpellat Cæfarem, ut accerferet hominem. Accitus est; venit illico Tu

quit lios,

nus,

fri-

mo-

cæ-

afio.

lum.

Vi-

Lu-

at in

Rex.

licet

Peti-

onte

uspieum

tibi

effe-

t, eft

erie-

nter-

onfo

rcon-

agas quit,

reat

e no-

odere

,m0-

inum

lli le

tere

ut, f

duci

eddi

nem es of

ellan

llico Tu Tum Maximilianus, Audio, inquit, te accepisse millia quinquaginta. Fassus est. Non exhibuisti nisi triginta millia. Fassus est & hoc. Reddenda est, inquit, ratio. Promisit se facturum; ac discessit. Rursum, cum nihil esset actum, interpellantibus officiariis, revocatus est. Tum Cæsar, Nuper, inquit, justus es reddere rationem. Memini, inquit ille, & in hoc sum. Cæsar, suspicans illi rationem nondum fatis esse subductam, passus est illum sic abire. Cum sic eluderet, officiarii vehementer instabant, clamitantes non esse ferendum, ut ille tam palam illuderet Cæsari. Persuaferunt, ut accersitus juberetur inibi præsentibus ipsis exhibere rationem Annuit Cæfar. Accitus venit illico, nihil tergiversatus, Tum Cæsar, Nonne, inquit, pollicitus es rationem? Pollicitus, respondit ille. Jam, inquit, opus est: en adfunt qui excipient; nec est diutius tergiversandi locus. Assidebant officiarii, paratis ad id codicillis. Ibi juvenis fat dextre, Non detrecto, inquit, rationem, invictissime Cafar; verum hujusmodi rationum non sum admodum peritus, ut qui nunquam reddiderim : isti qui assident talium rationum funt peritissimi : si vel semel videro quemadmodum illi tractent hujusmodi rationes, ego facilè imitabor. Rogo jubeas illos vel exemplum edere, videbunt me docilem. Cæfar sensit dictum hominis, quod non intelligebant hi in quos dicebantur; ac subridens, Verum, inquit, narras, & aquum postulas. Ita juvenem dimisit. Subindicabat enim, fic illos Czfari folere reddere rationem, quemadmodum ipie reddiderat; nimirum ut bona pecuniæ portio penes ipsos remaneret. Ler. Nunc tempus est, ut ab equis, quod aiunt, ad asinos, descendat fabula; à regibus ad Antonium sacrisicum Lovaniensem, qui Philippo cognomento Bono fuit in deliciis. Hujus viri feruntur multa vel jucunde dicta, vel jocosè facta, sed pleraque sordidiora. Nam plerosque lusus fuos condire folitus est unguento quodam, quod non admodum eleganter sonat, sed pejus olet. Deligam unum ex mundioribus. Invitarat unum atque alterum bellum homunculum forte obvios in via. Cum redîsset domum, reperit culinam frigidam, nec erat nummus in loculis; quod illi nequaquam † infolens. Hic opus erat celeri confilio. Sub- + Inufitaduxit se tacitus, & ingressus culinam fæneratoris (quicum tum. illi erat familiaritas, quòd frequenter ageret cum illo) di-

gressa famula, subduxit unam ex ollis æneis una cum carni-

bus jam coctis, ac veste tectam deferebat domum: dat coquæ, jubet protinus effundi carnes & jus in aliam ollam sicti-

lem;

lem; simulg; fæneratoris ollam defricari donec niteret. Eo facto, mittir puerum ad fæneratorem, qui deposito pignore drachmas duas à fœneratore sumat mutuò, sed accipiat chirographum, quod testaretur talem ollam missam ad ipsum. Fæneraror non agnoscens ollam, utpote defrictam ac nitentem, recipit pignus, dat chirographum, & numerat pecuniam : ea pecunia puer emit vinum. Ita prospectum est convivio. Tandem, cum appararetur prandium fæneratori, desiderata est sa. Hîc jurgium adversus coquam. Ea, cùm gravaretur, constanter affirmavit, neminem eo die fuisse in culina præter Antonium. Improbum videbatur hoc suspicari de Sacrifico: tandem itum est ad illum, exploratum + Vide Pag an apud illum effet olla: † ne musca quidem olla reperta.

206. Ne musca quii. e. nulla emnino.

Quid multis? Seriò flagitata est ab illo olla, quòd solus indem puella gressus esset culinam quo tempore desiderata est. Ille fassus eft sumpfisse commodato ollam quandam, sed quam remisisset illi, unde sumpserat. Id cum illi pernegarent, & incaluisset contentio, Antonius, adhibitis aliquot testibus, Videte, inquit, quam periculosum est cum horum temporum hominibus agere fine chirographo: intenderetur mihi propemodum actio furti, ni manum haberem fœneratoris. Et protulit syngrapham. Intellectus est dolus : fabula magno cum rifu per totam regionem dissipata est, ollam oppignoratam ipfi, cujus erat. Hujusmodi dolis libentius favent homines, si commissi fint in personas odiosas, præsertim ens qui solent aliis imponere. Adol. Næ tu nobis mare fabularum aperuisti, nominato Antonio; sed unam duntaxat, eamq; brevem, referam, quam audivi nuperrime. Agirabant simul convivium aliquot belli, ut dicunt, homunculi, quibus nihil prius in vitâ quam ridere. Inter hos erat Antonius, atque alter item, & ipse celebris hoc genere laudis, ac velut æmulus Antonii. Porrò quemadmodum inter philosophos, si quando conveniunt, proponi folent quæstiunculæ de rebus naturæ; ita hic statim nata est quæstio, quænam esset hominis pars honestissima. Alius divinabat oculos, alius cor, alius cerebrum, alius item aliud; & fuæ quisa; divinationis rationem adferebat. Antonius, jussus dicere sententiam, dixit os sibi partem videri omnium honestissimam; & addidit causam nescio quam. Tum alter ille, ne quid ipsi conveniret cum Antonio, respondit, eam partem qua sedemus sibi videri honestissimam. Cum id videretur omnibus absurdum, attulit hanc causam, quòd is diceretur vulgò honoratissimus, qui primus confideret; hoc honoris competere parti quam dixifE. Eo

nore

chi-

fum.

ten-

ecu-

1 est

tori,

cùm

e in

spi-

tum

erta.

in-

iffus

iffet

iflet

in-

ini-

no-

tu-

um

am

s, fi

ent

ru-

em,

WI-

ius

ter

In-

do

æ;

ars

re-

em

ibi

ne-

nne-

lit

ui

ifet. fet. Applausum est huic sententiæ, & risum est affatim. Placuit homo fibi de hoc dicto, visusque est in eo certamine vi-Etus Antonius. Dissimulavit Antonius, qui non ob aliud detulerat ori primam honestatis laudem, nisi quòd sciret illum, velut æmulum suæ gloriæ, diversam partem nominaturum. Post dies aliquot, cum rursus uterque vocatus esset ad idem convivium, ingressus Antonius offendit æmulum cum aliis aliquot confabulantem, dum adornatur cœna; & averfus emifit clarum ventris crepitum ante faciem alterius. Ille indignatus, Abi, inquit, scurra; ubinam didicisti mores istos? Tum, Antonius, Etiam indignaris? inquit. Si te salutassem ore, relalutalles; nuncete la luto parte corporis, vel te judice, omnium honestissimà, & scurra vocor. Sic recuperavit priùs amissam gloriam Antonius. Diximus omnes; nunc superest ut pronunciet judex. Ge.Id faciam, sed non priùs quam suum quisque cyathum ebiberit. En, auspicor: sed Lupus in fabula. Po. Haud lævum omen adfert Levinus Panagathus. Lev. Quid actum est inter tam lepidos congerrones? Po. Quid aliud? certatum est fabulis, donec Lupus intervenires. Lev. Huc igitur adfum, ut perficiam fabulam, volo vos omnes cras apud me prandere prandium theologicum. Ge. (a) (a) Id eff. Scythicum promittis convivium. Lev. (b) Auto Seigetetrifte. Nisi fatebimini hoc fuisse vobis fabuloso convivio jucun- (b) Id est, dius, non recuso dare ponas in cona. Nihil jucundius, ma res inquàm cum feriò tractantur nugæ.

ARGUMENTUM.

Puerpera ob masculum partum magis gaudet. Mos impius tyrannus. Mulier contendit, se non effe marito suo inferiorem. Dignitas utrinsque comparatur. Lingua invictum mulieris telum. Nutricem non debere effe aliam, quam tp-Sam matrem. Non est mater que gignit, sed que nutrit. Ipse fere fætus suos latte suo nutriunt. Lac sape nutricum infantis & ingenirm & corporis habitudinem vitiat. Animus quorundam male habitat. Cato primam felicitatis partem judicabat bene habitare. Vix semimater est qua recusat alere quod peperit. Mater talis dici:ur à un receiv. Breviter, prater multa- (c) Circu rum naturalium rerum cognitionem, multa occurrunt hic moralia.

EUTRAPELUS, FABULLA.

Eu. C Alva sit optima Fabulla. Fa. Salve multum, Eutra-quid hujus O pele. Sed quid tandem novæ rei accidit quod nunc loco addifalutator † infolens adveneris, quem hoc triennio toto nemo quo pulsenostrûm vidit? En. Dicam: forte præteriens has ædes vidi tur. Græci (c) cornicem obvinctam candido linteo : demirabar quid el- Keparni let caufæ. Fa. Adeone hospes es in hac regione, ut ignores vocant, vel hoc esse symbolum puerperii in ædibus? Eu. Eho, annon vel ob gar-

(c) Circulum ferreum, aut alipro- rulitatem.

Vide Pro-

verbium.

prodigium est videre cornicem albam? Sed extra jocum, sciebam maxime; verum suspicari non potui te puellam, vixdum ingressam decimum sextum annum, tam maturè didicisse difficillimam artem gignendi liberos, quam ægrè discunt quædam ante annos triginta. Fa. Ut tu semper es quod diceris, Eutrapele! Eu. Ut nunquam deest Fabullæ fabala! Demiranti igitur commodum occurrit polygamus. Fa. Is qui nuper extulit uxorem decimam? Eu. Is ipse; fed, quod te fugit, opinor. rursum tam ambitiosè procum agit, quasi hactenus vixerit cœlebs. Hic percontanti quid accidiffet novæ rei, Muliebre corpus, inquit, in his ædibus per medium sectum est in duo. Ob quod, inquam, facinus? Si verum est, inquit, quod rumore populari jactatur, hîc materfamilias fustinuit deglubere maritum suum; simulque cum risu subduxit sese. Fa. Homo crassè facetus. Eu. Ego me protinus intrò conjicio, tibi felicem partum gratulaturus Fa. Salutem mihi gratulare, si voles Eutrapele; felicem partum tum gratulaberis, cum quod enixa fum videris de se præbere specimen boni viri. Eu. Piè tu quidem & verè, mea Fabulla. Fa. Nullius Fabulla fum, nisi Petronii.. Eu. Uni quidem Petronio paris, at non uni vivis, opinor. Cæterum hoc quoque gratulor, quòd puerum enixa es. Fa. Sed quas ob causas felicius judicas peperisse masculum, quam fæminam? Eu. Quin tuo potius, Fabulla Petronii (jam enim vereor mea dicere) illud mihi expedi, quas ob causas vos magis gaudetis peperisse masculos, quam fæminas? Fa. Quid aliæ fentiant, nescio; ego nunc me gaudeo peperisse masculum, quia sic visum est Deo: si maluisset ille puellam, maluissem & ipsa. Eu. An putas Deo tantum esse otii, ut etiam parturientibus obstetricetur ? Fa. Quid agat ille potius, Eutrapele, quam ut propagatione servet quod condidit ? Eu. Quid agat, ô bona ? Imò, ni Deus effet, non arbitror suffecturum tot negotiis. Exulat Christiernus Danorum rex, pius Evangelii fautor : Franciscus Galliarum rex hospes est Hispaniarum, nescio quam ex ipsius animi sententià, vir certè dignus meliore fortunà. Carolus molitur monarchiæ proferre pomæria: Ferdinandus rerum suarum fatagit in Germania: (a) bulimia pecuniarum urget aulas omnes : periculofos motus concitant agricolæ, nec tot stragibus ab instituto deterrentur : populus meditatur (b) anarchiam : periculosis factionibus collabitur ecclesiæ domus; hinc acque hinc distrahitur illa Jesu runica inconsutilis. Vinea Domini non ab uno jam apro vastatur, simula; peri-

(a) Summa fames, ut alias di-Aum. (b) Cùm nullo principe tumultuatur populus. um,

lam,

turè

egrè

er es

ullæ

nus.

pie;

cum

uid

ibus

aci-

tur,

fi-

tus.

tum

tra-

nixa

è tu

um,

uni

rum

rifle

ulla

edi,

iàm

au-

iffet

tum

uid

uod

non

no-

rex

ten-

no-

um

ilas tra-

2-

do-

fu-

ilq;

eri-

periclitatur facerdotum cum decimis auctoritas, theologorum dignitas, monachorum majestas: nutat confessio, vacillant vota, labascunt leges pontificiæ, vocatur in discrimen eucharistia, expectatur Antichristus: totus orbis parturit nescio quid magni mali. Interim superant & imminent Turcæ, nihil non populaturi, si successerit quod agunt: & tu rogas quid agat potius? Imò tempus arbitror, ut suo quoque regno prospiciat in tempore. Fa. Quod hominibus videtur maximum, id fortasse videtur Deo nullius momenti. Sed ab hac fabula Dei personam, si vis, secludamus. Dic quæ te causæ moveant, ut felicius existimes peperisse catulum, quam catellam. Eu. Piæ mentis est hoc judicare optimum, quod dedit Deus citra controversiam optimus. Verum si Deus tibi daret poculum crystallinum, nonne maximas ageres gratias? Fa. Agerem. Eu. Quid si idem daret vitreum, num pares ageres? Sed vereor ne tibi molestiam adferam pro solatio, hæc apud te philosophans. Fa. Imò Fabullæ nihil est jam à fabulis periculi. Jam quartam hebdomadam decumbo, satisfq; valeo vel ad luctam. Eu Quin igitur è nido provolas? Fa. Vetuit rex. Eu. Qui rex? Fa. Imò tyrannus. Eu. Qui? quæso. Fa. Syllabâ dicam, Mos. Eu. Heu! Quam iste rex multa præter æquum exigit. Pergamus igitur philosophari de crystallo & vitro. Fa. Marem, uti conjicio, natura præstantiorem ac firmiorem judicas, quam fæminam. Eu. Sic arbitror. Fa. Nimirum viris auctoribus. Num igitur viri vivaciores funt quam fæminæ? num a morbis immunes? Eu. Nequaquam; fed in genere viribus antecellunt. Fa. Sed ipsi rursus superantur à camelis. Eu. Imò prior creatus est masculus. Fa. Prior conditus est Adam, quam Christus. Et solent artifices in posterioribus seipsos vincere. Eu. At Deus mulierem viro subjecit. Fa. Non statim melior est qui imperat; & nuptam subjecit, non fæminam : ac rurfus nuptam ità subjicit, ut, cum utrique sit potestas alterius, mulierem tamen velit viro morem gerere, non ut præstantiori, sed ut ferociori. Dic, Eutrapele, uter infirmior, qui cedit alteri, an cui ceditur? Eu. Tibi quidem hîc cedam, fi mihi declarâris quid fenferit Paulus fcribens † Corinthiis, cum viri caput dicit effe Christum, mulie- + I. Ep. ris caput virum : rurfus, cum virum dicit imaginem & glo- Cap, xi. riam Dei, mulierem gloriam viri. Fa. Istud expediam, fi V. 3. &. 7. mihi declararis, an folis viris datum sit esse membra Christi. Eu. Absit : id quidem datum est omnibus hominibus per sidem. Fa. Qui fit igitur, ut caput unum cum fit, non habe-

.

7 Diminutivum inulitabum.

(a) Id eft, ignaviores, ut numenua fuftinent belli molem. (b) Alludit

minem fingeret ad imaginem fui, utrum hanc imaginem expresserit in corporis figura, an in ammi dotibus? Eu. In animi dotibus. Fa. At in his quid tandem habent viri nobis præcellentius? In utro fexu plures funt temulentiæ, rixæ, pugnæ, cædes, bella, rapinæ, & adulteria? Eu. At soli viri bellum gerimus pro patrià. Fs. Sed iidem fæpius deferto loco turpiter fugitis; nec semper pro patrià sed frequentiùs pro fordidotfalariolo, deferitis uxorem & liberos, &, pejores gladiatoribus, ultrò corpora vestra traditis in servilem necefficatem vel moriendi, vel occidendi. Jam ut maximè jactes mihi virtutem bellicam, nemo vestrum, si semel esset expertus quid sit parere, non mallet decies in acies stare, quam subire semel, quod nobis toties est experiendum. In bello non semper venitur ad manus; &, si venitur, non in quâvis exercitus parte discrimen est. (a) Tui similes disponuntur in acie medià, alius est in subsidiis, alius tutò sedet ant. Nam nobis cominus cum morte conflictandum est. Eu. Ista non alæ & cornunc primum audio: verium sinteres hand. Fa. Nimium vera. Eu. Visne igitur, Fabulla, ut marito tuo persuadeam, nè posthac te contingat? Nam eo pacto tuta fueris ab isto discrimine. Fa. Equidem nihil malim, fi ad illud Te. possis. Eu. Quid præmii feret orator hic, si persuaserit? rentianum Fa. Dabo decem linguas bubulas fumo duratas. Eu. Istas in Eunucho. malim quam decem linguas lusciniarum. Non rejicio conditionem; verum contractum hunc ratum effe nolim, priùs quam intercesserit stipulatio. Fa. Addatur, si libet, & si qua est alia cautio. Eu. Id fiet ex animi tui sententia post mensem exactum. Fa. Quin potius nunc fit ex animi mei sententia? Eu. Dicam; quia vereor ne post mensem non sic eadem animi tui fententia. Itaque & tibi folvendum effet duplex præmium, & mihi duplex effet sumenda opera, perfuadendi, ac diffuadendi. Fa. Age, fiat ut voles: Sed interim perge demonstrare, quare viri fexus sit præstantior fæmineo. Eu. Video te meditaram monomachiam; quamobrem in prafentia quidem consultius arbitror tibi concedere. Congrediar alias, sed armatus, nec absq; subsidiario milite. Nam, ubi linguâ res geritur, ne septem quidem viri pares sunt uni fæminæ, Fa Nimirum hoc telo armavit nos natura; quanquam nè vos quidem elingues estis. Eu. Fortassis; sed ubi puellus? Fa. In conclavi proximo. Eu. Quid illic; coquit olus? Fa. Nugator! apud nutricem est. Eu Quam mihi nutricem narras ?

s ho-

nex-

u. In

obis

ixæ,

Viri

lerto

aciùs

ores

n ne-

kimè

effet

tare,

. In

n in

ispoledet

uga:

non

ntur?

arito

pacto

im,fi

erit?

Istas

conpriùs

& fi

post

mei

on fic

effet

per-

erim

ineo.

præ-

redi

n,ubi

i fæ-

quam

ellus?

? Fa.

n narras ?

ras? An est alia nutrix, quam ea quæ mater est? Fa. Quidni? Vulgo fic. Eu. Pessimum mihi nominas auctorem rei bene gerendæ, vulgum, Fabulla. Vulgo peccant, vulgo luditur alea, vulgò commeatur ad fornices, vulgò fraudatur, potatur, infanitur. Fa. Sic amicis visum est; censuerunt enim parcendum huic ætati quam teneræ. Eu. Atqui fi natura dedit vireş ad concipiendum, haud dubie dedit & ad lactandum. Fa. Probabile quidem est. Eu. Dic mihi, nonne fentis esse dulcissimum matris vocabulum? Fa. Sentio. Eu. Itaque, si fieri posset, patereris aliam mulierem effe matrem Matris eff tui partûs ? Fa. Minimè gentium. Eu. Cur, igitur voles tam lacte plus quam dimidiatum matris nomen transferre in foeminam educare, alienam? Fa. Bona verba, Eutrapele; non divido filium, quim parefola totaque sum mater. En. Imo hic tibi, Fabulla, recla-re libros. mat in os ipía natura. Cur terra dicitur omnium parens? An quòd gignat tantum? Imò multò magis quòd nutriat ea An quod gignat tantum? Imo muito inagis quod interial (a) Vide de quæ genuit. Quod (a) aqua gignit, in aquis educatur. In (a) Vide de hoc Aulum terra nullum animantis aut plantæ genus nascitur, quod ea- Gellium, dem terra fucco fuo non alat. Nec est ullum animantis ge- Noctium nus, quod non alat suos fortus, Ululæ, leones, & viperæ, edu-Atticarum. cant partus suos; & homines suos fœtus abjiciunt! Obsecto lib. 12. c. 1. te, quid crudelius iis qui prolem educationis tædio dicuntur exponere? Fa. Abominanda dicis. Eu. Atqui non perinde factum abominantur homines. An non expolitionis genus est, infantulum tenerum, adhuc à matre rubentem, matris opem atq; auxilium e2 voce implorantem, quæ movere dicitur & feras, tradere mulieri, fortassis nec corpore salubri,nec moribus integris, denique cui piuris fit pecuniæ paukillum, quam totus infans tuus? Fa. Delecta est mulier sa. Periculum à ubri corporis temperatura. Eu. Hoc medici certius judi- nutricibus. cent, quam tu. Sed finge & illam tibi vel parem, vel aliquantò, si vis, superiorem; an nihil interesse censes, utrum nfans tenellus cognatum illum & familiarem hauriat fuccum, & calore jam affueto foveatur, an alienis cogatur affueltere? Triticum in aliud folum jactum degenerat in avenam, ut filiginem; vitis in alium collem translata mutat ingeniım;plantula revulsa à parente terrà flaccessit, ac velut emoitur, eoque, quantum fieri potest, cum terra nativa transfeunt. Fa. Imò narrant plantas translatas & insitas exuere ylvestre ingenium, & fructus edere generosiores. Eu. At ion protinus ut natæ sunt, ô bona. Veniet & olim hoc temus, it Deus voluerit, ut adolescentem tuum ableges ab ælibus, literis jam ac severioribus disciplinis imbuendum;

(a) Eft cagulam claudens, nunc asperam arteriam. (b) Vide Ga-Ienum de locis affectis. (c) Hoc Apuleius, Lucianum sequutus.

quæ functio patris est potius, quam matris. Nunc ætas tenera fovenda est. Porrò cum ad falubritatem firmitatemq; corporis plurimum refert qualis sit alimonia, tum verò præcipuè quo succo tenerum illud ac molle corpusculum imbuatur. Nam hic quoque locum habet illud Flacci dictum, Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu. Fa. De corpore non ità multum laboro, modò sit animus qualem optamus. Eu. Piè tu quidem, sed parum philosophicé. Fa. Quamobrem? Eu. Cur tu igitur, quoties concidis olus, quereris aciem cultri retusam esse, & jubes exacui? Cur acum rejicis obtusa cuspide cum ea res non adimat artem? Fa. Non deest ars, sed obstat instrumentum parum idoneum. Eu. Cur, quibus est opus oculorum acie, vitant lolium & cæpas? Fa. Quia vitiant oculos. Eu. Nonne animus est qui cernit? Fa. Est; nam nihil vident exanimes. Sed quid agat faber vitiatà securi? Eu. Agnoscis igitur corpus esse mentis organum? Ps. Apparet. Eu. Et fateris vitiato corpore non agere animum, aut incommodiùs agere? Fa. Non disfimile veri dicis. Eu. Age, videor mihi nactus ingenium philosophicum. Finge igitur animum hominis demigrare in corpus galli gallinacei; num edet vocem quam nunc edimus? Fa. Nequaquam. Eu Quid obstaret? Fa. Quia desunt labra, dentes, & lingua similis; nec (a) epiglottis, runcula vo- nec tres adfunt (b) cartilagines à tribus motæ musculis, ad lubilis, nunc quos pertinent nervi è cerebro demissi, nec fauces, nec os simile. Eu. Quid si in corpus suis? Fa. Grunnirer suillo more. Eu. Quid si in corpus cameli? Fs. Caneret ut canit camelus. Eu. Quid si in corpus asini, quod evenit Apuleio? Fa. Ruderet, opinor, ut afinus. Eu. Nimirum fatetur hoc ille, cum cuperet inclamare, Casarem, contractis quantum potuit labris (c) vix O sonuit; Casarem nullo pacto potuit exprimere. Idem, cum fabulam auditam, nè excideret describere cuperet, damnavit cogitationem tam afininam, cum ungulas intueretur solidas. Fa. Et merito. Eu. Ergo lippientibus, minus videt animus; oppletis fordibus auribus, minus audit; ubi cerebrum occupat pituita, minus olfacit; ubi stupet membrum, minus sencit; ubi malis humoribus vitiata est lingua, minus gustat. Fa. Negari non potest. Eu. Non ob aliud, nisi quia vitiatum est organum. Fa Arbitror. En. Nec inficiaris plerumque vitiari cibo potuque Fa. Fateor; fed quid isthuc ad bonam mentem? Eu. Proinde quid lolium ad perspicaces oculos? Fa. Quia vitiat organum animi. Eu. Probe respondes. Verum illud expedi; unde fit què

te

n

quòd alius alio celeriùs intelligit, ac tenaciùs meminit? alius alio citius irascitur, aut moderatius odit ? Fa. Sic conditus est animus. Eu. Non sic elaberis. Unde fit, ut, qui priùs fuit ingenio celeri, felici memorià, postea fiat obliviosus ac tardus, five plaga, five cafu, five morbo, five fenio ? Fa. Tu nunc mihi videre fophistam agere. Eu. Proin tu contrà fac agas sophistriam. Fa. Opinor hoc te velle dicere, quòd animus quemadmodum cernit, & audit per oculos & aures, ita per organa quædam intelligit, meminit, amat, odit, irascitur, & placatur. Eu. Recte conjectas. Fa. Quæ tandem funt ista organa? & ubi funt? Eu. Oculos ubi funt vides. Fa. Et aures, & nares, & palatum, ubi funt scio. Et toto corpore contactum esse video, nisi cum stupor occupat membrum. Eu. Amputato pede, tamen intelligit animus. Fa. Intelligit; itidem & manu. Eu At qui vehementem plagam accipit in tempus capitis, aut in occipitium, concidit mortuo fimilis, omnique sensu suo vacat. Isthuc aliquoties vidi. Eu. Ex hoc colligis intra cranium esse intellectus, voluntatis, ac memoriæ organa, minus quidem crassa quam funt aures & oculi, sed tamen materialia. Quandoquidem & spiritus, quos habemus in corpore subtilissimos, corporales funt. Fa. An ista quoque vitiantur cibo potúque? Eu. Maxime. Fa. Cerebrum procul abest à stomacho. Eu. Ità fumma fumarii pars abest à foco; tamen, illi si insideas, senties vaporem. Fa. Non experiar. Eu. At, si mihi non credas, sciscitare è ciconiis. Itaque refert, qui spiritus, qui vapores à stomacho subvolent in cerebrum & in organa mentis. Nam hi, si crudi sint ac frigidi, recidunt in stomachum. Fa. Næ tu mihi metam distillatoriam describis, qua ex storibus herbisque fuccum exhalantem excipimus. Eu. Haud ità malè conjectas. Nam hepar, cui fel adhærer, ignis loco est; tomachus parella; cranium fummæ meræ colophon; arque ideò, si vis, nasus sistulæ plumbeæ vice fungatur. Itaque ex noc mutuo fluxu ac refluxu humorum nalcitur fere quicquid est morborum, ut varie delabitur varius humor, nunc n oculos, nunc in stomachum, alias in scapulas, interdum in tervicem, alióve. Quóque magis intelligas; cur, qui vino mmodico fese ingurgitant, sunt male memores? qui cibis luntur subtiliorum spirituum, minus torpent ingenio? Cur toriandrum memoriam emendat? Elleborus mentem purat? Cur expletio vehemens epilepsim adducit, qua stupoem adfert simul omnibus sensibus, quemadmodum & somnus profundus? Denique, ut immodiça fitis aut inedia R

mq; ræimum,

te-

Iem
Fa.
lus,
Cur

De

um. m &

qui agat nen-

difium rare

Quia ottis,

os finore.

Fa.
ille,

otuit et de-,cùm

ippiibus, facit:

ribus otest.

Ar. túque oinde

de fit

ingenii memoriæque vim elidit in pueris; ità cibus immodicus in pueris gignit ingenii stuporem, si credimus Aristoteli, nimirum igniculo mentis velut obruto ingestà materià. Fa-Estne igitur corporeus animus, ut à rebus corporalibus afficiatur? Eu. Animi rationalis natura non corrumpitur quidem ipla, fed organis vitiatis impeditur illius vis & actio: velut artifex frustra valet arte, si destituatur idoneis instrumentis. F. Quanta, quave specie est animus ? Ea. Ridiculè percontaris de magnitudine aut figura, cum fatearis incorporeum. Fa. Ego corpus intelligo, quod fentitua Eu. Imò quæ non sentiuntur perfectissima sunt, veluti Deu & angeli. Fa. Audio Deum & angelos Spiritus appellari at Spiritum sentimus. Eu. Hac voce literæ Sacræ ob rudes homines balbutiunt, mentem fignificantes puram a omni commercio rerum sensibilium. Fa. Quid igitur in terest inter angelum & animum? Eu. Hoc ipsum quo inter limacem & cochleam, aut, si mavis, testudinem. Corpus igitur domicilium est animi magis, quam instru mentum. Eu. Nihil vetat instrumentum adjunctum die domicilium. Atqui hac quidem de re variant philosopho rum sententiæ. Sunt qui dicunt corpus esse vestem anima funt qui domicilium, funt qui instrumentum, funt qui hat moniam. Horum quodcunque dixeris, consequitur actions animi corporis affectionibus impediri. Primum, fi, quo veltis est corpori, idem corpus est animo; quantum ad co poris valetudinem faciat vestis, declaravit Hercules: ne qui ita : 1 ribus, aut pilorum pelliumque generibus referas Cæterum an eadem anima sufficiat pluribus corporibus de terendis, quemadmodum corpus multas deterit vestes, vide rit Pythagoras. Fa. Non incommodum foret, si, juxta Py thagoram, liceret, ut vestibus, ità corporibus mutatoriis un fic, ut mensibus hybernis sumeretur corpus obesum, crass que texturæ; æstivis rarius & gracilius. Eu. Atqui parus opinor, esset commodum; si, quemadmodum multis vestible detritis, tandem & corpus deterimus; ità multis corpor bus detritis, tandem & anima senesceret, desiceretque. Non sané. Eu. Jam quemadmodum ad corporis salubrit tem agilitatémque refert, quâ veste sit amictum, ità rest quod corpus circumferat anima. Fa. Profecto si corpus stis est animæ, video multos homines admodum variè d tos. Eu. Sic est: & tamen nonnulla pars hujus rei sita est nobis, quam commode vestiatur anima. Fa. Valeat igitur flis, dic aliquid de domicilio. Eu. Atqui, ne, quod dico, videat

d

3

d

t

a

fi

fi

b

Q

oditeli,

. Fa.

affi-

qui-

atio; ftru-

Ridi.

earis

ritur Deus

llari

ob.

m a ir in

quo

1 die

opho

nima i har

tione

, quo

d con è qui

feran

us de s, vide

ta Py

iis uu craffa

parun

estibu

orpon ue.h

ubrio

à refe

pus riè a

a est

itur

ico,t

rideat

Fi nstru videatur commentum, Fabulla, ipse Dominus Jesus suum corpus templum appellat: & Petrus apostolus suum corpus tabernaculum appellat. Nec defuerunt, qui corpus dixerunt animæ seplehrum, σωμα dictum arbitrantes quasi σήμα. Alii carcerem mentis appellarunt; nonnulli præsidium, velut. arcem munitam. Quorum animus est undequaque purus, in templo habitat. Qui non tenentur amore rerum corporalium, horum animus agit in tabernaculo, libenter exiliturus. si vocet imperator. Qui prorsus excœcati sunt vitiis spurcissimis, ut nunquam afpirent ad auram libertatis evangelica, horum animus jacet in sepulchro. Cæterum qui moleste lu-Etantur cum vitiis, nec adhuc possunt quod volunt, horum animus habitat in carcere, fubinde clamans ad liberatorem omnium, Educ de carcere animam meam, ut confiteatur nomini tuo, Domine. Qui gnaviter pugnant cum Satana, vigilantes & excubantes adversus infidias illius, qui circumit, ut leo, quærens quem devoret, horum animus versatur in præsidio, unde injustu imperatoris non licet discedere. Fa. Si corpus est animi domicilium, plurimos video, quorum animus male habitat. En. Sic est, videlicet in ædibus perstillantibus, opacis, ventis omnibus obnoxiis, fumofis, pituitosis, laceris, ac ruinosis: denique putribus & infectis. Et tamen Cato primam felicitatis partem judicat, Bene habitare. Bene habi-Fa. Tolerabilis res, si liceret in aliud immigrare domici-felicitatis lium. Es. Emigrare non licet arte, nifi cum evocat † locator. pars. Veruntamen, si non licet emigrare, licet arte curaque nostra + Significat domicilium animi commodius reddere; quemadmodum in esse conduædibus mutantur fenestræ, attollitur solum, incrustantur etitium. aut convestiuntur tabulatis parietes, situs igni suffituque purgatur. Id in senili corpore jamque ruinam minitante difficillimum est. Plurimum autem conducit, si puerile corpus ab ipio protinus ortu, ficut oportet, curetur. Fa. Tu quidem matrem ac nutricem medicam esse jubes. Eu. Planè jubeo, quod attinet ad delectum ac moderationem cibi potulque, motus, iomni, balneorum, unctionum, frictionum, vestitus. Quam multos esse censes, qui gravissimis morbis ac vitiis obnoxii funt, epilepsiæ, gracilitati, imbecillitati, furditati, fractislumbis, distortis membris, infirmo cerebro, stupori mentis, non ob aliud, nisi quòd à motricibus indiligenter curati funt? Fa. Demiror te non pro pictore factum fuisse Franciscanum, qui tam belle concioneris. Eu. Ubi te Claranam videro, tum ego tibi Franciscanus concionabor. Fa. Ego sanè lubens scire cupiam, quid sit anima, R 2 de

de qua tam multa audimus, dicimusque, cum nemo viderit. Eu. Imò nemo non videt, cui funt oculi. Fa. Video pictas a-

nimas infantuli specie. Verum cur non adduntur alæ, quemadmodum angelis? Eu Quoniam delabentibus è cœlo fracta C

ь

e

b

9

F

fi

li

E

fi

tu

P

f

la

le

Ca

B

pf

te

vi

110

bu

in

te

mi

ve

liù vi

al

ad

mi

ff

gu

ma

at

e

ma

gi

Fa. Quid

funt alæ, fiqua Socraticis fabulis habenda fides. Fa. Quomodo igitur subvolare dicuntur in cœlum? Eu. Quoniam fides & charitas faciunt, ut illis renascantur alæ. Has alas petebat ille pertæsus domicilium sui corporis, dum cla-Pal. 54 mat, * Quis dabit mihi pennas sicut columba, & avolabo & requiescam? Nec enim alias alas habet anima, cum sit incorporea,nec ullam habet speciem, quæ corporeis oculis sit conspicua; sed certius cernuntur ea quæ videmus animo. Credine Deum esse? Fa. Maximé Eu. At nihil minus videri potest, quam Deus. Fa. Videtur in rebus conditis. Eu. Itidem videtur animus ex actione. Si quæris quid agat in corpore vivo, contemplare corpus exanime. Cum vides hominem fentire, cernere, audire, moveri, intelligere, meminisse, ratiocinari, certius vides animam adesse, quam nunc vides hunc cantharum: potest enim falli sensus unus; tot argumenta sensuum non fallunt. Fa. Proinde, si non potes ostendere animam, sic illam notis quibusdam pinge, quali mihi velis describere Cæsarem, quem nondum vidi. Eu. Aristorelis definitio in promptu est. Fa. Quæ? Nam aiunt istum esse probum rerum omnium depictorem. Eu. Anima est actus corporis organici, phylici, vitam habentis in potentia. † Græcisest Fa. Cur † adum vocat potius, quam iter aut viam? Eu. Non hic cavetur aurigis, aut equitibus, fed anima ratio definitur. Et actum vocat formam, cujus natura est agere, cum materiæ ratio fit pati. Omnis autem corporis motus na-Sed Fabulla turalis ab animo proficifcitur. Est autem varius corporis motus. Fa. Intelligo. Sed cur addit organici? Eu. Quofultos, qui niam anima nihil agit nisi per organa, hoc est. instrumenta distinguint corporis, Fa. Cur addit physici? Eu Quia Dædalus fruitra inter iter, fingeret tale corpus. Ideoque addit vitam habentis in potentia. Forma non agit in quidvis, sed in materiam capacem. Fa. Quid si angelus immigraret in corpus hominis? Ea. A. geret quidem, sed non per organa naturalia, nec vitam daret corpori, si abesset anima. Fa. Habeone jam totam ani-

mæ rationem ? Eu. Habes Aristotelicam. Fa. Equidem ac-

cepi celebrem esse philosophum; & vereor ne sapientum

centuriæ mihi scribant hæreseos dicam, si quid refrager. A-

lioqui quicquid adhuc dixit de anima hominis, competit in

afinum & boyem. Eu. Imò in scarabæum quoq; & limacem.

istalians, vocabulum philosophis reculiare. detorquet ad jurisconactum, o viam.

it.

a-

n-

tæ

0-

ım

las

la-

6

in-

fit

10.

nùs

tis.

gat des

ne-

unc

tot

tes

iali

ri-

um

e est

tia.

Eu.

de-

gere,

na-

oris

110-

enta

istra

oten-

em.

. A.

da-

ani-

ac-

tum

r.A.

it in

cem.

2uid

Fa. Quid igitur interest inter animam bovis & hominis? Eu. Qui dicunt animam nihil aliud esse, quam harmoniam qualitatum corporis, faterentur non ita multum interesse, widelicet, harmonia soluta, perire animas utriusque. Ne ratione quidem diftinguitur bovis ab hominis anima, fed quod boum minus fapir, quam hominum; quemadmodum videre est & homines, qui minus sapiunt quam bos. Fa. Næ isti bubulam habent mentem. Eu. Attamen illud ad te pertinet. quòd pro testudinis qualitate modulatior est harmonia. Fa. Fateor. Eu. Nec parvi refert ex quo ligno quave figura sit facta testudo. Fa. Verisimile dicis. Eu. Nec ex quorumlibet animantium intestinis fiunt canoræ fides. Fa. Audivi. Eu. Atque hæ quidem ex aëris circumfusi madore aut ficcitate laxantur, contrahuntur, nonnunquam & rumpuntur. Fa. Isthuc vidi non semel. Eu. Hic igitur potes opem præstare non vulgarem infantulo tuo, ut animus illius testudinem habeat bene temperatam miniméque vitiatam, ne laxa sit segnitie, ne stridula sit iracundia, ne rauca sit temulentia. Nam hos affectus inserit in nobis nonnunquam educatio victusque ratio. Fa. Admonitionem accipio ; sed expe-Eto quo pacto tuearis Aristotelem. Eu. Ille quidem descriplit in genere animam animantem, vegetantem, ac fentientem. Anima dat vitam, sed non protinus animal est, quod vivit. Vivunt enim, & senescunt, & moriunt arbores, at non fentiunt: quanquam his quoque nonnulli fensum tribuunt * stupidum. In adhæsis vix deprehenditur sensus: * Hor sense in spongia deprehenditurab avulsoribus; in arboribus ma-Pythagoras; teriarum cassores sensum comperiunt, si quid illis credi-nec omnino dissimile vemus. Aiunt enim, si palma ferias truncum arboris quamri est. velis cædere, quemadmodum fere solent materiarii, difficiius arbor inciditur, ut semet contraxit metu. Quod autem vivit ac sentit, animal est. Nihil autem prohibet esse vegetabile, quod non fentit, veluti fungi, betæ, caules. Eu. Ista si vivunt utcunque, si sentiunt utcunque, si moventur cum adolescunt, quid prohibet eadem dignari animalis cognomine? Eu. Non ita visum est majoribus, neque nobis fas est ab illorum placitis discedere, ac nè refert quidem ad hoc guod nunc agimus. Fa. Atqui non feram eandem elle aninam scarabæi & hominis. Eu. Non est eadem, ô bona, sed atio quadantenus communis est. Animat, vegetat, sensibie reddit corpus tuum anima tua. Idem agit scarabæi anina in suo corpore. Nam quòd quædam aliter, aut aliud git anima hominis quam scarabæi, partim in causa est ma-R 3

ma

du

vit

im

exe

ri,

do

ut

vei

qu

int

affi

que

nin

res

rit,

pot

li t

ign

aud

gita

tur

de

far

quâ

con

ovi

tre

fem

tura

lact

liqu

& v

ut (

non

ing

mal

quò

mal

tis,

qui

tire

teria. Non canit, non loquitur scarabæus, quia caret organis ad hæc idoneis Fa. Illud igitur dicis, si anima scarabæi demigraret in corpus hominis, idem ageret quod agit anima humana. Eu. Imò nè fi mens quidem angelica, quemadmodum dixi. Nihil aurem interest inter angelum & animam humanam, nisi quòd hominis anima in hoc condita est, ut agat corpus humanum naturalibus organis instructum, quemadmodum anima scarabæi non mover nisi corpus scarabæi: angelus non in hoc conditus est, ut animet corpus; sed ut abique corporalibus organis intelligat. Fa. Num idem potest anima? Eu. Potest quidem à corpore semota. Fa. Non est igitur sui juris, dum est in corpore? Eu. Non profectò, nili fi quid accidat præter communem naturæ curlum. Fa. Verum tu mihi pro una anima plures animas effudifti; animantem, vegetantem, sensibilem, intelligentem, memorem, volentem, iralcentem, concupifcentem. Mihi fatis erat una. Eu. Ejusdem animæ diversæ sunt actiones : ex his varia fortitur cognomina. Fa. Non fatis assequor quod dicis. Eu. At faciam ut assequaris. Tu in cubiculo es uxor, in officina es textrix aulæorum, in taberna es aulæorum venditrix, in culina es coqua, inter famulos & famulas es domina, inter liberos es mater; & tamen hæc omnia es eadem in domo. Fa. Satis tu quidem pingui Minervà philosopharis. Sic igitur est animus in corpore, quemadmodum ego in domo? Eu. Sic. Fa. Atqui dum ego texo in officina, non coquo in culina. Eu. Neque enim tu es anima tantum, sed anima corpus circumferens: corpus autem non potelt fimul pluribus inesse locis: anima, quoniam est forma simplex, sic est in toto corpore, ut in fingulis corporis partibus fit tota, quamvis non idem agat per omnes partes, neceodem modo per quomodolibet affectas. Nam fapit ac meminit in cerebro, irascitur in corde, concupiscit in hepate, audit in auribus, cernit in oculis, offacit in naribus, gustat in palato & lingua; sentit in omnibus partibus corporis, quæ nervaceum aliquid habent adjunctum: neque enim sentit in pilis, nec fummis unguibus; ac ne pulmo quidem per se sentit, nec hepar, fortalle nec lien. Fa. Proinde in quibusdam partibus animat tantum ac vegetat. Eu. Ità videtur. Fa. Si in uno homine facit hac omnia eadem anima, consequitur, ut fatus in utero materno statim ut augescit, quod est vitæ signum, fimul & fentiat & intelligat; nisi forte unius hominis initio plures funt animæ, deinde, cæteris cedentibus, una peragit omnia, Ità ut primum homo fuerit planta, mox aniei

12

)-

m

2-

n-

i :

ut

0-

n

ò,

n.

i;

0-

at

ia

u.

nâ

in

er

10.

gi-

in

or-

us

in

m-

per

ro,

us,

in-

ım

nec

nec

us

no

œ.

ig-

nis

er-

ni•

al,

mal, postremo homo. Eu. Quod dicis, fortasse, non absurdum videatur Aristoteli. Nobis probabilius est, simul cum vità infundi rationalem animam, sed quæ, velut igniculus, immersa materiæ supra modum humidæ nondum queat exerere vires suas. Fa. Animus igitur illigatus est corpori, quod agit movétque? Eu. Non aliter quam testudo domui, quam circumfert. Fa. Eam movet quidem, sed sic ut simul moveatur; quemadmodum gubernator flectit navem quò vult, sed ipse interim cum navi movetur. Eu.Imò quemadmodum sciurus volvit caveam rotatilem, mobilis interim & ipse. Fa. Sic & afficit anima corpus, ac vicissim afficitur. Eu. Sane quod ad operationes attinet. Fa. Ergo quod ad naturam pertinet, par est anima morionis animæ Solomonis. Eu. Nihil absurdum. Fa. Itaque pares funt & angeli, quandoquidem carent materià, quæ parit, ut ais, inæqualitatem. Eu. Jam satis philosophiæ. Quin potius hac theologos torqueant; nos hoc agamus, quod copimus. Si tota mater esle vis, cura corpusculum infantuli tui, quò, posteaquam sese explicuit ex vaporibus mentis igniculus, bonis & commodis organis utatur. Quoties audis puerum tuum vagientem, crede illum hoc abs te flagitare. Cum vides in pectore duos istos veluti fonticulos turgidos, ac lacteo liquore vel fuapte sponte manantes, crede naturam admonere te tui officii. Aliqui, cum infans jam fari meditabitur, ac blanda balbutie te Mammam vocabit, qua fronte hoc audies ab eo, cui mammam negaris, & ad conductitiam mammam relegâris, perinde quasi capræ aut ovi subjecisses? Ubi jam erit fandi potens, quid si te pro matre vocet semimatrem? Virgam expedies, opinor. Atqui vix femimater est, quæ recusat alere quod peperit. Potior genituræ pars est nutricatio teneri puelli. Alitur enim non solum lacte, sed & fragrantia materni corporis : requirit eundem liquorem jam notum & familiarem, quem hausit in corpore, & unde coaluit. Atque ego quidem sum in hac sententia, ut existimem in pueris ex lactis natura & indolem vitiari, non aliter quam in frugibus & plantis terræ succus mutat ingenium ejus quod alit. An putas temere vulgo dici, lite malitiam cum lacte nutricis imbibit? Nec illud quidem opinor, quòd à Græcis dici folet, Ut nutrices; cum fignificant aliquem male pasci: paululum enim præmansi in os inserunt infantis, maximam partem deglutiunt ipfæ. Proinde ne peperit quidem, quæ quod enixa est mox abjicit. Isthuc enim abortire est, non parere. Et in tales fæminas mihi competere R 4

pi

bu

Po

ga

ine

cit

mi

co

pie

be

nu

ut

Ogy

V

1

t 20 20

Me

Nutricem adfciscere exponere.

Gracorum videtur etymologia, qui untup dici putant à μα τηρείν, hoc est, à non servando. Nam prorsus conducti- in tiam nutricem infantulo adhuc à matrice de la conductiinfantulo, eft tiam nutricem infantulo adhuc à matre tepenti adfcifcere, genus est expositionis. Fa. Accederem, ni delecta esset mulier, in qua nihil desideres. Eu. Ut nihil referat, quod D lac bibat mollis infantia, quam salivam cum præmanso cibo deglutiat; ut talis contigerit nutrix, qualem haud scio an ulla reperiatur; an putas ullam esse, quæ nutricationis omne tædium devorare posit, quemadmodum mater, for Q des, affessiones, vagitus, morbos, servandi nunquam satis diligentem curam? Si est quæ pariter amet ut mater, erit av que pariter curet. Quin & illud fiet, ut segniùs amet te at filius, nativà illà charitate velut in duas matres distractà; rù nec tu simili pietate duceris erga filium, ut jam grandior co minus libenter sit obtemperaturus jussis tuis; & tu frigi- pr diùs illius curam habitura, in cujus moribus fortasse vide-bis nutricem. Præcipuus autem discendi gradus est mu-tuus inter docentem ac discentem amor. Ergò si nihil de-cesserit illi nativæ pietatis fragrantiæ, faciliùs illi instilla-bis præcepta rectè vivendi. Neque enim hic parùm va-ma let mater, vel ob hoc, quod materiam tractet mollissimam. & in omnia sequacem. Fa. Ut video, non tam facilis est res peperisse, quam vulgus existimat. Eu. Si mihi parum habes fidei; en tibi Paulus aperte de muliere loquens: Salva, inquit, fiet per liberorum generationem. Fa. Salva eft igitur quæ peperit ? Eu. Nequaquam ; sed addit, Si liben permanserint in fide. Nondum absolvisti genitricis munus nisi primum tenerum corpusculum filii, mox animum aque mollem, rectà educatione finxeris. Fa. Atqui isthuc matribus in manu non est, ut filii perseverent in pietate Eu. Fortaffis; fed tantum habet momenti vigilans admonitio, ut Paulus existimer matribus imputandum, si liber degenerent à piis moribus. Denique, si præstiteris quod in te situm est, Deus opem suam conjunger cum tuâ diligentia. Fa. Mihi quidem, Eutrapele, tua persuasit oratio fi queas itidem persuadere parentibus & marito. Eu. Isthuc ad me recipio, modò tu me tuo juves fuffragio. Fa.Polliceor. Eu. Sed licetne videre paellum? Fa. Licet maximé. Heus, Syrifca, voca nutricem unà cum infante. Es Scitus admodum puer. Vulgò dicitur veniam deberi primum experienti. At tu prima ftatim experientia fummam artis expressisti. Fa. Non est sculptilis imago, ut at te sit opus. Eu. Verum, sed fusile sigillum est. Utcunque

nt à

ere,

fet

uod

(cio

onis

erit

et te

dior

igiidemu-

nus,

næ.

huc

ate.

mo-

beri

nod

lili

tio.

Ift.

Polma-

Es pri

um-

que 1.68

res habet, felicissimè cecidit : utinam pari felicitate cadant icti- imagines, quas intexit aulæis. Fa. At tu contra feliciùs pingis, quam gignis. Eu. Sic visum est natura cum omnibus paria facere. Quam folicita est natura ne quid pereat! Duos homines in uno repræsentavir; nasus & oculi patrem ci- referunt, frons ac mentum matrem exprimunt. An tu posses hoc tam charum pignus alienæ sidei concredere? Mihi bis crudeles videntur esse, quæ id facere sustinent. for. Quandoquidem non solum faciunt id infantis, quem ablefatis gant, periculo, verum etiam fuo; propterea quod in his lac aversione corruptum sepenumero periculosos morbos pariat. Itaque fit, ut dum unius formæ corporis confulunt, pa-Hâ; rùm consulant duorum corporum vitæ: dumque cavent ne contingat præproperum fenium, conjiciunt sese in mortem præproperam. Quod est inditum puero nomen? Fa. Cornelius. Eu. Hoc erat nomen avi paterni. Utinam virum integerrimum & moribus nobis referat. Fa. Dabitur opera, dequod quidem in nobis erit. Sed heus, Eutrapele, unum
quiddam obnixè te rogârim. Eu. Imò puta me tuum esse
wa mancipium; imperabis, & impetrabis quæ voles. Fa. Proam inde non prius te (a) manumittam, quàm hoc mihi benessi. Quiase
cium cæptum absolvas. Eu Quodnam? Fa. Ut præscribas dixerat
mihi primum, quibus rationibus queam infantis valetudini
consulere: deinde, cum erit firmior, quibus rudimentis ad
pietatem præparandus sit rudis animus? Eu. Id faciam lubens pro meâ quidem sapientiâ, sed proximo colloquio; nunc orator adeo maritum ac parentes. Fa. Præcor exorator ut fies.

ARGUMENTUM.

Ogygius, religionis causa, peregrinatus, redit domum superstitionibus plenus. Divum Jacobum Compostellanum Salutarat, quo illum voto uxor & socrus obligarant. Sancti tunc temporis frigidius coli caperunt. Qua de re Virgo Maria scribit epistolam plenam querelis, de neglecto divorum cultu. Mendacium de equite servato ope beate Virginis, dilatando angusti Simam portam qua erat lapfus. Lac Virginis B. D. Bernardus fingitur suxisse lac ex eadem B. Virginis mamma, qua puer Jesus. Novo gemma bufonites : genimarum varia natura. Thoma Becketti tumulus Cantuaria. Prodigiosam templorum magnificentiam, luxuriem, & divitias perstringit. Nautarum mores & scelera carpit. Absurditas osculandi sanctorum reliquias, calceos, Subligaria. Sancti assimulantur ovibus,

MENEDEMUS, OGYGIUS, Uid hoc novæ rei? Nonne Ogygium vicinum meum video, jam totos fex menles non visum cuiwam? interisse rumor erat. Ipsus est, nisi prorsus halluci-

(a)

tot

am

cul

cui

ria

Mi.

gi

no qui

cor

pi

no

ni

Be

ræ

die

Me

Me

ne

pie

rig

11

20

66 .

60

44

66

66

66

..

"

44

66

46

46

"

46

(a) Id cft imbricum cap. 35. charum. (6) E ftramine factis globules, quibus uenim ova cum prodeunt. cohærent.

& tu, Menedeme. Me. Quæ regio te nobis reddidit incolumem? nam triftis rumor hic sparferat, te navigafie Stygiam paludem. Og. Imò, gratia Superis, sic interim valui, ut vix unquam antehac melius. Me. Ità semper vanitatis coarguas ejulmodi rumores. Sed quid isthuc ornatus est? obfitus es conchis (a) imbricatis, stanneis ac plumbeis imafoecie varie- ginibus oppletus undique, (b) culmeis ornatus torquibus; Vide Plini-Compostellanum, &, hinc reversus, virginem Parathalassibrachium habet (c) ova serpentum. Og. Visi divum Jacobum um, lib. 2 am, apud Anglos percelebrem : quin potius hanc revisi; de mirà va- nam annos ante tres invileram. Me. Animi gratia, ut arbirietate con-tror. Oz. Imò religionis causà. Me. Istam, opinor, religionem docuerunt te Græcæ literæ. Og. Mater uxoris voto fefe obstringerat, ut si filia peperisset masculum vitalem, ego ()Significat divo Jacobo præsens præsenti salutem dicerem, & gratias agerem. Me. Salutafti divum tuo duntaxat & focrus nomine? Og. Imò totius familiæ verbis. Me. Equidem arbitror numerandas nihilo minus salutis futurum fuisse familiæ, etiamsi Jacopreces: fic bum infalutatum reliquisses. Sed obsecro, quid respondit agenti gratias? Og. Nihil, sed offerenti munus visus est arriserpentum, dere, & capite leviter annuere, simulq; porrexit hoc imbricatum putamen. Me. Cur ista potius donat, quam alia? Oz. Quoniam his abundat, fuggerente vicino mari. Me. O benignum Divum, qui & obstetricatur parturientibus, & operam dat hospitibus! Verum quodnam isthuc novum vovendi genus, ut otiofus aliis laborem imponat aliquis? Si tu te voto aftringeres, ut, si quod ageres feliciter cederet, ego jejunarem bis in hebdomade, an credis me facturum quod vovisses? Og. Non credo, etiamsi tu ipse tuo nomine vovisses. Nam tibi Divis (d) os oblinere ludus est. crus est, mos gerendus erat. Nôsti mulierum affectus, & mea quoque referebat. Me. Si non præstitisses votum, quid erat periculi? Og. Non poterat me Divus vocare in jus, fateor; sed poterat in posterum esse surdus ad vota mea, aut tacitus aliquid calamitatis immittere in meam familiam. Nôsti principum mores. Me. Die mihi, quid valet agitque vir optimus Jacobus ? Og. Multo frigidius solito. Me. Quid est in causa? senium? Og. Nugator! scis Divos non senescere. Verum hæc nova persuasio, quæ latè per orbem divagatur, facit ut infrequentins falutetur folito: &, fi qui veniunt, falutant tantum, nihil, aut quam minimum, donant; di-Stitantes eam pecuniam rectius collocari in egenos. Me. (a) Im-

(a) Pro fal-Vide lere. Chiliades.

lve

lu-

gi-

ut

ar-

b-

na-

is;

ım

Mi-

i;

bi-

0-

fe-

go

as

ni-

or o-

lit

i-

i-

3

O

8

o-

t,

m

le)-

& !

d

l-

1.

e

d

.

.

(a) Impia persuasio! Og. Itaque tantus apostolus, qui solet(a) Ironia totus gemmis & auro fulgere, nunc stat ligneus, vix sebace-est, cum sit am habens candelam. Me. Si verum est quod audio, peri-pia. culum est, ne reliquis Divis idem veniat ufu. Og. Imò circumfertur epistola, quam hac de re scripsit ipsa Virgo Maria. Me. Quæ Maria? Og. Quæ cognomen habet à lapide. Mi. Apud Rauracos, ni fallor? Og. Ea est. Me. Lapideam gitur Divam mihi narras. Sed cui scripsit? Og. Nomen ipsa ndicat epistola. Me. Per quem missa est? Og. Haud dubiè quin per angelum, qui posuerat scriptum in suggesto, unde (b) Id eft. concionatur is ad quem scripta est. Et, ne quid fraudis su-ab ipla spiceris, videbis epistolam (b) auroppapor. Me. Itane ag-scriptum, noscis manum angeli, qui est Virgini ab epistolis? Oz. Quid quemadmoni? Me. Quo tandem argumento? Og. Legi epitaphium dicuntur. Bedæ, quod ab angelo insculptum est : elementorum figu- Avil620002 ræ per omnia congruunt. Legi & syngraphum (c) D. Ægi-ab iplo Deo dio missam: congruunt. An non hæc satis agunt rem ? reddita voce. Me. Fasne est inspicere? Og. Fas, si dejeres te taciturum canas ero. Me. O! lapidi dixeris. Og Jam funt & (d) lapides hoc nomi- (c) Nota est ne infames, quòd nihil celent. Me. Muto igitur dicito, fi la-fabula de pidi parim fidis. Og Hac lege recitabo: tu fac utramq; ar- CaroloMagrigas aurem. Me. Arrexi. Og." Maria mater Jefu Glaucoplu-no, qui cum to S.D. Quod Lutherum secutus strenue suades superva veniam adcaneum esle invocari Divos, à me quidem isto nomine bo-missorum, S. nam magnanique inisti gratiam, scito. Nam antehac tan- Ægidius imtum non enecabar improbis mortalium opplorationibus. petravitfyn-Ab una postulabantur omnia, quasi filius meus semper in- angelo, confans effet, quia talis fingitur, pingiturque in finu meo, ut timentem ex nutu matris adhuc pendeat, neque quicquam ausit ne- hunc versigare petenti, videlicet metuens, ne,si quid neget roganti, dii merito ego vicissim ipsi negem mammam sitienti. Et nonnun- Caroli peccaquam ea petunt à virgine, que verecundus juvenis vix ta remitte. auderet petere à lena, quæque me pudet literis committe. (4) Sentit re. Interim negotiator lucri causa navigaturus in Hi-de Lydio laspaniam committit mihi pudicitiam sue concubine. Et dicitur Invirgo Deo facra, abjecto velo fugam adornans, deponit dex: is apud me famam integritatis fuæ, quam ipla tendit profti-prodit autuere. Occlamat mihi miles impius, & ad lanienam con-ratum aut ductus, Beata Virgo, da prædam opimam. Occlamat ale-imitatiator, Fave, Diva, pars lucri tibi decidetur. Et, si parum tium. "faveat alea, me convitiis lacerant, maléque precantur, quia Lege apud
"non adfuerim Colorie Occlement annu completi propinities de la colorie non adfuerim sceleri. Occlamat, quæ quæstui turpi semet de Fatto in "exponit, Da proventum uberem. Si quid negem, illicolapidem ver-" recla-fo.

na:

GI

de nif

om

Dg.

lu

um

no

ren

fel

vir

aug

ali

five

mo

def

ped

est

lâ,

que

hat

& S

mil

fre

tin

nac

bio

lus

In

hug

dix

om

der

rin

am

tus

nar

Stulta & idololatrica fupplicatio ad B, V.

reclamant, Ergò ne sis mater misericordia. Aliorum vota non tam impia funt, quam inepta. Clamat innupta, Maria, Da mihi formosum ac divitem sponsum. Clamat nupra, Da mihi bellos catulos. Clamat gravida, Da mihi facilem partum. Clamat anus, Da diuvvivere fine tuffi sitique. Clamat senex delirus, Da repubescere. Clamat philosophus, Da nodos insolubiles nectere. Clamat facerdos, Da sacerdotium opimum. Clamat episcopus, Serva " meam ecclesiam. Clamat nauta, Da prosperos cursus. Clamat præfectus, Oftende mihi filium tuum antequam moriar. Clamat aulicus, Da vere confiteri in mortis articulo. Clamat rusticus, Da tempestivam pluviam. Clamat rustica, Serva gregem, & armentum incolume. Si quid renuo, illico fum crudelis. Si relego ad filium, audio, Vult ille quicquid tu vis. Itane ego, fola, & mulier & virgo, dabo operam navigantibus, belligerantibus, negotiantibus, ludentibus alea, nubentibus, parturientibus, fatrapis, regibus, & agricolis? Atqui quod dixi minimum est, præ his quæ patior. Sed his negotiis nunc multo minus gravor: quo quidem nomine tibi gratias agerem maximas. nisi commodum hoc incommodum majus secum trahe. ret; plus est otii, sed minus est honorum, minus est opum. Ante salutabar regina cœlorum, domina mundi; nunc vix à paucis audio, Ave Maria. Ante vestiebar gemmis & auro, abundabam mutatoriis, deferebantur aurea gemmeaque donaria: nunc vix tegor dimidiato palliolo, eoque corroso à muribus. Poventûs autem annui vix tantum est, ut alam miserum (a) ædituum, qui accendat lucernulam aut candelam sebaceam. Atque hæc tamen poterant ferri, ni majora etiam moliri dicereris. Huc tendis, ut aiunt, ut quicquid usquam est divorum exigas ex ædibus facris. Etiam atque etiam vide quid agas. Non deest aliis divis, quo suam ulciscantur injuriam. Ejectus è templo Petrus potest tibi vicissim occludere regni cœlestis offium. Paulus habet gladium; Bartholomæus cultro armatus est; Guilielmus sub pallio monachi totus armatus est non fine gravi lancea, Quid autem agas cum Georgio, & equite (b) cataphracto, hasta simul & gla-" dio formidabili? Nec inermis est Antonius; habet (c) facrum ignem. Sunt item & cateris sua vel arma, vel mala, quæ, quibus volunt. immittunt. Me vero, quantumvis iner-" tem, non tamen ejicies, nisi simul ejecto silio, quem ulnis " teneo. Ab hoc non me patiar divelli; aut hunc una mecum " extru-

(4) Quem " veteres, ut indicat Var-" ro, Æditimum voca-16 Cu- " ftos erat tuendæ facræ" ædis. (6) Id eft, gravi armaturi muni-(c) Hoc enim nomine Sanctum illum amabilem reddi-" dere formi- " dabilem: quemadmonem Bapti-" ftam, præter ... alios, morbo (comitiali: Hubertum hydrophobo , item alios aliis malis. Et hæc vertimus in quæftum noftrum, cujus ftudiofiores fumus , quam fervandarum

animarum

VO.

pta,

mat

nihi

tuffi

mat

cer-

rva

fus.

am

rti-

mat

re-ult

go,

us,

re-

oræ

ra-

as.

ne.

m.

inc

33

m-

-05

n-

u-

te-

is,

li-

est

è

e-

ıl-

Irm

a-

8-

a,

1-

19

m

10

extrudes, aut utrumque relinques, nisi mavis habere templum sine Christo. Hæc te scire volui: tu cogita quid mihi respondendum censeas. Nam mihi plane res cordi est. Ex æde nostrå lapidea, Cal. Aug. Anno Filii mei passi 1524. Virgo lapidea mea manu subscripsi." Me.Minax profecto ac formidabilis epistola. Cavebit, opinor, Glaucoplutus. Og. Si sapit. Me. Quamobrem non eadem de re scripsit huic optimus ille Jacobus? Og. Nescio, nisi quòd longiùs abest, & his temporibus intercipiuntur omnes epistola. Me. Sed quis Deus te redegit in Angliam? og. Ventus illuc invitabat mirè secundus, atque id propemolum eram pollicitus divæ Parathalassiæ, me post biennium ipsam revisurum. Me. Quid petiturus ab illa? Og. Nihil novi, nifi illa vulgaria, familiam incolumem, rem uberiorem, longævam lætámque vitam in hoc feculo, & perennem felicitatem in futuro. Me. Non poterat eadem præstare virgo mater apud nos? Habet Antverpiæ templum longe augustius, quam in Parathalasso. Og. Haud nego posse; verum aliis in locis alia largitur: five fic visum est animo illius; live, ut est benigna, semet in hoc nostris affectibus accommodat. Me. De Jacobo frequenter audivi : fed, obsecro te, describe mihi regnum istius Parathalassia. Og. Equidem expediam quam potero paucissimis. Celeberrimum nomen est per universam Angliam, nec temere repersas in ea infulà, qui speret res suas fore salvas, quin illam quotannis aliquo munusculo pro facultatum modulo salutarit. Me. Ubi habet? Og. Ad extremum Anglia finem, inter Occidentem & Septentrionem, haud procul à mari, passuum fere tribus millibus, vicus est vix alia re victitans, quam commeantium frequentia. Collegium est canonicorum, sed quibus à Latinis Regulæ cognomen additur; medium genus inter monachos & canonicos, quos feculares appellant. Me. Amphibios mihi narras; quod genus est fiber. Og. Imo & crocodilus. Sed, omissis cavillis, tribus verbis expediam quod vis, In odiosis canonici sunt, in favorabilibus monachi. Me. Adhuc quidem mihi ænigma refers. Og. Quin addam (d) apo- firatio, que dixin mathematicam. Si Romanus pontifex fulmine feriat proprie fit omnes monarchos, tum canonici fuerint, non monachi: fin i- mathematidem permittat omnibus monachis uxorem ducere, tum fue- cis per literint monachi Me.O novos favores! utinam abducant & me-ras depictas, am. Og. Sed ut ad rem. Collegium hoc vix alios habet proventus, quam ex liberalitate Virginis. Nam majora quidem donaria servantur : caterum si quid est nummorum, aut le-VIOTIS

di

ni

Vi

ris

fid cil lai

eq

tu

no

tir

no

ru

10

ra

er

ta

ca

E

pl

OI

ni

fi

A

gi V

di fi

ta te

CI

CD

vioris pretii, cedit in alimoniam gregis & præfecti, que on illi Priorem vocant. Me. Probæ vitæ? Og. Non illaudat ter pietate ditiores, quam annuo censu. Templum est nitidu sed & elegans; verum in eo non habitat virgo, fed illud hor oli ris gratia cessit filio. Illa suum habet templum ; ut dexi ut, fit filio. Me. Dextra ? Quo igitur spectat filius ? Og. Be ga mones. Cum occidentem spectat, dextram habet matren no ubi se vertit ad solis exortum, sinistra est. Nec hic tam co habitat, nondum enim ædificium est absolutum, & locus undique perflabilis, patentibus offiis, patentibus fenestr & in propinquo est oceanus ventorum pater. Me. Durum Jui ubi igitur habitat illa? Og. In eo templo, quod inabsolutu dixi; est sacellum angustum ligneo tabulatu constructum, le utrumque latus per angustum ostiolum admittens salutat bit res. Lumen est exiguum, nec fere nisi ex cereis; fragi odor naribus gratissimus. Me. Hæc omnia congruunt relig oni. Og. Imò, si introspicias, Menedeme, dicas Divorum el sedem, adeò gemmis, auro, argentó que nitent omnia. Me. A cendis animum, ut eò me conferam. Og. Haud ponitue itineris Me. Nihil est illic olei facri? Og. Inepte! Oleu istud non resudat, nisi & sepulchris Divorum, velut Andr & Catharinæ. Maria fepulta non est. Me. Erravi, fateo Sed absolve fabulam. Og. Quo latius se spargat religio; lia aliis locis oftenduntur. Me. Et fortassis ut uberior largitio, juxta illud, Fit cito per multas præda petita mam Og. Et nusquam non præsto sunt mystagogi. Me. Ex can nicis? Og. Nequaquam; illi non adhibentur,nè per occasi nem religionis alienentur à religione, ac, dum observa virginem, parum ipfi confulant fuæ virginitati. Tantum intimo sacello, quod dixi conclave divæ virginis, adstat alt ri canonicus quidam. Me. In quem ufum? Og. Ut recipi fervétque quod datur. Me. An dant qui nolint ? Og. Min mè, sed nonnullos pius quidam pudor huc adigit, ut de adstante quopiam, non daturi si testis abesset; aut largi dant aliquanto, quam erant daturi. Me. Affectum humanu dicis, & mihi non inexpertum. Og. Imò verò funt quida adeò dediti sanctissimæ virgini, ut, dum simulant sese mi nus imponere altari, mirà dexteritate suffurentur, quod liud posuerat. Me. Fac nullum adstare, an non in tales illig fulminaret virgo? Og. Qui magis id faceret virgo, qua ipfe pater æthereus, quem non verentur nudare fuis orm mentis, vel perfosso templi pariete? Me. Non satis mil constat, utrum magis debeam admirari, illorumne impiat

que confidentiam, an Dei lenitatem. Og. Ad latus itaque sep-udat tentrionale porta quædam est, non templi, nè quid erres; tidu sed septi, quo tota clauditur area templo adjacens. Ea ostihon olum habet perpusillum, quale videmus in valvis nobilium, dext ut, qui velit ingredi, primum tibiam periculo exponere co-Be gatur, deinde caput etiam submittat. Me. Profecto tutum tren non fuerit ad hostem ingredi per tale ostiolum. Og. Rectè tam conjectas. Narrabat mystagogus olim virum equestris orconjectas. Narrabat mystagogus olim virum equestris orcus dinis, equo insidentem, per hoc ostium elapsum è manibus
nimici, qui jam fugienti imminebat. Ibi miser desperans
iui, subità cogitatione salutem suam commendavit divæ
lutu Virgini, quæ erat in proximo. Nam ad hujus aram fugere
lecreverat, si valva patuisset. Et ecce rem inauditam. Subitò totus eques erat intra septa templi, altero frustra soriss insaniente. Me. Et faciebat tam admirandæ narrationis
selig sidem? Og. Maximè. Me. Id quidem non admodum facile apud te hominem philosophum. Og. Ostendebat in ostio
laminam cupream, clavis assixam, quæ habebat imaginem
equitis servati, eóque cultu quo tum Anglica gens utebatur, quem & in vetustioribus picturis videmus: quæ si
non mentiuntur, frigebant id ætatis tonsores, & qui pannos
ates tingunt ac texunt. Me. Quì sic? Og. Quia barbatus erat ated tingunt ac texunt. Me. Qui fic? Og. Quia barbatus erat non aliter quam capræ, & universa vestis nullum habebat rugam, adeóque non erat major corpore, ut strictu corpus ipium redderet angustius. Erat & altera lamina, cellæ figuram ac magnitudinem referens. Me. Jam dubitare fas non erat. Og. Subter offiolum erat cratis ferrea, quæ peditem tantum transmitteret. Non conveniebat, ut equus post eum calcaret locum, quem prior eques Virgini consecrasset. Me. Et merito. Og. Hinc ad orientem est facellum prodigiis plenum : eò me confero. Excipit alius mystagogus. Illic oravimus paulisper. Mox exhibetur nobis articulus humani digiti, è tribus maximi: exosculor: deinde rogo cujus fint reliquiæ. Ait, Sancti Petri. Num apostoli ? inquam. Aiebat. Deinde contemplans magnitudinem articuli, qui gigantis videri potuerit : Oportuit, inquam, Petrum fuisse virum prægrandi corpore. Ad hanc vocem è comitibus quidam in cachinnum solutus est; id certè moleste tuli. Nam. si is siluisset, ædituus nos nihil celasset reliquorum. Eum tamen utcunque placavimus, datis aliquot drachmis. Ante ædiculum erat tectum, quod aiebat hyberno tempore, cum nix obtexisset omnia, eo subito fuisse delatum è longinquo. Sub eo tecto putei duo ad summum pleni; sontis

ro;

ior

nana

can cafi

rvar umi

t alti

cipi Min

t der

argit

anu

idat e mi

uodi

illio

qual orn

mil

piar CO

venam aiunt esse sacram divæ Virgini: liquor est mire frigidus, efficax medicando capitis stomachíque doloribus. Me. Si frigida medetur doloribus capitis & stomachi, posthac & oleum extinguet incendium. Og. Miraculum audis, ô bone: alioqui quid esset miraculi, si frigida sedaret sitim? Me. Et ista sane est una pars fabulæ. Og. Affirmabant eum fontem derepente profiliisse è terrà, justu sanctissima Virgi-Ego, cuncta diligenter circumspiciens, rogabam quot essent anni, quod ea domuncula fuisset eò deportata. Dixit aliquot secula. Alioqui parietes, inquam, non præ se ferunt aliquid vetustatis. Non repugnabat. Nè columnæ quidem hæ ligneæ. Non negabat nuper esse positas,& res ipsa loquebatur. Deinde hæc,inquam,tecti culmea arundineaq; materia videtur esse recentior. Assentiebatur. Ac ne trabes quidem hæ,inquam,transversæ,necipsa tigna,quæ culmos sustinent, videntur ante multos annos posita. Annuebat. Atqui cùm jam nulla casæ pars superesset, Unde igitur constat, inquam, hanc esse casulam illam è longinquo delatam? Me.Obfecro quomodo fese ab hoc nodo expediebat ædituus? Og. Scilicet incunctanter ille oftendit nobis perverustam ursi pellem tignis affixam, ac propemodum irrifit nostrum tarditatem, qui ad tam manifestum argumentum non haberemus oculos. Itaque persuasi, & tarditatis culpam deprecati, vertimus nos ad cœleste lac beatæ Virginis. Me. O matrem filii fimillimam! ille nobis tantum sanguinis sui reliquit in terris; hac tantum lactis, quantum vix credibile est esse posse uni mulieri uniparæ, etiamfi nihil bibiffet infans. Og. Idem caufantur de cruce Domini, quæ privatim ac publice tot locis oftenditur, ut, si fragmenta conferantur in unum, navis onerariæ justum onus videri possit; & tamen totam crucem fuam bajulavit Dominus. Me. An non tibi quoque mirum videtur? Og. Novum fortasse dici possit, mirum nequaquam, cum Dominus, qui hæc auget pro suo arbitrio, sit omnipotens. Me. Piè tu quidem interpretaris, at ego vereor nè multa talia fingantur ad quæstum. Og. Non arbitror Deum passurum, si quis ipsum ad istum irridea: modum, Me. Imò, cum à facrilegis spoliatur & Mater, & Filius, & Pater, & Spiritus, ne tantulum quidem sese commoveat interdum, ut vel nutu vel crepitu deterreant scelestos. Tanta est numinis lenitas. Oz. Sic est: sed audi reliqua. Id lac servatur in altari summo, in cujus medio Christus, ad dextramMater, honoris gratia. Lac enim Matrem repræsentat. Me. Conspicuum est igitur? Og. Videlicet inclusum crystal-10.

61

"

66

"

V

V

cl

fe

in

le

ite

lit

tu

ni

ci

Vi

im

mi

pr

ut,

1101

tus

lut

qui

Et (

chn

No:

1

15.

f-

ô

13

m

gi-

301

a-

2-

em.

e-su

te-

ui-

fli-

qui

in-Db.

Sci-

pel-

ita-

mus

ver-

filii

ter-

offe

dem tot

avis

cem

mi-

rum

trio,

ego

itror

lum, lius,

veat

Tan-

d lac

dex-

entat.

vftal-10.

lo. Me. Liquidum igitur ? Og. Quid liquidum mihi narras. cum infusum sit ante annos mille quingentos? Concretum est; dicas cretam tritam, alboque ovi temperatam. Me. Quin igitur nudum oftentant? Og. Nè contaminetur virorum osculis lac virgineum. Me. Probe dicis. Nam funt, opinor, qui os admoveant nec purum, nec virgineum. Og. Ubi nos vidit mystagogus, accurrit, lineam vestem induit, sacram stolam addidit cervici, procubuit religiose, & adoravit; mox nobis lac sacrosanctum osculandum porrexit. Hie in extremo altaris gradu religiose procubuimus & ipfi; Christoque primum falutato, Virginem oratiuncula tali, quam in hoc ipsum pararam, appellavimus : "Virgo parens, quæ tuis " virgineis uberibus lactare meruisti cœli terræq; Dominam, " Filium tuum Jesum, optamus, ut illius sanguine purificati " proficiamus & nos ad felicem illam infantiam columbina " fimplicitatis, quæ nescia malitiæ, fraudis, ac doli, lac evan-" gelicæ doctrinæ concupiscit assiduè, donec proficiat in vi-" rum perfectum, in mensuram plenitudinis Christi, cujus " felici consortio frueris in æternum; cum Patre, & Spiritu " Sancto. Amen. " Me. Pia sanè deprecatio. Quid illa? Og. Visus est uterq; annuere, nisi me fallebant oculi. Nam subsilire videbatur facrum lac, & candidior aliquantò affulgebat eucharistia. Interim mystagogus ad nos accessit, tacitus quidem, fed tabellam porrigens, qualem apud Germanos offerunt, qui in pontibus (a) telos exigunt. Me. Equidem sæpenumero ma-(a) Tixole precatus sum illis petacibus tabellis, cum per Germaniam id est, tribaz iter facerem. Og. Dedimus drachmas aliquot, quas ille obtu-tum, five lit Virgini. Mox per interpretem ejus linguæ pulchre peritum, & juvenem blandæ cujusdam eloquentiæ (nomen erat, ni fallor, Robertus Aldrisius) percontatus sum quam potui civilissime, quibus argumentis cognitum haberet hoc este lac Virginis. Id ego sane pio studio scire cupiebam, quo possem impiis quibusdam, hæc omnia ridere solitis, os obturare. Primùm (b) mystagogus obductà fronte obticuit : justi ut inter-(b) Qui opres instaret, sed blandiùs etiam. Ille verò blandissime, adeòstendit arcaut, si matrem ipsam nuper puerperam talibus appellasset, na, qui & non fuerit ægrè latura. At mystagogus, tanquam affla-ta dicitus. tus numine quopiam, nos intuens oculis stupentibus, ac velut horrore vocem blasphemam execrantibus, Quid opus, inquit, ista percontari, cum habeatis tabulam authenticam? Et omnino videbatur nos ut hæreticos ejecturus, nisi drachmæ delinissent hominis ferociam. Me. Quid vos interim? Og. Nos? Quid cenfes? non alifer quam fuste icti, aut fulmine

talli, nosmet illinc subduximus, suppliciter audacia veniam comprecati. Sic enim convenit in rebus facris. Indè

proficifcimur ad ædiculam, hospitium divæ virginis. Huc euntibus aperit sese quidam hierophanta, ex illis minoribus, nósque veluti noscitans intuetur; aliquantulum progresfis occurritalius, itidem contemplans nos; post etiam tertius. Me. Fortasse cupiebant te pingere. Og. At ego longè diverfum suspicabar. Me. Quid isthuc? Og. Sacrilegum quempiam suppilasse nonnihil ex mundo facræVirginis,& in me suspicionem intentam esse. Itaque sacellum ingressus, tali precatiuncula faluto Matrem Virginem; "O fola fæminarum " omniumMater & Virgo, mater felicissima, virgo purissima, " nunc te puram impuri visimus, salutamus, donariolis no-" ftris utcung; colimus; utinam donet nobis Filius tuus,ut, " fanctissimos tuos mores imitantes, mereamur & nos, per " SpiritûsSan&ti gratiam, spiritualiterDominum Jesum inti-" mis animi visceribus concipere, semélque conceptum nun-" quam amittere. Amen." Simulque exosculatus aram, depofui drachmas aliquot, & abii. Me. Quid hic Virgo? Nullone nutu dedit fignum auditæ precatiunculæ? Og. Lumen, ut dixi erat ambiguum, & illa stabat in tenebris ad dextrum latu altaris. Postremò, me sic dejecerat oratio prioris mystagogi ut non auderem oculos attollere. Me. Istius ergò profectionis non erat admodum lætus exitus. Og. Imò multò lætissimus (a) Ex Iliad. Me. Reddidifti animum; nam mihi quoque (a) cor in genus deciderat, ut tuus loquitur Homerus. Og. A prandio repetimus templum. Me. Audebas, suspectus sacrilegii? Og. Fortaffis; sed ipse mihi suspectus non eram. Nescit pavorem mens fibi bene conscia. Trahebat me tabulæ visendæ cupiditas,ad quam mystagogus nos relegârat. Eam diu quæsitam tanden invenimus, verum in alto defixam, ut non à quibuslibet oculis legi posset. Mihi tales sunt oculi, ut nec Lynceus dici polsim, nec omnino lusciosus. Itaque legentem Aldrisium oculis obiter assectatus sum, nec illi satis fidens in re tanta. Me. Excusta est omnis dubitatio? Og. Puduit me mei, qui subdubi tallem, adeò res tota illic ponebatur ob oculos, nomen, locus res ut erat ordine gesta; breviter, nihil omissum. Dictus el Guilielmus Lutetiæ natus, vir pius cum alias, tum præcipue religiolus in conquirendis toto orbe divorum reliquiis. Is peragratis regionibus plurimis, monasteriis ac templis un dique lutratis, tandem pervenit Constantinopolim. Nam hujus Guilielmi frater illic agebat episcopum. Is jam ad ornantem reditum admonuit esse virginem quandam De dics

co

d

0

ib

u

u

er

0

1e.

er

u

oli

tu

ile

nil

ón

es

ri

t

O. Tapen-GAY, TX GIV Si mapa nooi xanatti Dunos. Id eft, Expaverunt ; omnibus autem in pedes decidit anini-

dè

luc

ri-

ref-

rti-

er-

pi-

fu-

pre-

um

ma,

no-

s,ut,

, per

inti-

nun-

epo-

lone

dixi,

latus

gogi

ionis

mus.

enua

repe-

.For mens

as,ad

ndem

t ocui pol-

oculis

Me.Ex-

dubi locus

tus ef

ecipue

dicatam, quæ lac haberet Virginis Matris: abunde felicem futurum, si vel precariò, vel pretio, vel arte portionem aliquam posset nancisci. Nam cæteras reliquias omnes, quas hactenus collegerat, nihil esse ad tam facrum lac. Ibi Guilielmus non conquievit, donec exorat dimidium ejus lactis. Eo thesauro plusquam Cræsus sibi videbatur. Me.Quidni? & quidem præter spem. Og. Recta domum properat; in itinere morbus occupat. Me. Ut nihil est in rebus humanis nec diu nec undiquaque felix ! Oz. Ubi videt periculum, accerfit clam Gallum, fidiffimum ejus peregrinationis comitem,& religiose stipulatur silentium: committit illi lac,ea lege,ut, i incolumis domum redeat, deponat eum thesaurum in ara livæ Virginis, quæ colitur Lutetiæ, in augusto templo, utrinque Sequanam præterlabentem intuens: & amnis ipse videtur honoris gratia decedere numini Virginis. Ut rem n pauca conferam, sepultus est Guilielmus : alter properat, & hunc morbus corripit. Is, desperans sui, tradit Anglo comiti lac, sed multis obtestationibus adstricto, ut faceret muod fuerat ipse facturus. Moritur hic, recipit ille, & in iram deponit lac, Canonicis ejus loci præsentibus, qui tum emporis adhuc dicebantur Regulares, quales adhuc funt abud divam Genovefam. Ab his impetravit lactis dimidium. d delatum in Angliam, tandem in Parathalassum detulit, huc ocante mentem illius afflatu spiritus. Me. Pulchrè certè ibi constat hæc narratio. Og. Imò, nè qua residere posset ubitatio, ascripta erant nomina episcoporum à suffragiis, ui lac illud invisentibus non absque munusculo, tantum im- (4) Id est, ex ertierunt relaxationis, quantum (a) ex suo dimenso largiri modo præoffunt. Me. Quantum id est? Og. Dierum quadraginta, scripto. Rode. Etiam (b) apud inferos dies? Og Certe tempus est. manusenim 4. Ubi totum hoc dimensum semel fuerint elargiti, non su- dolio proerest quod largiantur? Og. Minimé. Subscatet enim subinde mit : episcouod dent, ac plane divertum quiddam accidit hic atque in pis certus olio (c) Danaidum. Illud enim cum continenter imple- modus prætur, semper tamen inane est: hinc si semper haurias, ni- (1) Nam ad ilo tamen minus est in dolio. Me. Si centum hominum Purgatoripillibus largiantur quadraginta, singuli tantundem habent? um punc g. Tantundem. Me. Et si qui ante prandium acceperunt prorogant iis. Is, uadraginta, rursus sub cœnam poscerent quadraginta, præ-nes, ubi lis unone effet quod daretur? Og. Imò si hora eadem de-nullus est Nam es. Me. Utinam mihi tale scriniolum esser domi, non op- dies, & tarim nisi tres drachmas, modo sic scateant. Og. Quin optas men dies m adn Deo totus fias aureus, tantundem accepturus ex voto. Verum (c) Vide dics

ad fabulam redeo. Addebatur & illud pii cujusdam candoris argumentum: lac Virginis, quod aliis compluribus in locis oftendebatur, fatis quidem effe venerandum : hoc tamen cæteris esse venerabilius, quòd illa abraderentur à saxis, hoc ex ipsis Virginis uberibus effluxisset. Me. Unde id constabat? Og. Oh! narrarat hoc Virgo Constantinopolitana, que lac dederat. Me. Et illi fortaffe communicarat divus Bernardus. Og. Sie arbitror. Me. Cui natu grandi contigit gustare lac ex eadem mamma, quam suxit puer Jesus. Unde miror, illum mellifluum dici potius, quam lastifluum. Sed qu'i lac Virginis dicitur, quod non fluxit ex uberibus? Oz. Fluxit & illud, sed saxo cui forte lactans inside. bat exemptum concrevit; deinde volente Deo sic multiplicatum est. Me Recté. Perge. Og. His itaque peractis, dum paramus abitum, obambulantes interim, & si quid offerretur spectatu dignum circumspectantes, rursum adsunt mystagogi,

(a) Id est, o-(a) limis intuentur, digito subnotant, accurrunt, abeunt, reculis obliquirunt, nutant, videbantur compellaturi, si fuisset audacia clausis; quo satis. Me. Nihil ibi metuebas? Og. Imò faciem illis obverti, se modo se as arridens & intuens, quasi ad compellandum invitarem. Tanpsci leones dem unus aggressus rogat quod mini nomen esset. Edo. Num indignantur is essem, qui ante biennium affixisset votivam tabellam lite

ris Hebraicis? Fatebar me esse. Me. Scribis Hebraice? 04 Minime, fed isti quicquid non intelligunt, Hebraicum vo cant. Mox accersitus, ur conjicio, venit illius collegii me Tos Usegos. Me. Quod isthuc dignitatis nomen est? Not habent abbatem? Og. Non. Me. Cur ità? Og. Quia nesci unt Hebraice. Me. Non episcopum? Og. Nequaquam, Ma Quamobrem? Og. Quia Virgo pauperior etiamnum est, quan ut emat pedum, ac mitram nimio venalem. Me. Non falter præpositum? Og. Ne id quidem Me. Quid obstat? Og. Qui præpolitus dignitatis est nomen, non sanctimoniæ. Et ide canonicorum collegia nomen abbatis rejiciunt, præposi libenter amplectuntur. Me. Atqui mearov usepor ante ha audivi nunquam. Oz. Næ tu magnopere rudis es gramma tices. Me. Trees aporov novi in tropis. Og. Tenes. Hic qu priori proximus est, prior est posterior. Me. Subpriores dicis. Og. Is me falutavit fatis humaniter. Narrat quanto pere sudatum sit à multis, ut versus eos legerent : quot fo Ara exterfa perfpicilla. Quoties advenisset aliquis vetuli theologiæ aut juris doctor, adductus est ad tabellam: lius dicebat esse literas Arabicas, alius fictitias: tandam pertus est qui legeret titulum. Is descriptus erat ver

C

ta

li p

d

at

ni po

m

ar ill

de

eò

PC

laj ve

fir

m

do-10-

nen xis,

id

oli-

arat

andi r Je-

acti-

ube-

side. lica-

pa-

retur

gogi,

nt,re-

dacia rti, fic

Tan-

Nun

a lite

3 00

m vo Non

nefci

m. Me

,quàn

falten

z. Qui Et ide

æ polit

ite ha

amma

Tic 98

rioren quante

iot fru

retuli

am :

dam

verb

ac literis Romanis, sed majusculis. Graci versus erant descripti Græcis majusculis, quæ prima specie videntur referre majulculas Latinas. Rogatus, descripsi lententiam carminum Latine, verbum verbo reddens. Hujus opellæ cum præmiolum oblatum constanter recusarem, affirmans nihil effe tam arduum, quod in Virginis sanctissimæ gratiam non essem cupidissime facturus, etiam si literas juberet illinc perferre Hierofolymam. Me. Quid opus te grammatophoro, cum illi tot angeli adfint à manibus atque à pedibus? Og. Ille protulit è crumena ligni fragmentum desectum è trabe, in qua Virgo mater vifa est consistere. Odor mirus protinus arguebat esse rem oppidò sacram. Ego vero tam insigne munus pronus & nudato capite summa cum veneratione térque quatérque exosculatus, reposui in crumenam. Me. Licetne videre? Og. Per me quidem licebit. Cæterum it jejunus non es, aut si nocte proxima fuit tibi res cum uxore, non suaierim ut videas. Me. Ostende : nihil periculi. Oz. En tibi. Me. O te beatum isto munere! Og. Ego, ne sis insciens, non permutarim hoc tantillum fragmentulum cum universo auro (a) Tagi: includam auro, sed sicut per (a) Tagus crystallum pelluceat. Tum Hysteroprotus, ubi me vidit tam inter suvios religiosè gestientem eo munusculo, judicans non indignum commemocui majora quoq; committerentur, rogat num quando vidif-tatur. fem secreta virginis? Ea vox me nonnihil commovit; non tamen aufus fum percontari, quæ diceret secreta Virginis; liquidem in rebus tam facris etiam linguæ laptus non vacat periculo. Nego me vidisse, sed videndi cupidissimum esse dico. Inducor jam velut afflatus numine. Accenditur una atque altera tæda cerata; ostenditur imaguncula, nec magnitudine, nec materia, nec opere præcellens, sed virtute pollens. Me. Moles non multum habet momenti ad edenda miracula. Vidi Christophorum Lutetiæ, non (b) hamaxiæ- (b) Hamaum, aut (c)Colossæum, sed monti justo parem; nullis tamen xiæaGræcis illic miraculis nobilem, quod quidem audierim. Og. Ad pe. dicuntur des Virginis est gemma, cui nondum apud Latinos aut Græ-quali quæ cos nomen inditum: Galli à (d) bufone dederunt nomen, plaustri jued quod bufonis effigiem sic exprimat, ut nulla ars idem fium onus possit efficere. Quodque majus est miraculum, pusillus est sint. lapillus; non prominer bufonis imago, sed in ipså gemmå dicuntur velut inclusa pellucet. Me. Fortassis imaginantur butonis imagines, similitudinem, quemad modum in secta filicis stirpe imagina- ad miracumur aquiiam; & quemadmodum pueri quid non vident in hum ufque nubibus? dracones ignem spirantes, montes igni candentes, (a) Bufoni-

arma-tes gemma

armatos concurrentes. Og. Imò nè sis nesciens, nullus bufo vivus evidentius exprimit seipsum, quam illic erat expresfus. Me. Hactenus pertuli fabulas tuas; posthac alium quære, cui persuadeas de busone. Og. Nihil mirum est, Menedeme, te sic affectum esse. Nec mihi quisquam persuasurus erat, etiamfi totus ordo theologorum affeveraffet, nifi his oculis, hisce, inquam, oculis vidissem, intuitus essem, comperissem. Sed interim mihi videris satis incurius rerum naturalium. Me. Quamobrem? quia non credo volare asinos? Og. An non vides quam ludat artifex natura in omnium rerum coloribus ac formis exprimendis, cum aliis quidem in rebus, sed præcipuè in gemmis? deinde quam admirandas vires gemmis illis indiderat, prorfus incredibiles, ni cominus experientia faceret nobis fidem? Dic mihi, crediturus eras chalybem intactum à magnete attrahi, & rursus ab eodem depelli, sine contactu, nisi vidisses oculis? Me. Profecto nunquam, etiamsi decem Aristoteles mihi dejerassent. Og. Nè protinus igitur fabulosum clames, si quid (a) Videpli. audis nondum experimento compertum. (a) In ceraunia fulminis videmus imaginem, in pyropo vivum ignem, in chalazia grandinis & speciem & rigorem, etiamfi conjicias in medium ignem: in imaragdo profundas ac pellucidas maris undas: carcinias cancri marini speciem imitatur; echites viperæ; scarites scari piscis; hieracitis accipitris; geranites gruis collum effictum exhibet; ægophthalmus caprinum oculum oftendit; est qui suillum; est qui tres simul hominis oculos; lycophthalmus lupi pingit oculum quatuor coloribus, rutilo & sanguineo, in medio nigrum candido cingitur: cyameam nigram si aperias, fabam in medio reperies : dryites truncum arboris effingit; & ligni in modum ardet quoque : cissites & narcissites hederam pingit; astrapias fulminis radios è medio candido seu cyaneo jaculatur : phlegontites incendium intus oftendit, quod non exeat: in anthracitide videas scintillas quasdam discurrere crocias croci colorem reddit: rhodites rofæ: chalcites æris aëtites aquilam exprimit cauda candicante: taos pavons picturam habet : chelidonia aspidis : myrmecites inna tam habet formicæ repentis imaginem : cantharias scaraba um totum exprimit : scorpites scorpium mire depingit Sed quid ego hæc persequor, quæ sunt innumera, cun nulla fit naturæ pars, vel in elementis, vel in animantibus vel in plantis, quam illa veluti lasciviens non expresser in gemmis? Miraris in hâc gemmâ bufonem expressum Me. Mirol

ta

0

C

as

di

gu

ar

re

V

m

ga

fa:

fa

fer

pe

fo

cu

liv

ac

ph

for

qu

tui

lie

Me

tiff

Th

ge

ftie

tiu

nium de gemmis.

ufo

ref-

mu

Me-

·fu-

nifi

em,

um

lare

a in

liis

am

ibi-

ihi,

i, &

lis?

de-

quid

ful-

cha-

as in

ma-

hites

rani

apri-

imul

qua-

can-

redio

mo.

ngit;

jacu-

non

rere

æris

voni

inna

raba

ingit

cun

tibus

esteri

Tum

Miro

Me. Miror naturæ tantum esse otii, ut sic ludat omnium rerum imitatione. Og. Voluit exercere curiofitatem humani ingenii, nósque vel sic ab otio propellere. Et tamen, quasi nihil sit, quo fallamus tædium temporis, infanimus in moriones, in aleas, in præstigiarum ludibria. Me. Verissima prædicas. Og Addunt quidam non leves, hoc gemmarum genus, si admoveas aceto, innatare motis etiam membris. Me. Cur bufonem addunt Virgini? Og. Quia hæc spurcitiem omnem, virulentiam, fastum, avaritiam, & quicquid est terrenarum cupiditatum, vicit, calcavit, extinxit. Me. Væ nobis, qui tantum bufonum, geramus in pectore. Og. Puri erimus, si sedulò colamus Virginem. Me. Quomodo gaudet coli? Oz. Gratissimum illi cultum præstiteris, si fueris imitatus. Me. (a) Numero dixisti; sed isthuc perdifficile est. (a) Idest.ex-03. Est sane, sed idem pulcherrimum. Me. Age, perge quo pedite, & coperas. Og. Deinde commonstrat aureas argenteasque statu- compendio. as. Hæc, inquit, merè aurea est, hæc argentea inaurata: addit fingulis pondus, pretium, ac doni authorem. Cum ad fingula mirabundus gratularer Virgini tam beatam opulentiam, mystagogus, Quoniam, inquit, video te pium spectatorem, non arbitror æquum, ut te quicquam celem; videbis quæ Virginis sunt secretissima : simulque depromit ex ipso altari mundum rerum admirabilium; cujus fingulas partes fi pergam recenfere, dies hic non fufficeret narrationi. Sic illa fane peregrinatio mihi felicissime cessit. Expletus sum atfatim spectaculis, & hoc inæstimabile donum mecum aufero, pignus ab ipsa Virgine datum. Me. Nullumne fecisti periculum, quid valeat lignum tuum? Og. Feci: in diverforio quodam ante triduum reperi quendam mente captum, cui jam parabantur vincula; lignum hoc suppositum est illius cervicali clam ipfo; obdormiit fomno profundo pariter ac prolixo, manè furrexit integræ mentis. Me. Non fuerat phrenesis, sed (b) parænia fortassis: huic malo solet mederi (b) Idest, defomnus. Og. Cum libebit jocari, Menedeme, fac aliam tibi liratio ex quæras materiam: in divos jocis ludere, nec pium est, nec vino. tutum. Imò vir ipse narrabat in somno sibi apparuisse mulierem admiranda specie, quæ poculum ipsi porrexerit. Me. Elleborum opinor. Og. Isthuc incertum est; illud certissimum, hominem mentis esse compotem. Me. Præteissti Thomam Cantuariensem archiepiscopum? Og. Minime gentium. Nulla peregrinatio religiosior. Me. Audire getho, nisi molestum est. Og. Imò te quæso, ur audias. Cantium dicitur ea pars Angliæ, quæ Galliam & Flandriam Spectar. 5 4

11

g

g

O

fi:

in

ill

er

M

m

na

tri

ill

te

er

gr

di

Pu

ter

qu

gei

Ogo

len

qu Hi

fub

daı

arg

tor

Sul

сті

fun

du

um

den

nâ :

ris,

Og.

den

lud:

nis

ben

spectat. Hujus metropolis est Cantuaria. In ea sunt duo monasteria pene contigua; utrumque Benedictinos habet. Id, quod habet divi Augustini titulum, videtur antiquius: hoc quod nunc appellatur divi Thomæ, fedes archiepiscopi fuisse videtur, ubi cum paucis electis monachis vitam ageret; quemadmodum & hodie præsules habent ædes ecclesiæ contiguas, sed ab ædibus reliquorum canonicorum semotas. Olim enim fere tum episcopi tum canonici monachi erant. Id arguunt manifesta rerum vestigia. Templum autem divo Thomæ sacrum tanta majestate sese erigit in cœlum, ut procul etiam intuentibus religionem incutiat. Itaque nunc suo splendore vicini luminibus officit, & locum antiquitus religiosissimum velut obscurat. Turres sunt ingentes duæ, procul veluti falutantes advenas, miróque nolarum ænearum boatu longe latéque regionem vicinam personantes. In vestibulo templi, quod est ad austrum, stant faxo sculpti tres armati, qui manibus impiis virum fanctissimum trucidarunt: addita funt gentis cognomina, Tusci, Fusci, Betri. Me. Cur tanum honoris habetur impiis? Or. Videlicet idem honoris habetur iis, quod habetur Judæ, Pilato, Caiaphæ, cohorti militum sceleratorum, quos operosè sculptos vides in auratis altaribus. Adduntur cognomina, nè quis posthac usurpet gloriæ causà. Ingeruntur oculis, nè quis aulicus posthac injiciat manus vel in episcopos, vel in possessiones ecclesiæ. Nam tres illi satellites à peracto facinore versi sunt in rabiem, nec reddita mens est, nist implorato Thoma fanctissimi favore. M. O perpetuam martyrum clementiam ! Og. Ingressis aperit sele spatiosa quadam ædificii majestas. Ea pars quoslibet recipit. Me. Nihilne illic visendum? O5. Nihil præter structuræ molem, & libros aliquot columnis affixos, in quibus est Evangelium Nicodemi, & sepulchrum nescio cujus. Me: Quid deinde? Og. Cancelli ferrei sic arcent ingressum, ut conspectum admittant ejus spatii, quod est inter extremam ædem & chori, quem vocant, locum. Ad hunc conscenditur multis gradibus, fub quibus testudo quædam aperit ingressum ad latus septentrionale. Illic oftenditur altare ligneum, diva Virgini facrum, pufillum, nec ulla re visendum, nisi monumento vetustatis, luxum hisce temporibus exprobrante. Illic vir pius dicitur extremum vale dixisse Virgini, cum mors immineret. In arâ est cuspis gladii, quo præsectus est vertex optimi præsulis, ac cerebrum contusum, videlicet, quò mors ester præsentior. Hujus ferri sacram rubiginem

)

1

.

æ

s.

t.

n

1,

le

1-

n-

a-

1-

nt

Ti-

ci,

2 5

æ,

sè

12,

lis,

vel

cto

nifi

ar-

iæ-

, &

um

de?

ad-

n &

altis

ad

livæ

onu-

. Il-

cum

Etus

leli-

oigi.

nem

nem amore martyris religiosè sumus exosculati. Hinc digressi subimus (a) cryptoporticum: ea habet suos mystago-(a) Id est, gos. Illic primum exhibetur calvaria martyris perforata : fubterranea reliqua tecta funt argento, fumma cranii pars nuda patet que paratur ofculo. Simul oftenditur plumbea lamina, Thomæ Acren- adversus æfis titulum habens insculptum. Pendent ibidem in tenebris ftum solis, indusia cilicina, cingula, subligariaque, quibus antistes ille subigebat carnem suam, ipso aspectu horrorem incutientia, nobilque mollitiem ac delicias nostras exprobrantia. Me. Fortassis & monachis ipsis. Og. Isthac de re nec affirmare poslum, nec negare, nec refert quidem mea. Me. Vera narras. Og. Hinc redimus in chori locum. Ad latus feptentrionale referantur arcana: dictu mirum, quantum offium illinc prolatum fit, calvaria, menta, dentes, manus, digiti, integra brachia; quibus omnibus adoratis fiximus oscula: nec erat futurus finis, nisi qui mihi tum comes erat ejus peregrinationis parum commodus interpellaffet oftentandi studium. Me. Quis iste? Og. Anglus erat, nomine Gratianus Pullus, vir eruditus ac pius, ied minus affectus erga partem hanc religionis, quam ego volebam. Me. Viclevita quispiam, opinor. Og. Non arbitror; etiamsi libros illius legerat, incertum unde nactus. Me. Is offendit mystagogum? Og. Prolatum est brachium adhuc carnem habens sanguinolentam, hujus ofculum exhorruit, ac vultu quoque tædium quoddam præ le ferebat. Mox sua recondidit mystagogus. Hinc spectavimus altaris tabulam, ornamenta, mox quæ lub altari fuerant recondita, opulenta omnia: diceres Midam & Cræsum fuisse mendicos, si spectares vim auri atque argenti. Me. Hîc nihil ofculorum? Og. Non, fed aliud votorum genus tetigit animum meum. Me. Quodnam? Og. Suspirabam domi meæ nihil esse talium reliquiarum. Me.Sacrilegum votum! Og. Fateor, & Supplex veniam precatus fum à divo, priùs quam pedem efferrem templo. ducimur in facrarium. Deus bone! qua illic pompa vestium holosericarum, quæ vis candelabrorum aureorum ! Ibidem vidimus pedem divi Thomæ. Videbatur arundo lamina argentea obvestita; minimum erat ponderis, nihil operis, nec altius quam usque ad cingulum. Me. Nulla crux? og Nullum vidi. Oftenfum est pallium, holosericum quidem, sed crasso filo, nullo auro gemmisve insigne. Aderat & ludarium, fudoris ex collo contracti manifeitaique languinis notas retinens. Hæc vetustæ frugalitatis monumenta lipenter sumus exosculati. Mr. Ista non oftenduntur quibuslibet ?

libet ? Og. Nequaquam, ô bone. Me. Unde tibi tantum est ha-

te

m

qu

ru

ma

ut

qu:

rat

Og.

lice

exp

nt

Ab

non

bat

chie

us :

quie

theo

fan &

quic

am 1

nuda

erat

nitel

ovi

circu

ravir

tactu

tium

miser mori

bitum fidei, ut nihil arcani celaretur? Og. Erat mihi nonnihil · Waramus notitiæ cum R.P. Guilielmo Waramo * archiepiscopo ; is mo facerdo me tribus verbis commendavit. Me. Ex multis audio virum tium eccle fingulari præditum humanitate. Og. Quin potius dicas ipsam fiæ Alding- effe humanitatem, fi noris. Jam ea doctrina, ea morum fincetonensis in ritas, ea vitæ pietas, ut nullum absoluti præsulis dotem in eo agro Cantu-desideres. Ab his igitur deducimur ad superiora. Nam post de Vit. E. altare summum, rursum velut in novum templum ascendit. Illic in facello quodam oftenditur tota facies optimi viri inaurata, multisque gemmis insignita. Hîc casus quidam inopinatus pene totam illam felicitatem interturbavit. Me. Exspecto quid mali dicas. Og. Hic minimum iniit gratiæ comes meus Gratianus. Is à precatiuncula rogavit my stagogum afsefforem: Heus, inquit, bone pater, verume est, quod audio. Thomam dum viveret fuisse berignissimum erga pauperes? Verissimum, inquit ille: coepitq; multa de illius erga tenues beneficentia commemorare. Tum Gratianus, Non arbitror eum affectum in illo mutatum esse, nisi forte in melius. Assensus est mystagogus. Rursum ille, cum igitur vir fanctissimus tam liberalis fuerit in egenos, cum adhuc pauper effet, & ipse præsidiis pecuniarum egeret ob corpusculi necessitatem, annon putas æquo animo laturum nunc, cum tam opulentus fit, nec illius egeat, fi qua mulier paupercula, domi habens liberos famelicos, ut filias ob dotis inopiam de pudicitià periclitantes, aut maritum morbo decumbentem, omnibusque præsidiis destitutum, precata veniam, detrahat ex his tantis opibus aliquam particulam sublevandæ familiæ, velut à volente sumens vel dono, vel mutuo? Ad hæc cum nihil responderet assessor capitis aurei; Gratianus, ut est vehemens, Ego, inquit, plane confido fanctiffimum virum etiam gavifurum, quod mortuus quoq; fuis opibus fublevaret inopiam pauperum. Ibi mystagogus corrugare frontem, porrigere labra, Gorgoneis oculis nos obtueri; nec dubito quin sputo convitiifq; nos ejecturus fuerit è templo, nisi cognovisset nos ob archiepiscopo commendatos. Equidem utcunque placavi blandis verbis iram hominis, negans Gratianum quicquam horum ex animoloqui, sed suo more ludere: se mulq; drachmas aliquot deposui. Me. Ego fane tuam pietatem vehementer approbo. Verum mihi nonnunguam ferio venit in mentem, quo colore possint excusari à crimine,qu tantum opum infumunt templis extruendis, ornandis, locu plerandis, ut nullus omnino fit modus. Fateor in facris vestiahil

is

m

ımı

eo

oft

it.

in-

10-

nes

af-

io,

es?

ues

ror Af-

tif-

let,

ita-

pu-

omi

pu-

em,

hat

mi-

um

ve-

iam

ino-

ige-

fpu-

iflet

que

num

: 11-

ieta.

ler10

e,qui

ocu.

vesti-

bus

bus, in vasis templi, deberi cultui solemni suam dignitatem; volo & structuram habere majestatem suam, sed quorsum attinet tot baptisteria, tot candelabra, tot statuæ aureæ? Quorfum organorum, quæ vocant, immensi sumptus? Nec unicis interim contenti sumus. Quorsum ille musicus hinnirus,magno censu conducendus, cum interim fratres & sorores hostræ, vivaq; Christi templa, siti, faméq; contabescant? Og. In his quidem nemo vir pius ac prudens modum non defiderat: verum quoniam hoc vitium ex immodica quadam pietate nascitur, favorem promeretur, præsertim quoties in mentem venit diversus morbus istorum, qui templa suis opibus spoliant. Ista fere donantur à potentibus ac monarchis, deteriùs peritura in aleam ac bellum. Et si quid hinc alienes, primum habetur pro facrilegio: deinde detrahunt manus fuas qui dare solent, insuper & invitantur ad rapinam. Igitur harum rerum magis illi custodes sunt, quam domini. Deniq; malim videre templum facra supellectile luxurians, quam, ut funt quædam, nuda, fordida, stabulis equorum similiora, quam templis. Me. At legimus olim laudatos episcopos, quod vafa facra divendiderunt, eaque pecunia fubvenerunt egenis. Og Laudantur & hodie, fed laudantur tantum; imitari nec licet, nec libet, opinor. Me. Remoror tuam narrationem. Nunc expecto fabulæ carastrophen. Og. Accipe; paucis expediam. Inter hæc prodiit fummus ille mystagogus. Me. Quisnam? Abbas loci? Og. Mitram habet, census habet abbaticos, solo nomine caret, & Prior dicitur, ob id quod archiepiscopus abbatis loco est. Nam antiquitus quisquis erat ejus ditionis archiepilcopus, idem erat & monachus. Me Equidem vel camelus appellari fustineam, si census esset abbate dignus. Og. Mihi quidem visus est vir pius juxta & prudens, neque Scoticæ theologiæ rudis. Is nobis aperuit thecam, in quâ reliquem fancti viri corpus quiescere dicitur. Me. Vidisti osta? Og. Id quidem fas non est: nec licet, nisi admotis scalis: sed auream thecam theca contegit lignea; ea funibus lublata opes nudat inæstimabiles. Me. Quid audio? Og. Vilissima pars erat aurum: gemmis raris ac prægrandibus collucebant, nitebant, ac fulgurabant omnia: quædam superabant ovi anserini magnitudiem. Ibi multa cum veneratione circumstabant aliquot monachi: sublato tégumento adoravimus omnes. Prior candida virga demonstrabat contactu fingulas gemmas, addens nomen Gallicum, pretium, & authorem doni. Nam præcipuas monarchæ dono miserant. Me. Oportuit illum esse præditum insigni memorià. Og. Recte conjectas: quanquam juvat & exercita-

:3

tio,

o

u

a

qu

119

d

ia

ma

ato

be

die

u

in ul

& :

at

te

len

ent

que

un

rur qui aqu

bat

Inc

lun vir

Spu

nic Me

tia: fru

vid

obt que

bat

bus

tio, frequenter enim hoc agit. Hinc reducit in cryptoporticum. Illic domicilium habet Virgo mater, sed subobscurum femel atq; iterum ferreis cancellis circumfepta. Me. Quid metuit? Og. Nihil opinor, nisi fures. Nec enim unquam vidi quicquam divitiis onustius. Me Cœcas mihi divitias narras Og. Admotis lucernis vidimus plus quam regale spectaculum Me. Vincit opibus Parathalassiam? Og. Specie longè superat abstrusa novit ipia. Hæc non ostenditur nisi magnatibus au præcipuis amicis. Postremò reducimur in facrarium: illio detractum est icrinium nigro contectum corio, depositume in mensam, apertum est; mox omnes flexis genibus adora runt. Me. Quid inerat? Og. Fragmenta quædam linteorun lacera, pleraque mucci vestigium servantia. His, ut aiebant vir pius extergebat sudorem à facie sive collo, pituitam i naribus, aut fi quid effet similium fordium, quibus non vacant humana corpulcula. Ibi meus Gratianus rursus non optimam iniit gratiam. Huic & Anglo, & noto, nec medie cris authoritatis viro, Prior benignus unum è linteolis obtu lit dono, credens fele munus longe gratissimum offerre. Se Gratianus hic parum gratus, non fine fastidii fignification digitis contrectavit unum, & contemptim reposuit : por rectis labiis, veluti poppysmum imitans. Nam hic illi ma erat, si quid offenderet, quod tamen contemnendum est judicaret. Meum animum simul & pudor & timor discu ciabant. Prior tamen, ut est homo non stupidus, dissimo labat hoc factum, nósque post oblatum vini poculum huma niter dimifit. Cum rediremus Londinum -- Me. Qui oportuit, cum jam non procul abesses à litore tuo? Og.Sie est. Sed ego litus illud perquam lubens fugi, magis infe me fraudibus ac rapints, quam ullæ funt Maleæ naufragis Dicam quod proxima vidi trajectione. Complures à tore Caletiensi icalmo devehebamur ad navim majorem. I his erat Gallus quidam juvenis, pauper, ac pannofus. A hoc exigunt dimidium drachmæ. Tantum enim extorquent à fingulis ob brevissimam vectationem. Ille excusabat par pertarem. Isti per jocum explorant scilicet, ac detracti calceis inter suppactas soleas reperiunt decem aut duodecia drachmas; eas eripiunt palam, ridentes, & convitiis luder tes in sceleratum Gallum. Me. Quid juvenis? Oz. Quid aliud? flebat. Me. Num ex authoritate faciebant ifta Og. Prorfus eadem, qua furantur farcinas hospitum, qua to lunt crumenas, si quando datur opportunitas. Me. Mirus est istos tantum audere facinus, tot testibus consciis. Og.Si

orti

um.

uid

vidi

rras

lum

saut

m ef

orâ.

rum

pant.

mi

1 Va-

non dio

btu . Sel

tions

por-

n offe

fcru-

imuuma-

Quid

g.Sio

agiis àli

m. la

Ab

quent pau

racti

lecio u den-

Quid

ifta

à tol lirun Og.Si

flueverunt, ut recte fieri putent. Spectabant è majore navi omplures, in cymba aderant aliquot Angli negotiatores. ui frustra obmurmurabant. Illi, velut in re facetà, gloria-Santur deprehenium iceleratum Gallum. Me. Ego iftos mavitimos fures ludens ac jocans fubigerem in crucem. Og. Ataui talibus scatet utrumque litus. Hic mihi conjecta,

Quid domini faciant, aufint cum talia fures ? erat Proinde posthac quasiibet ambages malim, quam illud comendium. Ad hæc, quemadmodum ad inferos facilis descenillie jus, sed reditus difficillimus: ita per hoc litus ingressus non dmodum facilis, exitus difficillimus. Hærebant Londini autæ aliquot Antverpienses; cum illis decreveram me nari committere. Me. Habet ea regio nautas adeo fantos? Og. Ut simia semper est simia, fateor, ità nauta semper est nauta : verum si ad hos conferas, qui rapto vivere lidicerunt, angeli funt. Me. Meminero, fi quando me quoue libido ceperit eam insulam invisendi. Sed in viam redi, inde te deduxi. Oz. Ergo Londinum petentibus, haud proul à relictà Cantuarià, occurrit via vehementer cava simul k angusta, præterea declivis, sic utrinque abrupto aggere, ut non possis effugere; nec vitari potest, quin hâc facias ter. Ad ejus viæ lævum latus est mendicabulum aliquot eniculorum: ab iis procurrit aliquis, simul atque sentiant advenientem equitem; conspergit aqua facra, mox offert calcei summam partem obvinctam æreo circulo, in quo vitrum est gemmæ specie. Exosculati dant nummuum. Me. In ejulmodi via malim mendicabulum seniculorum, quam gregem valentium latronum. Oz. Gratianus equitabat mihi finister, propior mendicabulo; conspersus est aqua, tulie utcunque. Ubi porrigeretur calceus, roga-bat quid sibi vellet? At calceum esse Sancti Thomæ. Incanduit homo, &, ad me versus, Quid, inquit, sibi volunt hæ pecudes, ur osculemur calceos omnium bonorum virorum? Quin eadem opera porrigunt osculandum sputum, aliaque corporis excrementa? Miserebat me seniculi, datoque nummulo consolatus sum tristem. Me-Meâ sententia non omninò præter causam incanduit Gratianus. Si calcei soleæque servarentur, ut argumentum frugalis vitæ, non improbarem: cæterum impudens mihi videtur, foleas, calceos, & subligaria cuiquam osculanda obtrudere. Nam si quis id sua sponte faciat, ex ingenti quodam pietatis affectu, venia dignum arbitror. Og. Præsta-bat ista non fieri, ne quid dissimulem: verum ex his rebus, quæ subitò corrigi non possunt, soleo, si quid inest boni, decer-

10

d

a. Ve

is

'nι

b.

bi

er

la

ffi

n (

lià

icu

a

ofe

m

llógs

ven

Inr

dift

Noc

etia

cun

Pon tiza

min

uim

nge

decerpere. Delectabat interim animum meum illa contemplatio, virum bonum esse similem ovi, malum noxiæ bestia, Vipera, posteaquam periit, mordere quidem non potest, o. dore tamen faniég; inficit : ovis cum vivit, lacte nutrit, la na vestit, fœtura ditat : mortua porrigit utile corium ; totaque esculenta est. Itidem viri feroces, & huic mundo dediti dum vivunt, omnibus incommodi funt; mortui strepitu no larum, ambitiosa fepultura molesti funt vivis, nonnunquam & successorum inaugurationibus, hoc est, novis ext ctionibus: probi verò nulla non ex parte magnam omnibus de se præbent utilitatem. Velut hic divus, dum in vivis esset, exemplo, doctrina, monitis ad pietatem invitabat consolabatur destitutos, sublvevabat egenos; ac mortui pe nè major utilitas. Extruxit hoc locupletissimum templum facerdotum ordini per universam Angliam plurimum authoritatis conciliavit. Hoc denique calcei fragmentum ali egenorum conventiculum. Me. Est quidem ista pia contemplatio: sed demiror te, cum isto sis animo, nunquam in visisse antrum Sancti Patricii, de quo prodigiosa quædan vulgò jactant, nec mihi fatis verifimilia. Og. Imo nulla hit ram prodigiosa porest esse narratio, quin res ipsa superes Me. Ergo illuc quoque penetrasti? Og. Enavigavi paluden verè Stygiam, descendi in fauces Averni, vidi quicquil apud inferos geritur. Me. Bearis me, si non gravaberis re ferre. Og. Sit hoc colloquii nostri proæmium, fatis, ut at bitror, prolixum. Eo domum, ut jubeam adornari cœnam; nam adhuc impransus sum. Me. Cur impransus? Num religionis gratia? Og. Minimè, sed invidiæ causa. Me. Num invides ventri tuo? Oz. Imo rapacibus cauponibus; qui, cum nolint quod æquum est opponere, tamen non verentur ab hospitibus quod iniquum est exigere. Eos sic ulcisci solea Si spes datur cœnæ lautioris vel apud notum, vel apud pandocheum paulò minus fordidum, in prandio laborat mihistomachus. Sin prandium obtulit fortuna quale volo tub cœnam incipit dolere stomachus. Me. Non pudet viden parcum ac fordidum? Og. Menedeme, qui talibus in rebu pudoris impendium faciunt, crede mihi, male collocant fumptum. Ego meum pudorem aliis usibus servare didici Me. Jam sitio reliquum fabulæ, quare me in cona expects convivam; ibi narrabis commodius. Og. Equidem haben gratiam, quòd ultro temet offers convivam, cum multivo hementer rogati pernegent: sed hæc tibi conduplicabitu gratia, si hodie domi cones. Nam mihi tempus hoc sume Hod man thereof only

m.

is.

la.

ta-

iti,

no-

un-

Xa.

ni-

ivis

bat,

pe-

um;

au-

alit

on-

in-

dam

hit eret dem

quid s re-

t ar-

am;

Vum

Num

cum

ir ab

oleo.

apud

porat

volo

ideri

rebus

idici peli

habeo

ti vo

bitu

iume

ur salutandæ familiæ. Cæterum habeo consilium utrique nostrûm commodius. Cras mihi uxorique mez domi tuz dornato prandium, tum vel usque ad cœnam proferentur abulæ, donec te fatearis jam esse saturum; &, si voles, ne n cœna quidem te destituemus. Quid scalpis caput? Tu para, nos bona fide veniemus. Me. Malim inemptas fabulas. Verùm age, prandiolum dabitur, sed insipidum, nisi tu bonis fabulis condias. Og. Sed heus tu, nonne titillat te aninus, ut has peregrinationes obeas? Me. Fortasse titillabit. bi tu peroraveris: nunc ut affectus fum, fat habeo stationes bire Romanas. Og. Romanas, qui Romam nunquam vieris? Me. Dicam. Sic domi obambulo; ingredior conlave, curoq; ut falva sit filiarum pudicitia : rursus hinc in fficinam, contemplor quid agant famuli famulæque : inde n culinam, circumspiciens si quid opus sit admonitu: hinc liò atque aliò observans quid agant liberi, quid uxor, soliitus ut omnia fint in officio. Hæ mihi funt stationes Ronanx. Og. At ista, pro te curaret divus Jacobus. Me. Ut ose curem ista, præcipiunt sacræ literæ; ut divis commitm, nuiquam legi præceptum.

ARGUMENTUM.

llequium hoc elegantem habet disputationem de constitutionibus humanis, qua non prorsus repudianda sunt, nec adeo tamen magnifacienda, ut aliquibus usu venit, qui eas divinis propemodum legibus anteponunt. Alii rursus abutuntur & divinis & humanis constitutionibus ad quastam & ty-annidem. Quos & quatenus humana constitutiones obligent, ad quid conducunt; quantum distent à divinis; obiter taxatur praposerum mulierum in his judicium. Nocumenta varia ex psscium esu contingunt, non corporibus solum, verum ipsis etiam animis. Immanis eorum cuntelitas, qui esum carnium inte dicunt coporibus valetudinariis. Lex caremonialis cur partim abolita. Pontificia leges urgent graviora Judaorum legibus caremonialibus. Mos baptizandi recens naios infantulos perstringitur. Caremonia pontificia ol stant, quo minus Christianam sidem complectantur plurimi. Generalis pax in Christiano orbe componi posset, si modo Imperator de suo, & Papa de suo jure aliquantilum remitterent. Deus Terminus qualis. Humana leges non habent ex se vim obligatoriam. Deus nihil mandat adversus valetudinem corporis aut anima, non jejunium. Mos omnium familiaris, vereri & revereri Deum e-jusque cultum, minus quam hominem.

LANIO, SALSAMENTARIUS.

DIC mihi, infulsissime falsamentarie, nondum emisti restim? Sa. Restim? lanio. La. Ità, restim. Sa. Cui naem rei? La. Cui, nisi suspendio? Sa. Emant alii; me nondum Sa. In vatem ipsum ista vertat Deus aliquis potius. Sed quid est mali? La. Si nescis, dicam. Instat tibi tuisque plane Saguntina, quod aiunt, fames, ut res prorsus sit vobis ad laqueum reditura. Sa. Bona verba, lanio. Ista fint hostibus

quispiam, ut divines tantam calamitatem? La. Non est divinatio; nè tibi blandiaris, res ipsa adest in foribus. Sa. Enecas; ede rem, si quid habes. La. Edam tuo magno malo. A

Unde nobis ex lanione repente prodifti Pythius

C

n

le

m

be ni

a

un

me dic

pií

mo

ble ıde

Ru

un

hia

oit,

œt

noc

en xtr

buti

A f

bti

tra

tra

atio

it fa

105

et: lunt

atas

d ve

pe &

Nec 1

Romano senatu venit edictum, ut posthac liberum sit cuique vesci quibus velit. Quid igitur tibi tuóque ordini restat,nisi bulimia cum putribus salsamentis? Sa. Per me quidem vel limacibus vel urticis vescatur qui volet. At num interdictum est cuiquam ne vescatur piscibus? La. Non, sed data potestas vescendi carnibus quibus fuerit collibitum Sa. Sive vana prædicas, tu potius dignus es suspendio; sive vera, tibi potius parandus funis. Nam mihi posthac spe ro quæstum uberiorem. La. Imò proventum uberrimum, se esuritionis usque ad saturitatem : aut si mavis audire lan (e)Extat jo ora, posshac longe mundius vives : neque, quod soles, (e) nis in falfa- cubito nafum emunges pituitofum & scabie fruticantem mentarii fi- Sa. Ohe! venimus ad fummum; (b) cacus convitia jac in luscum; quasi verò quicquam apud laniones purius site (6) De re ex- parte corporis, quæ dicitur semper (c) lotione superior. Un nam verum effer quod annuncias, at vereor ne me conjicia Sic Horati- in fallum gaudium. La. Tibi quidem nimium vera nuncio Sed unde tibi quæstum promittis uberiorem? Sa. Quonias ed video recidisse mores hominum, ut quod vetitum sit im quinatur, de potentius appetant. La. Quid tum postea? Sa. Quia plu quo dictum res abstinebunt ab elu carnium, ubi permissa est vescend potestas; necullum erit lautum convivium absque piscibu quemadmodum apud priscos fieri consuevit: itaq; carniu esum permissum gaudeo. Utinam & piscium esus esset inter dictus; avidius his vescerentur homines. La. Pium meher cule votum! Sa. Hoc optarem, fi, quod tu facis, nihil alia spectarem quam pecuniæ lucrum, cujus amore tu crassa istam & carnivoram animam (d) diis manibus devovit inferis. Sic La. Salfus es totus, cum infulfa fit oratio. Sn. Quæ rat Q. curtius commovit Romanos, ut tot seculis observatam legem ca se diis mani- nariam relaxarint? La. Nimirum hoc ipsa res jamdudu

inquinari civitatem, infici terram, flumina, aërem, igne

& fi quod aliud estelementum; corrumpi corpora morta

cus Cicerotremæ im-(c) Quia fubinae in-

est alias.

(d) Id eft, bus devove- illis persuasit. Reputant id quod est, per salsamentant runt.

nit.

ed

nè

ad

ous

ius

di-

ne-

. A

cui

re-

ui.

um

lon,

um.

five

Spe-

, fed

læti

, (

tem jaci

Uti

icia

ncia

nian

t im

plu

ibus

niun

inter

eher

alin

affar

oviff

rati

n cal

udu

rain

gner

ortal

um

um : ex piscium enim esu corpus impleri putribus humoribus: hinc febres, (a) tabes, podagræ, (b) epilepses, le- (a) Quam præ, & quid non malorum ? Sa. Dic igitur mihi, Hippocrates, esion Græcur in civitatibus bene institutis vetitum est intra mænia ci dicunt. mactare tauros ac sues? Rectius etiam consuleretur saluti bus comitiacivium, si nec pecudes jugularentur. Cur laniis describitur lis. certus locus, ne, fi passim vivant, totam urbem reddant pestilentem? An est ullum fœtoris genus corrupto animantium cruore saniéque pestilentius ? La. Aromata mera sunt, si ad piscium putorem conferas. Sa. Tibi quidem, opinor, aromata mera funt; at non idem visum magistratibus, qui vos ab urbe submovent. Porrò, quam suaviter oleant vestræ istæ lanienæ, declarant ii qui naribus obturatis prætereunt; declarant vulgò, qui malunt habere vicinos decem lenones, quàm unum lanionem. La. At vobis ad abluenda putria falfamenta nec lacus, nec amnes toti sufficiunt : veréque, quod dici solet, inaniter aquam consumitis. Semper enim piscis piscem olet, etiamsi unguentis oblinas. Quid autem mirum mortuos sic olere, cum plerique vivi, mox ut capti sunt, pleant? Carnes murià conditæ servantur multos in annos, ideò non putentes, ut aromaticum quiddam redoleant. Rurius vulgari sale conditæ durant absque fætore. Duratæ fumo ventove nihil molesti odoris contrahunt. Hæc omhia si pariter adhibeas pisci, nihil aliud quam piscem ole-Vel hinc conjice, nullum esse putorem cum piscium extore conferendum, quod ab his putrefit etiam ipse sal, in noc à natura datus, ut à rebus arceat putrefactionem, dum genuina vi claudit constringitque, simul & excludens quod extrinsecus noxam adferre possit, & humores intus, unde putrefactio poterat oriri, deliccans: in folis pilcibus lal non It sal. Nostras ædes fortassis aliquis delication præteriens bbturat nares: at nemo sustinet in cymba sedere, in qua vetra funt salsamenta. Viatori si quando occurrunt plautra onusta salsamentis, que ibi fuga? que narium obruatio? quæ sputa? quæ exscreatio? & si qua sieri possit, it salsamenta pura in urbem adveherentur, quemadmodum os mactatorum boum carnes apportamus, lex non dormiet: nunc quid facias iis, quæ putria sunt etiam cum comeluntur? Et tamen quoties videmus ab (c) agoranomis dam- (c) Prefeparas merces vestras conjici in flumen, vobis indicta mulcta? cti foris, in d verò sæpius etiam sieret, nisi illi corrupti per vos magis quibus ven pectarent privatum commodum, quam publicam falutem. duntur et Nechae tantum parte noceris reipublica; fed impià confpi-

q

e

p

n

fe

tu

Sa

pi

n

hi

pl

ni

ul

m

ru

na

ni

La

m

ve

es

ju

qu Bi

tia

rai

tò

lia

un

tin

un

ratione vetatis, ne aliunde pisces recentiores advehantur

civitatem. Sa. Quasi verò nullus unquam viderit mula percusium lanionem, quod porcum infincerum, & lingu maculis lepræ vitium profitentem, vendiderit, aut quò ovem aquis cœnóve suffocatam, aut alioqui verminante armos, lotione, & circumlito recenti cruore vitium diffimu larit! La. Atqui nullum ex nobis tale extat exemplum quale nuper ex vobis, ex unica anguilla crusto panis in coctà perière novem convivæ. Talibus obsoniis vos in struitis mensas civium. Sa. Casum narras, qui nemini vital possit, si fortuna velit. At vobis pene quotidianum est pa cuniculis altiles feles vendere, pro leporibus canes, si pe auriculas & pedes hirfutos liceret. Quid autem comme morem artocrea ex humanis carnibus confecta? La. Tu quod in me damnabas, casus & hominum viria mihi oppro bras: tueantur ista qui committunt: ego quæstum cum qua Ru confero. Alioqui damnentur & olitores, quòd interdu imprudentes pro caule vendant cicutam aut aconitum damnentur & pharmacopolæ, quòd interdum pro remedi porrigunt venena. Nulla est ars tam inculpata, quin istha incidant mala. Vos cum omnes officii numeros impleven (a) Piscis letis, venenum est quod venditis. Si (a) torpedinem, si thalis conta- hydrum, fi (c) leporem marinum retibus admiftum cum co (6) Serpens teris venderetis, casus esset, non crimen; nec magis impo tari poterat vobis quam medico, qui nonnunquam occid ægrum, quem curat. Ferri poterat hoc malum, fi mensiba duntaxat hybernis extruderetis vestra purulenta; rigor ten poris mitigaret pestilentiam. Nunc æstatis incendio pu cabile vene- trem additis materiam; autumnum, per se nocentem, redd tis nocentiorem. Cúmque jam se renovat annus, & humo res conditi sese rursus proferunt, non absque corporum po riculo, ibi vos totos menses duos tyrannidem occupatis, anni renascentis infantiam accersito senio vitiatis. Cúm que hoc meditetur natura, ut corpora fuccis infalubribu repurgata novis fuccis repubelcant, vos ingeritis mero putores merasque sanies, & si quid est in corporibus vitil augetis, malum malo adjicientes, & bonos insuper corpo ris succos corrumpentes. Tolerari poterat hoc quoque, tantum corpora vitiaretis: nunc, quoniam ex ciborum dif ferentiis vitiantur animorum organa, fit ut ipfi vitientu animi. Tales ferè videas homines istos pisculentos, quale funt ipfi pisces ; pallent, olent, stupent, muti funt. Sa.O no vum Thaletem !- Quid igitur fapiunt qui beris victitant nimirus

aquatilis. (c) Piscis hominipræ-& immedinum, & homo pisci; adeo ut hominis contactu folo

moriatur.

ir i

18

gu

luò

inte

mu

lum

s in

s in

itan t pn

i pe

nme

Tu

ppro qua rdun

tum

redi

ftha

even

fi (

m ca

mp

ccidi

nfibu

rtem

o pureddi

umo

m pe

tis,

Cúm oribus

mero

Vitil

corpo

que,

m dif

ientu

quale

O no

itant

mirun

nimirum quantum ipsæ betæ? Quid sapiunt qui boves, oves, & capras devorant? nimirum quod boves, oves, & capræ? Vos hædos pro deliciis venditis; & tamen hoc animal ut est morbo comitiali obnoxium, ità gignit eundem morbum in his qui gaudent esu carnium. An non præstabat salsamentis placare latrantem stomachum? La. Quasi solum hoc mentiti fint rerum naturalium scriptores. Et si maxime verum sit quod narrant, corporibus morbo obnoxiis sape quæ per se optima sunt pessima sunt. (a) Hecticis ac phthi- (a) Qui persicis vendimus hædos, non (b) vertiginosis. Sa. Si piscium petua laboesus tantam perniciem adfert rebus mortalium, cur nobis jam in habipræsulum ac principum sententia licet toto anno nostras tum acta. merces divendere, vobis bonam anni partem indictæ funt Phthisici, feriæ? La. Isthuc quid mea refert? Fortassis hoc procura-quitabeftum est à malis medicis, quò quæstus esset ipsis uberior rescunt. Sa. Quos malos medicos mihi commemoras, cum nulli fint (b) Vertigo piscibus hostes æque capitales ? La. Ne quid erres, ô bone, capitisest non faciunt hoc studio vestrì, nec amore piscium, cum ab preludium his nulli religiosius abstineant; suum agunt negotium. Quò comitialem, plures tustiunt, languent, ægrotant, hoc illis annona benig- Hædusaunior est. Sa. Medicis hic patrocinabor, ipsi suam vicem tem dicitur ulciscentur, si quando in casses illorum incideris. Mihi pro usei morbo, mea causa sufficit veterum sanctimonia vitæ probatissimo- & carnes erum authoritas, episcoporum majestas, publica Christia-ejusinimicæ narum gentium consuetudo, quos omnes si damnabis infa-propensis niæ, malo cum illis infanire, quèm cum laniis effe fobrius. ad id mali La. Tu recusas patronum esse medicis; ego nolim esse criminator aut censor veterum, publicæve consuetudinis, lita venerari foleo, non incessere. Sa. Isto quidem nomine cautus es verius, quam pius lanio, nisi te prorsus non novi. La. Meo judicio sapiunt, qui cavent, ne quid habeant rei cum his qui fulmen habent in manibus. Attamen quid ex meis Bibliis, quæ populari lingua versa nonnunquam lego, sentiam non tacebo. Sa. Ut nunc fies ex lanione theologus! La. Arbitror primos illos homines, fimul atque ex udâ argillà prodierunt, fuisse corpore salubri ac succulento. Id declarat illorum vivacitas. Deinde paradifum fuisse locum mulò commodissimum situ cœlóque saluberrimo. Tali loco talia corpora vel aëris haustu, herbarum, arborum, ac florum undique afpirantium fragrantia, citra cibum ullum, potuisse vivere; præsertim cum ultro, citra sudorem hominis, affatim tellus effunderet omnia,nec morbus effet ullus, nec tenium. Cultus enim talis horti voluptas erat verius, quam

rant febri,

3

d

h

10

fu

fr

ho

ar

VE

ac ig

ta

ge

ce fui

rit

rio

tib no

uni fal

um

ud

hur for

un

eft

em

tirc ple

pp

tur

exe

neg:

& p Râ v

ibi

it l

Juo uti

non

e,v

labor. Sa. Adhuc verisimilia prædicas. La. Ex tam vario horti feracissimi proventu nihil interdictum est, præter unicam arborem. Sa. Verissimum est. La. Idque non ob aliud, nisi ut per obedientiam agnoscerent dominum & conditorem suum. Sa. Retté. La. Quin & illud arbitror, recentem terram omnia progenuisse feliciora, meliorisque succi, quam nunc gignit senescens ac propemodum effæra. Sa. Esto. La. Idque præcipue in paradifo. Sa. Haud dissimile veri. La. Illic igitur vesci voluptatis erat, non necessitatis. Sa. Audivi. La. Et abstinere à laniandis animantibus humanitas erat, non fanctitas. Sa. Nescio. Animantium elum à diluvio permissum lego, prius interdictum non lego. Quorsum autem attinebat permittere, si jam permissus erat? La. Quare non vescimur ranis? Non quia vetira, sed quoniam abhorremus. Qui scis, an Deus illic admonuerit, quem cibum requireret humana fragilitas, non quem permitteret? Sa. Non fum ariolus. La. Atqui in ipso statim conditi hominis initio legimus, Dominamini piscibus maris, & volatilibus cali, & universis animalibus, que moventur super terram. Quis usus dominii, si vesci non licet? Sa. O crudelem herum! Itane devoras fervos & ancillas, tuos liberos & uxorem? Quin eadem opera vesceris matula tua, cujus dominus es? La. Sed audi vicissim, insulse salsamentarie. E cxteris usus est, nec est inane dominii nomen. Equus vehit me tergo, camelus gestat sarcinas; è piscibus verò quis usus, nisi yescaris? Sa. Quasi verò non sint innumera ex piscibus remedia. Deinde multa funt in hoc tantum condita, ut delectent hominem contemplantem, & in conditoris admirationem rapiant. Forte non credes delphinos hominem tergo vehere. Denique funt pisces, qui nobis prædicant imminere tempestatem, velut * echinus. An non talem servum optares domi tuæ? La. Verum ut hoc largiamur, ante bens pro pe- diluvium non fuisse fas vesci cibis, præterquam terræ frugibus : nihil magni erat abstinere ab iis, quæ non requirebat tempestate corporis necessitas, & habebant laniandi crudelitatem : ilaffigit sefe, lud fateris, animantium esum initio permissum ob humano. aut saburrat rum corporum imbecillitatem. Frigus induxerat diluvium: & hodie videmus in regionibus frigidis nasci homines cæteris edaciores; ac terræ proventum vel extinxerat, vel corruperat inundatio. Sa. Esto. La. Et tamen à diluvio præteribant annum ducentesimum. Sa. Credo. La. Cur igitur Deus, quod illis robustis citra exceptionem permifit, post, imbecillioribus zvique contractioris, aftrinxit ad certa

· Pifris eft Spinas hadibus : hic imminente arena.

d,

0-

m

m

A. ic

11.

at,

-15

m

on

reui-

on

ni-

ali, uis

m! m?

nus

cæ-

me

fus,

fci-

a, ut

mi-

nem

im-

fer-

ante

ugi-

ebat : il-

certa animantium genera, quemadmodum præcepit Moses? 3a. Quasi meum sit eorum, que Deus gerit, rationem reddere. Arbitror tamen hoc tum fecisse Deum, quod solent heri, qui contrahunt indulgentiam in servos, ubi vident illos abuti lenitate dominorum. Sic equo plus fatis ferocienti subducimus fabas & avenam, parcóque fæno pascimus, frænóque & calcaribus asperioribus subigimus. Excusserat hominum genus omnem reverentiam, in tantamque licentiam sese effuderat, quasi nullus omnino Deus esset. Hic inventi funt legis cancelli, cæremoniarum repagula, minarum ac præceptorum fræna, quò vel fic refipiscerent. La. Quin igitur manent hodie legis illius repagula? Sa Quia fublata est carnalis servitutis asperitas, posteaquam per Evangelium adoptati sumus in filios Dei; detractum est præceptis, ubi contigit uberior gratia. La. Cum Deus appellet suum testamentum sempiternum, cumque Christus negarit se solvere legem, sed consummare; quâ fiducia posteriores ausi sunt bonam legis partem abrogare? Sa. Gentibus ea lex data non erat, & ideò visum est apostolis eas non onerare circumcifionis molestia, nè, quod Judzi faciunt & hodie, in corporalibus observationibus constituerent salutis spem potius, quam in fiducia & charitate erga Deum. La. Omitto gentes. Que scriptura manifeste docet, ludzos, si professionem Evangelicam fuerint amplexi, manumissos esse à Mosaica legis servitute? Sa. Quomam id fore prædictum erat à prophetis, qui promittunt testamenum novum & cor novum, inducuntque Deum abominantem sestos Judæorum dies, aversantem illorum victimas, detestanem jejunia, rejicientem donaria, defiderantem populum tircumcifo corde. Confirmavit illorum promissa Dominus ple, qui, porrigens discipulis corpus & sanguinem suum, ppellat Testamentum novum. Si nihil aboletur de veteri, tur hoc dicitur novum? Ciborum Judaicum delectum non exemplo quidem, sed sententia sua abrogavit Dominus, cum negat hominem inquinari cibis, qui mittuntur instomachum per secessum repurgantur. Docet idem Petrum conspeanotà visione; imò Petrus ipse cum Paulo cæterisque vescens luviomiibis communibus, à quibus lex præceperat temperari. Aerat, it hoc ubique Paulus in suis Epistolis; nec dubiratur.quin, guod hodie sequitur populus Christianus, ab apostolis veuvio uti per manus traditum ad nos denique pervenerit. Itaque Cur on tam manumissi sunt Judæi, quam à legis superstitiormie, velut à lacte consueto quidem & familiari, sed jam intemit ad certa pestivo,

pestivo, depulsi. Neque lex abrogata est, sed ea pars justa est cedere, quæ jam erat otiosa. Frondes & flores pollicentur fructum exoriturum; is ubi gravat arborem, nemo flores desiderat. Neque quisquam deplorat periisse filii sui pueritiam, ubi jam ætatem maturam pervenit. Neque quifquam requirit lucernas & funalia, ubi se terris deprompsit fol. Nec habet quod queratur pædagogus, fi filius jam puber fuam libertatem fibi vendicat, ac pædagogum in fua vicifsim habet potestate. Pignus definit esse pignus, ubi promissa sunt exhibita. Sponsa, priùs quam deducatur ad sponsum, epistolis ab illo missis sete consolatur, exosculatur munuscula ab illo venientia, picturas illum referentes amplectitur; cæterum ubi jam ipsius sponsi data est copia, præ hujus amore negligit illa priùs adamata. At Judæi primum ægrè divellebantur à consuetis, velut si puer assuetus la-Eti, jam grandis mammam inclamet, cibum folidum fastidiens. Iraque propemodum vi depulsi sunt ab illis vel figuris, vel umbris, vel temporariis solatiis, quo se jam totos convertant in eum, quam lex illa promiserat & adumbrarate La. Quis expectaret tantum theologia à falsamentario? Sa. Soleo pisculentum commeatum suppeditare nostræ civitatisDominicano Collegio; itaque fit, ut illi frequenter prandeant apud me, ego nonnunquam apud illos. Ex eorum conflictationibus hæc decerpsi. La. Næ tu dignus es, qui ex falfamentario fias piscium recentium venditor. Verum illud expedi: Si Judæus esses (neque mihi satis liquet an fis) & immineret ex fame certum vitæ periculum, vescereris carne suillà: an mortem præoptares? Sa. Quid facturus elfem scio; quid mihi faciendum esser nondum intelligo. La Deus utrumque vetuit, Non occîdes, Non vescêris carne In tali casu, utrum præceptum utri par est cedere? Sa. Primum, non constat an hoc animo Deus vetuerit vesci fuillà, ut mortem vellet oppeti potius quam esu vitæ consuli. Nam ipse Dominus excusat David, qui contra legis præceptum comederit facros panes. Et in exilio Babylonico multa non observata sunt à Judæis, quæ lex præscripse rat. Proinde cenferem eam legem, quam ipfa quoque natura tulit, eoque perpetua est & inviolabilis, debere potiorem haberi ea, que neque semper fuit, & post erat abroganda. La Cur igitur laudati sunt fratres Maccabæi, qui maluerunt duris cruciatibus examinari, quam carnem gustare suis? Sa. Opinor, quoniam hic esus à rege præscriptus complette batur totius patrix legis abnegationem, quemadmodum CIT-

n

eı

re

be

er

a

Do

ex

lel

cet

hœ

ear

nm

cap

cin

ma

qua

fuil

lan

quà

adf fed

fua

ritu

fiffi

pec lub

tus

par

uffa

tur

ores

eri-

uif-

pfit ber

icif-

mif-

um,

ınu-

ecti-

hu-

num

s la-

tidi-

uris,

con-

irat

Sa.

vita-

ran-

con-

ni ex

n il-

t an

reris is ef-

. La. arne ere ? vesci con-

n ha-

La

runt

? Sa. ecte. dum

cir-

ircumcifio, quam Judæi gentibus obtrudere conabantur, ontinebat totius legis professionem, non aliter quam arha data ad universum contractum præstandum obligat. a. Itaque si crassior illa legis pars, post exortam Evangelii ucem, rectè sublata est, quo confilio nunc videmus el ea-lem, vel his graviora revocari; præsertim cum minus ugum suum appellet suave, & Petrus in Actis Apostoloum Judæorum legem appellet duram, quam nec ipsi ferre otuerunt, nec patres ipsorum ; sublata est circumcisio, sed uccessit Baptismus, duriore propedixerim conditione. Illa ifferebatur in octavum diem, & si quis interim casus inercepisset puerum, votum circumcisionis pro circumcisine imputabatur: nos pueros vix dum à latebris uteri maerni egressos in frigidam aquam, quæque diu in alveo sakeo constitit (non enim dicam, computruit) totos immer- Ceremoniæ gimus; si vel primo die, atque adeo in ipso partus ostio papales duperierit, nullà parentum aut amicorum culpa, deditur mi-daicis. er æternæ damnationi, Sr. Sic afunt. La. Sublatum est abbatum; imò non sublatum est, sed translatum in diem Dominicum. Quid refert? Paucorum dierum jejunia indixit ex Mosaica: nos illis quantum addidimus numerum? In lelectu ciborum quanto liberiores Judæi nobis, quibus litebat vel totum annum vesci ovibus, capris, perdicibus, & nædis? Illis nullum vestis genus erat interdictum, præter eam quæ esset lana linoque contexta: nunc præter tot vestium præscriptas & interdictas formas & colores, accessit tapitis rafura, eáque varia. Nè commemorem interim con-fessionis onus, constitutionum humanarum sarcinas, decimationes non simplices, adstrictum arctioribus vinculis matrimonium, novas affinitatis leges, aliaque permulta, quæ faciunt, ut hac parte non paulò commodior videatur susse Judæorum, quam nostra conditio. Sa. Erras tota via, lanio: Christi jugum non æstimatur ad istam regulam, legis qu'àm imaginaris. Pluribus adstringitur Christianus, & pylos adstringitur ad difficiliora, denique ad pœnam graviorem : sipse sed his adjuncta copiosior vis sidei & charitatis facit ea tura fuavia, quæ naturâ funt gravissima. La. Atqui, cum olim Spiritus, specie linguarum ignearum è cœlo delapsus, copiosissimo dono sidei & charitatis locuplerarit credentium pectora, cur detractum est legis onus, velut imbecillus ac sub iniqua sarcina periclitantibus? Cur Petrus jam asslatus Spiritu vocat onus intolerabile? Sa. Detractum est ex parte, nè Judaismis, ut coperat, obrueret Evangelii glori-

am, & nè legis odio gentes alienarentur à Christo; inter quas erant infirmi plurimi, quibus instabat duplex periculum:alterum, nè crederent, fine legis observatione neminem

posse salutem consequi; alterum, ne potius haberent in pa-

hi

na

e

u

er

CC

cc

La.

cr

if qu

bm

Ro

uc die

dif

ecc pol

cer

ftia

ger

ma

exp

coa ult

La.

pot ier

effe

Ca

per

add

æta Ni

pul

am

nul

potum

manere, quam Mosaicæ legis jugum accipere. Ho-cilles animos oportebat velut esca quadam libertatis allicere. Rursus, quò mederentur illis, qui negabant ex Evangelii professione salutis esse spem citra legis observationem, circumcisionem, sabbatismos, delectus ciborum, aliaque id genus, aut prorfus fustulerunt, aut in aliud verterunt. Porrò, quod Petrus negat se legis onus portare potuisse, non est referendum ad eam personam, quam tum gerebat, cum illi jam nihil effet intolerabile : fed ad crassos& infirmos Judæos; qui non fine tædio arrodebant (a) hordel (a) Alludit tunicam, nondum gustata spiritus medulla. La. Satis tu am parabo. quidem crasse disseris. Atqui mihi videtur & hodie non le de quin-minus effe causarum, cur observationes ista carnales hactenus que panibus tolli debeant, ut arbitrariæ sint, non obligatoriæ. Sa. Qui sic? La. Nuper in linteo quodam amplissimo vidi totum orbem depictum. Illic didici quantula esset mundi portio Christi Religionem pure sincereque profitens: nimirum Europæ particula vergens ad Occidentem; rursus alten vergens ad Septentrionem; tertia tendens, fed procul, ad Mo ridiem; ad Orientem vergentis quartæ postrema videbatut Polonia. Reliquus orbis aut barbaros habet, non ita multum à brutis animantibus differentes, aut schismaticos, aut hæreticos, aut utrumque. Sa. At non vidisti totum illud littus Austrinum, & sparsas insulas Christianis insignibus notatas? La. Vidi, didicique illinc avectas prædas; Christianismum inductum non audivi. Cum igitur tam amplasit messis, videtur hoc esse consultissimum ad religionem Christianam propagandam; quemadmodum apostoli sustulerunt onus legis Mosaica, nè gentes resilirent, ità nunc ad illiciendos etiam imbecilles, tolli quarundam rerum obligationes, fine quibus initio fervatus est orbis, & nunc fervari poslet, modò adsit sides & charitas Evangelica. Rursus audio videoque plurimos este, qui in locis, vestibus, cibis, jejuniis, gesticulationibus, cantibus, summam pietatis constituunt; & ex his proximum judicant, contra præceptum Evangelicum. Unde fit, ut, cum omnia referantur ad fidem & charitatem, harum rerum superstitione extinguatur utrumque. Procul enim abest à fide Evangelica, qui fidit hujuf-

modi factis; & procul abest à charitate Christiana, qui ob

inter

ricu-

nem

pa. Ho-

ber-

bant

ofer-

rum,

erte-

po-

1 ge-

os &

rdei

is tu

non

enus Qui

tum

ortio rum

tera

Mo-

atur

nul. ,aut

llud

ibus istila fit

hri-

ule-

c ad

blirva-

211-

ejuitu-

Em &

um. jus-

iob

tum

otum aut cibum, quo rectè quis uti potest, exasperat frarem, pro cujus libertate mortuus est Christus. Quam anarulentas contentiones videmus inter Christianos? quam nimicas calumnias ex veste aliter cinca tinctave, ex cibo uem porrigunt aquæ, & quem porrigunt pascua? Hoc nalum, si ad paucos serpsisset, contemni poterat. Nunc viemus universum orbem ob hæc diffidiis exitialibus concu-. Hæc & hujusmodi si tollerentur, & nos majori concordià iveremus, neglectis caremoniis, adea tantum contendentes uæ docuit Christus, & reliquæ nationes citiùs amplecteentur religionem cum libertate conjunctam. Sa. Extra cclesiæ domum non est salus. La. Fateor. Sa. Extra cclesiam est, quisquis non agnoscit pontificem Romanum. a. Non reclamo. Sa. Sed hunc non agnoscit, qui illius præcripta negligit. Ls. Atque ideò spero futurum, ut hic ponifex, nomine Clemens, animo pietatéque clementissimus, nuò magis omnes nationes ad ecclesiæ sodalitatem alliciat, bmnia mitiget, quæ hactenus visa sunt aliquot populos à Romanæ sedis fædere alienare; potiúsque habeat Evangelii ucrum, quam fuum in omnibus jus perfequi. Audio quotidie veteres querimonias de annatis, de condonationibus, de dispensationibus, déque reliquis exactionibus, de gravatis ecclesiis: sed arbitror hunc ità moderaturum omnia, ut postac impudens sit, qui pergat queri. Sa Utinam idem facerent omnes monarchæ. Nihil addubito quin res Christiana, nunc in arctum coacta, felicissime sit proferenda, si gentes barbaræ fenferint fe vocari non ad fervitutem humanam, sed ad libertate Evangelicam; nec ad rapinam expeti, sed ad felicitatis functimoniæ consortium. Ubi coaluerint, in nobis me verè Christianos compererint, ultro plus offerent, quam ab eis ulla vis queat extorquere. La. Id brevi futurum auguror, fi pestilens (a) Ate, quæduos (a) Dea Hopotentissimos orbis monarchas funesto bello commisit, ab-merica, quæ ierit (b) es noganas. Sa. Atque ego demiror jamdudum non dissidia ferit esse factum, cum Franciso nihil fingi possit humanius, & inter Deos Carolo Casari arbitror à præceptoribus instillatum, ut, quò & homines. per fortunam plus accesserit imperii finibus, hoc ipse plus Atevelox. addat clementiæ benignitatisque Ad hæc, habere solet & (6) Id est,in ztas ea peculiarem facilitatis ac mansuerudinis dotem. La. malamren. Nihil est quod in utroq; desideres Sa. Quid igitur remoratur publicum orbis votum? La. Adhuc jureconsulti de finibus ambigunt; & scis comædiarum tumultus semper desinere in nuptias; itidem principes suas finiunt tragodias: sed in comædis

to

a

b

al

CI

er

un

ar

u

ri

ge

on rii

lo

er

ar

ed

es

a.

uj

er

un

rd

ia

ton

or

de i quò

> Sa. fice

> er

cœ

cer Bo

cor

qui jici

nu

cil:

mædiis subitò coeunt nuptiæ; hic inter magnos magnis moliminibus res agitur. Et præstat aliquando serius obdud cicatricem, quam mox iterum ulcus erumpere. Sa. An credis istas nuptias esse firma concordia vincula? La. Vellem quidem, fed ex his video ferè nasci maximam bellorum partem; & si quod bellum ortum fuerit, affinis adest affini, latius fe spargit incendium, & difficilius componitur. Sa. Fa. teor, & agnosco verissimum esse, quod dicis. La. Sed æquúm. ne tibi videtur, ut ob jureconsultorum rixas & contractuum moras totus orbis tantum perpetiatur mali? Nuncenim nihil ufquam tutum est, & pessimis licet plurimum, dum neque bellum est, neque pax. Sa. De principum confilis non est meum dicere. Verum, si quis me faciat Cæsarem, scio quid sim facturus. La, Eja, facimus te Cæsarem, simulque Romanum pontificem, filibet. Quid facis? Sa. Fac me potius Casarem & regem Gallia. La. Age, esto utrumque Sa. Protinus concepto pacis voto edicerem per univerfam ditionem meam inducias, dimissis copiis, denunciam pænam capitis, si quis vel gallinam alterius attigerit. In pacatis rebus meo commodo, vel, ut melius dicam, publico, transigerem de ditionis finibus, aut de conjugii conditionibus. La. Habeine firmiora fæderis vincula, quam matrimonium? Sa. Arbitror. La. Imperti. Sa. Si Casar essem, sic abiq; mora transegissem cum rege Gallorum : " Frater, ma-" lus quispiam genius bellum hoc inter nos excitavit : neq; tamen inter nos certamen fuit de capite, se de ditione " Tu; quod in te fuit, fortem ac strenuum bellatorem pra-

Ad pacem hortatio. ablq; morâ transegissem cum rege Gallorum: "Frater, ma"lus quispiam genius bellum hoc inter nos excitavit: neq;
"tamen inter nos certamen fuit de capite, se de ditione.
"Tu, quod in te suit, fortem ac strenuum bellatorem prastitisti. Fortuna mihi favit, to me ex rege fecit captivum.
Quod accidit tibi mihi pot accidere, & tua calamitas
omnes nos admonet humana ditionis. Experti sumus
quam hoc certaminis genus utrique sit incommodum.
Age, diverso genere inter nos conssistemur. Dono tibi vitam, dono libertatem, pro hoste recipio te in amicum.
"Sit omnium præteritorum malorum oblivio, redi ad tuos
gratis ac liber, habe tibi tua; esto bonus vicinus, & poshac geratur unum hoc certamen inter nos, uter alterum
side, officiis, ac benevolentia vincat; neque certemus uter
altero latius regnet, sed uter sanctius administret suam
ditionem. In priori conssistu fortunati laudem tuli; hic
qui vicerit longè splendidius auferet decus. Mihi quidem hæc clementiæ sama plus adferet veræ laudis, quàm
si universam Galliam meæ ditioni adjunxissem. Et tibi
gratitudinis opinio plus decoris conciliabit, quàm si me
"tota"

ignis

duci

redis

qui-

par-

ffini,

.Fa-

úm.

actu-

nc e-

um,

filiis

rem,

mul-

c me

que.

ver-

ians

Ità lico.

oni-

mo-, fic

ma-

neq;

one.

præ-

um. itas

mus

um. i vi•

um. tuos

ooft-

rum

uter

lam

hic

quiuàm

tibi

me tota

totà Italia depulisses. Noli invidere mihi laudem, quam, affecto; ego vicishm tuæ sic favebo, ut huic amico libenter sis debiturus". La. Profecto sic possit adstringi allia; imò totus orbis. Etenim si conditionibus iniquis cus hoc obducatur verius, quam fanetur, vereor ne mox, er occasionem ruptà cicatrice, pus vetus erumpat majore ım malo. Sa. Quam magnificam quamque plausibilem gloam hac humanitas per universum orbem pararet Carolo? uæ natio se non lubens tam humano tamque clementi rincipi submitteret ? La. Egisti Cæsarem sat feliciter; nunc ge pontificem. Sa. Perlongum sit singula persequi; dicam ompendio. Sic agerem, ut universus orbis intelligeret effe rincipem ecclesiæ, qui nihil aliud sitiret, quam Christi loriam, & salutem omnium mortalium. Ea res verè meeretur invidiæ pontificii nominis, & solidam ac perennem araret gloriam. Sed interim (a) ab asino, quod aiunt, de- (a) ld est, a psi, multum aberravimus ab instituto. La. Ego te mox proposito educam in viam. Ais igitur obligare pontificum leges om- Vide Chilies qui funt in ecclesià? Sa. Aio. La. Ad pœnam gehennæ?ad. a. Aiunt. La. Etiam episcoporum? Sa. Sic arbitror, in sua ujusque ditione. La. Etiam abbatum? Sa Hæreo; nam hi ertis conditionibus accipiunt administrationem, nec posunt suos gravare constitutionibus, nisi ex authoritate totius rdinis. La. Quid si episcopus iisdem conditionibus acciiat suam sanctionem? Sa. Addubito. La. Quod episcopus constituit, pontifex potest rescindere? Sa. Opinor. La Quod pontifex decrevit, nemo potest abrogare? Sa. Nemo. La. Unle igitur audimus rescissas pontificum sententias, hoc titulo. quod parum recte fuerint edocti; & priorum constitutiones posterioribus (b) antiquatas, quod à pietate deviarent? (b) Id est, Sa. Ista surreptitia sunt ac temporaria. Nam & in ponti- abrogatas, hcem, ut hominem, cadit ignorantia personæ factive. Cæterum, quod ex authoritate concilii universalis proficiscitur. celeste oraculum est, & pondus habet par Evangeliis, aut certé proximum. La. Licétne de Evangeliis dubitare? Sa. Bona verba; nè de conciliis quidem rite in Spiritu Sancto congregatis, peractis, editis, & receptis. La. Quid si quis dubitet an hæc competant in concilium, quod objicitur, quemadmodum audio Basiliense concilium à nonnullis rejici, nec omnibus probari Constantiense; loquor de his qui nunc habentur orthodoxi; nè quid dicam de proximo concilio Lateranensi. Sa. Dubitent qui velint suo periculo, ego noto dubitare. La. Petrus igitur habuit authoritatem conden-

di novas leges ? Sa. Habuit. La. Habuit & Paulus cum ca teris apostolis ? Sa. Habuerunt in suis quisque ecclesiis, Petro seu Christo commissis. La. Et Petri successoribus par est potestas cum ipso Petro ? Sa. Quidni? La. Tantundem igitur honoris debetur rescripto Romani pontificis, quantum Epistolis Petri, & tantundem constitutionibus episcopo. rum, quantum Epistolis Pauli ? Sa. Equidem arbitror etiam amplius deberi, si præcipiant & legem ferant cum authoritate. La Sed faine est dubitare, an Petrus & Paulus fcripferint afflatu Divini Spiritus? Sa. Imò hæreticus sit qui dubitet, La. Idem censes de rescriptis & constitutionibus pontificum & episcoporum? Sa. De pontifice censeo; de episcopis ambigo; nisi quòd pium est, de nullo perperam sufpicari, ni res ipsa palam clamitet. La. Cur Spiritus citius patitur errare episcopum quam pontificem? Sa. Qui gravius est à capite periculum. La. Si tantum valent prafulum constitutiones, quid fibi vult quod Dominus in Deuteronomio tam rigide comminatur, ne quis quid addat aut adimat legi? Sa. Non addit legi, qui latius explicat quod latebat, qui ea suggerit que spectant ad legis observationem; néque detrahit, qui pro viribus audientium legem dispensat, alia promens, alia celans, pro ratione temporis. La. Num obligabant Pharifæorum ac Scribarum constitutiones? Sa. Non, arbitror. La. Cur ità? Sa. Quia docendi habebant authoritatem, non condendi leges. La. Utra potestas videtur amplior condendi leges humanas, an interpretandi divinas? Sa. Condendi humanas. La. Mihi secus videtur. Etenim cui jus est interpretandi, hujus sententia pondus habet legis divinæ. Sa. Non fatis affequor quod dicis. La Dicam explanatius. Lex divina jubet subvenire parenti: Pharisæus interpretatur hoc esse datum patri, quod missum est in corbanum, eò quòd Deus sit pater omnium. Nonne huic interpretationi cedit lex divina? Sa. Ista quidem falsa interpretatio est. La. Sed posteaquam illis semel tradita est interpretandi authoritas, unde mihi constabit cujus fit vera interpretatio, maxime si ipsi inter se dissentiant? Sa. Si minus satisfacit tibi sensus communis, sequere præfulum authoritatem ; id tutissimum est. La. ErgoPharifæorum & Scribarum authoritas devoluta est ad theologos & concionatores? Sa. Est. La. Sed nullos audio frequentius inculcantes, Audite, ego dico vobis, quam eos qui nunquam versati sunt in palæstris theologicis. Sa. Audies omnes candide, sed cum judicio, modò ne simpliciter infani-

nt

ia

15

or

ro

on

1

nd

ur

ate

Te

en

on

a.

et

ur

O

et.

en

at

A:

ae

ex

i J

er

a.]

00

ræ

ti

ro

er

ur

0

VU

er

dy

C

no

efi

n ca

fils,

is par

ndem

uan-

copo.

1tho.

crip-

ibus

; de

eram

S ci-

Quia

præ.

Deu-

taut

uod

tio-

gem

oris.

tio-

endi

poter-

cus

ntia

di-

pa-

por

ım.

ui-

nel

cu-

nti-

ere

ri-

gos

en-

ın-

m-

ni-

nt.

nt. Tum enim oportet populum cum sibilo surgere, quò nam agnoscant dementiam. Cæterum quibus contigit tituus doctoris, his oportet fidere. La. Verum in his quoque omperio nonnullos multò rudiores ac stultiores illis, qui rorsus sunt illiterati; & inter doctissimos miram video ontroversiam. Sa. Elige que sunt optima, inexplicata aliis elinquito, ea semper amplectens, quæ procerum & multiudinis consensus approbavit. La. Scio isthuc esse tutius. unt igitur & constitutiones iniquæ, quemadmodum sunt nterpretationes falfæ? Sa. An fint, alii viderint; arbitros se posse. La. Annas & Caiaphas habebant potestatem conendi leges? Sa. Habebant. La. Num horum quavis de re onstitu s obligabant ad pænam gehennæ? Sa. Nescio. a. Puta Amam constituisse, ne quis reversus à foro sume, et cibum, nisi loto corpore : qui illotus caperet cibum, um crimen gehenna dignum admitteret ? Sa. Non arbior, nisi contemptus publicæ potestatis crimen exacerbaet. La. An omnia præcepta Dei obligant ad pænam geennæ? Sa. Non opinor. Nam Deus prohibuit omne pecatum, quamlibet veniale, si theologis habenda sides. La. ortassis & veniale pertraheret in gehennam, nisi Deus sua lisericordia sublevaret imbecillitatem nostram. Sa. Non It absurdum dictu, sed affirmare non ausim. La. Cum Isaelitæ exularent in Babylone, præter alia plucima quæ ex præscripsit, in multis fuit omissa circumcisio. An emnes i perierunt? Sa. Deus novit. La. Si Judæus clam, fame ericlitans, vesceretur carne suilla, committeretne crimen? . Mea quidem fententia necessitas excusaret factum, quanoquidem ore Domini defensus est David, quod contra legis receptum comederet panes facros, quos appellant Propotionis: nec folum comedit ipse, sed & fugæ comites rofanos iisdem pavit. La. Si quem ea necessitas constrineret, ut aut pereundum sit fame, aut furtum committenum, utrum eligeret, mortem, an furtum? Sa. Forsitan in o casu furtum non esset furtum. La. Hem, quid audio? vum non est ovum? Sa. Præsertim si caperet animo redendi, placandique dominum, cum primum licerer. La. Quid pereundum esset homini, nisi falsum testimonium ferat dversus proximum? utrum eligendum? Sa. Mors. La. Quid commisso adulterio possit servare vitam? Sa. Potior erit nors. La. Quid si simplici stupro possis effugere mortem? a. Moriendum potius, ut aiunt. La. Cur hic ovum non elinit effe ovum, præsertim fi nulla fiat vis aut inju-

a.

al

ifi

è

eli

on

uâ

on

uo

an

at

is 1

ine

ite

im

ute

ft

on

am

mp

tac

on

a

Poli

itg

ep

ur

Dif

bl

Qui

nai

bfi

uti

ic

ria? Sa. Fit injuria corpori puellæ. La. Quid si perjurio Sa. Moriendum. La. Quid si simpliei nullique noxio me dacio? Sa. Docent præoptandam mortem. At ego credid rim gravi necessitate, aut ingenti proposità utilitate, me dacium hujulmodi aut nullum elle crimen, aut levislimur nifi quod apertà fenestrà periculum est, nè discamus & pe niciosis mendaciis esse assuescere. Finge incidisse casum, innoxio mendacio possit servare & corpora & animas tot us patriæ fuæ, utrum eliget vir pius? fugiet mendacium · La. Quid alii sint facturi, nescio; ego vel quindecim Home rica mendacia non vererer dicere, móxque labeculam illa abstergerem aqua sacrà. Sa. Idem ego facerer La. Igin non quicquid Deus præcipit aut interdicit o nam gehennæ. Sa. Non videtur. Sa. Modus igitur oblig tionis non est ab authore legis tantum sed ex materià. Qua dam enim cedunt necessitati, quædam non cedunt. Sa. Si videtur. La. Quid si sacerdos periclitetur de vità, servando fi ducat uxorem? utrum eliget? Sa. Mortem. La. Cum d • Fabula de vina lex cedat necessitati, cur hæc lex humana * Terminu

Termino agit, nulli dignans concedere? Si. Non lex obstat, sed vote Deo, qui

nec Jovi vo- La. Quid si quis vovisset visere Hierosolymam, nec idp luit conce- set nisi certo vitæ dispendio? non ibit, an morietur? dere, notif-Morietur, ni voti relaxationem impetrarit à pontifice le mano. La. Cur alterum votum relaxatum, alterum minime Sa. Quia alterum folemne, alterum privatum. La. Quide folemne? Sa. Quod foler fieri. La. An non igitur folemne alterum, quod quotidie fit ? Sa. Fit, fed privatum. La. Pro inde monachus fi privatim apud abbatem profiteretur, no esset votum solemne? Sr. Nugaris. Ideò faciliùs relaxatt votum privatum, quia minore offendiculo folvitur; &i qui facit hoc animo, facit, ut si commodum sit, mutet so tentiam. La. Hoc igitur animo vovent, qui privatim pro fitentur perpetuam castimoniam? Sa. Deberent. La. Per petuam igitur, & non perpetuam? Quid si Carthusianun monachum hic constringat casus, ut aut vescendum sit cas nibus, aut moriendum? utrum eligeret? Sa. Docent med ci nullas este carnes tam esticaces, quin idem esticiat aurun potabile, & gemmæ. 1 a. Utrum igitur conducibilius, gem mis & auro fuccurrere periclitanti, an earum rerum preti multos de vità periclitantes servare, & ægroto dare pullus gallinaceum? 81. Hæreo. La. Atqui piscium aut carnius esus non est ex corum numero, quæ vocant substantialis Sa. Carthufianos suo judici relinquamus. La. Dicamus ing nere

urio

mer

edid

mer

mun

x per

ım,

s tot

ium

Iome

illan Igitu

d po bliga

Qua Sa. Si

and

m di

inu

otu

e Ro

nime

uide

nnes

. Pro

r, non

axam

, &i

et fen

n pro-

a. Per

ianum

it car

medi

aurun

, gem

preti

ullun

rnium

tialis

nere

d p

ere. Diligenter, frequenter, multisque verbis inculcatur in ege Mosis sabbatismus Sa. Verum. La. Utrum igitur sucurram urbi periclitanti violato fabbato, an non? Sa. At inerim me vis effe Judæum? La. Volo, & quidem recutitum. a. Istum nodum secuit ipse Dominus. Sabbatum enim honinis causa est institutum, non contra. La. Ista lex igitur alebit in omnibus humanis constitutionibus? Sa. Valebit, isi quid obstet. La. Quid si conditor legis non hoc animo erat legem, ut quemquam obliget ad penam gehennæ, imò è ad reatum quidem ullum; sed constitutionem nihilo plus elit habere ponderis, quam exhortationem? Ss. O bone, on est in manu conditoris quantum obliget lex. Usus est ua potestate ferendo legem; cæterum ad quid obliget, aut on obliget, id Deo in manu est. La. Cur igitur audimus uotidie parochos nostros è suggesto clamantes, cras jejuandum lub pænå damnationis æternæ, fi nobis non conat quomodo lex obliget humana? Sa. Id faciunt, quò mais terreant contumaces; nam ad hos arbitror ea verba pernere. La. Sed interim an contumaces talibus dictis teritent, nescio; certè infirmos vel in scrupulum vel in pericuim conficiunt. Sa. Difficile est utrisque consulere La. Eadem utem est vis consuerudinis & legis? Sz. Aliquando major st consuetudinis. La. Proinde, tametsi non adest animus onsuetudinem inducentibus injiciendi laqueum cuiquam, amen obliget volentes nolentes? Sa. Arbitror. La. Onus mponere potest, tollere non potest? Sz. Admodum. La. Jam taque vides, opinor, quantum fit periculi novas leges ab ominibus ferri, fi nulla necessitas urgeat, aut nulla maga invitet utilitas. Sa. Fateor. La. Dominus, cum ait, volite omnino jurare, num quemvis jurantem obnoxium faitgehennæ? Sa. Non arbitror. Confilium est enim, non præeptum. La. At istud unde mihi liquet, cum vix aliud acuratius aut severius interdixerit, quam ne juremus? Sa. Disces à doctoribus. La. Et Paulus cum dat consilium, non bligat ad gehennam? Sa. Nequaquam. La. Cur ità? Sa. Quia non vult injicere laqueum infirmis. La. Est igitur in nanu condentis legem obstringere ad gehennam, aut non bstringere. Et sanctum est cavere, nè quibuslibet constiutionibus illaqueemus imbecilles? Sa. Est. La. Et. si Paulus ic cautionem adhibuit, multò magis facerdotibus adhibena, de quibus incertum quo spiritu agantur. S. Fateor. a. Atqui paulò ante negabas esse in manu conditoris, uatenus obstringeret lex. Sr. Jam consilium est, non

lex. La. Nihil est facilius, quam commutare vocabulum Noli furari, præceptum est? Sa. Est. La. Noli omnino ref. Præcepta & sere male? Sa. Consilium est. La. At hoc posterius magis confilia. habet speciem præcepti, quam illud prius. Saltem hoeel episcopis in manu, utrum velint esse præceptum quod instituunt, an confilium? Sa. Est. La. At istud paulò ante fortiter negabas. Etenim qui non vult suam constitutionem quemquam ad ullum crimen adstringere, nimirum vult eam effe confilium, non præceptum. Sa. Verum: fed non expedit hoc scire vulgus, nè protinus clamitent esse confilium.

firmis conscientiis, tam misere confusis tuo silentio? Verum age, dic mihi. nullifne notis docti deprehendere polfunt, utrum consilii vim habeat constitutio, an præcepti? Sa. Possunt, sicut audivi. La. Non licet scire mysterium? (a) Pisces Sa. Licet, nisi velis effutire. La. Ah, (a) pisci dixeris

quod servare non liber. La At quid interim facies tot in-

ia

ha

n

en

in

ad

or

a.

er pi

ar

un

ac

ic

Du

ot

ap

aci

adm

mutos esse Sa. Cum nihil audis, nisi hortamur, ordinamus, mandamu, declarat confilium est: cum audis jubemus, districte pracipinus, pra Prov. fertim si accedant minæ excommunicationis, præceptun

est. La. Quid si debeam pistori meo, cúmque solvendo no fim, fugere malim quam conjici in carcerem; num peco criminaliter? Sa. Non arbitror, nisi desit solvendi voluntas La. Cur igitur excommunicor? Sa. Istud fulmen territa improbos, non adurit innocentes. Scis enim & apud prifos Romanos fuisse leges diras ac minaces, sed in hoc ipsun tantummodo latas; qualis illa fertur è duodecim tabulis (b) Vide Au- (b) de dissecando corpore debitoris: cujus ideo nullum fam Gelli- extat exemplum, quòd non in usum, sed ad terrorem, esta prodita. Jam ut fulmen non agit in ceram aut linum, fe in æs: ità tales excommunicationes non agunt in misera fed in contumaces. Et tamen, ut ingenue dicam, in hujul modi frivolis adhibere fulmen à Christo traditum, propo modum esse videtur, quod veteres dicebant, in lente ungun La. Num idem jus patrifamilias in sua domo, quot episcopo in sua diecesi? Sa. Arbitror, pro proportione La. Et hujus præscripta fimiliter obligant? Sa. Quidni La. Edico nè quis vescatur cæpis; quomodo periclitatu apud Deum qui non paruerit? Sa. Ipse viderit. La. Poli hac non dicam meis, pracipio, sed admoneo. Sa. Sapies. U Verum perspicio vicinum meum proximum esse pericula & arreptum clam admoneo, ut fefe fubducat ab ebrioforu & aleatorum commercio; ille, monitorem aspernatus, pe ditius incipit vivere, quam antea; num hic illum obstring

aum de pœnà talionis.

ulum. o refi-

magis

10e eft

infti-

e foronem

t eam

expe-

lium,

ot in-

? Ve-

e pof-

epti?

ium?

xeris.

damus,

, pra-

ptum

o non

peca

untas

erritat

rifcos

ipfum

abulis

ullum

1, effet

m, fed

iferos

hujul

propo

inguen

quod rtione

idni

litatu

. Pol

es. La ricula

oform

1s, per aring

admo

dmonitio? Sa. Videtur. La. Igitur neque consulendo, neue exhortando fugimus laqueum. Sa. Imò non adfert laueum admonitio, sed admonitionis argumentum. Etenim frater admonitus, ut crepidis uteretur, negligeret, nullo rimine teneretur. La. Non hic percontabor, quantum obgent præscripta medicorum. Votum obstringit ad pænam chennæ? Sa. Maximé. La. Omne? Sa. Omnissimum, moo sit licitum, legitimum, ac liberum. La. Quid appellas lierum? Sa. Quod nulla extorsit necessitas. La. Quid est neessitas? Sa Est metus cadens in constantem virum. La. Eiam in Stoicum, quem, Si fractus illabatur orbis, impavidum rient ruine? Sa. Istum Stoicum mihi ostende, & respondeo. La. Sed extra jocum, num famis aut infamiæ metus cait in constantem virum? Sa. Quidni? La. Si filia nondum nancipata clam nubat insciis parentibus, nec passuris, si scint, legitimum erit votum? Sa. Erit. La. An sit, nescio; ertè, fiqua funt, hoc est unum ex illorum numero, quæ, liet vera fint, tamen ob scandalum imbecillium filenda funt. uid si virgo, quæ ex authoritate parentum contraxit marimonium cum sponso, clam & invitis parentibus voto emet addicat collegio fanctæ Claræ? eritne licitum & legimum? Sa. Si fuerit solenne. La. Num solenne est quod n agro fit, in obscuro monasteriolo? Sa. Sic habetur. La.Si adem domi, paucis testibus, voto profiteatur perpetuam orporis integritatem, non erit legitimum? Sa. Non. a. Quamobrem? Sa. Quia sanctius votum obstat La Eaem puella si vendat agellum, valebit contractus? Sa. Non, pinor. La. Et valebit, si seipsam dederit in potestatem alieam ? Sa. Si se Deo dicaverit. La. Annon & votum privaum dicat hominem Deo? Et qui suscipit sanctum conjugii acramentum, nonne se dicat Deo? Et quos Deus jungit, icant se diabolo? de solis conjugibus dixit Dominus, Quos Deus junxit, homo ne separet. Ad hæc, cum adolescens ix dum pubescens, aut puella simplex, minis parentum, evitia tutorum, improbis instinctibus monachorum, blanitiis & odiis potruditur in monasterium, num liberum est otum ? Sa. Si fint * doli capaces. La. Ea ætas maximè Ità loquinapax est doli, ut cui facillime possis imponere. Quid si tur Jurisroponam in animo diebus Veneris abstinere à vino? per- Alter ex nde obstringit propositum, ut votum. Sa. Non arbitror. ambiguo jo-4. Quid igitur interest inter certum propositum & votum catur, quasi acità cogitatione conceptum ? Sa. Animus obligandi. doli capax 4. Negabas ante, hic valere animum. Propono, si queam, & idoneus.

voveo

nebulas in pariete depictas, hoc est, nihil. Est igitur & i proposito dispicienda materiæ ratio? Sa. Opinor. La. H ut illic à legis, ità hîc à voti nomine cavendum? Sa. Recht La. Si Romanus pontifex statueret, ne quis jungat matri monium intra septimum propinquitatis gradum, committo

ret crimen, qui duceret cognatum gradu fexto? Sr. Opi

la

co

b

e

cu

n

n

d

in

10

D

ed

Co

Râ

au

pe

no

&

in

· Cepis eft genus: Et eruca pronerem. Unde Ovi-

nor; certe periclitaretur. La. Quid si episcopus suis edi ceret, nè quis haberet rem cum uxore, nisi die Lunæ, Jovis, & Sabbati, committeret crimen, qui clam aliis diebu uteretur uxore? Sa. Arbitror. La. Quid si ediceret, ne qui † bulbis vesceretur ? Sa. Quid istuc ad pietatem ? La.Qui bulbi provocant libidinem. Quod de bulbis dico; iden dictum puta de erucis. Sa. Hæreo. La. Quid hæres, unde vocant Ve-est humanis legibus obligandi vis? Sa. Ex dictis Pauli, Obedite prapositis vestris. La. Hinc igitur obligat omnes episcodius salaces porum ac magistratuum constitutio? Sa. Modo fit æqua vocat eruces, justa, & legitime lata. La. Sed istius rei quis erit judex? Sa. Ipfe qui condidit. Nam ejus est interpretari, cujus est condere legem. La Ergo citra delectum est obediendum quibusliber constitutionibus? Sa. Opinor. La. Quid si præ positus stultus & impius ferat legem impiam & iniquam? ipfius judicio standum erit, & populus, cui nullum est judicandi jus, obtemperabit? Sa. Quorsum attineat ea somniare, quæ non fiunt? La. Qui subvenit parenti, non subventurus nisi lex cogeret, num implevit legem ? Sa. Non, arbitror. La. Qu'î sic ? Sa. Primum, non satisfacit animo eju qui condidit legem; deinde, voluntati impiæ addit hypocrisin. La. Qui jejunat, non jejunaturus nisi præciperet et clesia, num satisfacit legi? Sa. Mutas & authorem legis, & materiam. La. Confer igitur Judæum sic jejunantem diebus præscriptis, ut, ni lex hunc adigat, non sit jejunaturus, cum Christiano servante jejunium ab hominibus indictum, haudquaquam servaturo, si legem tollas; aut, si mavis, Judæum abstinentem à carne suillà, & Christianum abstinentem? carnibus & lactariis die Veneris. Sa. Infirmitati nonnihil reluctanti legi puto paratam esse veniam; certo proposito legem aversanti & obmurmuranti non item. La. Atqui sa teris leges divinas non semper obligare ad pænam gehenna Sa. Quidni fateor? La. Nec audes fateri esse legem huma nam, quæ non obligat ad eandem pænam, fed hominem re linquis in ancipiti? Videris igitur aliquanto plus tribuero legibus hominum, quam Dei. Mendacium & obtrectatio **Suapte**

Tabe

· & i

La. E

Rect

matri

mitte

. Opi-

s edi

æ, Jo-

liebu

è qui

.Quia

idem

unde

, Obe-

pisco-

æqua,

idex ?

jus est

ndum

præ.

iam ?

est ju-

omni-

bven-

arbi-

o ejus

hypo-

et ec-

gis, &

liebus

s, cum

haud-

dæum

tem i

nnihil

polito

ui fa-

ennæ

uma

m re-

buere

Etatio

uapte

uapte natura funt mala, & à Deo prohibita: & tamen faeris esse aliquod mendacii & obtrectationis genus, quod non obliget ad pænam gehennæ: nec audes eum, qui quonodocunque velcitur carnibus in die Veneris, liberare à pœna gehennæ. Sa. Non est meum quenquam absolvere aut amnare. La. Si divinæ leges & humanæ pariter obstrinrunt, quid igitur interest inter has & alias? So. Nimirum uod, qui violat legem humanam, immediatè peccat adverus hominem (si mihi concedis Scholasticorum flosculis ti) mediatè adversus Deum; qui violat legem divinam, contra. La. Quid refert, utrum prius miscueris acetum an bsynthium, cum mihi utrumque sit ebibendum? Aut quid efert, utrum lapis à me vulnerato repercussus feriat amicum, an ordine verso ? Sa. Hoc didici. La. Et si ex materià circumstantiisque sumitur obligandi modus in utrisq; legibus, quid interest inter authoritatem Dei & hominum? Sa. mpia percontatio! La. Attamen multi credunt plurimum nteresse. Deus tulit legem per Mosen, nec licet violare: dem fert leges per pontifices, aut certè concilium. Quid interest inter has & illas? Lex Moss per hominem, leges nostræ per homines. Et videntur minus ponderis habere quæ Deus tulit per unum Mosen, quam quæ Spiritus Sanctus edit per frequens episcoporum & eruditorum concilium. Sa. De spiritu Mosis dubitare non licet. La. Paulus in epicoporum vicem venit. Quid igitur interest inter Pauli præcepta, & cujuslibet episcopi? Sa. Quia sine controverla Paulus scripsit afflatus spiritu. La. Hæc scriptorum authoritas quousq; se porrigit? Sa. Arbitror non ultra apostolos, nisi quòd conciliorum est inviolata authoritas. La. Quare de Pauli spiritu dubitare non licet? Sa. Quia obstat ecclesiæ consensus. La. De episcopis dubitare licet? Sa. De his nihil temere suspicandum, nisi res ipsa palam clamitet quæstum, aut impietatem. La. Quid de conciliis? Sa. Non licet, si fuerint rite & per Spiritum Sanctum congregata peractaque. La. Est igitur aliquod concilium, in quod ista non competunt? Sa. Esse potest. Quod ni esset, theologi nequaquam adderent hanc exceptionem. La. Videtur igitur & de conciliis dubitari posse. Sa. Non arbitror, posteaquam fuerint Christianarum gentium judicio consensuq; recepta comprobataque. La. Posteaquam excessimus (a) pomæ- (a) Id cst, liria, quibus Deus voluit circumscribi sacrosanctam illam & mites præinviolabilem Scripturæ authoritatem, videtur mihi & aliud esse discrimen legum divinarum & humanarum. Sa. Quod?

ft

at

CE

Mo

lla

u

m

al

e

u

or

a

u

be

La. Leges divinæ funt immutabiles, nisi si quæ sunt eju generis, ut fignificandi coërcendive gratia videantur ad tempus datæ: quas & prophetæ desituras juxta carnalem sensum prædixerunt, & apostoli jam omittendas docuerunt. Deinde inter leges humanas existunt nonnunquam iniquæ, stultæque, & pestilentes; unde & abrogantur vel authoritate superiorum, vel consentiente neglectu populi. Tale nihil est in legibus divinis. Rursus humana lex suapte sponte cessar, ubi cessarit causa, propter quam lata est. Veluti si constitutio juberet fingulos quotannis aliquid conferre in structuram templi, templo absoluto, cessat rigor legis. Ad hæc, lex ab hominibus lata non est lex, nisi fuerit utentium consensu comprobata. Lex divina nec expendi debet, nec potest abrogari. Quanquam & Moses legem laturus suffragia populi collegit, non quod hoc effet necesse, sed ut illos magis haberet obnoxios. Impudentis enim est legem contemnere, quam tuo suffragio comprobaris. Postremo, cum leges hominum, quæ fere corporalia præscribunt, pædagogi sint ad pietatem, cessare videntur, ubi quis profecit ad spiritus robur, ut jam talibus cancellis non egeat, modo pro virili vitetur scandalum infirmorum non malitiose superstitiosorum. Velut si pater præscribat filiæ impuberi, ne bibat vinum, quò tutior fit illius virginitas usque ad nuptias; cum adoleverit, jamque viro tradita fuerit, non tenetur præcepto patris. Multæ leges habent instar pharmacorum; ea verò mutantur & cedunt pro re nata, iplis etiam medicis approbantibus; qui, si semper iisdem uterentur remediis à veteribus proditis, plures occiderent quam sans. rent. Sa. Multa tu quidem congeris, quorum nonnulla placent, aliqua displicent, quædam non intelligo. La. Si lex episcopi quæstum evidenter oleat, hoc est, statuat ut singuli parochi bis in anno emant aureo ducato jus absolvendi calibus, quos vocant episcopales, quò plus extorqueat à suis, obtemperandum censes ? Sa. Censeo; sed interim clamandum adversus legeminiquam, exclusa semper seditione. Sed unde hic mihi percontator lanio? Tractent fabrilia fabri. La. Hujusmodi quæstionibus sæpe torquemur in conviviis, interdum diatriba fervescit ad pugnam & sanguinem. Sa. Pugnent qui volent; ego censeo leges majorum esse reverenter suscipiendas, & observandas religiose, velut à Deo profectas; nec esse tutum, nec esse pium, de potestate publica sinistram concipere aut serere suspicionem. Et si quid est tyrannidis, quod tamen non cogat ad impietatem, satius ejus

r ad

lem

unt.

ini-

tho-

Tale

pon-

iti fi

e in

Ad

ium

nec

fuf-

d ut

gem

emò,

pr-

it ad

pro

per-

i, nè

nup-

ene-

ma-

iam

rre

апа-

plalex

ngu-

ndi i

luis,

nan-

.Sed

abrio

Viis,

. Sa.

eve-

Deo

oub-

uid

tiùs

est

ft ferre, quam feditiosè reluctari. La, Istà quidem ratione ateor bene consultum rebus eorum qui dignitate pollent, tecum fentio, nec illis invideo. Cæterum lubens audiam ationem, quâ confulatur & populi vel libertati, vel comnodis. St. Deus non destituit populum suum. La. Verum bi interim illa libertas spiritus, quam apostoli promittunt x Evangelio, quam Paulus toties inculcat, clamans, Regum Dei non est esca & potus; & quod filii non simus fub edagogo; nec amplius serviamus elementis bujus mundi; aliaue innumera; si tantò pluribus constitutionibus oneantur Christiani quam Judæi, & si arctiùs obligant honinum leges qu'am pleraque à Deo tradita præcepta? Sa. Dicam, lanio. Non in hoc est Christianorum libertas, ut ceat illis facere quæ velint, liberis à constitutionibus hunanis; sed quod, ex fervore spiritus ut omnia prompti, luentes & alacres ea faciant, que prescribuntur, nimirum lii potius quam servi. La. Expedite; sed erant & sub lege Mosaica filii, & sunt sub Evangelio servi; atq; aded vereor, è maxima pars hominum; siquidem servi sunt, qui lege oacti fuum officium faciunt. Quid igitur discriminis inter ovam & veterem? Sa, Meo judicio multum interest. Quod etus sub involucris docuit, nova sub oculos posuit : quod lla sub anigmatibus prædixit, hæc dilucidius ostendit; uod illa fubobscure promisit, hac exhibuit maxima quidem x parte. Illa tradita erat uni genti, hæc ex æquo docet mnes falutem:illa paucis prophetis & eximiis viris imparit infignem illam & spiritualem gratiam; hæc omne donoum genus largiter effudit in omnium ætatum, fexuum, & ationum homines, linguas, fanationes, prophetias, miracua. La. Ubi nunc igitur ista? Sa. Cessarunt, non interierunt; el quia non est opus, jam evulgatà Christi doctrina; vel uia pleriq; titulo tantum Christiani, fide, quæ est miracuprum architectrix, caremus. La. Si propter incredulos ac liffidentes apus est miraculis, talium nunc plena sunt omia. Sa. Est incredulitas simpliciter errans, qualis erat Juxorum obmurmurantium Petro, quòd Cornelii familiam ecepisset ad Evangelii gratiam; qualis erat Gentium, quæ eligionem, quam à majoribus acceperant, putabant esse sautiferam, & apostolorum doctrinam esse superstitionem peregrinam: hi conspectis miraculis conversi sunt. Nunc ui diffidunt Evangelio, tanta luce per universum orbem oruscante, non simpliciter errant; sed excecati malis affehibus nolunt intelligere, ut bene agant: hoc nulla miracula redu-

m

ie

is

nı

115

ar

iu

re

an

ra

ia

âd

us

ua

reducerent ad mentem meliorem. Et sanandi tempus num est, puniendi post futurum est. La. Quanquam multa dixist fatis probabiliter, tamen mihi propositum est non fidere falfamentorio; fed adibo theologum quendam eximiè do Etum : quicquid is de singulis pronunciaverit, cœlestis ort culi vice fuerit. Sa. Quis iste? Pharetrius? La. Ille simpliciter delirat & ante annos, dignus qui concionetur deliris aniculis. Sa. Bliteus? La. An ego tam loquaci fophista credam? Sa. Amphicholus? La. Nunquam ei credam in folvendis quæstionibus, cui meo malo credidi carnes meas, An ille bona fide solvet problemata, qui pessima fide nondum folvit pecuniam? Sa. Lemantius? La. Non utor cœcis ad indicandam viam. Sa. Quis igitur ? La. Si scire vis, Cephalus est, vir trium linguarum & omnis politioris literatura perpulchre gnarus, tum in sacris voluminibus & vetustis theologis diu studioséque versatus. Sa. Dabo rectius consilium. Eas ad inferos, illic invenies Rabbinum Druinum, qui Tenedia bipenni dissecabit omnes tuas quastiunculas. La. Tu præi, quo mihi viam appares. Sa. Sed extra jocum; est-ni ne verum quod narras, datam potestatem vescendi cami-sta bus? La. Ludebam te, ut urerem. Etsi Romanus pontiser ner id vellet maxime, ordo salsamentariorum moveret seditio ut nem. Deinde mundus est plenus Pharisaicis hominibus, qui cr non alià re sibi possunt vendicare sanctimoniam, nisi tali-bus observatiunculis: hi nec paterentur sibi detrahi jam partam gloriam, nec sinerent minoribus plus esse liberta-ed tis, quàm ipsis fuit. Nè in lanionum quidem rem esset, per-tat mitti liberum quarumlibet rerum esum : tum enim varius cer esset eventus nostræ negotiationis; nunc certius est lucrum, rid & (a) minus aleæ, minusq; laborum. Sa. Verissima prædicas; pus sed eadem incommoditas ad nos rediret. La. Gaudeo tandem seh inventum aliquid, in quo salsamentario cum lanione con rid veniat. Jam, ut incipiam & ipse seriò loqui, quemad modum run fortassis expedirer, populum Christianum paucioribus con- in stitutiunculis obstringi, præsertim si quæ non multum aut fra nihil conducunt ad pietatem, nè dicam ossiciunt; ita non libet ab istis stare, qui omnes omnium hominum constitutiones rejiciunt, neq; flocci faciunt. Imò ob hoc ipsum multi hui faciunt, quia præceptum est, ne faciant. Attamen demirai (a) non possum in plerisque rebus præpostera mortalium judi dus cia. Sa. Idem nec ego satis admirari possum. La. Cælum teraboræ miscemus, si quid periculi suspicamur, ne quid decedat cur ponderis sacerdotum constitutionibus authoritatiq: & dore cin mitamus

(a) Id eft, minus perinunc

ixiffi

idere

è do-

ora-

mpli-

eliris

e cre-

fol-

S.An

ndum

is ad

ephaaturz

tustis

consi-

amus

itamus, cum imminet evidens periculum, ne tantum tribumus hominum authoritati, aut authoritati divinæ minus ibuatur, quam oportet. Sic à Scylla declinamus, ut non netuamus Charybdin, malum exitiabilius. Debetur episcois fuus honos, quis negat? Præsertim si agunt quod diuntur. Sed impium est, honores soli Deo debitos transferin homines, &, dum impense reveremur hominem, parum vereri Deum. Honorandus Deus in proximo, veneranus in proximo; sed interim adhibenda cautio,nè Deus per anc occasionem suo fraudetur honore. Sa. Itidem videmus ultos in tantum fidere corporalibus caremoniis, ut his reti negligant ea quæ funt veræ pietatis, fuis meritis arroantes, quod est divinæ largitatis, & ibi confistentes unde radus erat ad perfectiora, & ex his rebus proximum calumrutts fantes, quæ per ie nec bonæ funt, nec malæ. La.Quin in adem re cùm duo sint, quorum alterum altero præstantus, semper deterioris est nobis potior ratio. Corpus & s. La. uæ corporis sunt, ubique pluris sunt, quàm ea quæ sunt inimi. Et hominem occidisse pro gravi crimine dicitur, ut arnis stifer hentem hominis, ludus est. Si sacerdos alat capillitium, ditto hentem hominis, ludus est. Si sacerdos alat capillitium, criter punitur; si bibat in lupanari, si scortetur, si ludat aleam, si vitiet alienas uxores, si nihil attingat sacræ lectionis, i jam amen columna est ecclessa. Non excuso mutatam vestem, ed accuso præposterum judicium. Sa. Imò si non persolativa pensum precum horariarum, paratum est anathema; si deneretur, si simoniam admittat, impune est. La. Si quis rideat Carthusanum aliter vestitum, aut vescentem carnisus, quàm execratur! quàm horret! quàm timet, nè terra estisces se spectatorem & spectatum ab sorbeat! Idem si ideat eum temulentum, mendacibus verbis in famatu alionum debacchantem, manifestis dolis imponentem tenui vitino, nemo perinde abominatur. Ss. Veluti si quis videat ranciscanum enodi cingulo cinctum, aut Augustinensem non corio, sed lanà cinctum, aut discinctum Carmelitam, unto corio, sed lanà cinctum, aut discinctum Carmelitam, unto inctum Rhodiensem; rursus si percalceatum Franciscanum, aut semicalceatum cruciferum; nonne concitaret (a) Idest, iran (a) Tyrsa quòd dici solet, marsa? La. Imò nuper apud nos ex summos rustivatori, altera concidit syncope, quòd conspicerent canonitate de provertum quendam facris virginibus præsectum, in propinquà vitinà, sed tamen in publico, obambulare, qui vestem lineam amus iantes, que per se nec bone sunt, nec male. La. Quin in adem re cum duo sint, quorum alterum altero præstan-

non

La.

bile

ut 1

era

nan

Sa.

fub

tu

que

etia

bar

obl

ner

qua

pre

qua

tis

rel

cœ

rep

re

pu nif

COI

me

pa

nu

Vit

Se

lat

ce

fo

di

di

du

Vi

CL

di

n

qu

rant aves ejusmodi comessantes, cantillantes, saltitantes, me non addam cætera, nec ullum sentiebant nauseam. Sa. Sexui tortallis debetur venia. Opinor tibi notum Polythreicum.ls ægrotabat periculose: phthisis erat. Medici diu suaserant, ut velceretur ovis & lactariis, sed frustra: eodem cohortabatur episcopus. Ille, cum esset vir non indoctus, & theologiæ baccalaureus, videbatur citius emoriturus, quam utriusque medici consilio morem gusturus. Ità visum est medicis & amicis, ut falleretur; parata est sorbitio ex ovis & lacte caprino: dictum est lac amygdalinum. Ille lubens comedit; &, idem aliquot diebus faciens, copit habere meliulcule, donec puella quædam fucum prodidit. Ibi cæpit quod comederat revomere. At idem, superstitiosus in lacte, nullareligionec ommotus est, quò minus abjuraret pecuniam mihi debitam. Nam chirographum simpliciter exhibitum clam ungui sciderat. Delatum est jusjurandum; ego illi cessi. Is verò tam non gravatim recepit, ut optare videretur quotidianas hujusmodi delationes. Quid hoc judicio perversius? Peccabat adversus mentem ecclesiæ, qui hie non obtemperarit sacerdoti & medicis: & in perjurio manifesto firmam habebat conscientiam, tam infirmus in la-Ete. La. Hîc mihi fuccurrit fabula, quam nuper dominicanus quidam narravit concione frequentissima, quò sermonis amaritudinem (nam in die Parasceves exponebat mortem Domini) jucundiore narratione dilueret. Virginem facram oppresserat adolescens; uteri tumor arguit factum, convocatus est virginum chorus, præsedit Abbatissa; accufata est. † Inficiali statui non erat locus; argumentum factum ne- erat necellarium. Confugit ad statum qualitatis, nisi mavis gatur: qua-translationis. Oppressa sum à valentiore. At saltem exclalitatis, cum masses. Fecissem, inquit, sed in dormitorio nefas & solvere silentium. Sit hac fabula; modo fateatur hoc stultions geri permulta. Nunc dicam quod his oculis vidi. Nomen hominis lociq; filebitur. Habebam affinem priorem, abbati proximum, ordinis Benedictini, fed ex corum numero qui non vescuntur carnibus, nisi extra locum quem appellant magnum refectorium. Habebatur doctus, & ipse volebat haberi, annos natus ferè quinquaginta. Certare poculis, & hilarescere vino, erat illi quotidianum. Duodecimo quoque die adibat thermas publicas; illic dabatur opera purgandis renibus. Sa. Erat unde id fieret? La. Possidebat annuè sexcentos slorenos. Sa. O paupertatem optabilem!

defenditur ut jure factum : translationis, cum culpa facti transfertue in alium,

ide.

tes.

xui

n.Is

t,ut

rta-

leo-

tri-

me-

s &4

om-

eli-

epit

Ete,

iam

um

illi

ere-

icio

hîc

ma-

la-

ica-

fer-

bat

nem

um,

cu-

um

LVIS

cla-

Ve-

ora

nen

pati

qui

ant

bat

5, &

uo-

ur-

bat

m!

La.

La. Ex vino & Venere incidit in phthisin. Desperantibus medicis, abbas imperabat elum carnium, addens illud terribile verbum, tub pæna inobedientiæ. Ille vix adigi potuit, ut moriens gustaret carnes, à quibus tot annis non abhorruerat. Sa. Prior tali abbate dignus. Divino tamen quos dicas, nam eandem fabulam & ab aliis audire memini. La. Divina. sa. Nonne abbas est prægrandi obesoque corpore, lingua sublæsa? Prior humiliore statura, sed erecta; gracili vultu? La. Divinasti. Sa. Accipe par pari relatum. quod nuper ipse vidi, cuique non interfui solum, verum etiam propemodum præfui. Erant duæ monachæ, quæ vilebant cognatos suos. Ubi venissent quò volebant, famulus per oblivionem reliquerat codicem precum juxta confuerudinem ordinis & loci in quo vivebant, Deum immortalem! quanta illic perturbatio! Non audebant cœnare nisi dictis precibus vespertinis, nec sustinebant ex alio codice dicere quam ex suo. Iterim tôta domus cœnaturiebat. Quid multis? Canterio recurrit famulus; sub multam noctem adfert relictum codicem. Dicuntur preces, vixque ad decimam conavimus. La Hactenus nihil audio quod fit magnopere reprehendendum. Sa. Nimirum dimidium duntaxat audîsti fabulæ. Inter conandum coperunt illæ virgines hilarefcere vino: tandem rifu soluto, jocis parum pudicis perstrepuit convivium; sed nemo licentius egit, quam illa, qua, nisi dictis ex ordinis forma precibus, coenare noluerunt. A convivio lulus, choreæ, cantilenæ; reliqua non audeo commemorare : sed plane vereor, ne quid ea nocte patratum sit parum virgineum, nisi me fallebant proœmia, lascivi lusus, nutus, & suavia. La. Istam perversitatem non tam imputo virginibus, quam facerdotibus earum curam gerentibus. Sed age, fabulam fabula penfabo; quin potius audies oculatam historiam. Hisce diebus aliquot conjecti sunt in carcerem, quòd aufi fint die Dominico panem coquere, cum forte deesset. Equidem non damno factum, sed excutio judicium. Aliquantò post, die Dominico, qui vulgò Palmarum dicitur, forte erat cur vicus propinquus mini esse adeundus. Ibi tum ad horam diei ferme quartam à prandio obvium habeo (ridiculumne dicam, an milerandum?) spectaculum: arbitror nulla Bacchanalia plus habuisse turpitudinis. Alii vacillabant huc illuc vino, non aliter quam navis destituta rectore jactatur ventis & fluctibus. Erant qui complexi brachium alterius sustinebant lapsantem, sed ipsi parum firmi; alii subinde cadebant, ægréque fure

is

furgebant: nonnulli quernis frondibus erant coronati. Sa an (a) Hastæ Magis conveniebat pampineis; tum addendi (a) thyrsi. La lie viteæ, qua Senior quidam, (b) Silenum agens, sarcinæ in morem subligestabant agentes Bac-mis gestabatur humeris, eo gestu quo solent olim efferri cachanalia. davera, pedibus eò porrectis, quò ibant, nisi quòd pronus bacia (b) Silenus julabatur, nè vomitu præsocaretur supinus. Is miserè congand Virg. vomebat suras & calcaneos extremorum bajulorum. Nec in lice inducitur inducture fenex pieu- ter bajulos quisquam erat sobrius; pleriq; ridebant, sed si ireus. Est & ut facile diceres mentem abesse funcion la comes Atq; hac pompa civitatem ingressi funt, idq; clara luce. Sa ro Bacchi.

Unde collegerant eam insaniam? La.In vico propinquo vinum paulò viliùs venditur quam in urbe; eò se contulerant aliquot combibones, quò viliùs infanirent, sed largiús. Non enim minus impensum est pecuniæ, sed plus contractum est dementiæ. Hi, si gustassent ovum, velut admisso parricidio, pertracti fuissent in carcerem: cùm præter orasisam sin die tam sacrato, tantum intemperantiæ publicitus esse admissum, sin nemo puniit, nemo detestatus est. Sa. Atqui nè issum proximis, diebus quamlibet festis, potatur, cantatur, saltatur, pugnatur tanto strepitu tantoque tumultu, ut nec sacrum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem si eodem tempore consuissent calceum, aut si die Veneris gustassent peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum peragi, nec sacra concio possiti exaudiri. Iidem se eodem se sum esti senex Epicu- ter bajulos quisquam erat sobrius; pleriq; ridebant, sed se reus. Eft & ut facile diceres mentem abesse Bacchi furor habent omnes ur

am apparat alternis diebus, nemo miratur: si febri perilitans tentet attingere jus pulli, plus quam sacrilegium adubli insu videtur. Apud eosdem in Quadragesima, quo jejunio it nihil antiquius, ità nihil sanctius habitum est apud Christa ianos, impune cœnatur, ut dixi; si tentes idem extra Quaragesimam dieVeneris, nemo feret. Si quæras quamobrem, is negligit consuetudinem: Exfecrantur eum qui regiolis negligit consuetudinem: Exfecrantur eum qui regiolis negligit consuetudinem: Exfecrantur eum qui regiolis negligit consuetudinem: Ss. Nec. 2. Sa. robandus est, qui sine causa negligit consuetudinem patriæ, o vin qua vivit. Ls. Nec ego criminor eos, qui Quadragesimam um Deo ventreq; partinutur: sed indico præposterum de si un egilgit concionem, malens pilà ludere, purus est. Ls. tam quantum flagitium admissum existimant, si quis sumat Eustium, au intistam illotis faucibus? quam nihil trepidant, còm idem tant diunt illoto animo, perversisq, cupiditatibus fordidato? Ss. roxivatum illotis faucibus? quam nihil trepidant, còm idem tant diunt sacriscent veste quotidiana? At inter hos qui si cassatur, actificent calice & patina nondum ab episcopo consecrata; ut quam facriscent veste quotidiana? At inter hos qui fic assensi interim patrie, qua facro oleo contacta non fuit? Quin eadem regione dispicimus, nè profanus animus offendat Dominum? Duanta trepidatio, si forte contigerint corpus Domini ea maris in di fortè acciderit, & interimviva templa Sanctispiectus in quam sumus difficiles? & tamen interim passim recipius indoctos, aleatores, temulentos, milites, & homiciarpo musi indoctos, aleatores, temulentos, mil

ec

p

ce m

th

tu

nc

co

ere

11

the

ntr

lar

m

cla

t

ic

em

leli

pru

ere

oue:

iæ,

; E

1015 luo

pra at 1

rum, ne his quidem parcentes domibus, quæ fovendis feni bus, ægrotis, & egenis, ex piorum hominum eleemofynis in

stitutæ sunt, abunde Christiani sibi videntur, si sæviant i

levissimarum rerum prævaricatores. La. Præstat satrapa missos facere, loquique de salsamentis & carnibus. Sa. Assen tior. Redeamus igitur ad jejunium & pisces. Audivi pon tificum leges nominatim excipere pueros, fenes, ægrotos invalidos, gravem laborem fustinentes, gravidas, lactante ac vehementer tenues. La. Idem & ipse frequenter audivi Sa. Rurius audivi præcellentem quendam theologum, opinor Gersoni nomen esse, hoc addere, si quid extiterit caus paris momenti cum his que pontificum leges nominatin excipiunt, similiter cessare vigorem præcepti. Sunt enim corporum peculiares habitus, qui reddunt capitaliorem in ediam, quam morbus evidens; & funt vitia, morbive, qui non apparent, cum revera plus habeant discriminis. Proinde qui fibi notus est, nihil opus habet consulere sacerdo tem; quemadmodum infantes non consulunt sacerdotem, quia causa eximit illos à lege. Et qui pueros aut vehementer fenes, aut alioqui invalidos, adigunt ad jejuniam, au esum piscium, bis peccant; primum adversus fraternam charitatem, deinde adversus mentem pontificum, qui nolum eos involvi lege, quibus observata perniciem adferret. Christus quicquid instituit, ad sanitatem animi & corporis in stituit. Nec ullus pontifex sibi vendicat tantam potestatem, orte ut sua constitutione quenquam adigat ad vitæ discrimen sge Veluti si quis ex inedia vespertina contrahat insomnium, Deliratio, & ob infomnium periclitetur * paraphronesi, simul & adversus ecclesiæ mentem & adversus Dei voluntatem, homicida est sui. Principes, quoties commodum est, edità lege minantur supplicium capitale. Quid illis liceat non definio: illud dicam, tutius facerent, si non infligerent morten corporis, nisi ob causas in divinis literis expressas. In odiofis Dominus longiùs avocat ab extrema linea, velut à perjurio, vetans omninò jurare; in homicidio prohibens iralci, nos ob humanam constitutionem ad extremam homicidii lineam impellimus, quam vocamus necessitatem. Imò quotis apparet causa probabilis, charitatis est ultrò hortari proximum ad eaquæ postulat corpusculi imbecillitas. Et si nulla eris apparetcausa, tamen Christiana charitatis est, benigne inter-pretari quod recto animo fieri potest, nisi qui comedit, pre se ferat manifestum ecclesiæ contemptum. Contumacita ten ac seditiosè vescentes rectè punit magistratus prophanus; qui

id eft, levior infanja.

[eni

is in

nt in

capa fien

pon-

otos

ntes divi opi-

aula atim enim

m in-, qui

Pro-

erdo

defi-

qui

nid quisque domi suæ pro corpusculis sanitate comedat, edicorum est curare, non magistratuum: quòd si quorum aprobitas hinc quoque concitet tumultum; ipsi seditionis cersantur, non is qui servivit valetudini, nec divina nec manâ lege violatâ. Hic certe non in loco præteximus thoritatem pontificum, quorum tanta est humanitas, ut, i cognorint causam haud absurdam, ultro invitent ad ea æ postulat valetudo, diplomatis arment adversus malo-m obtrectationes. Denique per universam Italiam pati-tur in certis macellis vendi carnes, nimirum illorum sari consulentes, quos illa lex non adstringit. Quin & in ncionibus sacris audivi theologos paulò minus Pharicos dicere, Nihil est quòd vereamini cœnæ tempore suere anem unum, & (a) heminam vini cerevisiæve, prop-(a) Mensuræ imbecillitatem humani corporis. Si tantum sibi sumunt genus, sexthoritatis, ut pro cœnâ cœnulam indulgeant validis, idq; tarii dimintra præceptum ecclesiæ, quæ jejunium indixit, non cœ-dium. htra præceptum eccleliæ, quæ jejunium indixit, non cælam; cur non audent justam cænam permittere iis, quomen mimbecillitas hoc requirit, & pontifices expressis causis
clarârunt sibi placere? Dicatur Zelus, si quis duriùs trat corpus suum; nam sibi quisq; notus est: ut ubi pietas,
i charitas istorum, qui contra legem naturæ, contra
cem Dei, contra sensum legis pontisiciæ, fratrem imcillem, spiritu promptum, corpusculo infirmum, ad
ortem adigunt, aut morbum morte duriorem? La.
men
ggerit mihi tua commemoratio quiddam, quod ante
ium,
ium, lelicet sexagenarium, valetudine plus quam vitreà, tum dad. delicêt sexagenarium, valetudine plus quam vitrea, tum omi otidianis morbis, iisque atrocissimis, gravissimisque stules orum laboribus sic afflicta, ut vel Milonem possint deere: ad hæc, occulta quadam naturæ proprietate vel puero sic est abhorrens à piscium esu, & impatiens inodio x, ut nunquam id tentarit absque capitis discrimii per ; postremò diplomatis pontificum abunde communirasci; adversus Pharisaicas linguas. Is nuper, eò vocantibus
lii li icis, inviserat civitatem (b) Eleutheropolim, non omnisulto suo nomini respondentem. Erat autem Quadragesima libera civiroxi ppus: datus est unus atq; alter dies amicorum affectibus. tas. nulli erim vescebatur piscibus, nè quem offenderet, cum habenter præter necessitatem à pontifice diploma, per quod li-t,pre at vesci quibuslibet. Jam præsentiebat morbum immi-acite tem, quem habebe familiarem, sed morte crudelio-us; a 1: parat abitum, & res urgebat, nisi maluisset ibi de-

1e

ie

n

fe

ti

n

9

C

rp

at

ın

io

no

.0

m

ud

0.

o t

on

ent

en

lor

rg

ani

um

ce

m

ver

PPe

ude

tut

bus

s ju

cumbere. Ibi quidam suspicantes illum hoc maturius abin quod non ferret esum piscium, effecerunt ut Glaucoplum vir apprime doctus & primæ in ea republica authoritatis. rotem invitaret domum fuam ad jentaculum. Eros jam tu bæ fatur, quam in publico diversorio vitare non poten affenfus est; fed hac lege, ne quid effet apparatus præter va duo, quæ stans ubi comediffer, equum conscenderet. Pr missum est ità fore. Ubi eo venit, paratus erat pullus gall naceus. Eros indigne ferens, præter ova nihil attigit ; &, a rumpens convivium, conscendit equos, deducentibus erul tis aliquot. Ejus pulli nidor nescio quomodo pervenerata fycophantas. Ab his rumor sparfus est tam atrox, ac sid cem homines fuissent veneno necati. Nec ea civitas mo perstrepuit hac fabula, sed eodem ferme die rumor ad all civitates transvolarat, quæ aberant itinere tridui. Atques fit, rumor aliquid veris addiderat, Erotem, ni propere fi giffet, accerfendum fuisse ad magistratum. Hoc uterat fi fissimum, ità verum erat, Glaucoplutum magistratuie postulanti satifecisse. Jam Eros sic affectus, ut dixi, sin in publico carnibus veiceretur, quis deberet offendi?! tamen in eadem civitate totam Quadragesimam, sed prat puè diebus festis, bibitur usq; ad infaniam, clamatur, salt tur, pugnatur, luditur alea proxime templum, ut facra co cio non possit audiri; & nullum est offendiculum. Sa. Mi judiciorum perversitas! La. Accipe fabulam huic non dif milem. Jam ferme biennium est, quod idem Eros valetut nis ergò viseret Ferventiam; ego officii gratià comitat fum. Divertit in ædes veteris amici, cujus crebris lita fuerat evocatus. Is est vir præpotens, & illius eccles procerum unus. Ventum est ad pisces, rursus Eros con periclitari: agmen morborum erat, febris, cephalalgia, mitus, calculus. Hospes, tametsi viderat graviter perid tantem amicum, non aufus est tamen carnium micam da amico. Quamobrem? Videbat tot causas cur liceret, vid rat diploma, sed metuebat linguas hominum. Et jams profecerat morbus, ut frustrà daturus fuerit. Sa. Quid ros? Novi hominis ingenium, emoriatur citius quam an cum ulla gravet invidia. La. Inclusit se cubiculo, tridu victitavit suo more. Prandium erat ovum unum, pot aqua saccharo decocta. Simul atque se remiserat febris,co scendit equum, secum deferens commeatum. Sa. Quen La. Lac amygdalinum in laguncula, & uvas passas in o mena. Ubi domum redit, tum aperuit sese calculus, totu

bit

lute

tis,

n tu

tera

ter

gall x, a

erud

rata

: fid

mod

ali

que,

eren

at fi

ruie

, five

præ

r,falu

ra con

. Mit

n diff

letud

nitati

liter

ecclefi

s cap

gia,v

perid

m da

t, vid

jam :

ne mensem decubuit. Et tamen hunc quoque abitum sæis, fed vanus carnium rumor fecutus est, & Lutetiam ufne perlatus, non fine frequenti splendidorum mendaciorum mitatu. Quod tu remedium arbitraris idoneum talibus fendiculis? Sa. Ut in illorum capita euncti suas matulas fundant, &, si forte occurrant, obturatis naribus præteretur, quò vel fic agnoscant suam vesaniam. La. Certè hanc arifaicam impietatem oportebat acrius theologorum nvitiis flagellari. De hospite verò illo quid censes ? S. ihi vir prudens videtur, qui nôrit quam frivolis de cauquantas tragædias interdum excitet populus. La. Sit c fanè prudenter factum, & boni viri metum civiliter inrpretemur : at quam multi funt, qui, cum in simili catu atrem mori patiantur, ecclesiæ consuetudinem & populi andalum prætexunt: cæterum in vita palam dedecorosa, am agunt in comessationibus, in amoribus, in luxu, in io, in summo contemptu facrorum studiorum, in rapinis, noniis,& fraudibus, nihil formidant populi scandalum! Omnino tales funt quidam. Quod ifti pietatem appellant, manis & impia crudelitas est. Sed illi mihi videntur udeliores, qui non ex occasione relinquunt hominem in riculo, sed, inventis periculis veluti laqueis, impellunt ultos in corporis animiq; manifestum discrimen, præsern nullà publicà authoritate pollentes. La Expecto quid cas. Sa. Ante annos triginta vixi Lutetiæ, in collegio i cognomen ab † aceto. La. Sapientiæ vocabulum au- † Alludit ad o. Quid verò narras? Vixit salsamentarius in eo colle-locum Plauo tam acido? Non mirum igitur si tantum tenet quæ-beine acetum onum theologicarum. Nam illic, ut audio, parietes ipsi in pectore? entem habent theologicam. Sa. Sic est ut dicis: ego ta. Et acri inen præter corpus pessimis infectum humoribus, & pedi- genio dicilorum largissimam copiam, nihil illinc extuli. Verum ut mus. rgam quo cœpi. In eo collegio tum regnabat Johannes andoneus, vir in quo non damnasses affectum, sed judium omninò desiderasses. Etenim quòd ipse memor adocentiæ, quam cum extrema paupertate transegerat, ratio-Quidl im an im habebat pauperum, vehementer probari debet. Et si venum inopiam hactenus sublevasset, ut honestis studiis riduu ppeteret rerum usus, non ad lasciviam exuberaret copia, , por udem merebatur. Cæterùm quod rem aggressus est curis,co tutam duro, victutam aspero parcóque, vigiliis ac labo-Quen pus tam gravibus, ut intra annum prima experientia mulin co sjuvenes, felici indole præditos, ac spem amplishimam totu

ın

r

ir

er

eE

ol

m

ita

er

ti

d

ел

ha

re

กเ

an

on

if

it,

nti

un

it

bo

is

iâ :

on

ant

ier oc

tic

am

uæ

ne

etu es,

> gu ligt

præ se ferentes, alios neci dederit, alios cœcitati, alios de mentiæ, nonnullos & lepræ, quorum aliquot ipfe novi, cer tè nullus omnium non periclitatus est; quis non intelliga esse crudelitatem in proximum? Nec his contentus, addidi pallium & cucullam, ademit in totum esum carnium. H hujus generis plantaria transtulit in longinquas regions Quod si quisque rantum permittat suis affectibus, quantus ille permifit, futurum est, ut istorum similes totum occupen mundum. Siquidem à talibus initiis primum orta funt mo nasteria, que nunc minitantur pontificibus & monarchi In proximi ad pietatem resipiscentis lucro gloriari piumel in veste aut cibo gloriam quærerePharisaicum est. Proximo rum inopiam sublevare, pietas est; prospicere, nè liberali tate honorum abutantur ad luxum, disciplina est; cæterun in morbos, in delirationem, in mortem his rebus impeller fratrem, crudelitas est, parricidium est. Abest fortasse volum tas occidendi, at non abest homicidium. Quæ igitur ist debetur venia? Nimirum quæ medico, qui per infignem im peritiam occidit ægrotum. Dicet aliquis, Nullus illos cog ad hoc vitæ genus, iponte veniunt, rogant admitti, & lib rum est abire pertæsis. O Scythicam responsionem ! Itan postulant, ut adolescentes rectius perspiciant quid ipsis con veniat, quam vir doctus, rerum usu tritus, & ætate prow Etus? sic sese excuset supo, qui famelicum ostensa esca pe lexit in retia. An qui vehementer esurienti apponat cibu insalubrem, aut letiferum, etiam/ità semet excusabit pen unti? Nemo te coegit edere, volens ac lubens devorasti qua erat oppositum. Nonne is jure respondeat? Tu non cibu dedisti, fed venenum. Telum ingens necessitas, grave tormer tum fames. Auferant igitur illa magnifica verba, Liber erat electio: imò magnam vim admovet, quisquis talibus un tur tormentis. Nec ea sævitia tantum perdidit tenues, se stulit non paucos divitum filios, & generosam indolem de pravavit. Ætatem lascivientem moderatis rationibus com bere, paternum est. Cæterum in medio hyemis rigore datu postulantibus paululum panis; potus jubetur è puteo per qui aquam habet pestilentem, pestiferam alioqui, etiamsim hil haberet præter rigorem matutinum. Novi munos, y valetudinem ibi contractam nec hodie possunt excutere. I um rant aliquot cubicula humili solo, putri gypso, vicinia lam ihi narum pestifera; in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera; in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera; in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera; in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera; in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera; in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit, nisi a inimarum pestifera in his nullus unquam habitavit nullus unquam h miram flagorum carnificinam etiam in innoxios. Sica

s de

cer-liga didi

E

ones

ıţur

pen

mo

chis

m eft

imo

erali

erun

ellen

olun

riffi

n im

cogi

libe

Itan

s com

rove

int dedisci ferociam: ferociam appellant indolem generosirem, quam studio frangunt, ut eos red dant habiles monasteiis. Quantum ibi devorabatur ovorum putrium! quantum ini putris hauriebatur! Sunt fortaffis hæc jam correcta; fed erò, videlicet iis qui perierunt, aut corpus circumferunt inectum. Neque verò hæc commemoro, quòd malè velim illi ollegio; sed operæ pretium esse judicavi monere, ne sub mbra religionis humana favitia corrumpat atatem impeitam ac teneram. Jam quantum ibi discatur civilitatis aut eræ pietatis, in præsentia non excutio. Quod si viderem matiam exuere quicunq; cucullam induunt, hortarer omnes d cucullam. Nunc alia resest: proinde non funt ad hoc vita enus frangendi spiritus suppullulantis ætatis, sed animus hagis ad pietatem educandus. Mihi vix contigit ullum inredi monasterium Carthusianorum, quin illic offenderim num atq; alterum aut simpliciter mente captum, aut deliantem. Verùm jamdudum tempus est, ut à tam longà digresone redeamus ad institutum. La. Imò nullum est digressionis ispendium, rem ipsam egimus; nist quid tibi forte succurit, quod adjiciendum putes iis, quæ disserta sunt de constiutionibus humanis. Sa. Mihi quidem nec humanum præcepum implere videtur, qui negligit hoc præstare, quod spectait is qui præcepit. Etenim qui festis diebus tantum abstinet à per boperibus manuariis, nec interim vacat sacris, aut audienibum is concionibus, violat festum diem, negligens id, cujus grapers jà festus dies institutus est; ideò enim interdictum est opus
onum, ut fieret melius, Jam verò qui pro solitis operis vaant popinis, scortis, temulentiæ, pugnis, & aleæ, bis violant
iem sestum. La. Opinor, & precum sacrarum pensum in
ciben oc præscriptum sacerdotibus ac monachis, ut hâc exercius ut itione consuescerent sustollere mentem in Deum; &
ees, su
amen qui pensum hoc non absolvit, periclitatur. Qui
am de aux sonat colligere, imò nè literas quidem studet discere,
datu ne quibus quæ sonat intelligi non possunt, vir bonus haco pen
etur, ac sibi quoq; videtur. Sa. Ego multos novi sacerdomsim es, qui piaculum inexpiabile putant aliquam partem precos, qui momissse, aut per errorem dixisse de divà Virgine,
im dicendum esset de sancto Paulo. At iidem pro
in latti inis pariter & humanis legibus vetita sunt. La. Nec pauonus os ego comperi, qui citiùs mortem oppetissent, quàm vel casica aguitato cibo, aut, dum os proluunt, delapsis in stomachum
il liquot aquæ guttis, sacrificassent; at iidem fatebantur esse
sica aguitato cibo, aut, dum os proluunt, delapsis in stomachum
liquot aquæ guttis, sacrificassent; at iidem fatebantur esse it is qui præcepit. Etenim qui festis diebus tantum abstinet

tas, occiderent; nec verebantur cum hoc animo ad facram

bi

fil

vi

xi

to

qu

tu

qu

eti

pe

usi

int

por

au

No

fele

me

tur

nos

àvi

fect ædi

coli

præ

Chr

culi

peri

vis (

Vir

cant poti

cùm

cœr

tà 1

Bart

grat

tuer

nobi

uot

inna

lec 1

relie

emp

Christi mensam accedere. Sa. Atqui, ut jejuni sacrificent, hominis præceptum est: ut deponant iras priùs, quam accedant ad facram mensam, Dei præceptum. La. Jam verò de perjurio quam præpostere judicamus? Infamis habetur, qui jurejurando confirmavit se dissolvisse æs alienum, si convincatur non dissolvisse; nec perjurium objicitur sacerdoti, qui palam impudice vivit, cum jurejurando publice professus sit castitatem. Sa. Quin istam cantionem canis episcoporum vicariis, qui coram altari dejerant se comperisse omnes, quos offerant initiandos, idoneos ætate, scientia, & moribus; cum aliquoties inter hos vix duo trésve sint tolerabiles, plurimi vix (a) ad stivam idonei? La. Vocatur ad pænam, qui commotus aliqua causa pejerat, & non puniuntur, qui tertio cuique verbo admiscent perjurium. Sa. Ista non jurant ex animo. La. Eodem (b) colore patrocineris licebit ei, qui hominem occidit non ex animo. Pejerare nec joco nec serio fas est. Et atrocius crimen foret, si quis joco necaret hominem, quam si commotus ira. Sz. Quid si quis Dic, Quinti-ad eandem trutinam expendat jusjurandum principum, liane, colorem. quo inaugurantur? La. Et ista cum sint maxime seria, tamen quoniam velut ex more fiunt, non habentur pro perjuversis sæpe riis. Eadem est querimonia devotis. Matrimonii votumest juris fine controversià divini, & tamen dirimitur per monasticæ vitæ professionem ab hominibus repertam. Cum nullum votum religiofius sit, quam baptismi, tamen qui vestem mutat aut locum, perinde quasi patrem veneno necarit, perquiritur, rapitur, stringitur, nonnunquam & occiditur, propter honorem ordinis. At quorum tota vita pugnat ex diametro cum professione baptismi, quippe qui toti serviunt mammonæ, ventri, & hujus mundi pompis, habentur in pretio: nec his objicitur voti violati crimen, nec exprobratur, nec vocantur apostatæ; sed habentur pro Christianis. La. Simile vulgi judicium est de benefactis ac malefactis, deque præsidiis beatitudinis. Quanta infamia sequitur puellam lapfam? At longè gravius crimen est lingua mendax & obtrectatrix, animus odio livoréque corruptus. Ubi non gravius punitur quamvis leve furtum, quam adulterium? Nemo lubens cum eo consuetudinem habet, qui semel furti aspersus est infamià, cum eo qui coopertus est adulteriis pulchrum est habere familiaritatem.

Spiculatori publico, qui stipendio conductus servit, legi-

(a) Id eft,ad aratrum: nam ftiva pars aratri. (6) Color in rhetoricis est ratio defensionis. Tuvenal, in Contromeminit coloris.

11-

m

10-

int

u-

re-

ur

am

ca-

Vi-

105

ıs;

es,

m,

qui

ju-

bit

oco

oco

uis

ım,

ta-

rju-

rest

mo-

Sa.

men eno

1 &

vita

qui

pis,

nen,

bus, quemadmodum & judex ipse, nemo dignetur locare filiam: at non detestamur affinitatem militis, qui toties invitis parentibus, & vetante nonnunquam magistratu, subduxit sese ad bellum mercenarium, tot stupris, tot raptibus, tot facrilegiis, tot homicidiis, aliifque facinoribus impurati, quæ vel in ipså militiå, vel in profectione ad bellum, & redituà bello committi solent : hunc generum adsciscimus,hunc quovis carnifice pejorem adamat virgo, & interpretamur etiam nobilitatem quæsitam scelere: Qui nummum tollit, pendet: qui fraudată monetă publică, qui monopoliis, qui usuris, qui mille technis ac fraudibus tam multos spoliant. inter præcipuos habentur. Sa. Qui uni cuipiam venenum porrigunt, ut venefici, dant pænas legibus : qui vinis infectis aut oleo vitiato populum inficiunt, impune faciunt. Novi quosdam monachos adeò superstitiosos, ut existiment sese esse in manu diaboli, si vel casu sacra vestis absit; nec metuunt ab unguibus diaboli, fi mentiantur, fi calumnientur, si inebrientur, si invideant. Sa. Istiusmodi licet & inter nos idiotas complures videre: non credunt domum tutam aviolentia cacodemonis, nisi paratam habeant aquam consecratam, frondes sacras, ac cereum; at non metuunt suis edibus, in quibus quotidie tot modis provocatur Deus, & colifur diabolus. La. Quam multi funt qui magis fidunt, præsicio Virginis matris, aut Christophori, quam ipsius Christi? Matrem colunt imaginibus, candelis, & cantiunculis; Christum impià vità fortiter offendunt. Nauta cum periclitatur, Christi matrem, aut Christophorum, aut quemvis divorum citius invocat, quam ipsum Christum. Virginem se credunt habere propitiam, quod illi sub noctem cantiunculam non intellectam canunt, Salve Regina: ac non potius meruunt, ne illa se putet irrideri talibus cantiunculis; rum totus dies magnaque noctis pars illis transigatur obconis fermonibus, temulentiis, & factis non referendis. Sr. pro tà militi periclitanti citiùs in mentem venit Georgius aut s ac Barbara, quam Christus. Porrò cum nullus sit cultus divis a feratior, quam imitatio factorum, quibus ipsi Christo plalinuerunt, hanc partem fortiter contemnimus. Et Antonium corpobis egregie faventem fore credimus, si illi porcos alium, puot sacros alamus, sique ipsum cum suo porco, igni & tinnem innabulo pictum habeamus in foribus ac lateribus ædium: i colec metuimus, quod magis erat metuendum, nè ille malè rem. elit ædibus, in quibus regnant ea vitia, quæ vir fanctus legiemper fuit detestatus. Virgini annumeramus rosariola, & bus falu-

(a) Id eft. finnofam multique panni; quod tamen primum videtur inventum, quo minus apparerent velti-

coercitum animi tumorem, repressam libidinem, condonataminjuriam? Hujusmodi cantiunculis delectatur Christi mater, his officiis demerueris utrumq; La. Itidem morbo periclitanti citiùs in mentem venit sanctus Rochus aut Dionyse us, quam Christus, unica salus hominum. Quin & hi qui sacras literas interpretantur è suggesto, quas nemo sine Spiritis afflatu vel intelligere recte, vel docere potest utiliter, malunt invocare Virginis matris auxilium, quam ipfum Christum, aut ChristiSpiritum. Et in hæreseos suspicionem vocatur, qui mutire audet adversus hanc consuetudinem, quam vocant laudabilem. Atqui laudabilior erat veterum confuetudo, quam obtinuerunt Origenes, Basilius, Chrysostomus Cyprianus, Ambrolius, Hieronymus, Augustinus, qui Spiritum Christiidentidem invocant, Virginis auxilium nusquam de implorant. Nec in eos stomachantur, qui tam sanctam consuctuetudinem, ex Christi & apostolorum doctrina, ex sanctorum patrum exemplis desumptam, ausi sunt immutate se. Similis error habet complures monachos, qui sibi per suadent Benedictum esse propitium, donec gestent illius cu cullam & pallium: quanquam non arbitror eum virum um quam gestasse tam (a) laciniosam, magnoque emptam vo sem illo commune. La. Francisci germanus est. qui vestem cinericiam & canabeum cingulum non abjicit: vitam conser, inihil pugnantius. De plerssque loquor, non de omnibus ario Atqui hic sermo per omnes ordinum & professionum soc Cyprianus, Ambrofius, Hieronymus, Augustinus, qui Spiri-Atqui hic fermo per omnes ordinum & professionum for mas circumferri potest. Ex corruptis judiciis nascitur pre postera fiducia: & ex iisdem nascuntur præpostera scanda gia corporis. la. Prodeat Franciscanus coriaceà zonà cinctus, qui cast lequi funem suum perdiderit; aut Augustinensis laneum gestan cingulum; aut discinctus, qui cingi soleat; que furura el abominatio! quantum periculum, nè mulieres ad hoc spo suam Et ex hujusmodi nugis quanta fra ternæ charitatis ruptura! quam acerba odia! quam vir lentæ obtrectationes! Adversus hæc clamat Dominus Evangelio, nec minus graviter Paulus apostolus; adves guide fus eadem clamandum effet theologis & concionatoribus St. Effet sanc; sed in his multi sunt, quibus expedit tales esse populum, imò tales esse principes, tales episcopos. funt rurius, qui nihil plus sapiunt in his, quam populu aut, si quid sapiunt, dissimulant, suo ventri consulentes po tius, quam Jose Christo Itaque sit; ut populus, undique col rupa

volui non fo

causa Pomp

viva

Georg

ru

lu

pr Al

ar

na no

ne

or

tru

æ

et

Vu

m tr

ım

12-

fti

pe.

ysi-

ras

tûs

nairi.

ca-

am

on-

nus,

iri-

nam

con-

fan-

for prz.

anda

calt

estans

ira el

c fpe

a fra

Viru

ius I

ribus talen

os. E

pulus

res po ue col

rupa

ruptus præposteris judiciis, ibi sidat, ubi præsens est periculum, ibi trepidet, ubi nihil est periculi; ibi conquiescat, unde progrediendum erat; eò proficiat, unde erat recedendum. Ab his male structis si quid tentes convellere, clamat exciari seditionem : quasi seditio sit, si quis vitiosum corporis abitum, quem imperitus medicus diu foverit, ac propenodum verterit in naturam, conetur eximere pharmacis nelioribus. Verum abrumpenda est querimonia, quæ finem on habet. Et periculum sit, si senserit populus hoc norum colloquium, ne novum suscitent proverbium, quod æc curæ sint salsamentario & lanioni. La. Istis ego regeram etus proverbium;

Sape etiam est olitor valde opportuna loquutus. Super, cum ista dissererem super cœnam, malis auspiciis derat quidam pannosus, pediculosus, luridus, vietus, exuccus, facie cadaverosa; cranium vix habebat tres silos; uoties loquebatur, claudebat oculos; aiebant theologum gare ffe. Is me vocabat discipulum Antichristi, aliaque multa albutiebat. S. Quid ibi tu? Mutus? La Ego illi precabar nicam fobriæ mentis in tam putido cerebro, si tamen ulm habebat cerebrum. S. Juvaret & istam audire fabum ordine. La. Audies, si die Jovis veneris ad prandium; abebis vitulinam crusto incocto, contusam, adeóque tessem, ut possis vel exsugere. S. Polliceor hac lege, si die infer, eneris apud nos prandeas: essicam ut intelligas salsamentis. ibus trios non semper vesci putribus salsamentis.

ARGUMENTU M.

loquium hoc in duobus idiotis diversum mortis genus depingit, velut imagine viva pinens ob oculos distimilem excessum eorum qui rebus fidunt commentitiis, & qui spem salutis fixerunt in Domini misericordia. Obster taxat in Georgio Ba'earico stulti simam divitum ambitionem; qui luxum ac superbiam suam & ultra mortem proferunt. Iter ad mortem durius ipsa morte. Deus voluit mortem esse tam horribilem, ne vitam facile contemnamus. Medici non solent adesse morientibus. De monachorum ordinibus, qui, sui compendii causa, flultitia divitum abutuntur, cum ipfi potissimum debebant cor igere. Pompa Venetorum etiam in cerdonum funere. Cornelius vir vere pius, alie, ad verenidem, sed Christianiori, more, se ad mortem componit.

MARCOLPHUS, PHEDRUS.

Nde nobis Phædrus? num (a) ex antro Trophom triffis, horridus, fqualidus, torvus; in summa nihil de Trophonis minus antro.

grotantes, morientes, & sepultos, solito sum mæstior, pre

ì

t

e e

e

m

la

e

el

ro

n

ih

c a

ur

ud os,

eſp

iti

re

la.

ihi.

em

ud

gro

lic

ent,

cru

ami

†Quia Phæ-minus quam quid † diceris. Ph. Si qui diutius versantur i drus Græcis officinis fabrorum ærariorum, aliquid nigroris sibi contra hunt; quid miraris si ego, tot dies versatus apud duos a

fertim cum uterque mihi fuerit egregie charus? Ma. Quo mihi narras sepultos? Ph. Nosti Georgium Balearicum! Ma. Nomine duntaxat, de facie non novi. Ph. Alterum sci tibi prorsus ignotum esse. Is erat Cornelius Montius quicum mihi plurimis jam annis intercessit arctissima no cessitudo. Ma. Mihi nunquam contigit adesse morienti Ph. Mihi sæpius quam vellem. Ma. Sed estne mors res tan horrenda, quam vulgo prædicant? Ph. Iter ad mortem de rius, quam ipfa mors. Quòd si quis horrorem illum & ima ginationem mortis excutiat animo, magnam mali parten fibi detraxerit. Breviter, quicquid est cruciabile vel ins grotatione vel in morte, longè tolerabilius redditur, si qui se totum tradat voluntati divinæ. Nam quod attinet s fensum mortis, cum jam animus distrahitur à corpore, as bitror aut nullum, aut perquam stupidum esse sensus quòd natura, priufquam huc veniatur, consopiat ac stup faciat omnes partes sensibiles. Ms. Nascimur absque sens nostri. Ph. Sed non absque sensu matris. Ma. Cur non itide emorimur? Cur Deus mortem voluit esse tam cruciabilem formidabilis Ph. Nativitatem voluit esse gravem ac periculolam man quò charius haberet quod peperisset; mortem autem un cuiq; voluit esse formidabilem,nè passim homines sibi mos tem consciscerent. Etenim cum videamus & hodie tam mu tos sibi manus adferre, quid censes futurum, si mors nihil h beret horrible? Quoties vapulasset servus, aut etiam beret horrible? Quoties vapulasset servus, aut etiam adolescens, quoties uxor indignaretur marito, quoties para adolescens, quoties uxor indignaretur marito, quoties para adolescens, quoties quoties quoties often adolescens alind accidisset, quod ægrè esse animo, promissioni often um, ad venenum currerent homines. Nunc mortis ace histas vitam nobis reddit chariorem; præsertim cum me inde bitas vitam nobis reddit chariorem; præsertim cum me inde designed of the control of the con tinus ad laqueum, ad gladium, ad flumen, ad præcipio quam ut non omnibus eadem est nascendi sors, ita ma nim est eadem omnibus mortis ratio. Quosdam cita mors prosato, us, tinus liberat, alii lenta morte contabescunt. Lethargu onfe quemadmodum & ab aspide percussi, somnio consopiti, cit sonse sensum sui moriuntur. Illud observavi, nullum est mon ant sensum acerbum, quin perferatur, si quis obsirmatoan b. D mo decrevit exire. Ma. Urrius mors vifa est christianio Ph. Mihi quidem Georgii visa est honorificentior. Ma. El

Cor mors fit.

ri

tra

5 20

Dre

2 uo

ım?

fcie

tius

a ne

enti

tan

n du

ims

rten

ina

qui

et a

e, ar

nfum

Rupo

1enh

tiden

ilem

mam

n un

mor

n mu

hilh

filia

ies pe

o, pro

cipid

m me

mne mors habet ambitionem fuam? Ph. Ego nunquam vii duos tam dispari morte morientes. Si vacat audire, deingam excessum utriusque : tuum erit judicare, utra mors t optabilior homini Christiano. Ma. Imò te rogo, nè graeris narrare. Nam ipse nihil audiero cupidiús. Ph. Ergd e Georgio priùs audi. Ubi mors jam certa sui figna deerat, medicorum chorus, qui diu curârant ægrotum, difmulatà vitæ desperatione, cœperunt mercedem poscere. la. Quot erant medici? Ph. Aliquando decem, interim duoecim, cum paucissimi, sex. Ma. Satis erat ad occidendum el valentem. Ph. Numeratà pecunià, clam submonuerunt roximos, non procul abesse mortem: curarent ea quæ pernerent ad anima falutem; nam de corporis incolumitate ihil esse spei. Per amicos intimos blande submonitus est ægrotus, ut corporis curam Deo committeret; ea tantum uraret, quæ pertinerent ad feliciter hinc emigrandum. His uditis, mira torvitate Georgius oculos intendit in medios, velut indigne ferens quòd ab illis destitueretur. Illi esponderunt se medicos esse, non Deos; quod artis erat, præitisse, caterum adversus fatalem necessitatem nullam vare medicinam. His actis, abeunt proximum cubiculum. a.Quid? morantur etiam accepta mercede? Ph. Inter illos ihil convenerat de morbi genere; alius aiebat hydroem, alius tympanitem, alius apostema in intestinis, alius aud atq; aliud malum; totoq; hoc tempore, quo tractabant grotum, acerrime disceptarunt de morbi genere. . Ma. O licem interim ægrotum ! Ph. Eam litem tandem ut finint, per uxorem postularunt, ut sinerent exanimati corpos anatomiam fieri. Id esse honorificum, & solere vel honos gratia fieri in magnatibus; deinde rem eam fore saluti tultis, idque ad meritorum ipfius cumulum accessurum: oftremò pollicentur fuo fumptu fe commercaturos triginta issas, cessuras in commodum mortui. Id ægrè quidem, sed s acer indem, blanditiis uxoris ac propinquorum, impetratum est. lis actis, subduxit sese (a) statio medicorum. Negant (a) Id est, Quan nim fas esse, ut, qui vitæ solent opitulari, mortis sint spe-conventus ra no atores, aut exsequiis intersint. Mox accitus est Bernardirs pro us, vir, ut scis, reverendus, Franciscanorum custos, qui (b) Vultures nargio onfessionem exciperet. Vix peracta est confessio, jam ade-præsentiunt ant in ædibus turbæ quatuor ordinum, quos vulgus appel-unde captati,citt mon t Mendicantium. Ma. Tot (b) vultures ad unum cadaver? tores testaato an a. Deinde vocatus est parochus, qui hominem inungeret, mentorum anior crumque symbolum corporis Dominici porrigeret. Ma. Vultures Ma. Et ami

nı

ec

1Te

xa

te

tu

0

n

Religiosè. Ph. Verum ibi minimum abfuit, quin inter pa rochum & monachos cruenta pugna fuerit orta. Me. Apul

lectum ægroti? Ph. Et equidem spectante Christo. M. Quid excitavit tantos tumultus subitò? Ph. Parochus, ub

cognovit ægrotum fuisse confessum Franciscano, negavit s vel unctionis facramentum, vel eucharistiam, vel sepul turam impertiturum, ni fuis auribus audiffet ægroti confe fionem : se parochum esse, sibi pro sua ovicula reddendam Domino rationem: id non posse, si solus ignoraret arcan conscientiæ. Ma. Nonne visus est æquum dicere? Ph. Non mu

er pa-

Apud

Ma , ubi

vit fe

epul

nfel ndam

cana

Non

ertin

mu

us, quas frequentatis, omnibus & lippis & tonforibus notifnum est. Cætera, Marcolphe, non audeo referre; omnipatres illos reverendos minimè reverenter tractavit. ec erat futurus finis, ni Georgius manu mota fignum deffet se velle quidpiam dicere. Ægrè impetratum est, ut xa tantisper considesceret. Tum ægrotus, Sit pax, inquit, ter vos; tibi pharocho denuò confitebor. Deinde pro firetu nolarum, pro cantionibus funeralibus, pro cenotaphio, o sepultura, numerabitur tibi pecunia, priusquam exeas anc domum, neq; committam ut ulla in parte de me queertin possis. Ma. Num parochus recusavit tam æquam conditiadse nem? Ph. Non. Tantum obmurmuravit nonnihil de consub ssione, quam ægroto remisit. Quid opus est, inquit, iisdem
spetendis fatigare tum ægrotum, tum sacerdotem? Si in
logia impore mihi confessus fuisset, fortassis sanctius condidisset
in do num testamentum; nunc vos videritis. Hæc æquitas æntum roti pessimè habebat monachos, indigne ferentes eam prælibe æ partem decîdi parocho. Ego tamen intercessi, fecique ut
es tu s sopiretur. Parochus unxit ægrotum, dedit corpus DoQuil nini, & numeratâ summâ discessit. Ma. Secuta est igitur
adam am tempestatem tranquillitas? Ph. Imò tempestatem hanc
liore evior tempestas protinus excepit. Ma. Obsecro, quid causa?
b. Audies. Consluxerant in ædes quatuor ordines Mendiantium, his adjunxit sese quintus Cruciferorum: adversus
unc, ceu nothum, quatuor illi magno tumultu coorti sunt;
calau ogabant ubi vidissent unquam plaustrum quinq; rotarum,
paud ut quâ fronte vellent esse plures Mendicantium ordines, possis. Ma. Num parochus recusavit tam æquam conditigalau ogabant ubi vidissent unquam plaustrum quinq; rotarum, paud ut quâ fronte vellent esse plures Mendicantium ordines, agriculam sint Evangelistæ. Eâdem, inquiunt, operâ adducite inflo uc mendicos omnes è pontibus ac triviis. Ma. Quid ad hæc riqu Cruciferi? Ph. Vicissim rogabant quomodo tum incessisset plaustrum ecclesiæ, cùm nullus esset ordo Mendicantium; icin inquiunt, numerus nihilo plus habet affinitatis cùm nostris ordinibus, quàm cum aleâ, quæ undique quatuor ostendit. Not angulos. Augustinenses quis allegit in ordinem Mendicantium? aut quis Carmelitas? Quando mendicavit Augustinus? aut quando Helias? Nam hos faciunt suorum ordi-(a) Fst vehendidum num authores. Hæc aliaque multa fortiter quidem illi detonum anthores. Hæc aliaque multa fortiter quidem illi detonum abant; sed soli, quatuor exercituum (a) impressionen non (b) Id est, quide effussit tranquillitas? Ph. Imò (b) Syncretismus ille in pries diffiquentum ordinem versus est in pugnam gladiatoriam dentium in quintum ordinem versus est in pugnam gladiatoriam communem sundo Franciscanus ac Dominicanus contendebant, nec Augusti-hostem. Vide mum nenies, Chiliades

nenses, nec Carmelitas esse germane mendicos, sed nothos ac supposititios. Hæc rixa sic incruduit, ut plane vererer nè veniretur ad manus. Ma. Hæccine ferebat ægrotus? Ph. Non hæc acta funt apud lectum; fed in atrio, quod cubiculo adhærebat; voces tamen omnes ad ægrotum perma-

+ Ideft, cla-nabant; neque enim mussabant, † plenis tibiis res are, vid. Prov. gebatur ; & scis alioqui in ægrotis aurium sensum esse acutiorem. Ma. Quis tandem exitus belli ? Ph. Ægrotus per uxorem denunciavit, ut filerent paulisper, se compositurum hoc dissidium. Itaque rogavit, ut tum quidem temporis Augustinenses & Carmelitæ discederent; hoc illos nullo suo damno facturos. Nam tantundem, inquit, cibi mittetur eis domum, quantum hic daretur remanentibus. In funere verò justit omnes ordines adesse, etiam, quintum, atque ut aqua pecunia portio divideretur fingulis; ad commune tamen convivium non adhiberentur, nè quid turba

(a) Peritum posset oriri. Ma. Virum (a) oconomicum mihi narras, rei domesti qui vel moriens nôrit tot rerum undas componere. Ph.Phy! eæ sic vocat. multis annis gesserat militiæ ducem. Ibi quotidianum est hujusmodi tumultus suboriri inter cohortes. Ma. Erat igitur

re splendida ? Ph. Admodum. Ma. Sed male parta, ut fit, rapinis, facrilegiis, extortionibus. Ph. Ita quidem vulgò faciunt duces; nec ausim dejerare hunc fuisse ab illorum moribus alienum. Si tamen satis hominem novi, magis auxit rem ingenii dexteritate, quam violentia. Ma Quid sic? Ph.

Callebat arithmeticam. Ma. Quid tum postea? Ph. Quid tum? apud principem supputabat militum triginta millia, cum vix essent septem millia. Deinde multis militibus ni-

hil numerabat. Ma. Næ tu mihi magnificam narras arith-(b) Ducunt meticam. Ph. Deinde bellum (b) arte ducebat, solitus simul bellum, qui & ab hostium & amicorum vicis & oppidis pecuniam stide industria pulari menstruam : ab hostibus, ne paterentur hostilia; ab

amicis, ut illis liceret cum hoste pacisci. Mu. Agnosco morem vulgatum militum. Sed absolve narrationem. Ph. Bernardinus igitur & Vincentius cum aliquot sui ordinis fodalibus remanserunt apud ægrotum; ad reliquos missuselt

(c) Id eft, (c) commeatus. Ma. Satin' inter eos conveniebat, qui remancibus ; miliserunt in præsidio? Ph. Non usquequaque. Grunniebant nescio quid de prærogativis diplomatum : sed, nè non perbum. Et ideo præfi- ageretur fabula, dissimulatum est. Hic jam proferuntur caudium vocat tiones testamentariæ, siuntque stipulationes, accitistestibus donum, un de iis, que inter ipsos ante transegerant. Ma. Isthæc audire de alios de gestio. Ph. Dicam summatim; nam perlonga est fabula. Supulerant.

proferunt : fed gerunt, qui vere gestant.

pereft

be

ba

alt

bu

no

id

m

Ma

qu

po

an

an

Ve

Ph

Fi

mi

na

no

tiu

ux

Ex

ut.

de

de

rec

un

tic

qu

ini

cif

tu

m

ite

ill

pe

de

Ca

qu

dil

ju

CO

bis

Qi:

thos

Ph.

s a-

per

firu-

em-

illos

cibi

bus.

um,

om-

rras,

hy!

itur

t fit,

aci-

mo-

Ph.

uid

llia,

ni-

mul

fti-

; ab

Ph.

inis

self

an-

pant

per-

cau.

ibus

dire

Su-

erest

perest uxor annos nata duo de quadraginta, mulier sanè propa cordataque; filii duo, alter annum natus undevigefimum, alter decimum quintum; filiæ totidem, fed impubes utraque. Testamento sic cautum erat, ut uxor, quoniam perpelli non poterat ut fieret monacha, sumeret pallium Beghinæ, id est, medium genus inter monachas & laicas: filius natu major, quoniam nec is induci poruit ut fieret monachus. Ma. (a) Vulpes anus non capitur laqueo. Ph. Mox ab exfe-(a) Vide quiis patris properaret Romam; ibique, ex relaxatione Prov. pontificis factus ante legitimam atatem facerdos, totum annum fingulis diebus facrificaret in templo Vaticano pro anima patris, & facros gradus in Laterano, fingulo quoque Veneris die genibus perreptaret. Ma. Suscepit hæc libenter? Ph. Nè dicam dolo, (b) ut afini solent farcinas impositas. (b) Allusit Filius minor dicaretur S. Francisco, filia major S. Claræ, ad illud minor Catharinæ Senensi. Hoc tantum potuit obtineri : mitto aurinam Georgii mens erat, quò magis sibi Deum haberet ob- culas, ut ininoxium, quinque superstites partiri in quinque mendican-qua mentis tium ordines : & aeriter quidem adlaboratum eft ; fed ætas afellus, Quum uxoris, filique majoris, nec minis nec blanditiis cessit. Ma gravius dor-Exhæredandi genus. Ph. Universa hæreditas sic erat divisa, onus. ut, detractis (c) de folido impendiis funeralibus, uncia ce-(c) Id eft, deret uxori, cujus dimidia victitaret ipfa ; dimidium ce-de integra deret loco, cui se foret addictura ; unde si, mutato consilio hareditate, recederet, tota pecunia resideret penès eum gregem : alteracitur, nonuncia decideretur filio, cui tamen statim numeraretur via-dum divifa. ticum, & quod satis esset emendo (d) diplomati, parandó-Unci duoque victui annuo Romæ. Qui si mutata sententia recusaret decima pars initiari facris ordinibus, illius uncia divideretur inter Fran-(a) Quo liciscanos & Dominicanos. Et id nè fiat vereor, adeò videba-ceret consetur adolescens à sacris abhorrere. Duæ unicæ cederent crari sacermonasterio quod excepisset silium natu minorem : bine tempuslegie item monasteriis quæ excepissent puellas; sed hac lege, ut, sitimum. illi detrectarent eam vitam profiteri, omnis tamen pecunia penes illos maneret incolumis. Jam una rursus uncia decideretur Bernardino, tantundem Vincentio; dimidium unciæ Carthufianis, pro communione bonorum operum omnium, que à toto fierent ordine. Uncia & femis, que supererat, distribueretur occultis pauperibus, quos beneficio dignos judicassent Bernardinus & Vincentius. Ma. Debebas jureconsultorum more dicere, quos vel quas. Ph. His igitur verbis stipulati funt, recitato testamento; Georgi Balearice, vivus & sanæ mentis approbas hoc testamentum, quod dudam

fer

res

gio

ne

ter

pa

pr

ac

tui

fie

gra

dit

tui

Re

nu

tui

pa

rat

not

cio

era

gro

ut

vir

pot

vel

dip

nin

De

fati

cen

Ph.

us

cau

ope

thu

ros

bus

qua

Pa.

Eva

tati

fernéque

ex animi tui sententia condidifti ? Approbo. Et hac est tue

Suprema & immutabilis voluntas ? Est. Meque & hunc Vincentium Baccalaureum instituis ultime tue voluntatis executores? Instituo. Jussus est denuo subscribere. Ma. Qui potuit moriens? Ph. Bernardinus rexit ægroti manum. Ma. Quid subscripsit? Ph. Sanctum Franciscum & sanctum Dominicum iratos habeat, qui tentârit hinc aliquid immutare. Ms. At non metuebant actionem testamenti inofficiosi? Ph. Ista actio non habet locum in his quæ Deo dicantur, neque quisquam libenter cum Deo litem suscipit. His peractis, uxor & liberi, datis dextris ægroto, jurant se servaturos quod recepissent. Post hæc cæptum est agi de pompå funerali,non fine contentione. Tandem hæc vincit sententia, ut ex quinque ordinum fingulis adessent novem, in honorem quinque voluminum Mosis, & angelorum in novem choros digestorum. Suam quisque ordo crucem præferret, canerétque (a) (a) Proprie funebres nænias, ad hæc præter cognatos conducerentur triginta (tot nummis erat venditus Dominus) (b) daduchi pullati, & honoris gratia ploratores duodecim (hic est numenugas quas- rus ordini apostolico sacer) comitarentur: à feretro sequelibet appel-retur equus Georgii pullatus, fic ad genua alligatâ cervice, ut herum humi requirere videretur. Stragula hinc atque hinc oftenderent infignia. Similiter & unaquæque tæda & pulla vestis haberet intignia. Reponeretur autem corpus quidem ipfum ad dextram altaris fummi in tum's o marmoreo, qui promineret à solo pedes quatuor ; ipse in summo recumberet, Pario sculptus marmore, totus armatus à vertice usque ad calcaneum : nec deesset galeæ sua crista; crista erat onocrotali collum : nec clypeus lævo brachio, in quo infignia hæc erant: Tria capita apri sylvestris aurea (c) Data o- (c) in planitie argenta: nec lateri gladius inaurato capera fingit pulo, nec baltheus inauratus ac gemmeis distinctus bullis, tiofa. Nam nec pedibus aurea calcaria; erat enim eques auratus : sub caduceato- pedibus haberet leopardum. Oræ fepulchri titulum haberent tali viro dignum. Cor autem separatim recondi volebat in facello divi Francisci. Intestina mandavit parocho, adulterina honorifice sepelienda in sacello quod est Virgini Matri saque habent crum. Ma. Funus nimirum honorificum, sed nimio constans. Venetiæ vel cerdoni cuipiam plus habererur honoris misupermetal-nimo impendio. Feretrum elegans dat sodalitas, & unum comitantur aliquando sexcenti monachorum tunicis palliisve vestiti. Ph. Vidimus & nos, risimusque istas pauperum

ineptas glorias. Incedunt fullones & coriarii superne, in-

cantilenæ funebres; nonnunquam tamen lamus na-(b) Tadiferi.

rum leges habent, effe infignia, tue

Vin-

exe-

Quî

Ma.

Do-

tare.

ofi?

, ne-

Etis,

uod

non

uin-

que

fto-

(a)

tri-

pul-

me-

re-

ice,

que

a &

pus

mo-

nmo

15 2

sta;

hio,

rea

ca-

llis,

fub

abe-

ole-

cho,

fa-

ans.

mi-

um

alli-

um

in-

que

3

fernéque cerdones, in medio monachi; chimæras esse diceres : nec hîc alia res, si vidisses. Cautum est & illud Georgio, ut Franciscanus & Dominicanus inter sese sorte decernerent, utris primus cederet locus in pompa; post hos cæteri quoque fortirentur, ne quid hinc oriretur tumultus. parochus & hujus clerici locum tenerent infimum, hoc est, primum, Nec enim aliud erant passuri monachi. Ma. Non acies tantum, sed & pompas ille callebat ordinare. Ph. Cautum est & illud, ut funebre sacrum, quod apud parochum fieret, modulato musicorum concentu perageretur honoris gratia. Dum hæc aliaque tractantur, inhorruit ægrotus, deditque signa certissima supremum tempus adesse. tur igitur extremus fabulæ actus. Ma. Nondum finis ? Pa. Recitatur diploma pontificis, in quo promittebatur criminum omnium abolitio, totusque purgatorii metus adimeba-Ad hæc justificabantur omnia illius bona. Ma. Rapto parta? Ph. Certè jure belli, ac more militari. Sed forte aderat Philippus jureconsultus uxoris frater: is in diplomate notavit locum secus positum quam oportuit, & injecit suspicionem falsi. Ma. Haudquaquam in tempore; dissimulandum erat etiamsi quid inesset erroris, & nihilo pejus habuisset ægrotus. Ph. Affentior. Et ægrotus sic hac re perturbatus est, ut minimum abellet à desperatione. Ibi Vincentius fortem virum præbuit; justit Georgium quieto esse animo, sibi esse potestatem corrigendi supplendique, si quid in diplomatibus vel errarum esfer, vel omissum. Quod si te, inquit, fefellerit diploma, ego jam nunc hanc animam pro tua suppono animâ, ut tua petat cœlos, mea dedatur orco. Ma. Accipitne Deus tales animarum permutationes? Et, si accipit, num satis cautum videbatur Georgio tali pignore? Quid si Vincentii anima vel abique permutatione debebatur inferis? Ph. Quod gestum est narro. Hoc certè perfecit Vincentius: ægrotus visus est animum recipere. Mox recitantur cautiones, quibus Georgio promittebatur societas omnium operum quæ fierent per quatuor ordines, & quintum Carthusiensium. Ma. Ego metuerem ne deprimerer ad inferos, fi tantum farcinæ bajulandum esset. Ph. De bonis operibus loquor; ea non aliter gravant animam subvolaturam, quam plumæ avem Ma. Mala igitur opera fua quibus legant? Pa. Militibus Germania conductitiis. Ma. Quo jure? Pa. Jure Evangelico; Habenti dabitur. Simulq; recitatus est numerus missarum & psalteriorum, quæ defuncti animam essent comitatura. Erat autem immensus. Post hac iterata est confessio, dataque

dataque benedictio. Ma. Ità efflavit animam? Ph. Nondun Strata est humi storea juncis contexta, sic ut ab initio con voluta cervicalis speciem ex sese faceret. Ma. Quid nunc fu turum est? Ph. Eam consperserunt cinere, sed raro; ibide posuere corpus agroti. Instrata est tunica Franciscana, fe priùs confecrata preculis & aqua lustrali. Cuculla supposso est capiti, nam tum indui non poterat; unà cum illà sun positum est diploma cum cautionibus. Ma. Nova mortis spe cies ! Ph. Atqui affirmant damoni nullum esse jus in eos qui fic moriuntur. Sic aiunt præter alios mortuum S. Martinum & Franciscum. Ma. Sed huic morti illorum vita responderat. Obsecro, quid tum postea ? Ph. Porrecta est ægron crucis imago & candela cerea. Ad crucem porrectam dixi ægrotus: Soleo in bellis tutus esse meo clypeo, nunc hun clypeum opponam hosti meo; & exosculatus admovit hu mero lævo. Ad ceream verò facram, Olim, inquit, hasta valu in bellis, nunc hanc hastam vibrabo adversus hostem animarum. Ma. Satis militariter. Ph. Has postremas voces edidit Nam mox linguam mors occupavit, simulque cœpit animam agere. Bernardinus à dextris imminebat morienti, Vincentius à sinistris, uterq; pulchre vocalis. Alter ostendebatima ginem S. Francisci, alter Dominici. Cæteri sparsi per cubiculum demurmurabant Pfalmos aliquot voce lugubri. Bernardinus magnis vociferationibus percellebat aurem der tram, Vincentius finistram. Ma. Quid occlamabant? Ph Hujusmodi ferme Bernardinus : Georgi Balearice, si nunc quoque probas ea quæ sunt acta inter nos, flecte caput in dextrum; flexit Vincentius contra. Ne quid trepides, Georgi, habes Franciscum & Dominicum propugnatores : esto se curus. Cogita quantum habeas meritorum, quod diploma; denique memineris meam animam pro tua oppignoratam,i quid effet periculi : hæc fi fentis & probas, flecte caput in lævum; flexit. Rursus simili clamore, Si hæc sentis, inquiunt versum quod preme manum meam ; tum manum pressit- Ità huc & illus flectendo capite & premendis manibus transactæ sunt hopræcordia, ræ ferme tres. Cum jam inciperet oscitari Georgius, iti inquibuscor Bernardinus erectus pronunciavit absolutionem; quam per-

(a) Eft septum tranf**feparat** est & pulmo, abinfe ficere non potuit, quin Georgius efflaffet animam. Hæc sub noctis medium; manè peracta anatomia. Ma. Quid mali 16 riere corporis arte, persum est in corpore ? Ph. Recte mones, nam exciderat & in qua Fragmentum plumbi inhærebat (a) diaphragmati. Ma Unde splen, hepar, id? Ph. Uxor narrabat illum quondam ictum sphæruli & renes. bombardica. Hinc conjectabant medici plumbi liquefacti

parti

u

0

dun

con

nc fu

bi de

na,fe

positi à sup

s fpe

os qu

inun

fpon

grott

dixi

parti

articulam resedisse in corpore. Mox corpus lacerum utinque convestitum est amicu Franciscano. A prandio seultura peracta est ea pompa, qua decretum erat. Ma. lunquam audivi mortem operofiorem, nec funus ambiofius. Verùm istam opinor fabulam nolis evulgari. Ph. uamobrem ? Ma. Nè quid irritentur crabrones. Ph. Nihil periculi. Etenim si pia sunt que narro, etiam ipsorum terest hac scire populum; fin minus, quotquot inter illos oni funt, mihi gratias agent qui hec prodiderim; quo pupre correcti quidam definant fimilia facere; deinde fimices caveant, nè in fimilem pertrahantur errorem. Sunt him & apud istos cordati veréque pii, qui frequenter apud e questi funt, paucorum vel superstitione, vel improbitate. rum ordinem reddi apud bonos invidiosum. Ma. Rectè hun quidem, & fortiter. Sed nunc aveo scire quomodo deit hu sserit Cornelius. Ph. Ut vixit nulli molestus, ità mortuvalui est. Habebat febrim † anniversariam, quæ statis tem- + Id est. sinn anipribus fingulis annis recurreret. Ea tum, five quia grava-gulis annis didit t atas (nam annum excesserat sexagesimum) sive aliis recurrenimam causis, solito magis urgebat hominem, & visus est ipse tem. incenresentire diem fatalem imminere. Itaque quatriduo priùs timaam moreretur (erat Dominicus dies) templum adiit, concubiflus est suo parocho, audivit publicam concionem & sa-. Berum; à facro, reverenter accepto pignore corporis Domin dexci, domum se recepit. Ma. Non usus est medicis? Ph. t ? Ph. nicum duntaxat consuluit, sed non minus bonum virum, i nuno am bonum medicum: ei Jacobo Castrutio nomen est. put in Novi; nihil illo fincerius Ph. Is respondit suam quidem Georeram amico non defuturam, sed sibi videri plus esse præesto se lii in Deo, quam in medicis. Cornelius hanc vocem non loma; inus alacriter accepit, quam si certissimam vitæ spem atam,i endisset. Itaque, tametsi semper pro suis facultatibus fuput in et perbenignus in pauperes, tum quicquid decidi poterat uiunt, oris & liberorum necessitati, impertiebatur in egenos; & illuc nistos ambitiose mendicos, & nusquam non obvios, sed int hoprobos, qui pro viribus industrià laborandi cum pauperius, ibi e pugnabant. Rogabam hominem, ut decumberet, & fam perrdotem ad sese accerseret potius, quam tenue corpusculæc fub m defatigaret. Respondit, hoc sibi semper studio fuisse, nali reamicos fuos fublevaret potius, si posset, quam gravaret iderat dunde it quidem nisi postremum diem, & noctis partem, qua shærula iquit terras. Interim ob corpusculi lassitudinem baculo niteciis: nec se sui dissimilem esse velle in morte. Nè decuuefalli

ce

n

ir

iu

ul

ri

Chi

ul

as

re

ım

bai

on

ies

reE

ri

pa

cu

me

ris

qu

ed

ho

in

do

mo

ejer

orn

Jef

ipi

ac

feit

libe

nitebatur, aut sedebat in cathedra; raro componebat sels Etulo, sed vestitus, & erecto capite. Hoc tempore aut man dabat aliquid de curandis egenis, maxime notis & vicinis aut legebat è libris facris que provocant hominis en Deum fiduciam, quæque illius in nos charitatem declaram Si per lassitudinem ipse minus poterat, audiebat amicu prælegentem. Frequenter miro affectu hortabatur famil am ad mutuum amorem & concordiam, atque studium w ræ pietatis; solicitósque de morte ipsius amantissime con solabatur. Identidem admonebat suos, nè quid æris alie præteriretur indissolutum. Ma. Non condiderat testame tum? Ph. Jampridem sanus ac valens id curarat; negabi enim esse testamenta, que fierent ab agentibus animam, deliramenta potius. Ma. Nil legarat monasteriis aut egenis Ph. Ne teruncium quidem. Ego, inquit, pro mea portion dispensavi facultatulas meas; nunc ut earum possessiones aliis trado, ità trado & dispensationem. Et consido me fanctiùs dispensaturos, quam ipse feci. Ma. Non accersen ad le pios homines, quemadmodum fecit Georgius? Ph.N unum quidem; præter familiam & duos intime amicos nu lus aderat. Ma. Demiror quid senserit. Ph. Negabat se m rientem pluribus molestum esse velle, quam fuisset nasce Ma. Expecto finem istius fabulæ. Ph. Mox audies. Ven dies Jovis. Ille stratum non reliquit, sentiens extremam of pulculi lassitudinem. Accitus parochus impartiit extrema unctionem, ac rurfus porrexit corpus Domini, sed citra co fessionem. Negabat enim quicquam scrupuli resedisse in nimo. Ibi parochus agere cœpit de sepultura, qua pom quove loco sepeliri vellet. Sepeli, inquit, me, quomodos pelies infimæ fortis Christianum; nec mea refert ubi sepo nas hoc corpusculum, æquè inveniendum in extremo d ubicunque condideris. Pompam funeris nihil moror. Mo injecta mentio de sonitu campanarum, de tricenariis, & a niverfariis de diplomate, de communione meritorum eme dâ. Tunc ille, Mi pastor, nihilo pejus habebo, etiamsi nul sonet campana. Si me vel uno funebri sacro dignaben plus fatis erit : aut si quid aliud est, quod ob publicam a clesiæ consuerudinem citra scandalum infirmiorum omit vix potest, id tuo permitto arbitratui. Nec est animus a julquam vel preces commercari vel meritis quenqua fuis spoliare. Satis meritorum exuberat Christo; & co fido totius ecclesia preces ac merita mihi, si modo vivu fum membrum, profutura. In duobus diplomatibus mi

ele

nap

inis

erg ram

icur

mil

n ve

COD alien

mes

gaba m,fe genis rtion

ioner

med riebi Ph.N

os nu fe mo

tota spes est. Alterum est peccatorum meorum, quod prin-Diplomata ceps pastorum Dominus Jesus abolevit, affigens illud cruci; Christiani. lterum, quod ipfe suo sacrosancto sanguine scripsit & obignavit, quo nos certos reddidit de falute æterna, fi totam iduciam nostram in ipsum transferamus. Absit enim, ut nstructus meritis ac diplomatibus provocem Dominum neum, ut in judicium veniat cum servo, certus quod in onspectu ejus non justificabitur omnis vivens. Ego ab ilius, justitia appello ad ejusdem misericordiam, quoniam imnensa est & ineffabilis. His dictis abiit parochus. Corneius, veluti magna spe salutis concepta, gaudens & alacer, ubet fibi quædam recitari è facris voluminibus, quæ confirnant spem resurrectionis & præmia immortalitatis: velut llud ex Esaià de morte Ezechiæ dilata, unà cum Cantico; einde capite decimo quinto Epistolæ Pauli ad Corinthios rioris; de morte Lazari ex Joanne; sed præcipue historiam hristi passi ex Evangeliis. Quam hic animo devorabat sinula, ad quædam suspirans, ad alia compositis manibus gra-ias agens, ad quædam hilarescens ac gestiens, ad nonnulla reculas quasdam breves ejaculans! A prandio, cum pauluim temporis obdormîsset, jubet recitari caput ex Evangelio bannis duodecimum, usque ad historiæ finem. Hic dixisses vaice ominem plane transfigurari, afflaríque novo spiritu. Jam Ven ies vergebat ad versperam; accersit uxorem ac liberos: ibi, m co recto quantum licuit corpusculo, sic affatus est suos: "Charesto quantum licuit corpusculo, sic affatus est suos: "Cha-Morientis rissima conjux, quos Deus ante conjunxerat, idem nunc se-fermo adrissima conjux, quos Deus ante conjunxerat, identificatione rissima conjux, quos Deus ante conjunxerat, identificatione parat, sed corporibus duntaxat, idque ad breve tempus : curam, charitatem, pietatem, quam antehac partire soles in me & dulcissima pignora, totam in istos transfer. Nè putaodo se is te ullis modis posse magis demereri vel Deum, vel me, cui se is istos quos Deus dedit nobis conjugii frustum, sic parat, fed corporibus duntaxat, idque ad breve tempus : uxorem. mo d educes, foveas, & instituas, ut Christo digni habeantur : in or.Ma hos igitur conduplica pietatem tuam, & meam portionem is,& a in te translatam existima. Id si feceris, ut facturam consi-neme do, non erit cur videantur orphani. Quòd si repetas matri-nsi nul monium. Ad hanc vocem uxor erupit in sletum, cœpitque maben ejerare, se nunquam de repetendis nuptiis cogitaturam. Hic cam et ornelius; "Soror in Christo mihi charissima si Dominus m omit Jesus largiri dignabitur tibi propositum istud ac robur imus de spiritûs, nè desis dono cœlesti: eritenim hoc tibi pariter ac liberis commodius. Sin aliò vocabit carnis infirmitas, se con scito quòd mors mea te liberat à jure conjugii, sed non o vivu liberat à side, quam meo tuóque nomine debes curandis us mil

"munibus liberis. Quod ad matrimonium attinet, uterell " bertate quam tibi permisit Dominus. Tantum hoc te rogo " moneóque, ut virum tibi deligas iis moribus, tuque teil " talem præbeas, ut possit vel suapte bonitate ductus, ve " tuà commoditate provocatus, amare privignos. Prointe " cave, nè cui voto te obstringas : serva te liberam Deol

"liberis nostris; quos sic institues ad omnem pietatem, " caveas nè fe cuipiam addicant instituto, donec per ætaten

" & rerum usum constiterit, ad quod vitæ genus sint idone Ad liberos. Deinde versus ad liberos, exhortatus est "ad studium pis "tatis, ad obediendum matri, ad mutuam inter ipsos chan "tatem & concordiam. His peroratis, dedit osculum uxon liberis, facto signo crucis, precatus est bonam menten, los Christi misericordiam. Post hæc intuens omnes qui aderam Sub crassinam, inquit, auroram, Dominus, qui dilucul revixit, pro sua misericordia dignabitur hanc animulame u. hujus corpusculi sepulchro, sque hujus mortalitatis tenebri sevocare in lucem suam cælestem. Nolo teneram ætate excubiis inanibus fatigari. Cæteri quoque vicissim dormiam Mihi satis est unum adesse vigilem, qui recitet sacra sina Mihi satis est unum adesse vigilem, qui recitet sacra sina præsentibus, justit recitari Psalmum totum, quem Dominus orans recitavit in cruce. Eo sinito, justit exhibit cereum & crucem. Cereum accipiens dixit, Dominus est suminatio mea & salus mea; quem timebo? Crucem en seculatus dixit, Dominus protector vita mea; à quo trepid enco so? Mox manus super pectus in supplicantis gestum con posuit, &, oculis in cælum erectis, dixit, Domine Hatu accips spiritum meum. Et protinus clausit oculos velu dormiturus, simúlque levi slatu emisit spiritum; dixisses arú lum obdormisse, non exspirâsse. Ms. Nunquam audi nortem minus operosam. Ph. Talis suerat in omni vis su uterque fuit amicus. Fortasse non æque dijudico uter de pector Christianius: tu, qui integer es, rectius dispicit a la Ms. Ità faciam, sed per otium. " tatem & concordiam. His peroratis, dedit osculum uxon Ma. Ità faciam, sed per otium. im It h

Community of kingun its organ of manager

romins; Psorolo Chello mili charifiama melorenus Jelis laegiri dignableur tibi (kopolinum iduu as room

Public ne delle dang colletty. Tire in in eithe eith painter

es ringile; comes tides and value of the residence of the second ARGI it ill

ense

1xQ emi

mbi

et fa

ivun

u.

eli. rogo

eilli , ve inde

eo & m,u

aten one

pie

hari

ARGUMENTUM.

confabulatio inter juvenem & Echo de ratione studiorum, as optimo vita genere deligendo. Echo facetissime juvenis interrozatiunculis respondet.

JUVENIS, ECHO.

Upio paucis te consulere, si vacat. Ec. Vacat. Ju. Et si venio tibi gratus juvenis. Ec. Venis. Ju. Sed Et si venio tibi gratus juvenis. Ec. Venis. Ju. Sed otéine mihi & de stuturis dicere verum, Echo? Ec. (a) (a) Id est, eran Lyw. Ju. Et Græcè nôsti; quid istud novi? Ec. Novi. (b) Id est, lame u. Qualia tibi videntur musarum studia? Ec. (b) Aïa. sacra. u. Censes igitur terendos authores, qui conducunt ad bonas teras? Ec. Teras. Ju. Quam igitur mentem habent isti, etate ui hæc studia linguis traducunt suis? Ec. Suis. Ju. Sed u-inam harum cultores similiter essent & pietatis studiosi. Ec. acra.) si! Ju. Nunc quorundam improbitas omnes reddidit institute in nomen eruditionis. Ec. (d) "Overs. Ju. Atqui fortasse. Schibe ulgo videntur non insimi. Ec. Fimi. Ju. Quid fatere cen. (d) Id est, seos qui terunt ætatem in sophistico dostrinæ genere? Ec. assimis en en en eleve. Ju. Fortassis telas aranearum? Ec. Harum. Ju. Ac entrepia enelopes telas texunt ac retexunt. Ec. Texunt. Ju. Cui nades ut me dem vitæ instituto? Ec. Tuto. Ju. Erit auspiatum, si uxorem duxero? Ec. Seró. Ju. Quid si mihi velu eniatus, quod sis qui incidunt in uxores parum pudicas assisse arumque frugiseras? Ec Feras. Ju. Atqui cum talibus audi norte durior est vita. Ec. Ità. Ju. Siccine in rebus humanis vive dominari fortunam? Ec. Unam. Ju. Magis fortasse uter spedit, ut aliquis præ conjugio monachi institutum eligat. is dominari fortunam? Ec. Unam. Ju. Magis fortasse uter spedit, ut aliquis præ conjugio monachi institutum eligat. is dominari sortunam? Ec. Bilis. Ju. Attamen miserum shomes vivere solos. Ec. (v) "Oxos. Ju. Cuiusmodi (e) 1d est. m nodus infolubilis? Ec. Bilis. Ju. Attamen miserum f homines vivere solos. Ec. (ε) "Ολως. Ju. Cujusmodi (ε) Id est, enses horum temporum plerosque monachos? Ec. (f) emnino. (χ.Φ. Ju. Quid igitur istos movet, qui suspiciunt illos ut (f) Id est, emideos? Ec. (g) ΔέΦ. Ju. Quid captant plerique, qui (g) Id est, mbiunt sacerdotium? Ec. Otium. Ju. Præterea nihil ha-timor. et sacerdos? E. (h) ΚέρβΦ. Ju. Quid bonæ rei contin. (h) Id est, it illis qui siunt episcopi? Ec. (i) Κόπει. Ju. At nulli magis sucrum. (ivunt otio. Ec. Scio. Ju. Quæ res illos admonere pote-labores. † Id eft.

lamitas. Vide Chiliades. Stupidi. Vide Chiliad.

(c) Id eft,

Noxa.

rieut intelligant quantum sustineant onus? Ec. † O il Ju. Ergò res præclara est sacerdotium, si quis se in eo go rendo qualem oportet prabeat? Ec. Beat. Ju. Quid fre-Etûs erit, si me conferam in aulam eorum, qui præcellunt mo † Id est, ca- narchica dignitate? Ec. † Ate. Ju. At non paucos video, qui solent illinc sibi præclaram felicitatem ariolari. Ec. (4) Adegt. Ju. At interim, dum incedunt holosericati, vulgo vi (a) Id est, dentur homines magnifici. Ec. Fici. Ju. Foris igitur aute

os, intus ficulneos homines dicis, fi quis inspiciat cominus Ec. Minus. Ju Nihil igitur præclari funt, quos pro Diisve (b) Id eft, neramur byffinos ? Ec (b) Sin Ju. Nec militare genu magno æstimabis fortasse. Ec. Asse. Ju. Magnum quiddan pollicentur, qui è sideribus & futura prædicunt, astrologi Ec. (c) Abyot. Fu. At strenue laborant grammatici. Ec. (1

(c) Id est, Ec. (c) Novoi. Ju. At strenue laborant grammatici, Ec. (stabula.

(d) Id est, famelici. Ec. (e) Novoi. Ju. Qualis ero, si siam opises?

(e) Id est, Ec. Fex Ju. Itane nihil præterea adserunt artes boni au erp lupi.

(f) Id est, Ec. Ali. Ju. Fueróne beatus, si perseveravero in the bonis literis? Ec. Eris. Ju. Sed quæ res dabit, ut adsimpletas? Ec. Ætas. Ju. Decem jam annos ætatem trivi in acas since.

(f) Id est, Cicerone. Ec. (f) "Ori. Ju. Unde tibi subit me asinum il sasse.

(g) Id est, queat, ut siat Ciceronianus? Ec. (g) "Avis. Ju. Quid si mens.

(g) Id est, queat, ut siat Ciceronianus? Ec. (g) "Avis. Ju. Quid si mens.

(g) Id est, queat, ut siat Ciceronianus? Ec. (g) "Avis. Ju. Quid si mens.

(g) Id est, queat, ut siat Ciceronianus? Ec. (g) "Avis. Ju. Quid si mens.

(g) Id est, queat, ut siat Ciceronianus? Ec. (g) "Avis. Ju. Quid si mens.

(g) Id est, queat, ut siat Ciceronianus? Ec. (g) "Avis. Ju. Quid si mens.

(g) Id est, queat, ut siat Ciceronianus? Ec. (g) "Avis. Ju. Quid si mens.

(g) Id est, perestation si successione si successione

est tempestiva? Ec. Stiva. Ju. Facundior esses, opinor, longius abessem. Ec. Essem. Ju. Non me delectant se mones, disfyllabi. Ec. Abi. Ju. Coepi prior; video no

posse vitari, quin posterior desinas. Ec. Sinas. Ju. Jas lux igitur tibi videor satis instructus ad ea probè gerenda qui to sunt in vità? Ec. Ita. Ju. Proinde, si me voles abit piti

CONTROL OF THE PARTY OF THE PAR

minutes at a river the contract of the design of

man gan verlag well at the Dady eller to tolle t

dicito. Ec. Ito.

NO SECURITY PROPERTY OF

10

b

ci

4

. A

co.

bou mni m u cet. em n

m, 8

omir

um,

rran

uis po eris:

ARGUMENTUM.

fru-

mo-

deo, . (4) ò vi

ure

nus

S Ve enu

dam

logi

C. (4)

mper

Tohudowia, seu Dispar Convivium, civilitatem commonstrat in excipiendis hospitibus, quomodo adornetur convivium, ut nemini displiceat convivarum, licet variis palatis, moribus, inzeniis. Quo quisque sedeat loco multum conducit ad hilaritatem, viliores cibi in primis serculis, lautiores in ultimis. Potus non dandus nisi petentibus. Hilaritas ex variis fabulis & rebus, quibus delectantur finguli, conciliatur. Senes, matrona, nauta, mercatores, &c. de sua arte & gestis audire gaudent. Lugubria cavenda, qua mærorem concilient. Cavenda temulentia, qua pugnas, rixas, & jur-gia producit. Methodus divertendi sermonis inter irascentes, &c. Ne cui suus refricetur dolor: ne crebrius salutentur; alternatim singuli. De ciborum aut pretio aut arte nulla sit mentio. Excusandus modice tenuis apparatus.

SPUDÆUS: APITIUS.

HEus, heus, Apiti. Ap. Non audio. Sp. Heus inquam, Apiti. Ap. Quis hic est tam molestus inadh am. Sp. Hac ipsa de re tecum volebam (a) agere. Ap. Non acat nunc doribus operam dare, nè actum agam. Sp. Ni- (a) Est judifinum il feceris dispendii, comitabor te quò properas. Ap. Age, cis persequi: iic in ic, modò tribus verbis. Sp. Magno studio molior convivium, causarum i quo nulli displiceam convivarum, placeam omnibus. Ejus patroni: retis quoniam tu principatum tenes, ad te velut ad oracu-lativum est unid si mori, Nulli nt displiceas, nullum invitare mement.

Nulli ut displiceas, nullum invitare memento.

(b) Id est, at set les Atqui solenne est epulum; multos excipiam oportet metricum, numeris on the Quò plures invitaris, hoc pluribus displiceas oportet constans.

La sur fuit unquam tam bene vel conscripta vel acta fabula, da qui toti placuerit theatro? Sp. Sed age, (c) Comi delicium, (c) Deus est, abin piti, subleva me tuo consilio; habebo te posthac Numicis comessario. piti, subleva me tuo consilio; habebo te posthac Numinis comessarionis & gulæ. co. Ap Sit igitur hoc primum confilium. Nè conare Dictum est uod fieri non potest. Sp. Quidnam? Ap. Ut convivator autem delinnibus placeas. Tanta est palatorum varietas. Sp. At sal-cium Comis m ut paucioribus displiceam. Ap. Voca paucos. Sp. Non ut homines cet. Ap. Voca pares & ingeniis congruentes. Sp. Ne id qui-elegantioris em mihi liberum est. Vitari non potest quin & multos vo-cias Musam, & diffimiles; denique nec ejusdem linguæ neg; nationis rum appelomines. Ap. Næ tu mihi verè convitium narras, non convi-lamus. um, in quo facile possit talis exoriri lusus, qualem Hebræi trant accidisse in structura Babel, ut petenti frigidum alilisporrigat calidum.Sp.Opitulare, te quæso; gratum expe-

eris ac memorem, Ap. Age, quando electio non est tui ar-

fert ad hilaritatem convivii, quo quisque loco sedeat sp. Verissimum. Ap. Ea res ut tibi cedat prospere, fac ut sortibus
distribuantur accubitus. Sp. Pulchrè mones. Ap. Deinde
ne sic paulatim à summo ad imum procedant pating. ut se

riffimum. Ap. Ea res ut tibi cedat prospere, fac ut sortius distribuantur accubitus. Sp. Pulchrè mones. Ap. Deinde et um.

(a) Z Græ-ne sie paulatim à summo ad imum procedant patinæ, ut (a) tes sigma literæ, vel serpentis potius, imagine mpingant, au ultrocitróque reciprocent, quemadmodum olim in convivis sistem. Accade me ciprocent, quemadmodum olim in convivis sistem. Accade me ciprocent, quemadmodum olim in convivis sistem. Accade me ciprocent, quemadmodum pueri tribus me cibus imponunt quartam: in singulis sit aliud atque aliud at cibi genus, quo quisque quod libet eligat. Sp. Placet. Sei radas, quarer quoties mutabo patinas? Ap. Quot partibus constat orais rhetorica? Sp. Quinque, ni fallor? Ap. Quot actibus con ultario rais. Ap. Toties mutabis patinas, ut proceniums sidus que eneribus constatus. Sp. Quem probas in paginis ordinem ide Ap. Eundem quem Pyrrhus in acie. Sp. Cid ais? Ap. Quemadmodum in oratione, ità nec in convivio decet prou mium esse eleberatum. Rursum epilogus varietate com menderur poriùs, quàm apparatu. In tribus itaque medis fervanda Pyrrhi disciplina, ut in utroque cornu sit aliqui eximium, in medià acie vulgarior apparatus. Hoc padis fet, ut nec sordidus videare, nec fastidiosà copià sis modis situs. Sp. Satis expedite de cibis; superest, ut quomodo bendum, doceas. Ap. Nulli omnium cyathum appones, parciùs bibetur, & jucundiùs; non solùm ob id, quia subim recens dabitur porus, verùm etiam quòd nemo bibet niss non solòm ob id, quia subim recens dabitur porus, verùm etiam quòd nemo bibet niss non solòm parciùs dibettur setti porus, verùm etiam quòd nemo bibet niss non sp. Quiam? Ap. Tenes islud, Ante omnia vultus attes apparativa spones dabitur porus, verùm etiam quòd nemo bibet niss non sp. Quiam? Ap. Tenes islud, Ante omnia vultus attes de rebus, quarum quisque lingua subindè appelles, utque convi um fabulis amenioribus hilarescat, varias mice materia de rebus, quarum quisque libenter meminit, & nullius dolom a del resure de conse su procenti de rebus, quarum quisque libenter meminit, &

peç

re peculiares ingeniorum differentiæ, quas ipse meliùs perspilies; ego generatim attingam aliquot. Senes gaudent ea Senes.
ibus nemorare, quæ multorum fugiunt memoriam, admiratores
inde emporum in quibus ipsi floruerunt. Matronis dulce est Matronæ.
efricare memoriam ejus temporis, cùmà procis ambirentur.
laut Vautæ, quique diversas ac longinquas mundi regiones inlivis iserunt, libenter ea narrant, quæ, quia nemo vidit, mirannous ur omnes. Est & autentantiment matrones in pour propose. Nautæ, quique diverías ac longinquas mundi regiones inivis iferunt, libenter ea narrant, quæ, quia nemo vidit, miranngu ur omnes. Est & anteasterum malorum, juxta provericut bium, juxuada recordatio, si modo ejus sint generis, ut cum
s mi robro conjuncta non sint; veluti, militiæ, prosectionum,
aliui ausragiorsmque discrimine. Prostremò, de sua cuique arte
Sei rata est confabulatio, déque hisce rebus, quarom usum
ratis allet. Hæc sunt ferme generalia; peculiaris assettus sinulatim describi non queunt: sed exempli causa; est aliquis
a pri audis appetentior, alius vult haberi doctus, alius gaudet
insi deri dives; est hic loquacior, ille pauciloquus; nonnullos
orum eperies tetricos, alios contrà blandiores. Sunt qui nolint
nemi ideri senes, cùm sint; funt rursus qui volunt haberi graniores quàm sint; affectantes hoc esse mirandi, quòd belle
ortant ætatem: sunt fœminæ quæ sibi de formà placent,
com un aliæ putidulæ. His cognitis affectibus, haud difficile
medil simiscere sermones unicuique gratos, vitatis his quæ mœliqui orem afferunt. Sp. Næ tu perpulchre tenes artem conpati interioriam. Ap. (s) Phy! Si tantundem temporis & operæ (a) Intermola hii consumptum esse in utroque jure, medicinà, ac jectiodesse it in consumptum est huic arti jamdudum, &
cientia,
met, aut execant in temulentiam. Quemadmodum enim
unish in in hil est jucundius, si modice sumpseris; contrà, nihil
nish soletius, si suprà quam sat est hauseris; ita usu venit in
potent delius. Sp. Vera prædicas. Sed huic incommodo quodrume
am ostendis remedium? Ap. Ubi senseris suboriri (b)

de soletius, si suprà quam sat est hauseris; ita usu venit in
potent delius. Sp. Vera prædicas. Sed huic incommodo quodrume
am ostendis remedium? Ap. Ubi senseris suboriri (b)

de soletius, si suprà quam sat est hauseris; ita usu venit in
potent delius dolor in convivio refricetur;
umentum discriuri minersere. Frustrà, opinor, te moneelivitatem.

eministri minersere supre su supre su su su su su su su su
mentum discriuri minersere su su su su su su
m peç

incivilius, quam ibi commemorare quod cibi genus fit, qui coctum arte, quanti emptum. Idem de vino dictum pun Quin extenuandum etiam modicè quod apponitur. Alioqui nimis diligens extenuatio apparatus idem agit quod often tatio. Satis est bis, aut ad fummum ter, dixisse, Boni confulite. Si parum lautus est apparatus, animus certe lautissi mus est. Interdum sales aspergendi sunt, sed qui nihil habe ant dentis, Profuerit & illud, subinde sua quemque compellare lingua, sed paucis. Dicendum erat initio, quod min nunc tandem venit in mentem. sp. Quidnam? Ap. Si non placet fortito dare locos, cura ut tres ex omnibus eligas na tura festivos miniméque mutos, quorum unum collogabis in capite mensæ, alterum è regione, tertium in medio, qui filentium ac tristitiam cæterorum discutiant. Quod si perspexeris convivium vel silentio tristius esse, vel clamoribu tumultuosum, aut etiam ad rixas tendere. Sp. Hoc crebro fit apud nos : quid tum faciendum ? Ap. Accipe ren mihi multo usu compertam. Sp. Expecto. Ap. Inducio duos Mimos five t readronoiss, qui fine voce ridiculum aliquod argumentum gesticulatione repræsentent. Sp. Cur fine voce? Ap. Ut par fit omnium voluptas, aut nihil lo quantur, aut lingua loquantur omnibus æquè ignotà. Gelli bus loquentes omnes pariter intelligent. Sp. Quod argumentum mihi narras, non fatis intelligo. Ap. Sunt innu mera, puta uxorem decertantem cum marito de principata aut simile quippiam è medià vità. Quo magis erit ridicul faltatio, hoc plus erit omnibus voluptati. Hos oporte esse semifatuos; alioqui qui plane fatui sunt, quædam interdum effutiunt imprudentes quæ lædunt. Sp. Ità tibi precon semper propitium Comum, at mihi dedisti sidele contilium Ap. Addam coronidem, quin potius repetam quod initio dixeram. Ne nimium sis anxius utplaceas omnibus, non hic tantum, sed in omni vità; atque ità fiet, ut citius places omnibus : optimum enim in vita, Ne quid nimis.

† Id eft, rishs excitatores, fictos moriones,

ARGU

llo

ell

ab ner

int

red

ab

itii

nt

nal

on

u

eru

ro

The

am

ut :

lo1

pin

is p

05 1

ffe i

on

inir hili uàr e po otu: x a

and offi

ARGUMENTUM.

, qui outa.

oqui ften.

con-

tilli-

abe com-

mihi non

IS na-

oisin

qui

per-

ribus

cre-

rem

ucito

ulum

. Cur

Gesti-

argu

innu

patu licul

orte

nter

recor

lium

initio

, non

aceas

lloquium hoc de rebus ac vocabulis taxat prapostera quorundam judicia, qui nomen quarunt ambitiosius, quam rem ipsam, haberi, quam esse & habere. In rebas expetendis prastat esse & habere, in rebus fugiendis, haberi, nec este. Nequissimum fraudis genus fallere fidentem.

BEATUS, BONIFACIUS.

Alvus sit Bonifacius. Bo. Etiam atque etiam falvus of fit Beatus. Sed utinam essemus uterque quod dicihur, tu dives, ego formosus. Be. Itane parum tibi videtur abere nomen magnificum ? Bo. Mihi quidem minimi mohenti, nisi res adsit. Be. At plerique mortales aliter affecti unt. Bo. Fieri potest ut mortales sint isti; homines esse non redo. Be. Et homines funt, ô bone, nisi putas etiam nunc ub humana specie camelos & assnos obambulare. Bo. Hoc itius crediderim, quam homines effe, qui pluris nomen facint quam rem. Be. In certis rerum generibus, fateor, pleriq; halunt rem quam nomen; in multis contra. Bo. Hoc quod fit, on satis assequor. Be. Atqui penès nos ipsos exemplum est. Nomine u Bonifacius diceris, & habes quod diceris : fed fi effes al- feilicet, aut erutro spoliandus, utrum malles habere malam faciem, an re. ro Bonifacio dici Cornelius? Bo. Equidem malim vel Thersites dici, quam habere prodigiosam faciem; an boam habeam nescio. Be. Item ego ii dives essem, & aut res, ut nomen effet deponendum, malim † Irus dici, quam re † Irus apud boliari. Bo. Affentior vera loquenti. Idem usu veniet, Homerum pinor, in his qui funt prosperà valetudine, aut aliis corpois præditi commodis. Bo. Probabile est. Be. At quam mul- nomen. os videmus, qui mallent nomen eruditi piique viri, quam lle docti bonique ! Bo. Plurimos istiusmodi novi. Be. Anon apud nos plus habet momenti nomen, quam res? Bo. Vietur. Be. Jam si quis nobis adesset dialecticus, qui scite demiret quid fit rex, quid episcopus, quid magistratus, quid philosophus; fortassis & hic inveniremus qui mallent nomen, uim rem. Bo. Ità profectò, si rex est, qui legibus & æquitae populi commodum spectat, non suum ; si epispopus, qui otus invigilat gregi Dominico: & si magistratus est, qui x animo confulit reipublicæ; & si philosophus est, qui eglectis fortunæ commodis, tantum studet bonæ menti paandæ. Be. Hîc vides, quantum hujus generis exemplorum Pollim aggerere. Bo. Sane plurimum. Be. An hos omnes negabis

qu

fa

id

er

ba

Bo

co

pa

di

ce

ni

ca

m

Bo

de

ne

ter

qu

au

de

Bo

rat

du

pu

rea

tur

Qu

cuc

rui

noi

log

ali

tul

me

fit

mu

VO

dic

Cer

del

qui

rib

ida

qui

negabis esse homines? Bo. Vereor ne nos ipsi citius nomen hominis amittamus. Be. At si homo est animal rationale. quantum abest hoc à ratione, ut in corporis commodis verius quam bonis, & in externis, quæ fortuna dat fimul & eripit, cum libet, rem malimus, quam nomen : in veris animi bonis nomen pluris faciamus, quam rem. Bo. Præposterum mehercule judicium, si quis attendat. Be. Eadem autem est ratio in contrariis. Bo. Expecto quid dicas. Ba. Idem judicandum de nominibus rerum fugiendarum, quod dictum est de vocabulis experendarum. Bo. Apparet. Be. Magis enim horrendum est esse tyrannum, quam tyranni nomen: & si malus episcopus, juxta sententiam Evangelicam, fur est & latro, non tam hæc nomina sunt nobis detestanda, quam ipsa res. Bo. Convenit sané. Be. Tu de cateris similiter colligito. Be. Prorsus intelligo. Be. Nonne fatui nomen averiantur omnes? Bo. Et quidem maxime Be. Nonne fatuus effet qui (2) aureo piscaretur hamo, qui nem hoc fe- vitrum anteponeret gemmis, qui chariores haberet equos, quam uxorem ac liberos? Bo. Is effet quovus (b) Corabi Vide fultior. Be. An non tales funt qui procurrunt in militiam, fpe lucri non admodum magni corpus & animam exponentes periculo? qui student congerendis opibus, cum animum habeant omnium bonarum rerum egenum: qui vestes & ædes exornant, cum animus neglectus ac squalidus jaceat; qui corporis valetudinem anxie tuentur, animam tot capitalibus morbis laborantem negligunt; denique, qui fugacilfimis hujus vitæ voluptatibus cruciatus merentur æternos? Bo. Ipsa ratio fateri cogit, plusquam fatuos esfe. Be. Atque his fatuis cum plena fint omnia, vix invenias qui ferre posit fatui vocabulum, cum adeo non abhorreant à re. B. Sic est profectó. Bo. Age, scis quam sint apud omnes invisa vocabula mendacis ac furis. Bo Sunt invisissima, nec fine causa. Be. Fateor. Sed, cum stuprare conjuges alienas sit furto sceleratius, tamen adulteri cognomine quidam etiam gloriantur, ad furti convitium illico stri-Eturi gladium. Bo. Ità res habet apud complures. Be. Ita, cum multi scortis vinoque perditissimi fint, & sint libenter ac palam, tamen ad ganeonis nomen offenduntur. Bo. Hi nimirum rem sibi gloriæ ducunt, cum vocem rei debitam horreant. Be. Sed vix aliud nomen auribus nostris videtur intolerabilius, quam mendacis Bo. Novi qui hoc convitium cæde fint ulti. Be. Sed utinam pariter abominentur rem. Nunquam accidit tibi, ut

(1) Nerociffe author eft Sueto-Chiliades. (b) Coræbi ftultitia Prov. locum dedit.

men

ale,

odis

mul

reris

epo-

dem

Be.

luod

B:.

anni

geli-

de-

cæ-

onne

imé.

qui

uos,

rabo

iam,

nen-

num

es &

eat;

api-

acil-

nos?

At-

ferre e. Bo.

s in-

ima,

uges mine

ftri-

Be.

fint

dun-

VO-

men

acis

uti-

i, ut,

qui

qui promiserat se mutuum ad certum diem redditurum, falleret ? Bo. Frequenter ; etiam cum id dejeraffet ; neque id semel, sed iterum atque iterum. Be. Fortasse non erant solvendo. Bo. Imo erant, sed commodius esse ducebant non reddere creditum. Be. An hoc non est mentiri? Bo. Planissimé. Be. Auderes istiusmodi creditorem sic compellare: Cur mihi totics mentiris? Bo. Non. nisi paratus essem ad pugnam. Be. Annon simili modo quotidie verba dant † latomi, fabri, aurifices, & vestiarii, polli- † Lapicides centes ad certum diem, nec tamen præstantes, etiam si magni referat tua? Bo. Mira impudentia! fed adde his advocatos pollicentes operam. Be. Potes addere fexcenta nomina, nemo tamen horum laturus fit mendacis vocabulum. Bo. Hoc genere mendaciorum plena funt omnia. Be. Itidem furis nomen nemo tolerat, cum à re non perinde omnes abhorreant. Bo. Expecto ut dicas clarius. Be. Quid interest inter eum qui rem tuam tollit è scrinio, & inter eum qui depositum abjurat? Bo. Nihil, nisi quòd sceleratior est qui spoliat etiam fidentem. Be. At quam pauci sunt, qui depositum reddunt; aut, si reddunt, non dant integrum? Bo Opinor esse perpaucos. Be. Nemo tamen istorum ferat furis vocabulorum, cum rem non horreat. Bo. Admodum. Be. Jam mihi reputa, quid vulgò fiat in tractandis pupillorum bonis, in testamentis, ac legatis, quantum hæreat digitis tractantium. Bo. Frequenter totum. Be. Furtum amant, vocabulum deteltantur. Bo. Maxime. Be. Quid agunt, qui res † fisci tractant, qui monetam publicam +Fiscushine cudunt deteriorem, qui, nunc aucta, nunc diminuta nummo-nomen harum æstimatione, privatorum rem accidunt, fortasse nobis olim in fifnon admodum liquet : de his, quæ quotidie experimur, cellis, hoc est loqui fas est. Qui sumit mutuum, aut qui conflat æs sportulis, alienum, hoc animo ut reddat, si liceat, nunquam; quan-pecunias tulum abest à fure ? Bo. Cautior fortasse dici potest, colligebant, melior nequaquam. Bo. At horum cum ingens ubique sit numerus, nemo tamen tolerat furis nomen. Bo. Animum solus Deus novit; proinde apud homines obærati vocantur, non fures. Be, Quantuli refert, quo nomine dicantur apud homines, modo fint fures apud Deum? Certe suus cuique notus est animus. Adhæc, qui, cum debeat multum, quod obtigit pecuniæ nequiter prodigit; qui, posteaquam decoxit in una civitate, delusis creditoribus, fugit in aliam, hospites quærens quibus imponat, idque facit crebrius, nonne fatis declarat quo sit animo? Bo. Satis

ue

XO:

eru

un

de

æ

era

p

ico

Io:

ris

arı

om

ifti

S

ant

re

ec 1

nti

puc

pin

nos.

iffic

ue

es

mn

cul

ore eric

etui

udi

alar

ort

Bo. Satis supérque. Sed tamen isti solent fucare colon quod faciunt. Be. Quonam? Bo. Multum multisque de bere, prædicant fibi cum magnatibus, atque adeò regibu esse commune; eóque, qui sunt hoc ingenio præditi, ferè no bilitatis opinionem affectant. Be. In quem usum? Be Dictu mirum, quantum equiti licere velint. Be. Quo ju re? quibus legibus? Bo. Haud aliis, quam quibus præfed maris vendicant fibi quicquid ejectum est naufragio, etiami exstet dominus; quibus alii suum esse volunt, quicquid apud possent ipsi fures condere. Bo Et facerent, il quantificant priusquam interestatione de la possent quod excusarent, si bellum indicant priusquam interestatione. Be Quis hoc juris dedit equiti potiùs, quam pe il iguam interestatione de la possentia del la nor, Pyrrhus exercebat fuos ad bellum. Bo. Non, id (a) Author (a) Lacedæmonii. Be. Abeant in malam crucem cum fu Xenophon exercitio. Sed unde nomen hoc tantæ prærogativæ? Be in Rep. La- Quibusdam obvenit à majoribus, alii mercantur ære, qui dam adsciscunt. Be. An licet adsciscere cuilibet? Bo. Licet, si mores respondeant. Be. Qui? Bo. Si nihil bonæ re gerat, si splendidè vestiatur, si incedat annulatus, si gnavi gerat, il ipiendide veitiatur, il incedat annulatus, il gnavi rei ter scortetur, si aleam ludat assiduè, si certet chartis, si com-uer potationibus ac voluptatibus ætatem absumat, si nihil lo-elli quatur plebeium; sed arces, pugnas, ac bella mera crepet elli Thrasonica omnia. Isti sibi permittunt bellum, cui velint t a

ced.

in dictione non paucos Sicambria. equaleo. quod & parvum equum & tormenti genus figni-

ficat.

ARGUMENTUM.

indicere, etiamsi pedem ubi ponant non habeant. Be E-

(6) Tocus est quites mihi narras (6) equuleo dignos. Atqui tales habet

Charon detestatur bellum inter Christianos. Malus Genius annunciat Charonti totum terrarum orbem incendi bellis. Offa Des Fame apud Homerum. Monachi & Jesuite incendiarii.

() Malus Genius;infeftus dæmon. Ch CHARON, GENIUS (c) ALASTOR.

Uid ità properas gestiens, Alastor? Al. Oppor tune tu quidem, O Charon. Ad te properabam Ch. Quid novæ rei? Al. Nunciam fero tibi Proferpina ue lætissimum futurum. Ch. Effer igitur quod fers, téque xonera. Al. Furiæ non minus gnaviter quam feliciter gestimum tinum negotium; nullam orbis partem non infecenium in malis tartareis, dissiditis, bellis, latrociniis, pestilentiis, deò ut planè (a) jam calvæ emissis, latrociniis, pestilentiis, deò ut planè (a) jam calvæ emissis colubris sint, & exhau- (a) Alludie æ venenis obambulent, quærentes quicquid usquam est vi- ad fabulam o jue erarum & aspidum, quando tam glabræ sunt quam ovum, dum, quærente pilum non habent in capite, neque quicquam in pectore rocci esticacis. Proinde tu fac cymbam ac remos appares. gnes nutrire apput sox enim ventura est tanta umbrarum multitudo, ut ve-dicuntur. lega ear ne non sussicia omnibus transsmittendis. Ch. Ista nos on fugerant. Al. Ur illà Deà nihil est velocius! Sed quid est apud num biduum. Al. Ut illà Deà nihil est velocius! Sed quid est apud ni igitur sic cessas relictà cymbà? Ch. Ità nimirum res merum.

[10] liquam triremem. Nam mea cymba jam vetustate puris ac sutilis non sussecti sum, ut mini compararem validam ompellit. Nam naufragium feci. Al. Nimirum totus is ac sutilis non sussecti sum, ut mini compararem validam ompellit. Nam naufragium feci. Al. Nimirum totus sussectifillas, suspicabar te redire è balneo. Ch. Imò enatavi Stygià palude. Al. Umbras ubi reliquisti? Ch. Nantonant com uere, nec ullam orbis Christiani partem immunem esse sinuere, nec ullam orbi ue lætissimum futurum. Ch. Effer igitur quod fers, téque pud Italos, apud Gallos. Ad hæc novam esse luem ex. pinionum varietate natam, que sic vitiavit omnium aninos, ut nulla usquam sit sincera amicitia, sed frater fatri ishdat,nec uxori cum marito conveniat. Spes est hinc quoue nasciturum olim magnificam hominum perniciem, si es à linguis & calamis ac manus pervenerit. Al. Hæc mnia verissimè narravit Ossa. Nam ipse plura vidi his (c) Qui mulga Dis culis, affiduus comes & adjutor Furiarum, quæ nullo tem-sie autem ore magis declararunt se suo dignas nomine. Ch. Atqui seipsum voericulum est, ne quis Dæmon exoriatur, qui subitò adhor-cat Erasinus etur ad pacem; & funt mortalium animi mutabiles. Namhic & alibi, udio apud Superos esse (c) Polygraphum quendam, qui scripsic & alamo fuo non definit insectari bellum, & ad pacem co-interalia ortari. Al. Ille jampridem furdis canit. Olim seripsit pacis quere-

37171111-

abam

pina que Pacis profligatz querimoniam; nunc eidem extincte fcrip

sit epitaphium. Sunt alii contrà, qui non minus juvent

rem nostram quam ipsæ Furiæ. Ch. Quinam ifti? 4 Sunt animalia quædam pullis & candidis palliis, cinericei Sunt animalia quædam pullis & candidis palliis, cinericei ler tunicis, variis ornata plumis; hæc nunquam recedunt al un aulis principum, instillant in aurem amorem belli, horran

aulis principum, instillant in aurem amorem belli, hortan

tur eodem proceres ac plebem: in Evangelicis illis con

cionibus clamitant bellum effe justum, sanctum, ac pi

nu

a 11.

er

ri

tı

multu

tur eodem proceres ac plebem: in Evangelicis illis cos cionibus clamitant bellum esse justum, sanctum, ac plum. Quoque magis mireris hominum fortem animum sclamitant idem apud utramque partem. Apud Gallos cos en cionantur Deum stare pro Gallis, nec vinci posse qui Deum sanchabeat protectorem. Apud Anglos & Hispanos, hoc bellum non à Cæsare geri, sed à Deo; tantum præbeant se vitros fortes, victoriam esse certam. Quod si quis interdiderit, eum non perire, sed recta subvolare in cœlum, sou derit, eum non perire, sed recta subvolare in cœlum, sou roi imperitia, gloriæ sitis, ira, animus ad id, quò vocatur, metu turà propensus. His facilè imponitur, nec difficile perpe en litur plaustrum subvens aliquid boni secero. Al Appa ula lautum convivium, Nihil potes gratius. Ch. Ex (a) mab bol sutum convivium, Nihil potes gratius. Ch. Ex (a) mab bol

character apoplexia, synanche, pefisientia, sed præcipuè bellum. † Intemperation apoplexia, synanche, pefisientia, sed præcipuè bellum. † Intemperation apoplexia, synanche, pesisientia, sed præcipuè bellum. † Intemperation and the seris. Ch. Multò minus quàm cæress, quanquam & hotter apople eris. Ch. Multò minus quàm cæress, quanquam & hotter apople eris. Ch. Multò minus quàm cæress, quanquam & hotter apople eris. Ch. Multò minus quàm cæress, quanquam & hotter apople eris. Ch. Multò minus quàm cæress, quanquam & hotter apople. Ch. Quid interea (a. Facius tauper periclitatus sim decem duntaxat vehens, & niss dem cassam us, & naulo. Al. Ingens discrimen! Ch. Quid interea (a.) Facius enses enses fieri cùm accedunt crassi startapæ, thrasones, & polly-jacturam nachæroplacidæ? Al. Ex his qui pereunt in justo bello, nautæ, cim bellos arbitror ad te venire. Nam aiunt eos rectà subvo-berreunt in celum. Ch. Quò subvolant nesco; unum illud dum exonero cio, quoties bellum est, ot ad me veniunt faucii lacer que, rant navem for redirer ullum superesse apud supeross. Nec solum veni-abjectis cur demirer ullum superesse apud supeross. Nec solum veni-abjectis cur demirer ullum superesse apud supeross. Nec solum veni-abjectis cur demirer ullum superesse apud supeross. Nec solum veni-abjectis cur demirer ullum superesse apud supeross. Nec solum veni-abjectis cur demirer ullum superesse apud supeross. Nec solum veni-abjectis cur des neces veniunt, somnia talium rerum secum adferunt. Al. can gravant somnia acceder erum for neces erum super superioriss. Al. At sida non deferunt superiorisme ma bolos putas nihil habere farcinæ? Al. Equidem arbitror, it so se superiorisme masses putas nihil habere farcinæ? Al. Equidem arbitror, un superiorisme masses putas nihil habere farcinæ? Al. Equidem arbitror, un superiorisme masses putas nihil adferunt præter obolum. Itaque mulu udjam annis ter mille milli corretum est superiorisme est evenium. Al. Sed iidem decoquunt nonnunquam. Leri & merum ar superiorisme superiorisme superiorisme superiorism multu duorum liades.

ir

n

as, c re i

um m i

bi tr

Ab

n m et m

riis

ipfa fere

thol

ique

repti

oven

oven

duorum triúmve, res humanæ furfum deorfum misceantur. fed vincent, mihi crede, quamlibet recta confilia Furiz. ic Caterum quid opus erat hac gratia petere Superos ? An a. 10 pud nos non funt fabri? Certè Vulcanum habemus. Ch. Pulchre, si quæram navim æream. Al. Minimo accersetur aliquis. Ch. Ità est, fed deficit nos materia. Al. Quid audio? Nihil illic sylvarum? Ch. Etiam nemora, quæ suerant in campis Elysiis, absumpta sunt. Al. In quem tandem usum? Ch. Exurendis hæreticorum umbris, adeò ut nuper coasti sinus è terræ visceribus carbones essodere. Al. Quid? an istæ umbræ non possunt minore sumptu puniri? Ch. Sic um visum est Rhadamantho. Al. Ubi triremem mercatus eris, in unde remiges parabuntur? Ch. Meæ partes sunt tenere clavum; remigent umbræ, si velint trajicere. Al. At sunt quæ non didicerunt remum agere. Ch. Apud me nullus est eximius; remigant & monarchæ, remigant & cardinales, suam quisque vicem, non minùs quam plebeii tenues, si se didicerint, sive non didicerint. Al. Tu fac dextro Mercurio feliciter mercere triremem. Ego non te remorabor diutiùs. Orco lætum adferam nuncium. Sed heus, heus, charon. Ch. Quid est? Al. Fac matures reditum, nè te mox obruat turba. Ch. Imò jam plus quam ducenta millia offendes in ripâ, præter illas quæ natant in palude. Properato tamen quantum licebit. Dic illis me mox adfuturum. Um dio? Nihil illic fylvarum? Ch. Etiam nemora, quæ fuerant in

+ Qui ex aliis dignitatis gratia exceptus cft.

ARGUMENTUM.

Ridetur hie Carthusianus quidam Graculus, suo quidem judicio de Etissimus, qui libro suo Grecum indiderat titulum. Anticomari tas dicens quos appellare poterat Antimarianos vel Antidicome xit rianos. Synodus grammaticorum de hoc verbo disputat; varia bujus vocis etymologia fingitur. Tandem ejus vocabuli authora X, CI Archimoritam merito censet appellandus.

ALBINUS, BERTULPHUS, CANTHELUS, DIPHYLUS EUMENIUS, FABULLUS, GADTITANUS.

calculis fupnt nunc in quibuldam regionibus. nummis aneis.

+Nam vete- 11. T Sene quisquam in hoc numero qui didicit arithmen cem? Be. Cui tandem rei? Al. Qui certum doces putabant, quot convenerimus grammatici. Be. Isthuc quidem t citt calculos vel digiti nostri nobis dicere poterunt. Te pon in pollice, me in indice, Canthelum in medio, Diphylum annulari, Eumenium in minimo. Nunc ad læyam tranfeo

ntur:

Synodus Grammaticorum.

Itatariz. ic in pollice pono Fabullum, indice Gaditanum. Itataria.

Le, ni fallor, teptem fumus. Sed quorfum attinet isthuc

Ch. ire? Al. Quoniam audio septenarium reddere legitimum
foctium. Be. Quod concilium mihi narras? Al. Est res
ria quæ me diu multúmque torsit, neque me tantum, vetant im multos etiam viros neutiquam indoctos. Eam propoim im medium, ut hujus synodi auctoritate semel siniatur
riapet pres, Albine, vel animum tuum perspicacissimum diu mulconsideration. Ca. Eximium quiddam sit oportet, quod tu vel igpres, Albine, vel animum tuum perspicacissimum diu mulconsideration. Ca. Eximium quiddam sit oportet, quod tu vel igmque torserit. Quare cupimus & ipsi nôsse quid isthuc sit
eris, i. Nam uaus omnium nomine respondeo. Al. Ergò hice
tote omnes aures simul adhibentes & animos. Plus viestimation to culi quàm oculus. Estne quisquam vestrum qui nouullus s'explanare possit quid significet hac vox Anticomarita?

Anticomaritanticim appellabant, caule contorto nodosoque, mirè fatua,
mich middiles. Sonat enim betæ genus, quam prisci nariabor heus,
petra indooris, si contingas; posset cum † anagyri contendere. † Herbariabor heus,
petra indooris, si contingas; posset cum † anagyri contendere. † Herbariabor heus,
petra indicas avia alumnum. Al. Quid isthuc est tituli ? Prov.

Lutintelligas in libro nihil inveniri præter meras delius, quòd mammæ, hoc est, aviæ, soleant indulgentiùs hate nepotes, quàm marras. Nuper enim cum in hunc codiminicidisse minimum absuir quin riso dissiliarim. Caminicidisse minimum absuir quin riso dissilia im opus mihi narras. Nuper enim cum in hunc codicio de mincidissem, minimum absuit quin risu dissilierim. Cacomaribi tu nactus es eum codicem, qui rarissimus inventu est ?

licome Abbas divi Bavonis, nomine Livinus, à prandio Brugis
vari uit me in bibliothecam suam peculiarem, quam homo sethora x, cupiens aliquod sui monumentum posteris relinquere,
a mediocri sumptu parabat. Nullus erat liber, qui non
let many descriptus idque in membranis; pullus qui non et manu descriptus, idque in membranis; nullus qui non tils picturis ornatus, ac foris bysso auróque tectus. Quin ipsa codicum spatiosa moles nescio quid majestatis præ ferebat. Al. Quinam erant? Be. Oh, præclari omnes, inmed tholicon, Brachylogus, Ovidius per allegorias expositus, doces ique innumeri; inter quos & lepidissimum Mammoterium reperi. Inter eas delicias inveni natatilem beto pon m. Al. Cur vocant natatilem? Be. Referam quod legi, lumi pes auctorem sidei periculum esto. Quoniam, inquit, anseo ovenit in locis humidis putribusque, nec usquam felicius ovenit, quàm in cœno aut sterquilinio; honos sit auribus.

Or

ita

na

ien

on

ner

ber

lo f

etr

ru

us i

t fe

offi

1.

ım

etu

ius

orti

rob

era

ffe

ge, lax

ulis

dji

ur.

nta

oru

(a) Boves Cyprii ftercore victitant. Vide Prov.

(b) Venenum eft. Crambe re-

(c) Paftilli feu placentæ genus, quod ex variis herbis confrat (d) Comædia letam gædia femper triftem catastro. phen.

bus. Al. Itanè graviter olet ? Be. Sic ut nec oletum ulun pejus oleat. Al. Estne illius oleris ullus usus? Be. Imò in deliciis est. Al. Fortasse porcis, aut asinis, aut (a) bubus Cypriis. Be. Imo hominibus & anidam deliciis de la bubus Cypriis. priis. Be. Imo hominibus, & quidem delicatis. Pelinorum gens est, apud quam convivia vicissim in longam ducunt periodum: extremam compotationem vocant sua lingua Re sumptam, quasi nos dicamus bellaria, aut tragemata. Quam bella bellaria! Be. Ejus compotationis hæc lex el ut liberum sit convivatori quicquid volet apponere: nefa autem fit convivis quicquam rejicere, fed omnia bonicon fulere. Al. Quid si apponeret (b) cicutam, aut cramben to coctam? Be. Quicquid apponitur devorandum ibi esta cocta mors. cité. Domi tamen licet quod ederint revomere. Nam hi ferè ponunt natatilem betam, sive Anticomaritam, nihile nim refert utro nomine dixeris, res eadem est. Admisce 41. aliquid querni corticis & allii plurimum. Ita (e) moretur absolvunt. Al. Quis persuasit legem tam barbaram? B Consuetudo, quovis tyranno potentior. Al. (d) Tragical periodum mihi narras, quæ tam inamænum habeat exitum Be-Dixi meam vicem, nulli præjudicans, si quis quid habe rectius. Ca. At ego comperi priscis fuisse piscem, quem w habet, tra- carunt Anticomaritam. Be. Dic auctorem. Ca. Codica exhibere possum, nomen auctoris non possum dicere. Scri ptus est Gallice, sed formulis Hebraicis. Be. Quam species habet piscis Anticomarlta? Cætera nigris squamis a folus venter albet. Be. Palliatum quempiam Cynicum, op nor, nobis ex pisce facies. Qui sapor ? Ca. Nihil insuaviu Quin pestilens est. Nascitur in putribus lacunis, interdu & in cloacis; iners, limofus; folo gustu pituitam gignit gr vem, quam vix vomitu leves. Frequens est in regione qua Celtithracen appellant. Nam illic in deliciis est, quòd g staffe carnes detestabilius sit homicidio. Al. Infelix reg cum fuo Anticomarita. Ca. Tantum habeo quod dicam: mini præjudicatum velim mea sententia. Di. Quid opuse hujus vocis enarrationem ex Mammothreptis aut Hebra schedis petere, cum ipsa dictionis etymologia præ se fera Anticomaritas dici puellas parum feliciter conjugatas, u pote maritis vetulis? Nec enim novum est, quod scrib que verterunt in co, cum fint litera cognata, c. q. & ical Eu. Erat aliquid quod dixit Diphylus, si constaret dichi uer nem esse Latinam. Mihi videtur esse Græca è tribus constar eine ex arli, quod est contra, noun quod sonat pagum, & ou Gen, qued est muliebriter garrire; hinc, per synalosphe

G.

pr

 P_{ϵ}

3.5

di

di

ba de

no

Se

lac

po

ob

un

bu

GA no

fi i

qu Hu

bu

um

Ga.

afi. ver

Qu

nit

de

illa tru

qu

gu

eb:

fta

lip

aff

avi

Ga

chil'as millenarius numerus eft;

Anticomarità negotium facessis, in quo tandem auctorelegitur ifthuc vocabulum ? Al. Dicam, fed in aurem, & uni. In Be. Accipiam, sed hac lege, ut ego vicissim unus uni in au. & (a) Unitas: rem dicame Al. At repetita (a) henas tandem fit chilias, ad Be. Verum dicis, ubi semel ex henade reddideris dyadem, N jam non est tibi in manu sistere fluxum dyadis. Al. Quod dyas, dualis, pauci norunt, celari potest; quod multi, nequaquam: trias tr'as, terna-autem ad multitudinem pertinet. Be. Probe : qui tres simul haberet uxores, multas habere diceretur: sed qui tres haberet pilos in capite, aut dentes in ore, multoine an paucos habere diceretur? Al. Sophista, admove aurem. Be Quid ego audio? Isthuc non minus absurdum est, quam si Graci, civitatem, cui expugnanda tot classes ducebant suo nomine non possint nominare, pro Troja dicentes Sutrium. Al. Atqui bic Rabinus est nuper è cœlo delaptus, qui nifi præsens numen succurriffer rebus humanis, jamdudum quæreremus ubinam essent homines, ubi pietas, ubi philosophia, ubi lite hoc est, ful-re. Be. Ne iste inter Morie process primas meretur, dignus qui posthac vocetur(b) Archimorita, cum suis Anticomaritis

(b) Stultus fultorum ceps.

ARGUMENTUM.

"AyzuG" ya'uGr, sive Cnjugium impar, vulgi stultitiam ponit eb oculot, on in sponsalibus supputant dotis marnitudinem, nec ad ra cenem vocant son scabiem, lepra de eriorem. Viri deformis descriptio. Crudeli as parentum i elocando fil as plusquam Mezentiana, de quo Virgil. Aneid. 10. Vitia le scribit pe simi mariti. Himini hoc non est nubere, sed cadaveri. In gignendi canibus, vitulis, aut equis, curatur ut fortes coeant fortibus, generofi cente sis , nec morbidum sano admittunt. Damnum ex ineptis & infaustis his nur tiis respublica capit ingentissimum.

PETRONIUS, GABRIEL.

(c) Qui ex Pe. T antro Trophonii pro-Lege Proverbium.

T Nde nobis Gabriel tam tetrica fronte? (c) Nume antro Trophonii ? Ga. Imò à nuptis. Pe. Nun quam vidi vultum minus nuptialem. Nam qui nuptiis in ftifimi funt, terfuerunt, totos postea iex dies solent hilariores amænio relque videri, senes etiam rejuvenelcere ad annos decem Quas igitur tu mihi nuptias narras? Mortis, opinor, cui Marte. Ga. Imò juvenis generoli cum puellà fedecim an nos nata, in qua nihil desideres, sive formam spectes, siv mores, five genus, five fortunam. Quid multis? Jove ma rito digna videri poterat Pe Hui! tam teneram puella tam verulo? Ga Reges non fenescunt. Pe. Unde igitur il hæctriftitia? Fortasse sponto invides, qui tibi captatam pra tæ nierunt dam victor præripuit. Gs. Phy ! nihii minus. Pe. Num tal nuptiæ La-quid accidit, (d) quale memorant de convivio Lapitharum Ga. No

pitharum.

rele. Ga. Nequaquam. Pe. Quid? an defuit Bacchi liquor? Ga.
Imò supererat. Pe. Non aderant tibicines? Ga. Et sidicines,
a lyricines, & tibicines, & utricines. Pe. Quid igitur? Non
aderat Hymenæus? Ga. Frustra ton vocibus ciebatur. Pe.
dem, Nec Charites? Ga. Nè musca quidem (a) Charis. Nec (a) vide
pronuba (b) Juno, nec aurea Venus, nec Jupiter Gamelius. Proverbium,
Pe. Næ tu mihi nuptias loqueris prorsus inauspicatas & (c) Charis grasimul distes. Pe. Non igitur saltatum est? Ga. Imò miserè claunia sunto
aucos dicatum. Fe. Nullum ergo numen prosperius istas hilaranuptias aubat nuptias? Ga. Nullum omninò illic aderat prærer unam
se deam, quæ Græcis dicitur (e) Psora. Pe. Pruriginosas, opidere credita
nor, nuptias dicis. Ga. Imò rubiginosas & purulentas. Pe. sunto
la Ares
lachymas etiam excutit? Ga. Hæc res, Petroni, vel silici impias.
lachymas etiam excutit? Ga. Hæc res, Petroni, vel silici impias.
um animum diutiùs suspendito. Ga. Nosti Lampridium Eu(e) Scabies
um animum diutiùs suspendito. Ga. Nosti Lampridium Eu(e) Scabies
aritis. aritis bulum? P. Quo non alius in hac urbe vir melior aut beatior. & pruritus. Gs. Quid? ejus filiam Iphigeniam? Pe. Florem hujus ætatis nominaîti. Ga. Sic est. At scis cui nupserit? Pe. Sciam, fi dixeris. Ga. Nupfit Pompilio Blenno. Pe. Eine Thratoni, qui neminem non solet occidere suis gloriosus fabulis? Ga. Huic ipsi. Pe. At his jam olim celebris est in hac urbe duabus potissimum rebus, mendaciis, ac scabie; que nondum suum habet nomen, cum ipfa tam multorum habeat nomina. Ga. Superbissima scabies est, quæ nec lepræ, nec elephantiafi, nec lichenibus, nec podagræ, nec mentagræ cedat, fi res veniat in certamen. Pe Ita prædicant medicorum filii. Ga. Quid ego nunc, Petroni, depingam puellam tibi non incognitam? quanquam plurimum gratiæ addidit ornatus nativo decori. Mi Petroni, dixisses, deam quampiam esse, nihil illam non decebat. Interim prodiit nobis beatus ille sponsus, trunco nato, alteram trahens tibiam, sed minus feliciter quam folent Suitzeri, manibus scabris, halitu gravi, oculis languidis, capite obvincto: sanies è naribus & ex auribus fluebat. Alii digitos habent annulatos, ille etiam in femoie geflat annulos. Pe. Quid parentibus accidit, ut talem fliam tali portento committerent? Ca. Nescio nisi quod hodie pleris- (f) 1d est, que videtur adempta mens. Pe. Fortasse prædives est. Ca Est gravius aliaffatim, sed ære alieno. P. Si puella veneno sustulisser ambos quod flagiavos & avias, quod gravius supplicium deillà sumi poterat? misset. Vi-Ga.(f) Si minxisset in patrios cineres, satis poenarum datura de Prov. 7 3

105, 00

t spans ntum 1

itia de

ignendi

genere

his nup

um e

Nun

is in

œnio

ecem

, cun

n an

S, fiv

e ma ellan

uril

n prz

n tal

arum a. No

fuerat,

eder

a. I

ipei

ræd

105

eud

nfig

han

han

ium

elec

gitu

ia c

em;

eus

pon

tor

cabi

uan

mò

bect

Duî

are

tfil

bus

nen

ias

nag

æ, ti

Cor

quic

ub

ven

m

nin

cæt

cor

ven

in 1

(a) Apud veteres damnati obiiciebantur aliquando feris.

fuerat, tali monstro vel osculum dare coasta. P. Accedo. G. Mihi fane factum hoc crudelius effe videtur, quam si illam nudam (a) objecissent ursis, aut leonibus, aut crocodilis. Nam aut feræ pepercissent tam insigni formæ, aut subia mors finisset cruciatum. Pe. Vera prædicas. Mihi planevidetur hoc factum Mezentio dignum ; qui mortua, ut inquit Maro, jungebat corpora vivis. Componens manibusque manu, atque oribus ora. Quanquam nec Mezentius, ni fallor, tam immanis erat, ut tam amabilem puellam cadaveri jungeret, nec ullum cadaver eft, cui non jungi malis, quam tam putido cadaveri. Siquidem hoc ipfum quod fpirat; merum est venenum; quod loquitur, pestis est; quod contigit, mors est. Ga. Jam tu mihi cogita, Petroni, quid voluptatis habitura sint illa fuavia, illi complexus, illi nocturni lufus ac blanditiz. Pe. Theologos nonnunquam audivi loquentes de impari conjugio. Isthuc demum optimo jure dici potest impar conjugium, quasi gemmam inseras plumbo. Sed interim demiror teneræ virginis audaciam. Solent enim tales puellæ ad lemuris aut larvæ confpectum tantum non exanimari. An hat audebit tale cadaver amplecti noctu? Ga. Habet puella quod excuset; auctoritatem parentum, importunitatem amicorum, ætatis simplicitatem. Ego parentum vesaniam satis mirari non postum .. Quis enim filiam habet tam infelia forma, quam collocare velit homini leproso? Pe. Nullus opinor, si modò vel unciolam habeat sanz mentis. Mihis lusca effet, eademq; clauda, nec minus deformis, quam fuit Therfites Homericus, postremò indotata, recusarem istiulmodi generum. Ga. At hæc lues est omni leprà cum tetriot, tum nocentior. Nam citius ferpit, & subinde recurrit, ac frequenter occidit; cum nonnunquam lepra finat hominem ad extremam usque senectutem vivere. Pr. Fortasse late bat parentes sponsi morbus. Ga. Imò pulchrè noverant. Pa Si tam male volebant filiæ, quin potius insutam (b) culeo projecerunt in Scaldam? Ga. Profecto levior fuisset infania. cidii rei pro- Pe. Quæ dos commendabat illis sponsum? præcellit arte quapiam? Ga. Permultis: strenuus est aleator, potator invictus, scortator improbus, nugandi mentiendique artifex maximus, prædator non segnis, decoctor eximius, comessator perditus. Quid multis? Cum scholæ non profiteantur nisi septem artes liberales, hic habet plus quam decem illiberales. P. Aliquid tamen fuerit oportet, quod illum commendaret parentibus. Ga. Nihil aliud quam gloriolum equitis nomen. Pr. Qualis eques, cui per scabiem vix in sella federe!

(b) Saccus, quo obvoluti parrijiciebantur in profluentem fluvium.

. Gs.

llam

dilis.

1bita

è vi-

quit

A7145,

tam

eret,

itido

rene-

. Ga.

a fint

itiz.

con-

onju-

niror

emu-

hæc

quod

nico.

fatis

elici

illus,

ihi fi

fuit

fliuf-

rior,

t, ac

nem

late-

· Pe.

uleo

ania.

arte

ator

tifex

mel-

ean-

cem

om-

fum

fella.

dere

edere licet? Sed fortaffis habet luculentas possessiones. a. Habuit mediocres; sed ex protervià, quam fecit, nihil perest præter unam turriculam, unde excurrere solet ad radam, eamque tam belle instructam, ut nolis illis porcos nos ali. Sed interim nunquam non habet arces in ore, & euda, aliaque magnifica nomina; nusquam non affigit sua hsignia. Pe. Clypeus quod habet symbolum? Ga. Tres elehantes aureos in spatio phœniceo. Pe. Scilicet elephas elehanti congruit. Oportet autem hominem esse sanguinaum, Ga. Imò vinarium; nam rubro vino mirum in modum electatur, sic tibi sanguinolentus est. Pe. Ad hauriendum gitur utilis est illi proboscis. Ga. Maxime. Pe. Itaque infigia declarant magnum ac stolidum nebulonem, vini gurgiem; neque enim ille color fanguinis est, fed meri: & aueus elephas indicat, quicquid auri nactus est, vino absumia. Sic est. Pe. Quid igitur dotis hic Thraso conferet ad ponsam? Ga. Quid? maximam. Pe. Qu'i maximam decotor? Ga. Sine me loqui, maximam inquam, pestimamque abiem. Pe. Emoriar, ni malim filiam meam equo nuptam, uam tali equiti. Ga. At ego vel monacho auptam malim. mò hoc non est homini nubere, sed hominis cadaveri. Hoc pectaculum si vidisses, dic mihi, tenuissésne lachrymas? Pe. Qui potuissem, qui vix ista fine lachrymis audio? Adeone arentes ad omnem naturalis pieratis affectum obsurduisle, tfiliam unicam, puellam tali forma, tali indole, tam amabibus moribus, tali monstro in servitutem traderent, propter nendacem clypeum? Ga. Atqui facinus hoc, quonihil inveias nec immanius, nec crudelius, nec magis impium, hodiè nagnatum etiam ludus est; cum expediat eos, qui reipubliatractanda nascuntur, esse qu'am prosperrima valetudine. Corporis enim habitus animi vim afficit. Certe hic morbus wicquid est homini cerebri solet exhaurire. Ità fit ut reiublicæ præsideant, qui nec animo bene valeant, nec corpore. 2. Non folum integræ mentis ac prospera valetudine convenit esse, qui reipublica gubernaculis assident, verum etiim formà dignitatéque corporis præcellentes. Quanquam nim prima principum commendatio fint sapientia & integritas; tamen nonnihil refert qua specie corporis sit, qui ceteris imperat. Nam si sævus est, multum invidiæ addit corporis deformitas. Sin probus & pius, Gratior est pulchro veniens è corpore virtus. Ga. Recté. Te. Nonne deplorant earum infelicitatem, quarum conjuges post peractas nuptias in lepram aut morbum incidunt comitialem? Ga. Merito Z 4

mittet scabiosum & ignavum canem? Pe. Imò magnà cu rus dispiceret, utundiquaque generosum adjungeret, ne nasca ere tur (a) hybridæ: Gs. Et si dux augere velit equitarum, nu gui ex parentibus divers nature ad eximiam equam admittet morbidum aut degenerem tra & studio naturum admittant ad filiam, & unde nascantur liben un putant, quem admittant ad filiam, & unde nascantur liben un non tantum in hæreditatem omnium facultatum successi en verum etiam rempublicam moderaturi. Pe. Ne rustica em quidem quemvis taurum admittit ad juvencam, nec quem vis equum jungit equæ, nec quemvis porcum scrophæ; cin taurus gignatur aratro, equus rhedæ, porcus culinæ. Ge. Et Vide quàm perversa sint hominum judicia. Si quis pleben patriciæ puellæ osculum obtrudat, injuriam putant bel vindicandam. Pe. Acerrimo. Gs. Et ipsi volentes, scia tes, prudentes, id, quo nihil habent charius, dedunt abomi nando portento, & privatim impii in suam gentem & putatur in sponsalibus. Gs. Si quis filiam elocavit Franci cano quanta abominatio, quanta deploratio malè collocat virginis! At illa veste detractà virum habet membris virginis! At illa veste detractà virum habet preness sa quanta abominatio, quanta deploratio malè collocat virginis! At illa veste detractà virum habet promis de unche nupstr. Pe. Vix hoc faciunt soften puellis bello capti unicæ filiam, qui potcas haben.

(b) Alludit sci qua mubit facerdoti, ludunt in unstum; at hæc (b) pei detracti ad unsten nupstr. Pe. Vix hoc faciunt soften puellis bello capti unicæ filiam, qui potcas haben.

Pe. Atqui mirum est, à principibus, quorum munus est por incention, pue potcas haben.

(c

qui o malo, quod adfeivit ipsa sibi : quanquam si principatum trap terem, utrumque semoverim ab urbano commercio. Cætima rim, si qua nupsisse huic obnoxio lui, qui se sanum mena cui us estet, si quis mihi summum pontiscium deleget, diriascu qui estet, si quis mihi summum pontiscium deleget, diriascu qui estet, si qui mihi summum pontiscium deleget, diriascu qui estetum ab homine non potest dirimi. Ga. Qui d'ibi monti de contractum ab homine non potest dirimi. Ga. Qui d'ibi monti de contractum ab homine non potest dirimi. Ga. Qui d'ibi monti de trabat liberum Hic, cui nupsit, servos est miserimæ domi. aiunt. sessi atabat liberum Hic, cui nupsit, servos est miserimæ domi. aiunt. sessi proventa su que hoc infelicior est servos nupsit, quem gato, ut sibilite em manumittit, ut servitutis miseriam aliqua libertatis spes quem pulolari possit. Pe. Sanè colorem reperisti. Ga. Ad hac, se esterus est alter color. Sed sineres, opinor, scabiosas eleben salosis nubere. juxta vetus illud adagium, † sues vae's tt est, seben sues. Ga. Si hoc mihi liceret, quod expediret reipublicæ, mile simis feize neme quidem jungi, sed junctos exurerem. Pe. Tum tus audent. bomi uidem Phalaridem ageres, non principem. Ga. An tibi Phaka pub ris videtur medicus, qui secat digitos aliquot, aut inurit fanor proris partem, nè torum pereat? Mihi non videtur ista on in rudelitas, sed misericordia. Quod utinam initio nascentis ranci hali suis corvis nascantum ala ova; sed fatebor hoc esse minimi rudelitas, sed misericordia. Quod utinam initio nascentis ranci hali suis consuli poterat. Et hujus sacti reperimus exemina saluti consuli poterat. Et hujus facti reperimus exemina in saluti consuli poterat. Et hujus facti reperimus exemina in suis corvis nascantum mala ova; sed fatebor hoc esse minimi rudelitas, sed misericordia. Quod utinam initio nascentis ranci hali suis corvis nascantum mala ova; sed fatebor hoc esse minimi rudelitas, si qui fatere si suis corvis nascantum mala ova; sed fatebor hoc esse minimi rudelita consuli poterat. Et hujus sacti repe

u

ur

le

di

nc

1.9

tu

ndo

er

rice

fcu

pp

lon

cult

uo

uel

nife

um

n I

nio,

vini

enu

nec f

or,

Rurf

s no

ube

Nihi

entu

is, n

manı

itq;

ris la

uan

Nung

(a) Vide tus qui patre ri. caso liberis pepercerit. teitas, qui fua patria, torem in qui licet.

tamen paucos reperias, quibus eam luem non conciliarit no quitia. Jure-consulti docent interdum innoxios recte occidi, fi id magnoperè interfit reipublicæ. Quemadmodum Græd polt everiam Trojam occiderunt Astyanactem Hectoris fill. um, ne per illum bellum instauraretur. (a) Nec putant im. Prov. Stul- pium, post extinctum tyrannum, liberos innoxios trucida. Quid quòd nunquam non bellamus Christiani, neque tamen nescimus in bellis maximam malorum partem ad eos (b) Est po- redire, qui nihil commeruerunt? Idem usu venit in (b) represalibus, que vocant. Qui lasit in tuto est; & spoliatur creditori in negotiator, qui ne factum quidem audivit, tantum abest ut contra debi- in culpà fuerit. Quod si talibus remediis utimur in rebus non ita magni momenti, quid censes faciendum in re omnialieni, jus um atrocissima? Pe. Vincor veris. Ga Tum illud mihi perfuum perse-pende. Apud Italos ut primum scintillare copit pestilentia, occludentur ædes : qui taboranti inferviunt, fubmoventur à publico. Hoc quidam appellant inhumanitatem, cum summa fir humanitas. Siquidem hâc vigilantia fit, ut paucis funeribus sopiatur malum. At quanta est humanitas tot millium vitæ confuli? Sunt qui parum hospitale putant, quòd Itali, in rumore pestilentiæ, tempore vespertino hospitem portis submovent, coguntque sub dio noctem agere; at pietas est, paucorum incommodo, maximo reipublicæ bono profpicere: Quidam sibi valde fortes videntur & officiosi, quòd aufint ad quemvis pestilentià laborantem accedere, etiamsi nihil illic habeant negotii. At, dum reversi domum inficiunt uxores, liberos, ac totam familiam, quid ea fortitudine stultius? Quid officio inofficiofius, ut salutes alienum, tibi charissimos in præsens vitæ discrimen adducere? Hic tamen quanto minus est periculi à pestilentia, quam ab hac scabie? Rarius afflat propinquos, nec ferè senes attingit; & quos attigit, aut cito liberat, aut restituit sanitati, puriores etiam quam antea fuerunt. Hæc quid aliud quam perpetua mors est, vel, ut verius dicam, sepultura? Obvolvuntur linteis & unquentis more cadaverum. Pe. Verissima narras. Saltem idem curæ dandum erat huic tam exitiali malo, quod datur leprosis. Aut si hoc quoque nimium est, nemo barbæ sylvam patiatur fibi demeti, aut fibi quifque tonforem præftet, Ga. Quid si uterque claudat os? Pe. Afflant naribus malum. Ga. Est & ifti malo remedium. Pe. Quodnam? Ga. Ut, quod folent Alcumici, addant personam, quæ per vitreas fenestellas præbear lumen oculis, ori naribusque respirationem, cornu à persona per axillas in tergum porrecto. Pe Belle

it ne-

ccîdi,

ræci

s fili-

t im-

cida.

eque

d eos

) re.

atur

eft ut

ebus

mni-

per-

ntia,

s fu-

mil-

quòd

item

ietas

pro-

quòd

ciunt

ftul-

cha-

cantari con-

Mè, si nihil metuendum est à contactu digitorum, linteum, pectinis, & forcipis. Ga. Optimum igitur barbam que ad genua demittere. Pe. Ita videtur. Deinde fiat edium, Nè quis idem sit tonsor & chirurgus. Ga. Ad famem legas tonfores. Pe. Minuant sumptus, & aliquanto pluris dant. Ga. Esto. Pe. Tum feratur lex, Nè quis cum alio culum habeat commune. Ga. Istam vix recipiet Anglia. Neve duo misceantur eodem lecto, præter uxorem & matum. Ga. Placet. Pe. Ad hæc, in diversoriis nè quis hospes dormiat linteis, in quibus alius indormiit. Ga. Quid facies ermanis, qui vix lavane bis in anno? Pe. Exstimulent lorices. Præterea tollatur mos quamvis vetustus salutandi sculo. Ga. Etiamne in templis? Pe. Tabellæ suam quisque pponat manum. Ga. Quid? de colloquio? Pe. Vitetur illud lomericum, (a) "Afxe σχών κεφαλών, & viciffim qui au- (a) id eft, fumundecim tabulæ. Pe. Sed quid consulas interim inselici movens cauella? Ga. Quid? nisi ut libenter sit misera, quò sit minus put. nisera; & suavio conjugis opponat manum, tum armata um illo dormiat. Pe. Quonam hinc properas? Ga. Rectà musæum. Pe. Quid facturus? Ga. Pro (b) epithala-(b) Carmen nio, quod postulant, scripturus epitaphium. nuptiis de-

ARGUMENTUM.

amli moftura habet familiare colloquium inter Livinum & Philippum , ubi Li-suevit: epivinus imponit Philippo, carmina loquens, cum ille profam rebatur locui, taphium in-PHILIPPU'S, LIVINUS.

M. C Alve, Livine, Li. Salvebo, fi vis ità; sed à me tibi pulchri. h. Non est admodum metuendus hostis, qui periculum lenunciat. Sed age, falle, si potes. Li. Ecce jam feselli, sec sentis adhuc. Iterum cave. Ph. Cum præstigiarum, opieriam or, artistice mihi res est. Nihil enim sentio imposturæ. Li. Rursus adverte mentem tuam, ni velis decipi, sicuti falsus s non semel. Ph. His sur incipa. Li. O cave. Nam est animus imponere tibi, nisi caves. s non semel. Ph. Hic sum, incipe. Li. Jamdudum mihi quod ubes peractum est. Ph. Quid actum; aut quid peractum? Wihil sentio doli. Li. Jam toties admonitus saltem adhibe atentum animum. Ph. Novum præstigiarum genus. Ludor, ut is, neque quicquam artis sentio, cum observem & oculos, & manus, & linguam tuam. Sed age, rursus incipe. Li. Iterum tq; iterum incipio, atq; adeò toties facio, neque tu asseque is laqueos. Ph. Quà re mihi laqueos tendis? Li Hæc tibi, inmam, lingua dolos parat, nec auribus sentis, nec oculis vides. Bellò sunc saltem attentos habe oculos & aures. Ph. Non possum magis

magis, etiamsi de capite ageretur. Sed falle rursum. Li. i cet num ecce fefelli, neque deprehendis artem. Ph. Enecas. Que so, dic, quodnam est hoc præstigiarum genus? Li Hacter sum tibi locutus carmine, atque adhuc loquor. Ph. Ni rta minus sensi, quam isthuc. Li. Primum tibi respondi duoi noti trimetris lambicis. Deinde Trochaico tetrametro catalecti lici Mox meris creticis sum loquutus. Post hæc Phaleucio he pin decas yllabo. Deinde meris Choriambis. Ad hæc meris Ar sle pæstis. Rursum tribus Sapphicis. Mox Sotadico: postre te, Trochaico tetrametro Ph. Deum immortalem! quidviss picabar potius quam istud. Si vixero, aliquamdo vicem representam. Li. Huc si quid potes. Ph. Ecce bis par pari retulin sensibico tetrametro catalectico; mox addidi Creticos quinquam bico tetrametro catalectico; mox addidi Creticos quinquam situ sum tibi la single situation. Ph. Sic est: sed illud precor utrique allètici in Cretensem. Ph. Sic est: sed illud precor utrique allèticom, ne nobis unquam occurrat impostura nocentior.

nebulones & Li. Prorfus accidit, ut video, quod dici folet, † Cretenfii mendaces notati sunt. strûm, ne nobis unquam occurrat impostura nocentior.

ARGUMENTUM.

var tina

ru

uic

e pi

cul

ime

Cyclops, five Evangeliophorus, taxat eos qui Evangelium semper habent in cum in vità nihil prorsus sit Evange icum. Acerbe invehitur in hyporti qui profitentur ore, negant opere religionem. Evangelium, ut vinum, prodest nisi intrinsecus sumptum.

CANNIUS, POLYPHEMUS.

dog

five, E V A N G E L I O P H O R U S.

Li. cet Evangelium, nè quem judicemus juxta faciem. Quemmodum enim se penumero sub tunicà cinerice alatet anilacter in tyrannicus; ità nonnunquam attonsum caput, circumrea barba, torva supercilia, truces oculi, vertex plumam
duoi intilans, fagum militare, caliga interse ca, tegunt Evanlicum animum. Ca. Quidni ? nonnunquam & sub pelle
cio he pinà latet ovis: &, siqua sides apologis, sub exuvio leoris A slatet asinus. Po. Imò ego novi qui ovem gestat in verostrete, vulpem in pectore; cui libens oprarim, ut, quàm habet
divissi gros oculos, tam habeat candidos amicos, tamq; probè inmere retur, quàm colorem habet inauratæ congruum. Ca. Si
rellin rem gestat in vertice, qui pileum gestat ovillum, quàm
bis la incedis onustus, cùm ovem simul & struthiocamelum
uinque sessi in capite? Tum an non absurdiùs facit, qui avem
ensiti in capite. Asinum in pectore? Po. Mordes. Ca. Sed
ellè res habuerit, si quàm tu decorasti variis ornamentis
cior.
vangelium, tam te vicissim exornet. Ornasti coloribus,
rinam exornet te bonis moribus. Po. Curabitur. Ca. Ut sos Po. Sed, omissis convitiis, itane damnas eos qui circumrunt codicem Evangelicum? Ca. Minimè gentium. Po.
uid ? an tibi videor minimus gentium, vel asinino capite
e procerior? Ca. Non arbitror tanto, si asinus arrigat auculas. Po. Certè bubalino. Ca. Placet collatio; sed ego miimè dixi, non minime. Po. Quid interest inter ovum & oner, tom? Ca. Ouid interest inter medium digitum & instimum? imè dixi, non minime. Po. Quid interest inter ovum & oimè dixi, non minime. Po. Quid interest inter ovum & oner, rum? Ca. Quid interest inter medium digitum & instimum? In Medius est longior. Ca. Scite. Quid interest inter assibilité inas auriculas & lupinas? Po. Lupinæ sunt breviores. Ca. vio le lem tenes. Po. At ego longa breviaque palma & ulna Po. No netiri soleo, non auribus. Ca. Age. qui Christum gestavit, que l'istus est Christophorus: tu, qui Evangelium portas, pro ilitat solyphemo dicendus es Evangeliophorus. Po. An sanctum sam on putas portare Evangelium? Ca. Non, nisi tu satearis est estandis tribus issius modi codicum millibus; nec te creditio pi lerim futurum imparem oneri, si probè sis clitellatus. Po. vi lihil absurdi sic associatio tribuere sanctimoniam, quia gestagisti pit Christum. Ca. Istam sanctimoniam tibi non invideo Et, ange ivis, donabo tibi reliquias illius associa Christus insedit, ange ivis, donabo tibi reliquias illius afini, cui Christus insedit, io? In exosculeris. Po. Dabis munus gratissimum: nam asinus Nesci lle contactu corporis Christi consecratus est. Ca. Sane si que Christum contigerunt, qui illi impegerunt alapas. Possissed age, dic serio, nonne pium est circumferre codicent Eamn vangelicum? Ca Pium, si absit hypocrisis, si vere id siate.

S.

doo

ter

uæ

ım.

obi

Po. Abeat hypocrisis ad monachos; quid militi-cum hypordicris? Ca. At primum expedi mihi quid sit hypocrisis. a ode Cùm aliud præ te fers, quàm latet in animo. Ca. Sed qui go, præfert circumlatus Evangelii codex? Nonne vitam Evangelii codex? gelicam ? Po. Opinor. Ca. Ergò, ubi vita non respondera uos dici, nonne hypocrifis est? Pa. Videtur, sed quid est ve i. codicem Evangelicum circum ferre? Ca. Quidam circum runt manibus, quemadmodum Franciscani Francisci reg lam : idem possunt & bajuli Lutetiani, & asini, & canther Sunt qui circumferunt ore, nihil crepantes nifi Christum ratu Evangelium: hoc est Pharisaicum. Quidam circumferus atu animo. Proinde verè circumfert; qui & manibus & orel Quissam
verè portat
Evangelium
Evangelium
Ca. Nè mihi sophistam agas. Non gestat an mo, nisi qui medullitùs amat. Nemo penitùs amat, nisi qui moribus exprimit Evangelium. Po. Istas subtilitates nona fequor. Ca. At dicam crassiore Minerva. Si lagenam vin obi Belnensis gestes humeris, quid aliud est quam onus? A ium Nihil aliud. Ca. Si teneas faucibus, ac mox exspuas? A net Nihil aliud. Ca. Si teneas faucibus, ac mox exípuas? A met Haud profuerit: quanquam id quidem non soleo. Ca. Sin ut soles, affatim haurias? Po. Nihil divinius. Ca. Concalest some corpus, rubescit facies, hilarescit frons. Po. Prorsus Ca. Tale quiddam est Evangelium: in animi venas demis sum innovat torum hominis habitum. Po. Videor igitur is bi parum Evangelicè vivere? Ca. Istam quastionem neme te dissolverit rectius. Po. Si bipenni res agatur. Ca. Si qui im in os te vocet mendacem aut ganeonem, quid facias? Po quid faciam? sentiret pugnos meos. Ca. Quid si quis tib impingat colaphum? Po. Amputarem illi collum pro cola elimingingat colaphum? Po. Amputarem illi collum pro cola elimingingum sermonem, & ferienti maxillam dextram, porni gas & sinistram. Po. Legi, sed exciderat. Ca. Oras, opinor frequenter. Po. Isthuc est Pharisaicum. Ca. Pharisaicum el prolixè precari, sed fucaté. At tuus codex docet sempe on dam dieta; prolixè precari, sed fucaté. At tuus codex docet semper son cui hoc so- orandum, sed ex animo. Po. Attamen oro nonnunquam sast semne suit. Co. Quando? Po. Cum venit in mentem, semel aut bis in heb um Battologiam. Battologiam domade Ca. Quid tùm oras? Po. Precationem dominicam ibe damnat Christus no Ca. Quoties? Po. Semel. Nam vetar Evangelium *battologiam minatim a- eadem iterantem. Ca. Potes attentus absolvere precationem pud Mat- Dominicam? Po. Nunquam id tentatum est. An non satis quoi voce pronuncio? Ca. Nescio, nisi quòd Deus non audit nis cordis

· Inanis & multorum verborum effusio, à Batto quohyp

i regi

ordis

ordis vocem. Crebrò jejunas ? Po. Nunquam. Ca. At tuus fis. a odex probat precationem & jejunium. Po. Probarem & d qui go, nisi aliud flagitaret venter. Ca. At Paulus negat eos Eva rivire Jesu Christo, qui ventri serviunt. Vesceris carnibus deto uovis die? Po. Cum dantur. Ca. Atqui ista gladiatoria terum firmitas vel sæno arborúmque corticibus poterat i. Po. Sed Christus dixit non coinquinari hominem his i reg ux intrant in os. Ca. Ità, modicè, si præter offendicuireg ux intrant in os. Ca. Ita, modice, si præter offendicuithen im. At Paulus Christi discipulus mavult fame mori, quam
strem infirmum offendere suo cibo; nosque ad suum horsterm tur exemplum, ut omnibus per omnia placeamus. Po.
ore, aulus est Paulus, ego sum ego. Ca. At Ægonis est capras
ascere, Po. Malim esse. Ca. Pulchrè tibi precaris; caper
itius sies, quam capra. Po. Esse dixi, pro edere. Ca. Elestessanter. Libenter succurris pauperibus? Po. Non est quod
at an cap. At esset, si sobriè viveres, si gnaviter laborares.
ississifique of Dulce est otium. Ca. Servas præcepta Dei? Po. Grave
strenge st. Ca. Agis admissorum pænitentiam? Po. Christus proon Dulce est otium. Ca. Servas præcepta Dei? Po. Grave st. Ca. Agis admissorum pænitentiam? Po. Christus pro obis dependit. Ca. Unde igitur declaras te amare Evangement ? Po. Dicam. Franciscanus quidam apud nos non denebat è suggesto deblaterare in Novum Testamentum Erasis. Sin si, conveni hominem privatim, lævam injeci capillis, dexalessi muber reddidi. Quidais? Non est hoc favere Evangelio? demis deinde absolvi illum à commissis, hoc ipso codice ter in versur ti cem impasto, secique tria tubera, in nomine Patris, & Finemo ii, & Spiritûs Sancti. Ca. Satis quidem Evangelicè. Issuc ii qui mirum est Evangelium Evangelio desendere. Po. Occurit production in the secion aret veniam, fatereturque, se quæ dixerat, instigante diacorrie olo dixisse: ni fecisset, jam halbardacha erat in cervicem
conorie ibrata. Vultus erat qualis esse solet Martis isati. Hoc
sesse sesse sesse solet martis isati. Hoc
sesse sesse solet coram aliquot testibus. Ca. Miror hominem
semper son fuisse prorsus exanimatum. Sed, ut pergamus; vivis
suam astè? Po. Id fortasse siet, ubi senuero. Sed vis tibi vetuam steear, Canni? Ca. Non sum sacerdos; si consisteri icam. ibet, alium quære. Po. Deo soleo consiteri: sed tibi fareor giam ne nondum esse persectum Evangelicum, sed unum è populo. Habemus quatuor Evangelia. Nos Evangelici quaquor res potissimum venamur: ut ventri bene sit; nequid it nis est iis, quæ sub ventre sunt; cum ut sit unde vivamus; poitrem.

postremò, ut liceat quod lubet agere. Hæc si supperant, in am ter pocula clamamus, Io triumphe, Io pæan; Vivit Evango S. J lium, regnat Christus. Ca. Ista quidem Epicurea vita d non Evangelica. Po. Haud inficior. Sed scis Christum on nipotentem esse; potest repente nos vertere in alios homi nes. Ca. Potest & infues; quod quidem proclivius arbitro quam in bonos viros. Po. Utinam non essent pejores in mund fuibus, bobus, afinis, & camelis. Multos videas leonibus tru culentiores, lupis rapaciores, passeribus salaciores, canibu mordaciores, viperis nocentiores. Ca. At jam tempus el ut ex animante bruto in hominem incipias verti. Po. Ro &tè mones. Nam horum temporum prophetæ dicunt in iud stare supremum mundi diem. Ca. Tanto magis properation. Po. Expecto Christi manum. Ca. Vide ut tu manuice stime ream præbeas materiam. Sed unde colligunt in propinquo it essemble mundi finem? Po. Quoniam, inquiunt, idem nunc saciunt homines, quod faciebant imminente diluvio; epulantur, potant, comessantur, ducunt, nubunt, scortantur, emunt, vendunt, scenerantur, discortantur, de se se sellige rantur. Sacerdotes student augendis censibus, theologi ne stunt syllogismos, monachi per orbem cursitant, populus ue ris multuatur, Erasmus scribit colloquia: deinque nihil malo on sum abest, fames, sitis, latrocinia, bellum, pestilentia, sedition rerum bonarum inopia. Annon hæc arguunt adesse sinem rerum humanarum? Ca. Ex hoc malorum acervo quid tibi est molestissimum? Po. Divina. Ca. Quòd crumenam tuam sed obsident araneæ. Po. Dispeream, niss rem acu tetigisti. Nunc venio recens à compotatione: aliàs sobrius tecum disputabo. Ila si voles, de Evangelio. Ca. Quando te videbo sobrium? Po. Cùm suero. Ca. Quando eris? Co. Cum videris. Interim, si selix. Ca. Tibi vicissim opto ut sis quod diceris. Co. Ne me vincas officio, precor nè Cannium lit. unquam destituat, unde cognomem sortitus est. stare supremum mundi diem. Ca. Tanto magis properan im us d unquam destituat, unde cognomem sortitus est. pfe

ARGUMENTUM.

hil ad Ba chum, cim nihil ad rem præfentem quadret ; seday meis ALONUSOY.

+ Ideft, n:- Hoc colloquium, cui titulus † 'Anpooficovor feu Absurda, confusam contint confabulationem, ubi nibil plane ad rem respondetur, quod Anglice dicimus Non sense. Alter enim de nuptiis rogat, alter de naufragio infelicious navigatione respondet.

ANNIUS, LEUCIUS.

Udio te interfuisse nuptiis Pancrati & Albina.la Nunquam antehac infelicius navigavi, quam hot tempore, An. Quid ais? tantam fuisse hominum freques

tiam

I. (s

tuti

nore

ene s e

nt

elui

ngi

len

un n. S

obi

inge

a eft

om

omi

tron

unde

tru

aibu

s ef . Re-

t in-

eran-

continet

dicimus

elicique

næ.Le

n hoo

quen iam?

am? Le. Nec unquam mihi vilior fuit vita, quam id tempos. An. Vide quid faciant opes. Ad meas nuptias pauci conenerint, iique tenues. Le. Vix fueramus ingressi pelagus, ors est ingens turbo. An. Narras deorum cœtum. Totne adent viri principes, tot matronæ nobiles? Le. Boreas diffécuit lum, diffectumq; diffipavit. An. Desponsam novi. Nihil ngi potest venustius. Le. Mox fluctus revulsit clavum. An. lem videtur omnibus. Nec sponsus admodum illi cedit,ut unt, formæ gratia. Le. Quid animi censes nobis illic fuisse? n. Sanè rarum nunc est virgines nubere. Le. Remigrandum obis erat. An. Dotem vix credibilem narras. Le. Ecce mox iud malum. An. Cur puellam impuberem commiserunt in feroci? Le. Apparuit piratarum navis. An. Profecto, sice in multis, nequitia supplet ætatem. Le. Ibi nobis geminum it bellum, alterum cum mari, alterum cum prædonibus.

In. Hui! tantum donariorum? interim pauperibus nemo at sestucam. Le. Quid? cederemus? Imò desperatio vitæ interim pauperibus nemo at sestucam. Le. Quid? cederemus? Imò desperatio vitæ rædicas. Le Imò injecimus harpagones. An. O rem novam! in ne nuptias gravida? Le. Si spectasse eum conssistum, fateeris me non esse seminam. An. Ut audio, conjugium hoc on solùm ratum est, sed etiam consummatum. Le. Insiluimus in navem piraticam. An. At demiror te vocatum alienum, ne præterito, qui tertio propinquitatis gradu sponsæ patrem ontingo. Le. Ipsos in mare præcipites dedimus. An. Vera rædicas; Inselicium nulli sunt assines. Le. Quidquid erat rædæ, inter nos partiti sumus. An. Expostulabo cum putabo. Ilà primo quoque tempore. Le. Mox exorta est subità ranquillitas: dixisses † Alcedonia. An. Si illi res est, mihi † Dies sere im, st animus. Nihil moror illius benevolentiam. Le. Ità pro ni, quibus na duas naves in portum deduximus. An. Indignetur qui mare tranquid duas naves in portum deduximus. An. Indignetur qui mare tranquid duas naves in portum deduximus. An. Indignetur qui mare tranquillit. Le. Quò eam, rogas? in templum, veli partem dicatupacatum cst. us divo Nicolao. An. Hodie non est liberum mihi; nam m feroci ? Le. Apparuit piratarum navis. An. Profecto, sic us divo Nicolao. An. Hodie non est liberum mihi; nam

ARGUMENTUM.

ple domi convivas expecto: alias non recusabo.

Immede annmor, five ementita nobilitas, depingit ees, qui fub umbra (a) Id eft, enobilitatis existimant sibi nihil non licere. Quamvis nulla generis aut vir- quessin eetutis celebritate insignes, arrogant tamen sibi perfricta frontis nebulones ho- quo. norem illis nullo facinore debitum, nisi flagitio honor debeatur imprebissimo.

(b) HARPALUS, NESTORIUS. Dotes me tuo levare confilio? Senties me hominem (b) Ravacem fonat, nomen I non immemorem, nec ingratum. Ne. Dabo expedi-fervuli apud Aa

tum, ut sis, quod esse velis. Ha. At nobis in manu nonest tu ut nascamur nobiles. Ne. Si non est, enitere benefactis, uti te initium capiat nobilitas. Ha. Perlongum est. Ne. Exigut summa tibi vendet Cæsar. Ha. Vulgo ridetur emptitia nobilitas. Ne. Cum nihil sit magis ridiculum quam ementin nobilitas, quid est ut tantopere affectes nomen equitis? Ha Sunt causa, nec leves; quas tibi non gravabor indicare, i leb mihi commonstraris rationes, quibus nobilitatis opinionem mihi parem apud vulgus. Ne. Nomen absque re? Ha. At qui, cum res abest, proximum est opinio. Sed age, consult, Nestori; ubi causas audieris, fateberis operæ pretium. Ma Quando ita vis, dicam. Primum, fac procul te abducas apatrià. Ha. Memini. Ne. Ingere te in convistum juvenum vorè nobilium. Ha. Intelligo. Ne. Hinc primum orietur su spicio, te talem esse cum qualibus victitas. Ha. Sic est. No. Vide nè quid habeas plebeium. Ha. Quidnam? Ne. De cultu loquor. Nè vestis sit lanea, sed aut serica, aut, si dest qui emas, sustanea; denique vel canabea potius, quam pannea. Ha. Recté. Ne. Vide ne quid sit integrum, sed disse pileum, thoracem, caligas, calceos, ungues si potes: nére quicquam humile loquaris. Si quis ex Hispania veniat ho sipes, roga quomodo conveniat Cæsari cum Pontifice, qui agat affinis tuus comes à Nassauen, quid cæteri congerrons tui. Ha. Siquidem loculi ferant. Ne. At parvo constatant ui. Ha. Siquidem loculi ferant. Ne. At parvo constatannulus æreus inauratus cum gemma factitià. Sed adde clypeum cum insignibus. Ha. Quænam mihi suades deligam cun Ne. Duo mulctra, si velis, & cantharum cerevistarium. Ha Ludis, age, dic seriò. Ne. Nunquam fusti in bello? Ha peri Ne. Duo mulctra, si velis, & cantharum cerevisiarium. He pric Ludis, age, die feriò. Ne. Nunquam fuisti in bello ? Ha per Ne vidi quidem. Ne. At interim, opinor, decollasti anseres spar & capos rusticorum. Ha. Persæpè, & quidem fortiter. Ne. quo Pone machæram argenteam, tria anterum capita aurea Ha co, 8 In quo solo? Ne. Quo nisi sanguinolento? monumentum sum fortiter effusi cruoris. Ha. Quidni? rubet sanguis anserinus pian æquè atque humanus. Sed, perge, obsecto Ne. Hunc igitus clypeum pro foribus omnium diversoriorum, in quibus sonne, tè versatus es, assigendum curato. Ha. Quid addetur galez? Ne. Rectè submones. Eam facies ore dissecto. Ha. Quamobrem? Ne. Ut spires, deinde ut congruat vestitui. In vertice quid eminebit? Ha. Exspecto. Ne. Caput canis demis sis auribus. Ha. Vulgatum est. Ne. Adde duo cornua: rarum hoc est. Ha. placet. Sed quæ bestiæ sustinebunt clypeum? libe Ne. Cervos, canes, dracones, gryphes occuparunt principes musus.

nell tu ponito duas harpyias. Ha. Optime consulis. Ne Restat ? Ha personam. No. Ità fiet ut nec fucus suboleat, & res cum fide spargatur. Ha. Curabitur seduló. No. Deinde sodales ali-n. No. quot adsciscendi sunt, aut etiam famuli, qui tibi cedant loco, & apud omnes te Joncherum appellent. Nec est quod hic fumptum metuas. Sunt plurimi juvenes, qui vel gratis curinus piant hanc agere fabulam. Adde huc, quod hæc regio sca-gitut tet juvenibus eruditulis, qui mirâ tenentur scribendi libidis for ne,(a) nè dicam fcabie. Nec defunt famelici quidam typogra- (a) Alludit phi, nihil non audentes, si spes quæstûs affulserit. Ex his ad hoc Juquamaliquot suborna, qui in libellis suis te prædicent patriæ Tenet infaprocerem, idque subindè repetatur literis majusculis. Hâc nabile multos
vià vel in Bohemia celebrabunt procerem patriæ. Et citi- Scribendi
arum
us enim & latiùs discurrunt libelli, quam voces, aut quamcacoethes.
libet loquaces famuli. Ha. Nec ista displicet ratio. At fafine maniipes:
muli sunt alendi. Ne. Sunt: at non ales famulos (b) exelpus bus.

Aa2

rito

os, Si q

m oræ

hafi

Ne. afc

Qu

dar Hat

ng

001

Ha.

na

der

bab

que

ren

nan Ha.

fpe

cen

mi

du

pli

pai

tio nu

fac

Vic

pa

qu

tu

ex

CO

· Inutiles.

& ob id * aypeiss. Mittantur huc & illuc, invenient all quid. Scis varias esse talium rerum occasiones. Ha. Define teneo rem. Ne. Supersunt artes. Ha. Aveo scire. Ne. Ni fi bonus aleator, probus chartarius, scortator improbus, potator strenuus, profusor audax, decoctor & conflator æris alieni, deinde scabie ornatus Gallica, vix quisquam te crede equitem. Ha. In istis quidem jampridem exercitatus fum Sed unde sumptus? Ne. Mane ; isthuc ibam. Est tibi patrimonium? Ha. Perpusillum. Ne. Postquam apud multos confirmata fuerit nobilitatis opinio, facile reperies fatuos. qui tibi credant ; quosdam etiam pudebit negare ; quidam metuent. Jam, ut ludas creditores, mille funt artes, Ha. Es. rum quidem rudis non fum. Sed tandem urgebunt, ubi perspexerint nihil esse nisi verba. Ne. Imò nulla est commodipræ or ad regnum via, quam debere quam plurimis. Ha. Qui sic? Ne. Primum, creditor observat te non aliter quam obligatus magno beneficio, vereturque ne quam præbeat ansam reli amittendæ pecuniæ. Servos nemo magis habet obnoxios, ptu quam debitor sues creditores; quibus si quid aliquando red. cul das, gratius est quam si dono des. Ha. Animadverti. Ne. Ilqui lud tamen caveto, nè cum tenuibus habeas commercium. Nam hi ob parvulam summulam ingentes excitant tragedia teri as. Placabiliores funt quibus lautior est fortuna; cohibet illes pudor, lactat spes, deterret metus, norunt quid possint equites. Postremò, cum inundaverit æris alieni magnitudo, per fictis causis aliò demigra, atque indè rursus alio. Nec est quòd hujus rei te pudeat. Nulli magis obærati funt, quàm magni principes. Si quis rusticus urgeat, finge offensum improbitate animum. Interdum tamen aliquid reddito; verum nec totum, nec omnibus. Illud ubiq; curandum, ne cui fuboleat tibi prorsus exhaustos loculos. Semper ostenta.Ha Quid oftentet qui non habet? Ne. Si quid amicus apud te deposuit, ostenta pro tuo; sed artem dissimula, cura ut cafus videatur. In hunc usum interdum sumito pecuniam commodato, quam mox reddas. Ex loculo nummis æreis distento profer aureos duos ibi sepositos. Cætera ex teipso coniicito. Ha. Intelligo. At tandem obruar oportet are alieno. Ne. Scis quantum apud nos liceat equitibus. Ha. Nihil non, & quidem impuné. Ne. Ergo famulos ale non fegnes, aut etiam fanguine propinquos, qui alioqui forent alendi. Occurret negotiator, quem obvium spolient. Reperient aliquid in diversoriis, aut in ædibus, aut in navibus incustoditum. Tenes? Meminerint non frustra datos homini digitos.

t ali

esine.

Vi fis

pota-

s ali-

redet

fum.

atri-

ultos

tuos.

dam

· Ea-

id te

t ca-

om-

ften-

con-

non;

Oc-

di

itos.

itos. Ha Siquidem tuto. Ne. Cura ut habeas pulchre vostios, cum infignibus. Committe literas fictitias ad fummates. i quid clam fustulerint, nullus audebit illos infimulare; etim si quid suspicentur, timebunt equitem dominum: sin vi brædam extorferint, bellum vocabitur. His (a) progym-(a) Eft hasmatibus ad bellum præluditur. Ha. O felix consilium ! præcxerci-Ve. Jam illud equestre dogma semper erit tuendum, Jus quasi rudiasque esse equiti plebeium viatorem exonerare pecunia mentum ali-Quid enim indignius, quam ignobilem negotiatorem abun-quod. Halare nummis, cum interim eques non habeat, quod impen-bent omnes dat fcortis & alex? Fac semper te adjungas magnatibus, vel tes peculiaper. ingeras potius: ne quid pudeat, perfricanda frons est, sed ria quædam nodi. præsertim hospitibus: eóque præstat in celebri quopiam lo-rudimenta, sic: to vitam agere, puta in thermis, frequentibus diversoriis, nitis sacilior liga. Hs. Istuc ipsum erat in animo. Ne. Hic sæpenumero fortu-nobis aditus na prædam objicit. Hs. Quî? rogo. Ne. Puta, hic aut ille ad ipsas arreitant relieuit crumenam aut oblitus relieuit automateur in service de la propertica de la p reliquit crumenam, aut oblitus reliquit clavim in ser a prom- tes datur.
red. ptuarii. Cætera tenes. Ha. At. No. Quid metuis? de sic
v. Il. culto, de tam magnisicè loquente, de equite ab aure rupe,
ium, quis audebit suspicari? Et si quis fortè tam improbus exsticediterit, quis erit tam audax, ut te appellet? Interim suspicio
illos derivabitur in aliquem hospitem, qui pridie discesserit. Turbabuntur famulitia cum pandocheo. Tu tranquillus tuam udo, personam agito. Hoc si acciderit homini modesto cordato-c est que, silebit; nè simul cum damno lucrifaciat pudorem, qui uàm rem suam indiligenter servaverit. Ha. Non absurdè dicis: num nam nôsti, opinor, comitem à vulture albo. Ne. Quidni? ve. Hs. Apud hunc diversatus est, ut accepi, Hispanus quidam, e cui specie cultuque sane quam liberali. Is abstulit florenos sexa. Har centos, nec unquam comes ausus est queri. Tanta erat ho-(b) Sacerdominis majestas. Ne. Habes exemplum. E famulis tuis inter-tes legati. dum aliquem emandes, in bellum scilicet. Is, spoliatis tem-per quos plis aut monasteriis quibuslibet, redibit onustus præda bello olim Romapartà. Ha. Hoc quidem est tutissimum. Ne. Est & alia ra-ni fædera tio conflandæ pecuniæ. Ha. Narra, obsecro. Ne. In bene bussancieeno. Inummatos finge causas irarum, præsertim in monachos aut bant, & res sacerdotes, qui nunc apud omnes ferè summà laborant in-repetebant, aut vidià. Alius irriferit, aut conspuerit clypeum tuum; alius bellumque nunciabant. parum honorifice de te fit locutus; alius scripserit aliquid, (c) Id eft, ali- quod in calumniam detorqueri valeat. His per (b) feciales irreconciliatodituos (c) "armordor wonepor denuncia. Sparge minas atroces, bile bellum. excidia, exitia, (d) warone Jeins meras: territi venient ad (d) Omnium componendam litem. Ibi fac magno aftimes tuam dignita- dionem

tem, figniteat,

uer

0 11

ffir

ion

SC

m

mfi

ui

R c

ave

502

tal

Car

Sez

Qui.

lli :

que

· Illectamentum amatorium.

tria millia, pudebit minus offerre quam ducentos auren Ha. Aliis minitabor leges. No. Istud propiùs quidem acco dit ad sycophantiam; sed tamen juvat & hoc in parten Sed heus, Harpale, penè exciderat quod dictum imprimi oportuit; puella quæpiam benè dotata in matrimonii nasa illaqueanda est. Habes apud te (*) philtrum, juvenis a candidulus es, lepidus nugator es, rides blandum. Sparge, magnis promissis ascitum in aulam Cæsaris. Amant pud læ satrapis nubere. Ha. Novi quibus hoc benè cesserit. Ca terum quid si fucus tandem erumpat, & insiliant undiqu creditores? Irridebor personatus eques. Nam id apud isto turpius est, quam si templum sacrilegio spolies. He. Hi oportet meminisse perfrictæ frontis. Illud imprimis, quo nullis unquam temporibus magis licuit audacia pro sapie riâ uti, quam hodie. Comminiscendum est aliquid quodes cufes. Deinde nunquam deerunt candidi, qui faveant tuz fi bulæ; nonnulli civiliores dissimulabunt intellectum fucum Postremò, si nihil aliud, profugiendum estaliquò in bellum in tumultum. Quemadmodum (a) κλύζει θάλασα πάι των ανθεωπων κακά. Ità bellum operit omnium scelerus sentinam. Nec enim habetur hodie bonus belli dux, nisi ta tyrocinio præparatus accesserit. Hoc erit extremum asylum uter si cunca fefellerint. Verum omnis movendus erit tibi la lor, fi cuncta fefellerint. Verùm omnis movendus erit tibi la tor, pis, nè huc veniatur. Vide nè te securitas opprimat: oppi ere dula minuta suge, in quibus nè pedere quidem licet ni po um pulus sciat: in magnis ac frequentibus civitatibus plus e neglicentiæ, nisi siqua sit (b) Massiliæ similis. Dissimulanter es dem piscare quid de te quisque loquatur. Ubi senseris hujusmo dis, di voces increbrescere, Quid agit? cur hic tot annos mora un tur? cur non revisit patriam? cur negligit arces suas? und ducit imagines? unde tantæ profusioni facultates? Ho det genus, inquam, voces ubi cæperint magis ac magis glisse Arire, tum maturè tibi de migrando cogitandum est: sed stan suga leonina, non leporina. Adsimula te vocari in aular ple Cæsaris ad res magnas, brevi te adsuturum cum exercit tur Non audebunt in absentem hiscere, quibus est quod nolin amittere. Sed imprimis tibi censeo cavendum genus istu semittere. Sed imprimis tibi censeo cavendum genus istu semiture. Sed imprimis tibi censeo cavendum genus istu semiture. Sed imprimis tibi censeo cavendum genus istu semiture se di quid illos habet malè; subitóque per orbem spargiu un quicquid illeverint. Ha. Dispeream, ni mihi vehemente su quicquid illeverint. Ha. Dispeream, ni mihi vehemente su placet tuum consilium. Efficiam ut intelligas te nactur qui docile ingenium, & juvenem minimè ingratum. Equin

docile ingenium, & juvenem minime ingratum. Equus

Operit mare emnia hominum mala.

(.) Id eft,

(') Lege Prov. Maffilienfium mores.

fful

ureos

acco

rtem

orimi

affan

nis a

rge,

puel

. Ca diqu 1 ifto

e. His

quo

apien

od ex

uæ fa

ucum

llum

Tail

lerun

uum

que

uem primum te dignum nactus in pascuis fuero, tibi doo mittam. Ne. Nunc superest ut quod pollicitus es visim præstes. Quid est cur tantopere affectes falsam opionem nobilitatis? Ha. Nullam aliam ob caufam nifi quòd s omnia licent impuné. An hoc tibi leve videtur momenm? Ne. Ut pessime cedat, mors una debetur naturæ, etinsi vixisses in Carthusia. Et levius moriuntur in rota, quam ui moriuntur calculo, podagra, aut paralyfi. Nam militare f credere, nihil hominis superesse post mortem præter caaver. Ha. Sic opinor.

ARGUMENTUM.

spayaxiouds, five talorum lufus, oftendit quid & ubi ta'us fit; aucmoda talis ludebatur olim, quare clerici talaribus utuntur vestimentis, verccundia nempe & differentia gratia. Talus species o lis plantaris. Varia Tuis eagand s etymologia. Genus lusus Anglice Cock all, or Take all. Canis jactus damnosus, Aumes ace, Dog-chance. Venus jacius felicissimus, Senio seu Midas dicitur.

QUIRINUS, CAROLUS.

Isce, inquit Cato, sed à doctes. Cupio iraque, mi Pui. Utenhovi, te magistro, discere, quamobrem prisci situ illi religionis antistites edixerint ut clerici talaribus tunicis ylum terentur, hoc est. usque ad talos demiss. Cz. Duabus, opi-Vestis talabis tor, de causis. Primum verecundize gratia, nè quid nudi paris. oppi eret oculis. Nam olim nec hoc caligarum genus fuit reperimi po mm, quod nunc ab ilibus usque ad imos pedes corpus tegit, sus e seque subligaribus aut semoralibus vulgò utebantur. Earer es dem de causa, turpe est seminis brevioribus uti vestimentis, quò magis consultum sit sexus pudori. Deinde, ut non somo immoribus, verum etiam habitu differrent à populo, in quo in quisque est profanissimus, ità brevissimis tunicis uti gautes. Aus det. Qu. Non dissimile veri est quod narras. Caterum ex solice Aristotele Plinióque didici, nulli hominum esse talos, sed sed tantum quadrupedibus, non tamen omnibus, sed bisulcis autam plerisque, nec rursus his nisi in tibiis posterioribus. Unde igi- (a) sinepediricia tur vestis dici talaris potest, quam gestat homo, nisi fuerint bus. Aviculae homines olim quadrupedes juxta fabulam Aristophanis? Ca. item sunt de lmò, si credimus Oedipo, & quadrupedes, & tripedes, & bi-genere himatis pedes inveniuntur homines; nec rarò nobis è bello redeunt podes dictar. Utenhovi, te magistro, discere, quamobrem prisci pedes inveniuntur homines; nec raro nobis è bello redeunt undinumargim unipedes, interdum (s) apodes. Sed quod ad tale vocabu-nente lum attinet, rectiùs mireris si legas Horatium, qui fabulis ichus quoq; talos attribuit. Sic enim, opinor, scribit in Art. Poet.

A a 4

Securus cadat, an recto stet fabula talo.

uan

orq

ant

selo

is fi

erv

fuiffe vocalem authores funt poetæ, qui Argonauticam scripserunt. Orphens & Amphion faxa & arbores cithari movisse dicuntur.

Qu. Poëtis licet ut libet loqui: apud quos Tmolus habe aures, & (a) naves loquuntur, & faltant quercus. Ca. Quin & Aristoteles tuus hoc te docere poterat, esse talos dimidi. atos, quos ille vocat ἡμιας εσιγάλες, quales tradit esse lyncum generi. Addit leonibus inesse quiddam vice tali, sed sesse sello fractuosum, quod ille vocat λαζυεν θῶλες, Plinius verm rop tortuosum. Denique, ubicunque committuatur ossa ossibilim ad slexus commoditatem, cava prominentibus inter se se lud spondent, utrinque lubrica cartilagine communitis, ac velu incrustatis partibus; nè mutuo attritu se se lædant, ut idem docet Aristoteles. In his ferè est aliquid, quod à tali similitudine pariter & usu non discrepat, velut in ima tibià juxa calcaneum, ubi totius pedis slexus est, prominet quiddam talo simile, quòd Græci σφυες appellant. Rursus in slexua genu, quòd, ni fallor, so χρον appellant, quidam vertebram. Simile quiddam videmus in coxendicibus, in humeris, possende tibi mirum videatur, Græci tradunt as εκτράλε vocabulum apud probatos authores tributum etiam ossibus, quibus as, lum apud probatos authores tributum etiam oslibus, quibus as, spina connectitur, præsertim in cervice. Citant enim hot ali carmen: (b) Ex se no auxiv as egyaxav eayn.

(b) Id eft, Effracta mihi cervix eft extra tales.

Quoniam autem Aristoteles tradit priores tibias animanti lisg datas ad celeritatem, & ob id carere talis; posteriores ad sas sa sa stabilitatem, quòd in eam partem vergat pondus corporis quemadmodum ad robur iis quæ calcibus feriunt: Flaccus dum significare vult fabulam non ejectam, sed ad sinem ul que peractam, dicit illa stetisse sixo talo; nec aliter tribuit er fabulæ talum, quàm nos libro tribuimus calcem, & volumini vill umbilicum. Qu. Næ tu probè grammaticum agis. Ca. At quò magis id credas, Græci literatiores as εάγαλον dici volunt, à spéqu & a particulà privativà, quòd minimè slectatur, sed immobilis sit. Quanquam alii malunt as εάγαλον interjectà literà ρ dictum pro as άγαλον, quòd lubricà volubilitate stare nesciat. Qu. Ad istum modum licet plura divinare. Simplicius erat dicere, Nescio. Ca. Non usque adei vinare. Simplicius erat dicere, Nescio. Ca. Non usque adei videbitur absurda divinatio, si cogites quantum habeat caliginem vocum primitiva origo; tum in re nullam esse contrarietatem: quod apparebit, si propius inspicias. Volubilis est talus, sed ita volubilis, ut eam partem, cui innectitur, redidat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis de la connectita dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis dat ad standum firmiorem; deinde os ossi connectit, nè metalis data de standum su deinde os ossi connectit, nè metalis data de standum su de su dat ad standum firmiorem ; deinde os ossi connectit, ne inte façile luxari queat. Qu. Tu vel fophistam agere possis, no quan-

Aftragali etymologia.

nantum video, si libeat. Ca. Sed nihil est, Talesi, quod nos orqueat etymologia vocis. Nam quod hodie Graci vocant 'as ea γαλον, prisci, quorum est Callimachus, dixerunt selov, cujus hoc refertur hemistichium: Δέκα δ' āseua id est, delivo λίτεον, unde quemadmodum 'as ραγαλίζειν, ita & cem vero talin vocant? Ca. Est id quo nunc ludunt puella: pramium. Sibus im puerorum erat lusus, quemadmodum nuces. De quo est lud Gracorum: 'Αμο' ἀσεργαλοισι χολωθείς, cùm iram id est, ob tavelut vi de causa sus fusceptam indicant. Rursus Horatius in Odis, idem lud Gracorum: 'Αμο' ἀσεργαλοισι χολωθείς, cùm iram id est, ob tavelut vi de causa fusceptam indicant. Rursus Horatius in Odis, idem lud, nucesque, &c. Postremò, illud dictum Lacedamonii, if fallor, Pueros esse fallendos talis, viros jurejando. Hunc alum negant in ullo animante inveniri, quod sit μόνυχεν, oc est, ungula folidà, excepto asino Indico unicorno; aut ram uod sit πολυχενδες, hoc est, pede in multos digitos ungulas ve sis, aliaque permulta. Qua verò δίχηλα sunt, hoc est, unula bisulcà, pleraque talum habent, idque, ut restè diceibus a hoc alino sunt. Primùm quia bipes; deinde, quia quinis digiis so sisso habet pedes. Qu. Ista frequenter audivi. Caterum ervelim mihi stum ac tali fonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim mihi stum ac tali sonam describi. Nam illud lunes ervelim ervelim mihi stum ac tali sonam describis. uantum video, si libeat. Ca. Sed nihil est, Talesi, quod nos ervelim mihi situm ac tali somam describi. Nam illud luses ad segenus etiam puellis hodiè fastidium est; sed aleam, charas, aliosoris. estent & theologiam. Verùm, etiam si mathematicus sim,
accus ut pictor, aut etiam plastes, non possim tibi melius tali sornam exhibere, quàm ipso talo; niss mavis ut tibi describam
ibuit mini villum è dextro crure. Vides quatuor duntaxat latera,
in At imin cubo & alea, seu tesserà, sint sex; in ambitu quatuit voti, in summo & imo duo. Qu. Sic est. Ca. In talo, quoniam
imma pars & ima curvatur, non sunt niss quatuor latera,
iuorum unum vides velut in dorsum intumescere. Qu. Vileo. Cu Quod est è regione, cavum habere. Istud Aristoteles
iu dicoat meguès, id est, pronum: hoc in lest, supinum. Veadeò tri n congressu uxoris & mariti, cum dant operam liberis,
caliconnulier sapina est, vir pronus; & manus, si vola spectet teram, prona est, si invertas, supina. Quanquam oratores &
poètæ nonnunquam his verbis abutuntur, quod ad hanc rem
incossi, ne in invertas, supina. Quanquam oratores &
poètæ nonnunquam his verbis abutuntur, quod ad hanc rem
incossi, ne in invertas, supina. Quanquam oratores &
poètæ nonnunquam his verbis abutuntur, quod ad hanc rem
inter reliqua duo latera quid est discriminis? Ca. Alterum
mossis. ervelim mihi situm ac tali fomam describi. Nam illud luuan. propemo-

No.

is

te lle

us

11

ræ

iffi

ide

0 it e

vocal

propemodum, nihil habet concavi, minusque armatume cartilaginea tunica, sed tantum nervo & pelle tegitur? Video. Ca. Pronum latus nihil habet nervorum, fed fupin partis concavo adhæret nervus, quemadmodum dextri la ris summo, lævi imo. Qu. Pulchrè narras ; sed unde dign scam dextrum à finistro ? Co. Recte admones. Nam pen ram docui, nisi dextri cruris talum intelligas. Dicam igin melius, simulque, quod volebas, situm indicabo. Talus est ipsa iuffragine crurisinfra coxam. Qu. Complures arbitra tur juxta pedem esse. Ca. Errant. Is qui propriè diciture lus, est in luffraginibus quas Græci καμπάς vocant, fed ca rum, ut dixi, posteriorum. Inter pedem tuum & genu tib eft. Qu. Sic opinor. Ca. Post genu naunn. Qu. Assentior. Nam qui flexus est homini in brachiis, idem est quadrum dibus in creribus posterioribus; simiam excipio, semihom nem. Itaque quod genu est in cruribus, id cubitus est in bu chiis. Qu. Animadverto. Ca. Itaque flexus flexui responde Qu. Illud dicis crurum posteriorum & priorum. Ca. Tene In ea igitur suffragine, que respondet suffragini que estpo genu, stat talus erectus, cum stat quadrupes, cujus summ & ima pars leniter incurvatur, quanquam non prorsus a fel dem modo. Nam superior replicatur in cornua quadan quas Aristoteles appellat negaias. Theodorus vertit ante nas, juxta quas se submittit pronum latus. Ima tale nihilh im bet. Qu. Plane video. Ca. Illud ergò latus quod spectat i fari bias priores Aristoteles vocat supinum; quod illi adversu

bias priores Aristoteles vocat supinum; quod illi adversu est, pronum. Rursum sunt duo latera, quorum alterum interpretat tibiam posteriorem, puta lævam aut dextram; alt star rum spectat foras. Quod introrsum spectat, Aristotelesa esser pellat nã hor, quod foras, ioxíor. Qu. Prorsus oculis re bne pellat nã hor, quod foras, ioxíor. Qu. Prorsus oculis re bne hot uideo. Jam superest ut nobis indices, quæ suerit olimtal anse diem, quod usu fuisse, nihil convenit cum iis quæ comperimus apu pronum est, priscos authores de hoc ludendi genere. Ca. Ac sanè sieri postar quod test, ut, queinadmodum hodie chartis ac tesseris ad vari vero supi ludendi formas abutimur, ita non suerit eadem apud vet ali que cola res talis lustandi ratio. Qu. Probabile est quod dicis. On tes equidem in-Theodorus Gaza, sive, ut alii malunt appellare, Thessalos tanos sus ex adver-censis, vertens Aristotelis librum de Historia animalium super sus ex adver-censis, vertens Aristotelis librum de Historia animalium super sus ex adver-censis, vertens Aristotelis librum de Historia animalium super sus ex adver-censis, vertens Aristotelis librum de Historia animalium super sus ex adver-censis, vertens Aristotelis librum de Historia animalium super super

μέν κώλα εντός ες εμμένα σε ες άλληλα, τα δε ίσχία Asueva ego, ni ras neggias avo. Cæterum quando conab illis Veneris jactum appellari, quoties ex quatuor is nullus est qui summam faciem habet cum alio congrurem, demiror quid sequutus Theodorus unum latus apllet Venerem. Erasmus noster, quem communem habeus amicum, hujusmodi observationum non admodum inriofus, in Proverbiis aliquot authoritate veterum indirquædam de ludo talorum : velut in Proverbio, Non Chifed Cous, refert Coum & Senionem eundem effe quem raci ezirny dicunt. Idem tradit in Proverbio Chius ad um (addens Chium eundem esse cum Cane.) Coi jactum iffe felicem, Canis infelicem: teste Persio.

-Quid dexter Senio ferret

Scire erat in votis, damnosa Canicula quantum

Raderet-

idem Propertius,

um

5 3

Supin

ri lat

dign

perp

eft

oitra

turn

ed cn

u tib

or. 0

drup

hom

in br

onde

Tena

eft po

umn

lus et

ædan

anter

hilh tat t

rerfu

a inti

Semper damnosi subsiluere Canes.

Ovidius libro de Tristibus 2. damnosos canes appellat. Adit ex Martiale, Senionem videri per se felicem, cæterum felicem fieri, si accedat canis : sic enim loquitur,

Senio nec noftrum cum cane quaffat ebur.

am Veneris jactum esse ut rarum, ita felicissimum indicat sartialis in Apophoretis;

Cum stererit vultu nullus tibi talus eodem, Munera me dices magna dediffe tibi.

Munera me dices magna dedisse tibi.

; alt lot autem talis ludebatur, quot quisq; haberet latera. Nam
esteris non plùs tribus ludi solet. Sed propiùs ad ludendi rais re ionem facit, quod scribit Suetonius in Octavio Augusto, reci-(a) Id est,
mtal ans ex illius quadam ad Tiberium Epistola hæc, Inter canam seniliter.

ituri usmus (a) yegylinas & heri & hodie. Talis enim jastatis, (b) Id est, Etapu t quisque canem aut senionem miserat, in singulos talos singulos jactans quieri po lenarios in medium conferebat, quos tollebat universos qui Venerem
pum, maxima
everat. Qu. Docuisti felicissimum esse jactum, cum omnes vere si quandi ven ali quatuor ostenderint diversum latus, quemadmodum do ipsam dois. Con tesseratum ludo fortunatissimus est, qui dicitur Midas; am feliciner
stalon tinondum declarasti hunc jactum dici Venerem. Ca. Illud
um sepediet tibi Lucianus, ita loquens in Cupidinibus. (b) Kai talorum
expediet tibi Lucianus, ita loquens in Cupidinibus. (b) Kai talorum
esteriu sandup per ent onome, padiesa de estole tiv dedu ad tive es co- aquali sigueteriu sistendusias taledans venisas de estole tiv de advate, ra cadente,
eteriu sistendusias taledans venissas de estole tive du attive el co- aquali sigueteriu sistendusias taledans venissas. Loquitur autem illic de Vedireta sistendusias taledans venissas. Loquitur autem illic de Vedireta sistendusias taledans venissas alicujus authoritatem suo fruituille rum.

ille rum.

ille rum.

ille sequutus est, quæ non fugit: quod apud authores comp

Q

, ui

er j

nel

tige

. 9

tio

itr

Te

ci.

gree

es,

pti

fa

s na

fat

offe Inlie

tior

RN

cre

ius

niu

òd,

que

cip

e ho

lig

us

Qu. Qu

tum est, adferimus in medium. Nam sunt qui meminen de numero Stefichorio in talis, quem putant ogdoso esse. Item de Euripidio, qui continebat quadraginta. Restat ut lusûs leges præscribas. Ca. Non arbitror pue iisdem usos legibus, quibus se usum fuisse scribit Octavi Nec probabile est hoc ludendi genus, quod commemon fuisse publicum : id si fuisset, satis erat dixisse, inter can lusimus talis. Sed mihi subindicare videtur novam luden conditionem inter illos repertam, velut aptam fenibus. niméque torquentem animos folicità cogitatione, quemi modum faciunt hodie complures lufus, ut levius fit inte dere studiis. Qu. Profer, obsecro te, reliquos talos, ut exp * Quam eti-riamur. Ca. Sed deest nobis turricula volvendis talis; dein tabula. Qu. Suffecerit hæc mensa ad qualecunque specim vocavitHor. Mitterat in exhibendum. Pro turriculà suffecerit cyathus aut pileur rret Pyrgum ta- Ca. Imò complexus cavarum manuum. Jactus sæpius oster suh dit supinam partem quam pronam, & pronam sapius qui senionem aut canem. Qu. Videtur. Ca. Si inter quatuori los extiterit unus canis, expones nummum; fi duo, duos; tres, tres: si quatuor, quatuor. Item quoties jeceris senionen toties recipies unum è nummis. Que Quid si senionem cui dans cane? Ca. Si vis, uterq; nummum addet, neuter tollet; primum obtigerit Venus, is auferet acervum. Qu. Quid talus oftendat partem supinam aut pronam ? Ca. Is jad iibu. erit irritus, & aut tu jactum repetes, aut jaciendi just me devolvetur. Qu. Placet devolutio. Ca. Nunc appone fo tem. Qu. Experiamur absque periculo. Ca. Vis tu tanta artem discere gratis ? Qu. Verum impar certamen est im artificem & rudem. Cu. Atqui spes lucri, & damni mett reddet te attentiorem. Qu. Quanti certabimus? Ca. Si citò ditescere, centum ducatis. Qu. Utinam sint quos dep nam. Tutius est paulatim ditescere. En tibi solidum asset Ca. Age, addemus pufillum pufillo, quemadmodum mon Hefiodus; fic quoq; fier ingens acervus. Convolve ac mitt Felix auspicium; canem habes; appone nummum, & post ha agnosce damnosum latus. Da talos. Qu Felicius auspicius tres habet canes : appone. Ca. Infidiatur tibi fortuna. Mitt fed circumvolutos, o bone. Labor irritus: pronum habes nus fupinum Succedo; trade talos. Qu. O factum bene! rurfu tres video canes. Ca. Mi wed wis vinns esnaprov. Etat, inquam, te fortuna; sed heus tu, ad hunc quidem m

dum edoctus fum. At mea fententia fecus lufit Octavit

Id eft, Ne ante vi-Goriam encomium. Fide Prov. mp

nen

Dade

a. 5

Puer

tavi

more can

aden

us,m

ema

inte

uoru uos;

just

ne fo

tanta

ft im metu

Si v

affer

c mitt

off ha

rurfu III

em m

Cavil

u. Qu

. Quomodo? Ca. Qui canem jecerat, apponebat denariut diximus; qui senionem, nihil quidem auferebat, sed er ponebat. Qu. Quid si plures seniones exissent? Ca. ridem numeros alter addebat. Benè cumulatum acervum nel tollebat Venus. Et illud addas licebit: Cui nec senio igerit, nec canis, nihil aliud quam mittendi vicem per-. Qu. Non recufo. Ca. Mihi videtur & hoc elegantius, fi tio quisque jactu defungatur qui talos tenet, & mox altradat vices. Qu. Placet: fed quota Venus finiet ludum? Tertia, fi videtur. Deinceps liberum erit de integro pati. Siquidem tum rarò, tum paucis favet Venus. Nunc grediamur bonis avibus. Qu. Fiat : fed præstat occludere es, nè nostræ culinæ regina videat nos puerorum more texp eptientes. Ca. Imò seniliter potius. Adeóne loquacem hadeini s famulam? Qu. Tam sutilem, ut, si desint homines quiccime s narrat quicquid domi geritur, longo sermone gallinis riet ac felibus. Ca. Heus puer, claude ostium &, obde soste sulum; ne quis subitus interveniat spectator, quò liceat saqui satietatem usque ludere.

ARGUMENTUM.

ionet sulus sive Transcourts or vitia quadam mulierum civiliter traducit; em cui ulus sene rempublicam constituere, & senatulos congregare, ut viri; et; o esse aiunt rerum habenas moderari melius quam maximi jam principes. Quid ulier, qua virum dehonestat suum, seipsam dedecorat. Mulieris conditio utior quam viri. Agitur de cultu, de restibus, &c. Ut nobiles ab ignosistations differant.

RNELIA, MARGARETA, PEROTTA, JULIA, CA-THARINA.

Oud felix faustumque sit huic ordini, totiq; reipublicæ fæmineæ, & frequentes hodie convenistis & cres : unde spem optimam concipio, futurum ut Deus proius cuique ea suggerat in animum, quæ ad communem s dep mium & dignitatem & utilitatem pertinent. Scitis, opimon bd, cùm viri quotidianis conventibus suum agant negoti-, nos colo telæque assidentes causam nostram delerimus. que res huc devenit, ut nec inter nos sit ulla reipublicæ picius ciplina, & viri nos penè pro delectamentis habeant, vix-Mitt e hominis vocabulo dignentur Quod si quà cœpimus pernus, divinitate vos ipsæ, quò tandem res sit evasura, vere-nim verba sinistri ominis eloqui. Ut dignitatem nostram ligamus, certe incolumitas debet esse curæ. At sapientisus ille rex scriptum reliquit, ibi demum effe fatutem, abi Prov. XI.

muita

multa confilia. Habent epifcopi fuas fynodos, habent montones, habent fures fua conventicula, denique habet & formicarum gens fuos congreffus. Solæ omnium animatium mulieres nunquam coimus Ma. Sæpius quam dece Co. Nondum interloquendi tempus eft. Sinite me perorare dabitur fingulis dicendi locus. Neque novum eft quod factorium mus, vetus exemplum revocamus. Siquidem ante anni fic mus, —Pe. Qu'l laudatiffimus, quem unco tractum in clos cam projectum effe conftat? Co.Rurfus interpellor. Si que hac ratione probamus aut improbamus, malum dicemus Chriftum, quòd in crucem fuffixus fit, pium Domitium quòd domi fit mortuus. Atqui nihil objictur Heliogaba ias lo atrocius, quàm quòd facrum ignem, qui à Veftalibu in quo Larerio Mosen habuerit & Chriftum, quem illi contumelia cau quemadmodum imperator cum fuis habebat senatum, in quo Larerio Mosen habuerit & Chriftum, quem illi contumelia cau quemadmodum imperator cum fuis habebat senatum, in quo de rebus communibus consultaret; ita haberet & multampidius Augusta senatum fuum, in quo de fœmina genti balo attributur, et eligitum vocabant. Is igiatur Heliogabalus infittuit, ut di gratià senatum fuum, in quo de fœmina genti balo attributur, et eligitum vocabant. Hoc exemplum tot jam in teculis intermissam res ipsa jamdudum moner nos instavante cui illia Augusta senatum fuum, in quo de fœmina genti feculis intermissam res ipsa jamdudum moner nos instavante res illia sanda feribit.

De cœtu virorum loquitur, hic cœtus est muliebris. Ali muli resulta di gratià senatum fuum, in quem usum illi sonat rauciùs, ac propiùs referunt asinos, quam nos. Vorum illud oportet nobis omnibus esse em muliebria videt poqui fi senatum sun cœtu, quam ille vocat ecclesiam tu doqui fi semper tacendum erat seminis, in quem usum li sonat rauciùs, ac propiùs referunt asinos, quam nos. Vorum illud oportet nobis omnibus esse cure, ut en gravitat um tractemus hoc negotium, ne rurfus viri senatulum appel lent; aut fortasse probrossu asiquod nomen excogitent, un folent in nos libenter esse dimare, plus quam

pudo

Turaizovuridation.

Turaiz pudo

dis

ib

lec

res

mu

ben

er

pile

as

run

Coli

ur

tq

len

olet

bul

nor

nec

lim

unt.

din

reci

bet.

uæ

em

oleb

am

omn

tent

is;

libi

is fo

lign

ludi

Atq

ifi &

iris

anti

ro

trat

proxima qua tres, deinde que duas, postrema que unan postremò quæ dimidiatam. Et in singulis ordinibus locus ex antiquitate designabitur. Nothæ in suo quoque ordine extremum tenebunt locum. Alter confessus erit plebeiarum In hoc primas tenebunt quæ copiosiorem sobolem enize funt. Inter pares litem dirimet ætas. Tertius erit earun quæ nondum pepererunt. Ca. Quò mittis viduas ? Co. Com. modè mones. Istis locus dabitur in medio matrum, si modo liberos habent, habuerintve. Steriles extremum obtine bunt locum. Ju. Quem locum designas sacerdotum ac monachorum uxoribus? Co. De his proximo confessu deliberabimus. Ju. Quid de his quæ corpore faciunt quæstum? (4 Non patiemur hunc fenatum admixtu talium inquinari, Quid de concubinis ? Co. Istarum non simplex est genus, de quibus per otiumtra abitur. Adjiciendum est, quomodo fi eri debeatsenatusconsultum, punctifne, an calculis, ansuffragiis vocalibus, an porrectis digitis, an discessione. Ca. In calculis dolus est, quemadmodum & in punctis: si pedibus eatur in sententiam, quoniam vestes longas gerimus, nimium movebimus pulveris: optimum igitur uti voce pronuncia unaquæque quod fentir. Co. At difficile est numerare voces. Deinde cavendum nè fiat pro concilio convitium. Co. Nihil fiet absque notariis, ne quid possit excidere. Co. la quidem consultum est numero. Sed quibus modis exclude convitium? Ca. Nequa loquatur nisi rogata, & suo or dine. Quæ secus fecerit, è senatu movebitur. Tum si qui quid effutierit eorum quæ hîc agentur, silentio plectetu triduano. Co Hactenus de ratione tractandi. Nunc accipit quibus de rebus consultandum sit. Primam oportet esse cu ram dignitatis, ea potissimum sita est in cultu; cujus re tantus est neglectus, ut hodie vix agnoscas discrimen inte nobilem & plebeiam, inter nuptam & virginem aut vidu am, inter matronam & meretricem. Adeò sublatus est pu dor, ut quidvis usurpent quælibet. Videre est plus quan plebeias, ac loci planè fordidi, vestiri holosericis, undula tis, florulentis, virgatis, byffinis, aureis, argenteis, pellibu zebellinis, madauricis, cum interim maritus domi consua calceos. Digitos habent smaragdis & adamantibus onustos nam uniones nunc vulgò fastidiuntur : nè quid quærar d fuccinis, & coraliis, & crepidis inauratis. Satis erat tenui bus, in honorem fexûs cingulis uti sericis, ac fimbrias veli um ferico limbo decorare : nunc geminum est malum;8 res familiaris extenuatur, & ordo, qui dignitatis est custos

Convitium jurifconfulti dictum putant quafi convotium. mam

ocus

dine

rum.

nixa

rum

Com-

mo-

tine

mo-

bera-

? (4

ri.Jr.

us,de

do fi

ıffra-

a cal-

is ea-

nium

nciet

oces.

Ni-

o. Ita

ludes

10 or-

i qua

etetu

cipite

Te cu

is re

inter

vidu

of pu

quan

dula llibu

nfuat

ustos

rar de

renui

vefti

m; 8

custos cen

confunditur. Si (a) pilentis & lecticis eboratis ac bysio te-(a) Vehiculi tis vehuntur plebeiæ, quid reliquum est nobilibus ac poten-genus apud ibus? Et si vix equiti nupta caudam trahit ulnarum quin- matronæ lecim, quid faciet ducis aut comitis uxor? Atque hac per urbem res hoc est intolerabilior, quod mira temeritate subinde vehebantur, nutamus cultum. Pridem è porrectis à vertice cornibus endebant linteamina. Hoc ornatu fæminæ principes difernebantur à plebeiis. Illæ, ne quid conveniret, sumpserunt pilea, foris oftentantia pelles albas nigris maculis variegaas. Statim vulgus arripuit. Rurfus mutato cultu fumplerunt (b) flammea è nigrà bysso. Id fæminarum vulgus non(b) Ornafolum aufum aft imitari, verum etiam addiderunt fimbrias menta caureas, denique & gemmas. Olim nobilium erat, à fronte pitis, que, tque à temporibus revulsis pilis, in verticem capillos coge-placet, line. Non diu licuit, mox quælibet æmulatæ funt. Tandem tea fuere & demiserunt crines in frontem: protinus & hoc imitatæ sunt cujuslibet plebeiæ. Solæ nobiles olim habebant laterones & anteam-fæminæ. ulones, & ex his unum delicatum qui furrecturæ manum porrigeret, qui lævam incedentis brachio dextro fulciret: nec hoc honoris concedebatur nisi benè nato. Nunc ut pasîm id faciunt matronæ, ità quoslibet ad hoc officii recipiunt, quemadmodum ad gestandum è tergo caudam. Item lim folæ nobiles falutabant ofculo, nec quamvis ad ofculum ecipiebant, imò nè dextram quidem porrigebant quibulliet. Nunc qui corium olent irruunt ad osculum fæminæ, uz scutum habet plenæ nobilitatis. Ne in conjugiis quiem habetur ulla dignitatis ratio. Patriciæ nubunt plebeiis, plebeiæ patriciis; ità nascuntur nobis hybridæ. Nec ulla am obscuro loco nato est, que metuit adhibere (c) fucos (c) Color afmnes nobilium, cum plebeiis sufficere deberet aut flos re-cititus, quo entis cereviliæ, aut succus recens ab arbore detracti corti- fæminæ fais; aut si quid aliud parvo parabile: purpurissam, cerussam, fane dehonelibium, reliquosque colores elegantiores oportebat cla-ftant, quam is fæminis relinquere. Jam in conviviis, in publico inces-honestant. i, quam nullus ordo? Sæpe sit, ut negotiatoris uxor de-lignetur utroq; parente nobili cedere. Res igitur ipsa jam ludum hortatur, ut hisce de rebus aliquid certi statuamus. htqui hæc inter nos facile poterunt transigi, quoniam non is ad fæmineum pertinent genus. Est autem & quod cum iris agamus, qui nos submovent ab omni dignitate, ac antum non pro lotricibus & cocis habent, ipsi res omnes o suo gerunt arbitratu. Concedemus igitur illis magitratus publicos, ac bellicæ rei curam. Quis hoc ferat,

mo

Ah

ud

A.

ole

ligi

nte

off

fiff

um

ffir

uo

em

olle

em

inc

quod in clypeo femper uxoris infignia lævum habent lam etiamsi tribus partibus superet viri nobilitatem? Deind par est, ut in elocandis liberis etiam mater habeat jussi fragii. Et fortassis hoc quoque evincemus, ut vicissim g ramus officia publica; duntaxat quæ intra mænia & fi armis geri possunt. Hæcest summa rerum, de quibus mi videtur operæ prétium consultare. Super his apud se qui que deliberet, ut de fingulis fiant senatusconsulta; &, si vestrûm aliud quippiam in mentem venerit, cras in me um conferat. Conveniemus enim diebus fingulis, don fynodum absolverimus. Adhibeantur notariæ quatuor,qu *notis excipiant quicquid dicatur. Præterea quæstor Lendi rati. duæ, quæ loquendi potestatem vel faciant vel adimar one in judi- Sit hic consessus divinationis loco.

· Olim expedita fericiis es vel fingulis literarum notis excipiebanetiamnum aliquot extant in libello qui Valerii Probi titulo circumfertur.

ARGUMENTUM.

tur, quarum Colloquium hoc est dostissima desidia castigatio. & ad honesta sud incitamentum. Nasica jocus, cui ancilla jussu Ennii heri suidix berum non esse domi. Philypnus domi post octavam altum do miebat. Nocturnis conviviis, lucibus, & jocis ad mediam ufa noctem vigilans. Suadet Nephalius, ut temporius relinquat a Aurea diei pars aurora. Sol ideo non lucet, ut homin dormiant: curanda potius anima, quam corpus. Vita hominis v gilia est. In nobis est, ut longiorem vitam traducamus. A pra dio non est tutum studere. A consuetudine prava desuescendu

(a) Sobrius & vigilans. (b) Philypnus fomniculosus, Somni cupidus.

(a) NEPHALIUS, (b) PHILYPNUS. Ne. Odie te conventum volebam, Philypne, fed neg baris esse domi. Ph. Non omnino mentiti sun tibi quidem non eram, sed mihi tum eram maxime. Ne. Qu isthuc anigmatis est? Ph. Nosti illud vetus proverbiun Non omnibus dormio. Nec te fugit ille Nasicæ jocus, cu cum Ennium familiarem invisere volenti, ancilla jusiu he negallet esse domi, sensit Nasica, & discessit. Cæterumu vicislim Ennius. Nasicæ domum ingressus, rogaret pueru num esset intus, Nasica de conclavi clamavit, Non inquien fum domi ; cumque Ennius agnità voce dixisset, Impuden non te loquentem agnosco? Imò tu, inquit Nasica, impl dentior, qui mihi ipsi fidem non habeas, cum ego credid rim ancillæ tuæ. Ne. Eras fortaffis occupatior. Ph. Imòlu viter otiofus. Ne. Rurfum anigmate torques. Ph. Dica igitur explanate, nec aliud dicam ficum quam ficum. Dic. Ph. Altum dormiebam. Ne. Quid ais? Atqui jam pro

atu

eind

is fuf

m go & fin s mil

qu

mel

done

or,qu

fori

erierat octava, cum fol hoc mense surgat ante quartam. Ph. Per me quidem foli liberum est vel media nocte furgere, modò mihi liceat ad farietatem usque dormire. Na. Verùm thuc utrum casu accidit, an consuetudo est? Ph. Consueudo prorsus. Ne. Atqui rei non bonæ consuetudo pessima ft. Ph. Imò nullus fomnus est suavior, quam post exortum olem. Ne. Quâ tandem horâ soles lectum relinquere? b. Inter quartam & nonam. Ne. Satis amplum spatium: ix tot horis comuntur reginæ. Sed unde venisti in istam onfuetudinem? Ph. Quia folemus convivia, lufus, & jocos n multam proferre noctem, id dispendii matutino somno ensamus. Ne. Vix unquam vidi hominem te perditiùs pro-ligum. Ph. Mihi parsimonia videtur magis, quam profusio: nterim nec candelas abfumo, nec vestes detero. Ne. Præostera sanè parsimonia, servare vitrum, ut perdas gemmas. Aliter sapuit ille philosophus, qui, rogatus quid esset pretia flut listimum, respondit, tempus. Porrò, cùm constet dilucu-ui dix um esse totius diei partem optimam, tu quod in re pretiofilmâ pretiosissimum est gaudes perdere. Ph. An hoc perit, und datur corpusculo? No. Imò detrahitur corpusculo, und tum suavissime afficitur, maximéque vegetatur, cum homin empestivo moderatóque somno resicitur, & matutina vigitinis a corroboratur. Ph. Sed dulce est dormire. No. Quid pra se potest dulce nihil sentienti? Ph. Hoc ipsum dulce est, candus ihil sentire molestiæ. No. Atqui isto nomine feliciores sunt ihil sentire molestia. Ne. Atqui isto nomine feliciores sunt Cendus vi dormiunt in sepulchris. Nam dormienti nonnunquam somnia molesta sunt. Ph. Ajunt eo somno maxime sagid neg ari corpus. No. (a) Ista glirium sagina est, non hominum. (a) Varro ti funt efte faginantur animalia, quæ parantur epulis : homini rationem worfum attinet accersere obesitatem, nisi ut graviore sarci- radit sagionustus incedat? Die mihi, si famulum haberes, utrum in Re rustiis, cu usund de liqui non sum famulus. Ne. Mihi sat est, quod ministrum of-ciis aptum malles, quam bene saginatum. Ph. Planè mallembefum malles, an vegetum & ad omnia munia habilem? Ph. ca. puerus . At Plato dixit, Animum hominis hominem esse: corpus niquien ilaliud esse quam domicilium aut instrumentum. Tu cer-puden fateberis, opinor, animum esse principalem hominis poronem, corpus animi ministrum. Ph. Esto, si vis. Ne. Cum tibi credid olles ministrum abdomine tardum, sed agilem malles & alamò su em, cur animo paras ministrum ignavum & obesum? Ph. . Dica incor veris. Ne. Jam aliud dispendium accipe: ut animus um. N ngè præstat corpori, ità fateris ores animi longè præcellere am pri ona corporis. Ph. Probabile dicis. Ne. Sed inter animi terien

randam nulla diei pars utilior quam diluculum, cum fol no

1

io

un

ilu

ar

hm

uæ

ui

es l

da

ere

ole

epe

nile

50 b

vus exoriens vigorem & alacritatem adfert rebus omnibus discutitq; nebulas è ventriculo exhalari consuetas, que men tis domicilium solent obnubilare. Ph. Non repugno. H Nunc mihi supputa, quantum eruditionis tibi parare poli quatuor illis horis, quas fomno intempestivo perdis. Ph. Profecto multum. Ne. Expertus sum, in studiis plus effici un horâ matutina, quam tribus pomeridianis, idque nullo con poris detrimento. Ph. Audivi. Ne. Deinde illud reputa l fingulorum dierum jacturam in fummam conferas, quantu fit futurus cumulus. Ph. Ingens profecto. Ne. Qui gemmas & aurum temerè profundit, prodigus habetur, & tuto rem accipit : hæc bona tanto pretiofiora qui perdit, nonne multo turpius prodigus est? Ph. Sic apparet, si rem re (a) Imitatus (tà ratione perpendamus. Ne. (a) Jam illud expende quoi Cic. ex Plat. scripfit Plato, Nibil effe pulchrius, nibil amabilius sapientia lib. 1. Offic. qua, si corporeis oculis cerni posset, incredibiles sui amores excesso de la tares. Ph. Atqui illa cerni non potest. Ne. Fateor, corporei is a oculis. Verum cernitur oculis animi, qua pars est homini potior. Et ubi amor est incredibilis, ibi summa volupta iùs potior. Et ubi amor est incredibilis, ibi summa volupta adsit oportet, quoties animus cum tali amica congreditur. Ph. Verisimile narras. Ne. I nunc (b) & somnum, mortisi ant, maginem, cum voluptate commuta, si videtur. Ph. Verus interim pereunt nocturni lusus. Ne. Bene pereunt, qua pe jora melioribus, inhonesta præclaris, vilissima pretiosis mis permutantur. Bene perdit plumbum, qui islud veri in aurum. Noctem natura somno tribuit; sol exories cum omne animantium genus, tum præcipue hominem ad vitæ munia revocat. Qui dormiunt, inquit Paulus, not dormiunt; o qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt. Proinde qui turpius quam, cum omnia animantia cum sole expergiscatur, quædam etiam illum nondum apparentem, sed adventur, quædam etiam illum nondum apparentem, sed adventur, quædam etiam illum nondum separentem, sed adventur, hominem diù post solis exortum stertere? Quotic aureus ille splendor illustrat cubiculum tuum, nonne videtu exprobrare dormienti: "Stulte, quid optimam vitæ sis sis su partem gaudes perdere? Non in hoc luceo, ut abditi dos mpu

"partem gaudes perdere? Non in hoc luceo, ut abditi dor mpu "miatis, sed ut rebus honestissimis invigiletis. Nemo lucer lec "nam accendit, ut dormiat, sed ut aliquid operis agat: erat "ad hanc lucernam omnium pulcherrimam nihil aliud qual nust service services? Ph. Bellè declamas. Ne. Non bellè, sed ver à fic Age, non dubito quin frequenter audiveris illud Hesiodi, sa a ev

(b) Alludit ad carmen Ovid. Stulte, quid eft Somnus, gelida nisi mortis ima-808

cft locum

C pa-

ol no-

ribus.

fundo parsimonia. Ph. Frequentissime. Nam in dolii meio vinum est optimum. Ne. Atqui in vita prima pars, nimiim adolescentia, est optima. Ph. Profecto sic est. Ne. At possible of the property of the possible of th intertain not cit care, quot adoleccentiam nugis, matutinas horas mono perdunt? Ph. Sic apparet. Ne. An est ulla possession mono perdunt? Ph. Sic apparet. Ne. An est ulla possession mono perdunt? Ph. Sic apparet. Ne. Annon vehementer odiscuttation with the conference of the confere

(a) Id eft, Haud decet

pus, dum alacer viget animus, dum omnia mentis organi + Hor. poet, tranquilla funt ac ferena; dum + aure divine, ut ait ille par ticula spirat, & sapit originem suam, & rapitur ad honest Ph. Eleganter tu quidem concionaris. Ne. Apud Homerun audit Agamemnon, opinor, (a) Ου χρη σαννύχιον ευδα in totam Con-Beanpoegy av Seg. Quanto turpius est tantam diei parten Sultumfler- somno perdere? Ph. Verum, sed Beangogo. Ego non sun tere noclem. dux exercitus. Ne. Si quid aliud charius est quam ipse tibi neque te moveat Homeri sententia. Faber ærarius ob vik lucellum furgit ante lucem; & nos amor fapientiæ non potest expergefacere, ut saltem solem ad lucrum inasti mabile evocantem audiamus? Medici non ferè dant phate MI macum, nisi diluculo; illi norunt horas aureas, ut subveni ant corpori: nos eas non novimus, ut locupletemus ac fane mus animum? Quod si hac leve pondus habent apud to audi quid apud Solomonem loquatur illa cœlestis sapientia Frov. 8. 17. Qui mane, inquit, vigilaverint ad me, invenient me. Jamin

mysticis Psalmis quanta matutini temporis commendațioi

Pla. 58. 59. Mane propheta extollit Domini misericordiam; mane ex-87.

Luc. 6.

auditur vox ejus; manè illius deprecatio pravenit Dominum. Et apud Lucam Evangelistam, populus sanitatema doctrinam expetens à Domino, mane ad illum confluit. Qui fuspiras, Philypne? Ph. Vix lacrymas teneo, cùm subit quan tam vitæ jacturam fecerim. Ne. Supervacaneum est obe discruciari, que non revocari, sed tamen posterioribus curi farciri possunt. Huc igitur incumbe potius, quam ut pratt ritorum inani deploratione futuri quoque temporis jactu ram facias. Ph. Benè mones : sed me jam sui juris fecit die tina consuetudo. Ne. Phy! Clavus clavo pellitur, consue tudo consuetudine vincitur. Ph. At durum est ea relinquere quibus diu affueveris. Ne. Initio quidem ; fed eam molelli am diversa consuetudo primum lenit, mox vertit in sum mam voluptatem, ut te brevis molestiæ non oporteat pæni tere. Ph. Vereor ut succedar. Ne. Si septuagenarius ess non retraherem te à solitis; nunc vix decimum septimum opinor, annum egressus es. Quid autem est, quod ista zu non possit vincere, si modò adsit promptus animus? Ph. B quidem aggrediar, conabórque ut ex (b) Philypno fian (c) philologus. Ne. Id si feceris, mi Philypne, fat scio po

paucos dies, & tibi feriò gratulaberis, & mihi gratias ago

(b) Somnolento. (c) Sermonis amator.

qui monuerim.

ARGU

I.B

Æ

ur

de ftc

per

or

atè

: 1

nor

est,

, 9

nær

on

od .

iltò

Su

c m

ihu

edin

nun

cor

mí

odie

rift

ARGUMENTUM.

rgam e, par-

neft

erun

ENSTE

arten

n fun

e tibi

b vile e non

næfti-

veni

fane

ud te

entia

obe

jactu

mum

ta æta

Ph. E

o fian

io pol

s age

GU

Nuganior Dumooior, symbola & argumenta literaria exquisitissima profert. (a) Id eft. Incionis patientia. Aristidis justitia : ostracismo pellitur : magna illius sobrium. atientia. Socrates vir patientissimus. Modus vincendi injurias, Catonis five absteatientia. Diogenes quomodo ultus effet inimicum. Phocionis dictum, cum mium conirum improbum suo defendiset patrocinio. Demochares, nepos Demosthe-vivium. is. Philippum Macedonem indigne trastat. Modus honestam famam acquiren-Facetum responsum Lacana cujusdam in auctione vendenda. Moderao Philippi Macedonis, cum tres insignes felicitates ei eodem obtigissent

LBERTUS, BARTHOLINUS, CAROLUS, DIONYSIUS, EMYLIUS, FRANCISCUS, GYRALDUS, HIERONY-MUS, JACOBUS, LAURENTIUS.

TIdistine unquam hoc horto quicquam amænius? Bar. Vix opinor infulis fortunatis esse quicquam undius, Ca. Plane mihi videor videre Paradifum, cui cudem cultoremque Deus præfecerat Adam. Die File ver am in eftor vel Priamus posset repubescere. Fr. Imò vel mortario is reviviscere. Gy. Adderem lubens, si quid possem, tuæ perbolæ. Hi. Prosectò miris modis arrident omnia. Ja. bortet hunc hortum aliqua compotatiuncula dedicare La. Quid etè monet noster Jacobus. Al. Talibus mysteriis jam on initiatus est hic locus. Verùm scito nihil hic esse, unde quan bis merendam exhibeam, nisi placet (b) aorto compotadem cultoremque Deus præfecerat Adam. Di. Hic vel bis merendam exhibeam, nisi placet (b) dow compota- (b) Id est, : lactucas apponam absque sale, aceto, & oleo, vini guttu-absque vino-prato est, nisi quod gignit hic puteus. Nè panis quidem iactu est, aut poculum, & ea est anni pars, quæ magis pascit ocujacus, aut poculum, a ea est anni pars, quæ magis pascit ocuit diu , quàm ventrem. Ba. Sed habes tabulas lusorias, habes
onsue paras: lusu dicabimus hortum, si minus licet convivio. Al.
oniam tam belli homunculi convenimus; habeo quiddam
od vel lusum vel convivium possis dicere, mea sententia
ltò dignius ad hunc hortum initiandum. Ca. Quodnam?
Suum quisque symbolum conferat; non deerit lautum,
s esses convivium. An. Quid adseremus, qui vaihuc venerimus? Al. Vacui, qui tantum convenimus sinus sententimus. thuc venerimus? Al Vacui, qui tantum opum circumfeis in pectore? Fr. Expectemus quid velis. Al. Proferat in edium, quod quisq; per hanc hebdomadam legit elegantisnum. Gy.Recte mones; nihil vel hujusmodi conviviis, vel convivatore, vel hoc loco dignius. Te hujus confilii dun lequemur omnes. Al. Nil recuso, si vobis ita videtur. die vehementer delectavit animum meum in homine non tistiano tam Christiana sententia. Phocion enim, quo

B b 4

rò

Úŧ

OA

an

ſu:

Cl

pe

di nie

P1

bo

no

do

fti

&

fuz

ad

Cu

m

re

hu

(un

ar

CO

ve

70

me

U

ob M

te CO

lis

Vi

ul

ad

at

gı in

ju Vi

eft

Phocionis patientia.

vix alius apud Athenienses fuit vir sanctior, publicæq; utilitatis studiosior, cum, per invidiam damnatus, esset bibinrus cicutam, rogatus ab amicis, quid vellet etiamnum mandari filits fuis, Ne bujus, inquit, injuriæ velint unquam me minisse. Ba. Tam insignis patientiæ exemplum vix hodie se perias inter Dominicanos & Franciscanos. Itaque simile referam, quando par non possum. Aristides Phocioni simillimus erat moribus incorruptissimis, adeo ut vulgus illi Just tribuerit cognomen. Ob hujus cognominis invidiam, vir optime de republica meritus, (a) oftracismo populi, justus est vertere solum. Posteaquam intellexerat populum non genus, quod alià re offensum, quam justi cognomento, cum alioqui rem per calculos semper expertus esfet sibi falutarem, paruit aquo animo, la exilio rogatus ab amicis, quid precaretur ingratissima civitati; Nibil aliud, inquit, nifi tantam rerum prosperitatem, tum, ut per ut illis nunquam in mentem veniat Arifides. Ca. Mirum f id cives, qui Christianos non pudet sui, ad quamvis levem injuriam excandescentes, at vindictam per fas nefasque molientes. Tota vel nobilita. Socratis vita nihil aliud mihi videtur, quam temperantiz ac tolerantiæ exemplum. Sed nè planè sim (b) asymbolos,unum referam quod mihi præ cæteris arrisit. Eunti publici vià improbus quispiam colaphum impegit. Cum id tacitus nis invidiam ferret Socrates, amici quidam hortati funt ad ultionem. At in se provo- ille, Quid percussori faciam? inquit. Voca, inquiunt, in jus. Ridiculum! inquit: si me asinus calcibus percussisset; num vohit auctoribus asinum in jus traham? significans improbum scurram nihilo potiorem afino; & infimi animi effe, non polse ferre contumeliam ab homine vecordi, quam ferret ab animali bruto. Di. Pauciora funt in Romanis annalibus exempla moderationis, nec ea perinde infignia. Neque enimo pinor magnam habere laudem tolerantiæ, fi quis parcat devictis, & debellet superbos. Non arbitror tamen indignum memoratu, quod Cato fenior, cum Lentulus quidam in os illi sputum & oris purulentiam injecisset, nihil aliud responderit quam, Posthac habeo quod illis respondeam, qui negant tibi Os autem Latinis habere negantur, quos nihil pudet. Itaq; jocus est ex ambiguo, Am. Aliis arrident alia; mi hi inter Diogenis dicta, præclara quidem omnia, nihil magis adblanditur, quam quod roganti cuidam, quo pacto maximo possit ulcisci inimicum, Si te ipsum, inquit, quam maxim probam & honestum virum prastiteris. Demiror quis Deus illi tales cogitationes miserit in mentem. Videtur autem & Art stotelis dictum valde confentaneum Paulino dogmati; qu rogatu

(a) Suffragiorum quoddam ac fabas ferebatur; in hoc repervel opibus immodicis, te, vel alià quavis infigni virtute multitudicaffent, in exilium decenne relegarentur. (b) Qui nibil confert.

; uti-

bitu-

man-

ie re-

milli-

li Jufti

, vir

justus

n non

no. In næ ci-

tatem,

m fi

m ex-

Tota antiz

los,uiblica

acitus

m.At

vobis

fcurn pofet ab

us ex-

at de-

gnum

os il-

spon-

il pu-

; mi

magis

axime

as illi

c Ari

gatu

rogatus à quodam, quid fructus sua illi philosophia attulisset ? Ut mea, inquit, sponte ea faciam, que plerique legum metu pasti faciunt. Docet enim Paulus, eos, quos afflavit Christima charitas, non esse legi obnoxios, eò quod plus præstant uapte sponte, quam lex metu pænæ possit extorquere. Fr. Christus, Judæis obmurmurantibus, quòd cum Publicanis & peccatoribus haberet etiam mensæ familiaritatem, respondit, Non effe opus medico iis qui recte valerent, sed qui mi- Matt. 9. nus effent prosperà valetudine. Non abhorret hinc quod apud Marc. 2. Plutarchum dixit Phocion, qui, cum reprehenderetur quod homini illaudato improbóque patrocinatus effet in judicio, non minus festiviter quam clementer, Quidni, inquit, quando nemo probus indiget tali patrocinio. Gy. Et istud Christianæ bonitatis exemplum est, ad exemplum æterni Patris, & probis & improbis quantum licet benefacere, qui solem Matth. s. suum oriri jubet, non solum piis, sed etiam impiis. admirabilius forsitan erit in rege moderationis exemplum. Cum Demochares, Demosthenis nepos, Atheniensium nomine legatione fungererur apud Philippum Macedonum regem, &, impetratis quæ volebat, à rege dimitteretur, humaniter interrogante, si quid præterea vellet; Ut teipsum suspendas, inquit Demochares. Vox impotens odium arguebat; rex erat, . & bene meritus, in quem jaciebatur convitium; nec tamen incanduit; tantum ad collegas conversus, Vos, inquit, bac renunciate populo Atheniensi, re cognità judicet utrum nostrûm existimet prastantiorem, me, qui hac patienter audierim, an istum qui hac dixit. Ubi nunc sunt orbis monarchæ, qui se diis pares putant,& ob verbum inter pocula dictum atrocia bella concitant ?Hi. Magnos impetus habet gloriæ sitis, multosque transversos agit hic effectus. Ex eorum numero quidam Socratem interrogabat, quâ viâ fibi posset compendio honestissimam comparare famam. Si talem, inquit, prastiteris teipsum, qualis haberi vis. Ja. Profectò non video quid dici possit vel brevius, vel absolutius. Fama non est affectanda, sed ca virtutem ultro comitatur, quemadmodum improbitatem infamia. Vos admiramini viros, mihi puella Lacæna placuit, quæ cum in auctione venderetur, licitator quidam adiit illam; Quid? inquiens, num proba futura es, si te mercatus fuero? Etiam, inquit illa, situ non fueris mercatus. Indicans sese non in cujulquam gratiam probitatem servare, sed suopte ingenio virtutem ipfius gratia fectari, quod virtus ipfa sui pretium gh La. Masculam sanè vocem edidit puella. Cæterum insigne mihi

afi

15 9

us

go

m

ir i

of

t I

ùm

er:

p

em

ore

eri:

um t a

Qui

os

até

ua

nos

it f

eri

ud

& i

ite

who

per

per

Co

Aus

fed

mo

ege lib

dei

du

tat

ftr

ne:

mihi videtur exemplum adversus fortunam quamlibet blandientem constantiæ, quòd cùm Philippo Macedonum regi tres eximiæ, felicitates eodem.die nunciarentur, quòdin Olympiis vicisset, quòd dux exercitus Parmenion prælio superasser Dardanos, quòd uxor Olympias ipsi filium esser enixa, sublatis in cœlum manibus precatus est; ut Deus tantam prosperitatem pateretur levi quopiam infortunio expiari. Al. Hodie nulla est tanta prosperitas, cujus invidiam metuat quisquam ; sed perinde jactant, si quid successerit, quasi vel mortua vel surda esset Nemesis. Hæc merenda si vobis placet, hic hortulus eam vobis quoties volueritis exhibebit, quem hoc colloquio non minus jucundo quam frugifero dicâstis. Ba. Profectò nec Apitius potuisset discum suaviorem apponere. Quare nos expectabis frequenter, modò boni consulas quod nunc attulimus; non quæ digna erant tuis auribus, sed que non præmeditatis venerunt in mentem. Meditari lautiora proferemus. Al. Hoc eritis gratiores.

ARGUMENTUM.

Ars notoria vanam magnisica cujusdam libri pollicitationis jattantiam ir ridet, literarum disciplinarumque cognitionem in quatuordecim diebu pollicentus. Prastantissima ratio & methodus ad artes compendiaria est.

1. Amare studia. 2. Mirari. 3. Observare honorem vixis eruditis habitum. Quibus memoria est parum tenax, ii tanto obnixius studere debent. Prima sit cura rem penitus intelligere, 2. tecum repetere, cicurare animum, ut cogitationi possit insistere; animus enim volubilis ineptus est literis: 4. versari inter dostos. In summa, cura, amor, & a siduitas sunt optima an memorativa.

DESIDERIUS, ERASMUS.

Uomodo succedunt tua studia, Erasmi? Er. Musis, ut apparet, parum faventibus : sed felicius succederent, si quiddam abs te queam impetrare. De. Nihil non impetrabis, modo sit in rem tuam. Die tantum quid rei sit. Er. Non dubito quin nihil sit artium reconditarum, quod te fugiat. De. Utinam vera prædices. Er. Audio artem esse quandam notoriam, que hoc præstet, ut homo minimo negotio perdiscat omnes disciplinas liberales. De. Quid audio? Vidisti codicem ? Er. Vidi, sed vidi tantum, quòd non esset doctoris copia. De. Quid continebat liber? Er. Varias animantium formas, draconum, leonum, leopardorum, variósq; circulos. & in his descriptas voces, partim Græcas, partim Latinas, partim Hebraicas, aliásque barbaricarum linguarum. De. Intra quot dies pollicebatur titulus disciplinarum cognitionem? Er Intra quatuordecim. De. Magnifica fane pollicitatio: ied noîtine quenquam per istam artem notoriam evalifie

asisse doctum? Er. Nequaquam. De. Neque quisquam an reis vidit unquam, aut visurus est, nisi posteaquam viderius aliquem per alchymisticam evasisse divitem. Er. Non go vera est? Equidem optarim artem esse veram. De. Forffe quod pigeat literas tantis fudoribus emere. Er. Scilicet. Atqui sic visum est superis. Opes istas vulgares, aurum, mmas, argentum, palatia, regnum, nonnunquam largiunr ignavis & immerentibus; fed quæ veræ funt opes, ac oprie nostræ funt, voluerunt parari laboribus. Nec opornobis videri molestum laborem, quo res tanta paratur, im cernamus plurimos homines per horrenda discrimina, er non æstimandos sudores eluctari ad res & temporarias, planè viles, si ad eruditionem conferantur; nec tamen boni emper assequuntur quod ambiunt. Et habent studiorum la-ores multum admistum mellis, si paululum in ea proceseris. Jam in te bona ex parte situm est, ut magnam tædioum partem amputes. Er. Quonam pacto? De. Primum, r animum inducas amare studia : deinde, ut ea mireris. Er-Duibus rationibus hoc fiet? De. Contemplare quam mulos ditarint, quam multos ad fummam dignitatem auctoriatémque provexerint literæ: simúlque tecum considera, uantum intersit inter hominem & pecudem. Er. Probe nones. De. Deinde cicures ingenium tuum oportet, ut posit secum consistere, atque his delectari, quæ utilitatem aderunt potius, quam voluptatem. Nam quæ per se sunt hoesta, etiamsi initio nonnihil habent molestiæ, tamen assueudine dulcescunt: ità fiet ut & minus fatiges præceptorem, kipse faclius percipias, juxta dictum Isocraticum, aureis iteris in frontispicio codicis tui pingendum. (a) 'Eav ns (a) Id est. whomashs, fon Todunashs. Er. Satis adest celeritatis in Si fueris percipiendo, sed mox effluit quod perceptum est. De. Itaque discendi cupertusum mihi narras dolium. Er. Haud multum aberras à pidus, multa copo. Sed quid remedii? De. Obturanda est rima, ne per-addisces. fluat. Er. Quibus rebus? De. Non musco, neque gypso, sed diligentià. Qui voces ediscit non intellectà sententià, mox oblivificitur: nam verba, ut inquit Homerus, (b) \(\pi\) le (b) Id est. cola funt, facileque avolant, nisi sententiarum pondere alara. Huc librentur. Prima igitur cura sit, ut rem penitus intelligas, alludit nodein subinde tecum verses ac repetas : & in hoc cicuran- Et volat edus est, ut dictum est, animus, ut, quoties opus est, cogi- missum semel tationi possit insistere. Nam si cui mens est adeò sylve-irrevocabile ftris, ut in hoc cicurari non possit, haudquaquam est ido-verbum. nea literis. Er. Isthuc quam sit difficile plus satis intelligo.

ffet ancir-

blan-

òd in

o fueffet

s tan-

xpia-

me-

quali

vobis

ebit.

o direm

Me-

n ir-

diebus a eft.

habi-

ebent.

urare

teris: a art

ısis,

cce-

non

fit.

i te

effe

go-

Laım.

og-lliam iffe

De. Quisquis enim habet animum aded volubilem, ut null cogitationi possit immorari, nec diù potest audire loques tem, nec infigere memoriæ quod didicit. Plumbo pote aliquid imprimi, quòd maneat in loco; aquæ aut argent vivo, quoniam affiduè fluitat, nihil potest imprimi. Quò fi possis in hoc ingenium tuum mansuefacere, cum asside verteris inter eruditos, quorum confabulationes quotidi tam multa proferunt digna cognitu, minimo labore disco quam plurima. Er. Profecto fic eft. De. Nam præter ferme nes convivarum, præter quotidiana colloquia, statim à prasdio audis octo lepidissima dicta ex probatissimis auctoribu felecta, totidem à cœnâ. Jam mihi supputa quantam hat fummam conficiant in fingulos menfes & annos. Er. Magnificam fi possem meminisse. De. Ad hæc, cum nihil audia nisi benè Latinè loquentes, quid obstat quo minus intra paucos menses ediscas Latine, cum illiterati pueri Gallicam aut Hispanicam linguam discant exiguo temporis spatio? En Sequar tuum confilium, experiárque num possit hoc ingenium Musarum jugo mansueicere. De. Ego aliam artem no. toriam non novi, quam curam, amorem, & affiduitatem.

ARGUMENTUM.

Invehitur hic Erasmus in quendam Franciscum (quem vocat Merdardum) merdosum plane theologistam, oui carpserat suam Cantici. B. V. Maria, viz. Magniscat, versionem. Viri hujus personam describit, qui vocâră Erasmum diabelum. Cavillatur qued verterat Erasmus, qu'a respect Dominus ad humilitatem ancillæ suæ, cum V. Maria Angelică digitate celsior siet. Num vilitas respondet tu tumentore. Respicere ad & Adspicere guid disserunt. Respicere aliquem, & respicere ad aliquem. Humilitas apud Latinos resertur tum ad animum, tum ad conditionem. Le cus in Col. 2.18. explicatur. Sie Jacob. 1.9, 10. Disserenția inter un metruori & tumentori & tumentori & respicere ad siquem de sua legui indignitate: quod Erasmus elegantissime explicat. Monachorum crassima igno antia, cui vestimentibus dicant pro vestibus. Petulantissim nebulones, ques nec ipsi reges audeant lacessere.

HILARIUS, LEVINUS,

Hi. Deum inmortalem! cujusmodi portenta gignit alitque terra! Usque adeò nihil pudere viros Seraphicos! Existimat, opinor, sese apud sungos, non apud homines, loqui. Le. Quid secum murmurat Hilarius? Componit, opinor, versiculos. Hi. Quàm libens illi blateroni os impurum obturassem oleto? Le. Compellabo hominem. Quid agis, Hilari, parum hilaris? Hi. Optime temet offers, Levine, in quem hanc pectoris ægritudinem evomam. Le. In

pelvim

elv

nd

oët d

vi

ccl

lo.

ita

on

ue

ur

ur

itil

plu. te ?

den hor cur Ob

cal

nu d far

du

vid bei

iffe

in

viu

nai Le

Hi.

nil

ut pic t null

quen

Pote

Quò

affidu

Otidi

difce

ermo-

pran-

oribus

n had

lagni-

udias

e. In lyim

elvim evomas malim, quam in me. Sed, quid est mali? & nde nobis prodis? Hi. E concione facra. Le. Quid homini pëtæ cum facris concionibus? Hi. A facris non abhorreo: d in hanc incidi ita facram, ut Virgilius auri famem appelvit sacram. At tales rabulæ sient in causa, ut rarius audiam cclesiastas. Le. Ubi habita est concio? Hi. In summo remlo. Le. A prandio? Id temporis ferè dormitant homines. ". Utinam illi locutuleio dormiffent omnes, vix digno qui oncionetur apud anseres. Le. Obstreperum est animal aner. Ferunt tamen patriarcham Franciscum aliquando conionatum apud forores aviculas, à quibus magno filentio rauditus. Sed age, etiamne Sabbato fit concio? Hi. Fit in onorem divæ Virginis Matris. Nam die Dominico Chritus prædicatur. Decet autem ut priores teneat mater. Le. Quod erat thema? Hi Enarrabat canticum Virginis.

Le. Argumentum vulgatissimum. Hi, Nimirum aptissimum

celesiasta. Nam suspicor illum hoc unum thema didicisse:

quemadmodum aiunt inveniri sacerdotes, qui nullam (a) li-(a) Sic misturgiam callent, nisi pro defunctis unicam. Le. Dicatur igissam ur ille concionator de Magnisscat, aut, si, mavis, Magnisscat autem Litius. Sed cujusmodi tandem avis erat, aut quibus ornata turgia proe. Quod erat thema? Hi Enarrabat canticum Virginis.

plumis? Hi. Vulturi non dissimilis. Le. Quâ tandem ex cor-prie, non faterdum)

te? Hi. Franciscanâ. Le. Quid audio? ex tam sancto sodali-crissium; sed
quodvis oftio? Fortassis ex illorum degenere genere, qui dicuntur Gau-ficium,
vucira dentes, colore susception, calceis integris, cingulo candente: nec
espexit dignidiguir dentes, contremisco referens, nudis digitis contrectare petuniam. Hi. Imò è grege selectissimo istorum qui gaudent
observantes nominari, colore cinericeo, cingulis cannabeis,
calceis fenestratis, quique citiùs occiderent hominem, quàm
nuda cute pecuniam attingerent. Le. Nihil mirum est, in rosariis nasci (b) cynorrhodum. Sed quis talem histrionem inchorum
duxit in hoc proscenium? Hi. Isthuc magis etiam diceres, si nina sectide
vidisses personam tragicam. Corpore erat vasto, buccis ru-olens. blumis? Hi. Vulturi non diffimilis. Le. Quâ tandem ex cor-prie, non fa-

vidisses personam tragicam. Corpore erat vasto, buccis ru-olens. bentibus, ventre prominente, lateribus gladiatoriis; dix-(c) Hoc ch, iss athletam esse: &, quantum ego divinare queo, biberat quod inutiin prandio plusquam unum vini sextarium. Le Unde tantalisest. Cero-vini copia non tractanti pecuniam? Hi. Ex aulà regis Ferdi-ma unguen-d ho-nandi singulo quoque die dabantur illi sextarii quatuor. quo olim mpo-Le. O malè collocatam benignitatem! Fortaffis erat doctus ungebantur s im-Hi. Præter effrontem improbitatem & linguam effrænem athletæ; Quid mihil habebat. Le. Quæ res igitur fic imposuit Ferdinando, bos autem Levi-ut (e) bovem adduceret ad ceroma? Hi. Ut numero dicam, na inutilis pietas & regia bonitas. Commendatus erat, ille demitte est.

e. I

xag

unc

raf

us i

ncil

ati

cra

elic

uic

laf

um

gne

tor

rec

ræ

mni

Ver

ia

xh

nus

ten

ere

id

uit

do

ua

ci

m

d nic

u

nt

Sp

bat caput in dextrum humerum. Le. Sic Christus pender cruce. Sed erat concio frequens? Hi. Qui potuit esse infi quens Augustæ, in templo celeberrimo, & in tot monarch rum conventu, quos Carolus Cæfar ex universà Germani ex Italia, ex Hispaniis, ex inglia eò contraxerat? Quin eruditi complures aderant in ipsa concione, præsertime aula regum. Le. Demiror si porcus ille quicquam adfer potuit dignum tali auditorio. Hi. At multa se digna pem lit. Le. Quæ tandem, obsecro? Sed priùs te quæso, ut mi nomen hominis edas. Hi. Non expedit. Le. Quamobrem. H lari? Hi. Non libet talibus gratum facere. Le. Au! gratif catur qui traducit ? Hi. Illis pro fummo beneficio est qui cunq; modo innotescere. Le. Saltem mihi nomen edito tac turo. Hi. Merdardum vocant. Le. Merdardum illum prob novi. Nimirum is ipse est, qui nuper in convivio Erasinu nostrum appellavit diabolum. Hi. Rem tenes : fed que in convivio dixit, tametsi non omnino dixit impunè, qu civiliores erant imputabant temulentiæ, & vino censeban inscribendum. Le. Sed quid excusationis attulit objurge tus ? Hi. Negavit se dixisse ex animo. Le. Qu'i potuit d animo, cui nihil erat mentis autanimi? Hi. Sed mihi ac do Etis omnibus visum est intolerabile, quòd publicitus, quò eo in loco, quòd apud talos auditores, denique quòd in tan celebri monarcharum conventu, Merdardus suas merdola purulentias effuderit. Le. Aveo scire quid dixerit. Hi. Mul ta stolidissime debacchatus est in Erasmum nostrum, quorum hæc erat summa : His, inquit, temporibus extitit quidan novus doctor, Erasmus; lapsa est lingua, asinus volebam de cere; fimulque populo interpretatus est quid Germanice so naret asinus. Le. Rem mirè facetam narras. Hi. Itane face tam? imò fatuam potiús. Le. An non tibi facetum videtur. talem afinum quenquam omnino vocare afinum, nedum Eral mum? Unum istum scio, si Erasmus ipse præsens fuisset, not potuisset à risu temperare. Hi Profecto non minus refertainum animi stupore, quam colore vestis. Le. Neque arbitro in tota Arcadia esse ullum asinum, usque adeo asinum, qui hic dignior sit, qui fœno pascatur, quam ille. Hi. Prossu Quidelica- inversus est Apuleius. Ille sub asinina specie tegebat homitis pascun- nem; hic sub hominis specie tegit asinum. Le. At tales asinos tur, ut plu-hodie † mulio & placentis faginamus; ut mirum non sit, rimum pe- mordeant quemlibet, & calcibus feriant. Hi. Is, inquit, in tulantiores Hor asinus audet corrigere Magnificat, cum id canticus sunt, & fero-sit à Spiritu Sancto proditum, per os sacratissima Virginia

ndet

e infr

arch

mani

Quin

time

dfen

pem

it mil

m,H

gratif

ft quo

o tad

prob

linu

quo

è, qu

le ban

jurga iit et

ac do

Mul

orum uidan m di

cè fo-

face

letur,

Eral

t, non rt afi-

oitros

,quin

orfus

nomi-

linos

fit,fi

t, de

TICHE

rzinu.

le. Agnosco (a) magginiar à Sexonniv. Hi. Atqui id verbis (a) Id eff. xaggerabat, quasi summa esser admissa blasphemia Le. Mihi proverbium unc cor metu palpitat; quid erat criminis? Ht. Aiebat fraterculorasmum, pro eo quod ecclesia canit, Quia respexit Domius humilitatem ancilla sua, vertisse, Quia respexit vilitatem ncille sue; caque vox odiosius sonat Germanice quam atiné. Le. Quis autem non fateatur esse blasphemiam excrabilem, si quis sacratissimam Christi matrem, etiam anelicà dignitate celsiorem, appellet vilem ancillam? Hi. Age, uid si quis appellet apostolos servos inutiles ? Le. Pararem lasphemo fasciculos. Hi. Quid si quis eximium illum Pauum appellet indignum apostoli nomine ? Le. Clamarem, Ad rnem. Hi. Atqui sic apostolo suos loqui docuit ille dotor unus irrefutabilis Christus, Cum omnia feceritis que Luc, 17. racepta sunt vobis, dicite, Servi inutiles sumus: & hujus racepti non immemor Paulus de se prædicat, Minimus sum i Cor. 15. mnium apostolorum, atque adeo indignus apostoli titulo. Le. Verum ubi de se talia prædicant homines pii, (b) mode-(c) Modestia ia virtus est, quà nulla Deo gratior: si quis alius idem præ-virtus est, icet de illis, præsertim in divorum consortium relatis, arroganter ravis sit blesphemia. Hi. Pulchre nodum secuisti. Proinde nec superbe Erasmus adorandam illam Virginem dixisset vilem ancil- de se sentit. quò praimus adorandam Ham Virginem dixmet vilem ancil-de se sentit, in tan um Domini, nemo non fateretur esse dictum impiè. Cæte-sed modice. um quoniam ipsa ad istum modum de se loquitur, & in Erasmus adorandam illam Virginem dixisset vilem ancil-de se sentit, llius cedit gloriam, & nobis salutare modestiæ exemplum xhibetur; ut, quoniam quicquid sumus munificentia Dei su-nus, quo quisque major est, hòc se gerat submissiùs. Le. Ha-tenus quidem inter nos convenit. Verùm isti cùm corriere dicunt, fentiunt corrumpere, five falfare. Illud itaque idendum, an vilitatis verbum Græcæ voci, quam Lucas pouit, respondeat. Hi. Istam ipsam ob causam à concione mox d codicem cucurrimus. Le. Expecto venatum. Hi. Verba chabent, ὅτι ἐπέβλε ψεν των ταπείνωσιν τῶς δέλης αὐτο. Ea creddidir noster Erasmus Quie πος και κολης αὐτο. Ea uz Lucas, afflatu Spiritûs, sanctissimis digitis suis exaravit, creddidie noster Erasmus, Quia respexit ad humilitatem anlle sue. Tantum addit præpositionem, quam Lucas non misit, nec eam respuit Romani sermonis elegantia, nec d sensum est otiosa. Sic enim loquitur Terentius in Phor-Respicio & nione, Respice ad me. In annotationibus tamen admonet, respicio ad. ucam potius dixisse aspice ad me, quam respice ad me. Le. quid diffenterest igitur aliquid inter respicere & aspicere? Hi. Non runt ab à multum, fed tamen nonnihil. Respicit, qui flexo collo aspicio.

spicit que à tergo sunt ; aspicit, qui simpliciter intuetur.

pere.

Velut'apud Terentium Phædra afpicit Thaidem domo pro deuntem : Totus, inquiens Parmeno, tremo horreóque, m quam aspexi banc. At hujus frater Chærea sic loquitu Cum huc respicio ad virginem. Nam ad fenem fese flexera eo absoluto reflexit corpus ad virginem. Interdum tame usurpant * respicere pro eo quod est rationem seu curam h curam sustibere, sive rei cujuspiam imminentis, sive præsentis. Satyricus.

or

m

u

e

m

le.

Respicere extrema justit spatia ultima vita.

Mors enim velut à tergo imminens fequitur, ad quam refle Etimus oculos, quoties eam animo reputamus. Et, Terentim Respice senectutem tuam. Proinde qui alibi intentus non la

Respice semestutem tuam. Proinde qui alibi intentus non he bet curam liberorum, dicitur illos non respicere. Russu qui discussis curis cogitationem huc vertit, eleganter nu spicere dicitur. At Deus unico intuitu contuetur universu præsentia, præterita, & futura: & tamen in Scripturâ nobil ar cum humano more loquitur. Aversari dicitur eos, quos ne probat, respicere, quos aliquamdiu veluti neglectos dignam ten suo favore. Verum hoc magis expressisse Lucas, si dixisse to repetito antese de fessione de de de su trum legas, mi ad non est nimum refert ad sensum. Le. At videtur otiosa † præposition non videtur otiosa: nam respicere potest, qui in tergum se sensitium at sensitium. Accessis a me, appulit animum ad scribendum. Hic mishi præposition non videtur otiosa: nam respicere potest, qui in tergum se sensitium extensitium: at, cùm audis respexit ad me, exprimitur peculi na aris favor volentis huic aut illi succurrere. Item aspicim qui interdum casu obvia, quorum nobis nulla cura est, imò qui videre nolimus: at quisquis ad aliquem aspicit, peculiarite attentus est ad id quod intuetur. Ad hæc, multa simul aspicim, sed non ad multa. Spiritus itaque Sanctus, volens no bis exprimere singularem erga sanctissimam virguncular favorem, sic per illius os locutus est, sui respexit ad hamilitatem ancilla sua. Avertit oculos ab elatis, suo que ju dicio magnis, & obtutum suum flexit ad eam, quæ in oculi au fuis erat insima. Nec enim dubium est, quin multi suem si ocimus fitipe proditurum: sed illos aspernatus Deus, cle mentissimi favoris oculos flexit ad Virginem, samà obscuram, opibus tenuem, fabro nuptam, ne sobole quidem ull divitem. Le. Nondum audio quicquam de vilitate. Hi. tra vox sycophantæ fuit, non Erasmi. Le. At in annotatione se di stan meminit vilitatis. Hi. Nequaquam. In vocem ταπει ii si nameminit vilitatis. Hi. Nequaquam. In vocem ταπει ii si

o pro

pos

erat

ame

m h

. 1

fir tantum hoc modestissime notat ; Ut intelligas, inquit. arvitatem, non animi virtutem ; sitque fensus, Etfi sim infima ancilla ; tamen non est aversatus me Dominus. Le. Hac si vera sunt, ac pietatis plena, quid est quod obrudant onagri? Hi. Latinæ vocis ignorantia parit hos tumultus. Hu- Humilitas militas apud veteres emendatiùs loquentes non declarat vir-quid fignifiutem animi quæ pugnat cum arrogantia, diciturque mode- cat apud vefia; fed conditionis abjectiorem fortem; quo fensu ignobiles in telle conditionis abjectiorem fortem; quo sensiu ignobiles tenues, idiotas, & contemptos humiles dicimus, quasi humi repentes. Quemadmodum igitur magnatibus loquentes dicientimus, Rogo ut tua celsitudo nobis hâc în re faveat: ità, qui de cloquentes sua volunt elevare, dicere solent, Quæso ut humiursu itatem nostram tuà humanitate subleves. Nam pronomitern ium primogenitorum emphasis interdum habet neccio quid
vivesi irogans. Quod genus est illud, ego dico, ego perficiam. Biariam itaque puella modestissima simul & suam fortem extenuavit, & numinis in se munificentiam extulit: non congenatu enta seipsam ancillam dicere, sed addidit, humilem ancillam,
lixis infimæ sortis. Quemadmodum, juxta proverbium, seras, mi imirum pro dignitate functionis. Honestior enim comptrix
tessis imirum pro dignitate suntionis. Honestior enim comptrix
tessis imirum pro dignitate suntionis. Honestior enim comptrix
tessis imirum pro dignitate functionis. Honestior enim comptrix
tessis previtationis.

At pervitationis enim is dicitur, qui modice de fentit, nihil Modestus
tessis in honestionis enim is dicitur, qui modice de fentit, nihil Modestus
tessis in honestionis enim is dicitur, qui modice de fentit, nihil Modestus
tensis di preter meritum arrogans. At ταπενοφορούν enues, idiotas, & contemptos humiles dicimus, quasi humi

ſ

o fin

10

a

di

7

21

fi

ar

ni

ter

file

συ

fti

bi

ftu

ità

igi

int

ai

for

rur

hal

per

inf

der

ligi

mi

def

tur

fibi

glo

nis

dio

Ita

TEW

12151

EY 7

fun

igit

mo:

in nobis amat Deus. Le. At Paulus, qui se negat esse dig. num apostoli titulo, alibi magnifice de se prædicat, com. memorans fua facinora: Plus, inquit, omnibus laboravi; & Qui videbantur effe aliquid, nihil mibi contluerunt : cum fanctissima Virgo tale nihil dixisse legatur. Hi. Sed ista fa. cinora Paulus appellat suas infirmitates, quibus illustrata est Dei potentia, eamque commemorationem vocat insipien. tiam; ad quam fit adactus pseudapostolorum improbitate, ob quos fuit illi necesse sibi vindicare auctoritatem apostolicam; non quòd ipse delectaretur humana gloria, sed quòd expediret Evangelio, cujus dispensatio fuerit illi credita. In Virgine matre non fuit eadem ratio; non enim illi commislum erat munus prædicandi Evangelii. Tum & sexum, & virginem, denique Jesu matrem, decebat summus pudor, fummaque modestia. Nunc venio ad hujus erroris fontem. + Humilitas Qui Latine nesciunt, putant * humilitatem nihil aliud de-

† Humilitat Qui Latine nesciunt, putant * humilitatem nihil aliud dequid signifi-clarare, quam insignem modestiam: cum interdum referatur cat; quam ad locum aut conditionem, non ad animi virtutem; interdum varie. fic referatur ad animum, ut vitium sonet. Le. Etiamne in

facris literis? Hi. Maximé. En tibi locum apud Paulum ad Col. cap. 2.18. Nemo vos seducat volens in humilitate & religione angelorum. Nec hîc est ἐν ταπεινώσει, quæ vox est in cantico Virginis, sed ἐν ταπεινοφερούνη. Locus habet non-nihil obscuritatis, fateor, sed mihi videtur germanus sensus, quemaccuratiùs docti adferunt: Nè sitis tam humili tamque

Senfus illius loci, Col. 2.

quemaccuratius docti adferunt : Nè sitis tam humili tamque abjecto animo, ut, cum semel dedicaveritis vos ipsos Christo, falutis unico auctori, patiamini vobis perfuaderi ab angelis, sperandam este salutem, quos quidam sibi singunt apparuiste. Sitis excelso animo, ut etiamsi verè angelus quispiam è calo veniens pradicet vobis aliud Evangelium, quam quod Christus tradidit, sit vobis execrabilis, velut angelus impius & Christi adversarius. Multo minus convenit vos esse tam demiss animis, ut istorum sictis apparitionibus patiamini vos abduci à Christo. Ab uno Christo sperare salutem religio est, ab angelis aut divis idem spectare superstitio est. Paulus igitur vult, humilis abjectique animi esse, ab illo sublimi Christo ad commentitias angelorum apparitiones desciscere; demissi ingenii est, quorumlibet causa circumagi.Vides hic Tameropegavent in vitium usurpatam esse. Le. Quidni videam ? Hi. Rurfus in eodem capite; Secundum pracepts & doctrinas hominum, que sunt rationem quidem habentis Sapientiæ in Superstitione & humilitate. Hic iterum тапичоgesourn vitium sonat. Le. Palam est. Hi. Atque I Pet .. u. furpatur ig.

m-

&

ùm

fa-

eft

ien-

ate,

fto-

uòd

ita.

om-

um,

dor,

em.

de-

atur

dum

in

n ad

0

c est

non-

nsus,

nque

rilto,

gelis,

uisse.

: ca-

Chri-

us &

n de-

ivos

o eft,

aulus

ubli-

lesci-

i.Vi-

Quid-

ecepta

bentia

THIO-

c. U.

patur

furpatur pro virtute que contraria est superbie, Tin Tameiroocosurlu esnouciosa de. pro quo nos legimus, humilitatem inlinuate. Rurium ad Phil. 2. Th Tamerropegovin annies ny sueνοι ύπερεχονίας έαυτών, i. e. Per animi modestiam unufquisque alium se praftantiorem existimet Le. Docuisti Tamenoporuvlus usurpari in utramq; partem; cum apud Latinos modestia non usurperur, nisi in laudem. Verum potésne docere 72 Teivorir accipi pro modeftia? Hi. Nihil absurdi fi quis ad istum modum usurpet. Nam & animo tribuere submissionemaut demissionem pro modestià, nihil vetat. Cæterum, an in divinis literis ità positum reperiatur, nescio. Le. Vide num apud † divum Jacobum ità fit usurpatum: Glorietur au- † Jacob. t? tem frater humilis in exaltatione sua, dives autem in humilitate 9, 10, fud. Hi. Isto quidem loco est er razerwiter, non raterroppoovin. Quod si contendas hic humilitatem accipi pro modestia, consequens est, ut exaltationem accipiamus pro superbià, ac protinus gemina existet absurditas. Nam ut modestus non est, qui de sua modestia gloriatur, ac jactitat sele; ità bis arrogans est, qui de sua superbia gloriatur. Le. Quid igitur sibi vult apostolus? Hi. Commendat æqualitatem inter Christianos. Pauper dicitur humilis ob fortunam abje-Stiorem: dives dicitur sublimis, utique juxta mundum, ob fortunæ splendorem. Hic dives se demittit ad sortem pauperum, & pauper erigitur ad æqualitatem divitum. Uterque habet quod glorietur: alter gaudet fuis opibus fublevari pauperum inopiam; alter glorificat Christum, qui eam mentem inspirarit divitibus. Le. Sed interim dives ille modestiæ laudem habet. Hi. Fortasse; sed non ideo protinus rateiratis fignificat modestiam. Sunt enim qui, venantes laudem ab hominibus, multa pauperibus erogant. Quin potius uterq; modestus est, si modo adsit sincera pietas: dives, dum non gravamr ob Christum æquari pauperi; pauper, dum ob honorem sibi habitum non insolescit, sed Christo gratias agens in illo gloriatur. Illud extra controversiam est, ransivoriin divihis libris frequentissime usurpari pro demissione sive dejedione, quæ fit per afflictionem aut conditionis infirmitatem. Ita Paulus Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostra, ταπεινώotos. Item Pf. 9. Vide humilitatem de inimicis meis, Taveimon. Rurfum 118. Hac me consolata est in humilitate mea, Tatewager, nimirum in afflictione. Hujus generis loca unt complura, quæ longum sit hic eferre. Quemadmodum gitur perapoeixus ransivos dici posset o ransivopew, qui modesto sit animo miniméque elato; ita nihil prodigit fuerit,

F

Ĥ

tı

d

fe

d

fa

g]

tu

ill

V

71

di

pr

im

1614

pot ric

ex

\$165

tia

Se

tas

du

mo

eff

Cac

car

nit

mo

ad

me

Qu

no

cœ

Ide

Nec

fuerit, si quis ransivosor dicat ransivogeocuens. Nos de Scripturæ usu loquimur. Cæterum qui contendunt in cantico Mariæ ταπείνωτιν sonare modestiam animi, quin eadem operà lic interpretantur quod legimus Geneseos 20, Vidit Dominus humilitatem meam, ταπείνωση. Lea non jactat suam modestiam, sed, quod ob deformitatem minus effet cordi marito, humilitatem appellat. Eundem ad modum Deuteronomii 26, Et respexit humilitatem & laborem, atque angustiam. Annon hic ransivariv appellat afflictionem? Le. Unde igitur istis in mentem incidit, ut humilitatem in Cantico interpretentur animi modestiam? Hi. Nihil aliud video (a) Lingua- causæ, nisi quòd multi theologi neglexerint & (a) linguarum rum impeperitiam, & Latini sermonis studium, una cum priscis eccleritia errorum causa. siæ doctoribus, qui sine hisce præsidiis ad plenum intelligi non queant: præterea quod difficillimum sit revellere, si quid penitus insederit animo. Porrò videas quosdam tantum scholasticis placitis tribuere, ut malint ad ea detorquere Scripturam, quòd ad Scripturæ regulam opiniones humanas corrigere. Le. At ishuc absurdius est, quam quod narrant de (6) regulà Lesbià. Hi. Beda monachus, non admodum gravis au ctor, quoties ab alienis recedit vestigiis, ex occasione dicta humilitatis meminit de superbia. At Theophylactus scriptor Gracus, qui fua ferè ex probatissimis Gracia scriptoribus hausit, negat hic Tareiragir accipi posse pro virtute. Le. Ad istud probandum quid opus est auctoritate, cum iple sensus communis respuat eam interpretationem? Hi. Recte dixisti. Nam cum modestia sit quodammodo (c) colophon ac tutatrix omnium virtutum; immodestia est, si quis eam de se prædicet. Fatemur quidem in sanctissima Virgine virtutem hanc fuisse summam & incomparabilem (Christum semper excipio) sed hoc ipso ob modestiam laudabilior est, quod eam ipfa non laudat, fed, agnotcens fuæ conditionis humilitatem, mysterii magnitudinem adscribit misericordiz divinæ. Maria, inquiunt, per modestiam meruit fieri mater Dei. Donemus hoc aliqua ex parte verum esse: verum quæ tandem modestiæ species est, puellam hoc de se prædi-(4) Cantici care? Le. Quin & ipse (4) cantici tenor declarat illam de tenor evin- tuà indignitate loqui, eoque sic orditur : Magnificat anima mea Dominum. At quæ dicit, Merui fieri mater Dei per modestiam, se magnificat, non Dominum. Mox subjicitur, Ecce

> enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Ecce fignificat rem subitam & inexpectatam. Non expectat autem summum honorem, qui se nullo honore dignum judicat.

(b) Vide

Prov.

(c) Finis, perfectio.

s de

nti-

dem

Vidit.

Ctat

cor-

Deu-

an-

Le.

Can-

ideo

rum

ccle-

elligi

quid

cho-

rip-

orri-

e (6)

ravis

lictæ

ptor

ibus

. Ad

nfus

dix-

n ac

n de

irtu-

fem-

r est,

ionis

ordix

ma-

erùm

rædi-

m de

anima

mo-

, Ecce

fig-

ucem

licat.

Nec

Nec felicitas dicitur, si contingat quod meritis debebatur. Flaccus enim negat se hoc nomine felicem appellandum, quòd à Mæcenate in amicorum numerum adoptatus effet. Hi. Quamobrem ? Le. Quia judicio fuit ascitus, non gratuito favore: Mæcenas hoc illi tribuit, quod ejus virtutibus deberi judicarat. Hi. Eodem pertinet quod sequitur, Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen ejus. Non dixit, fecit mihi magna, quia me dignam judicavit, fed quia potens est. & facit quæcunque vult, & ex indignis facit suo favore dignos; & ideo sanetum nomen ejus : sanetum dixit gloriosum. Quantum autem nostris meritis arrogamus, tantum detrahimus divini nominis gloriæ. Nam, juxta Paulum, illius potentia per nostram imbecillitatem perficitur. Mox in eo versu, Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles, non est γαπεινόδεσνας, fed γαπείνες, hoc est, contemptos juxta mundum; ut opponatur potentibus. Hunc versiculum juxta prophetica elocutionis morem declarat sequens, Ejurientes implevit bonis, & divites dimisit inanes. Quos modo dixerat humiles, hic appellat esurientes, hoc est, tenues : quos modò potentes, hic divites vocat. Proximo versu sit mentio milericordiæ sese per omnes orbis nationes profundentis. extremo versu prædicat fidem Dei in promissis, Sicut loquutus est, &c. Toto cantico prædicatur gloria, hoc est, potentia, bonitas, & veritas Dei: nulla est meritorum mentio. Le. Sed ut potentiam ac divitias comitatur superbia, ita paupertas docet modestiam. Hi. Non equideminficior isthuc interdum accidere; sed videas plerumq; pauperes arrogantissimos: si negas, objiciam Merdardos multos. Verum demus elle, quod non est perpetuum; non jam igitur qualis fuerit scratissima Jesu mater, sed qualia de se prædicarit in hoc cantico. Le. Demiror istorum pervicaciam, qui toties moniti, frequenter etiam irrisi, non resipiscant. Hi. Quoties moniti funt, declamationem esse sicti thematis tractationem, ad exercendam dictionis facultatem adhiberi solitam? & tamen istis declamatio nihil aliud est, quam sacra concio. Quoties inclamatum estillis, cœlibem esse, quisquis uxorem non habeat, etiamsi sexcentas alat concubinas; & tamen celibarus istis nihil aliud est, quam continentia & castitas. ldem usu venit de humilitate, aliisq; similibus quam plurimis. Le. Unde stupor tam pertinax ? Hi. De † Merdardis † Monachi respondeo. Non dederunt à puero operam literis, nec est & fratres lis præceptorum aut librorum copia; &, si quid istiusmodi indocti. acultatis obtigit, malunt abdomini impendere. Sacrosan-

Cc 3

& ad eruditionis opinionem. Postremò putant nonnullam

esse religionis partem, si cum suo Francisco ne Latine quidem loqui sciant. Le. Profectò, plurimos novi, qui ista er parte belle referant instituti sui principem, qui caperonen dixit pro galero, opinor, & vestimentibus pro vestibus. At Franciscus constanter recusavit presbyteri honorem; quod idem, opinor, fecit Benedictus & Dominicus. Nunc iffi cum suis vestimentibus non abhorrent à galero cardinalitio Hi Quid ais? imò nè à corona quidem triplici. Et humiles illi pauperis Francisci filii porrigunt calceos suos summis orbis monarchis osculandos. Le. Jam, si fuisset fadi vilitatis mentio, quid erat piaculi? Hi. Nihil, si vilen intelligas qui parvo æstimatur apud homines, aut qui sibi videtur contemptibilis. Sed quid opud excusare quod di-Etum non est? Le. Non puduit Merdardum ad istum mentiri modum, idque in fano tam celebri, in frequentissima him monarcharum fynodo, coram tot eruditis viris, quorum ple eli rique Erasmicas lucubrationes evolverant? Hi. Puduit, dignam facere Hoc est quartum Merdardorum votum, lon-ge tribus illis religiosius, Nihil omninò pudere. Le. Istius vice profectò plerique sunt observantissimi di Ni (a) Menda- plex mendacium. (a) Primum, Mariæ Canticum, ut està port cium Mer- Lucâ scriptum, manet intactum. Qui verò corrigere dici um dardi tri- plex. tur, qui nihil mutat? Deinde, vox humilitatis immutata non un plex. est, nec ulla usquam vilitatis mentio. Postremò, non corrigit Canticum, qui bonà fide reddit quod scripsit Lucas, sed explicat. Le. Video triplex mendacium effronte scurra dignum. Hi. Mane, nondum audivisti quod est omnium impudentissimum. Le. Etiamne amplius? Hi. Vociserabatur, doctorem illum asinum fuisse principem, auctorem, antesignanum universi tumultus, quo nunc concutitur orbis Christianus. Le. Quid ais? Hi. Huic imputandum, quòd tot sectis discinditur ecclessa, quòd facerdotes spoliantur decimis, quòd contemnuntur episcopi, quod sacrosancta pontisse fectis majestati passim non obeditur, quod agricola (b) veste ferunt regtus gigantum exemplum instaurarunt. Le. Ista publicitus? He. Magnis clamoribus. Le. Atqui longè secus existimant, qui Erasmi libros attentius introspiciunt. Horum plurimi fatentur se ex illius lucubrationibus hausisse vera pietatis semina. Totum hoc incendium, per monachos or tum, per eosdem huc usque incanduit; quod non aliter nunc Je ferunt reg-

plex.

quo:

u da

ia

in

hí

ar

e

es

hu

ia

ed

un

in

est

nn

tatu

llam

·quita ex

ronem

quod

ic isti

litio.

t hu-

fum-

facta

vilent

i fibi

d di-

istum

ffimî

n ple-

aduit,

mpho

n,lon-

Iftius !

t fim-

t està

dicita non

as, fed

quo:

At

noque conantur extinguere, quam fi oleum, quod aiunt, + Id eft. dant camino. Hi. Vides t de naneson Ineior Beiv n yashp. Quod pessione Rem acu tetigifti. Illi nimirum expedit, in populo Chri-ter, iano superstitionis esse quam plurimum, pietatis quam miimum. Sed quid concio? Ferebatne Cumanum afinum tam nsolenter rudentem è suggesto? Hi. Quidam mirabanor quid accidiffet homini. Qui stomachi erant impaentioris lurgebant, atque è templo abibant labmurmuranes. Venimus huc audituri laudes divæ Virginis, & hic teulentus nobis evomit meras sycophantias. In his erant iam non paucæ mulieres. Le. Atqui folet hoc genus mire editum esse isti sodalitio. Hi. Vera prædicas; sed cæpeunt & fæminæ sapere. Eruditi, quotquot aderant, pleriq; ingi, nonnulli etiam subsibilare. Le. Non curat asinus sibila; portuit talem rabulam putribus ovis aut ruderibus è sugesto deturbare. Hi. Non deerant qui hoc illo dignum exlimarent; sed cohibebat illos loci reverentia. Le. Sed loci eligio non debet his opitulari, qui locum scelere profanaunt: veluti, qui in templi septis occidunt hominem, non ænum est ut illic habeant asylum; itidem, qui in facris concinibus & loci religione, & populi patientià stolide abutitur, uic non oportet esse præsidio, quod ipse sua temeritate pronavit. Laudatus est à priscis ille, qui eum non habuit pro onfule, cui ipse non esset senator : nec par est, ut populus um habeat pro ecclesiastà, cui ipse non est concio. Hi. Me-unt fulmen episcoporum: † Si quis instigante diabelo, &c. no- † Canon est in decretis, n cor- ilegem. Le. Sed priùs in tales rabulas episcopi debebant quo excom-as sed ibrare fulmen. Hi. Metuunt & illi. Le. Quos ? Hi. Illos i psos municantur as, sed brare fulmen. Hi. Metuunt & illi. Le. Quos? Hi. Illos iplos municantur fourit bulas. Le. Quamobrem? Hi. Ob hoc ipsum, quòd rabulæ qui in monamium int. Le. Apostoli non metuebant regum & præsidum mi-dotes facerdorer, & is; & isti metuunt unum mendicum? Hi. Sed ob isthuc ip-injecerint. Im magis formidandi, quòd mendici sunt: quòd eripiatur on habent, quo lædant habent. Abi tu sodes ad vesparum it crabronum nidum aliquem, & unam quamlibet ex illis sito continge; ea res si tibi bene successerit, redito ad me, episcopos ignavos appellato, qui refugiunt unum mendipioni in irritare. Romanum pontiscem nonne potentissimi hristianæ ditionis monarchæ reverentur, fortassis & metunis mendien simant, Le. Nec mirum; est enim Christi vicarius. Hi. At A-xander sextus, vir nec stultus nec indostus, fertur ita loin soli solitus, Se malle è summis monarchis aliquot offendere, quann sumquemlibet fraterculum ex ordine mendicantium. Le.

mitte pontisices. Cùm istius sceleris rumor ad aures quos Cc princi-

200

P

ja

Dei

en

ue

oun que vide

uti

vel

rim

principum, qui tum Augusta erant, dimanasset, non est sum ptum de homine supplicium ? Hi. Indignè tulerunt omne, sed præcipuè rex Ferdinandus, & hujus soror Maria, fæminarum hujus seculi decus, Bernardus cardinalis Tridentinus, Balthafar episcopus Constantiensis; objurgatus d graviter ecclesiastes, sed à nullo acriùs, quam à Joanne la bro episcopo Viennensi. Le. Quid objurgatio? asinus non sentit nisi fustem. Hi. Præsertim si in ventrem ingeras. Sel quid illi stolido fecissent principes, longè gravioribus cum occupati? Le. Certè submovissent à concionandi munere, à fuam illi benignitatem fubtraxissent. Hi. At artifex ille pu fuum in ipsam concilii dissolutionem distulerat, cum jamali oqui foret abeundum. Le. Isto quidem pasto dicuntur abin Mé cacodæmones, ingenti fœtore relisto. Hi. Itaque dimissis i prege Ferdinando, sed benè pastus. Nam objurgatio nè tantil sum quidem detraxit hominis obesitati. Le. Franciscus dicitur concionatus sororibus avibus; iste dignus videtur qui concionetur fratribus asinis ac suibus. Sed quò se contulit? Hi. Quò nisi ad suos gregales? à quibus acceptus est ovatione, ob rem strenuè feliciterque gestam, & inter pocula, pro suitariumphe, cantatum est Te Deum laudannus. Dignissimum nea est iste Merdardus, qui funem in collo gestet, potiùs quàm sin lumbis. Sed quid imprecemur isti stolido gregi, qui tale suri fovet pecudes? Hi. Vix invenias, quod impreceris, malum suravius, quàm ipsi accersunt sibi: siquidem his rationibus in maximè traducunt sese, & in bonorum omnium conjicium cera odium, esticacius quàm quisquam possit hossis. Sed non es Christianæ mentis cuiquam imprecari male; illud potius continum, ut clementissimus rerum formator & reformator (qui ex Nabuchodonosor homine fecit bovem, & rursus qual bove fecit hominem, quique asinæ Balaami dedit hominis tracilinguam) omnes Merdardi similes vertat in melius, détque it, sillis & mentem & linguam viris Evangelicis dignam. oqui foret abeundum. Le. Isto quidem pacto dicuntur abin Mé illis & mentem & linguam viris Evangelicis dignam.

ARGUMENTUM.

Philodoxus ad veram gloriam & honestum nomen viam indicat. 1. Conta ut sit talis, qualis deberi se velit. 2. Imitetur viros celebres, qui tama variis olim de criminibus accusati. Cato senior quadragies causam 19 reus. 3. Caveat in omni re. Ne quid nimis. 4. Facilis si in a'iora moribus perferendis, ad leviora vitia connivers. 5. Ne si: prastata quan aut pertinax in sua opinione. 6. Sit comis, &c. Impossibile est planta ques omnibus. 7. Bene mercatur de omnibus, in cuantum potest: si hoc par im officiis, partim etiam benignitate. Felicitas quibusdam inest a naima icentina de comitata si presu un require in resultante. at, quicquid agant, placeat. 8. Comitas & morum suavitas in rebus of os, pibus favorem conciliant. 9. Inconstantia cavenda. 10. A natur minimum

um

nes, emi-

entis el e Fa-

non Sed

curis

inimum

minimum, ab honesto minime recedendum effe. 11. Observandi hominum & nationum mores. 12. Si quid agendum, quod forsan necessario displice-bit, nostra appareat voluntas agendi aliter. 13. Rectum & honestum semper agamus. 14. Lingua multis causa est invidia. Quomodo laudandum & vituperandum. 15. Libros exacte scribere argumento non vulgari, fama januas aperit. 16. Invidiam oborientem beneficiis vincere.

(a) PHILODOXUS, (b) SYMBULUS. (a) Amans b. Felix auspicium interpretor occursum tuum, Sym-gloria, qui bule. Sy. Utinam sit aliquid, Philodoxe, in quo ti-L' bule. Sy. Utinam sit aliquid, Philodoxe, in quo tinatur.

curs di queam esse selix? Ph. Quid auspicatius, quàm si quis (6) Consiliacre, de pur maus picatius, etiams sexcentæ volitent (c) noctuæ. Sed (c) Noctuæ
naliquem mihi narras Deum? Ph. Te, inquam, Symbule. Sy
abit Méne? Ph. Te plané. Sy. Ego deos cacantes nunquam ser nienses selix
si pili. Ph. Si non fallit proverbium, † Deum esse, quisquis & bene oantil wast mortalem, tu mihi deus esse potes. Sy. De side prominatussitit.

dici rerbii viderint alii; ego certè perquam lubens amico proti Homo hemini Deus.

ullit beto metuum; facra res est consilium; eo tantum me jutione, ra. Sy. Atqui issu issu inter amicos ultrò citróque commeare debet, quemadmodum & cætera omnia. Sed quid
quàm est rei, in quo meum desideras consilium? Ph. Piget obsitals suritatis, cuperem esse celebris; commonstra viam. Sy.

lalum bitic compendiariam: imitare † Erostratum, qui incenicium teravit Homerum; aut aliud aliquod (d) facinus metremplum Dianæ; aut huic simillimum Zoilum, qui laicium teravit Homerum; aut aliud aliquod (d) facinus metremplum Dianæ; aut huic simillimum Zoilum, qui laicium teravit Homerum; aut aliud aliquod (d) facinus meproti con morabile designa, & † 2016 tu. Geris cum cum Cecropibus & Zoili faportius con morabile designa, & † 2016 tu. Geris cum cum Cecropibus & Zoili faportius reavit sono contigit nominis celebritas. Sy. Istud an verum ceracere
tit, nescio: attamen si id eveniat, quod ais, ipsa virtus amasto radictis non contigit nominis celebritas. Sy. Istud an verum ceracere
it, nescio: attamen si id eveniat, quod ais, ipsa virtus aminis præditis non contigit nominis celebritas. Sy. Istud an verum ceracere
it, nescio: attamen si id eveniat, quod ais, ipsa virtus amunde magnum sui præmium est. Ph. Vera prædicas planevis este alique philosophicé. Vertuntamen, ut sunt res humanæ, mihi † id est, cevidetur gloria præcipuum quoddam ornamentum esse virtus ervidetur gloria præcipuum quoddam ornamentum esse virtus ertutis, i queam esse felix? Ph. Quid auspicatius, quam si quis (b) Consilia-

videtur gloria pracipuum quoddam ornamentum effe vir- lebratus car-Control utis, quæ non aliter gaudet agnosci, quàm sol amat lucere, mindi tama vel ob hoc ipsum, ut & prosit quamplurimis, & quampluimos ad sui pelliciat æmulationem. Postremò, non video quam possessionem speciosorem parentes liberis suis relinquere possessionem speciosorem parentes liberis suis relinques puere possessiones quam honesti nominis immortalem memoribiec par sin sy. Ut video, gloriam expetis virtute partam. Ph. Scinatur solutiones specios sp

pionem

quod uno capite abexcresce-Latenter שועפ,

dere.

pionem Africanum, Catones, seniorem & Uticensem, Mancum Brutum, & horum similes, qui belli domique de re publica quam optime mereri studuerunt. Hic enim est feracissimus gloriæ campus. Ph. Verum inter istos celebres, Aristides oftracismo jussus est solum vertere; Phocion & Socrates biberunt cicutam; Epaminondas capitis est postulatus quemadmodum & Scipio; Cato fenior quadragie reus causam dixit; Uticensis sibi mortem conscivit; itidem Brutus. Ego gloriam optarem nullà invidià contaminatam Sy. At isthuc ne Herculi quidem filio concessit Jupiter. Nam (a) Excetra post tot monstra virtute domita, cum (a) excetra fuit exhydra ap- tremum certamen, idque multò omnium pertinacissimum. pellata est, Ph. Ego Herculi suos gloriosos labores nunquam invidebo. Eos demum felices duco, quibus obtigit honestum nomen scisso plura nullà invidia contaminatum. Sy. Vis, ut video, suaviter viexcrescerent.

(b) Id est,
Pessimum
enim est aninol Id est
mal.

(c) Nation invitation; nec id injuria, (b) kakes of yas a proposed in the injuria, (c) kakes of yas a proposed in the injuria, (c) kakes of yas a proposed in the injuria, (c) kakes of yas a proposed in the injuria, (c) kakes of yas a proposed in the injuria, (c) kakes of yas a proposed in the injuria, (c) kakes of yas a proposed in the injuria, (c) kakes of yas a proposed injuria, (c vere ; ed metuis invidiam; nec id injuria, (b) xaxesor 2 a e & gloriam consequaris nulla contaminatam invidia. Rectè facts ultrò fequitur gloria, gloriam comitatur invidia. Ph. Atqui posse gloriam absque invidià contingere docet nos senex ille comicus, Ità ut facillime fine invidia laudem invenias, & amicos pares. Sy. Si ista laude contentus es, quam tulit Pamphilus adolescens obsequiis & morum commoditate, poteris eodem è loco petere rationes assequendi quod expetis, unde decerpfisti sententiam. In omni re memento, Ne quid nimis; fed tamen mediocriter omnia; esto facilis in perferendis aliorum moribus, ad leviora vitia connivens : ne sis præfractus, tuæque sententiæ nimiùm tenax, sed aliorum studiis temet accommoda; nulli lædas os, sed comem te præbeas omnibus. Ph. Adolescentiæ favent plerique, nec magni negotii sit tum istam parare laudem: ego magnificum quoddam nominis decus optarim, quod per universum orbem resonet, quodque cum ætate semper flat illustrius, at que à funere tandem clarius elucescat. Sy. Equidem laudo generosam istam indolem tuam Philadoxe ; cæterum i expers affe- cupis gloriam virtute partam, præcipua virtus est negli-Hunm. Stoici gere gloriam, & summa laus est non ambire laudem, que negabant in magis sequitur fugientem. Videndum est igitur, ne, quo virum sapi- impensius ista ambis, hoc frustrere magis. Ph. Non sum at no entem ullos Stoicus (d) απαθές, tangor humanis affectibus. Sy. Si te arsis pro-

00

ng

art

15 8

rg pue

it, c

aur

on

iùs,

f

ale

A

um

ue

uæ

eru

ener

co

uod

hulti

Mare re-It fe-

bres,

on &

oftu-

agies idem

atam. Nam

it exnum.

debo.

omen

er vi-

व्हें हु हैंदे t ift-

ectes.

1thuc

ft. ut

facts

Atqui

ex ille

ami-

nphi-

frad.

udiis æbeas

nagni

m or-

15, at-

lau-

rositeris hominem, nec ea recusas quæ sunt humanæ sortis, ir ea venaris, quæ nec Deo contingunt? Nôsti enim Theogideum illud non minus verè quam feite dictum, Jovem nec uvium, nec serenum, placere omnibus. Ph. Non est fortassis mis absque fumo, sunt tamen (a) ananva. Si non potest (a) Ligna beineri, quin aliqua livoris nubecula obscuretur hominis sunt que dum creoria, arbitror tamen esse rationes, quibus fiat, ut quam mi- mantur fumum invidiæ fit admiftum. Sy. Eas igitur tibi vis common- mum non rari? Ih. Percupio Sy. Modicè virtutem exere, & minus faciunt : abavaberis invidia. Ph. At gloria nisi sit insignis, non est glo- a privativà a. Sy Ecce tibi certissimam viam. Designa præclarum ali- particuli, & nod facinus, & morere, & citra invidiam celebraberis cum fumum figodris, (b) Menœciis, Iphigeniis, Curtiis, ac Deciis. (b) Nobilis

Pascitur in vivis livor, post fata quiescit. adolescens Equidem, ut ingenue quod res est fatear, cupio liberis Thebanus, enepotibus meis honesti nominis hæreditatem relinquere; trice salute erum hujus rei fructum vivus apud vivos aliquamdiu de-seipsim espere cupiani. Sy. Age, non te suspendam amplius. Certis- morti objema ad illustre nomen est via, bene mereri, cum privatim de cit, apud Philostrangulis, tum publicirus de universis. Id partim sit officiis, tum in imaartim benignitate. Benignitas sic temperanda est, ne coga- ginibus. is abaliis rapere quod aliis suppedites. Nam ex hujusmodi irgitionibus plus odii nascitur apud probos, quam favoris pud improbos. Porro ab improbis laudari infamia verius oteris t, quam gloria. Ad hæc, benignitatis fons largiendo exunde auritur. Porrò, beneficentia quæ constat officiis fundum nimis; on habet; imò quò largius hinc hauritur, hoc scatet ubealio. siùs. At hic multæ res sunt, quæ & invidiam mitigant, famæ celebritatem illustrant, quas nemo sibi præstare alet, fed contingunt gratuito favore numinis.

Gration est pulchro veniens è corpore virtus. At formam corporis sibi nemo largitur. Adfert se-Forma. ficum um dignitatis plurimum generis claritudo: at hæc quo- Nobilitas. ue fortunæ munus est. Idem sentiendum de divitiis. Opes. uz recte factis partæ ab avis atque atavis ad nos deveerunt. Ne hoc quidem quisquam sibi præstat. Hujus eneris funt & ingenii dexteritas, ac dicendi gratia, lepos, negli comitas non afcita, fed ingenita; postremò, decorum uoddam arcanum, atque etiam felicitas, cujus effectum in ultis videmus quotidie, causam reddere nemo potest. It non frequenter conspicimus eadem geri dicive à dissit essis, & magnam inire gratiam qui pejus gessit, dixitve, cum

cum is qui meliùs rem egerit pro gratia referat odium. Hoc prisci quidam ad Genios referebant. Dicebant enim. in ea re quemque fortunatum esse, ad quam natus esset; contrà, parum succedere, quod quis invità Minerva, irato. que Genio, tentaret. Ph. Hîc igitur nullus est confilio locus? Sy. Vix ullus; attamen qui fagaces funt deprehendunt in pueris aut adolescentibus notas quasdam, quibus conjecturam facere liceat, ad quæ studia, quodve vitæ genus, quase actiones fint idonei. Idem indicat in nobis arcanus qui dam animi fenfus, quo à quibusdam abhorremus, nullà evidente causa, ad quædam item miro impetu rapimur. Him est quod alius feliciter tractat rem militarem, alius dexter est in negotiis politicis, alium dicas ad studia natum emi Quanquam & in his mira varietas: nimirum tanta, quanta est functionum diversitas. Alium natura genuit imperio, alium voluit esse fortem militem: cui plurimum indust, et ci concessit, ut, juxta Homerum, pariter & bonus sit lanca-rius & egregius dux. Itidem in rebus civilibus, alius valet iles in consilio, alius in agendis causis excellit, alius obeundis legationibus & gaudet, & feliciter rem gerit. De studiorum varietate quid attinet dicere. Sunt qui sic rapiantur ad institutum monasticum, nec ad quodvis, sed vel ad hoc, vel illud, ut vitam sibi putent acerbam, nisi, quod optant, asse quantur. Sunt è diverso qui mirum in modum abhorrent, ut mori ducant potius, quam sieri monachum: nec id odio saiu faciunt, aut certa ratione, sed arcano quodam naturæ sensu posse. Ph. Ista quidem in compluribus ita, ut narras, & compen rosq nonnunquam, & frequenter admiratus sum. Sy. In his igida qu tur bonis, quæ nobis gratuito largitur naturæ benignitas multò minus orietur invidiæ, si fastus absit & ostentatio kill Amabilior enim est forma, aut nobilitas, aut opulentia, au facundia, in his qui se his bonis præcellere quasi nesciunt sivor Comitas autem & modesti anil il Comitas autem & modestia nihil imminuunt hæc commoda fed ut gratiam addunt, ità depellunt invidiam. Hæc autem oper comitas & morum suavitas oportet in omnibus vitæ actio nibus sit perpetua, nisi prorsus repugnet Minerva. Nan frustra, ut opinor, tentaret Xenocrates, quod successit So crati ac Diogeni; frustrà moliretur Cato Censorius, quod mis Lælium fecit gratiofum. Attamen Demea ille Terentianu subitò mutatus satis declaravit, quantum ad conciliandan benevolentiam habeat momenti, studiis & affectibus omni um obsecundare. Verum quoties à resto receditur, jam & à verà glorià ad temporarium hominum favorem degene

ratur

rati rad

em

dif

lau

it i

x p

lan

ffe

cco

Tale

is.S.

et, u

tur

et c

non

mun

Soci

m vi

a ad

nfuli

Nun

et;

15 ?

in

Au.

um.

s le-

rum

legene ratur

atur. Caterum ea demum gloria perpetua est, que honestis adicibus nititur, à judicio rationis profecta. Nam affectus emporarios habent impetus; qui simul atque relanguerint. disse copimus quod ante vehementer arrisit; ac proinde laus vertitur in sibilum, laus in vituperium. Cæterùm tr ingenium prorsus inverti non potest, ità potest aliqua x parte corrigi. Ph. Expecto quid dicas. Sy. Qui natura landior est, is cavere potest, ne, dum apud omnes gratiosus ccommodat, Polypum imitatus, fibi parum constet. Ph. lint is Si. Rursus, qui severiore sunt ingenio, dare operam opor-et, ut sic affectent comitatem, nè, quod agunt, videatur simurum; aut subinde ad naturam suam recurrant, pro laude eminum dedecus sibi comparaturi; & quòd interdum rigianta ins agant, & quod fint inconstantes, Tantam enim vim haerio, allit, et constantia, ut qui vitiosam nacti sunt naturam, tamen bhoc ipsum levius ferantur, quod nusquam sunt sui diffinica. p noc ipium ievius terantur, quod nusquam sunt sui dissi-iles. Fucus autem, simulat que suboluit, etiam in benefais gignit odium. Porrò quod simulatum est, perpetuò latenon potest, aliquando erumpat oporter: quod ubi factum erit, simul evanescit omnis ille magnificus gloriæ sumus, que etiam in sabulam vertitur. Pb. Illud igitur, ut video, ones, à natura minimum, ab honesto minime recedendum afferent le. Sy. Tenes. Ad hæc, scis quicquid subitò inclarescit, obodio vium esse invidia. Inde vox odiosa (a) νεοπλέτε apud (a) Id est, fensu sacos, apud Romanos novorum hominum cognomen, abud nuper dives sosque terræ filiorum, & è calo delapsorum. Caterium fa- factus, qui a quæ paulatim nascitur & augescit, quemadmodum mi- subito divis igh mum habet invidiæ, ità maxime durabilis est, ut indicat tias nactus nile poetarum acutissimus Horatius, Greseit occulto velut nonostentat nitas tatio. ia, au w avo fama Marcelli. Proinde si veram, si perpetuam, illas, prius ciunt evori quam minimum expositam gloriam expetis; auscul- lentes domi moda Socrati, qui dixit, quibusdam usu venire, ut, dum nimium vorans, auten operant initio, serius perveniant ad finem. Ph. Sed homiactio. m vita brevis est. Sy. Ergò ad benefacta properandum, Nam nadgloriam, que sua sponte consequitur. Non enim id ssulis, opinor, quibus racionibus longævus fieri possis. Tit So m isthuc Parcarum munus est, quæ sila ducunt & ampu-ntianu t, cum ipsis est visum. Ph. Utinam isthuc quoque possis. Nunquam, O Philodoxe, divi tam suerunt benigni, ut omni darent omnia. Quo annis detrahunt, nominis splendore fant. Quibusdam, sed paucissimis, tam indulgenter sajam 8

tia

ri

pr

tar Há

nt

iæ

m

iu

ùn

irt

ulg

ue roi

in

inde

uta,

m.

e plu

vent, ut vivi, sibique quodammodo superstites, posteritate fua fruantur. Sed rari funt quos aguns amavit Jupin. Hoc fortaffis aliqui diis geniti potuere ; verum ista felicita non cadit in hanc confultationem. Ph. Sape mecum admirari soleo seu fortunæ seu naturæ invidentiam, quæ nih omnino commodi largitur mortalibus, quod non aliquo tem peret incommodo. Sy. Quid igitur superest, amice, nist homines nati fortem humanam æquo feramus animo? Jan & illud haud mediocriter conducit ad leniendam invidiam si penitus cures habere perspecta nationum, ordinum, & sim gulorum hominum ingenia, nimirum ad eorum exemplus qui bestiis cicurandis alendisq; dant operam. Siquidem ho rum præcipuum est studium, animadvertere quibus rebu quodque animal vel efferetur vel deliniatur. Non jam lo quor tantum de discrimine quod est inter avem & quadre in pedem, inter serpentem & piscem, aut quod est inter aqui roi Iam & vulturem, inter elephantum & equum, inter delphi num & phocam, inter viperam & aspidem; sed de innumen uan varietate quæ est in singulis animantium generibus. Ph Ex iun pecto quò sis evasurus. Sy. Omnes canes sub una specie continentur; sed hæc species qu'àm in innumeras formas di ire. strahitur! ut dicas illos genere distingui, non specie. Jam ira: prorsus in eadem specie qu'àm varii sunt canum mores & odi ingenia? Ph. Immensa varietas. Sy. Quod de canibu it al dictum est, de singulis animantium generibus dictum puta quit sed in nullo magis elucet discrimen, quàm in equis. Ph Ve ra prædicas. Sed quorsum hæc? Sy. Quicquid in animan tium generibus, vel in formis, vel in fingulis animantibu cantivarietaris est, hoc omne puta esse in hoc. Illic reperie dat; lupos varios, canes inenarrabilivarietate, elephantos, came soris los, asinos, leones, oves, viperas, simias, dracones, aquila vultures, hirudines, hirundines; & quid non? Ph. Qui tve tum? Sy. Nullum autem est animal tam efferum, quin an tractatum aliquam de se præbeat utilitatem, aut certè no lædat. Ph. Nondum perspicio quid agas. lædat. Ph. Nondum perspicio quid agas. Sy. Est nonnih spes discriminis inter Hispanum, Italum, Germanum, Gallum, Sesti Anglum. Ph. Est plane. Sy. Ad hæc, est singulis in unoque genere peculiare queddem incoming. que genere peculiare quoddam ingenium. Ph. Fateor. § Hanc varietatem si sagaciter habueris animadversam, & fi gulorum moribus te accommodes, facile confequêris, ut al m ho omnes habeas amicos, aut certe nullos inimicos. Ph.Si Pol pum me fieri jubes, ubi rectum & honestum? Sy. Esti m c rebus communibus aliquod obsequium, quod nullo pactov

att

tet,

itas

mi

ihil

em

fi w

Jan iam,

c fin-

nulc

n ho

ebu

n lo-

dru

aqui

tiat honestam : quod genus, apud Italos osculo salutant viriviros; in Germania si facias idem, absurdum videatur, sed pro osculo dextram porrigunt. Rursus in Anglia viri saluant mulieres etiam in templo obvias: idem si fiat in Italia lagitium habeatur. Item in Anglia porrigere poculum tuum ntervenienti in convivio civilitatis est; in Gallià contumeiz est. In his & aliis hujusmodi, citra recti jacturam, licet mnibus obsecundare. Ph. At perdifficile sit omnium genium mores ac fingulorum hominum ingenia nôsse. Sy. Veum. O Philodoxe, si gloriam insignem quæris, eamque irtute partam, necesse est ut virtutem quoque præstes non ulgarem. Scis autem virtutem circa difficilia versari, uemadmodum ante Peripateticum illum docuit Hesiodus: roinde, si mel cupis, apes feras oportet. Ph. Scio, & meini; sed mitigandæ invidiæ rationem quærimus. roinde da operam, ut in bello dux effe malis, quam miles, cin eo bello, quod gerendum cum invisis hostibus potius, umen um cum civibus aut sociis. In republica ea potissimum unia capesse, quæ popularia sunt & gratiosa. Velut, depecia indere popularius est, quam accusare; honorare, quam pu-inecia ire. Quod siqua incidunt, sicut incidere necesse est, na-ira molesta, tamen ea quoque, si vitari non possunt, com-oditare sunt lenienda. Ph. Quo pasto? Sy. Sedes judex Jam na moleita, tamen ea quoque, si vitari non possunt, comoditate sunt lenienda. Ph. Quo pacto? Sy. Sedes judex
ut arbiter? altera pars nonnihil offendenda est; sed ea rem
quitate geras, ut, si sieri possit, etiam victus gratias agat.
Oui sic? Sy. Puta, intenditur actio surti aut sacrilegii?
uta, si potes, actionis formulam, & fac ut sit actio rei vincandæ. Hic protinus ità reum subleves, ut nihil tamen decande. Hic protinus ità reum subleves, ut nihil tamen decande dat actori. Porrò actionem omnem sic moderare, ut citra Declinando
came toris dispendium reo videaris æquus. Postremò damnati invidiam
quila
oui tverborum acerbitas, ac morositas: quæ res faciunt ut t verborum acerbitas, ac morofitas; quæ res faciunt ut . Qui in art idam pejorem ferant gratiam pro dato beneficio, quam reè no ipro negato. Interdum monendus est amicus: sed si nulonnih pes emendationis, filere præstat. Si res gravior est, & llum, sest profectûs, magni refert qualis sit admonitio. Nam inoqui morbum exasperet, & ex amico reddat inimicum. Hæcintempestion, & steritas magis etiam habet locum, si agas cum principe : va monitio m horum affectibus popularem, si agas cum principe : va monitio s, ut at m horum affectibus nonnunquam incidit, ut sit resisten-Si Pole m. Quod si sit comiter ac dextrè, paulò post qui obsti-e plus serunt gratiæ, quam qui obsecundarunt. Quod actor m cupiditati placet, temporarium est; quòd rectà ra-

Lingua mul-tione geritur, perpetuò probatur. Longè verò maxima par tis causa in- invidiæ nascitur ex intemperantia linguæ. Quantum od nonnunquam unica vox temere excidens concitat nonnullis Quam multis dictum, aut jocus intempestivus fuit exitio Laudabis igitur, sed dignos, idque parce; sed vituperabi parcius, si tamen omnino quispiam vituperandus est : pro inde vitanda loquacitas; difficillimum enim fit, fimul & mu ta & opportune dicere. Ph. Assentior istis omnibus. Se mihi videtur præcipua ad parandam nominis celebritate Scribere li-via, scribere libros. Sy. Vera prædicas, nisi quod obst scribentium turba. At, si ista placet ratio, cura ut exall scribas potius, quam multa. Cum primis autem argumen tum delige neque protritum, neque cum multis commune ad hæc minime invidiosum : in id, quicquid insigne comple rium annorum lectione contractum est, conferas : tractat

one verò tale reddas, ut voluptatem habeat cum utilita

conjunctam. Ph. Prudenter tu quidem, Symbule; meóqu animo feceris satis, si unum istud adjeceris, quibus rebu

effici possit, ut maturius etiam contingat gloria. Multo

enim video, qui vix sub obitum inclarescunt; nonnullos à n

go, quod aiunt, demum innotescere. Sy. Hîc quod consu

bros non vulgari argumento.

lam nihil habeo melius, quam quòd tibicen fuasit tibicin Ar Facut his teipsum probes, qui gloria jam vicerunt invidian Mo Fac ut his teipsum probes, qui glorià jam vicerunt invidian in horum amicitiam temet infinua, quorum honorifica det iè prædicatio facile populare studium tibi conciliabit Ph.A di quando exoriatur invidia, quid ostendis remedii? Sy.F. quavis occa-quod solent hi qui picem coquunt; si stamma esfulserit, i quando exoriatur invidia, quid ostendis remedii? Sy.F. si fione ortam. fundunt aquam; ac tum magis esferatur ac stridet incend um, ni id facias constanter ac sæpius. Ph. Quid issue est. matis est? Sy. Invidiam oborientem beneficiis obrue poti quàm vindicta. Nihil egit Hercules resectis Hydræ Lerna capitibus; igni Græco devicit exitiabile monstrum. Ph.S. quem vocas ignem Græcum? Sy. Qui ardet etiam in medi aquis. Eum adhibet, qui lacessitus injurià malorum, no cessat tamen de omnibus benè mereri. Ph. Quid ego audi sensicentia igitur nunc aqua est, nunc ignis? Sy. Qui sisse vetat? Quando Christus in allegoriis nunc sol est, nui inostignis, nunc lapis. Dixi seduló. Si quid melius eris nacti m.ra sequitor, meumque repudiato consilium. fequitor, meumque repudiato confilium.

ARG

ndu le flat cipo

tum bern

lissi a

ar

po

ver

mo

cau

Q

ARGUMENTUM.

Pan odi

allis!

bft

xad

men

itio ulentia fordida insignem cujusdam divitis sorditiem memorat; ubi ostena ditur quo vivatur modo apud avaros. In hyeme socos struunt ex arbo-tali um radicibus humidis unde sumus at viv ulla slamma. Pulicum & ciulentia sordida insignem cujusdam divitis sorditiem memorat; ubi oftenrum radicibus humidis, unde fumus, at vix ulla flamma. Pulicum & ci-Pro nicum frequentia somnum capere non sinit. Aqua vinum diluunt. Fax mil micum frequentia somnum capere non sinit. Aqua vinum dissunt. Fax mul vini calculum generat in renibus. Triticum vitiatum emunt, quod etiam se um tertia argilla parte admiscent. Nullum jentaculum. Prandium ad horam primam differtur, canatur ad horam decimam. Quam sordidus convivii apparatus. Pessimas emunt carnes. Corpori tenero tenuique, & spiritibus substantissimi, non iciunandum. Dieta er victus consuetudo multum habet momenaparatus. Pessimas emunt carnes. Corpori tenero tenuique, & spiritibus subti-listimis, non jejunandum. Diata & vietus consuetudo multum habet momeni ad valetudinėm conservandam.

JACOBUS, GILBERTUS.

JACOBUS, GILBERTUS.

Unde nobis tam exfuccus, quasi cum cicadis interea mple ar hominis esse videris, Gi. Apud inferos umbræ malva pasitur. Prov. Rore porro saturantur; at ego decem vixi menses, ubi ne id (6 Serpendidem contigit. Jr. Ubinam? te quæso: num abreptus intis exavium rebu vem galeatam? Gi. Nequaquam, sed Synodii. Ja. In urbe ita appellamopulenta bulimia periclitatus es? Gi. Maximé. Ja. Quid leve & sicado causa? an deerat pecunia? Gi. Nec pecunia, nec amici. cum. Quid igitur erat mali? Gi. Mihi res erat cum hospite Antronio. Ja. Cum illo opulento? Gi. Sed fordidissimo. (c) Non homine, sed it summa emergunt inopia. Ja. Quid ità libuit tot menses Chiliades. Ph. A. ad talem hospitem commorari? Gi. Erat quod alligaret, & systetunc erat animus. Js. Sed dic, obsecro, quo tandem vivit e apparatu? Gi Dicam, quandoquidem Assorum laborate est. Gi. Illud (d) Leavo gen accessit incommodi, cùm illic (d) Id est, pooi erem, totos tres menses spirabat Boreas, nisi quod illic, necemi in quo pacto nunquam perseverat ultra diem octavum. Ph.S. Quomodo igitur spirabat totos tres menses? Gi. Sub medi m diem velut ex constituto mutabat stationem, sed post mas octo migrabat in locum priorem. Ja. Ibi tenui corfuluo opus erat foco luculento. Gi. Satis erat ignis, si suprissi lignorum copia. Verùm ne quid hic faceret impensati in fore Antronius, ex rusculsi intularibus evellebat arbonate mradices ab aliis neglectas, idque fere noctu. Ex his natum bene siccis struebatur ignis non absque fumo, sed testammà: non qui calefaceret, sed qui præstaret, ne verè ndum bene ficcis struebatur ignis non absque fumo, sed eflamma; non qui calefacerer, sed qui præstarer, nè verè R G um diem, aded temperatum erat incendium. Ja Illic bernare durum erat. Gi. Imo multo durius aftivare.

Ja. Qu' fic? Gi. Quoniam ea domus tantum habebat pal nit cum ac cimicum, ut nec interdiu quietum effe, nec not fomnum capere liceret. Ja. Divitias miferas! Gi. Præfere in hoc pecoris genere. Ja. Oportet illic ignavas effe fæ nas. Gi. Latitant, nec inter viros verfantur. Ità fit ut & femina nihil aliud fint quàm fæminæ, & viris uf il ut & femina nihil aliud fint quàm fæminæ, & viris uf il ut & femina nihil aliud fint quàm fæminæ, & viris uf il ut & femina nihil aliud fint quàm fæminæ, & viris uf il ut & femina nihil aliud fint quàm fæminæ, & viris uf il ut & femina nihil erat duk tronium interim non pigebat tractationis? Gi. Illi in fil jufmodi fordibus educato, præter lucrum, nihil erat duk Ubivis potiùs habitabat quam domi, nullà in re non neg ma curialem. Pictor ille nobilis deplorandum exiftimavi, dies abiiffet fine lineà. Antronius longè magis deplorab af di dies præteriiffet abfque lucro. Quod fi quando evenifi tractantur.

Cal Ubi mercialem. Pictor ille nobilis deplorandum exiftimavi, dies abiiffet fine lineà. Antronius longè magis deplorab af di dies præteriiffet abfque lucro. Quod fi quando evenifi tractantur.

Cal Ubi mercialem. Pictor ille nobilis deplorandum exiftimavi, dies abiiffet fine lineà. Antronius longè magis deplorab af di dies præteriiffet abfque lucro. Quod fi quando evenifi tractantur.

Cal Ubi mercialem. Pictor ille nobilis deplorandum exiftimavi, dies abiiffet fine lineà. Antronius reale qua ned hementius. Gi. Imò plus erat quàm vappa. Nunquam eni embat vinum nifi corruptum, quò minoris emeret. Exifa die embat vinum nifi corruptum, quò muftum videretur; nea embat vinum nifi corruptum, quò muftum videretur; nea enim ille paffus fuiffet ullam fæcis micam perire. Ja. At, au qua fides medicis, tale vinum gignit vesicæ calculos. Gi. Na bat erat mum. Ja. Non? Gi. (b) Etiam à mortuis col petater in echorrebat illet fire lum. Ju. Dicis furtum. Gi. Lucrum vocant negot hum. Ju. Dicis furtum. Gi. Lucrum vocant negot hum. Ju. Dicis furtum. Gi. Lucrum vocant negot hum. Ju. Dicis furtum. Gi. Lucrum v mi

pul mile, quo videmus & equos delectari, dum & parietes arronot dunt, & ex lacunis e argilla turbidis bibunt libentius. Ejus
erit terræ tertiam partem admiscebat. Ja. Est issue die cerræ tertiam partem admiscebat. Ja. Est issue medicari?

Gen Gi. Certè tritici vitium minùs sentiebatur. An hoc quoque
til ucrum putas aspernandum? Adde jam aliud stratagema:
lomi panem subigebat, nec id crebriùs, etiam æstate, quam
di hois in mense. Ja. Issue est lapides apponere, non panes.

Gi. Aut si quid lapide durius. Sed huic quoque malo erat
dub paratum remedium. Ja. Quodnam? Gi. Fragmenta panis
me sin la sucas. Sed ferebant talem tractationem operæ? Gi.

Avit primùm narrabo primatum ejus familiæ apparatum, quò
aciliùs divines quomodo tractentur operæ. Ja. Audire
enist upio. Gi. De jentando nulla erat illic mentio. Prandium
ich brem? Gi. Expectabatur Antronius patersamiliàs. Cœinan abatur interdum ad horam decimam. Ja. At tu solebas esse
puov nediæ impatientior. Gi. Eóque subinde clamabam ad Antroin enisti generum Orthrogonum (agebamas enim in eodem coninan habatur interdum ad horam decimam. Ja. At tu solebas essention nediæ impatientior. Gi. Esque subinde clamabam ad Antronem em iligenerum Orthrogonum (agebamas enim in eodem context lavi) Heus, Orthrogone, non cœnatur hodie apud synoscheb os? Commodè respondit, brevi adfuturum Antronium. Inequam nihil viderem apparari, & latraret stomachus, Heus, At, nquam, Orthrogone, erit hodie pereundum same? Excusion habat horam, aut aliud simile. Cùm non ferrem stomachi in stratum, rursus interpellabam occupatum. Quid stuturum illes stomachi nest consumptisse omnem tergiversationem, abit ad famunicos, justique adornari mensam. Tandem, cùm nec rediret egot antronius, nec quicquam appararetur, Orthrogonus victus em sonvitiis meis descendebat ad uxorem, & socrum, ac libequi os, clamitans ut appararent cœnam. Ja. Nunc saltem exacted cœnam. Gi. Ne propera. Prodibat tandem famulus sa. Qui laudus, ei præsectus negotio, non admodum dissimilis Vuloper ano, insternit mensam linteo. Ea prima cœnæ spes. Tanamam em post longam vociferationem afferuntur phialæ vitreæ, um aqua sanè limpida. Ja. Altera cœnæ spes. Gi. Ne to ropera, inquam. Rursum post atroces clamores adsertur tina biala illius nectaris sæculenti plena. Ja. O sactum bene! lii ret si. Sed sine pane. Nihil adhuc periculi, nemo samelicus riatum biat lubens tale vinum. Clamatum est iterum usque ad ralucru im. Tum demum apponitur panis ille, quem vix ursus arte. In the sum anocem tandem venit Antronius; hoc fere mit multam nocem tandem venit Antronius; hoc fere mit bus frangeret. Ja. Certè jam vitæ consultum est. Gi. on di ub multam nocem tandem venit Antronius; hoc fere mit di ub multam nocem tandem venit Antronius; hoc fere mit di ub multam nocem tandem venit Antronius; hoc fere mi Dd 2

dr

uri

ùn

.Si V

la.

proœmio inauspicatissimo, ut diceret sibi dolere stomachum Ja. Quid hic mali auspicii? Gi. Quia tunc nihil erat quoda deretur. Quid enim expectes, hospite male affecto? Ja. Dolo liq bat revera? Gi. Aded ut folus devoraturus fuerit tres capu siquis dedisser gratis. Ja. Expecto convivium. Gi. Prima in ipsi apponebatur patina cùm farina fabacea, quod obsoni penus illic vulgò venditur tenuibus. Aiebat se hoc utin medio adversus omne morbi genus. Ja. Quot eratis convive vo Gi. Interdum octo aut novem, inter quos erat Verpius illic doctus, quem arbitror tibi non ignotum, & filius familis natu major. Ja. Quid illis apponebatur? Gi. Annon satis se frugi hominibus, quod Melchisedec obtulit Abraha qui mque regum victori? Ja. Nihil igitur opsonii? Gi. Erat non nihil. Ja. Quodnam? Gi. Memini nos fuisse in mensa comi po vas numero novem, cùm in patina non numerarem nisse tem foliola lactucæ aceto innatantia, sed absque oleo. Ja. Se su lus igituri ille devorabat suas fabas? Gi. Vix semiobolo in merat; nec tamen vetabat, si quis proximè assident velle gustare; sed sincivile videbatur languido suum eriperco bum. Ja. Secabantur folia, quemadmodum de * cumino mu minit proverbium? Gi. Non; sed lactucis à primoribus de su sum se se soni post septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Quid nisi caseus, conviviorum claus itus septema folia? Gi. Propemodum in nisi quod interdum, si eo die Mercurium fuisset experta propitium, erat pausò prosussen era nummulo. Ea res exhibita naviculatores, qui concharum minutum genus haurium es se potissimm è latrinis: hi clamore certo significant qui habeant venale. Ab his interdum jubebat emi dimid nummuli, quem illi bagathinum appellant. Tum ver dixisses in eà familià esse num sun piscium? Gi. Ta dem victus meis clamoribus cœpir esse splendidior. Que ties autem videri volebat Lucullus, h siquis dedisset gratis. Ja. Expecto convivium. Gi. Primur ipli apponebatur patina cum farina fabacea, quod obson A

· Camini feltor.

um.

de dmovetur igni cacabus aquâ plenus; in eam conjiciuntur de iquot fragmenta casei bubulini, qui jam olim in saxum inapa uruit; nam ad defringendum aliquid bonâ securi opus est. nur um ea fragmenta tepore aquæ solvi cæperint, insiciunt eam soni e possit mera dici aqua. Hoc jusculo præparant stomachum. fond pollit mera dici aqua. Hoc juiculo præparant homachumitie. Suibus dignum. Gi. Dein apponitur paululum carnium ive eventre veteris vaccæ, sed elixum ante dies quindecim. Ja. silk retetigitur. Gi. Maximé; sed adhibetur remedium. Ja. nillik uodnam? Gi. Dicam, sed vereor nè imitaturo. Ja. Scilicettis de Miscent ovum aquæ calefactæ, eo jure perfundunt carquin em; ità magis falluntur oculi quam nares; nam sætor umpit per omnia. Si dies requirit esum piscium, interdum Dd 3

q

m

us

iqu

lià

e &

at F

rp

or

em

terim operæ? Gi. Nihil habebant nobiscum commune; suis horis fibi prandebant ac cœnabant. Sed hi cibo capiendo vix semihoram impendebant toto die. Ja. Verum apparatu cujusmodi? Gi. Isthuc tuum est divinare. Fa. At Germans vix fufficit hora in jentaculum, tantundem in merendam, fel quihora in prandium, due hore in conam; ac nisi affatin expleantur eleganti vino, bonis carnibus ac piscibus, dele runt patronum, & fugiunt in bellum. Gi. Suus cuique geni mos est. Itali minimum impendunt gulæ, pecuniam malun quam voluptatem; & sobrii sunt natura quoque, non solum modum irato Antronio. Ja, Itane nullus erat illic, que

i miseresceret? Gi. Miseresceret? Imò videbar illis glu-fuis quispiam & helluo, qui tantum ciborum unus devoram. Itaque subinde me admonebat Orthrogonus, haberem endo Dd 4

que

stigator.

æte

c a

m.

m,

han

li a

b. 1

em

idi

anct ulla

ene

erofi

uxta Deus Him

ous :

res,

em

ritat

acro uer

cum

lem! si tam parvo victu licet tueri valetudinem, quantum uin impendiorum perit Germanis, Anglis, Danis, & Polonis; 5. R Gi Plurimum haud dubiè, & quidem non sine gravi un ane valetudinis, tum ingenii detrimento. Ja. Sed quid obstabe quo minus tibi sussiceret ille victus ? Gi. Quia diversis assus veram, & serum jam erat mutare consuetudinem : quan quam me non tam offendebat ciborum exiguitas, quam co ruptio. Duo ova poterant sufficere, si fuissent recens nau vini cyathus erat satis, nisi pro vino daretur fæx vapida dimidium panis aluisset, nisi pro pane daretur argill Ja. Adeone fordidum esse Antronium in tantis opibus? @ Arbitror censum illius non fuisse infra o loginta ducatorus millia. Nec ullus erat annus, quo non accederet lucrum milia. le ducatorum, ut dicam parcissimé. Ja. Sed juvenes illiquibus hæc parabantur, num eàdem utebantur parcimonit ato Gi. Utebantur, sed domi duntaxat; foris liguriebant, scora ium bantur, ludebant aleam: cúmque pater ingratiam honestis morum convivarum gravaretur teruncium impendere, juvo nes interdum unà nocte sexaginta ducatos perdebant alea sassi parcium sincolumis, quo nunc te confers? Gi. Ad vo nu tustissimum Gallorum contubernium, sarturus quod illi bic dispendii factum est. dispendii factum est.

ARGUMENTUM.

Exequia Serathica Franciscanorum ordinem, vestem, vitam, & vota, horto dassue eorum blasphemias excutiunt. Habitum Franciscanum facere, s Satana viventes Christo moriantur: Baptismo efficaciorem esse. Ata na Franciscana. Privilegia Francisci discipulis plura quam Cons Vestis Franciscana abigit Diabolum, nec sinit vermes cadaver home attingere. Vestis hac leat absoue fide. Turcam, imo ipsum Satana poterat servare, si velint induere. Franciscus addidit Evangelio Cirif Contactus pecunia Franciscanis probibetur.

(a) PHILACOUS, (b) THEOTIMUS.

(a) Audiendi cupidus : Ph. Tamæ inve-Nde nobis Theotimus nova religionis facie? Il Qui sic? Ph. Quia severa frons, oculi in terran ungr (b) Qui De-defixi, caput in lavum humerum nonnihil inflexum, ipha um venera- rulæ precatoriæ in manibus. Th. Si nosse cupis, amice.qui ar & colit. ad te nihil attinent, è spectaculo venio. Ph. An spectassi su polli nambulum, aut præstigiarum artificem, aut aliud huic simi le? Th. Fortasse non ità huic dissimile. Ph. Equidem nun late, quam antehac vidi quenquam istiusmodi vultu redeunter publi è spectaculo. Th. Sed ejusmodi fuit spectaculi genus, ut, si t cum interfuisses, fortassis me incederes aliquanto tristior. Esplure Qui

TOTOR A

ntun uin tu ergo memoras, quid te tam fecerit religiosum?

Nonis Redeo ab exequiis seraphicis. Ph. Quid ego audio?

tun ane moriuntur & angeli? Th. Non; sed horum sodales.

aba exterum, nè te diutius suspensum habeam, nôsti, opinor,

assus c apud Pelusios Eusebium, hominem clarum & erudiaffus c apud Pelusios Eusebium, hominem clarum & erudiquan m. Ph. Illúmne ex principe privatum, è privato exum, ex exule tantúm non mendicum, pene addideram syconata hantam? Th. Rectè divinasti quem dicam. Ph. Sed quid
pida li accidit? Th. Hodie sepultus est: à pompa funebri redeo.
gillo h. Admodum tristem suisse oportet, que te nobis tam triem remisit. Th. Vereor ut sine lacrymis queam tibi quod
orus idi describere. Ph. At ego vereor ut sine risu possim auire. Sed narra, obsecro. Th. Scis Eusebium jampridem
is illi isse misera valetudine. Ph. Scio, ante annos aliquot evitonia ato corpusculo. Th. In hujusmodi morbis qui lentè consiiunt hominem, medici certis præsagiis solent mortis diem
rædicere. Ph. Maximé. Th. Hi monuerunt hominem, quicjuvo uid medicorum ars præstare posset, id omne summa curà
alei ræstitum esse. Deum quidem potentiorem omni medicoium, um ope; sed, quoad humana conjectura deprehendi quiret, um ope; sed, quoad humanâ conjecturâ deprehendi quiret, d vo on superesse triduum vitæ. Ph. Quid tum postea? The lilli bi continuò præclarus Eusebius, defecto corpusculo, totum anctissimi Francisci amictum induit, raditur, accipit cuullam cinericiam, vestem ejusdem coloris, funem nodosum, enestratos calceos. Ph. Moriturus? Th. Sic est. Quin & rofitetur voce jam moribunda, se Christo militaturum uxta Francisci regulam, si, quod medici desperabant, daret curi Deus. Ad hanc professionem adhibiti sunt testes, viri sandaman limonia celebres. In eà veste moritur vir egregius ad temus à medicis prædictum. Veniunt ex eo sodalitio complucies, qui sunebrem pompam celebrent. Ph. Utinam adfuisem isti spectaculo. Th. Illacrymasses, si spectasses, qua chaitate seraphici sodales cadaver abluerint, amictum illum acrosanctionales canaver ablaethit, annerum intum acrosanctionales canaver ablaethit, annerum intum acrosanctionales and acrosanctional num tate, propriis humeris fratres fatrem bajulârunt per viam inter publicam ad monasterium. Ibi solennibus næniis sepelierunt. s, si t Cum venerabilis illa pompa per viam incederet, vidi complures invitis oculis effundere lacrymas, cum talem viz

herren

Qui

nt a

rum, quem, priùs viderant purpura byssóque vestitum, num

Te. conspicerent in amicu Franciscano, fune cannabeo cincum tam religiosa specie toto corpore compositum. Nam to mortui caput erat deslexum in humerum, & manus, ut dix "Transverie," decussa species toto corpore compositum. Nam & mortui caput erat desexum in humerum, & manus, ut did not mortus quam religionem præ se ferebant. Quin ipsa turba sen in somma rucis quam phica cervicibus inslexis, oculis in terram desixis, & nænii and phica cervicibus inslexis, oculis in terram desixis, & nænii and adoò lugubribus, ut arbitrer ipsos manes non canere la mandebate vogubriùs, multis excutiebant lacrymas & singultus. Ph. Sa inslemant certo. Apparebant in manibus ac pedibus vesti gia quædam sublivida, ac vestis in sinistro latere seneste lam babebat. Verùm non ausus sum oculos acriùs intender, quòd affirment in hujusmodi rebus cursostitatem multis fa sisse exitio. Ph. Sed nullos estis in sinistro latere seneste lam babebat. Verùm non ausus sum oculos acriùs intender, pel quòd affirment in hujusmodi rebus cursostitatem multis fa sisse exitio. Ph. Sed nullos in the sum oculos acriùs intender, pel quòd affirment in hujusmodi rebus cursostitatem multis fa sisse estis pel purci des estimundus. Ph. Ut simpliciter tecum fabuler, mi Theo am time, vix ipse valusssem à risu temperare, si isti spectaule adsussism. Ph. Nihil hinc periculi est, optime Theorem gio corruptus. Ph. Nihil hinc periculi est, optime Theorem gio corruptus. Ph. Nihil hinc periculi est, optime Theorem animo sum veneratus, sumque hoc omnes, qui, illius ingres era vestigiis ex animo student, mundo mortui, Christo vivere sanimo sum veneratus, tumque hoc omnes, qui, illius ingres era vestigiis ex animo fudent, mundo mortui, Christo vivere sanimo sum veneratus, tumque hoc omnes, qui, illius ingres era vestigiis ex animo fudent, mundo mortui, Christo vivere sanimo sum veneratus, tumque hoc omnes, qui, illius ingres era vestigiis ex animo fudent, mundo mortui. Non sur settem non vestem nihil moror: fed lubens ex te didicero, qui si ac vestis conferat mortuo. Th. Margaritas non esse porcis datu vestis conferat mortuo. The margaritas non esse porcis datu vestis conferat mortuo. The Principio sei quos su Transverie, decussatim compositæ. Cætera item omnia mirifican and tâffe. refer nund

Rum le. Th. Deo gratum est, quicquid bono sit animo. Illius aum to mest judicare cor hominis. Verum quod dixi leve est, m est judicare cor hominis. Verùm quod dixi leve est, dixi nt alia graviora. Ph. Quæ? Th. Prositentur ante mortem ancisci regulam. Ph. Videlicet ut eam servent in campis sera ysis. Th. Non; sed hîc, si revalescant. Et sit aliquoties, medicorum sententiis damnati, simul ut sacrosanstam vere usi venit in his qui vestem eam non induunt. Th. Oportusim vesti in his qui vestem eam non induunt. Th. Oportus similare in vià sidei. Si nihil esse eximii ustus in hac re, non ambirent, præsertim apud Italos, geste es & literis nobiles plurimi, ut in amictu sacrotansto dette peliantur. Ac, nè repudies ignotorum hominum exempla, is su sessi est ille, cui tu meritò plurimum tribuis, Rosensi olphus Agricola; sic nuper Christophorus Longolius. Ph. lenu leà nihil refert quid delirent homines, cum agunt anima; ex te doceri cupio quid magni boni conferat, hominaculo em metu mortis attonitum, ac certà vitæ desperatione erturbatum, prositeri aut vestiri? Quid, quòd vota sunt irbeo ta, nisi sant animo sano sobrióque, maturà deliberatione, inta inda so non obligat, nisi post annum probationis, quo gestare inda so non obligat, nisi post annum probationis, quo gestare anda is non obligat, nisi post annum probationis, quo gestare inper ubentur tunicam cum caperone: sic enim loquitur vir ille gress eraphicus. Itaque si reviviscant, duplici nomine non tenengreffi eraphicus. Itaque si reviviscant, duplici nomine non tenenvere ur, neque enim votum est, quod ab attonito sit metu morquid is ac spe vitæ, neque professo obligat, ante caperonem gesit batum. Th. Utcunque habet obligatio, illi certè putant se
mino obligari, & ista totius voluntatis addictio non potest Deo
nihil on esse gratissima: siquidem hoc est in causa, ut bona opeertisi monachorum, etiamsi demus catera paria, gratiora sint
ttenDeo quam aliorum, quod ex optima radice proficiscantur.
Clam 2. Non excuriam hic quanti momenti sit, hominem totum
insoè Deo addicere, cum jam sui juris non est; ego arbitror
Non unumquemque Christianum se totum addicere Deo in bapquiquisismo, cum renunciat omnibus pompis & voluptatibus
erciSatanæ, datque nomen imperatori Christo, posthac
opiilli per omnem vitam militaturus. Et Paulus, agens de his opi- illi per omnem vitam militaturus. Et Paulus, agens de his quis qui Chisto commoriuntur, ut jam sibi non vivant, sed ei qui mo pro ipsis mortuus est, non loquitur propriè de monachis, e per sed de universis Christianis. Th. Opportune meministi a ca- baptismi; sed olim tingebantur aut aspergebantur dum agentes animam, quibus tamen dabatur spes æternæ nvi vitæ. Ph. Quid episcopi promiserint non ità magni sasse sesset; quid Deus præstare dignetur nobis incertum est.

inc f Si certum fuisset tales aspersione aquulæ repente fieri civ di r cœli, quæ major poterat aperiri fenestra, ut homines mus etius do dediți studio per omnem vitam servirent impiis cupid t nu tatibus, ac tum demum adhiberent aspersiunculam, cur slant jam amplius peccandi facultas non esset? Quod si tali ba jam tatibus, ac tum demum adhiberent aspersiunculam, cir sam ampliùs peccandi facultas non esser e Quod si tali bas dissimo similis est sista professio, præclarè consultum est in piè viventibus, nè pereant, hoc est, Satanæ vivant, Christ me gieriventibus, nè pereant, hoc est, Satanæ vivant, Christ me gieriventibus, nè pereant, hoc est, Satanæ vivant, Christ me gieris prodere, esticacior est illorum professio quam baptism est. Ph. Quid audio? Th. In baptismo tantùm proluuntur chailam mina, restat anima pura, sed nuda; he qui prostretar, sa tim ditatur totius ordinis egregiis meritis, nimirum instructorpori sanctissima sodalitatis. Ph. Itáne qui per baptismum inferitur corpori Christi nihil accipit, necà capite, a rapi mum inferitur corpori Christi nihil accipit, necà capite, a rapi mum inferitur corpori Christi nihil accipit, necà capite, a rapi aut favore promereatur. Ph. Quis angelus hoc istis reve eret lavit? Th. Non angelus, ô bone, sed ipie Christus ore proprio hoc aliaque permulta beato Francisco præsens præsent patefecit. Ph. Obsecro te per nostram amicitiam atque obtessor, ne me graveris istis impartiri sermonibus. The sunt reconditissima mysteria, nec fas est ea profanis communesta nicare. Ph. Qui profanus, amice, qui nulli unquam ordin meliùs voluerim quam feraphico? Th. Sed interdum vellecas eos odiosis. Ph. Hoc ipsum, Theotime, amoris argumentum est, cûm eum ordinem nulli graviùs lædant, quam peus qui sub illius umbra turpiter vivunt: quisquis optime ve ger lit ordini, necesse est utilius corruptoribus maximè succentissimo viro? Th. Quid? Nè me exoculet, aut ne mina arcanorum essure punta de respondentem, nihil ossentario peus suntin cælo, quam fuerunt interris? Audio Franculamarunt illius quinque vulnerum vestigiis. Ph. Itáne divi upejores sunt in cælo, quam fuerunt interris? Audio Franculamarunt caleum, lac, rudera, & lapides immitterent in rucicum adeò suisse minima de respondentem, nihil offenderetur, set sedenti caseum, lac, rudera, & lapides immitterent in rucicum adeò fuisse minima de respondentem patraram, nisi me numinis favor servasset. Unde igitur nunc

nc factus est vindex? Th. Sic est: divi in cœlo regnantes di nolunt. Quid Cornelio mitius? Quid Atonio manderius? Quid Joanne Baptistà patientius, dum viverent? trunc quàm horrendos morbos immittunt, nis legitime trunce. Ph. Citiùs crediderim illos adimere morbos, aim immittere. Sed quod mini dixeris, nec profano comtine discontinte de la compania di continte de la compania di continte de la compania di continte di contint nc factus est vindex ? Th. Sic est : divi in colo regnantes

gitur unc de tot monasteriis conventualium, qui pecunias habe espequi potant, ludunt aleam, scortantur, & palam alunt miconcubinas, ne plura commemorem? Th. Franciscus quam gestavit vestemtali colore, nimirum susco, necusis inicingulo è lino candido confecto. Proinde illis, ubi pulsi nam ossimi dicetur, Nesti vus, eò quòd non habent veste ale nuptialem Ph. Estne amplius? Th. Nihil adhuc audi sum qui decente per estavita de qui male vellent ori nim Seraphico, quales (heu !) nimiùm multi sunt, nunqui apervenirent ad dimidium ætatis à Deo præsinitæ, i mortem anticipassent; sed omnes pessimà morte quàmoc sto simè perituros. Ph. Vidimus issuado perituros. Ph. Vidimus issuado perituros. Ph. Vidimus issuado perituros. Ph. Vidimus issuado perituros e attingeret quinquagessimum annum. Th. Re in quidem dicis, sed ille læserat etiam cherubicum ordine um Nam hujus opera portismum essecum annum. Th. Re inter viros Seraphici and portismum essecum annum. Th. Re inter viros Seraphici anium illo Dominicani traderentur stammis, cum al me viros Seraphici anium illo Dominicani traderentur stammis, cum al me se cheru-bici ordinis, aiunt illos prodigiosa impietatis orsos fabulam. Fistis t et h. e. inter sincipiam anium pecunia fuerint expugnaturi. Ph. inter sincipiam anium pecunia fuerint expugnaturi. Ph. inter sincipiam anium illos prodigiosa impietatis orsos fabulam. Fistis t et h. e. inter sincipiam anium se mensen; sed perfectissis t et verius habuisse contamina Senensen; sed perfectissis t et verius habuisse converso, quem ad hanc fabulam age radi peccato dam subusisse converso, quem ad hanc fabulam age radi peccato dam subusisse converso, quem ad hanc fabulam age radi peccato dam subusisse converso, quem ad hanc fabulam age radi peccato dam subusisse converso, quem ad hanc fabulam age radi peccato dam subusisse converso, quem ad hanc fabulam age radicam hanc telam non fuisse unium subusisse contamina. Ph. Expecto si qui subusisse contamina. Ph. Expecto si qui subusisse con subusisse subusisse con subusisse subusisse con subusisse subusi

respea

ser a Phic A.

The espectu benefiat cuilibet Christiano; sed non promittit into ale viventibus vitam æternam. Th. Nec mirum, amimo et nam extremus Evangelii vigor servatus est huic ordus ini. Sed audi, jam septimam Apocalypsin, cámque postrelsar am. Ph. Hic sum. Th. Juravit illi Dominus, neminem vest alè moriturum, qui in habitu Seraphico moreretur. Ph. undi it quid appellas malè mori? Th. Is malè moritur, cujus ord nima relicto corpore rectà defertur ad Tartara, unde nou ulla est redemptio. Ph. Vessis igitur non liberat ab estati francisci. Verum an tibi parum videtur tussali messe à Tartaro? Ph. Maximum ego quidem arbino or. Sed quid de his sentiendum, quibus jam mortuis inqua ultur sacra vestis? Non enim inea moriuntur. Th. Si vi-Re i hoc petierunt, voluntas habetur pro facto. Ph. At ego, line um agerem Antverpiæ, adfui cum cæteris cognatis mate ronæ cuidam agenti animam; aderat Franciscanus, vir a la dmodum venerabilis. Is, ubi vidit mulierem jam osciplas i tetiam aliquam humeri partem tegeret. Ibi quidam ubitabant urrùm tota mulier esset tuta ab inferorem fra ortis, an pars contecta. Th. Tota erat tuta non alita, er quàm in baptismo pars hominis tingitur aqua, totalim stamen Christianus redditur. Ph. Mirum Cacodæmonam ent quàm crucem Domini. Cùm esser tuta qua, totalim stamen Christianus redditur. Ph. Mirum Cacodæmonam ent quàm crucem Domini. Cùm efferretur Eusebius, Didi (non folus tamen) agmina nigrorum Dæmonum, sibre nucarum instar, asultantium ad corpus, nullus tamen audebat attingere. Ph. A interim facies, manus, pedes in mata in periculo, quippe nudi. Th. Ut serpentes nec alum matar, asultantium ad corpus, nullus tamen audebat attingere. Ph. A interim facies, manus, pedes in matar in periculo, quippe nudi. Th. Ut serpentes nec perium metam retuin en periculo, quippe nudi. Th. Ut serpentes nece dispundam fraxini, licet porrectam longiùs, ferre poste di mata tur animam? Th. Vessis umbram secum defert, ea tu. Nom reddit, adeo ut negent quenquam illius ordinis venire dan durinte cum cum vestis deferatur

[pe8

Elto

ent

rov

ont

act

bip

ep

nin

ore

iæ (

mortem æternam effugere, tota vita suaviter peracta in deliciis. Th Affentior. Ph. Jam igitur mirari defino, plerique seraphicis sodalibus plurimum tribuant : verum non queo satis admirari, non deesse qui non vereantur illis op. pedere. Th. Nimirum istos scias, quotquot videris traditos in reprobum sensum, suaque malitia excecatos. Ph. Postine ero cautior, daboque operam ut in sacrosancta veste morian Verum extiterunt hoc seculo quidam qui docent, hominem sola fide justificari, nullo operum piæsidio; maximum igitur privilegium sit, si vestis beet absque fide. Th. Non simpliciter absque fide, ne quid erres, Philacoe. Satis autem est credere hæc quæ diximus este promissa à Christo patriarche ude Vestis Fran-Francisco. Th. Vel Turcam igitur servabit vestis? Th. Vel

ipsum Satanam, si se patiatur indui, & sidem habeat Apo- apo calypsi Ph. Jamdudum me tuum secisti: sed unum atqueal. ra Satanam, calypli Ph. Jamdudum me tuum rechti: ned unum atque at terum ferupulum mihi cupiam per te eximi. Th. Dic. Ph. Audum divi Franciscum suum appellare institutum evangelicum. Th. Verum. Ph. Sed Evangelii regulam profitentur omnes tan Christiani, mea quidem sententia. Quod si istorum institurum est evangelicum, oporter quorquot Christiani funt wod eosdem esse Franciscanos; & in his primas tenebit Christus um cum apostolis & sanctissima matre. Th. Convinceres to quidem, nisi Franciscus quædam addidisset Evangelio Christis. Ph. Quæ? Th. Vestem cinericiam, funem canabeum, & pedes nudos. Ph. Issi gitur notis dignoscimus evangelicum à Francisco? Th. Disserunt & contactu pecuniæ. Ph. Verùm, ut audio, Franciscus recipi vetat, non attingi. Que Recipit autem vel Dominus, vel procurator. vel creditor, vel hæres, vel mandatarius; &, si numeret chirotheca munitus, nihilominus recepisse dicitur. Unde igitur hoc novum interpretamentum, nè recipiant, id est, nè contingant? The Sic interpretatus est Benedictus pontisex. Ph. At non ut pontisex, verùm ut Franciscanus. Alioqui nonne, qui sunt observantissimi, cùm peregrinantur, excipiunt linteolo nummos? Th. Faciunt cum urget necessitas. Ph. At mori fatius est, quàm violare regulam plusquam evangelicam. Deinde, nonne passim recipiunt per suos procuratores? Th. Quidni? etiamsi dentur aliquot millia, id quod non raro accidit. Ph. At regula dicit neque per se, neque per alios. The At non contingunt. Ph. Ridiculum! si contactus impius est, etiam per alios contingunt. Th. Verùm non est illis cum pro turatoribus actio. Ph. Non est? Experiatur hoc qui velit. Ilis, Th. Christus non legitur usquam contigisse pecuniam. Ph. asite cum apostolis & sanctissima matre. Th. Convinceres tu orus le-

non

OP-

tos

ici-

Vel po-

Ito: fed probabile est Christum adolescentulum crebro pa-Christum entibus suis emisse oleum, acetum, & olera. Sed extra con-pecuniam roversiam Petrus & Paulus contrectaverunt. Non est in tetigisse. ontactûs fuga laus pietatis, sed in contemptu. Vini conactus multo periculofior est quam pecuniæ; cur non horrent bi periculum? The Quia Franciscus non prohibuit. Phe Nonnem peporrigunt manus suas otio molliculas & pulchrè lotas sociation inis salutantibus? at nummo fortè inspiciendi causa oblaorefiliunt, ac fe muniunt figno crucis. Papæ!quamEvangecre ice! Equidem puto Franciscum, licet omnis literatura cha udem, non adeò desipuisse, ut vetuerit qualemcung; pecuiæ contactum. Et tamen, si id sensit, quanto periculó suos aposuit, quos justit nudis pedibus incedere? Vix enim eal itari potest, quin aliquando inprudentes calcent nummum Au. umi jacentem. Th. Verùm non tangunt manibus. Ph. An adus non est sensus toti corpori communis? Th. Est; atque attus non elt lenius toti corpori communis? Th. Pit; atque tam, si quid tale usu veniat, non facrificant nisi consessi. Religiosé. Th. Verùm omissis cavillationibus, dicam id sunt uod res est; pecunia multis est eritque maximorum maloum occasio. Ph. Fateor, sed eadem aliis est multorum bororum materia. Divitiarum amorem lego damnatum, peculiam damnatam nusquam lego. Th. Rectè dicis. Sed quo lonius absint ab avaritiæ morbo, sic prohibitus est contactus; uemadmodum in Evangelio vetamur jurare, ne incidaus in perjurium. Ph. Quin igitur vetitus est aspectus? Lunium per illas senestras ingressa est mors. Th. Et ideo qui manie Franciscani sunt ultra supercilia deducunt cuculim, tectisque & in terram defixis oculis incedunt, ne quid deant præter viam; quod idem videmus in equis currus sustos trahentibus; utring; corium capistro additum non accos quicquam videre, nisi quod ante pedes est. Ph. Velum accos quicquam videre, nisi quod ante pedes est. Ph. Velum accos quicquam videre, nisi quod ante pedes est. Ph. Velum accos quicquam videre, nisi quod ante pedes est. Ph. Velum daltis, adeò ut liceat illis homines ipsorum sententià damacci tos vel veneno necare, vel vivos desodere, citra ullum segularitatis periculum. Th. Non est vana fabula quam regularitatis periculum. Th. Non est vana fabula quam sus cum obdormisse pot un in templo Franciscanorum, in his antentes. Experrectus cantu nocturno non ausus est se norum:

Esto: base. Decantatis ex more nocturnalibus, totus fratrum Quid vidit; base. nnes tiam, si quid tale usu veniat, non facrificant nisi confessi:

chorus

bene lata benéque profunda. Stabant duo juvenes revinst

C

1

F

I

0

2

F

Ed

C

C

li

CI

m

q

el

fp

la

eá

ru

m

Fr

ve

ve

ut

ve

ba

Ha

viv

fef

An

0

g confe

h 11

21

à tergo manibus. Habita est concio de laude obedientia Vivi defoffi; promissa est apud Deum omnium commissorum veni Nonnulla etiam spes injecta, fore ut Deus fratrum animo flecteret ad misericordiam, si sponte descenderent in for am, seque supinos reponerent. Factum est, subductisq; scall omnes simul injecere terram. Pb. Sed siluitne interimi spectator? Th. Maxime, tum quidem nimirum metuens, si se prodidisset, tertius adderetur fossæ. Ph. Etiamne ho illis licet? Th. Licet, quoties periclitatur decus ordini Nam ille, fimulatque evaliffet, passim in omnibus convivi narrabat quæ viderat, magnå feraphicæ gentis invidi Nonne præstiterat vivum sepeliri? Ph. Fortasse. his subtilitatibus omissis, qui, fit, ut cum patriarcha just rit incedi nudis pedibus, nunc maximè incedunt calceis fe nestratis? Th. Duabus de causis præceptum hoc mitigatum est: altera est, ne per imprudentiam tangant pecuniam altera, ne frigus lædat, aut spina, aut serpentes, aut silices aut aliud fimile, cum illis fit per univerfum terrarum or bem obambulandum. Cæterum ut id fiat inviolata regul majestate, fenestra calcei pedem nudum ostendit (a) pe pars ponitur Synecdochen. Ph. Prædicant se profiteri perfectionem evan gelicam, quam aiunt constare consiliis evangelicis, de qui bus inter eruditos magna digladiatio est. Et non uno quoqu vitæ statu locus est perfectioni evangelicæ. Sed quid om nium maxime perfectum tibi videtur inter Evangelii pra cepta? Th. Arbitror totum illud quod prodidit Matt.cap. scilicet pede. cujus hac est clausula, Diligite inimicos vestros, benefacite h qui vos oderunt, & orate pro persequentibus & calumniantibu vos; ut sitis filii Patris vestri qui est in calis, qui solem suumo riri facit super bonos & malos, & pluit super justos & injusto Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester calestis perfectus el Ph. Commode respondisti. Sed Pater ille dives est ac muni ficus in omnes, nec mendicat à quoquam. Th. Munifici fun & illi, sed opum spiritualium, hoc est, precum & bonorum operum quibus, opulenti funt. Ph. Utinam fint inter illo exempla charitatis evangelicæ, quæ maledica benedictis injuriam beneficio pensat. Quid sibi vult illa tan celebris Alexandri pontificis vox, Tutius effe regen

quamlibet potentem, lædere, quam quemlibet ex ordine Francis canorum aut Dominicanorum? Th. Ordinis læsam dignitaten

ulcisci fas est; & quod uni ex minimis malè fit, fit tot

(a) Per Synecdochen pro toto; fic Franciscanorum pars pedis denudatur, pro toto

foll

nai

itiz

enia

imo

fove

fcall

m ill

ıs, n

e ho

dinis

Vivi

vidit

erus

jusse is fe

atun

iam

ilices

n or

egula

) pe

evan

e qui

uoqu

d om

i pra

ap.

ite hi

entibu

uum o

njustos Eus est muni

i fun

r illo

dictis

tan

regen

ranci

taten

fit tot ordini

ordini. Ph. At cur non potius quod uni benè fit, fit toti ordini? & cur non unus Christianus læsus totum Christianismum ad vindicam provocat? Cur toties cæsus ac lapidatus Paulus non inclamavit suppetias adversus apostolicæ dignitatis violatores? Jam si, juxta Domini sententiam, Beatius est dare quam accipere, utique perfectior est, qui bene vivens Act. 20. 352 ac docens de suo dat egentibus, quam qui tantum accipit. Alioqui Paulus frustra gloriatur, quòd gratis prædicaverat Evangelium. Atqui hîc videtur esse præcipuum illius laudatæ addictionis experimentum, si convitiis impetiti non incandescant, si in malè merentes charitatis affectum obtineant. Quid magni est, si quis aliquid facultatum relinquat, de alieno victurus aliquando lautius, cum sibi servet ulciscendi cupiditatem? Cinctorum fune, semicalceatorum, ubique est magna copia: hæcqui præstet, quæ perfecta Dominus vocat; quæ apostoli constanter adhibuerunt, inter istos nimium rara est avis. Th. Non ignoro quas fabulas impii quidam de illis spargunt; sed ego sic affectus sum, ut, ubicunque videro illam sacrosan tissimam vestem, putem adesse angelos Dei; eamque domum esse felicem, cujus limen crebrò teritur illorum pedibus. Ph Et ego arbitror pauciores esse steriles fœminas, ubi illi agunt familiariter. Sed mihi propitius sit Franciscus, Theotime, qui hactenus tanto in errore sim versatus. Existimabam istorum vestem nihil aliud esse quam vestem, nec per se meliorem veste nautæ, aut calcearii, nisi utentis sanctimonia commendaretur, quemadmodum Christi vestis contacta sanavit (a) hamorrhoissam. Alioqui dubita- (a) Muliebam, utrum textor, an vestiarius eam vim dedisset vesti. Th. rem quæ Haud dubie, qui formam dat, dat vim. Ph. Posthac ergo profluvio vivam suavius, nec me macerabo metu Inferorum, aut con-sanguinis. fessionis tædio, aut cruciatu pænitentiæ.

ARGUMENTUM.

Amicitia de sympathia rerum & antipathia agit. Serpens humano generi insesses, ut & lacertarum laste delestatur; allii odor illum abigit. Crocodilus homini inimicissimus. Delphinus praivsento. Unumquodque animal mero instinctu horret suum hostem: Equus ursum capitaliter odit. Elephantus mire amat hominem; odit draconem, odit & murem & hirudinem. Canis homini amicus; lupus inimicus, adeo ut vel conspectus vocem tollat humanam. Araneus serpenti & busoni inimicus. Buso admorsa plantagine sanatur illico. Historia monachi à busone liberati. Simius supra modum horret testudinem, acanthis asinum, scarabaus aquilam, columba accipitem: Leo ad galli cantum expavescit. Simius cuniculis amicus. Fraxi-

(a) Nomen personæ ab o copar, id eft, diligenter contemplari, & cum fingulari cura observare. Sic, dum ifte animaFraxinus serpentes fugat. Eruck in papiliones vertuntur : mortua sentiunt contactum aranei. Homicidam etiam occifus jam mortuus detegit. Quercus odit oleam & juglandem; vitis brassicam, allium liliis amicum. Suam habent antipathiam. Venti, sidera, geniique nobis amici & infesti. Boves amant hunc, oderunt alium socium. Homo secretam habet in aliquos antipathiam. Ipsi pueruli collusorem hunc amant, illum fugiunt. entem horret puerum Erasmus octennis, arcano natura ductu. Unusquisque abstinere debet ab illo vita instituto, à quo tacito natura sensu abhorret. ritas cum omnibus, familiaritas cum paucis contrahenda.

(4

VE

rú

pe

ca

bu

fo

ati

lai

di

tei

hi

inf

fur

gas

luc

na in

bar

cui

ver

diu

que

Ser

bru

vic

der

inau

(c) 1

nem

natu

diffe

faliv

Diol

fora

la:

furty

tinos cimu

quo pascin

noxi

(a) EPHORINUS, JOANNES.

lium natu- Eph. Pepenumero mecum admirari foleo, (b) quem Deram, vim, & um in consilium adhibuerat natura, cum in omni potentiam rerum genere misceret (b) amicitias & inimicitias quasdam diligenter arcanas, nec ullis causis evidentibus probabiles, nisi quòd plando ob- hoc spectaculo videtur fuisse delectata, quemadmodum servat, non nos (d) ex commissis inter se gallis gallinaceis & coturni-Ephorinus cibus voluptatem capimus. Jo. Nondum satis percipio quid

appellatur. (b) Non adhibemus in confilium, nifi quos prudentiores aut rerum peritiores arbitramur, nihil autem Deo prudentius aut consultius. Est autem hæc forma loquendi perelegans, quoties nos admirari novitatem aut mirificum rei eventum fignificamus; quod subinde apud poëtas dii in confilium ab heroicis adhibeantur. (c) Allusum forstran est ad Empedoclis physici decretum, qui principia mundi ochiar z veico, h. e. amicitiam & inimicitiam, constituit. Cum enim, inquit, prius omnia dissusa jacerent, ab amicitia inimicitiaque discriminatim sunt divisa : sine iis vero nikil aut fieri potest, aut perire. Extat autem apud Aristotelem nobile mehercule caput, de his qui perpetuas inimicitias inter se gerunt, l. 9. c. 1. Hoc Plinius transtulit in suum opus, l. 10. c. 74. (d) Committere fignificat in certamen & contentionem mittere, quemadmodum dicimus, gladiatores commissos qui in certamen descendunt, Pl. 1. 10. c. 21. Gallinaceum, contentiofum animal, & præliis maxime ali testatur. Dimicatione, ait, pariter victoria quoque inter ipfos, velut ideo adnata cruribus suis tela intelligentes; nec finis sape commorientibus. Addit pleroique gallorum ad bella tantum & pralia afidua nasci, cuibus etiam patrias nobilitarunt, Rhodum & Tanagram. Deinde, Pergami gallorum frectaculum omnibus annis publice edi, ceu gladiatorum. Quod ipsum etiam hodie in plerisque Brabantiæ oppidis fieri observatum est. Hinc gallinaceus a Columella Pyttes, h. e. pugil & lustator, appellatur, quod Gracorum studium serocissimum quemque alitem certaminibus & pugna prapararet. Aristophanes poeta gallum Apath viorilar, h. e. Martis pullum vocat, quod avis ista sit admodum bellicosa, vel quod Gallum adolescentem egregium fuisse dicant, quo cum familiariter Mars uteretur, custodem posuit ædium suarum; ut, si Vulcanus adventasset interea, dum cum Venere adultera sua suavius viveret, adolescentulus indicaret; verum cum aliquando obdormisser, Vulcano deprehendente adulterium uxoris, in avem illam Mars transformavit, sed ita ut habitum armorum, cristam scilicet galeæ, & calcaria, retineret; hincque esse, quod tanto studio præliandi perperuo flagret. Mirum est quod Aristophanes gallinaceos, quos prælio vicerunt, in servirutem rapere afferat. Illius interpres scribit, gallos qui alerent ad pugnam, priusquam eos committere solent, alliis alere solitos, quo excalefacti calidiores & vehementiores redderentur. Inde factum verbum onoposioa, quod est, gallos priusquam in prælium descendant, allio confricare. Coturnicum quoque masculorum naturam videpisium, id sonat, rixosam, Aristophanis Interpres scribit. In Apoph. Plutarchi, Augustus, cum audisset Erotem, qui res Ægypti curabat, emisse coturnicem, omnes alias pugnando superantem, atque invictam, & comedisse assatam, cum ad se accersivit, ac, judicio comstituto confessum, malo navis affigi justit.

velis dicere. Eph. Dicam igitur, si vis crassiore Minerva. (a) Scis serpentum genus esse inimicum homini. Jo. Scio (a) Aded verus inter illos & nos effe dissidium & irreconciliabile, futu- inimicum rúmq; donec meminerimus illius (b) inauspicati pomi. Ep. vam ho-Nôsti lacertam? Jo. Quidni? Ep. Italia (c) magnas habet minis tole-& virides. Hoc animal natura & homini amicum est, & fer- rare non pentibus inimicum. Jo. Unde hoc deprehenditur? Ep. Ubi- poffit, fed cunq; prospicit homo, ibi congregantur lacertæ, obliquato fpergatur, capite diu contemplantes hominis faclem : si expuas, elam-fugiat, aubunt salivam ore redditam ; vidi & puerorum michum ex- dore Pliforbentes. Quin & puerorum manibus tractantur impunè, nio. Apolatque etiam lætantur, & admotæ ori gaudent (d) falivam dio Saralambere. Cæterum fi comprehensæ inter se comittantur, 70006 dictu mirum quam in sese sæviant, nec appetunt commit-serpens votentem. Si quis in agris ambulet per viam cavam, nunc catur, quòd hine nune illine strepitu dimoti rubi admonent hominem: mortem ininsuetus crederet serpentem esse: ubi dispexeris, lacertæ ferat. funt, obliquato capite contemplantes, donec confistas; si per-(b) Inauspigas, sequentes. Rursus aliud agentem admonent. Diceres eas catum est, ludere vehementerq; delectari hominis aspectu. Jo. Mira quod bonis narras. Ep. Quodam die vidi prægrandem & mirè viridem non geriin oftio (e) cavi decertantem cum serpente. Primum mira-tur: sic pobamur quid effet rei, nam serpens nobis non erat conspi-mum illud, cuus. Italus admonebat in antro esse hostem : paulò post propter quod ex divenit ad nos lacerta, velut oftendens sua vulnera, ac reme- vina pordium flagitans, séque (f) tantum non tangi patiebatur : tione ad quoties autem restabamus, restabat & illa nos contemplans. humanam Serpens alterum latus penè totum eroferat, & ex viridi ru-miseriam brum fecerat. Jo. Mihi, si adfuissem, libuisset ulcisci lacertæ per primivicem. Ep. At hostis jam se in profundum antrum abdi-genios no-. derat: post aliquot tamen dies (g) pavimus oculos nostros stros paren-

inauspicatum dicitur, quod tam infausto & infelici auspicio mortalitatem sumus aggressi. (c) Magnas, inquit, & virides, quòd nostrates palmæ, aut, ad summum, pedis longitudinem non excedant i nec item omnes virides sunt, verum. & cinericei & nigri coloris i naturà, quantum ad conflictum cum serpentibus & viarum obsessiones, ab Italicis nigli disferentes. (d) Ex hac re satis constat amicas humano generi lacertas, quorum selleta salivam bibant, ut quæ omnibus venenatis maxime adversatur; ut testantur Niend. Dioscor. & Plinius. (e) Cavum frequentius substantive neutro genere invenitus prosonamine terrestri, seu lustro & cubili serpentum, quàm ab adjectivo cavus. Columella: Cavum verbenaca diligenter obturato, ne ventus ad cubilia perset. (f) A Græcis substantive motorsxi, id perinde valet, quasi dicas, propem dum. Sic reperies apud Latinos, tum Livium, tum Suetonium. Terentius dixit modo non in Phormione. (g) Pascimus oculos e a re, quam libenter inspicimus, ut pascimus animum, quoties jucundo aliquo spectaculo oblectamur, & veluti nos recreamus. Maro, Atque animum pistura pascit inani. Nihil autem gratius obtingere potest, quam si videamus nocentem ob in-

noxium afflictum poenas dare.

iâ

X-

as

n-

a-

n-

us.

145

nis dis

næ

boi

di-

ul-

tu-

ri-

am

pe-

Vi-

am

res

um

id

um

cbn

elis

ntu

tul

um

.Q

enu

edi m

om: ir h

flim

erfu

on

me

im

.Qu

tu f

ir, c

icul

. M

vor

ins f

10 C

ver

ifter a ne cir num il

lis se

ophano in. ad ceptu:

mque I

icubi 1

ego

elphini

(4) Tam ve-vindictà. Jo. Gaudeo profectó. Sed quo pacto? Ep. Forte hemens & inambulabamus per eundem locum. Serpens è fonte vicino prater soli- biberat; erat enim æstus (a) prodigiosus, adeò ut nos quotum major, que aquæ inopià periclitaremur : commodum occurrit ex quid prodi- agris puer natus annos tredecim, ejus domûs filius, in quâ tum gere miracu-metu pestilentiæ Bononia profugi rusticabamur, gestans licausa posse (b) rastrum, quo fænum demessum converrunt agricolæ; videatur.
(b) EjusmoEp. Nequaquam, imo gaudio, velut insultans deprehenso instrumenta hosti. Ferit rastro; serpens se contrahit : ille non facit fe-Narro Ra- riendi finem, donec (c) contrito capite (d' ferpens in lonfiellos appel- gum porrigitur. Nam hoc non faciunt nisi morientes. Indè lat, ferras est, quem frequenter audisti, (e) apologus de cancro, qui nimirum leves, quibus serpentem hospitem occidit, ubi porrectum vidit, Sic, inquit, vivum incedere oportuit. Jo. O factum bene ! Quid homo per fenisecia tum? Ep. Puer arreptum rastro suspendit è frutice supra antrum. Ibi diebus aliquot vidimus frondes sanie tinctas. E-(c) Nam, ut jus ruris agricolæ pro comperto nobis aliud quiddam mira-Plin. tradit, bile referebant. Agricolæ nonnunquam fessi obdormiunt in agro, atque illic interdum habent (f) urceum lactis in cibi fi cum duo- simul & potûs usum, (g) serpentes summopere lacte capibus evaserit digitis, nihilominus viver. Hinc est forte quod vulgus serpentem disse-Aum medium reviviscere & coalescere opinatur. (d) Ergo poeta 3. Georg. rustcos in serpentibus necandis jubet, ne antea cadendi finem faciant, quam videant medios nexus extremaque agmina cauda serpentis soluta; hoc est, qu'im non tortiofum, sed porrectum videant. (e) Apologum recenset Æsopus. Cancer, inquit, cum sexpente inită societate simul versabatur. Cancer autem, cum moribus simplicibus pradius esset, sapius adhortabatur serpentem, ut versutiam dolosque malos deponerei. Quod ille cum negligeret, & moribus consuetis constanter viveret, cancer, oportunitate capta, cum ille obdormisset, quantă potuit vi serpentem comprimendo enecavit. Cum vero expirantem animam in longum porrectum vidisset, sic, inquit, & anta te simplicem rectumque fuisse oportebat, non enim jam pænam supplicio dedisses. Pul-crè animi mores cancer ad corporis habitum conferebat. (f) Vas est aquarium urceus, nec exiguum, non ad hauriendam aquam aut portandam, sed ad conservandam diutius; quales nunc Romæ prædivites cardinales & nobiles in subterraneis cameris collocatos habent alveos: ejufmodi quoque vafis ruftici plerarumque nationum lac conservant, & concretum quidem lactis in cibum, serum vero potus loco illis servatur. (g) Lycophron, teste Athen. One yanauro: a) us, hoc est, bestiss lattiveras, serpentes appellavit, quod naturali quodam appetitu lac pracipue sor bere gaudeant, cum tamen alioqui exiguo indigeant potu. Quoties autem ad lactis urceum adrepunt, non tam lactis suctu delectantur, qu'am ut pingue supernatans quod in butyrum conflatur, lingere ac desorbère valeant : hæc summa voluptas. Aliquando in pratis ac pascuis ad ubera pascentium arrepunt, miserosque rusticos omni lactis & spe & proventu defraudant; & facile quidem patiuntur vacca ejumodi mulgentes fauces, vel quod venenum vereantur, fi repugnent & obnitantur, vel quod mollius suctu quam digitis compressis lac educi sentiant. Habent ad hoc remedium mulierculæ; ceream comparant, quam devovent hierophantæ in purificationum feriis; hâc incensa ter contingunt ubera, fed non fine tripudio & choreis, atque ita illæsas in annum redeuntem se conservare arbitrantur. untur.

rte

no

10-

ex

ımı

ins

læ;

fle.

nfa

fe-

on-

ndè

qui in-

uid

pra

E-

ra-

tin

ibi

api-

iffe-

ufti-

leant

rtu-

cum pra-

eret.

uni-

avit.

ant(4

Pul-

rium nfer-

nque potús

for-

actis

ptas.

ejufe, vel emeonum e ira

ntur.

nur. Itaque non rard fit, ut in vas illabantur. Ei malo pa- (a) Gravis rum habent remedium. Jo. Quod obsecro? Eph. (a) Sum-odor allii um testæ os allio circumlinunt. Is odor deterret serpentes. serpentes Quid igitur sensit Horatius,(b) cum scriberet allium ve- fugat, ut num cicutis nocentius, cum fit, ut ais, adversus venena re-docet Niedium? Ep. Sed audi quod est durius; interdum clancu- Alexipharmadrepentes in os patens dormientis conjiciunt fefe, & in macis; & omachum sese convolvunt. Jo. Annon protinus exanima- à fætore rhomo talem nactus hospitem ? Ep. Non, sed afflictissime Latini allivit,nec est ullum mali levamen, nisi ut lacte aliisque gra- runt, quasi simis serpenti cibis alant hospitem. Fo. Nihil remedii ad-halium, rsus tantum malum? Ep. Comesum affatim allium. 30. quod gravion mirum igitur, fi (e) messores gaudent allio. Ep.Et ali-ter halaret: medetur (d) delassatis labore & astu. Verum in hoc dif- oxoposor, don imine non raro lacerta, quamvis pulilla, fervat hominem. To orator o-Qui potest? Ep Ubi sensit serpentem insidiari, circumcur- ¿er, id eft, tper collum & faciem hominis, nec finem facit, donec pru- à male elenu scalptuque unguium excitetur. Porrò qui expergisci- 18 oxap r, conspectà in propinquo lacertà, mox intelligit hostem ¿¿er, quod icubi esse (e) in insidiis, ac circumspiciens deprehendit. sercus oleat. . Mira naturæ vis. Ep. Jam nullum est animal inimicius (b) Horat. mini quam crocodilus, qui sepenumero totos homines Ode tertia; vorat, & (f) arte malitiam adjuvat, hausta aqua lubri-non aliam ns semitas, quibus descendunt ad Nilum aquo hausturi, pænam to collapsos devoret. Neque te fugit delphinum, etiam in particide verso elemento natum, (g) φιλάνθρωπον esse. Jo. (b) Au-quimut dehet allium, quod hoc cicutis, id est veneno, sit nocentius. (c) Hor. in Ode paulo ne citatà miratur messores tam horrendum cibum ferre posse. O dura, inquit, mesum ilia, qua allium venenum magis auam cibum concoquitis! Non antem mefforum num cibus est, verum omnium rusticorum, quod hæ fuerint prisci illius & frulis seculi deliciæ, cujus si adhuc vestigia usquam extant, ea mehercule apud hoc mis hominum tantum seperesse dixero. Allii autem arrosionem ad frugalitatem minere, item pauperum rusticorumque cibum suisse, docere te potest apud Ariphanem interpres. Galenus certè amuletum rusticorum allium prædicat. Et a ad multa, ruris præcipue, medicamenta facere testatur. (d) Id videtur à Virg. reptum, ubi Thestylis Maroniana messoribus suis rapido sessis æstu, Allia serpynoue herbas contundit olentes. (e) In infidiis esse fignificat infidiari, metaphora à re litari. Nam hostes, cum aperto Marte cum adversariis conserere manus non audent, abi latentes ex infidiis fubito inimicum aggredi folent. Teren. Nunc prius adito ego in insidiis hic ero, si quid desicies. Sallustius. At statim, signo dato, undique si-dex insidiis Numidia invaditur. (f) Subjicit mox versutiam: vel hoc referendum id quòd conspecto homine lachrymas dicitur emittere, quò sacilius nihil tale mentem devoret. Vide Chiliades, Crocodili lachryma. (g) Telair Ioant sonat hominis dissum, amicum, faventem homini. Sic Plin. Delphinus, inquit, amicum homini anid. (b) Hujus sabulæ & plurium hujusmodi mentio est apud Plinium, capite de chhinis: & Nepos in Epistolis, & Oppianus libro tertio recensent quoque sin

Ee 4

gandet ad-

(a) Hanc Gellius floridà dictione ex Herodoto defcripfit: & patiuntur, si qui in venatu deliquerint. In mari ven frequenter navigantibus apparent, gaudio gestientes, & nime eodem, Est summis undis lusitantes: interdum adnantes ad navim, non fit capitate musicum, sed guicquid musicas sonovitate aures demulcere poiest, buic gaudet adimpetu fertur in hostem, ac jam illi proximus repentè subsone ex Herodoto desolution de pricatores delphinorum ministerio vice canum utuntur, qua circi
autem de Arione. Est. (b) Quin & in venatu mugilum tati
patiente, son circi
autem de Arione. Est. (c) Quin & castigari set sum
patienter, quin ex castigari set sum
patienter, sum utuntur, qua circi
autem hoc
avimal non
medo hominum consuetudine. Verum ut hominum est studiosus del rem
phinus, ità crocodilo capitalis est hostis. Egreditur man
autem hoc
vitate aures
demulcere
poiest, buic
instructus, quippe (c) os habens ad pectus vergens. Set mili
gaudet adimpetu fertur in hostem, ac jam illi proximus repentè subore impetu fertur in hostem, ac jam illi proximus repente sub ore

esse, cum mittit sese, erectisque in tergo pinnis mollia ventris per agne dere delestatur. Et quod de citharcedo Arione narret, id quoque in lucinià accidis deve memini me ex Græcorum Epigrammatis didicisse. Epigramma autem lib. r. habetur may lepidum certè & mirum in modum elegans, quare nec pigebit adscribere; extat autem phasitismi rimbo qui temporibus Instinani Augusti in hoc scribendi genere pulli instru Phillippi titulo, qui temporibus Justiniani Augusti in hoc scribendi genere nulli inferior

fuit.

Meugophin Bopeny, emerentainn unes axuns, Πνει γαρ εμιά Θρήκης ήπιω κό ανεμω: "Αλλά με την μελίγηρον ανδόνα δέξατο γαίτοις Δελείν, η πημικό πόντι ο ήνιοχεί. Πισστάτο δ' έρέτα πορθμευομομία τ άκωπον אמנישוע דו בסעמדם שואסטר וצם אושבולה. Eiperin d'exerves dei mernotrapidor Houser, & fevens wid G 'Apion G. Id nos ita conati fumus Latinum facere. Aversata gravem Boream super aquora Aedon. Me dederam, ventis, Thracia, pulla tuis. Squamiger, ut noftra persensit murmura lingua, Auxilio delphin me percunte venit. Jamque sedens humeris, tam lato remige tuta, Victorem blanda mulceo voce meum. Sed neque delphinis naulum mos solvere Musis,

Nec rumor fictum perstrepit Arionem. (b) Hoc Plinius codem capite, in stagno Laterna appellato, Nemausiensis agri, in Pro vincia Narbonensi, & in Jassico finu fieri tradit. Oppianus quoque 'Axidilian' postre mo hanc venandi cum delphinibus confuetudinem describit, atque id eleganter sats fed in Ægeo mari circa Eubæam. Qued autem Erasmus ait, vice canum, id quoqu per fimilitudinis applicationem Oppianus.

- מד מולפור שאות החוד ביסוי Onea xuves orvertes a pollains unaxios.

Sie pices ad terram, inquit, pellunt delphines, tanquam ad viros venatores canes mutulairatibus feram estant. (c) Sie Plin. Multum illi infra rostrum os, ac medio pene a venire.

ado

vide

men gint

obje elep

poti

Atq

drac

ter

cum

cum

las.

id e

anir

riau

mort: Plini

Hom

Хада

color

mare

cymi Tir G

, qui

n Pro

postre

r fatis quoque

mutus

cindi

oren cindit, aliàs invulnerabili. Jo. Mirum est quodq; animal ilum tarim agnoscere hostem suum, etiam nunquam antea visum; (a) Indicat que & cur impetatur, & quà lædi, aut sese tueri possit; sacto noisse cum hoc homini sit negatum, qui nè (a) regulum qui dem is sim hoc homini sit negatum, qui nè (a) regulum quidem mine ab ver horreret, nisi admonitus, malove doctus. Eph. Scis equum etymolomimal obsequiis hominum natum. Huic capitale dissidium già Graca, non est cum urso, homini noxià bestià. Agnoscit hostem nunnetur Regundam visum, ac protinus se parat ad pugnam. Jo. Quibus sum avem del rmis pugnat? Eph. Arte potiùs quàm viribus. Transilithostem esse ursum, & in ipso saltu posteriores calces impingit in caput. nostrum.

con Atque ursus interim unguibus scalpit equini ventris mollia (l) Quòd cum ser atur (b) ichneumon. Idem exitialis hostis crocodilo. Si-crocodilo, sei milis affectus est elephantis erga hominem: nam (c) & via. & aspide sum porter sum significante errantem elementer reducunt in viam. um hoc homini sit negatum, qui ne (a) regulum quidem mine ab fub orem simpliciter errantem clementer reducunt in viam, & perpetuam agnoscunt amantque doctorem suum. Feruntur & exempla am exercet, reidik devoti amoris erga certos homines. Siquidem unus ada-Græci alibetat mavit in Ægypto mulierculam corollas vendentem, Aristo-quot auchani grammatico charam. Alius Menandrum Syracusanum tores 'Orec-pesto adolescentem sic amavit, ut desiderium illius, quoties non pellant. viderit, inedià testatus sit. Sed nè hæc, quæ plurima com- Belligerannemorantur, referre pergamus; cum Bocchus rex in tri-tur autem ginta quosdam sævire decrevisset, eos totidem elephantis cum aspide objecit, stipitibus alligatos. Cumque immissi essent qui inter mones, quia elephantos procursantes eos lacesserent, nunquam efficere capientes potuerunt, ut se regiæ crudelitatis ministros præberent. hos serpen-Atque huic animanti ειλανθεώπο bellum exitiale est cum tes per cadraconibus Indicis, qui feruntur esse maximi, ut frequendam, in fluter in pugna pereat uterque. Simile dissidium est aquilæ men tracum draconibus minoribus, cum homini sit innoxia, imò hunt. Crocum feratur etiam amatorios ignes fentire erga certas puel- codilis verò las. Eidem avi bellum internecinum est (k) cum cyminde, dum illi id est, nocturno accipitre. Elephantus odit etiam murem, trochilis animal homini quoq; molestum; eoq; abhorret à pabulo, in dentibus

idum diducunt, tunc ichneumon in oris hiatum intrat, & exesis visceribus è ventre mortuorum egreditur. Lege præter Plinium Anmianum Marcellinum li. 22. (c) Plinius hæc omnia tradit. (d) Plinius capite de accipitribus auctor est. Verum Homerus cymindin non accipitrem, fed noctuam, videtur appellaffe, hoc versu. Nahnidu ninhiocure Geoi, ardper de numerder. Noctua enim Xahnie vocatur, quod aneum wlerem videatur habere, & fortaffis cymindis à maris colore, quod, ut noctua, fic mare subinde glaucum epitheto dicatur. Cassimachus eam avem non cymindin, sed tymin vocat, fortassis ob sonum, quem reddit, cycaban. Homeri tamen scholia

The Tiene, id eft, de accipitrum genere, cymin eile cenfent.

quq

quo murem conspexerit. Nec causa liquet cur oderit. Nan (a) Ex Ari- hirudinem meritò horrent, quod ea in potu hausta grastophane & vissime discrucientur. Jam vix ullum animal amicius ho illius inter- mini quam canis, nec inimicius quam lupus, ut quod aspe Etu quoque vocem adimat : & inter hæc summa discordia adagium est, quemadmodum ovium generi lupus infestissimus. Quod enarratum totum pendet à providentia hominum, quorum præcipu scilicet olim cura est tueri animal innoxium, & alendo homini natum: apud Atti- in lupum verò, velut in publicum humani generis hostem, atcos lex fue-mantur omnes, præcipuè canum commilitio; que res etian ficiendis lu-(b) Lepus marinus immedicabile est homini venenum, s præmio eti- quis imprudens gustaverit; at rursus hominis contactus am invita- mors est lepori. Panthera sæva est in hominem, & tamen ret ad hanc adeò terretur ab hyæna, ut nè congredi quidem sustineat. fequendam. Hinc narrant, siquis quid secum gestet de corio hyænæ, i Et hec qui- panthera non appeti; tam fagax est naturæ fenfus. Addunt dem inter- & illud, si pelles utriusque belluæ suspendas invicem exadpres comi-ci. Sed vicum est animal, (c) exitiale verò serpenti, adeò ut fortè detur hoc conspicatus sub arbore serpentem apricantem, filo se libret, commen-& aculeum mediæ infigat fronti tam acri vulnere, ut fertum damlonii Rhodii Scholia- pi ab iis qui spectarunt, simile dissidium esse araneo cum, tes, qui in bufonibus, fed bufonem ictum fibi (d) plantagine admorsa, tur mederi. Audies fabulam Britannicam. Scis illic conclahonore vium folum consterni scirpis virentibus. Monachus quidam fummo apud Arhe-

nienses lupos fuisse contendit, in tantum eriam, ut, si quis illic lupum interemisset, inferias ill'us sepulchro inferre compelleretur; hine modes, i. e. canos, non a colore dici, sed ob reverentiam. Causam addit, quod Latona uterum gestans bis senis diebus in lupam mutata in Delum perrexerit: hinc esse quod certo quodam anni tempore omnes ille lupæ pariant, idque intra duodecimum diem. Adducit Philostephanum quempiam, qui talia prodiderit in commentariis suis. (b) Hoc Plin. tradidit l. 32. c. 1. De pantheris & hyænis eadem docet. Hoc tamen quod ait, hyænam cum panthera pugnare, non ea de causa fit, quod hyæna erga hominem bene affecta fit. Nam Arift. 1. 1. Historiæ animalium, mirifice infidias moliri hyænam hominibus tradit, & sepulchra quoque effodere : tantam illi feræ aviditatem humanæ carnis inesse. (c) Hoc ipsum Plio. l. 10. c. 74. (d) Aiunt aliquando monachum (est enim hoc hominum genus admodum curiofum) in araneum & bufonem concertantes incidisse, &, dum eventum certaminis avidus expectat, ictum busonem vehementer vidisse tumidum, sed mox, plantagine gustată, quæ tum in bustuario crescebat, veluti resumptis viribus, pugnam redintegrasse. Admiratus insolitum specaculum monachus, diligentius hos pugiles observabat, &, quod paulo ante de busone cognoverat, id iterum conspicatus, quam potest ocyssime plantaginem omnem que de proximo crescebat radicitus extirpat, & apud se condit. Interea buso accepta tertia plaga, dum ad folitum medicamentum accurrens auxilio herbæ destitueretur, in tantum intumuit, ut non prius tumorem quam vitam finiret. Inde compertum habuit plantaginem contra venena & venenatorum idus multum facere.

cu

5 (

min fu

bi

te

m c

F

t, &

ımı

gis

rtu

Mi

fpe

qui em

fim

natu m e

àm i

do.

m C ffet,

pere

ntav

vo a

not foci

at fi ræ c

omp

ricu]

tac

at, c

ir h

edit :

one iqui mult affe v

for arva Nam

gra-

is ho-

aspe.

Quod

cipua

tum:

m,ar-

tiam

lupis.

n, fi

actus

men

neat.

cce-

adihyz-

bene

nam

ıma-

(eft cer-

ve-

cre-

fpe-

bu-

omlicie.

culos aliquot scirporum in cubiculum congesserat, spar-(a) Simius s cum estet commodum. Is cum à prandio supinus non alia re miret, bufo ingens erepsit, & os dormientis obsedit, in- dicat, quam superno atque inferno labro quatuor pedibus. Detra-projectis bufonem certa mors erat; non amoveri quiddam erat excremente crudelius. Quidam suaserunt ut monachus ad fene-tis; hinc vuln deferretur supinus, in qua ingens araneus habebat te-gare nostra-Factum est. Mox araneus, hoste conspecto, filo se li-verbium, & butoni spiculum infigit, ac filo se recipit in telam. Verendum muit bufo, sed non est avulsus. Repetitur ab araneo: ne pra meis intumuit, fed vixit. Tertiò icus abduxit pedes, ac the commaruus decidit. Hanc gratiam araneus retulit holpiti suo simii, cum Mira narras. Eph. Addam quod non legi, fed his oculisin meticuspexi. Simius supra modum horret testudinem. Hujus losum luquidam dedit nobis specimen Romæ. Puero suo in ver-dunt. a, i mimposuit testudinem, & pileo contexit; dein produxit us ægytho simium. Illico simius gaudens insiliit in humeros pueri, aviateribit: fimium. Ilico limius gaudens infinit in numeros paeri, aviaciona aturus pediculos: sublato pileo reperit testudinem. Mi-Asinus, innessionie in erat spectaculum quanto cum horrore resilierit bestia, quit, spinetis am expaverit, quam timide respexerit, an sequeretur te-causa attebret, fer. do. Additum est aliud specimen: alligavimus testudi-rens, nidos n catenæ à qua revinctus erat simius, ut essugere non agythi difn catenæ à quâ revinctus erat simius, ut effugere non agythi difset, quin faltem aspiceret. Incredibile dictu quan-sipat, quod tum, pere fuerit discruciatus; tantum non metu exanima-pavet, ut, pere fuerit discruciatus; tantum non metu exanima-pavet, ut, tur; interdum aversus posterioribus pedibus depellere voce omnino tavit hærentem bestiam. Tandem (a) quicquid erat in rudentis auto aut vesica oneris rejecit. Sequuta est ex pavore febris, dita, ova nobis fuerit solvendus à catena, & aqua vino temperata ipsi motu cafenis focillandus. Jo. Atqui nihil est quod sibi à testudine me-dant. Igitur at simius. Eph. Fortassis aliquid est quod nos fugit, na-advolans ofte- ra cognitum. Nam cur acanthis oderit asinum causa in ulcera ejus omptu est, quod ille se affricat spinis, in quibus nidulatur restro exicula, & flores eius depascitur. Tantus autem terror ha-inde testatacanthidem, ut, fiquando pocul afinum rudentem au-tur & acanat, ova dejiciat, pulli è nido decidant metu. Nec pati-thida ea de r hostem impunem. Jo. Sed quâ tandem in re acanthis causa asino edit asinum? Ep. (b) Rostro fodit illius ulcera fustibus lib. 10. c. oneribus facta, pungit & mollia narium. Potest item 74. (c) Quoiquid causæ divinari, cur inter vulpes & milvos mutua sit niam, inmultas, quod avis rapax alterius catulis infidietur; for- quit. Plin. nem ac-ac-efti) sorices & ardeolas. Eadem ferè ratio est inter æsalon insidiatur. aryam ayiculam & vulpem. Nam afalon oya corvorum Ibid.

(a) Qui Græcis Xxmpiar. Theodorus ex voce lilus Græcis do nomen

frangit. Eadem infestatur à vulpibus, & vicissim illasi stat, catulos earum vellicans. Quod ubi viderint corvi, s pis pibus velut adversus communem hostem suppetias ser one of At vix divinare liceat, quam ob causam inter se oderin shum virionem à lores & aquilæ, corvus & (a) chlorio, cornix & not m proviridi colore interpretatus est, ille rex avium vocetur. Cur malè convenit noctuæ cum lus convenit noct pretatus est, ille rex avium vocetur. Cur malè convenit noctuæ cum avis tota viteris minoribus avibus, mustelæ cum cornice, (c) tum cui ridis, quod ex voce liquet: hyeme non videtur; sed, teste Aristorele, per æstatem volat, idque maxime fossibus est. Unde est quod juxta Olynthum certo terræ spatio non vivunt scarabæi, si inferantur? est inter aquatilia, quam ob causam mugil & lupus (f) m est a soliticalibus horis; sed tamen dissibus horis; sed tamen dissi Ius Græcis viam; nec apparet quamobrem illi velit infervire. N quod (i) crocodilus fauces porrigit trochilo avicula, & cursitan- micitia dici non potest, cum utrumque animal suo ducat facit

habet, nempe a' 70 ve 79 (xer). Aristoteles cap. 11. l. 9. Aquilam cum trod n de pugnare scribit, quod trochilus senator & rex vocetur. (c) De his omnibus lodiu Plinium lib. 10. c. 74. unde hæc desumpta sunt. (d) Hanc esse Latinam ar ve Græcorum docent Lexica: in quorum etiam commentariis produtum est, spl odii quoties veneno icta fuerit sibi hedera succurrere. (e) Triorchys & Tpiópxms. Trioches avis à numero testium nomen habet, est de genere accipitrum. Plinius. Hoc quoque Plinius; sed & Oppianus meminit libro tertio. (g) Plinius li decimo cap. 74. (h) Quæ de musculo Plinius & alii referunt, hoc Oppia lamnæ pisciculo cuidam ascribir. Hunc vocar balænarum 'Ouosohov, hoc sonat neris comitem, hunc, Ηγητής hoc est, Via ducem, κ χαρισμένον έταιρον, id est, perg tum socium, præterea Πομπόν, κ Φρερόν, hoc est, Dostorem Custodemque, positem πρόναχόν τι κ κατακ κ φάΘ ίχθυν, quod est Propugnatorem, & aures, & lumina pisa quod destituta hoc pisciculo capitut balæna, quod sine lama, nili videa, ni audiat ; & multa præterea mirifica naturæ opera illic legere licet. (i) Lege Ami

num lib. 22, Diodorum Siculum, & Axistot, lib. 9, cap. 6, Histor.

na

mod

i vo

modo. Crocodilus gaudet sibi purgari dentes, & scais i i voluptatem amplectitur; avicula cibum quærit, ve-(a) Aborit, s piscium reliquiis inter dentes hærentibus. Consimili Græcis, Latins pine corvus inequitat dorso suis. Inter (a) anthum & fonat; hince thum tam pertinax est odium; ut negent sanguinem il-autem quæring most misceri. Quemadmodum narrant aliarum avi-illis Anthus pennas absumi, si aquilinis misceantur. Accipiter est nostr. Florus sum su columbino generi; sed has defendit tinnunculus avi-appellatur. cujus conspectum & vocem mirum in modum horretest colore cujus conspectum & vocem mirum in modum horretest colore cipis reconditus est, ab ea sede non migrant, siducia pro-speciosque. The properties reconditus est, ab ea sede non migrant, siducia pro-speciosque. The properties of the pro-speciosque ris. Quis causam conjiciat, cur aut bene velit generi vide de anthi & mbino tinnunculus, aut cur tinnunculum horreat acciagisti sananti ? Atque ut interdum animalculum minimum præ-guine Pliniest ingenti belluæ; ità contrà à minutissimis exi-um 10-74est maximis. Est pisciculus scorpii essigie, magni-quentibus as in ne aranei piscis. Is sub pinnà affigit sese aculeo thyn-quoque. as in herdum magnitudinem desphini superantibus, tanto (b) Hanc a pile re, ut nonnunquam in naves infiliant; idem facit mu-rem ita Co-quad us. Quid est cur leo, animal cunctis tremendum, (c) lumella li. 8. Trad t. Tam vescat galli gallinacei cantum? Fo. Nè sim in hoc fassidio a solitati ivio prorsus (d) asymbolus, referam quod olim his columba est, vicis si vidi in ædibus Thomæ Mori, clarissimi apud An-ut, sape se-milvi viri. Alebat domi simium prægrandem: tum sortè, des suas perhoste revalesceret à vulnere, solutus obambulare sinebature, esa, si denombre tremo horti erant conclusi cuniculi, quibus insidiabatur di potestas,

e. Na requenter in his regionibus, ubi liberos habent egressus, accidere solet. Id ne siat, vetus, necriti praceptum: Genus accipitris tinnunculum vocant rustici; qui sere in adificiis ducat sait. Ejus pulli sitilibus ollis conduntur, sipatisque opercula superponuntur, e gypsus asi in angulis columbarii suspenduntur, qua res avibus amorem loci sic conciliat ne trod m deserant. (c) Hoc Plin. habet & Plutarchus in commentatio de disserntia nibus le Odium & Invidiam. Divus Ambrosius, libro 6. c. 4. Hexaemeron, dicit utique nam are a vereri gallum, sed praccipue album. Lucretius quoque poeta, dum causam est, ipl odii investigat, ita canit lib. 4.

Quinetiam gallum noste explaudentibus alis

inius. (

Oppiat

fonat |

oft, pergi

poltre

ina pilet

leat, n e Ammi

comm

Quinetiam gallum noche explaudentibus alis Auroram clara consuctum nocte vocare, Quem nequeunt rapidi contra constare leones Inque tueri : ita continuo meminere fugai. Nimirum quia sunt gallerum in corpore quadam Semina, que cum sunt oculis emissa leonum, Pupillas interfodiunt, acremque dolorem Prabent, ut nequeant contra durare feroces.

qui scribunt, quos jure gall'naccorum perfuderis; hos à leonibus morsu non (d) Asymbolus dicitur qui nihil ad symbolum confert, translatum à concenationam fymbolum pignus collatitium in conam fignificat.

eri

m,

ui

uo

rbo

ia

uai

ite

ino

eef

rig

um

en

iftu

icin

mustela. Id simius procul quietus & otiosus spectabat (a) Elegans nec viderit cuniculis nihil esse periculi. Cæterum po verbum quam mustela (a) labefactasset caveam à muro revuls quod pro jamque periculum effet, nè cuniculi à tergo nudati pr corrumpere, vitiare, effent hosti, occurrit simius, &, conscensa trabe quadam & destruere veam retraxit in locum pristinum, tanta arte,ut homo posset dexterius. Ex quo perspicuum, hoc animantium (b) Duma. nus fimiis effe charum. Ipfi cuniculi non intelligebantf Beir Græc. fignificat periculum, fed hostem suum per cancellos osculabantur compati; non tamen mius opitulatus est periclitanti simplicitati. Ep. Omi catulis minoribus delectantur simii, gaudentque fovere eft, quod vulgo acci-& complecti. Sed pius ille simius dignus erat aliquopi piunt intis præmio. Jo. Habuit. Ep. Quod? Jo. Reperit illic. It i
docti, pro
flum panis à pueris, ut opinor, projectum, id arreptum e
moveri maedit. Folk. Verum mihi videtur admirabilius. hoc g lis alterius, edit. Eph. Verum mihi videtur admirabilius, hoc g fed focium (b) sympathias & antipathias, fic enim Græci vocant a effe & imi-citiæ & inimicitiæ naturales affectus, etiam in rebus un tatorem at-ma, aut certe fensu, carentibus deprehendi. Omitto ett que anu-lum afficti-dicere de fraxino, cujus nec umbram, quamvis in long it o onum ali-cujus. Eumcircumdes igni, ferpens citius in flammam eat, quam al itu autem affe-borem fugiat. Nam hujus generis exempla funt innum sre dum atque impulsum (d) Erucæ, cum membranis inclusæ occulto naturæ opis ene. Suunædiena transfigurantur in papiliones, mortuis simillimæ viden m, appellant, néc ad contactum quidem sese movent, nisi transeunter in hoc est, muneo. Hominis prementis digitum non sentiunt, & sentis, in lam quan-levissimi animantis leviterince dont in necessione de levissimi animantis levisor de levissimi animantis levisor de levissimi animantis levisor de levissimi animantis levisor de levis d dam rerum levissimi animantis leviter incedentis pedes. Ibi demum nt vunt. Jo Sentit hostem capitalem nondum natum insett net. Isti non omnino dissimile est quod narrant de ferro (e) a thai cognationem & ad quos si cæteri accedant, nihil accidere novi; sin is mecavit, continuò profluere sanguinem, velut ex recenti voluptatem: ad verbum fonat comnere : atque hoc indicio ferunt frequenter prodituma bus auctorem. Ep. Nec est vanum quod audisti. Sed nè pe vero con-tra repug- quamur (f) fabulas Democriticas, nonne comperimus im i dantem affectum, & rerum inter fe, vel potius contra fe, differentiam fignificat; tu dicas, Contrapassionem, & Αντιπαθώς έχειν άλλάλων, est Inter se pugnare, & anu re multum. Sic dicitur in Gracorum scholiis την Κεαμένν η αμπολον ανίτποθαι unsi αλλάλαν, h. e. Brassicam, & vitem inter se pugnare, de qua mox plura annotabis (c) Hoc Plin. se expertum dicit. (d) Auctor est Plin. l. 11. c. 32. (e) Casos in loquendi genere non tantum percussos, sed cæsos, i.e. occisos notat. Ferrum gen ; viti pro omnibus armis ferreis quibus corpus vulneratur. (f) Hic post Pythag post philosophiam magicam professus mirabiles commentationes reliquit, in quibu fent naturæ secretioribus sabulosssma quævis descripta reliquit. Hine sabulæ Dem um, ticæ videntur dicæ, de naturalibus quidem rebus traditæ, sed quæ ob insignem satem & inexperientiam sidem non merentur. Scripsit hic artem quo pado i a lili garritus possit intelligi: item non existum religiore i satem salisis salisis satem salisis salisi salisis salisis salisi salisis salisi garritus possit intelligi : item non exiguum volumen de illis quæ apud infero veniant (ut Athenæus refert) prodigiofis, ut conjectandum est, fabulis refertum.

bat

1 10

vulf

ri pn

dam

omo

tium

ant f

itur

Omni

vere

uo pi

llic

rtum.

erimentis tantum esse dissensionis inter (a) quercum & olem, ut utraque in alterius scrobe posita emoriatur? Quer- (a) De his ni autem tam malè convenire cum juglande, ut in propin-omnibus seuo posita extinguatur, tametsi juglans cunctis fere fatis & quentibus rboribus noxia est? Rursus, cum vitis claviculis suis om-recurre ad ia complecti soleat, solam (b) brassicam refugit, &, perinde Indices Flin. pass sentiat, in diversam partem se vertit. Quis admonet (b) Causam item, hostem esse in propinquo? Est enim brassicæ succus fingunt ino contrarius, eoque solet edi adversus ebrietatem. Nec Graci, eest brassicæ suus hostis : siquidem opposita cyclamino & quam rerigano exarescit. Similis affectus est inter cicutam & vi-stoph. Inum; cicuta homini venenum est, (c) cicutæ vinum. Quod terpres. fillud arcanum commercium inter † lilium & allium, Lycurgus tin propinquo nascentia mutud sibi gratificentur? Nam suit homo oc ge lio plus est vigoris, & lilii flores suavius olent. Quid hic scelestus, qui omnes temorem de conjugiis arborum, quarum seminæ sterile vites salce unt, nisi in propinquo sit mascula? Oleum soli calci mi-demetere in tetur, cum utraque res pariter oderit aquam. Pix attra-animum interest oleum, cum utraque sit pingue. Argento vivo inna-duxerat: n gy int omnia, excepto auro, id solum ad se trahit & comple-prehensum itur. Quis ille naturæ sensus, ut adamas, quamlibet du-Bacchus vi-

fui relimotabi

Annotabi

intulere,

ent

ıllâ

d ta

riu

is 1

uide

enda

gen

pe

eri O C

m

ertic

qui

to a

kclu

um

co

ter

it a

t, q

elip

Pr

gra

יוי

6

1147

erco

qui

Venti ho. lubres & infalubres.

ca & infesta.

(a) Genii boni & mali.

(b) Bosboeque.

Tigris influit in lacum Arethusam, intulere, evehunt. per eum velut hospes fertur, sic, ut nec color, nec pisces, ne aquarum natura misceatur. Ad hæc, cum cætera ferè fi mina properent in mare procurrere, quædam tamen, vel exosa mare, priusquam eò perveniant, abdunt sese in ter ram. Simile quiddam videmus & in ventis. Auster ho minibus sa-mini pestilens est, huic contrarius boreas falubris. Alte nubes contrahit, alter diffipat. Jam, fiqua fides aftrologic funt & sideribus quidam amicitiæ & inimicitiæ affectu Sidera ami-quædam amica homini, quædam infesta : rursus sunt qu homini adversus nocentium vim opitulantur. Adeò nih est in ullà naturæ parte, quod non per hæc dissidia concor dialque & noxam & remedium homini suppeditet. Fo. For taffe & ultra cœlos quiddam deprehendere liceat. Etenim fi Magis credimus, unumquemque mortalium duo comitan tur (a) genii, alter amicus, alter malevolus. Eph. Nobis amice, fatis estad colum usque pervenisse, etiamsi non ho quoque septum transiliamus. Redeamus ad boves & equos 70. Næ tu præclarum facis saltum. Eph Illud nobis magi admirandum est, quod in eadem prorsus animantium specie deprehendamus amoris & odii vestigia, nullà evidente caus Sic enim nobis persuadere conantur equisones & bubulciin vi, & couns iisdem pascuis aut eodem in stabulo (b) bos bovem, equu equum gauder habere vicinum, qui alium non ferat. Equidem arbitror fimiles effe affectus in omni animantium go nere, præter fexûs favorem, fed in nullo genere evidentius quam in homine. Siquidem in plurimis manifestum est, qued

> de suo in Volusium affectu profitetur Catullus ; Non amo te, Volusi, nec possum dicere quare; Hoe tantum p flum dicere, Non amo te:

Verum in adultis fortasse divinet alius aliam causam: inpueris, qui solo naturæsensu ducuntur, quid est illud, quod so hune illi tanto amore conciliat, rurfus alium ab hoc tanto dissidio separat? Ipse, cum puer essem natus annos plus mis nus octo, incidi in quendam meæ ætatis, aut fortassis anno majorem, prodigosæ vanitatis, aded ut ad omnem occasiomulier; Vides, inquit, hanc? Video. Cum has decies concubui. Transibamus ponticulum angustum juxta molami ercor Ubi vidit me horrescentem ad conspectum aquæ ob prosun-ditatem nigricantis: In hanc, inquit, aquam aliquando pro-lapsus sum. Quid ais? Illic reperi cadaver hominis accin-Eium crumena; in ca erant annuli tres. Cum nullus ellet menn, ;

è flu

velu

n ter

r ho

Alte

logi

ctus

qui

ncor

For

enim

itan obis

n hoo

quos

magis

pecie

lci,in

quus

Equi-

ntiùs

qued

n pu

tanto

s mi

anno

ccineffet

nen-

entiendi finis, sic puer horrui puerum, ut viperam minus, (a) Versus illà certà ratione, cum talibus mendaciis alii delectarentur, funt, d tantum arcano naturæ fenfu. Neque vero id fuit tempo- Exepte 7:1 rium; imò & hodie sic horreo natura vanos, ur conspectis un xeino is fentiam totum corporis habitum commoveri. Tale opies aisau uiddam (a) in Achille notat Homerus, cum profitetur TUANOTT. Of genio cum parus sim rames hos contro sem portas. Hoc x inspor pir genio cum natus fim, tamen hoc contrà fato natus videor, que in axxe per omnem vitam mihi cum mendacibus & impostoribus di Bile. erit res. Fo. At nondum video scopum, quò totus hic fer- Non aliter o confertur. Eph Expediam paucis. Sunt qui felicita-flagrans m petant à magicis artibus, funt qui ab astris : ego nullum hi janua ertiorem ad felicitatem viam arbitror inveniri posse, quam ditis, At= quisque abstineat ab eo vitæ genere, à quò naturæ sentu ta- que hi qui to abhorret; ad id se conferat, quò propensus est: semper celant a ind coludo turpia. Item ab eorum consuetudine se subducat, loquatur. um quorum geniis sentit suo genio non convenire: & his Declinat copulet,ad quos arcano naturæ fertur affectu. Jo.Id fi fiat, unusquister paucos erit amicitia. Eph. Christiana charitas se dila- que sibi ini= r ad universos, familiaritas autem cum paucis habenda est. homines, t. qui nullum quamvis malum lædit, gavifurus etiam fi five res. ausi † Dictus eft elipitcat, fatis, opinor, Christiane diligit omnes. hic dialo-

ARGUMENTUM.

Problema tradit quid grave ac leve fit. Terra centrum ac sedes quædam in gravium. Qua terra sit levissima, que aqua. Cur plumbum gra- eo propovius fit lapide. Aurum plumbo gravius. Nibil liquidius melle nuntur, qui-& oleo. Hemo macilentus obeso gravior, jejunus pranso. Pecca- bus respontum omnium eft gravisimum. fubjungi-

(a) CURIO, (b) ALPHIUS.

tur. Eft Ubens ex te rerum plurimarum perito discerem enim proquiddam, si tibi non sit molestum. Al. Age, Curio, blema que-ercontare quod voles, nè non respondeas tuo nomini. Cu. sita cum requidem non gravabor dici Curio, modò nè addas animal frontione;

hoc vocaassopud Homerum.

illud

gus, quod

& quamvis

PROBLEMA.

(a) id andimal fine eft. Al. Die igitur quid velis. Cu. Scire cupio quid fit, quod anditum nomimal pellamus grave ac leve. Al. Eàdem operà roga, qui simi Curio, eurifus ponis potitus quam mini; aut, si mavis, asinis, qui gravita non erit. Est aut tem Minerva oneris demistis auriculis indicant? Cu. At ego non asinin itta va odos fine philosophicam responsionem expecto, præsertim ab entimumditiem & indocilitatem scindocilitatem scindocilitatem scindocilitatem funt, non decidunt in subjectum cœlum? Al. Pariter mirantur, quamobrem tu non decidas in cœlum, non si im frautium præsers possible. Al. activam et antipodes sunt instra te, nihilo ma untium præsers habeatur. Lege proverbium, Sus. Al. Ad terram nativo motu deferuntur omnia gravia. Al. Ad terram nativo motu deferuntur omnia gravia. In exalum levia. De motu violento aut animali jam non logu calum levia. De motu violento aut animali jam non logu calum levia. De motu violento aut animali jam non logu calum si situs, prorsum, retrorsum, ad dextram ac levam, ki se et Adocinicas amatitior. Nam in initio vigor addit alacritatem, in sine propi ani abillà inte-quo spes perveniendi quo tendit animal. Cu. Nescio qui pi rius quàm incipiat, delassa priùs quàm opus obsolis motu que gravia sunt redi ad id quod agere cepisti. Al. Nativo, inqua un Adonis, a porco sylvettim redi ad id quod agere cepisti. Al. Nativo, inqua un Adonis, a porco sylvettim redi ad id quod agere cepisti. Al. Nativo, inqua un Adonis, a porco sylvettim redi ad id quod agere cepisti. Al. Nativo, inqua un reditati in motu que gravia sunt feruntur despensar, quo lete suntine est, ut reditati motus suntine est per orbem terra discurrere, quemadmodum min un tissum est se per orbem terra discurrere, quemadmodum min un tissum est se per orbem terra discurrere, quemadmodum min un tissum est se per orbem terra discurrere, quemadmodum min un tissum est se per orbem terra discurrere, quemadmodum min un tissum est se per orbem terra discurrere, quemadmodum min un tissum est se per orbem terra discurrere

ant

Ff 2

gant? Al. Concretio denfitasque addit pondus. Alioqui po

funt sic videri sustineri ab aëre subjecto, quemamodum

nuis ferri lamina sustinetur summa aqua. Cu. Sic igitur p

tas, quod plurimum habet igneæ naturæ, esse levissimum

quod terrenæ, gravissimum. Al. Haud procul abes à scope

Cu. Atqui nec quivis aër pariter levis est, nec quævis ten pariter gravis : idem de aqua fortasse sentiendum. Al.N.

mirum, cum ista que nominasti non sint elementa purale

ex variis elementis temperata. Itaque probabile est en

terram esse levissimam, que plurimum habet ignis aut ae

admixtum; eam aquam esse gravissimam, quæ graviore

terram habet admixtam : qualem arbitror esse marinams

at a

uor

. U

L. C

t ge

.Q

mil

ım ·

at,

und

fitu

bat

cope

tern 1.No

redigat aquam, quòd caloris magnitudo dispellat obstantem lipor morem. Sic cuneus ferreus citiùs petit ima, quàm lamina.

In the L. Utrum intolerabilius est ferrum candens an frigidum?

I. Candens. Cu. Gravius igitur. Al. Est, si commodius

the gestare manu paleam incensam, quàm silicem frigidum. gestare manu paleam incensam, quam silicem frigidum. Quid est in causa, quod lignum ligno levius aut gravius, ? Al. Denfitas ac raritas. Cu. At ipse novi quendam è ligno aloes. tem 1? Al. Denfitas ac raritas. Cu. At ipse novi quendam è ligno aloes.

Als milià regis Britanniæ, qui in convivio ostendit nobis ligno aloes.

Als milià regis Britanniæ, qui in convivio ostendit nobis ligno aloes.

Als milià regis Britanniæ, qui in convivio ostendit nobis ligno aloes.

Als milià regis Britanniæ, qui in convivio ostendit nobis ligno aloes.

Als me jus, ut alebat, arboris quæ fert aloen: adeò folidum tet at at, ut lapis videri posset, et adeò manibus libranti leve, ut asi undo videri posset, et adeò manibus libranti leve, ut asi undo videri posset, es se qui dicca arundine levius; imposset at a suc raritas semper in causà est, sele pelli venena) mox propeana, bat ad sundum, ut vix plumbum celeriùs. Al. Nec denpreta senec raritas semper in causà est, sele pelli venena) mox propeana, bat ad fundum, ut vix plumbum celeriùs. Al. Nec denpreta se rebus cognatio, quæ facit ut quædam sele amplestantur pisa trefugiant, veluti magnes attrahit chalybem, vitis refue ge to trassican, es sundum ansi pentus on inseriore loco positam, cùm naptha sit.

Alia urà gravis, shamma levis. Cu. Omne genus æris innatat com gentum vivum sit materia liquidissa. Al. Non habeo se sundum vivum sit materia liquidissa. Al. Non habeo se sundum rivum sit materia liquidissa. Al. Non habeo se sundum rivum est argentum vivum, ut purget aurum. Cu.

Qui ar Arethusa fluvius subter mare Sicanum transit, ac non Arethusa donter cenim natum est argentum vivum, ut purget aurum. Cu.

Qui ar Arethusa fluvius subter mare Sicanum transit, ac non Arethusa submi tiùs innatat, cum antè dixeris marinam aquam fluviatili suviu, eris si se graviorem? Al. Naturale dissidium est in causà, se di su qui maret se qua ma au refugit; hinc est quo di n panno linóve vehementer desti de graviore se qui ma marum concavitas levitásque, verùm etiam siccitas, quam ua refugit; hinc est quo di n panno linóve vehementer que de su margines. Cu. Cur in fluminibus navis minus sustinet rue ærio rein su su margines. Cu. Cur in fluminibus navis minus sustinet rue ærio rein milià regis Britanniæ, qui in convivio oftendit nobis lig-Ff 3

lami-culo,

Causa levivitatis in bomine.

laminam mixtus. Cu. Utra res gravior, aqua an vinum? A Arbitror vinum non cedere aquæ. Cu. Quamobrem en qui ab œnopolis emunt vinum, aquam pro vino reperiunti imo delio? Al. Quia vinum habet pingue quiddam, que aquæ refugit liquorem, non aliter quam oleum. Argumen tum in promptu est: quò vinum est generosius, hoc & diff cilius admiscetur aquæ, & incensum ardet vehementius. o Cur in Afphaltite lacu nullum corpus animalis vivum me tatis ac gra-gitur? Al. Non est meum ad omnia nature miraculan spondere. Habet illa quædam arcana, quæ nos mirari volu scire noluit. Cu. Cur homo macilentus obeso graviore si cætera sunt paria? Al. Quoniam ossa densiora sunt cassa & ideò graviora. Cu. Cur idem homo jejunius graviora Epica seipso pranso, cum corpori onus accesserit? Al. Cibo post impor que spiritus augentur, & ii addunt corpori levitatem. Un impor de & hilaris levior est mærente, & mortuus vivo longè graviora. Cu. Sed qu'i sit ut idem homo, cùm vult, faciat se graviorem ac leviorem? Al. Contento spiritu reddit se levio sit sui rem, emisso graviorem. Si natat vesica instata & clausa sit lapido se sono sociones. si cætera sunt paria? Al. Quoniam ossa densiora sunt cam pertusa sidit. Sed quando Curio definet nobis occiner Cur? Cu. Desinam, si mihi pauca etiam dixeris; codur utrùm grave sit an leve? Al. An leve sit nescio; certe grave non potest esse, cùm sit naturæ igneæ. Cu. Quid igitur si vult vetus proverbium, Quid si cælum ruat? Al. Qui ven rudis antiquitas, Homerum sequuta, credidit cælum dininiquim sereum. Sed Homerus à coloris similitudine sereum dixit, non à pondere; quemadmodum nos cinericeum dixit, non à pondere; quemadmodum nos cinericeum dixit, non à pondere; quemadmodum nos cinericeum dixit, non à pondere; quemadmodum so cinericeum dixit, non à pondere; se fest. Cu. Est igitur co lat be lum coloratum? Al. Non verè, sed tale nobis videtur pro pter aërem & liquorem medium, quemadmodum so lindum nunc rubet, nunc fulvet, nune candicat, cùm is nihil talium se mutationum recipiat. It idem & Iridis pictura non in cælo el hi v sed in aëre humido. Cu. Verùm, ut siniam, fateris cælo ne hil esse sublimius, quacunque tegit orbem terræ? Al. Fre de teor. Cu. Et centrò terræ nihil esse profundius? Al. Scil tos cet. Cu. Inter omnes rerum species quid est gravissimum al. Aurum, opinor. Cu. Hic abs te vehementer dissentium al. Aurum, opinor. Cu. Hic abs te vehementer dissentium in me nescire profiteor. Cu. Quod igneos illos spiritus è summ ne ne nescire profiteor. Cu. Quod igneos illos spiritus è summ ne ne secire vertice depressit in ima Tartari (nam ea collocanti orsum est gravissimum. Fateor, sed quidnam suit illud? Cu. Peccatum, quod hominum. Cur? Cu. Definam, si mihi pauca etiam dixeris; calu

hominu

min

lem

nig

nvi

ùm

ritu

e, q

od o

vel r

minum animas, quas Maro vocat aurai simplicis ignes, lem demergit. Al. Si libet ad istud philosophiæ genus en migrare, fateor & aurum & plumbum esse plumeæ levitafi cum peccato conferantur. Cu. Qui fiet igitur, ut, qui farcina funt onusti, subvolent in cœlum? Al. Profecto n video. Cu. At qui sese parant ad cursum saltúmve, non um quicquid est oneris abjiciunt, verum etiam contento ritu fese reddunt leviusculos; & ad hunc cursum saltúme, quo ferimur in cœlum, non studemus illud abjicere od omni faxo, omni plumbo gravius est? Al. Faceremus el micam fanæ mentis haberemus.

men

diff

IS. C

men

12 10

oluit

or el

arne

iner

celun

10d

ninu

ARGUMENTUM.

Ord Epicureus, divinissimum plane colloquium, de vero bono, pură conscientiă, (a) Collatio poti emporariă & aternă vită pie & erudite disserit. Felicitas est, ubi vera vo-honesta ac uptas, minimum tristitia. Christiani vere pii sunt veri Epicurei: habent turpis vo-nim conscientiam puram, cum Deo pacem; qui, tametsi mundo videntur lu-luptatis. est ere, revera tamen deliciantur. Pracipua voluptates prosciscuntur ab animo. esta Dui Deum babet, quid potest descrare amplius? De sacerdote, qui prasti- (b) Voluptiis suis convivus exceperat epulis imaginariis. Libido, scortatio, & ebrietas tuarius and ausi habent doloris quam voluptatis. Stolidum Tantali votum. Peccatum rus usove, tlapis Tantaleus. Immensa Dei misericordia erga peccatores respissoenes. h.e. a voluptica

(b) HEDONIUS, (c) SPUDÆUS.

grav Uid venatur meus Spudæus, quod sic totus incum-(c) Fruga-ir sib O bit libro, nescio quid secum murmurans? Sp. Pla-lis, honestus, que po vicinior? Sp. Cum audio impugnantem M. Tulli-dicebantur. anti orsus (e) egentinos. Mihi tamen Stoici videntur minus re pronuncianti orsus (e) egentinos. Mihi tamen Stoici videntur minus re pronunciames, sed errare à verò, quibus proximum locum tribuo Peripate-semper ha Ff 4 TICIS . rentes.

tate nomen

nus gulosse vio lachrymarum, ac pænitentiæ nitro, aut charitatis ign Bon simus suit, maculas absterserunt, eis non solum nihil nocent peccata, ve igit utpote qui rùm etiam frequenter in majoris boni materiam cedunt. Sp. nass mucum Equidem nitrum & lixivium novi; igne purgari macula ris catinum in catinum nunquam audivi. He. Atqui si adeas argentarius officina emungere videbis aurum igne purgari. Quanquam & (a) lini gent folitus fit, quo, reliquis eft, quod conjectum in ignem non exuritur, sed nitidit convivis de-fplendescit, quam ulla possit aqua; eóque vivum appellan Sp. Næ tu nobis adfers paradoxum omnibus Stoicorus folus cibis paradoxis (b) παξαδοξότερον. Vivunt illi vitam voluptus appositis frueretur. riam, quos Christus appellavit ob id beator, quod lugeant Narrat ex He. Mundo videntur lugere, sed revera deliciantur, ac.quo Plurarcho dici solet, toti melle peruncti suaviter vivunt; adeo Hermolaus Barbarus in cum his collati (c) Sardanapalus, Philoxenus, Apicius, au præfatione si quis alius est voluptatum studio nobilitatus, tristem a Themistii. miseram peregerint vitam. Sp. Nova narras, sed vix cre

ama

ams

bus

tam

bus

Chr

quà

tian

hær

affe

nun

div

dende

ures lenda. He. Experire; & omnia téque quaterque dices vera fuisse mea. Efficiam tamen, ut arbitror, nè videatur usque duci adeò veri dissimile. Sp. Accingere. He. Faciam, si mihi priùs s. Il quædam concesseris. Sp. Modo tu æqua postules. He. Lumi rum annumerabo, si sortem dederis. Sp. Age. He. Primum istimi Illud, opinor, dabis, nonnihil interesse inter animam & corces pus. Sp. Quantum inter cælum & terram, inter immortale dom & mortale. He. Deinde falsa bona non esse ponenda in boreru nis. Sp. Nihilo magis quàm umbræ habendæ sunt pro corponis. Sp. Nihilo magis quàm umbræ habendæ sunt pro corpoibus, aut præstigiæ Magorum, somniorúmve ludibria, dutenda sunt pro veris. He. Hactenus commodè respondes.

mis Dabis, opinor, & illud, veram voluptatem non cadere nisi
lisis in animum sanum. Sp. Quidni? Nullus enim sole delectaisque tur, si lippiant oculi; aut vino, si febris palatum infecerit.

ptair He. Nec ipse, ni fallor, Fpicurus amplecteretur voluptae au tem, quæ longè majorem cruciatum multóque diuturniorem
e Ac secum adduceret. Sp. Non arbitror, si quis modo sapiat.

mpa He. Nec illud negabis, Deum esse summum bonum, quo niisse lus iverit inficias, nisi Cyclopibus immanior: quid tum pomal stea? He. Jam mihi donâsti, nullos suaviùs vivere, quàm qui
ibm piè vivunt; nullos miseriùs & afflictiùs, quam qui vivunt i ben piè vivunt; nullos miseriùs & afflictiùs, quam qui vivunt inder impié. Sp. Plus igitur largitus sum, quàm putabam He Sed, cium quod rectè datum est, ut ait Plato, non oportet reposcere. ume sp. Age. He. Catella, quæ habetur in deliciis, pascitur lau-os est issime, cubat molliter, ludit ac lascivit jugiter, an non vivit i lisi suaviter? Sp. Vivit. He. Optares tibi talem vitam? Sp. sign Bona verba, nisi pro homine velim esse canis He. Fateris ta,ve igitur præcipuas voluptates ab animo proficisci velut à fonte. ont & Sp. Apparet. He. Tanta enim animi vis est, ut sæpe doloacula ris externi sensum adimat; nonnunquam, quod per se est cina amarum, reddar jucundum. Sp. Isthuc quotidie videmus in genu amantibus, quibus dulce est pervigilium, & hybernis noctibus excubare ad amicæ fores. He. Jam illud reputa, si tantam vim habet amor humanus, qui nobis cum tauris & cani- Amor Dei ellant bus est communis, quanto plus valear amor ille cœlestis, à mira poteste corun Christi spiritu profectus, cujus tanta vis est,ut mortem quoq; ptua geant quà nihil est terribilius, reddat amabilem. Sp. Quid alii senquo tiant intus nescio; certè carent multis voluptatibus, qui adhærent veræ pietati. He. Quibus? Sp. Non ditescunt, non eo u 15, 21 assequentur honores, non convivantur, non saltant, non caem a nunt, non olent unguenta, non rident, non ludunt. He. De divitiis & honoribus nulla erat hic facienda mentio, quæ x cre

tidiù

lend

non

non adferunt vitam jucundam, sed solicitam potius & anxi-

am; de cæteris agamus, quæ cum primis venantur, quibus

VO.

vir

mi

Po

leq

ho

de

vic

He.

era

cer

mi

acc

bra epu

tia

viv

cœ

ftri

der

len

ri.F

mi

his

fem

abf

lup

dul

No

tare

Sp.

cas

non

lici

niu

fpe

tibu

agn

mu:

per

lect

fuc

mæ

Deploration conditio impiorum, quam brutorum, fer-

studio est suaviter vivere. Nonne quotidiè vides ebrios, fatuos, & infanos, ridentes ac faltantes? Sp. Video. He. Num putas illos suaviter vivere? Sp. Hostibus contingat illa suavitas. He. Quamobrem? Sp. Quia non-adest sana mens. He. Tu igitur malles jejunus incumbere libro, quam ad eum modum delectari? Sp. Plane mallem vel agrum fodere. He. Nam inter divitem as temulentum nihil interest, nisi quod huic infaniæ medetur fomnus, illi vix medicorum cura fuccurrit. Natura fatuus nihil differt ab animante bruto, præter formam corporis; sed levius miseri sunt, quos natura genuit brutos, quam qui belluinis cupiditatibus obbrutuerunt. Sp. Fateor. He. Jam, num tibi fobrii videntur aut fani, qui, propter vorum, & præstigias umbrásque voluptatum, & veras animi voluptates negligunt, & veros fibi cruciatus accerfunt? Sp. Non videntur. He. Non funt illi quidem temulenti vino, sed amore, sed ira, sed avaritia, sed ambitione, aliisque pravis cupiditatibus; quæ longè perniciosior est, ebrietas, quam quæ vino contrahitur. Syrus ille in comædia, posteaquam edormiverat vinum quod biberat, fobria loquitur: at animus vitiosa cupiditate ebrius, quam gravate redit ad fese !Quot annis urget mentem amor,ira,odium,libido, luxus, & ambitio! Quam multos videmus ab adolescentia ad decrepitam usq; ætatem, ab ambitionis, avaritiæ, libidinis, luxûfq; temulentia nunquam expergisci ac refipiscere! Sp. Istiusmodi novi nimium multos. He. Largirus es, falfa bona non esse in bonis ducenda. Sp. Nec reposco. He. Nec est vera voluptas, nisi quæ ex veris nascitur. Sp. Fateor. He. Non func igitur vera bona, quæ vulgus hominum per fas nefasq; venatur. Sp. Non arbitror. He. Si vera essent bona, non contingerent nisi bonis, & beatos redderent, quibus obveniunt; quid autem voluptas? num vera videtur, qua non ex veris bonis, sed ex falsis bonorum umbris nascitur? Sp. Nequaquam. He. At voluptas efficit, ut suaviter vivamus. Sp. Maxime. He. Nullus igitur vere vivit fuaviter, nisi qui piè vivit, hoc est, qui veris fruitur bonis; fola autem pietas reddit hominem beatum, quæ Deum summi boni fontem homini fola conciliat. Sp. Propemodum affentior. He. Nunc mihi vide, quot parafangis abfint à voluptate, qui vulgo videntur præter voluptates nihil sequi. Primum, animus illorum impurus est, & cupiditatum fermento vitiatus, ut, etiamsi quid incidat dulce, protinus amarescat; quemadmodum fonte vitiato non potest non esse liquor insipidus. Deinde, non est vera voluptas,

IXI-

bus

fa-

um

ua-

He.

no-

am

uic

rit.

or.

uit

Sp.

ter

ites

en-

fed

us;

ra.

um

ate

em

Vi-

bi-

er-

He.

re-

Sp.

ım

ent

ous

uæ

r?

us.

ui

tas

10.

ihi

ur

m-

iid

ti-

ra

as,

oluptas, nisi quæ sano percipitur animo. Nam irato nihil vindictà jucundius; sed ea voluptas vertitur in dolorem, simul atq; morbus animum reliquerit. Sp. Non refragor. He-Postremò voluptates illæ sumuntur ex falsis bonis, unde confequitur & illas esse præstigias. Quid porrò diceres, si videres hominem magicis artībus delufum, vefci, bibere, faltare, ridere, plaudere, cum nihil earum rerum verè adesset, quas se videre credit ? Sp. Equidem & infanum dicerem, & miferum. He. Simili spectaculo ipse nonnunquam interfui. Sacerdos Sacerdos erat, qui callebat artem præstigiatoriam. Sp. Eam non didi-præstigiator cerat è literis sacris. He. Imò è sacerrimis, h. e. exsecratissi-vas dapibus mis. Hunc aliquot aulicæ fæminæ frequenter appellabant, ut imaginariis. acciperentur ab eo convivio, fordes & parsimoniam opprobrantes: annuit, invitavit. Venerunt jejunæ, quò libentius epularentur. Accubuerunt; nihil aberat, ut videbatur, lautitiarum: explerunt fele affatim. Peracto convivio egerunt convivatori gratias, ac discellerunt suam quæq; domum. At mox cœpit oblatrare stomachus : demirantur quid esset hoc monfiri statim à prandio tam splendido esurire ac sitire. Res tandem erupit, & in rifum abiit. Sp. Et merito; præstiterat domi lenticula placare stomachum, quam inanibus spectris deliciari.He.At mihi videtur multò magis esse ridiculum, vulgus hominum pro veris bonis inanes bonorum umbras amplecti,& his præstigiis delectari, que non exeunt in risum, sed in luctus sempiternos. Sp. Quò propiùs intueor, hoc mihi videre minùs absurda loqui. He. Age, largiamur, ut interim in nomen voluptatis veniant, quæ revera non fint: appellaréine mulium dulce, qui longe plus effet admixtum aloes quam mellis? Sp. Non dicerem, si vel triens aloës esset admixtus. He. Aut optares tibi malam icabiem, quod icalpendi fit aliqua voluptas? Sp. Non, si compos sim mentis. He. Fac igitur tecum subducas rationem, quantum amaritudinis admixtum fit iffis falfo nomine voluptatibus, quas gignit amor impudicus, libido illicita, comessatio ac temulentia. Omitto nunc, quod est omnium caput, conscientiæ cruciatus, inimicitiam cum Deo, exspectationem æterni supplicii. Quod, obsecro, in his voluptatibus genus est, quod non ingens externorum etiam malorum agmen secum adducat? Sp. Quænam? He. Rurius omittamus avaritiam, ambitionem, iram, superbiam, invidiam, quæ per se tristia sunt mala; conferamus illa quæ præcipue delectationis nomine commendantur. Cum largiori potationi succedit febris, capitis dolor, alvi tormina, ingenii stupor, famæ macula, memoriæ detrimentum, vomitus. & ruina stoma-

chi, tremor corporis, num vel Epicurus existimaret eam voluptatem expetendam? Sp. Fugiendam diceret. He. Cum ado. (4) Hoc est, lescentes è scortatione novam lepram, quam nunc(a) Grozoel. elevantes & Covres quidam Neapolitanam scabiem appellant, fibi ut fere bonefto nofit contrahunt, per quam toties sit illis in vità moriendum, mine rem sempérque vivum cadaver circumferendum; nonne belle execrabilem & pudendam videntur (b) επιακείζειν? Sp.Imò (c) επί κερεία θείν. He Jam eloquentes ; finge delectationis ac doloris æquilibrium; oprareine ram din quamvis cruciari dolore dentium, quam diu duravit potationis au proprie Noxellen fcortationis voluptas? & Equidem mallem utroque carere; per diminu- nam voluptatem emere dolore non est lucrum, sed pensatio: tionem loqui hic fane potior est avan noia, quam Cicero ausus est inde fignificet. lenciam appellare He. At nunc voluptatis illicitæ titillatio, (b) Significat Epicu- præterquam quod longe minor est cruciatu, quem adducit. remporis etiam exigui est. Lepra verò contracta per omnem rum agere h. e. vovitam misere discruciat; totiesq; mori cogit, priusquam mon Iuptatibus liceat. Sp. Tales discipulos non agnosceret Epicurus. H. Audere. (c) Hoc eft, Luxuriæ comes plerumq; est egestas, onus & miserum & grarecta ad ton-ve; libidinis immodicæ, paralyfis, tremor nervorum, lippitufrinas cur- do ac cœcutienria, lepra; non hæc tantum. Annon egregia rere. Nostrà negotiatio, nec veram, nec finceram, ad hac brevem delettaqui tonsores tionem, tot tantò gravioribus ac diuturnioribus commutan funt, ut plu-malis ? Sp. Ut non accedat cruciatus, mihi stultissimus negorimum fi- tiator esse videatur, qui gemmas vitro permuret. He. Illud mul chirur-dicis, qui vera animi bona ob fucatas corporis voluptatesacent. Posuit mittat? Sp. Ita fentio He. Nunc redeamus ad exactiorem supitaque ton-putationem. Nec febris, aut egestas semper comitatur luxum, strinam pro nec nova lepra aut paralysis semper comitatur Veneris chirurgi do- immodicum usum; sed conscientiæ cruciatus, quo nihil ese mo, in quâ miferius jam inter nos convenit, semper comes est illicita ejulmodi voluptatis. Sp. Imò præcurrit interdum, & in ipså voluptate puftul & & poccæGalli- fodicat animum. Sunt tamen quos dicas hoc fesu carere He. ce curantur. Jam hoc ipso infeliciores. Quis enim non malit sentire dolo-Sed interim rem, quam corpus habere stupidum & sensûs expers? Verum eleganter ut nonnullis vel cupiditatum intemperantia, velut ebrietas alludit ad quædam; vel vitiorum assuetudo, seu callus quidam, mali etymologiam TE fensum adimat in juventa; cum ad senectutem perventum muosi Cer quod ad ver. fuerit, ac, præter innumera incommoda, quorum thefaurum bum videtur superioris vita commissa reposuerunt, de propinquo terret sonare, ad mors nulli mortalium evitabilis; tantò gravius discruciat puellas apconscientia, quanto magis per omnem vitam supuit; tum plicare, cum enim, velit nolit, expergiscitur animus. Senectus autem cum puellis conper se sit triftis, quippe multis naturæ incommodis obversari. noxia, quantò miserior est, atque etiam turpior, si urgeat animus

ani res, via nisi mel quo per nen us ! obj ver Non gaul illu fecu tur &u bor pau

cor bili aut nes De mo nui amb

Sp I qua Qui can hon de r eam sibi

tre

De

ped jun hab fi ir igit um.

elle

am

din

aut

ere:

(10:

ndo-

itio.

cit,

nem

nori

He.

gra-

itu-

egia

Sta-

tare

egollud

esa-Sup-

um,

eris

effe

citæ

rate

He.

olo-

rum

etas

nali tum

rum

rret

ciat

tum nur

ob-

geat

nus

vo. animus sibi malè conscius? Convivia, comessationes, amo-ado res, choreæ, cantilenæ, cæteráque quæ juveni videbantur sua-eoel. via. seni sunt amara: nec aliud habet ætas illa quo se sulciat, fere niss si adsit vitæ innocenter actæ recordatio, ac spes vitæ melioris. Hi funt duo scipiones, quibus nititur senetta: quod si pro his subductis imponas geminam farcinam, vitæ perperam acta memoriam, & futura felicitatis desperatiohem; objecto, quod animal fingi potest afflictius aut miserius? Sp. Equidem non video, etiamfi quis (a) το ίππε γίνος (a) Id eft, objiciat. He. Tum denique, serio sapiunt Phryges: & illud Equi seneverissime dictum, (b) Extrema gaudii luctus occupat : & (c) autem. Non est oblectamentum super cordis gaudium: &, (d) Animus 14. raudens floridam atatem facit; Spiritus triftis exficcat effe : item (c) Ecclef. illud, (e) Omnes dies pauperis mali, hoc est, afflicti ac miseri: 30. 16. secura mens quasi juge convivium. Sp. Sapiunt igitur qui ma- (d) Prov. ture rem faciunt, & colligunt viaticum ventura fene- (e) Prov. Etuti. He. Scriptura mystica non tam humi repit, ut fortunæ 15. 15. bonis metiatur kominis felicitatem; is demum eximie pauper est, qui nudus est omni virtute, & animam simul cum corpore debet Orco. Sp. Is quidem exactor est implacabilis He. Is verè dives est, qui Deum habet propitium. Quid Nullus meautem metuat, qui talem habeat protectorem? num homi- tus piis. nes? minus potest universorum hominum potestas adversus Deum, quam culex adversus elephantem Indicum: num mortem? ea piis transitus est ad æternam beatitudinem: num interos? sed confidenter Deo loquitur vir pius (f) Essi(f) Pal. ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala quoniam tu 23. mecum es. Cur metuat demones, in pectore gerens eum quem tremunt damones? nam hominis pii mentem templum esse Dei, non uno loco prædicat Scriptura verè (g) avarlipon Tos. (g) Authen-Sp Equidem non video quibus rationibus ista queant refelli. tica, cui nequanquam videntur plurimum abesseà sensu communi He. quit contra-Qui sic? sp. Nam ad tuam ratiocinationem quivis Franciscanus vitam ageret magis voluptuariam, quam alius opibus, honoribus, breviter omni genere deliciarum affluens. H. Ad- Felicitas pide monarchæ sceptrum, fi libet ; adde pontificiam coronam, orum præ camque è triplici fac centuplicem; modò detrahas animum cateris omsibi bene conscium, audacter dicam, huncFranciscanum nudi- nibus. pedem.nodoso fune cinctum, tenuiter ac viliter amictum, jejuniis, vigiliis, ac laboribus attenuatum, qui teruncium non habet in or be, modò adfit bona mens, deliciofiùs vivere, quam hin unum hominem sexcentos confles Sardanapalos. Sp Unde igitur est, quod pauperes ferè conspicimus tristiores divisibus?

He.

al

A

nu

pa

lu

In

æq

au di

qu

qu

Sp.

pe:

fla id :

He.

div

Vit

Ne

ma

mi

con

fpe

huj

fit (ad c

mef

utfi

alite

ascen

Beat

quæ hàc

biip

dicu

He. Quia bis pauperes funt plerique. A lioqui morbus, inedia. vigiliæ, labores, nuditas, extenuant quidem corporis habitum; fed tamen non in his tantum, fed etiam in ipsa morte fefeex. erit mentis alacritas. Animus enim, quanquam illigatus eff mortali corpori, tamen quoniam naturæ potentioris est, corpus ipsum quodammodo transformat in sese; præsertim si ad vehementem naturæ impetum accedat † ever en spiritus. Hinc est quod sepenumero videmus homines verè pios majore cum alacritate morientes, quam alios convivantes. Sp. Istud profecto non raro sum admiratus. He. Atqui non est admirandum, illic effe invincibile gaudium, ubi adeft omnis lætitiæ fons Deus. Quid autem novi est, animum verè pii

intima Tartari demergatur, nullum felicitatis detrimentum

facturus fit? Ubicunque pura mens est, ibi Deus est; ubicun-

que Deus est, ibi paradifus est; ubi cœlum, ibi felicitas est;

ubi felicitas est, ibi gaudium est verum, & alacritas sincera.

Sp. Attamen suavius viverent si abessent incommoda quz-

+ Efficacia.

Ubi Deus, ibi beatitu-hominis gaudere jugiter in mortali corpore, cum idem, si ad do.

dam, & adeffent oblectamenta, quæ vel negligunt vel non affequuntur. He. Quæ verò mihi narras incommoda? Quæ lege communi comitantur conditionem humanam? Famem, sitim, morbum, lassitudinem, sene &utem, mortem, fulmina, terra-Piorum con-motus, inundationes, bella ? Sp. Et ista quoque. He. At nos ditio afflicta de mortalibus interim agimus, non de immortalibus. Et talonge melior men in his quoq; malis longè tolerabilior est piorum condituaria impi-tio, quam voluptates corporis per fas nefasq; venantium, &. Quî sic ? He. Imprimis, quoniam animos habent ad temperantiam ac tolerantiam exercitatos, cateris moderatius ferunt ea, quæ vitari non possunt. Dein, quoniam intelligunt illa omnia à Deo immitti, vel ad purgationem criminum, vel ad exercitationem virtutis; non modò patienter, verum etiam gaudenter, tanquamobedientes filii, illa de manu propitii patris accipiunt, atque etiam gratias agunt, vel pro clementi correctione, vel pro inestimabili lucro. Sp. Sed multisibi accerfunt corporis molestias. He. Sed plures adhibent medicorum remedia, quo corporis fanitatem vel tueantur, vel recuperent. Cæterum accersere molestias, h. e. inopiam, adver-mag. fam valetudinem, persecutionem, infamiam, nisi cum hucimterum quoties infliguntur ob Christum & ob justitiam, quis ausit eos vocare miseros, cùm ipse Dominus appellet eos beatum sos, & horum gratia gaudere jubeat? So Habana tor anim rim & ista sensum cruciabilem. He. Habent, sed quem facile move absorbet

12,

m;

ex-

eft

-10

ad

ûs.

na-

Sp. eft

nis

pii ad

um

un-

eft;

era.

ux-

iffe-

lege

tim,

rræ-

nos

t ta-

ndi-. Sp.

npe-

s fe-

tilla

el ad

riam

i pa-

enti

i sibi

nedi-

ver-

absorbet hinc metus gehennæ, illinc spes æternæ beatitudinis. Age, si tibi persuasum esset te nunquam ægrotaturum, aut nullam corporis molestiam sensurum in omni vità, si semel patiaris cuspide aciculæ tibi summam pungi cutem, nonne lubens & gaudens acciperes tantillum dolorem? Sp. Maximé. Imò fi certò sciam mihi nunquam in vità dolituros dentes, aquo animo patiar vel altius infigi acum, atque etiam ambas aures subula perforari. He. Atqui quicquid in hac vita accidit afflictionis, levius ac brevius est ad æternos cruciatus, quam momentaneum acus vulnusculum ad hominis vitam, quamvis longam; nulla enim analogia rei finitæ ad infinitam. Sp. Verissima prædicas. He. Jam si quis tibi persuadeat, te per omnem vitam omni moleftià cariturum, fi semel manu flammam dividas, quod fieri vetuit Pythagoras, nonne lubens id faceres? Sp. Ego fane vel centies, modo ne fallat promissor. He. Deus ne potest quidem fallere : sed ille flammæ sensus diuturnior est, ad totam hominis vitam collatus, quam tota vita collata ad cœlestem beatitudinem, etiamsi quis trium Nestorum excedat annos. Siguidem illa, quantum liber brevis manûs injectio nonnulla hujus vitæ portio est; sed tota hominis vita nulla portio est æternitatis. Sp. Non habeo quod contradicam. He. Ad hanc igitur qui toto pectore certaque ipe properant, cum tam brevis fit transcurius, an credis eos hujus vitæ molestiis discruciari? Sp. Non arbitror, modò adsit certa persuasio firmaque spes assequendi. He. Venio nunc ad oblectamenta, quæ objiciebas. Abstinent à choreis, à comessationibus, à spectaculis : hæc nimirum ita contemnunt, utfruantur multò jucundioribus, nec minus oblectentur, sed aliter: Oculus non vidit, auris non audivit, nec in cor hominis oscenderunt que solatia Deus paraverit diligentibus ipsum. Beatus Paulus agnovit que fint cantica, que choree, 1 Cor. 2. 9. quæ tripudia, quæ comessationes piarum mentium etiam in hâc virâ. Sp. At funt quædam voluptates licitæ, quas ifti sibiipsis interdicunt. He. Etiam licitarum voluptatum immodicus usus est illicitus: hunc si excipias, in cæteris omnibus I re- Superant qui videntur asperam vitam degere. Quod potest esse Longe plus magnificentius spectaculum quam hujus mundi contempla- voluptatis tio? Ex eo longè plus capiunt voluptatis hominis Deo chari, capiunt viri cimquam cæteri. Siquidem hi, dum curiofis oculis contemplantur mundo, Cæquis admirandum hoc opus, anguntur animo, quod multarum re- quam impit. rum causas non assequantur. In quibusdam etiam ceu Momi inte-quidam obmurmurant opifici; neq; raro naturam pro matre facile sovercam appellant: quod convitium verbo tenus quidem naturam orbet

ili

rel

ui nin

ft i

ior

ma

eic

is v

um

ieta

e. (int

tci

1, (

ræ

turam ferit, fed revera in eum redundat, qui naturam condi dit, siqua est omnino natura. At homo pius religiosis a fimplicibus oculis magna cum animi voluptate spectat open Domini patrisque sui demirans singula, nihil reprehendens sed pro cunctis gratias agens, cum reputat hæc omnia pro pter hominem esse condita: atque adeò in singulis rebus ado rat omnipotentiam, sapientiam, ac bonitatem conditori quarum vestigia perspicit in rebus conditis. Jam finge mil esse aliquod palatium revera tale, quale Psychæfingit Ap leius, aut si quod potes magnificentius elegantiusque : hu adhibe duos spectatores, alterum peregrinum, qui tantin

Mundus pi-visendi causà venerit; alterum, servum aut filium ejus, quo orum gra- construxit hoc ædificium: uter impensiùs delectabitur? hospa sià conditus. ille, ad quem ea domus nihil attinet; an filius, qui chariffin patris ingenium, opes, ac magnificentiam in ædificio magnicum voluptate speculatur; præsertim cum cogitat totum ho patris ingenium, opes, ac magnificentiam in ædificio magnetum voluptate speculatur; præsertim cùm cogitat totum ha opus ipsius gratià factum esse? Sp. Percontatio tua non est a responso: sed plerique, non piis moribus, sciunt cœlum sur quæ cœlo clauduntur hominis causà esse esse condita. He. Scium plerique omnes, sed non omnibus hoc yesit in mentem: sa si venit in mentem, plus tamen capit voluptatis, qui magi amat opisicem; quemad modum alacrius intuetur cœlum qui ad vitam cœlessem aspirat. Sp. Verisimillima dicis. Hi jam conviviorum suavitas non ess stati lautitis palati, as coquorum condituris, sed in prosperà corporis valetudine & stomachi appetentià. Cave igitur putes ullum Lueuslum cœnare jucundius appositis perdicibus. phasianis, turturibus se se sum pane, oleribus aut leguminibus. potu vel aquæ. vel cerevisis stenuis, vel vini probe diluti; propterea quod hæc accipi su tanquam missa à benigno patre datos. Omnia condit orati ospetanquam missa à benigno patre datos. Omnia condit orati ospetanquam missa à benigno patre datos. Omnia condit orati ospetanquam missa à benigno patre datos. Omnia condit orati ospetanquam missa à benigno patre datos. Omnia condit orati ospetanquam missa postremò surgit à mensà non distentus, sed recretus; non onustus, sed refectus; & refectus mente pariter set corpore. An tu putas ullum issa mensà non distentus, sed recretus; non onustus, sed refectus; & refectus mente pariter set corpore. An tu putas ullum issa mensà non distentus, sed recretus; non onustus, sed refectus; sp. Sed in Venere sum ma est delectatio, si quid Aristoteli credimus. He Et saci sed diliguntur. Sed congressi ille connubialis est jucundior. Nulli porrò velt mentiùs amant uxores, quam eas sic diligunt, seu congressi ille connubialis est jucundior. Nulli porrò velt mentiùs amant uxores, quam eas sic diligunt, seu congressi ille connubialis est jucundior. Nulli porrò velt mentiùs amant uxores, quam eas sic diligunt, seu congressi ille connubialis est jucundior.

ondi

mili

A pu

ntù

ofpa

iffin

n ho

iligunt quidem. Adde, quòd quò rarior est cum uxore conis a reflus, hoc est suavior; que res nec impium poëtam latuit, pen ui scripsit,—Voluptates commendat rarior usus. Quanquam inima voluptatis pars in coitu sita est. Longè major pro di in perpetuo convictu, qui inter nullos potest esse jucunado ior, quam inter eos, qui se Christiana charitate sinceriter mant, & amant pariter mutuo In aliis frequenter cum seconte voluptara seconte voluptara seconte propositione de la conte propositione de la contenta del contenta de la contenta del contenta de la contenta del contenta de la contenta de elcente voluptate senescit amor. Christiana charitas hòc mais virescit, quò magis delectatio carnis decrescit. An non-um tibi persuasi nullos vivere jucundiùs, quam qui cum letate degunt? Sp. Utinam itidem sit persuasum omnibus. e. Quod si Epicurei sunt, qui suaviter vivunt, nulli verius ntEpicurei, quam qui sancte piéque vivunt. Et, si nos tant cura nominum, nemo magis promeretur cognomen Epicunagrei, quam adorandus ille Christianæ philosophiæ princeps? Christisipse ræcis enim eninepo, auxiliatorem declarat. Cum natura Epicurus, n ege x esset vitiis tantum non obliterata, cum Moss lex magis . e. auxiliano lees a effet viciis tantum non obliterata, cum Moss lex magis i. e. auxiliari ritaret cupiditates, quam sanaret, cum impune regnaret in undo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi mi lundo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi mi lundo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi mi lundo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi mi lundo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi mi lundo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi iundo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi mi lundo tyrannus Satanas, solus ille pereunti humano generi mi lundo iundam, qui blaterant Christum natura fuisse triste iindi iundi su nusu ostendi vitam omnium suavistimam, eraque voluptatis plenissimam:tantum absit lapis ille Tan-tan's Tanalium ius solus seria ducit. Sp. Expecto jocum serium.

Narrant ii, quibus olim studio fuit philosophiæ præcepta ibularum involucris tegere, Tantalum quendam adhibitum us ospes esset dimittendus, Jupiter hoc suædapsilitatis esse raborati si, nè conviva discederetabsque xenio, permittit ut quod ellet peteret, accepturus quicquid petiisset. Tantalus au-stolidim mi stolidus, ut qui beatitudinem hominis ventris & gulæ Tantali vor electatione metiretur, optavit ut sibi per omnem vitam itum- este tali mense accumbere. Annuit Jupiter, & ratum erat otum. Tantalus assidet mensæ omni genere deliciarum estiructæ; appositum est nectar, nec desurt rosæ, nec odosas, qualibus deorum nares possunt oblectari; adstat pocilitor Ganymedes, aut Ganymedi similis; circumstant Musæ asyiter canentes, faltat ridiculus Silenus, nec absunt moribes: breviter quicquid ullum hominis sensum possit oblectare; sed inter hæc omnia ille sedet tristis, suspirans & anximit, sone chilarescens risu, nec attingens appositas. Sp. Quid in causa sp. qualibus decens risunecatingens appositas. Sp. Quid in causa sp. dill

d

causà? He. Quoniam super caput accumbentis de pilo per det ingens faxum jamjam casuro simile. Sp. Ego me àu

menså fubducerem. He. Sed illi votum transiit in necessiin tem, neque enim Jupiter tam placabilis est, quam nosterD

us, qui perniciosa vota mortalium rescindit, si modò pon teat. Quanquam & alioqui, nè se Tantalus subducat, ven idem lapis, qui prohibet vesci. Metuit enim, si se common rit, nè illico faxi ruina conteratur. Sp. Ridiculam fabulan He. At nunc audi quod non rideas. Vulgus à rebus exten petit vitam jucundam, cum ea non præstet nisi mens secun nam sibi malè consciis faxum multò gravius impend Mala confciquam impendet Tantalo. Imò non impendet, sed urget pi entia ob immitque mentem; nec inani metu discruciatur animus, sed probitatem prioris vitæ fingulas horas expectat ut conjiciatur in gehennam. O eft faxum fecro, quid est tam suave in rebus humanis, quod mentemu Tantaleum, faxo pressam possit verè exhilarare? Sp. Nulla profector nisi vel dementia, vel incredulitas. He. Hæc si perpendera adolescentes, qui voluptatibus, ceu poculo Gircao, dementat pro verè jucundis amplectuntur mellita venena, quanto h dio caverent, nè quid per incogitantiam admitterent, quo

in omnem vitam mordeat animum? Quid non facerent hoc viaticum pararent senectuti venturæ, mentem sibi ben consciam, & famam nullà labe contaminatam? quid aute illà fenectute miserius, quæ, cum respicit in tergum, magn cum horrore videt, quam speciosa sunt quæ neglexit, qui fæda quæ amplexa est: rurfus cum à fronte prospicit, cem imminere diem supremum, & ob hoc protinus æterna gehet næ fupplicia? Sp. Felicissimos arbitror, qui primam ætate fervarunt incontaminatam, &, in pietatis studio semper pro ficientes, pervenerunt usque ad senectutis metam. He. Prox mus locus debetur iis, qui à juvenili temulentia maturère puerint. Sp. Sed quid confilii das illi misero seni? Nulli desperandum, quam diu spirat : jubeo ad Dominick Migricordia mentiam confugere. Sp. Sed quò fuit longior, hoc mag Dominierga accrevit scelerum cumulus, jam arenam exsuperans quae in littore maris, He. Sed eas arenas longe superant mil ricordiæ Domini. Arena tametsi non est homini numerabi lis, finito tamen est numero: at Domini clementia nec mo dum nec finem novit. Sp. Sed non est spatium brevi mon turo. He. Quò minus est spatii, hoc clamet ardentius. Apu Deum satis longum est, quod à terris ad cœlum valeat pertin gere. Penetrat autem & brevis precatio cœlum, modò ve hementi spiritus impetu ejaculetur. Evangelica peccatt

peccatores infinita est & immensa.

Assolt (a)

fertur per omnem vitam egiffe pænitentiam; fed latro in ipsa morte quam paucis verbis impetravit à Christo Paradifum. Si toto pectore clamaverit, Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam, Dominus tollet faxum Tantaleum, dabit auditui illius gaudium & lætitiam, & exultabunt de condonatis peccatis offa per contritionem humiliata.

April 1997 Control of the Property of the Control of the Control

at acrowing regard to across another strategy to their

and may make the state of the second

on a state and discussion of a second of the second of the second of

The first and the language of the country and the country of the c

som the to be such formed the main the sec-G g 2 Def.

the clark their and enter other was the water thereon the set of feeting a country of the country of the same of

wall which there will be with the long of which was a

to the live should be and the property of the second state of the

Statement action configurate the librar probability within

the state that the second requirement of the second

The Control of the State of the

because the first the second telephone and the

resorte relation des esta luciano la configuração establi-

who the transfer of the state o

I that the elice did you had be too he was an

mil erabi c mo mori Apu ertif dd ve catri ferti

o per

àta

effin

erD

pan

, Vet

mov ulan tern

cun ende et pr fedi

. 0 mt

tore

dere entat

to fu

quo,

ent i ben

auter

magn qual

cern geher etater

r pro Prox

rèrell

? H nicle mag uæ

L

d

p

ci al

te

924

du

bu

P3

710

an

710

te

qu

1 m

8

V

re

Et:

cu

7711

tu

da

pr.

pio

or: lie

ch

eâ

fit

6

pu

C07 di

114

DES. ERASMUS Roterodamns de Utilitate Colloquiorum.

AD LECTOREM.

(a) Hoc eft, calumnia, quæ apud Græcos hoc nomen haber, quod omnia in aliam parmata aut

Ded nune in omnes & in omnia per universum or. bem graffatur comitata Furiis (a) n dezCoan, ut tutun non fit ullum emittere librum, nifi fatellitio munitum. Quanquam quid Satis effe tutum possit adversus sycophanta morsum, qui, velut aspis ad vocem in cantantis, ità ad omnem purgationem quamvis justissiman, tem trahat obturat aures? Prima pars hujus operis, que med fuit & non & conficiat, mea, temeritate cujusdam erat edita. Quam cum ingenti quim existi-applausu viderem exceptam à studiosis, abusus sum affectu vulgari ad profectum studiorum. Quandoquidem nec medici edita funt. semper ægrotis ministrant saluberrima, sed illis nonnihil concedunt ob hoc ipsum, quod vehementer appetant; itiden mihi visum est boc genus illecebris inescare teneram ætaten, quæ jucundis facilius ducitur, quam feriis aut exactis. Itaque quod editum erat repurgavi, deinde adjeci que moribu etiam formandis conducerent, welut irrepens in animos alelescentium, quos recte scripsit Aristoteles inidoneos res ethicæ philosophia, duntaxat ejus que seriis preceptis traditur. Quod si quis clamet, indecorum homini seni si pueriliter ludere; nibil moror quam pueriliter, modo utiliter. Et, si laudantur literatores atate provecti, qui pueritie crustulis blandiuntur, elementa velint ut discere prima ; mibi non arbitrer vitie verti debere, quod simili studio juventutem illecto vel ad elegantiam Latini sermonis, vel ad pietatem. Adde quod bona prudentiæ pars est nosse stultas vulgi cupiditates, & absurdas opiniones. Eas arbitror satius ex hoc libello discere, quam experientia scultorum magistra. Multis amara Sunt Grammatices pracepta. Ariftotelis Echica non est apta pueris : theologia Scoti minus; ne viril quidem admodum utilis ad parandam bonam mentem : O plurimum habet momenti, gustum optimarum rerum protinus insevisse teneris animis. Et haud scio an quicquam die Scitur felicius, quam quod ludendo discitur. Est hoc nimirum santtissimum fallendi genus per imposturam, dare bentficium. Laudantur enim medici, qui sic fallant agrotos. Et tamen, si nihil hic aliud quam nugatus fuissem, videbantur laturi;

laturi; nunc, quoniam prater lingua politiem inspersi quadam qua mentem instruant ad religionem, calumniantur, ac perinde quasi dogmata Christiana professionis hic seriò pronuncientur, ita syllabas etiam ad vivum excutiunt. Id quam saciunt iniquè, magis erit perspicuum, ubi declararo Colloquiorum aliquot non vulgarem utilitatem. Ut enim omistam tot serias sententias medis jocis admixtas, tot sabulas, tot historias, tot rerum

naturas dignas cognitu:

tate

2 07.

utum

nuni-

in-

mam,

2101

genti

elgari

redid

nihil

idem

stem,

Ita-

ribut

ale-

edito-

ceptis

ri fic

utili-

ritia

; mi-

wen-

pie-

vul-

es ex

iferâ.

Echi-

viris

: 6

roti-

die

ıimi-

bent-

Et

entur

uri;

In Colloquio De visendo loca sacra cohibetur superstitiosus pag. 17. & immodicus quorundam affectus, qui summam pietatem esse De votis te-ducunt vidisse Hierosolymam: & huc per tanta terrarum merè sumarisque spatia currunt senes episcopi, relicto grege qui cu-sceptis. randus erat; buc viri principes, relictà familià ac ditione; huc mariti, relictis domi liberis & uxore, quorum moribus de pudicitia necessarius erat custos; buc adolescentes ac famina, non sine gravi discrimine morum & integritatis. Quidam etiam iterum atque iterum recurrunt, nec aliud faciunt per omnem vitam : interim Superstitioni, inconstantia, stultitia, temeritati prætexitur religionis titulus; ac desertor suorum, contra doctrinam Pauli, sanctimoniæ laudem aufert, ac sibi quoque pietatis omnes numeros explevisse videtur. Paulus, 1 Tim. 5. 8. intrepide pronunciat, Si quis autem suorum, & maxime domesticorum, curam non habet, fidem abnegavit, & est infideli deterior. Atque bic Paulus loqui videtur de viduis, que liberos atque nepotes negligunt, idque pretextu religionis, dum sese mancipant obsequiis ecclesia. Quid di-Aurus de maritis, qui destitutis teneris liberis, uxore juvencuià, idque in re tenui, proficiscuntur Hierosolymam? Ex multis unicum exemplum proferam, nec tam recens, ut metuenda sit invidia, nec tam vetus, quin nepotes supersint, quos damni magnitudo non sinit oblivisci rei gesta. Vir quidam prapotens decreverat ante mortem invifere Hierofolymam, pio quidem animo, sed parum felici consilio. Rebus igitur ordinatis, facultatum omnium, uxoris, quam gravidam reliquit, oppidorum & arcium curam tutelamque commist archiepiscopo, ceu parenti. Ubi rumor allatus est hominem in ea peregrinatione periisse, archiepiscopus pro parente gessit prædonem, occupavit possissiones omnes defuncti; denique O arcem munitiorem, in quam gravida confugerat, vi expugnavit; &, ne superesset ultor atrocissimi facti, gravida confossa simul cum fætu periit. Nonne pium erat tali viro dissuadere periculosam & non necessariam profectionem? Hujus generis quam multa comperientur exempla, cateris afi-Gg 3

mandum relinguo. Ne quid interim dicam de sumptibus, ques, ut

nca

In

lit

ont

res

In

1772

Ch

00

Tim

e f

ole

unt

tion

ò r

jej

nda

12 7

i h

rum

mn

es b

m e

bin

Iu

nnes

brill

i con

ln

licio.

fateamur non omnino perire, tamen nemo prudens non fatebitur in usus longe meliores expendi potuisse. Quod antem ad Religionem attinet, divus Hieronymus laudat Hilarionem, quod cum effet Palæstinus, & in Palæstina viveret, tamen semel dune taxat viserit Hierosolymam, ob loci vicinitatem, ne videretur contemnere loca sacra. Si meritò laudatus est Hilarion, quod abstinuit ab Hierosolyma, tam vicinus, ne Deum angusto loco claudere videretur; semel tantum adierit, ob loci propinquitatem, ne quos offenderet; quid dicendum de his, qui ex Anglia & Scotia, tantis impendiis, per tot discrimina, petunt Hierosolymam, prasertim domi relictis charisimis, quibus, juxta, doctrinam Apostoli debent perpetuam curam? Clamat S. Hierony. mus, Non magnum est Hierosolymis fuisse, sed bene vixisse magnum est. Et tamen atate Hieronymi probabile ef evidentiora vestigia veterum monumentorum exstitisse, quan nunc exstant. De Votis disputationem aliis relinquo; tantum boc agit colloquium, ne quis temere talia vota suscipiat. Id effe verum declarant hac mea verba: Præsertim cum domi haberem uxorem integrà adhuc ætate, liberos, & familiam, quæ pendebat ex me, & opera mea quotidiana alebatur, o catera qua sequuntur. De votis igitur susceptio nihil dicam, nisi quod, si summus essem pontifex, non admodum gravate relaxarem obstrictos. In suscipiendis, quemadmodum faten fieri posse, ut aliquis cum fructu pietatis eat Hierosolymay, ità non dubitarem, multis, ex rerum circumstantiis, dare confilium, ut eas impensas, tempus, & operam, insumerent in alia, que propius conducunt ad veram pietatem. Hec arbitror efe pia; eoque consideratà multorum vel levitate, vel ignorantià, vel superstitione, visum est super ea re monere juventutem; neque video quos offendere debeat hac admonitio, nist forte quos dam istos, quibus charior est questus, quam pretas. Nec illic damm pontificias indulgentias, aut diplomata; sed taxo nugacifmum nugatorem, qui, ne cogitans quidem de corrigenda vita, totam spem collocarit in condonationibus humanis. Hic J quis mihi consideret, quanta jactura pietatis nata sit inter Etion mortales, partim ex corum vitio qui prostituunt pontificias indulgentias, partim corum culpa qui illas secus quam oportet acui si indulgenti- cipiunt, fatebitur operæ pretium, juventutem super hac re com-Suz monitam effe. Verum boc modo parum consultum est + commissionarius. Audi, ô bone, si viri boni sunt, gaudebunt esse monatores ap- nitos simplices; sin potior est illis quastus quam pietas, valeant. roci In Colloquio De captandis sacerdotiis, taxo cos qui Roman CUT.

Indulgentiæ. + Quibus à pontifice concessum erat in indulgentüs cauponam . exercere. Hos rectins arum redemptores aut concinellamus, Pag. 19.

rstant, venantúrque sacerdotia, crebrò gravi jastura tum mom, tum pecuniæ; cóque deduco sermonem, ut sacerdos, pro ncubina, lectione bonorum auctorum semet oblectet. In Militis Confessione, taxo facinora militum & impiam Pag. 21. litum confessionem; ut adolescentes ab ejusmodi moribus abbormt.

In Monitis Pædagogicis doceo puerum verecundiam ac pag. 26.

res etati decoros.

ebi-

Re-

quod

duni

etur

rion,

ngu-

pro-

ti ex

tunt

exta,

0717-

Vi-

uam

tan-

piat.

omi

iam,

r, o

cam,

wate ateor

nay,

conalia,

, vel

seque

Sam

t accom-

com-

ant.

man

cur.

In Pietate Puerili, nonne piis praceptis imbuo puerilem ani- Pag. 33. m ad studium pietatis? Nam quod quidam arrodebant de fessione, mera fuit calumnia, cui jampridem respondi. Doceo fessionem esse suscipiendam, perinde quasi nobis esset instituta Christo. Caterum an id sit factum, nec refellere est animus, Confessio. cosseverare, quòd nec mihi satis persuasum est, nec aliis probare sim. Quod autem admoneo de genere vitæ serio deligendo, dee est e seligendo sacerdote, cui committas arcana tua, judicabam olescentibus esse necessarium, nec video cur me debeat panire. At sic erunt pauciores monachi & sacerdotes. Fortassis unt, sed meliores. Idem probabit quisquis vere monachus est.

rro qui venantur (a) proselytos vel ob pradam, vel ob super- (a) Venantionem, dignissimi sunt qui omnibus omnium scriptis traducantur, tur Proselytos, qui ad o resipiscant.

† In Convivio Prophano non damno constitutiones ecclesia vitz fuæ injejuniis, ac delectum ciborum; sed indico superstitionem quo-factam calliudam, qui his plus tribuunt quam oportet, negligentes eorum da persuasia magis faciunt ad pietatem; damnoque corum crudelitatem, one fimplisi hac exigunt ab his, à quibus ecclessa mens non exigit : item illectant rum praposteram sanctimoniam, qui ex hujusmodi rebus con-tanquam mnant proximum. Hic si quis reputet quanta vera pietatis esca projecta es binc nata sit inter mortales, fatebitur vix aliam admonitio- in retia perm esse magis necessariam. Sed hâc de re copiosius alias respon- + Pag s4.

bimus.

amne In Convivio Religioso, cum omnes faciam alienos à sacris, Pag 76. mes conjugatos, satis doceo quale debeat esse convivium omnium vita, bristianorum. Ad quam formam si sacerdotes quidam & monadi conferant sua convivia, inteuigent qui inter dione, qua conveniebat illos laicis antecellere. i conferant sua convivia, intelligent quantum absint ab ea per-

In Apotheosi, doceo quantum honoris debeatur egregiis viris, Pag. 106; ni suis vigiliis bene meriti sunt de studiis liberalibus.

Sunt inepti, quibus Colloquium Proci & Puella videatur Pag. 111. comscioum, cum nihil fingi possit castius. Si res honesta est marimonium, & procum agere honestum est. Atque utinam omnes roci tales essent, qualem bic fingo, nec aliis colloquiis coirent matrimania. Gg4

matrimonia. Quid facias istis ingeniis tetricis, & ab ome acio bus Gratiis alienis, quibus impudicum videtur quicquid an adole cum est ac festivum? Hac puella negat proco discessuro osciputo eum est ac festivum? Hec puella negat proco discessuro ofce lum, quò totam virginitatem illi servet illibatam. Qui lum, quò totam virginitatem illi servet illibatam. Qui Jaic autem nune vulgò nen dant puella procis? Deinde non videt dole quam multa philosophica sint inspersa jocis, de non pracipitant cati conjugio, de delectu non solum corporum, sed multò magis an octe morum, de firmitate conjugii, de non contrabendo matrimonio fi aliu consensu parencum, de caste colendo matrimonio, de sante educa dis liberis; postremò puella comprecatur Christum, ut illius auti inte eius sit felix connubium. An hac non convenit scire juvenes? i liter qui hanc lectionem ob lasciviam putant esse noxiam pueris, tiunt ar illis prælegi Plautum & facetias Poggii. Præclara jud

Pag. 119.

los plagia-

rios vocat,

quod quo-

In Virgine Mifogamo deteffor eos, qui adolescentes a puellas invitis parentibus pelliciunt in monasterium, abutent inte illorum vel simplicitate, vel superstitione; persuadentes ets non s spem salutis extra monastaria. Nisi talibus piscatoribus plenus su mundus; nisi immunera felicissima ingenia per issos infelicisse (a) Recte ilsepelirentur ac defoderentur viva, que fuissent electa vasa De si judicio Sumpissent institutum natura congruent non reste admonui. At si quando cogar in hoc argumento profem quia sentio, sic depingam & (a) plagiarios illos, & ipsiu mi pus commit-magnitudinem, ut nullus non fassurus sit me non sine caus à bacm nuiffe: quanquam civiliter id quidem à me factum eft, ne mil daretur ansa delinquendi.

dammodo furtum in alterius cortant.

Pag. 126.

In proximo Colloquio Virginis Pænitentis, non induco vin ginem, que professa mutarit institutum. fed que ante perata professionem redierit ad parentes, quos habebat, optimos.

Pag. 128.

In Mempfigamo quam multa sunt philosophica, de celanti maritorum vitiis, de non interrumpenda conjugum benevolente de sarciendis offentis, de corrigendis maritorum moribus, de offe quiis erga maritos ? Quid aliud docet Plutarchus, Ariftoteles, o Xenophon, nist quod bic persone vitam quandam addunt orati

Pag. 138.

In Colloquio Militis & Carthufiani fimul depingo & infan am juvenum qui procurrant ad beilum; & pii Carthufiani vi tam, que sine studiorum amore non potest non esse tristis & inama

Pag. 143.

In Pseudocheo depingo querundam ingenia, qui nati sunt a mentiendum, quo quidem hominum genere nihil est execrabilin utinam effet rarius.

Pag. 157.

In Colloquio Adolescentis & Scorti, nonne & Iupanani

qui I idgi

cipu

Inc

tem

I

uto

ben qui per ego dea ann

PHS wit 11772 tu? for lan Scri

tus fluc 0/01 jug gri

çiu

acio casta? Quid autem dici potuit efficacius, vel ad inserendam omni omi acio casta? Quid autem dici potuit essicacius, vel ad inserendam dolescentum animis pudicitiæ curam, vel ad revocandas, ab instioscu uto non minus ærumnoso quam turpi, puellas ad quæstum expositas?

Qui Inica vox commovit quosdam, quòd impudica puella blandiens aviden dolescenti vocat ilium suam mentulam; cum hoc apud nos vulitani zatissimum sit etiam honestis matronis. Hoc qui serre non
am potest, pro mea mentula, scribat, mea voluptas, aut siquid
niosu aliud mavult.

In Convivio Poetico doceo, cujusmodi debeat esse convivium pag. 160.

auti inter studiosos: parcum, sed festivum & hilare, conditum
il literatis fabulis; sine rixis, sine obtreetatione, sine turpiloin quio.

In Inquisitione de Fide doceo summam catholicæ professionis. Pag. 173-

jud In Inquisitione de Fide doceo summam catholice professionis, Pag. 173. idque aliquanto vividius ac liquidius quan docent theologi steme interim honoris causa nomino. Ideò porro fingo personam Lu-son si therani, quò faciliùs redeant in concordiam, inter quos de præ-us si cipus articulis orthodoxæ professionis concerni. icista Sa De Inquisitionis partem non addidi, propter bac exulceratissima tempora.

icif

men:

rofem

ec mi e mali

o vin ratian

landi

le obje

les, 0 oratio

nani

mi vi

nama

unt a

hilins

anari fac

In Senili Colloquio quam multa velut in speculo exhi-Pag. 182. bentur, que vel fugienda sunt in vità, vel vitam reddunt tranis mil quillam! Hac prastat adolescentes ex festivis colloquiis quam experimentis discere. Socrates philosophiam è cale deduxit in terras ; ego philosophiam etiam in lusus, confabulationes, & compotationes deduxi. Oportet enim & ludicra Christianorum sapere philosophi-

In Ptochoplusiis quam multa sunt, ad que pastores rusticani, Pag. 192. rudes & indocti, nihilque minus quam pastores, possint suam vitam corrigere? Prætereaque ad tollendam stultam gloriam vestium, rursus ad coercendamillorum insaniam, qui menachorum cullentin tum execrantur, quasi per se mala sit vestis. Et obiter describitur forma, quales debeant effe monachi, qui per vicos obambulant. Neque enim admodum multi tales sunt, quales hic de-Scribo.

In Erudita Puella, simul & Paula, Euftochii, Marcella, ve- Pag. 202. tus exemplum renovo, que cum integritate morum conjunxerunt fludium literarum; & minachos abbatesque sacrorum studiorum osores, luxui, otio, venationibus, aleaque deditos, puella conjugatæ exemplo exstimulo ad aliud studiorum genus ipsis magis congruens.

In Spectro detego technas imposforum, qui credulis simpli- rag. 210. cium animis solent illudere, fingentes apparitiones demonum

(a) De hoc

vide Plati-

Fag. 275.

Franimarum, vocésque divinas. Quantum verò pessem he prastigia invexerunt pietati Christiana! Quoniam autem rudis ac simplex atas hujusmodi fraudibus potissimum est obnoxia, visum est exemplo non inamano depingere modum impostura. Sic impositum suit (a) Calestino pontisici Romano. Sic Berna delusus juvenis à (b) monachis. Sic commentitiis oraculis

per

ana

ra

cie

ing

vii

effin In

9

azi

int

Mim.

1 2

mul ultii

rrig

ites

17 1

en

eferi

qui,

ant

erce

bril

rit

vet 1

am j

nano

au fa

Quan

uma

tilit.

In

und

In

In

In

bufin

tolid ed ri ima

nam. (6) Prædica- & bodie plurimi deluduntur.

toribus, qui Nec minima pars humanarum calamitatum est † Alcumisti. D. Francisci ca, quæ dostis etiam & cordatis viris imponit; adeò morbus his fratres quin-adlubescit, si quem corripuerit. Huis assinis est Magia (eodem norum stigma-mine, sed cognomine blandiens) naturalis. Similes impossuratis si sustrari taxo in Hippoplano & Ptochologia, rursus in Convivio conabantur Fabuloso. Ex his si nihil aliud discerent pueri, quam Latine † Pag. 216. loqui, quanto plus laudis mea meretur industria, qui per lusum ac voluptatem id facio, quam illorum qui misera juventuti Mammetrestos, brachylogos, catholicontas, & significandi modos obtrudebant?

Pag 239. In Puerpera, præter naturalem rerum cognitionem, quam multa sunt moralia, de cura matrum erga liberos, primum infantes, mox grandiores.

Pag. 253. In Peregrinatione Religionis ergò, taxo istos, qui per tumultum ejecerunt omnes imagines è templis; rursus eos, qui
insaniunt in peregrinationes, qua suscipiuntur pratextu religionis, unde jam & sodalitates inventa sunt. Qui Hierosolyma fuerunt, equites aurati vocantur, seque fratres vocant, & in die Palmarum seriò rem agunt ridiculam, sun
trahentes asinum, ipsi non multum differentes ab asino ligue
quem trahunt. Id imitati sunt qui Compossellam adierunt.

quod binc sibi vendicant pietatem. Notantur & ii, qui reliquias incertas pro certis ostendunt, qui bis plus tribuunt quam opor-

Dentur hec sane, dentur affectibus hominum; at non ferendum,

tet, qui quastum ex his sordidé faciunt.

In Ichthyophagià, tracto quastionem de constitutionibus humanis, quas quidam prorsus rejiciunt, multum errantes à restà ratione; quidam propemodum anteponunt divinis legibus; rursus alii abutuntur & divinis & humanis constitutionibus ad quastum ac tyrannidem. Conor itaque partem utramque ad moderationem temperare, inquirens unde nata sint, & quibus gradibus huc usque progressa constitutiones humana; quos & quatenus obligent, ad quid conducant, quantum distent à divinis; obiter indicans prapostera mortalium judicia, quibus jam olim mundus plenus est, & unde totus hic orbis tumultus natus est. Hae ideò quoque tractavi copiosius, quò dostis suppeditarem

peditarem occasionem accuratius bisce de rebus scribendi. Nam e adhuc prodierunt non satisfaciunt curiosis. Traducere scortanem, temulentiam, adulterium, non perinde ad rem pertine st; andoquidem hac mala nullum fallunt: Sed ex his est pericuin ra pietatis, qua vel uon sentiuntur, vel sanctimonia fallaci cie blandiuntur. Quod si quis calumnietur, personis sordidis ingi theologicam disputationem, ab his talia nunc in omnibus conpiis disputantur, & hujusmodi personis opus erat familiarius ffusque rem tractaturo.

he

em

06-

po-

Sic

ulis

fti-

hic

710-

ras

Vio "

ine

ac ac

m-

06-

ul-

tes,

tuqui

Te-

200-

200-

ันทะ

neo

ent.

um,

qui-

or-

ibus

s à

egi-

tie-

que

ibus

6

t a

ibus

eltus

octis

arem

In Funere, quoniam mors arguere solet Christianam fiduciam, Pag. 313. duobus idiotis depinxi diversum mortis genus; velut agine vivà ponens ob oculos disimilem excessum eorum i fidunt rebus commentitiis, & qui spem salutis fixeent in misericordia Domini: obiter taxans divitum stuisimam ambitionem, qui luxum ac superbiam suam & u!a mortem proferunt, quam mors saltem debebat auferre; nul eorum perstringens vitium, qui, sui compendii gratia, ultitia locupletum abutuntur, quam ipsi potissimum debebant rrigere. Quis enim audebit libere monere potentes ac diites, si monachi, qui se profitenter mundo mortuos, palpan-ir illorum vitiis? Si nulli tales sunt, quales descripsi, taen ostensum est exemplum quod oportet vitari: sin vulgò eferuntur longe his que proposuimus execrabiliora; qui sunt qui, meam agnoscant civilitatem, suumque vitium corriant: O, si vitio vacant ipsi, alios peccantes vel emendent, vel erceant. Nullum ordinem perstrinximus; nisi forte totum bristianismum infamat, qui quicquam monendi gratia dixrit in corruptos Christianorum mores. Quos tantopere moet honos ordinis, eos imprimis compescere debebant, qui paum factis suis dehonestant ordinem. Nunc, cum illos ut gernanos sodales agnoscant, foveant, ac tueanour, quâ fronte ausantur à bene monente lædi existimationem ordinis? Quanquam que ratio dictat, sic habendam hujus aut illius umana sodalitatis rationem, ut publicam Christiancrum tilitatem negligas?

In Differentia Verborum ac Rerum, taxo prapostera que- Pag. 321.

undam judicio.

In Convivio Vario, commonstro rem civilitati congruam. Pag. 329.

In Charonte, detestor bellum inter Christianos.

In Synodo Grammaticorum, rideo studium cujusdam Car-Pag. 340. busiani suo judicio doctissimi, qui, cum in Gracas literas soleat tolidissimè debacchari, nunc libro suo indiderit Gracum titulum, ed ridicule, Anticomaritas dicens, quos appellare poterat Anmarianos vel Antidicomarianos, In-

In Conjugio impari pono ob oculos vulgi stultitiam, qui con Pag. 344. Sponfaithus Supputant dotis modum, nec ad rationem vocant for tian scabiem lepra deteriorem. Atque id hod'e fit tam paffim, ut nen miretur, cum nibil fit in liberos crudelius.

In Cyclope taxo quosdam qui Evanzelium semper habent

lesg

atu

ttic

uid

act

nt.

ntu

ium

ore, cum in vita nibil fit Evangelicum.

In Ementità nobilitate depingo genus hominum, qui sub unh Pag. 357. nobilitatis existimant sibi nibil non licere: qua pracipua pesige Co Germanie.

Pag. 369.

Pag. 352.

In Senatulo tradufurus eram vitia quedam mulierum, tiviliter ne quis expectet tale quippiam, quale habet (a) for atu apertius vitia insecta- lupus, ut aiunt, in fabula. Reliqua fere comparata si tin tur, cogitur ad voluptatem, sed non illiberalem. Non hoc est dehones su suinte sur, cogitur ad voluptatem, sed non illiberalem. Non hoc est dehones su suinte sur, cogitur ad voluptatem, sed non illiberalem. Non hoc est dehones su suinte fubinde tur-ordines, sed erudire. Quapropter omnibus ordinibus & proposa ob ovatim & publice rectius consultum suerit, si, deposita quid be quilos ponere.

acalumniandi rabie, candidis animis amplectamur omnes quapropter adjunt dotes, & alios alia capiunt, milleque modis homnes us so buntur ad pietatem. Laudatum est Juvenci studium; qui sum veri Evangeliorum historiam carmine prodidit. Nec sua lauda sua est Arator, qui idem secit in Acta Apostolorum. Advo ihil sus hereticos tubam incendit Hilarius: arzutatur Augustium mul Hieronimus dialogis pugnat: Prudentius vario metri genere i cum micat: Thomas & Scotus dialectices ac philosophia prassicipa nant. Simile studium omnium, sed dissimilis singulorum mi sta;

Non reprehenditur diversitas, qua scopun eundem petit. Prel tant gitur pueris Petrus Hispanus, quò dociliores veniant ad soi telem. Multum enim promovit qui gustum dedit. Atqui h Ab libesus, si tenera pubi prasegatur, tradet illos ad multas dis Coplinas mazis habiles, ad poèticen, ad rhetorican, ad physican, erni ethicen: demum ad ea que sunt pietatis Christiane. Stulipa eluc sor. Vulgi est huc me compulit partim quorundam improbitas, nibil non que proverbium lumniantium, vartim Christiane juventutis utilitas, in qua taum oportet connes compibus studiis incumbere.

oportet cmnes omnibus fludiis incumbere.

Hæc ita cùm habeant, omnibus q; qui literas didicerunt persoia si recumbere

(c) Betace- sint, est tamen quo idam hominum genus mirè (c) bliteon, deputa borus

um, nihil appellant Galli, opinor, quòd malè putati sint, aut certe plus satisse au
sapiens, in- tati, qui sic pronunciant de meis Colloqui is, opus esse sugiendum, puedicum.

sondisum. sertim monachis, quos illi religiosos appellant, & adolescentibus, qui
quòdjejunia & abstinentiæ ecclesiæ parvi penderemur; beatæ Mari sit,
wirzinis & sanctorum pro ludibrio haberentur suffragia; virginit is sin

qui conjugio conferatur, nullius esse aut parvi momenti; religionis iam dissuaderetur omnibus ingressus; quodque in eo ardua dissitum lesque theologia quastiones grammaticulis proponantur, contra atuta per Magistros in Artibus jurata. Agnoscis, mi lector, ent i tticam eloquentiam. Ut ad postremum primo loco respondeam. uid Artium Magistri proponant grammaticulis nescio; qua umb sactantur in Colloquiis de Symbolo, de Missa, de Jejuniis, de Votis, pessie : Confessione nihil habent theologicæ difficultatis, sed ejus generis nesser la consession nibil babent theologica difficultatis, sed ejus generis nt, ut non oporteat ea quenquam nescire. Et, si pueris pralem, intur epistola Pauli, quid periculi est, si gustus quidam illis praedim atur theologica disputationis? Ad hac cum non ignorent art eris sophistices candidatis perplexas de Personis divinis a seris sum quastiones summe difficultatis proponi, ne dicam otiones summe unem vitam pertinet? Jam si putant nibil reserve quid quid b qua persona dicatur; intelligun, opinor, quam multatis qui mperianter in Evangelicis & Apossolicis literis, qua serie unem baca legem minissis & Apossolicis literis, qua serie in socia approbo jejunium, nusquam damno. Qui secus affan verat, eum declarabo impudentissimè mentiri. Sed in Pietate de su uerili, inquiunt, leguntur hac verba: Cum jejunio mihi satu ibil est negotii. Finge hac verba ic sub persona militis aut mulenti, num protinus Erasmus damnat jejunias Non opinor. Nunc cert i cuntur ab adolescente, nondum adulto, quam ataiem lex non obilita ringit ad jejunandum. Et tamem is adolescens praparat se ad rui sa jejunia. Sic enim subjicit; Sed tamen, si sensero opus, Pral randeo cœnóque parcius, quò me prabeam alacriom si si si perinti nos à Judæis. Illi manum abstinebant à certis cibis, altip elut ab immundis & animum inquinaturis. Nos, cùm interis perint nos à Judæis. Illi manum abstinebant à certis cibis, altip elut ab immundis & animum inquinaturis. Nos, cùm interis returne qui discores derrahent nonnihil quotidianis obsoniis; quòd essent su ranis licebit vesci, aut cepas porrúmve arrodere; aut ranis licebit vesci, aut cepas porrúmve arrodere; mum pretint si similia. Rursus aliquanto post; Scio medicis magnopere damnatum nt, ut non oporteat ea quenquam nescire. Et, si pueris prale-

damnatum

re

ef

mi

Se

24

ut

me

Ne

Etu

Ver

nik

0022

Hil

oro

ofoly

ID.

damnatum effe piscium esum; sed secus visum est main bus nostris, quibus obtemperare religiosum est. Inibi tinus doceo, hic vitandum etiam offendiculum infirmiorum.

Aquè falsum est, in Colloquiis irrideri Suffragia beata Vin & alierum fanctorum; sed illos irrideo, qui petunt d fan que non auderent à bono viro petere, aut hoc animo petunt as tis divis, quali hoc aut illud, bic aut ille citius velit aut poffin flare, quam alius, aut quam ipse Christus. Imò in Puerili Pien sic loquitur puer, Salutem dixi nonnullis. Quibus? Chi ac divis aliquot. Et aliquanto post : Rursus tribus ver faluto Jesum, ac divos divasque omnes; sed nominu Virginem matrem, tum eos quo habeo mihi peculiares. infra commemorat nominatim, quos divos salutet quotidie.

Mirum vero si Procus amans laudat nuptias, dicita; castuma jugium non multum abesse a laude virginitatis, cum Augustinu

triarcharum polygamiam anteponat noftro cælibatui.

Quod objiciunt de ingressu religionis, quam sit manifesta vo tatis, declarant mea verba in Virgine Misogamo : fic enin Respondet juvenis, Nequaquam: verum quemadmod Par nemini suadere velim, ut quæ se in hoc vitæ genus conse rau rit luctetur emergere; ità non dubitem hortari pus quo omnes, præsertim indolis generosæ, nè se temere eò pro pitent, unde pòst sese non possunt explicare. Hac esti rig colloquii conclusio, utcunque certatum est argumentis. Obsecto, hoc est omnibus dissuadere ingressum religionis? Non damnatur sent gressus, sed præceps temeritas damnatur. Hæc igitur malition sepr torquent ad calumniam. At non perpendunt quam multa illus ris cunt grammaticuli, quæ pugnant cum decretis Lutheranorum. Is an In Puerili Pietate traditur ratio benè & utiliter audiendik eri sam. Docetur ratio bene & essicativer consistendi. Admonetur punt ut, antequam sumat Eucharissiam, consessione purget animam. I ium dem docentur grammaticuli, quæ recepta sunt usu populi Christia tita colloquii conclusio, utcunque certatum est argumentis. Obsecn,

trin cum tamen in sacris literis non habeantur, hactenus esse serva

ne cui simus offendiculo.

In Prophano Convivio docentur, magis obtemperandum pe ficum constitutionibus quam medicorum consiliis; tantum admont in necessitate cessare vigorem constitutionis humane. & mentem gistatoris. Ibidem probat quispiam benignitatem in monache collegia, modo detur in usum, non ad luxum, & potissimum detur ligionis disciplinam observantibus.

De constitutionibus humanis hec pronunciantur in colle Ίχθυοραγία, Pugnent qui volent, ego censeo leges major

reverenter suscipiendas, & observandas religiose, veluta Deo profectas: nec esse tutum, nec esse pium, de potestate publica finistram concipere aut serere suspicionem. Et si quid est tyrannidis, quòd tamen non cogat ad impietatem, satiùs est ferre, quam seditiose reluctari. Hujusmodi permulta grammaticuli discunt ex meis colloquiis, quibus sic obmurmurant ifi. Sed indecorum eft theologum jocari. Saltem boc mibi concedant a-Pieu pud pueros, quod ipsi permitturt sibi viri apud viros in Vesperiis, Chi ut vocant rem insulsam insulso vocabulo.

major

nibi p

Virgi Santi

ntag

offit #

Ven ning

em po imonet ntem nacha detur

colleg najor

.

Insulsas calumnias, quas in Hispaniis objecere quidam, ostendi mera effe somnia hominum, nec Sobriorum, nec Latine feientium. ares. Nec minus indoctum est, quod quidam pronunciavit, heretice di-Etum, quod in symbolo Pater dicitur simpliciter Auctor omnium. stund Verum is, deceptus inscitià Latini sermonis, existimat auctorem stinus nibil aliud quam creatorem aut sabricatorem significare. Acqui si ninit atiua quam creatorem aut Javricatorem significare. Atqui si consulat eos, qui callent elegantiam Romani sermonis, si evolvat a vi Hilarium, aliosque vetustos auctores, comperiet auctoritatem accipi enim pro eo quod scholastici vocant rationem persectissimam principii, eócutus que Patri peculiariter tribuunt, & auctoris nomine sapè designant mod Patrem, cùm personas inter se conferunt. An pater rectè dicatur const tausa filii, nihil mea refert, cùm nunquam eo verbo sim abusus, nist, pue quod illud est verissimum, nos de Deo non posse loqui nist verbis impropriis; nec magis proprium verbum est sons, aut principium, aut esti rigo, quam causa.

fects, Jam hinc mihi perpende, lector, quales sint interdum, qui sui sui fects, Jam hinc mihi perpende, lector, quales sint interdum, qui sui sui ententiis homines pertrahunt ad incendium. Nihil turpius quam itioi eprehendere quod non intelligas. At ista quidvis calumniandi seriille pris quid aliud gignit quam amarulentiam ac dissidia? Quin poticum, is aliena candide interpretemur; nec statim nostra pro oraculis haendi peri velimus; nec eorum judicia pro oraculis ducamus, qui quod letur punt non intelligunt. Ubi in consilio est odium, ibi cacum est judicum pium. Pacificator universorum spiritus, qui suis organis variis titur modis, faciat nos omnes concordes & uninames in sana docerva trina, sanctisque moribus; quò contingat paritèr ad calestis Hie-vololyma, qua nescit ulla dissidia, consortium pervenire. Amen. An. ofolyme, que nescit ulla dissidia, consertium pervenire. Amen. An.

1D.XXVI. 12 Cal. Junias. Basilea.

ed

er ur. oc

le nd

ppt

en

uls

eve

em

DES. ERASMI Roterodami Vita.

Efiderius Erasmus Roterodamus, ornamentum no

ftræ ætatis, & de honestis disciplinis optime me

ritus, vixit ad septuagesimum annum. De ann

Vixit 70 annos.

quo natus est apud Batavos non constat. Apul Daventriam primum poluit in literis tyrocinium, utriula phalo, qui cum Rudolpho Agricolà, recens ex Italià revero, amicitiam contraxerat, & ab eodem Græcè docebatur: namità hujus linguæ peritiam ille primus in Germaniam importavit. Terentii Comædias puer non secus tenebat ac digitos suos, memorià namune suit tenesisses. tavit. Terentii Comædias puer non secus tenebat ac digitos suos, memorià namque suit tenacissimà, ingenio perspi gen cacissimo. Exceptis rudimentis, planè dici potest in literi interiore dicio suo esta alla contenti and que suo esta alla contenti and am quò in Italiam jam natu grandim prosectus est post regii apud Anglos medici filios, archio piscopi quoque sancti Andreæ in Scotià, qui tum senis dego bat, aliquandiu prosessor, nobilissimæ regionis visendæ caus senit suo ut prosessor in socità, qui tum senis dego bat, aliquandiu prosessor, nobilissimæ regionis visendæ caus senit suo ut prosessor in socità, qui tum senit suo me senit suo ut prosessor in suo ut prosessor in suo ut prosessor in suo de la contenti qui suo de la contenti qui suo suo per anticipat suo de la contenti de la contenti suo de la excudendum; quæ res fecit ut Venetias adiret, ubi Marco Musuro atque Scipione Carteromacho, viris doctissimis, familiariter usus est: quos ambos non semel consuluit, il quis nodus incidiffet; horum candorem ac eruditionem a pud amicos commendare folitus. Docuit Lovanii, Cantabribrigiæ in Anglia, Lutetiæ etiam privatim, ubi theologia gradum ca-dedit juvenis operam. Pileum deinde doctoralem, cum Italiam iret, in Taurinensi academià accepit. Patrono ac Macenates habuit Henricum à Bergis, episcopun Cameracensem, Gulielmum Montjoium, atque omnium liberalissimum Gulielmum Guaramum, archiepiscopus Cantuariensem, Angliæ primatem. Amicos in Britannia Joannem Coletum, Grocinum, Latumerum, Linacrum Thomam Morum; Antverpiæ, Petrum Ægidium; Conta dum Goclenium, Loyanii. Corpusculo fuit satis compacto

pit.

ed quod effet tenerrimæ complexionis, minimarum etiam erum mutatione, putà vini, cibi, cœlive, facilè offendereur. In literis versabatur indefatigabili studio : testantur oc tot ab illo confcripti libri, quorum catalogus exstat Balea. Vixit apud Joannem Frobenium aliquandiu : dende in alteris ejusdem ædibus seorsim habitavit. Friburgi prennio toto vixit, non folum optimo chique ejus acaemiæ charus, verum etiam magistratibus civibusque haud ulgariter amatus, atque reverendissimè cultus. Friburgo eversus cum articulari morbo aliquandiu conflictatus, tanem viribus paulatim deficientibus, cum ferme mensem inegrum dysenteria laborasset, apud Hieronymum Frobeium, Joannis filium, quinto Idus Julias sub mediam noctem ità functus est, Anno Domini M.D.XXXVI. Cum autem nam itâ functus est, Anno Domini M.D.XXXVI. Cùm autem itæ sinis instaret, clara Christianæ patientiæ & animi relidigiosi documenta edidit, quibus in Christum se spem omnem gere testabatur, assidue clamans, O Jesu misericordia; Doites ine, libera me; Domine, fac sinem; Domine, miserere: & inemanica lingua, Lieber Cot, hoc est, Chare Deus. Teamentum condidit, in quo clarissimum virum Bonifacium amerbachium jureconsultum nominatum hæredem, sidei ommisso de bonis suis in pauperes ætate valetudinéve inemis rmos, in puellas nupturas, ut harum pudicitiæ succurrator, in bonæ spei studiosos adolescentes, ac in quosvis husicial assidum dignos auxilio, distribuendis collocandisque honopus avit; adjunctis eidem duobus executoribus, Hieronymo dedit irobenio, & Nicolao Episcopios Marco

no-

me-

nno

pud

ufq:

Vell-

erío,

nam

Timis, uit, fi em arabrilogis

ùm in trono copum

nnium

copun

tannia acrum

Conra

npacto

surprise the wasternally

The state of the buildy

Surgeon of the control of the contro

Lagi disabeta

in the property we interest porting

Hi BES

DES. ER ASMI Roterodami de Ratione Studil ad Christianum Lubecensem Epistola Parænetica

YUM te incredibili quodam ardore literarum flagra minime dubitarem, Christiane non vulgaris amice, bor tatore nihil opus effe putavi, sed ejus quam ingressu esses vie duce modo, ac tanquam indice. Id quod mei offici esse judicavi, videlicet ut tibi, homini non modd multis modi ntu copulatissimo, verum etiam jucundissimo, vestigia, quibus is a puero essem ingressus, commonstrarem. Que si tu pari cu leli rà accipies, quà ego dicturus sum, futurum consido, ut neque di me monuisse, neque te paruisse penituerit. Prima igitur cu ra sit, ut preceptorem tibi deligas quam eruditissimum. Nes enim sieri potest, ut is recte quenquam erudiat, sit ipse ineru-dit ditus. Quem simulata; nactus fueris, fac omnibus modis esticias, ut ille patris in te, tu silii vicissim in illum induas affection. Ad quod quidem cùm ipsa honesti ratio nos debet alpenhortari, quòd non minus debeamus iis, à quibus recte viventi oque rationem, quàm à quibus vivendi initia sumpsimus; tum illum mutua benevolentia tantum ad discendum habet momenti, ut bit mutua benevolentia tantum ad discendum habet momenti, ut bit frustra sis literatum præceptorem habiturus, nisi habueris bra amicum. Deinde, ut te illi & attentum & assiduum præbata nex Contentione enim immodica nonnunquam obruuntur ingenia discentium. Assiduitas verd & mediocritate sua perdurat, & ibu quotidianis incrementis majorem opinione acervum accumulat dii Satietate cum omnibus in rebus, tum in literis nihil perniciosiut lette Laxanda est igitur aliquoties illa literarum contentio, intermiscendi lusus, sed liberales, sed literis digni, & ab his non mimis abhorrentes. Imò mediis ipsis studiis perpetua quædam veru luptas est intermiscenda, ut ludum potius discendi quam laborem existimemus. Nihil enim perdiu sieri potest, quod non appet gentem aliqua voluptate remoretur. Optima quæque statim sen ac primum disce. Extremæ est dementiæ discere dediscenda m p Quod in curando stomacho solent præcipere medici, idem tib am in geniis servandum puta. Cave aut noxio aut immodia in ingeniis servandum puta. Cave aut noxio aut immodia

ibo

um ren arie d q

ומיוס im

op

fice

\$21

eta

mn

cibe

udil

ca.

grane

, bor.

ressu

offici modis

s ipfe i CH

cibo

ibo ingenium obruas, utroque enim juxta offenditur. Ebrarlum, catholicon, brachylogum, caterofque id genus, quos percenreneg; possum, neg; opera pretium est, iis relinquito, quos barariem immenso labore discere juvat. Initio non quam multa. d quam bona percipias, refert. Sed jam rationem accipe, qua ossis non solum rectius, sed etiam facilius discere; boc enim in omine artifice prastare solet artis ratio, ut tantundem operis im rectius expeditiusque, tum levius etiam efficiat. Diem tibi operas partito; id quod & à Plinio Secundo, & à Pio ponsice maximo, viris omnium memorià prastantissimis, factitum legimus. Principio, quod caput est, preceptorem intertetantem non attentus modd, sed avidus auscultato: non conntus impigre sequi disserentem, aliquoties prævolare contende. mnia illius dicta memoria, pracipua etiam literis mandabis, lelissimis vocum custodibus. Quibus rursus ità considas cave; neque dives ille ridiculus apud Senecam, qui sic animum induxe-ur cut, ut se tenere crederet, quicquid servorum quisquam me-Nequinisset. Noli committere ut codices babeas eruditos, ipse ine-inequinity ditus. Audita ne essuant, aut apud te, aut cum aliis retra-is ess. Nec his contentus aliquam temporis partem tacita cogitioni tribuere memento: quam unam divus Aurelius tum et al genio tum memoriæ imprimis conducere scripsit. Constitatio vendi oque & tanquam palæstra ingeniorum nervos animi præcipue m ista m ostendit, tum excitat, tum adauget. Nec sciscitari siquid eti, un bitas, nec castigari si quid errabis, sit pudor. Nocturnas lubrationes atque intempestiva studia sugito: nam & ingeniables nextinguunt, & valetudinem vehementer offendunt. Aurora sugenia susis amica est, & apta studiis. Pransus aut sude, aut deat, & subula, aut bilarius confabulare. Quid, quod inter ista quoque suis locus esse potest. Cibi non quantum sibidini, sed quantum siosinia setudini satis sit, sumito. Sub canam paulisper inambula; internatus idem facito. Sub somnum exquisiti quippiam, intermatus idem facito. Suo jomnum exquisiti quippiam, con midignum memorià legito; de eo cogitantem sopor opprimat; am vo experrectus à teipso reposcas. Plinianum illud semper animalabo insideat tuo; Omne perire tempus, quod studio non mona apertias. Cogita juventà nihil esse fugacius, que, ubi avolàstatim semel, redit nunquam. Sed jam hortator esse incipio, indicenda m pollicitus. Tu, suavissime Christiane, banc formam, aut si m tih am poteris meliorem, sequere, ac benè vale. modica

INDEX infignium rerum & vocum totius operis memorabiliorum locupletissimus.

A	Deliria, spes
" A B 70 Pag. 440	Alex jactus f
Abbas afinus in-	4,465
doctus 205	Alex fcopulu
- Non vult monachos fuos	Alienæ prece
effe eruditos 203	mercanda
- Nullum habet librum in	Allium ferper
cubiculo ibid.	- Liliis am
Abatis & eruditæ collo-	Alopecia defl
quium 202	rum
Abdomini impendere 293	Amandus an
Ablactationis periculum 253	magis quin
Ablutio manuum ante ci-	Amaracus fu
bum 55,83	15101 1818-122
Absolutionis perversæ for-	Amicitia reru
mula 23	A STATE OF THE STA
Abfurda 256	Amicos conc
Ax 2772 399	dus
Accipiter columbis infestus	Amicus aulici
433	Amnium afpe
Acco 203	fu folis ju
Accufandi formulæ 70	Amor cœcus,
Aceti collegium Parifiis mul-	qui ex judi
tos necat 307	Amor infelix
Achelous 86	Amor mira p
Achilleum argumentum 112	Amphibia
Admonitio qualis 403	Amphibii mo
Adolescentia est ætatis dilu-	Amphictyone
culum 378	Anagnostes
Adulterium acerbe punitum	Anagyris her
199	Avenzaoia
Æmulatio mulierum 373	Anarchia
Æsopus & Apicius luxuriosi	Anatomia cui
63	A natura mi
Æstimandi formulæ 69	nesto minin
Æras defluit 35	A State of
Affectatio odiofa 403	Ancoram fac
Affectus temporarii 401	Extrema a
Affectus non adhib. in con-	Angelici pu
fil. sed ratio in ambien-	THE PARTY OF
dis nuptils 119	Angelus &
Affines qui	differunt
Affinitatum vocabula ibid.	Anima quid
"Ayxu & yau & 344	Anima human
אוֹצָנּ פּאָמי אנּסְמּאָיי 351	fidio collo
Agri natantes 440	Anima hom
Alcinoi regis horti apud	eft, non ul
Homerum 83	Animæ alæ
Alcumistarum fraudes 219	Animalium in

367 188 435 uvium capillo- Anserinum jecur 79 435 iliandi metho- Apicius Is, at occulatus 'Ampordiorusa ctest nachi 257 ram figere 17.6 248 nis ubi amat lere, quid nimicitiæ 425

ASO 221 Animi vis elix, damnosus Animi actiones corporis affectionibus impediuntur tom s & merita non Animum male habitare 247 324 Anfer animal vigilantiff. 62 ites fugat 427 Anseres Rom. olim Capito lium defend. imus conjugis 'Asticomarita quid corpus 116 Antipodum ratio ibus venenum Antonii Lovaniensis historia m arcana 424 Antronius abbas 202 398 A madis BAC 398 Apodes aviculæ 16 Apodixis - Pu 256 Aus sub occa- Apophoreta, quæ cundiss. 71 'Anextia 102,195 git 184 apti cio nascit. ibid. Apuleius inversus 114 Apum regnum 445 Aquæ quid supernatet 410 afili 33, 82 Aquæ potoribus frigent aratto mina Becke 162 113 Aqua vinum diluere 103 Aquila amat puellam nu 429 Bellan r fiat 315
nimum, ab home recedendum
Arcana Franciscanorum 4:0
Arcana Franciscanorum 4:0
Arcana creaturarum bene-401 Arcana creaturarum bene-Bene 1 volentia 433 - G 86 Arconagitæ nut eri satanizant Arethusa fluvius 441 33 Archimorita animus quid Aristidis patientia 246, 250 Ariftippus Diogene fapiengra - Ro tior na yelut in præ- Aristotelis locus 168, 169 cata 94 Arithmeticam in bello calme 318 382 pianimat 112 Ars notoria 382 248 Afini onerarii aures demir der Jefi tunt Seta 1

Moti Afpic dif

gia te d

ttag

viu

vari

cru

uge

uro

uru uru

ufpi

pre

ufte

fan

- A

dig

- Vi

Biblio

DE X.

eris	A service of the whole in the service.	THE PROPERTY OF STREET	
	Poti 55	Bladire & obladire 206	- Obftant que minus
ш.	Afoti Apicio & Respicio, quid	Blandiendi nomina 2	Christianam Clam am
		Bona quæ videntur non funt	Christianam fidem am-
	different 387		plectantur plurimi 285
	Asexyaxiouss 363	445	Ceremoniæ Judæorum tole-
		Bonorum operum grava-	rabiliores legib. Pap. 283
445	giæ 364	men 321	Ceremonialis lex cur abo-
19 41-	te dez diffidiorum 285	Bos ad ceroma 385	lita ibid.
ament	tom2 109	Boves Cyprii stercore victi-	- Num Judæns carne ve-
246	ttages, feu Attagenes, a-	tant 342	sci potest porcina in bu-
247	vium species 96	Behsuix 63, 240	limia 282
1. 62	vari fordidiffimi vita, lu-	Brassica vitibus inimica 435	Certamen carmine 171
pito-	crum 405,406	Britanni Magi & Alcumiftæ	Cervorum natura 6t
ibid.	ugeæ stabulum 159	220	- Cum arrexerint aures
ibid.	ugez nacundin	Bufonis & aranei infestum	
341	urora aurea pars diei 376 urum gravius plumbo 440	/ 41 M 11	acerrimieste audit. ibid.
436	urum gravius plumbo 440	diffidium 431	Cestus Veneris est morum
	urum ducile metallum ib.	Bufonites nova gemma 265	fuavitas in uxore 136
hifto-	uspicanti quippiam bene	Bulbi Venerem irritant 294	Chamæleon mutato loco
7.50.000	precandi form.		mutat colorem 81
237	uster ventus homini noxi-	C	Charitatis exempla . 260
202	us 436	CAcodæmonem evocare	Charitatis defectus in Papa.
398	B	161	285
54	Acchus cur poetarum de-	Calceus S. Thomæ 274	Charites 207
209	us 37	Calcearium fallit Mac. 230	Charon 336
256	- Pueri effigie quare pin-	Calcei fenestrati 385	Chelidonia herba reddit vi-
2,195	gitur ibid.	Calendæ Græcæ 25	fum pullis hirundineis 31
184	aptismi ratio 123, 124	Calumnia mordet bonos	
316	aptizandi recens natos in-		Cherubici & Scraphici viri
176	fant, mos perstringitur	398	Choragus 417
83		Canities honor quare 83	
	283	Canis Ulyssis dominum ag-	Christus triplici nomine
it car-	Bafilifcus 82 Battologia vetita 254 Becketti tumba gemmis o-	novit post 20 annos 19	glorificandus 101
18	pattologia vetita 254	Canis, aleæ jactus, damno-	Christus natus, passus, cruz
162	ecketti tumba gemmis o-	fus 367	cifixus 176, 379
1000	nuita innumeris 97,271	Capero pro galero 394	Christiani verè vii sunt ma-
		Capistrum conjugii 117	xime Epicurei : plus enim
12 430	selli confusio 22	Captandi sacerdotia 19	voluptatis, & minus ha-
424	sellorum caufa 8	Carcer 93	bent triftitiæ 444
ie ini-	Belluz	Carnes quæ funt falubriores	Christiani frigidius moriun-
445	Bellum arte ducere 218	59	tur ipfis Ethnicis 95
10140	sellum anando & anomodo	Carnes plus alunt quam pi-	Christianismus ceremonialis
770 4	iuicipiendiim tar	fces 63	
Dene	ene precandi formula	Caro ferina carior ex dono	damnatur - 283
433	- Gravidæ, convivis, ster-		Christophorus Luterianus
. 214	nutanti ibid.	quam macello 60	instar montis 265
441	- Auspicanti quippiam in	Carthusianorum mores &	Chrysippo Melissa cibum in
344		victus 139	os ingessit 57
380	-Viro cujus uxor est	Castitas ut servetur 121	Ciborum delectus 99
fapien-	Centrida Cajus Cator Cit	Catena cœlum pertingens	Cicada ala correpta 316
59	gravida 45	211	Ciceronis dictum præcla-
18 160	- Redeunti domum 46	Catiana schola, qualis 58	rum 93
lo cal-	Benevolentiam conciliandi	Catonis in Lentulum argu-	- Natura nobis commo-
IO car	methodus 300	tum dictum 380	randi, &cc. ibid.
318	THE LANGE TO ALL THE CX C3-	Catonis d'ctum divinum 93	Ciceronis Officia nunquam
382	dem mamma qua puer	Cavere post principia 8	deponenda de manib. 84
demir	Jeius 26A	Cavum 425	
438	eta natatilis 211	Ceremonia pontificia ju-	Ciceroni quomodo incum-
Alou	bibliotheca abbatts 203		bendum 228
ALG	203		Cinadi qui 85
	The second state of the second	H h 3	Cleopatres

Cleopatra luxus 70, 104 Clypeus cum infignibus fictitus 358 Coccyffare 31 Cælum Homero ferreum Cœlum grave an leve ibid. Conam dominic, acced. 39 Conarica philosophia 56 Cona Luculliana 97 Diogenica, 2 Platonica, -qualiss 3 Pythagor. Collegium Aceti Lucetiæ multos enecat 307 Colophon 38 Coloffi 265 Commeatus 318 Commendandi formula 51 Comitas morum conciliat amicitiam mula Commercor, demercor, & promereor quid differ. :2 Compotationum pericula 18 Comos, deus luxus Conchæ imbricatæ 128 354 Concio, seu Merdardus 84 Concionum cum utilitate aud. ratio 37, 38 Concionatores quales audi-Concionatores ad bella vo-Concordiæ studendum inter conjuges 129, 130 Condicere conam 54 Confabulari de Scripturis licet omnibus Confabulatio domeftica II Confabulatio pia 33 Confessarii improbi 39 Confessio ibid. Confitendi peccata ratio folum ad Christum, non ad facerdotem ibid. Confessionis vanitas 39 Conjugium, seu uxor Mempligamus Conjugium impar 344 Cojugium fine parent. auctor.non contrahend.125 - plusquam Mezentiana parent. crudelit, in elocandis filiabus Conjugia auspicata 118

Cojugium virginitati præ-116, 117 Conjugium vulgus capiftrum vocat ibid. Conjugum pacem que confervent 137 Conjugum officia mutua 117 Conjugum mores novisse oportet, non odiffe 130 Conscientiz cruciatus 448 Conscientia bona beat. mala infernus Confilium in vitæ genere deligendo 139, 183 Confilio bond nullum est munus pretionus 397 Confilii Evangelici & pracepti differentia 291 Confectandi mensam for-71, 83 Constitutiunculæ humanæ nullius ponderis Constantia in actionib. 401 Constitutionum humanarum tyrannis Controversiarum judex quis Contemplationes argumen. omnia suppeditant. .77 Confuetudinis vis 291 Convivatoria ars. Potus non dandus nifi petentibus. 330 Hilaritas unde 80 concilietur. 331 Convivatoris inftructio. Convivarum numerus quis 65 Convivium Religiofum 76 Convivium Difpar 329 Convivii apparatio ut nemini displiceat 330 Convivium Fabulosum 228 Convivium Scythicum 239 Convivium Poeticum 160 Convivii tristitia vel clamores quomodo tollend. 332 Convivium Prophanum 54 Convivior. prisca lex. 65 viliores cibi in primis ferculis, varietas in ul-\$30 Quomodo bibendum ibid.

Conviviorum claufula cafe pane Convivis bene precand Danie formula Copiæ præceptio brevis 7 · qt Corabo Stultion 334 Date Cor in genua decidere 26 de Coriandrum memoriam o Detr 245 la Cornix oftii malleus 339 Deat Corpus anima collega # Debi Corpus est vestis anima 215 Deco Cors, unde cohors Dect Corvos hiantes fallere 216 Defo Credere fanctam Eccl. 17 C ti Credo, formula Dei - Non credo, form. G Crepitu ventris salutat 23 Cretenfes impostores 35 Deli Crocodilus homini infeltu 82, 427 Den Cruore animalis corrup T nullus fætor pestilent Den 269 Cryptoporticus Der Cuculla non facit monachum Det Culeus 346 Culinaria ars plus fapit Det quam oratoria Cultus omnis pendet à on-Det fuetudine Cultus matronarum quili esse debet in castis a Det pudicis moribus 129 De Cur non es hilaris ? for, s Dia Cur non visis? form. 17 Dia - non licuit per occur Dif pationes ibid Dii Currendi Dil Curtatio & longatio in al cumistica Die Cybeles facerdores gallo vocari Die Cyclops, five Evangelio phorus Cygnea cantio 381 Cynorrhodos Cypriani-locus 17 DAduchi, tædiferi 321 Dæmon pædagog.

Dæmones horrent velter

Franciscani

Danaidum delium

f

1

·a

b

1

Di

Di

Di

Di

Di 26

Dan

la cafe	pandum pauperibus potius	Divi peculiares	Equeftre dogma 361
40	quam monasterils 97 Dandum cum delectu 98	Divis olim nullis in templis	Equi cum urso distidium
recand	Dandum cum delectu 98	locus 98	429
on:	quantum, quatenus,	Divisiones aquarum, Prov.	Equitandi formula 25
CVIS 7	quibus 99	21. v. 1. fignif. 84	Equiti, non pediti jus pra-
ero of	Date omni petenti, quomo-	Divorum arma	dandi conceditur 336
	do intelligendum	Dolor non pernoctaret apud	Equitis cujuldam virtutes
- 10 III ()	Detrahendum nobis ipfis, ut	nos Domestica confabulatio	Equites equuleo digni 386
23	beambulandi foris	Domi effe oporter, form. 48	Equos elocantium & ven-
22 16	Debitorum artes 360	Dominicani Bernz combusti	dentium fraudes . 222
mæ 240	Decorum quid	418	Equus urfum odit 429
79	largiamur pauperib. ibid. beambulandi foris Debitorum artes Decorum quid Decorum quid Deformis amatoris defeription tio Dei misericordi aerga peccararis periperis	Domuncula miraculofe è	
re 230	Deformis amatoris deserip-	longinquo delata 360	Erafmus pro concione no-
cl. 179	tio 13, 115, 345	Domum eundi formula 50	tatur, vocatur Diabolus
45	Dei misericordi aerga pecca-	Domus niteat & bene oleat	
		30, 24, 120	
tat 235	fa 454 Delphinus homini amicus 82, 427	Donariorum captatores 234	Eruce etiam mortue ara-
8 352	Delphinus homini amicus	Dormiendi ratio 36	neum metuunt 434
infellu	82, 427	Draco hostis homini 429	
82, 427	Demereor, promereor, com-	Duces bellici pecuniam in-	ofa &
orrupts	mereor, quid differunt 52 Democharis liberum dicum	juste corradentes 318	Evangelici fugati 351
			Evangeliophorus 352
276	381	er en	Evangelistarum & ordinum
269	Deperire aliquam & in ali-	TA loop manipus	mendicantium affinit. 217 Euntes in ludum literarium
mona-	quam	EA lege promitto	Euntes in ludum meranius
10	Deus omnia ubique secretil- fima videt 157	Echinus 285	
346	Deus nihil mandat adver-	Echo 327 Ecclefiæ preces 324	Excommunicatio Papæ bru-
58	fum valetudini corporis	Educatio valde conducit ad	tum fulmen, territat, non
à con-	aur animæ 304	valetudinem corporis &	adurit 173, 292
200	Denm qui habet, omnia ha-	pietatem 254	Excipiendi convivas 54
qualis	bet 449, 450	Elephanti vestem candidam	Excufandi form. cum invi-
stis ac		horrent 131	tatur ad convivium 48
129	nibus 399	Elephantes homini amiciffi-	Exequiæ seraphicæ 412
for, 55	Dextro Hercule 188	mi 429	Exorcifinus 310
14	Diaphragma 322	Elephas odit murem ibid.	
occu	Diarium 16	Elogium quid 103	F
	Difficilia que pulchra 118	Emendi & vendendi, for. 68	
33	Diis manibus devovere 276	Ementita nobilitas 357	FAbarum è stipulis ne-
	Diluculum diei pars optima	Empusa spectr. una tibia 32	* dere 316
217	Diagona 4-10: 5-175	Eo domum, formula 50	Macci fallent.
gallo	Diogene Aristippus sapien-	Epialus 64	calceator. 230
gelio	Diogenes quomodo ulcifce-	Epicurei qui 444	Operopolid. de
	batur inimicum 380	Epicurei dogma : ibid.	Fabula Sacerdot. de pe-
351	Diplomata Christianorum	Evizueilen 448 Eniglottis 244	cunia 232
385	324	Epiglottis Epimenidis fabula 46, 47	Ludov. Gal. reg.
175	Discerpendi capum, anse-	Episcopus qui 333	234
1	rem, &c.	Epithalamium Petri Ægidii	Fax vini calculum in reni-
322	Discumbendi in convivio	205	bus generat 466
21	ibid.	-felicit. apprecatut nupr.	Fallendi; ne fallas me 3
esten	Dilpar Convivium . 3:9	207	Fallendi mos egregius dete-
419	Divertoria 152	carmina votiva 208	gitur 143
261	Divi Jacobi benignitas 254	Eponis 199	Fallere fidentem feelus ne-
Date	CANAL SECURITION OF THE PROPERTY OF THE PARTY OF THE PART		Min I manage

336

qu'ffimum 335	Fures legislatores 336
Famam honestam acquiren-	Fures permulti ibid.
di modus 381, 397	G
Famulæ bonæ 3 præcipuæ	GAllica pronunciatio neg-
Fascinum 113	Tigit quantitatem lyna-
	barum 10
Feciales 161 Felicitas piorum 449	Gallici apparatus magnifici
	in convivis 66
quam ex macello 60	Galli pugnant cum aquila
Festis diebus quid geren-	Gallorum mores in hospitio
dum 36	Ts2
Ficus quidam abstulerat 231	Gallus avis valde pugnax
Fides fola justificat 420	425
Fidei confessio 174, 175	Gallus Cybeles 62
Fiscus quid significat 335	Ganymedes barbatus 154
Floræ pisces 441	
Fæmina nihili res divulfa à	Germanica diversoria plane
marito 137	inhospita 153
Fænerator fallitur 238	- Exciunt per hypocau-
Forma deflorescit 116	ftum ibid.
Formicæ Indicæ aurum le-	Germanorum menfa 155,
gunt & servant 82	410
Foliatum unguentum 108	- non paratur cœna om-
Franciscana cors . 385	nibus nifi hospit. præsen-
Franciscani descript. car-	tibus 153
pentis Erasmum ibid.	- promiseue discumbunt
Franciscanam vestem dæ	ibid.
mon horrer 419	- idem folvant omnes ib.
Vestis odio non habenda	- lectus & cubiculum
193	quale 156
Franciscani nudipedes per	quale 156 Gerontologia 182 Gersonis quinque veritates
Synecdochen 422	
Franciscanorum mores, vira	149
194	Gigantes 394
Franciscani vocantur Sera-	Gloria citra invidiam 398
phici 417 Dominicani Cherubici	Gloria perpetua qua 401
	Grammaticorum Synodus
Francisci Sancti arcanæ re-	Gratias agendi ante epulas
velationes 417	
Franciscanus professor 316	formula 55, 83 Gratias agendi post mensam
Franciscus mitis ibid.	formula 101
Fratres mendicantes convo-	Latina & Græca 71
, lant ut vultures ad mori-	Gratias agendi form. 15,43
enrem 315	-Responso de gratiarum
Fraudulenti viri & inhone-	-0'
Ai mercatores quomodo	Gratu- liter, annum lali-
Fucus 373	landi (diem, no- (cui
Fulmen brutum 173	Cicin, - 3, 4
funebris pompa, etiam in	Cratiis iratis que nuptie
cerdonum funere 320	cogunt 20%
funus ambitiosum 315, 323	Grave & leve quid 438
unus seraphicum 412	Gravidæ bene preciform.

Gravistimum quid	442
Guttus & patina ad lava	
Percent of the second	55
ante convivium m	1200
	bid,
	c.
HAbitare bene prima	16.
Hæmorrhoissa	247
Hamaxiza statua	423
Hectica	265
Heliogabali fortes	279
Helluo librorum	101
Henas repetita fit chilias	133
C Suscitandi	. 19
Herilia Suscitandi ferv. è lecto Mittendi in var. negot.	174
Herilia Mittendi in	24
yar, negot.	25
Equitandi,	
Hierofolymæ deseriptio	19
Hilaritas vera unde	84
Hippoplanus	222
Homicidiæ indicium	434
Homo homini Deus	397
Homo macilentus obelo!	
vior	442
Homo qui nec pane nec	
no victitabat	60
Horatii locus 58,	165
Horti elegans descriptio	78,
had diamet in but legal	79
Horti Epicurei	1.64
Horti, flores, arbores,	iens
tentias ministrant	171
Hospites ipsi suos curar	It Co
quos apud Germanos	159
Hospitibus gratias age	
formula	71
Hospitium Lugduni opt	
	143
Humilitas quid fignificet	
	390
Hymni ecclefiast. loc.	
Hymnus ante & post n	Jen-
fam 82,	
Hypocrifis quid	354
I I	
Acobus Compostella	nus
	254
acturam facere	147
ambi cruenti	160
diotis fas eft de Scrip	rura
confabulari	85

Graviora corpora

Gravissimum quid

oloti junit

440

Ido-

juni junit

mar pulu piut bito nes pio

> pol con cre cu mu dig dul tas

dul phi fici nger mi njur du 00

la nqui plan te: ca te nfig

nful nte nte ce nvi CO

di

ny

n

440

442

and.

nini-

a fe-

247

423

265

279

101

133

55 44

- 24

25

19

84

222

434

397

ra-

442

Vi-

60

165

78,

79

ene

171

t ce

159

ndi

71

ex

143

389

190

148

87

en-

oE ISA

lus

54

47

171

85

0-

SS

olothyta	- quia non curas me ibid.	L
unium tenuibus noxium	Irato marito uxori quid a-	
304,411	gendum	L
junii finis 62,63	Judices in controversiis qui	L
min marie novium 28	294	
quando à Deo non	Jupiter iple non placer om-	Li
mandatum 304	nibus 399	
aginarium sacerdotis e-	Juventus illibata diu ut con-	L
nolum 447	fervetur method. 185	A
pium est honores Deo de-	12 900002 276	L
bitos transferre in homi-	L	L
229	T AC div. Virginis 260	L
piorum misera conditio	Lacenæ puellæ facetům	
446, &c.	dictum in auctione ven-	L
postura jocosa 351	dendæ . 381	
constantia cavenda 401	Lacertæ hominibus amicæ,	L
constantes odiosi ibid.	ferpentibus inimicæ 425	L
credibile eft, formula, 46	Lacte delectantur ferp. 426	
culpa, causa, mora, for-	Lactis natura pueri indolem	L
mula 51	vitiat 251	I
dignum auditu, form. 67	Lactuca fessilis 161	
dulgentiarum pap. vani-	Lætandum inter epulas 53	L
18	Lætitia vera quæ 84	
dulgentiæ papisticæ blaf-	Læti fimus & Epicurei 55	L
nheme 23	Lampadem alii tradere 78	I
ficialis starus 300	Lanii non finendi mactare	I
genium exit. & facund.	. boves intra muros civ.277	
ministrat Bacchus 58	Laniorum fraudes in ven-	I
jurias ulciscendi metho-	dendis carnibus 278	
dus 56	Lapis Tantaleus 453	I
occurfu falutandi formu-	Lararium 370	1
la 52	Laurus hians 226	
quifitio de fide 173	Lassitudo 186	100
fania eorum taxatur, qui	Laverna dea furum 225	
templa marmorea ædifi-	Lectio Scripturæ S. in men-	I
cant, non viva Christi	fa & epulis duabus de	10.7
templa 97	canfis adhibenda 83	
figne diverforii 25	Lectus diluendis offenfis fa-	
fubres Italiæ populus 98	cer 135	
tellectûs organa 245	Leges fumptuariæ 54	
temperantia senium ac-	Leges humanæ ex fe non	
cerfit 187	habent vim obligatoriam	1
vidia pessima felicitatis	291	1
comes 184	Leo ad cantum galli expa-	
- eam declinandi mo-	vescit 433	I
dus 401,402		I
vitandiad convivium 47	Lepores fine mare gignere	
- excufandi fe ad in-	ibid.	
vitant. form. 48	Lesbia regula 352	d
- promittendi se ventu-	Lex d'vina quare	
rum 49		1
wocandus præter Deum	imrofita, 281	1
nullus 148	caremonialis	1
וד מוני ב מונים		i
rascor tibi, form.		
qui causa icid.		
A. A. sanda he ibi		

eris nihil agendum able ue consensu parentis 123 eri unde dicantur ibid. eri solatio sunt parentius 118 ri fuaves confabulones 20, 140 ros exacte scribere janua d famiam 404 ni aloes mira qualitas44 I ni facri fragment. 265 gua invicum mulieris elum gua multis causa invidia iguam cohibere util. 184 guarum imperitia erroum caufa 392 um vivum eras quibus canibus veari possimus eras an accepisti? form. Responsio eras absque pecunia 45 urgia ngatio & curtatio in Alcumistica 217 crum turpius ex mendacio quam ex lotio culli divitiæ 56 dendi venia impetrat. 28 - Pila 28 Globis - eligendi partes dum literarium & exercitia describit - Horologii sonitus præcept. plagofus Repetendi lectionem. Charta per-Auit dus faltus dus sphæræ per annulum ferreum di sphærici plebiscita ibs dovici Gallor, regis facet. Rapa Pediculo ibid. Pulice Aulicos suos fal. ibid. mbricos à terra eliciendi rus homini infeffus 430 cus hians 20. ifus globorum 10 Luins

Bufus pueriles 28
Luxus quorundam in con-
viviis 70
Luxus quorundam in con- viviis 70 Luxus in templis reprehen-
ditur 97
Lydius lapis
M
A Acchabai quate esum
fuilla carnis respue-
Macchabzi quate esum fuilla carnis respue- runt 282
Maccus joculator 230
Macilentus homo gravior
obefo 442
Magistri haud muri Io
Magno constat, form. 67
Malorum confortium est fu-
giendum 39
Male valere, form. 7
Mali corvi malum ovum
940
Milva, lupinum, & porrum
inferorum cibus 338
Mammetre dus 341
Mammetrectus 341 Mammothreptos ibid.
Mandandi ac pollicendi 15
Manuum lotio ante cibum
55, 87
Manzares 336
Maria B.V. epistola 255
Mariti quinam vere diligunt
uxores 452
Mariti & uxoris dignitas
comparatur 371
Mariti mali descriptio 345
Maritus commoditate uxo-
Mariti prudentia emenda-
tur uxor 132
Masculus partus optatior 240
Mater unde dicatur, semi-
matres quæ 251, 252
Matrimonium non incund.
Matrimonium repetere pe-
riculofum 188 1
confensu parentum 113
Maximilianus clemens in
Medicis non eget vir tem-
perans 186 *Medici multi mors certa l
•
-6-11-1 C 1" 1"
Medici non funt dil, ut vi-
tam dent ilid.
the state of the s

Medici exequiis non interibid. ibid. Medicorum cura Meditatio piz anime in templo Meliffa Chryfippo ingeffit in os cibum Memoria Dea Memorativa ars optim. 383 Mendacium & furtum in eodem semper homine 143 Mendacissimum miraculum de equite fervato angustà portà dilatatà Mendicorum cœnacul. 274 Mendicorum fraudes 226 - ulcerofos fe fing. 225 - mutant personas 226 Mendicantes fratres summo pontifici formid. Mendicitas regno fimilis 228 Mensa erat relig. Eth. 83 Menfæ confectandæ, form. 55, 71 - ex Chrysostom. 83 Mentientis mores Mercatores fallaces fuavius agunt quim veraces 146 Mercurius propitius 408 161 Mercurii caduceus Merdardus merdofus 386 Meta distillatoria Methodus ad artes perdi**scendas** 313 Merus officit memoriæ 43 Mezentii crudelitas 346 Micare digitis 163, 164 Midas, alez jactus 367 Militaria colloquia 8, 10 Militis & Carthufiani 138 Militaris vita scelerum magiftra 32 Milites farni 338 -- profani 141 Militiæ scelera 22 Milirum mores 142 Militum misera conditio, impia vita Mingere in patrios cin. 345 Ministrarem tibi si cogn. quid te oblectarer 58 Miracula cur jam cessarunt in ecclesià. Milericordia quid Misericordia Dei immensa

Missam audiendi ratio Monachi mundo quomodo 316 no irreplerunt Monachorum veftis fine fuperstitione olim Monachi & parochi rlx Monachi quodammodoChriftum abnegant 12 Monachi nebulones impudentissimi 125 Monachi formidabiles 195 Monachi fine libris 303 Monachorum crassa ignorantia, ut ne Latine quidem sciant 393 Monachorum folitudo 119 Monachorum mores in conob. taxantur 122 --- fraudes ad illaqueandas animas 125 Monachorum ambitio 127 Monastica professionis hyperbol. blasphemia 416 Monendum absque testibu Monita pædagogica 26 Monitio intempeftiva conciliat invidiam 401 Monogrammi qui 60 Mores puer. quom. form. if Moretum Moriendi & nascendi dversa ratio 314 Moritur nunquam male, qui bene vixit 323,316 Mors an horrenda 314 Mors Christiani hom. 316 313 Mors operofa Mortis iter ipsa morte durius Mortis ambitio Mortis acerbitas vitam chariorem reddit 314 Morris commoda 324 Mortis nova species 322 Mortis sensus quis - 314 Mores homin. obterva 402 Morum fuavitas paris ami-Mors tyrannus violentifi-61, 241 Mulieres loquaculæ Mulieres piæ in facris olim literis exercitatifimæ 201

Muli Muli

Muli

Mul

Jul

fur

di

Mur

le

duf

dy

Naf

Naf

Vat

Nat

Nat

Na

Na

Na

1

Na

Na

Na

Na

Na

Na

Na

No

N

Ne

Ne

No

N

N

N

Ahu-

10 37	Mulierum ornat. qualis 129	Nihil agere; male agere,	- um fallienr
TOTLIOGO	Mulier se interiorem marito	aliud agere 167	Opulentia fordida 405
316	non esse contendit 9 24	Noctuz volatus ominofus	Oratiuncula ad B. Virg. 262
ine m-	Mulieris conditio tutior	- d 1 mm 396	Orbilio plagofior
		Nolo te præscire, form. 48	Ordines mendicantium 317
T TIXE	imperium quale 370	Nomen pro debito 45	Ordo decoctorum 218
		Nomotheta 64	Os habere 380
- Contract	Mulierum lenatus	Non credo, formula 46	Os oblinere
124	Multitium 199 Mundus piorum gratia con-	Non curas me	Offa dea famm 337
impu-	fundus piorum gratia con-	Non licuit per occupat. 14	Oftracismus 399
125		Non possum promit. formu-	Ovatio, supplicatio, & tri-
\$ 195	Munerum publicorum de-	la 48	umphus 86
igno-	lectus 184	Non refert quo fit colore,	Ovillæ carnes magis salu-
ne qui-	Auffare 318 Autata omnia 49	formula 56	tares 59
393	Autata omnia	Non fum edax, form. 54	Ovis in vita & morte utilis
139	dystagogus 161	Nova rogandi formula 44	P. 111 274
n ca-	A STATE OF THE PERSON	- responsio ad nov. ibid.	
122	NÆniæ 320 Naphtha 441 Naficæ jocus 374	Nova omnia 46	PAcem in orbe Christiano
laque-	Nanhthe 326	Novarum rerum omnes a-	generalem componen-
125	Naphtha 441	vidi 106	di methodus
127	Nance jocus	Nudipides per Synecdo-	Padagogica monita
s hy-	Nafi oblongi utilitas varia	chen 422	Palastrites Palatorum in hominibus di
416	Natandi 33	Nupriæ quomodo ambien-	
Ribus	Nationum diversarum mo-	- dæ 1115	Panace, Panacea 11
132		- cum quibus 116	Pandocheus 155
- 26	res 402 Natura artifex 266	- cum ratione 119	Pania ancillà familia
con-	Natura undiquaque loquax	Nupriæ felices	Panis argilla fermentatu
401		Nuptiæ Lapytharum 345	Патод (Эрга 36)
60	Natura paucis contenta 140	Nupriz infelices Gratiis ira-	Paraham Caria 1 361
m. 26	Naturæ inclin. concede 436	tis 208	Panthera sævit in hominen
341	- disponit nos ad res fe-	Nutricem effe non aliam	Pana iniquia Gia
i di-	liciter gerendas 400	debere, quam ipsam ma-	Papa iniquis suis eeremonii
314	Naturæmiracula 266	trem 151, 243	impedit multos à Christ
è, qui	Naufragium feci, form. 10	Nutricum indulgentia 352	
, 326	Naufragium describitur 146	Nutricum usus reprobatur	Paradifus qualis Paraphrafis diviniff. & ele-
314	Navis galeata 405	inter form form form	
336	Navigat. varia pericula 146	- ipiæ feræ fætus suos nutriunt 243	gantiff. in Symbolum A- postolicum
313	Nautarum superstitio 147,	nutriunt 243	Parathaladia dina
du-	148	OBedientia quid 89	postolicum Parathalassia diva Parentalia
314	- B. V. Mariam & San-	Obedientia parentibus	Parentibus invitis non nu
315	Aos, ipsum etiam mare	122	bendum 11
cha-	invocant ibid,	-16 11 4 1	-nihil agend. 123,124,12
314	Nautæ maritimi fures 272	Occidit quisqus servare po-	Partus periculos
324	Neopol, scabies 346, 348	teft, nec servat 115	Partus periculofi 241 Paftillus 116
322	Νηράλιον συμπόσιον 379	Oculi vitrei 218	Patientia Physionis & ali
314	Neceffitas durum telum 147	Oculis & auribus deligendus	Orum
402	Ne fallas me, formula 33	maritus 136	orum 179, 380 Patria dulcis est
ami-	Negare beneficium citò, eft	Ceuli per se mali confiliarii	The same and the s
403	beneficium 236	in nuptils ambiend. ibid.	The Art and the Control of the Contr
tiffi-	Negotiatus fui 14	Oeconomicus vir 318	
241	Nemo læditur nifi & feipfo	Officia Cic. laudat Plin. 84	quomodo dandum 9
10	90	Olla oppignorata ipfi cujus	Ped culus regi sublatus 234
ol'm	Ne quid nimis 30, 332	erat 337	Peccata omnia fui naturi
205	Nemens infelontia vindex	Oporapolis de g'libris feu-	funt mortal'a 289, &c.
Juli-	115	- 1	Pecontum
1133		TOTAL CONTRACTOR OF THE PERSON	

Refi Rex Rha Rog Ron Ron

Salu Salu Sam Sam San d San d San

San Sap Sap Sax Scal le Scar

> Scor Scor

103

Peccatum, gravislimum in-	dicis 64, 279	The xon kerrol Francisc: 192
ter gravia 442	"H wie i inigi, Lex con-	Pueri unde alantur 251
- excufat. necef. 2.90	viviorum nrifca 66	Puerorum mores quales 36
Pecuniæ contactus vetitus,	Placere omnibus impossibi-	- in schola, in men-
Franciscanis 420	le 399	fa, &c. 35
Penia dea 225		cœru ecclefiaft. 137
Percontandi formula 5	Plantago herba bufoni me-	Puerpera 139
- in primo congressu 5	detur 430	Pullos excludere 367
- de valetudine 6	Platonica cœna 53	Pyrrhi disciplina 3:0
-de rebus domefticis 12	Platonica civitas 59	Pyrhagoras de anim. 246
Peregrinatio religionis er-	Plenis tibiis 318	Pythagorica cœna
gð 253	Plutarchus Scoto præfertur	0
Periodus conviviorum 50	39	OUA causa, formula 12
Perfarum gaza 377	- divinus Ethnicus 103	Quare, form. 48
Perfarum gaza 377 Perfona muta 87	Pœnitentia vera 95	Querela B. V. Mariz ob
Pertusum dolium 383 Pestis vitanda 105	Ponitentiæ nitrum 444	neglectum divorum cul-
Pestis vitanda 105	Poetæ qui & qualiter leg.	tum - 256 266
Pestilentissmus fætor cruo-	ut plurimum carent jud.	Quercus olem & juglandi
ris madatorum pecorum	prod. 40 161	est infesta 435
277	Poetæ irritabiles 162	Quia non curas me, form. 52
S. Petri digitus quasi gi-	Poetæ irritabiles 162 Pollicendi 15	Quo vadis, formulæ 50
Phasides 96 Phasima 211	Honodaria, feu Convivi-	Eo domum , ibid,
Phasides 96	um Dispar 329	Quod felix faustumque sit,
Phasma 211	Polus quidam spectra se vi-	&c. 200 16a
Philippi regis patientia 381	dere fingit 210	&c. 229, 369
Philodoxus 397	dere fingit 210 Polygamus 183	D Anarum falrue
Philodoxus 397 Philologus 378	Polyphagia & Polypofia	R Anarum faltus 32 Ranas configendi 42
Philoxenus luxuriofus 444	consuetudinis, non neces-	Rapam remunerat Ludovi-
Philtrum 362	fitatis ATI	cus rev
Pho- Spatientia ?	fitatis 411 Pomœria 295	cus rex 234 Raro vifis 14
cio-{ pium dict. } 380	Pompa 196	Rasuræ commoditas 139
nis fatum	Pompa funebris 239	De Rebus ac Vocabulis 333
Pictura hypocritæ 193	Poppyfina 131	Redemptio muudi per Chri-
Picturarum descriptio ibid.	Porcina caro Judais vetita	stum opus Dei admiran-
Pietas puerilis 83	282	diffimum 105
- fub fomnum 34, 36	Prædii fuburbani elegans	Redeunti è bello
- auspicandi diem 34	descriptio 77, 78	è pereg. Hierofolym. 1
Pii adolescent.exemplum 33	Præscire volo, formul. 49	ex militia 21
Pii vere Epicurei 444	Precatio studiosi - 24	Reducem falutandi form. 5
- beatiff. conditio 445	Precatio ante, & post ci-	Reges non habent homi-
ineffabilis felicitas in	hum	nem cujus auctoritate
hâc vitâ 451 Pilæ lufus 28 Pilentum 375 Hivat 156 Picandi 41	Procus & Puella III	puniantur 85
Pilæ lufus 28	Priamus 70	Regula Pandochæorum 194
Pilentum 375	Priapus 79 Problema 437	Religio quid 33
Mirat 156	Proles mutuam conciliat	Omnem ætatem decet ibid.
Piscandi 41	gratiam inter conjuges 130	Reliquias Sanctorum ofcu-
Pilces gratiores quorundam	Promitto es lege 49	landi abfurditas 273
palato quam carnes 63	Profelyta 122	Rem attigifti, form. 57
- luxus olim in iis præ-	Profper fuccessus	Rem præstat habere, quim
cipuus · ibid.	Megara Sceptor 264	rei nomen, in rebus ex-
cur edantur in jejunio	Proverbia Solomonis 85	petendis, contra in fugi-
ibid.	Pseudocheus & Philetymus	endis 333
- reddunt morbofum 64	143	Represalia 350
Piscium esus noxius 62	Piera dea 45	Respicere quid, & respicere
Dicium efus demnatur a me-	HTTP X:X:X 10 395	ad 397
		Refe
		Veri

	Respublica mulierum . 369	- ad aconiti contactum	Spiritus S. etiam in Echnica
192	Rex quis 333	stupeicit, albi Hellebori	02
251	Rhamnufiæ litare 15	contactu recipit vigor.	Sternutanti bene prec. 3
26	Rogandi formula 44	82	Stipulari quid
nen-	Romanæ deliciæ 62	Scotus taxatur 206	Cros and la Cont
35	Romulus abstemius 230	- præ Cicer. Plutarc. &c.	Canala Ca
137	atomores and a second	contemnitur 93	Studere à prandio non est
139		Scribendi libido poet. 362	
367		Script. facra legenda inter	Quades aini
330	Pacerdorii capratio 20	convivia 85	Studies nimium
246	Accidoca cal and	Secunda mensa instructio	Studia marut. meliora 376
52	Sacerdotium non ineund.		Studior. meth. & ratio 388
**		Community for Francis	Successus prosper
E 52	Sacerdos fallit convivas fic-	Senatulus, seu Toransorusi -	Sues offenduntur amaraco
48	tis epulis 447	£6101	79
e ob	Sacrifico pecunia erepta	Senectutem retardandi me-	Superstitio in nugis 301
cul-	fraude perquam facetà 232	thodus 183	Superstition plus Sanctos
	Sacrificium quid 88	Senes quibus gaudent 331	verentur & reverentus
256	Deus quomodo aversatur sa-	Senile colloquium 182	quam ipfum Deum &
landi	crificia ibid.	Sepeliendi mos in templis	cultum ejus 312
435	Sacrilegum votum 255	reprehendendus 98	Superstitiofa infania Papist.
n. 52	Saguntina fames 276	Septem reddunt concilium	in functibus 320
-50	Salis natura 277	legitimum 341	Sus Minerva & Veneri in-
ibid.	Saltus & faltatio 32	Seraphici & Cherubici or-	
e fit,	à prand, mox nocet ib.	dinis fratres 418	Sybaritz invitabant convi
369	Salutandi per alium 4	Serpentum genus inim.	Vacin annum neovie
11.00	Salutandi in primo con-	homini, lacte delectatur	vas in annum proxim. 49
32	greffu I		Sydera fausta & infau. 436
42	Salutandi reducem 5	Sibyllæ folium 425, 426	Symbolum fignum milic,
lovi-	Salutandi in occursu 52	CONTRACTOR OF THE PROPERTY OF	
234	Salutatio honoris gratia 2	Sicular gerra	- Paraphrasis in Symbol.
14	inter amantes ibid.	Simius horret testudinem	Apostol. optimum fine
139		Callainna nice manage 431	175, 800
5 3 3 3	Salutem nunciandi form. 51	Sobrietas vitæ perpetuo ob-	Symbolum seu sententiam
Chri-	Salutatur quidam crepitu	fervanda	proferent in horto 379
iran-	ventris 239	Sobrietatis memores decet	Sympathia rerum 434
IOS	Samius literatus 139	este in conviviis 104	Synanche 339
8	Sampsucinum 108	Societas malorum vitanda; 9	Synodus grammatic. 340
. 17	Sancte Socrates, ora pro	Socratis divin. dictum 95,	Syphar - 405
4 100	noois 9)	381	1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1
21	panetorum myttatio mi-	Socratis patientia 380	T'Abulæ fponfales 349
m. \$	detur 148	Sol non ided lucet ut dor-	Talaris vestis cur Cle-
omi	Sancti assimulantur ovibus	mitant homines 376	ricis in ufur 369
itate	274	Solitudinis commoditas 140	. Talorum in lufus 365
85		Solitudo ut vitetur ibid.	Talus offis plantaris species.
194	quam olim 254 Sapienriæ laus 376	Solæcifmus 72	
33	Sapienriæ laus 376		Marked Land Land
ilid.	Sapphus mores imitari 123	Somnus faginat aliquos 60	Tantali beatitudo in gula ib.
oscu-	Saxa viva	Sorbona collegium 65	Tantali votum ineptum ib.
273	Scabies Neapolitana nova	Sordida avari parsimonia	Tancan voedin meptum 70.
57		406	Tauri non ferunt puniceum
quim		The state of the s	
s ex-	222	Con along the dillegation of the	Tempestatis descriptio ele-
fugi-	Scortum & adolescens 157		gans 146
333	Scort. habetur pro matula	Spectra ficta à Polo, quibes	Templorum luxuries, & o-
350		egregiè fallit plurimes	pulentia taxatur 27d
icere		Snor Co. C. 201, n'que 216	Temporis parlimonia 35
387	Tim medaette teaties si	Spes frustrata	344
Refe	4049.02	No page 18 and 1	Tej
4.4.50	THE RESERVE OF THE PARTY OF THE		THE RESIDENCE OF THE PARTY OF T

and the second s	
Terentii locus 163	Vestium forma cur tam mul-
. Terminus Deus qualis 290	tiplex monachis ibid.
Thema variatur poetic. 171	Vilitatem ancillæ fuæ re-
Theognideum dictum 399	spexit 387
Theograficant dictum 399	Vini fex calculum generat
Theologi caufæ bellorum 8	in renibus
Thomæ Beckerti tumba	
gemmis onusta 97, 272	Vinum Belnense
- Cantuariæ in templo	- quo fit colore non curo
268	ibid.
Tipulæ 338	-in vino veritas 90
Torpedo pilcis 278	Vinum facerdoribus Ægyp-
Trimestris forus 136	tiis vetitum ibid.
Trophonii antrum 344	Vinum quatuor fenfibus
Tympani sonus irritat ti-	placere debet 56
	Virginitas potest esse in vi-
Tyrannis pontificiorum in	ta conjugali 117
constitutionibus humanis	Virgo Miro yau @ 119
contributionious numanis	
203	
- Committee and change	Viri justi variis olim infimu-
VAlebo, fed non coquus	lati criminationibus 398
III	Visendi loca facra 17
Valedicendi formula 4	- cur non vifis, form. 14
Valeo bene 6	Vita est vigilia 377
male • 7	Vitæ genus delig. confil. 139
· Indignum auditu 67	Vitæ suavitas non ab extra-
Magno mihi conft. ib.	neis voluptatibus, sed sa-
Literz tuz magnope-	pientia 203
re me delect. 72	Vitis horret brafficam 435
E Æstimandi 68	Viva vox magis afficit
Totalian Iter	Ulyffes post viginti annos
Accufandi 70	agnitus à cane 19
Nunquam dum vivam	The state of the s
tui ero immemor	Umbra quis 77
70	Umbram adducere ad con-
• Vejoves • 173	viv. id est, comitem 49
Venatio 41	Voluntares impiæ funt veri
Venatio pia 105	dolores 447
Venari literas duobus cani-	Voluptates commendat ra-
bus 6t	rior usus 453
Vendendi & emendi, for. 68	Voti impositio propter ali-
Venetorum pompa in fune-	um 254
zibus 320	Votum temere suscept, 18
Venti hominibus amici 436	"Tronopicen 448
Venus alex jacus felicissi-	Urbes philosophis agris ap-
	tiores 77
Vestis Franciscani salvare	Ursus somno saginatur 60
potest Turcam, vel ipsum	Utilitatis form. 45
dæmonem 420	responsio ibid.
Vestis ad duplicem usum	Vultures prasentiunt cada-
140	ver 315
Vestimentibus pro vestibus	Uxor semper memor effet
394	reverentiz vire debitz
Velkium usus 200	139
ALCOHARD STATE	
Tempo s re s cois	

Uxor non ducenda ante # ætatis annum Uxor bona, bona fors Ux. studeat placere marite etiam prodigo -dehoneftat se ipsam,qua maritum dehoneftat 139, - cedere deber marito 119 Uxor absque restibus mone re debet maritum - method. admonendit. Uxor irata non irascende viro iratum tractandi methodus - fludendum conjugibus concordia: datur amplius confil. locus 110 Uxorem penes est, ut maritus bonus fit vel malusi36 - cavenda fimultas ne oriatur - fit jucunda marito, ob servans ejus affectum il. - omnia niteant in do-- cibus paretur quo delect. maximé ib. Uxorem ducturus invita micos Uxores unde fiunt mala Uxorum culpa ferè vin mali funt Uxor deligeret maritum auribus eque ac oculis il. Uxori non rixandum in ledo aut cubiculo 135 Uxor quomodo maritum debeat admonere 132 W WArramus archiep. Cant. Erasmo charus 270 Warramus dedit illi rectoriam de Aldington 276 Y Enia quæ 102

6

Co

ac

Lu

397

Zoili fama

ELLE LELE LELE

te #

larite

n,qua

129, 373 narito 119 nonedi it. cenda 129 me-131 gibus plius 130 mari-15136 ne o-130 o, obdo-138 de-

vitar

13

27

vini

136

m au

ik.

m le
135

itum

132

Canr.

270 eao-

102

397

SANCTÆ SCRIPTURÆ loci expositione Erasmiana illustrati in hoc Colloquiorum opere.

Do Lie Colomonie est es (
DRoverbia Solomonis, cap. 21. vers. 1, 2, 3, 84, 85.	
Hof. 6. 6. Misericordiam volo, & non sacrificium,	88
Corinth, 9. 12. Omnia mibi licent, &c.	90
Satth. 5.24. Date omni petenti.	97
Matth. 6. 24. Nemo potest duobus dominis servire, &c.	99
Coloff. 2. 18.	390
acebi 1. 9,10. Glorietur autem frater bumilis, &c.	39I
Luc. 1.48. Respexit ad bumilitatem, &c.	387
Per alia loca explanat.	39I
the state of the s	5

කයකයකයකයකයකයකයකයකයකයකයකයකයක

Loci ex auctoribus prophanis.

N Prolog. Eunuchi Terent.	162
Epodis Horatian. ad Canidiam,	165
Odar. lib. 1. Tu ne quæsieris, &c.	166
mecæ Epistolis.	167
lenchis Aristotelis.	168

Honor, Laus, & Gloria sedenti super thronum, & Agno in æternum, Amen. Amen.

FINIS.

ರ್ಷಿಸಿ ಪ್ರಾಥಾಗಿ ಬೆಂಬಿ ಬೆಂಬಿ ಬೆಂಬಿ ಬಿಂಬಿ ಬೆಂಬಿ ಬೆಂಬಿ

Lufus Anagrammaticus in nomen Auctoris. NOMEN.

DESIDERIUS ERASMUS ROTERODAMUS.

ANAGRAMMA

- MYSTES RARUS, ORE MIRUS, DESUDA DEC
- 2 ROS ERIS MUSARUM, DESIDERATUS DEC
- 3 MYSTES MIRUS REDDOR; OS VERE SUADA

Edmundus Lynold

Heling, Lincis.

and the state of t

Some